

Kongresshandlingar 2019

Del 1

Innehåll:

Praktisk information

Preliminärt kongressprogram

Motioner och propositioner

Utskottsuppdelning

Örebro 3-5 maj 2019
EU-val 2019: klimat och mänskliga rättigheter

Innehållsförteckning Kongresshandlingar - klickbar

Innehåll:

[Välkommen till kongressen!](#)

[MP Örebro hälsar välkomna](#)

[Om handlingarna](#)

[Partistyrelsens yttrande](#)

[Arbetet inför kongressen](#)

[Om arbetet på kongressen](#)

[Övrig information](#)

[Preliminärt program kongress 2019](#)

[Utskottsuppdelning](#)

[Dagordning för kongressen](#)

[Kallelse till val av ny Kommun- och landsstingskommitté](#)

[Kommunalrådsmingel](#)

[Lathund för kongressdeltagare](#)

[Arbetsordning för kongressen](#)

[Stadgar](#)

Kapitel 1. Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension

[1A01. Arbetsmarknadskommission för inkludering och konkurrenskraft](#)

[1A02. Hållbar kommunal arbetsmarknadspolitik](#)

[1A03. Rättsäkerhet för arbetsökande](#)

[1A04. Förbättra sjuksrivningsprocessen och rättssäkerheten](#)

[1A05. För en sammanhängande kompetensförsörjningspolitik](#)

[1A06. Garantipension, skattefri](#)

[1A07. Individuell helgdagspott](#)

[1A08. Rätt till riktig deltidspension](#)

[1A09. Skattebefriad pension](#)

[1A10. Skattebefriad sjukersättning](#)

[1A11. Försäkringskassan bör göra en rimlig bedömning av arbetsförmåga](#)

[1A12. Rätt till flexibel arbetstid](#)

[1A13. Tid för återhämtning](#)

[1A14. Vuxenmobbing i arbetslivet](#)

[1A15. Likvärdigt mellan psykisk och fysisk ohälsa på arbetet](#)

[1A16. Återkommande utbildning](#)

[1A17. Familjevecka för alla](#)

[1A18. Jobbersättning till elever som slutat skolan](#)

[1B01. Medborgarlön](#)

[1B02. Garantilön](#)

[1B03. Dags för basinkomst](#)

[1B04. Basinkomst](#)

[1B05. Driv på för en statlig utredning om basinkomst](#)

[1B06. Inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar](#)

[1B07. Fyra dagars arbetsvecka](#)

[1B08. Jämställda pensioner](#)

[1B09. Kommunal bidrags, understöd, ersättnings-och tilläggsbedömning](#)

[1B10. Miljö, hälsa och dygnsvila/ pendling](#)

[Kapitel 2. Demokrati, migration och lika rätt](#)

[2A01. Återupprättelse för arbetskraftinvandrare](#)

[2A02. Främja samarbete i riksdagen](#)

[2A03. Mer experimenterande i politiken](#)

[2A04. En migrationspolitik som fungerar för ökat antal klimatflyktingar i världen](#)

[2A05. Intersektionellt perspektiv](#)

[2A06. Samiska språk i offentlig förvaltning](#)

[2A07. Reglera lobbyismen](#)

[2B01. Reglera för altruistiskt värdmödraskap i Sverige](#)

[2B02. Förbjud surrogatmödraskap](#)

[2B03. Familjejuridiskt skydd för flersamma relationer](#)

[2B04. Upp till kamp mot uppmärksamhetsstjälande media](#)

[2B05. Demokrati på internet](#)

[2B06. Ett starkare grundlagsskydd för demokratin](#)

[2B07. Skarpare verktyg mot rasistiska och våldsbejakande organisationer](#)

[2B08. Ett fritt och öppet internet](#)

[2B09. En mer demokratisk demokrati](#)

[2B10. En demokratireform för Sverige](#)

[2B11. Försäkringskassan ska inte göra medicinska bedömningar](#)

[2B12. Artikel 13 gäller ej i Sverige](#)

[2B13. Sverige ska anta FN:s Kvinnokonvention som svensk lag](#)

[Kapitel 3. Ekonomi, välfärd och konsumtion](#)

[3A01. Utbyggt pantsystem](#)

[3A02. Utöka varors förväntade livslängd](#)

[3A03. Plastförpackningar bort](#)

[3A04. Förbud mot att slänga returer och fungerande varor](#)

[3A05. Avfallsmärkning – för lättare val och ökat återbruk](#)

[3A06. Pant på skräp](#)

[3A07. Batteriet ska gå att byta](#)

- [3A08. Motiverad riktkurs](#)
- [3A09. Motiverad rekommendation av värdepapper](#)
- [3A10. Oberoende rekommendation att binda räntor](#)
- [3A11. Stärk kooperativ som företagsform](#)
- [3A12. Obligatorisk granskning av tredje part av hållbarhetsrapporter](#)
- [3A13. Förtal av företag](#)
- [3A14. Bidrag till de som odlar och säljer närodlat och ekologiskt](#)
- [3A15. Bidrag till de som startar byggfirma och bygger billiga lägenheter](#)
- [3A16. Pant på mobiltelefoner](#)
- [3A17. Förbud reklam för lån](#)
- [3A18. Tillåt pensionärer att ta lån](#)
- [3A19. Miljölån](#)
- [3A20. Finansiering av miljöcertifiering](#)
- [3A21. Förbud direktreklam i pappersformat](#)
- [3A22. Skatteväxla markanvändning för att förhindra sjätte massdöd](#)
- [3A23. Sänkt skatt för kvinnor under småbarnsåren](#)
- [3A24. VOV-avdrag](#)
- [3B01. Höjt grundavdrag](#)
- [3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring](#)
- [3B03. Koldioxidskatt enligt kanadensisk modell](#)
- [3B04. Avgift och utdelning utifrån klimatkonsumtion](#)
- [3B05. Fördelningskonsekvenser i klimatpolitiken](#)
- [3B06. Klimateffektiv användning av koldioxidskatt/avgift](#)
- [3B07. Skatteväxla växthusgaser](#)
- [3B08. Framtidens jämlikhet](#)
- [3B09. Markvärdesskatt](#)
- [3B10. Differentiering av den statliga inkomstbeskattningen](#)
- [3B11. Köttskatt för minskad köttkonsumtion](#)
- [3B12. Köttskatten utökas till en animalieskatt](#)
- [3B13. Stimulera svensk jordbruk och livsmedelsindustri](#)
- [3B14. Ekologisk och social hållbarhet utgångspunkt för MP:s klimat- och miljöpolitik](#)

Kapitel 4. Klimat, energi och transport

- [4A01. Låt de kommuner som vill få beskatta all bilparkering](#)
- [4A02. Stöd och underlätta ombyggnad av fossildrivna bilar](#)
- [4A03. Leasing av batterier för elbilar](#)
- [4A04. Subventioner för nollutsläppsbilar enligt norsk modell](#)
- [4A05. Konverteringsstöd för fossilbränsledrivna bilar](#)
- [4A06. Alkolås på motorfordon](#)
- [4A07. Bilmålvakter](#)

- [4A08. Accelerera utvecklingen av hållbart resande](#)
- [4A09. Värdera miljövänliga trafikåtgärder högre i samhällsekonomisk analys](#)
- [4A10. Daglig och månatlig uppföljning av klimatmål](#)
- [4A11. Värdera biodrivmedel ur ett brett perspektiv](#)
- [4A12. Skapa goda förutsättningar för utnyttjande av solpaneler vid nybyggnation](#)
- [4A13. Ändra ägardirektiven för Svenska Kraftnät så att tillgången på effekt i nätet säkras](#)
- [4A14. Länk för högspänd likström](#)
- [4A15. Klimat och kärnkraft](#)
- [4A16. Ett globalt perspektiv på kärnavfallsfrågan](#)
- [4A17. Stöd etanolkonvertering](#)
- [4A18. Omställning av transportinfrastrukturen](#)
- [4A19. För en klimatanpassad samhällsplanering](#)
- [4A20. Klimatskärpning av Miljöbalken](#)
- [4A21. Gratis kollektivtrafik för alla](#)
- [4A22. Avgiftsfri kollektivtrafik](#)
- [4A23. Gratis kollektivtrafik för alla upp till 20 års ålder](#)
- [4A24. Använd backcasting vid alla kommuners och myndigheters planering](#)
- [4A25. Förbjud att sälja el från kärnkraftverk här och nu](#)
- [4A26. Klimateffektiv järnvägspolitik](#)
- [4A27. Bygg ut järnvägen!](#)
- [4B01. Fler bör dela bil](#)
- [4B02. Beteendepåverkan för mer miljövänliga transportval](#)
- [4B03. Stödåtgärder för biogasen](#)
- [4B04. Nationell standard för bättre cykelvägar](#)
- [4B05. En aktiv effektpolitik](#)
- [4B06. Omställning från flyg användande fossila bränslen](#)
- [4B07. Mindre antal flygningar](#)
- [4B08. Radikalisera flygpolitiken](#)
- [4B09. Framtidens industri och transport](#)
- [4B10. Vidareutveckla Miljöpartiets klimatfärdplan](#)
- [4B11. Bättre riksfärdtjänst för funktionsnedsatta](#)

Kapitel 5. Kultur, utbildning och forskning

- [5A01. Fritidshem](#)
- [5A02. Förskolornas rektorstjänster](#)
- [5A03. Att möjliggöra odling för den unga generationen](#)
- [5A04. Oberoende media och granskade nyheter](#)
- [5A05. Skolträdgårdar](#)
- [5A06. En timmes idrottslektion var dag för alla skolbarn](#)
- [5A07. Skola på lika villkor](#)

- [5A08. Veganmat i skolorna](#)
- [5A09. Vegansk mat i skolorna](#)
- [5A10. Vegetarisk mat i skolan](#)
- [5A11. Förbjud reklam för spel](#)
- [5A12. Förläng tidsfristen för utländska studenter](#)
- [5A13. Avskaffande av privatkopieringsavgiften](#)
- [5B01. Motarbete tidiga skolmorgnar](#)
- [5B02. En generation som får må bra](#)
- [5B03. Förbättra förutsättningarna för en mer jämställd forskning](#)
- [5B04. Påskynda arbetet med hållbar utveckling i skolan](#)
- [5B05. Säg nej till religiösa friskolor](#)
- [5B06. En modern skola för rörelsehindrade](#)
- [5B07. Förbättra arbetet med integrationsfrågor inom skolor](#)
- [5B08. Höj maxtaxan för ökad kvalite i förskolan](#)
- [5B09. Samisk historia i skolan](#)
- [5B10. Lära för livet](#)
- [5B11. Ge alla barn en ärlig chans i skolan](#)
- [5B12. Omställningsarbete i skolundervisningen och i praktiken](#)

[Kapitel 6. Miljö, landsbygd och djurrätt](#)

- [6A01. Statligt stöd till biodlare](#)
- [6A02. Riktigt bredband även på landsbygden](#)
- [6A03. Djurens rätt](#)
- [6A04. Förbättrade djurskyddsregler för minkar i pälsdjursfarmer](#)
- [6A05. Förbud mot ägg från burhöns](#)
- [6A06. Tuppsycklingar ska få leva lika länge som höns](#)
- [6A07. Bättre djurhållning av tjurar](#)
- [6A08. Statligt stöd till fårägare](#)
- [6A09. Jordbrukskliv - med fler företag och jobb på köpet](#)
- [6A10. Gynna ett miljövänligt jordbruk](#)
- [6A11. Omställnings och överlåtelsefond för jordbruksfastigheter](#)
- [6A12. Fria bussresor på landsbygden](#)
- [6A13. Landsbygdspolitik](#)
- [6A14. Ja till hållbar kost med allt vad det innebär](#)
- [6A15. Minska plastens miljö- och klimatpåverkan](#)
- [6A16. Förbjud pälsfarmer](#)
- [6A17. Trådlös teknik](#)
- [6A18. Förändring av andelstal för enskilda vägar](#)
- [6A19. Matbutiker får inte slänga ätbar mat](#)
- [6A20. Förbud mot nitrit](#)

- [6A21. Återbruk och återvinning istället för nya gruvor](#)
- [6A22. Förbjud utvinning av sand/ grus ur Östersjön och Bottniska viken](#)
- [6B01. Totalförbjud bruk av djur på cirkus](#)
- [6B02. Bättre djurhållning av hönsfåglar](#)
- [6B03. Accelerera utvecklingen av djurfria forskningsmetoder](#)
- [6B04. Gruv-och mineralfond](#)
- [6B05. Minerallagen lamslår lokaldemokratin](#)
- [6B06. Strategi för hantering av gruvavfall](#)
- [6B07. Minska användningen av plast](#)
- [6B08. Miljöpartiet behöver en strategi för landsbygden](#)
- [6B09. Förändra och förbättra skogsbruket](#)
- [6B10. Skogsbudget](#)
- [6B11. Högre miljökrav på Sveaskog](#)

[Kapitel 7. Samhälle, övrigt](#)

- [7A01. Nationellt råd](#)
- [7A02. Förbjud reklam för alkohol](#)
- [7A03. Grundlagsskydda alliansfriheten](#)
- [7A04. Riskbedömning och förhindrande av bortförande av barn](#)
- [7A05. Bättre handlingsplan vid fall av bortförande och kvarhållning av barn i utlandet](#)
- [7A06. Bostadskrisen](#)
- [7A07. Bygga in delningsekonomin i våra framtida bostäder](#)
- [7A08. Vapenexport](#)
- [7A09. Sverige tillgängligt för alla 2031](#)
- [7A10. Begränsa fyrverkerier](#)
- [7A11. Ökade satsningar på kvinnorelaterad vård](#)
- [7A12. Freda hotade kvinnor från sina förövare](#)
- [7A13. Sverige ska skriva under Ican-konventionen](#)
- [7A14. Livscykelanalyser ska inte vara verktyg för green washing](#)
- [7A15. Lagg in bostadspolitik som en viktig fråga i partiets arbete](#)
- [7A16. Ett dyrt och omänskligt sätt att slösa med samhällets resurser](#)
- [7A17. Utförelsekontroll vid gränserna](#)
- [7A18. Korttidsuthyrning av hyresrätter och bostadsrätter](#)
- [7A19. Dricksvattenstationer på offentliga och kommersiella platser](#)
- [7A20. Tillgängliga välfärdstjänster för alla](#)
- [7A21. Förbud mot gruppsex med person under 18](#)
- [7B01. Regelverk för etisk användning av Artificiell Intelligens](#)
- [7B02. Robotar och Artificiell intelligens](#)
- [7B03. En progressiv grön biståndspolitik](#)
- [7B04. För fredskultur och fredsdepartement](#)

- [7B05. Framtidens säkerhetspolitik](#)
- [7B06. För en grönare och mer rättvis handelspolitik](#)
- [7B07. Höj straffet för köp av sexuella tjänster](#)
- [7B08. Inför resiliensjänst som ersätter värnplikten](#)

[Kapitel 8. Vård, omsorg och folkhälsa](#)

- [8A01. Kommunala barnombudsmän](#)
- [8A02. Rabattera recept på fysisk aktivitet](#)
- [8A03. Psykisk ohälsa](#)
- [8A04. Avskaffa bemanningsföretag inom sjukvården](#)
- [8A05. Fler läkare](#)
- [8A06. Återinför sjukvårdsbiträden](#)
- [8A07. Inrätta ett departement för psykisk hälsa](#)
- [8A08. Gratis psykiatri](#)
- [8A09. Lättare att låta bli att bli med barn](#)
- [8A10. Rätt till fullvärdig relation och valfrihet inom densamma](#)
- [8A11. Subventionerad tandvård för pensionärer](#)
- [8A12. Fri tandvård för alla](#)
- [8A13. Obligatorisk nationell samordnad vårdplan](#)
- [8A14. Rätten till en god jämlik demensvård](#)
- [8A15. Fri sjukvård för arbetslösa, pensionärer, sjukpensionärer](#)
- [8A16. Ökad trygghet på ålderns höst](#)
- [8B01. Demokrati, rehabiliterings- och aktivitetsrätt för funktionshindrade och sjuka](#)
- [8B02. Rätten till ett jämlikt liv](#)
- [8B03. Allmän screening av prostatacancer för män](#)
- [8B04. Allmän screening av tarmcancer](#)
- [8B05. Stärk intersexpersoners mänskliga rättigheter inom svensk vård](#)
- [8B06. Utdrag ur belastningsregistret för hemtjänstpersonal](#)
- [8B07. Hjälp kriminella att återetableras i samhället](#)
- [8B08. En medmänsklig narkotikapolitik](#)
- [8B09. Medicinsk cannabis på recept](#)
- [8B10. Legalisering och reglering av cannabis](#)
- [8B11. Terapi utan kvacksalveri](#)
- [8B12. Psykisk hälsa](#)
- [8B13. Digitalisera vården utan privata nätläkare](#)
- [8B14. Tryggt boende på äldre dar](#)

[Kapitel 9. Internt - kommunikation och strategi](#)

- [9A01. Profilerings i framtida val](#)
- [9A02. Uppdatering av partiprogram](#)
- [9A03. Språkrören](#)

- [9A04. Två kvinnliga språkrör](#)
- [9A05. Miljöpartiets språkrör ska inte sitta i regeringen](#)
- [9A06. Sammankallandes roll](#)
- [9A07. Språkrör ska inte samtidigt vara ministrar](#)
- [9B01. Proposition MP 2031](#)
- [9B02. Proposition ramplan och rambudget](#)
- [9B03. Utarbete en färdplan för social hållbarhet](#)
- [9B04. Kompromisser](#)
- [9B05. Ta fram plakaten!](#)
- [9B06. Visioner om en ljusare framtid](#)
- [9B07. Bredda vår målgrupp](#)
- [9B08. Mer kommunikation kring alternativ livsstil](#)
- [9B09. Namnbyte](#)
- [9B10. De Gröna - Sveriges mest progressiva parti!](#)
- [9B11. Det moderna gröna partiet - en namnbytesmotion](#)
- [9B12. Ny grafisk profil till valet 2022](#)

[Kapitel 10. Internt - organisation och stadgar](#)

- [10A01. Proposition Arbetsordning kongressen](#)
- [10A02. Investera](#)
- [10A03. Miljöpartiet ska ha en likabehandlingsplan](#)
- [10A04. En stödgrupp ska bildas i Miljöpartiet för personer som utsatts för förtryck](#)
- [10A05. Ändra attsatser på kongressmotioner](#)
- [10A06. Äldres inflytande i samhället](#)
- [10A07. Begränsa antalet attsatser](#)
- [10A08. Ändring av normalstadgar - fler medlemmar för att tvinga till medlemsmöte](#)
- [10A09. Ändring av normalstadgar - regler kring protokoll](#)
- [10A10. Externt vetenskapligt råd](#)
- [10A11. Standardiserade processer](#)
- [10A12. Ackumulera kunskaper](#)
- [10A13. Professionalisera organisationen](#)
- [10A14. Fria program och verktyg till valsystemen](#)
- [10A15. Införa en Val-färdplan](#)
- [10B01. Proposition för gemensamma regler för nomineringsprocesser \(och fastställande av valsedlar för allmänna val\)](#)
- [10B02. Proposition Medlemsavgift](#)
- [10B03. Kräv stöd från fler medlemmar för att ta upp motion](#)
- [10B04. Ta fram alternativ tidpunkt för våra kongresser](#)
- [10B05. Kongress vartannat år](#)
- [10B06. Förläng motions- och nomineringstid till sista februari](#)

[10B07. Ändrade medlemsavgifter](#)

[10B08. Tydligare regler för lokala eftervalsprocesser](#)

[10B09. Stadgaändring gällande politiskt tillsatt tjänsteman](#)

[10B10. Organisering av organ som arbetar med internationella ärenden](#)

[10B11. Miljöpartiets etiska regler i kandidatkontrakt ska stärkas](#)

[10B12. Skarpare och tydligare rotationsregler](#)

[10B13. Valberedningens uppgift och arbetsordning](#)

[10B14. En reformerad rikssvalberedning](#)

[10B15. Representativ representation](#)

[Verksamhetsberättelser](#)

[Årsredovisning](#)

[Kongressbeslutsuppföljning](#)

[Rikssvalberedningens förslag samt kandidatpresentationer](#)

[Välkommen till kongressen!](#)

[MP Örebro hälsar välkomna](#)

[Om handlingarna](#)

[Partistyrelsens yttrande](#)

[Arbetet inför kongressen](#)

[Om arbetet på kongressen](#)

[Övrig information](#)

[Preliminärt program kongress 2019](#)

[Utskottsuppdelning](#)

[Dagordning för kongressen](#)

[Kallelse till val av ny Kommun- och landsstingskommitté](#)

[Kommunalrådsmingel](#)

[Lathund för kongressdeltagare](#)

[Arbetsordning för kongressen](#)

[Stadgar](#)

Välkommen till kongressen!

Kongressen kommer att hållas på Conventum i Örebro 3 till 5 maj 2019. Entrén ligger på Farbräcksgatan 19. Det är en kort promenad på 5 min från stationen Örebro Södra.

Temat för kongressen är **EU-val 2019: klimat och mänskliga rättigheter** och du kommer under kongressen ha möjlighet att lyssna på bland andra Miljöpartiets toppkandidater till EU-parlamentet. Kongressens ombud ska fatta beslut om motioner och propositioner samt välja språkrör, partisekreterare, partistyreelse och EGP-ombud.

Kongresshandlingar sänds bl a ut till lokalavdelningar, partidistrikt och kongressdeltagare via e-post. Handlingarna finns även samlande och uppdelade på engagera.mp.se/kongress och finns då i pdf-format. Passa på att komma dagen innan kongressen och gå Bar Grön, se information under punkten MP Örebro hälsar välkomna.

MP Örebro hälsar välkomna

Bar Grön

Plats: Makeriet, Kungsgatan 3.

Drop-in från 18.30. Programmet börjar 19.15.

Kickstarta kongressen redan på torsdagskvällen med Bar Grön! Njut av buffé, god dryck och trevligt mingel med både miljöpartister och örebroare. Vi bjuder på ett program med peppiga gröna samtal, men självklart också med många pauser så att ni hinner mingla med varandra.

[Dela eventet på Facebook redan nu!](#)

19.00: Välkommen till Örebro

Sara Bronner och Niclas Persson, språkrör MP Örebro

19.30: Lansering av "Före vår tid - boken om Grön Ungdoms historia"

Magda Rasmusson och Hanna Lidström

20.00: Regeringen inifrån

Isabella Lövin, Amanda Lind, Per Bolund, Peter Eriksson

20.30: Måla Europa grönt*

Alice Bah Kuhnke, Pär Holmgren, Jakob Dalunde och Bodil Valero

21.00: Åtta år som språkrör

Gustav Fridolin

Moderator för kvällen är Katarina Folkesson, EU-kandidat från Örebro län och språkrör för Gröna Studenter.

*Programpunkten livesänds på Miljöpartiets Facebooksida.

Prislista

Makeriet har specialpriser och gör en buffé med extra mycket vegetarisk och vegansk mat bara för vår skull denna kväll.

- Buffé: 179 kronor
- Paketpris, buffé med dryck: 199–225 kronor

#FridaysForFuture

Fredag 3 maj klockan 15 till 17.

Rådhuset, Stortorget.

Varje vecka är det manifestation vid Rådhuset, under namnet Klimatfredag. Manifestationen sker i Greta Thunbergs anda för att uppmärksamma klimatfrågan. Kom förbi en stund och samtala med de som manifesterar och de som går förbi på torget. Tillsammans hjälps vi åt att belysa klimatfrågan.

Läs mer på Facebook och Instagram: @klimatfredag

Blixtkampanj

Söndag 5 maj, ca. 15.00

Plats: Örebro centrum

Hur starta slutspurten i EU-valrörelsen bättre än att fylla centrala Örebro med miljöpartister? Vi kampanjar tillsammans direkt när kongressen är avslutad. Vi delar ut flygblad, sätter upp affischer och pratar med örebroare denna härliga majsöndag. MP Örebro och Örebro län ser till att det finns flyers och affischer på plats vid kongressentrén, så att du lätt kan plocka på dig några och ge dig iväg ut på Örebros gator. Kom ihåg att alltid vara minst två personer i varje kampanjgäng. Om ni sätter upp affischer ska detta dokumenteras, ta bild så att det syns var affischen sitter och skicka till katarina.folkesson@mp.se.

Om du aldrig har kampanjat så är detta ett perfekt tillfälle, dels för att du är omgiven av massa kompisar, dels för att du inte behöver möta någon väljare du känner eller kommer att träffa igen – win, win! Ta med era ordensband/kampanjtröjor och så målar vi Örebro grönt med vårt budskap om ett humant Europa som tar klimatkrisen på allvar.

För frågor om kampanjen, kontakta MP Örebros valsamordnare Kattis Folkesson på katarina.folkesson@mp.se eller 019-21 52 38.

Om handlingarna

Handlingarna till kongressen består av flera delar och är anpassade för att kunna hanteras digitalt i första hand. Har du behov att handlingar på papper kan du köpa en tryckt version till självkostnadspris på butik.mp.se. Handlingarna finns att beställa från den 25 mars. Den tryckta versionen av handlingarna består av två delar, del 1 som innehåller den praktiska informationen samt samtliga motioner och propositioner samt del 2 som består av verksamhetsberättelser, bokslut, beslutsuppföljning och förslag och presentationer av kandidater till val.

De digitala handlingarna finns dels i de två delarna samt uppdelat på respektive kapitel och innehåll. Varje ämneskapitel inleds med en innehållsförteckning där du kan klicka direkt på den motion du vill läsa.

Har du problem med handlingarna eller saknar något kontakta kongress@mp.se

Partistyrelsens yttrande

Till alla inlämnade motioner som fått stöd har partistyrelsen lämnat ett yttrande. Yttrandena från partistyrelsen innehåller något av följande tre förslag till beslut:

Bifall

betyder att mötet beslutar enligt attsatsen.

Avslag

betyder att mötet inte beslutar enligt attsatsen, det behöver inte alltid betyda att mötet är emot grundtanken, bara att mötet inte just här och nu vill besluta exakt så.

Besvarad

betyder att mötet anser att avsikten med attsatsen redan uppfylls, antingen genom att det redan är genomfört, beslutat eller föreslaget eller redan är partiets politik.

Arbetet inför kongressen

Det mesta kongressarbetet kommer att göras i den digitala plattformen VoteIT. Dels kommer cirka två tredjedelar av alla motioner förbehandlas på VoteIT innan kongressen samt att omröstningar och yrkande sker digitalt. Behöver du hjälp med VoteIT kommer det finnas support innan och under kongressen. Det kommer även finnas en lathund som du bland annat kommer hitta på förstasidan på VoteIT mp.voteit.se. [I arbetsordningen för kongressen beskrivs hur förbehandlat på VoteIT fungerar.](#)

Den **16 april** öppnar kongressmötet på VoteIT och då har alla medlemmar rätt att diskutera och lämna yrkande på de 285 motioner och 5 propositioner som kongressen ska hantera. Nya yrkande måste ha med motionen eller propositionen att göra.

Fördelning

Alla motioner och propositioner är indelade i kategori A eller B där alla motioner och propositioner som är i kategori A ska förbehandlas på VoteIT och alla i kategori B ska behandlas i utskott under kongressen. Alla motioner och propositioner är även indelade i kapitel efter ämne. Det finns 10 kapitel. Detta innebär att den första motionen har fått nummer 1A01, vilket innebär att den finns i kapitel 1, kategori A och är den första.

Tidsplan för förarbetet på VoteIT

Adressen till VoteIt är mp.voteit.se

Manual för VoteIT finns tillgänglig under vecka 15.

16/4

Kongressmötet öppnar på VoteIT. Alla medlemmar har rätt att diskutera och föreslå. Ombud uppmanas att börja jobba med motioner och propositioner i kategori A - förbehandlas.

24/4 kl 24.00

Yrkandestopp för motioner och propositioner i kategori A - förbehandlas.

25-29/4

Ombud har rösträtt i VoteIT och uppmanas rösta på alla motioner och propositioner i kategori A - förbehandlas genom att klicka på "gilla"-knappen på de förslag man föredrar. Resultatet av processen kommer utgöra huvudförslaget till beslut på kongressen för alla motioner som förbehandlas på VoteIT. Information om hur du går tillväga för att återyrka förslag som inte fått stöd kommer finnas på VoteIT när mötet öppnar den 16/4.

29/4

Kongressmötet i VoteIT stänger fram till den 3/5

3/5

Kongressmötet i VoteIT öppnar igen och hålls öppet under hela kongressen. Då finns även huvudförslag för kategori A - förbehandlat angivet.

Tänk på att diskussionerna och besluten på kongressen blir som bäst om alla är väl förberedda. Då får också du som medverkande ett mer intressant och givande kongressdeltagande. Läs häftet och alla yrkanden och diskussioner på VoteIT noggrant. Glöm inte att studera arbetsordningarna, det underlättar ditt kongressarbete.

Det är mycket viktigt att du loggar in på VoteIT innan kongressen och ser så allt funkar som det ska! Har du inte gjort detta och behöver hjälp måste du komma till inregistreringen klockan 8.00 på fredagen.

Om arbetet på kongressen

Du kommer att kunna följa beslutsprocessen och se nya yrkanden som läggs in vilket gör det hela mer överskådligt. Du kan också delta i diskussion på VoteIT och se vad andra tycker.

Du måste själva lägga in alla yrkanden i VoteIT, instruktioner om hur man gör det kommer finnas på mötessidan på VoteIT och i manualen för VoteIT. Om du vill lämna nya yrkanden är det viktigt att du lägger in så många av dem som möjligt innan kongressen öppnar. Det underlättar för dina meddeltagare och vi får en så bra process som möjligt.

Eventuella voteringar i plenum kommer att ske genom VoteIT så inga

mentometerknappar kommer att användas. Information om hur man röstar kommer att ges i plenum under kongressen.

I början av kongressen kommer det att bli en genomgång av hur man använder VoteIT. Det kommer också att finnas funktionärer som kan hjälpa dig om du har frågor. Dessa kommer att sitta vid kongresskansliet innan kongressen börjar och sen inne i plenum.

Ta med dig en bärbar dator, surfplatta eller smartphone till kongressen för att kunna delta på plats. Hör av dig till kongress@mp.se snarast om du inte har tillgång till en dator, surfplatta eller smartphone så löser vi det.

Besök gärna kongressens egen sida på engagera.mp.se/kongress. Du behöver vara inloggad på engagera.mp.se för att komma in på sidan. Har du inte konto på engagera.mp.se kan du lätt registrera detta på sidan. Om du har frågor eller funderingar är du välkommen att kontakta oss på kongresskansliet på kongress@mp.se.

Övrig information

Beslutsunderlag via e-post

Beslutsunderlag från utskotten kommer att skickas ut via e-post under kongressen. Det kommer att finnas möjlighet att få det på papper också om man är ombud. Utskrivna beslutsunderlag kan hämtas i kongresskansliet. Beslutsunderlagen kommer också att finnas på VoteIT.

Avbokning

Om du av någon anledning måste avboka måste du göra det senast 22 april för att undgå avgift. Avbokar du 23 april–2 maj faktureras halv avgift. Avbokar du 3 maj eller senare faktureras hel avgift. Avbokning görs på telefon 08-588 239 21 eller via e-post, kongress@mp.se.

Tillgänglighet

Tänk på dem som är allergiska – kom parfym- och djurfri! Rök inte direkt utanför ingångarna till kongressen och ditt boende. Det finns många som får stora besvär av rök.

Behöver du ta med ledarhund så meddela det till kongress@mp.se så vi kan ha kontakt om en bra placering för dig och din hund. Är du allergisk och kommer att bli påverkad av närvaro av en ledarhund så kontakta kongress@mp.se så vi kan ordna det för dig på bästa sätt.

Om du inte kan åka i rulltrappa så finns det hiss att tillgå. Ta den från entréplan (hissen ligger efter garderoben) upp till plan 2 där du får en kod i kongresskansliet så du kan ta dig fritt mellan väningsplanen. Det är av säkerhetsskäl som du får koden i kongresskansliet.

Har du behov av teckentolk? Kontakta kongresskansliet på kongress@mp.se

Hörselslinga finns i plenum, utskotts- och seminarierummen.

Det finns rullstolsplatser i plenum mitten av salen och längst ner. Eftersom lokalen inte är helt ny måste man gå en specialväg för att komma in i lokalen längst ner, säg till i kongresskansliet så hjälper dom dig. Det finns ramp upp på scenen i plenum. I utskotts- och seminarierummen finns det platser för rullstol.

Har du några frågor eller behov av stöd så kontakta kongress@mp.se innan kongressen eller kongresskansliet under kongressen.

Lokalerna

Conventum består av en nyare och en äldre del. Man tar sig mellan byggnaderna via en gång på plan 2. I den nyare delen ligger plenum samt lokalen Forum där du kommer finna utställare och kafé. I den andra delen finns utskottsrum, seminarierum och övriga mötes- och arbetsrum.

Alla måltider utom festmiddagen på fredagen kommer serveras i Arenan som ligger snett mitt emot huvudingången. Festen på fredagen kommer hållas plan 1, Bankettplan. Denna lokal ligger under plenum och måste iordningställas innan festen vilket innebär att det inte får finnas några saker eller personer inne i plenum efter kl 17 på fredagen.

På entréplan finns bagageinlämningen öppen fredag och söndag.

På plan 0 finns inregistreringen på fredag morgon, garderob, hiss, rulltrappor och trappor.

Plan 1 används enbart för festen på fredagen.

På plan 2 hittar du ingången till plenisalen, kongresskansliet, utställare, kafe samt gången över till konferenshuset.

I konferenshuset ligger följande utskottslokaler: Handskmakaren, Bryggaren och Studion.

På samma plan finns även seminarielokalerna Tunnbindaren och Mältaren.

En trappa ner i konferenshuset ligger barnverksamheten i Teatercaféet samt utskottslokalerna Hjalmar Bergmanteatern och Club 700.

På plats kommer det vara skyltat samt att det kommer finnas planskisser att titta på för att hitta rätt.

Inregistrering

Inregistreringen till kongressen är i entrén och har öppet mellan 8.00 och 10.00 på fredagen. Efter att inregistreringen stängs kommer det att finnas en mindre inregistrering öppen i kansliet.

Incheckning boende

Tänk på att du måste checka in på ditt boende. Många hotell vill att man checkar in senast klockan 18.00. Undersök vad som gäller för ditt boende.

Bagage

Under fredagen och söndagen kommer det att finnas en bemannad bagageservice på entréplan om du inte kan lämna ditt bagage på hotellet. Framför allt på söndagen är det att föredra att lämna bagaget på hotellet. Om du kommer till kongressen på lördagen så lämnar du ditt bagage på ditt boende innan du går till kongressen.

OBS! Av säkerhetsskäl kommer man inte att få ta med sig stora väskor, ryggsäckar och dylikt in på kongressen. Dessa måste lämnas i bagageservicen i entrén. Det går bra att ta med handväska och datorväska in på kongressen.

Garderob

Det kommer att finnas en obemannad garderob på plan 0.

Kongresskansliet

Det finns på plan 2. Kansliet är öppet när kongressen är öppen. Där kan du få svar på de flesta frågor angående kongressen.

Seminarier

För den som har tid och är intresserad av att lyssna på intressanta föreläsare kommer det att finnas ett brett utbud av olika seminarier. Seminarieprogrammet publiceras på engagera.mp.se/kongress under vecka 15.

Vilorum

Det kommer att finnas ett vilorum om du har behov av det. Hjälp att hitta får du i kongresskansliet.

Barnverksamhet

Har du anmält att du ska ha barn med dig kommer du att bli kontaktad innan kongressen för praktisk information. Barnverksamheten är öppen för barn mellan 1,5 och 12 år.

Utställare

Interna och externa utställare finns på plan 2 i Forum. Besök dem gärna!

Följande utställare är anmälda i dagsläget:

Interna utställare:

Gröna Studenter

Materialförsäljning

EU-parlamentarikerna

Jämnställdhets- och mångfaldskommittén

Externa utställare:

Systembolaget

SKB

HSB

Swedavia

Bostadsrätterna

Lärarnas Riksförbund

Svenskt Vatten

Avfall Sverige

Energiföretagen

Energigas Sverige

Hyresgästföreningen

Preem

Post Nord

Riksbyggen

Djurens Rätt

Systembolaget

Transportföretagen

Unionen

Mat

Det serveras vegetarisk och vegansk mat på kongressen. Säg genast till måltidspersonalen om du får några problem med din beställda specialkost. Alla måltider utom festen på fredagen serveras i Arenan.

Kafé

Kafé i Conventums regi kommer att finnas på plan 2 i Forum. Ta en paus ibland och gå dit.

Fest och dryckeskuponger

För att serveringen ska flyta på så smidigt som möjligt är det bra om man köper dryckeskuponger till öl och vin innan festen. Det kan man göra i kaféet på plan 2.

Preliminärt program kongress 2019

Fredag 3 maj

8.00-10.00 Inregistrering

10.00 Invigning

10.15 Språkrörstal

10.35 Mötesformalia

11.00 Beslut om proposition om kongressens arbetsordning samt motioner som rör språkrör

11.30 Verksamhetsberättelser, resultat- och balansräkning, revisionsberättelse och ansvarsfrihet

12.00 Lunch

12.50 Presentation kandidater till Språkrör, Partisekreterare, PS och EGP

14.00- 15.15 Utskottspass 1 - debatt och diskussion

1B - Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension

3B - Ekonomi, välfärd och konsumtion

5B - Kultur, utbildning och forskning

7B - Samhälle, övrigt

9B - Internt - kommunikation och strategi

15.25-16.35 Debatt Ekonomi, välfärd och konsumtion

16.35-16.55 Språkrörstal

17.15-18.30 Utskottspass 2 - debatt och diskussion

2B - Demokrati, migration och lika rätt

4B - Klimat, energi och transport

6B - Miljö, landsbygd och djurrätt

8B - Vård, omsorg och folkhälsa

10B - Internt - organisation och stadgar

19.00 Middag och fest

Lördag 4 maj

8.00-9.15 Debatt Miljö, landsbygd och djurrätt

8.30 Förslag tid för yrkandestopp

9.15 Tal Gröna studenter

9.25 Beslut förbehandlat VoteIT

10.00 Tal Grön ungdom

10.10 Val språkrör

10.30-12.00 Utskottspass 1 - beslut

1B - Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension

3B - Ekonomi, välfärd och konsumtion

5B - Kultur, utbildning och forskning

7B - Samhälle, övrigt

9B - Internt - kommunikation och strategi

12.00 Lunch

13.00-14.15 Debatt Internt - kommunikation och strategi

14.15 Resultat val av språkrör

14.30-16.00 Utskottspass 2 - beslut

2B Demokrati, migration och lika rätt

4B Klimat, energi och transport

6B Miljö, landsbygd och djurrätt

8B Vård, omsorg och folkhälsa

10B Internt - organisation och stadgar

16.00-16.20 Paus

16.20-17.40 Debatt - ämne väljs av ombud via VoteIT

17.45 Tal Gröna Seniorer

17.55 Beslut förbehandlat VoteIT

18.25 Val av partisekreterare

18.30-19.30 Middag

19.30 Tal av avgående partisekreterare

19.40-23.00 Beslut

20.00 Presentation av valresultat partisekreterare

23.00 Slut

Söndag 5 maj

8.00 Beslut

8.30 Val till PS och EGP via VoteIT

8.45 Tal av ny partisekreterare

8.55 Beslut

11.30 Lunch

12.30 Beslut

14.30 Tal nytt språkrör

15.00 Avslutning och avtackningar

Utskottsuppdelning

Enligt kongressens arbetsordning för kongressutskotten får ombuden slumpvis utskott tilldelat sig att delta i. Kongresskansliet kommer löpande skicka ut information till ombuden om vilket utskott de tilldelas. Till årets kongress kommer varje ombud bli slumpvis tilldelat två utskott.

Ur arbetsordningen: Varje ombud tilldelas slumpmässigt ett kongressutskott till vilket hen hör under hela kongressen. Det är endast i detta utskott hen har rösträtt. Ett ombud får välja att delta i ett annat utskott än det tilldelade, men gör då så utan rösträtt. Ersättare som träder in för ett ombud tillhör samma utskott som ombudet. Samma ersättare får vid olika utskottspass träda in för olika ombud. Övriga kongressdeltagare är fria att delta i valfritt utskott.

På 2019 års kongress kommer det att finnas tio utskott:

- 1B - Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension
- 2B - Demokrati, migration och lika rätt
- 3B - Ekonomi, välfärd och konsumtion
- 4B - Klimat, energi och transport
- 5B - Kultur, utbildning och forskning
- 6B - Miljö, landsbygd och djurrätt
- 7B - Samhälle, övrigt
- 8B - Vård, omsorg och folkhälsa
- 9B - Internt - kommunikation och strategi
- 10B - Internt - organisation och stadgar

Dagordning för kongressen

7.7 Kongressen ska:

7.7.1 behandla frågan om kongressens behöriga utlysande,

7.7.2 behandla riksdagsgruppens, statsrådets och EU-parlamentarikernas rapport,

7.7.3 behandla partistyrelsens verksamhetsberättelse och resultat- och balansräkning, samt besluta om disposition av föregående års resultat,

7.7.4 behandla partiets revisionsberättelse,

7.7.5 behandla frågan om ansvarsfrihet för partistyrelsen,

7.7.6 behandla till kongressen väckta motioner och propositioner,

7.7.7 fastställa medlemsavgift,

7.7.8 fastställa ramplan och rambudget, inklusive beslut om riktvärde för avgifter från partidistrikt och lokalavdelningar,

7.7.9 välja språkrör,

7.7.10 välja övriga ledamöter i partistyrelsen, *

7.7.11 välja partisekreterare,

7.7.12 välja revisionsnämnd och dess sammankallande, *

7.7.13 välja auktoriserad eller en godkänd revisor,

7.7.14 välja valberedning och dess sammankallande,

7.7.15 utse rådsrepresentanter och ersättare till European Green Party (EGP).

7.8 Övrig fråga tas upp till behandling, och avgörs efter beredning, om tvåtredjedels majoritet av antalet avgivna röster är överens om det.

7.9 Alla medlemmar ska ha närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på partikongress.

* I stadgarna regleras att partistyrelsen och revisionsnämnd väljs på två år i §9 och §13. Revisionsnämnd väljs jämna årtal och partistyrelse ojämna årtal.

Kallelse till val av ny Kommun- och landsstingskommitté

Lördag 4 maj kl. 16.20-17.20 i Handskmakaren, Conventum Örebro

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande, sekreterare och justerare
3. Val av rösträknare
4. Fastställande av mötets behöriga utlysning
5. Fastställande av dagordning
6. Fastställande av röstlängd
7. Riksvalberedningen presenterar förslag till ny styrelse för MIK och MIL (Som kommer att utgöra ny Kommun- och Landstingskommitté.
8. Val av ny styrelse till MIK
9. Val av ny styrelse till MIL
10. Förslag om namnbyte till Kommun- och Regionkommitté
11. Mötet avslutas

Enligt arbetsordningen, paragraf 4

4.1 MIL (Miljöpartiet i Landstinget) och MIK (Miljöpartiet i Kommunerna) utgörs av Miljöpartiets förtroendevalda i Sveriges kommuner, landsting och regioner.

4.2 MIL/MIK möten hålls minst en gång per år. Kallelse ska ha gått ut senast tre veckor innan mötet. Beslut kan endast fattas i ärenden som angetts i kallelsen.

4.3 Yrkande och beslutsrätt på MIL/MIK- möte har endast en förtroendevald från varje fullmäktigeförsamling.

4.4 På första MIL/MIK- mötet efter allmänna val väljer respektive nätverk var sin styrelse bestående av fem personer för MIL och fem personer för MIK. Styrelserna väljs för fyra år - en mandatperiod.

4.5 Valen till MIL och MIKs respektive styrelser bereds av riksvälberedningen.

4.6 MIL och MIKs respektive styrelser utgör Miljöpartiets kommitté - Miljöpartister i Landsting och Kommuner (MIL/MIK) och fastställs av partistyrelsen i enlighet med gällande avtal "Avtal mellan Miljöpartiets riksorganisation och Miljöpartiet i Landstingen (MIL)/Miljöpartister i kommunerna (MIK).

4.7 MIL och MIKs respektive styrelser utser inom sig var sin ordförande och var sin attestansvarig. Ordförande för MIL och MIK är gemensamt ordförande för Miljöpartiets Kommun och Landstingskommitté.

Kommunalrådsmingel

Kommun- och landstingskommittén välkomnar alla kommunalråd till kommunalrådsträff. Tid och plats meddelas i kompletterande utskicket.

Lathund för kongressdeltagare

Kongressen

Kongressen är Miljöpartiet de grönas högsta beslutande organ och anordnas varje vår. Till kongressen kommer ombud, ersättare, observatörer och riksförtroendevalda. Ombuden är de enda som har rösträtt och de utses i partidistriktens valkretsar för kongressombud och Grön Ungdoms, Gröna Studenters och Gröna Seniorers riksorganisationer. Kongressen har 265 ombud som fördelas utifrån medlemsantalet.

Kongressen beslutar hur MP:s politik ska se ut och vilka som ska sitta i de olika riksorganen. Vår politik utvecklar vi gemensamt genom samtal och diskussioner. Genom möten med andra miljöpartister kan vi få mer kunskap och tillsammans ta steget mot ett grönt samhälle.

Kongressen fattar beslut genom att ta ställning till yrkanden rörande motioner och propositioner. En motion är ett förslag om en politisk eller organisatorisk fråga. Oftast är den utformad som en förklarande text följd av ett konkret förslag, ett yrkande, skriven som en attsats. En proposition är samma sak, men propositioner skrivs av partistyrelsen och motioner av enskilda medlemmar, lokalavdelningar, partidistrikt eller nätverk. Beslut fattas genom att kongressen bifaller eller avslår yrkandena, d v s antar förslag rörande propositioner och motionerna eller inte gör det.

Inför kongressen

Motioner

Alla medlemmar har rätt att skriva motioner till kongressen. Antingen står man som enskild medlem bakom motionen eller så kan flera medlemmar gå ihop och skriva en motion. Även lokalavdelningar och partidistrikt, nätverk, Grön Ungdoms, Gröna Studenters och Gröna Seniorers riksorganisationer har rätt att skriva motioner. För att en motion ska behandlas av kongressen krävs dock att den får stöd från ett distrikt, en avdelning, ett nätverk, Grön Ungdom, Gröna Studenter eller Gröna Seniorer eller att motionen är undertecknad av minst fem medlemmar. Motionsstoppet till kongressen är reglerat i stadgarna och är alltid den 15 januari. Självklart kan man lämna in motioner året om, men skulle man lämna in en motion den 16 januari 2019 kommer den upp först på 2020 års kongress. Jämna årtal är det temakongress och senast 15 december året innan meddelar partistyrelsen vilka ämnen man kan lämna in motioner på.

Nomineringar

Inför kongressen sammanställer riksvälberedningen förslag på kandidater till olika poster. Som medlem kan du då nominera personer du vill ha som språkrör, partisekreterare,

partistyreledamöter (ojämna år), revisorer (jämna år) och EGP-rådsrepresentanter. Nominerar gör du genom att kontakta riksvälberedningen senast den sista dagen som riksvälberedningen meddelat. När du nominerar någon måste du först fråga den personen om hen vill bli nominerad och denna tacka ja. Lokalavdelningar och partidistrikt, Grön Ungdoms, Gröna Studenters och Gröna Seniorers riksorganisation kan också besluta om att stödja inlämnade nomineringar. Valberedningen tar sedan ställning till de nomineringar som kommit in och presenterar ett förslag ca två månader innan kongressen.

Även om valberedningens nomineringsstopp passerat kan du fortsätta att nominera ända till kongressen. I början av kongressen sätts ett klockslag när inga fler nomineringar får lämnas in. Förslaget är att sätta nomineringsstopp till 11.00 på fredagen. Skillnaden är att de nomineringar som kommer in efter valberedningens sista nomineringsdag inte behandlas av valberedningen och därmed inte kan få dess stöd.

Anmälan och handlingar

När du bestämt dig för att åka på kongressen ska du anmäla dig innan anmälningstiden har gått ut. Om du åker som ombud eller ersättare måste du vara vald till detta. Förutom att anmäla dig ska du också ordna resa och boende åt dig själv.

Handlingar skickas ut i god tid före kongressen så att du har möjlighet att läsa på. Se till att läsa handlingarna noggrant och kontrollera så att du har all praktisk information du behöver. Se till att du vet hur du hittar till kongressen och till ditt boende!

På kongressen

Inregistrering

När du kommer till kongressen ska du först registrera dig. Det gör du genom att gå till en registreringsdisk som är markerad med första bokstaven i ditt efternamn och säga vad du heter. Du måste också visa upp en giltig ID-handling. Är du ombud går du till en speciell inregistreringsdisk som också är markerad med första bokstaven i ditt efternamn. Är du ombud måste du också uppge dina resekostnader. Detta för att vi har ett reseutjämningsystem som gör att alla betalar lika mycket oavsett hur långt man har till kongressen. Denna uppgift måste du lämna för att kunna få ut röstkortet. När du har registrerat dig kan du röra dig fritt i lokalerna, men du måste pga säkerhetsskäl ha på dig den namnbricka som du fått. Namnbrickan är en värdehandling som ger dig tillträde till kongressen, måltidsserveringen och festen. Se till att du har den på dig hela tiden!

Utfrågning av riksdagsgruppen, statsråden och EU-parlamentarikerna

En tid är avsatt för utfrågning av riksdagsgruppen, statsråden och EU-parlamentarikerna. Då har man en möjlighet att få reda på hur de tänkte inför ett beslut samt vad de driver för frågor och varför. Tid och plats för årets utfrågning kommer i det kompletterande utskicket.

Debattregler för utfrågning

Frågor

En fråga ska antingen vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom den närvarande förtroendevaldas ansvarsområde. Frågor och svar ska vara korta och i princip inte överstiga en minut.

Att ställa en fråga

En deltagare som vill ställa en fråga anmäler sig hos moderatorn. Talare som anmält sig på förhand till kongresskansliet behöver inte anmäla sig hos moderatorn. Avanmälan görs hos moderatorn.

Följdfrågor, kompletterande inlägg

Frågeställaren kan normalt räkna med att få ordet för minst en följdfråga eller kommentar. Vanligen får den förtroendevalda det sista inlägget i ett replikskifte men finns det skäl kan frågeställaren få ordet för ett avslutande inlägg.

Förhandsanmälan

Den som önskar få ordet kan förhandsanmäla sig till kongresskansliet senast 18.00 på fredagen. Anmälan ska inte omfatta uppgift om vilken förtroendevald frågan riktar sig till utan enbart frågans rubrik och ditt namn. Förhandsanmälan innebär inte någon garanti för att få ordet.

Val

På kongressen sker val av språkrör och partisekreterare varje år. Till partistyrelse väljer man ojämnt årtal. Man väljer också vilka som ska sitta i riksvälberedningen och EGP-rådet – European Green Party Council- varje år. Val av revisionsnämnden sker jämna år. Riksvälberedningen har förberett förslag till alla uppdrag förutom till riksvälberedningen. Presentationer av kandidater finns längre fram i häftet.

Presentationer av kandidater

På fredagen under kongressen är det tid avsatt för presentationer i plenum. Kandidater till språkrör och partisekreterare får två minuter för sin presentation övriga kandidater får en minut för sin presentation.

Omröstning

I det fall det finns flera kandidater görs sluten omröstning om det begärs. Nomineringsstoppet bestäms i början av kongressen. Val till partistyrelsen och EGP-rådet kommer genomföras via VoteIT och tydligt informeras om hur inför omröstningen. När det gäller val till partistyrelsen, revisionsnämnden och EGP-rådet får man inte sätta fler kryss än det antal som ska väljas eller färre kryss än hälften av det antal som ska väljas.

När det gäller val till språkrör och partisekreterare går valet till på ett annat sätt. Om valet inte är öppet använder vi valsystemet Instant Runoff Voting, förkortat IRV och på svenska ibland benämnt alternativröstning. I ett IRV-val rangordnar man de kandidater man vill rösta på. Därefter räknas alla förstahandsröster samman. Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna så elimineras den kandidat som fått minst antal röster och alla som röstade på den i

första hand får sitt andrahandsval uppflyttat till förstaplatsen. Detta upprepas tills någon har fått en majoritet.

Val av riksvalberedningen

Förslaget till riksvalberedning förbereds av partidistriktet, Grön Ungdoms, Gröna Studenters och Gröna Seniorers riksorganisation. Valkretsarna, Gröna Studenter och Gröna Seniorer nominerar en person var och Grön Ungdoms riksorganisation två personer. Det brukar inte finnas några motkandidater och de nominerade brukar inte presentera sig i plenum. Valet till riksvalberedning brukar ske öppet.

Kongressen avslutas

När den avsatta tiden är slut är det dags att avsluta kongressen och åka hem med många nya erfarenheter och fattade beslut.

Våra mötesformer

På våra kongresser använder vi flera olika mötesformer. Nedan beskrivs de olika formerna.

Hur går det till då?

Utskott

Man börjar med att gå till det utskott man som ombud tilldelats eller som övrig deltagare till det man är intresserad av. Du får bara delta i ett utskott. Fördelningen av motioner och propositioner mellan de olika utskotten kan du läsa i kongresshandlingarna. Utskotten är uppdelade i två pass, ett pass på fredagen för diskussion och debatt och ett pass för beslut på lördagen. Utskotten är 10 st och uppdelade i två grupper. Tiden emellan diskussionspassen och beslutspassen fram till yrkandestoppet är avsedd för att jämka yrkanden.

Yrka

Man kan lägga nya yrkanden under själva utskottet, men det bör undvikas, så att utskottsordförande hinner förbereda utskottet på bästa sätt. Yrkanden på motioner och propositioner kan och bör istället läggas in i VoteIT i förväg. Möjligheten för det öppnar 16 april. Kongressen kommer besluta om tid för ett yrkandestopp. Förslaget är kl 8.30 på lördagen den 4 maj. Efter det kan inga nya yrkanden läggas.

Diskutera

Under diskussionspasset i utskotten är det utskottsordförande som fördelar ordet. Vill du tala anmäler du dig till talarlistan via VoteIT - hur detta går till kommer beskrivas i manualen för VoteIT samt inför utskottets start. När det är din tur kan du säga vad du tycker om någon annans yrkande eller om ditt eget, om du lämnat in något. Detta görs under fredagens utskottstillfälle.

Beslut

När ni så har diskuterat är det dags att gå till beslut. Det är bara ombud eller tjänstgörande

ersättare som får rösta. Attsatserna går igenom en och en. Röstningen går till så att utskottsordföranden först frågar vilka som vill bifalla ett yrkande och sedan vilka som vill avslå. Röstar gör man genom att räcka upp sitt röstkort. När röstningen är klar meddelar ordföranden vad hen bedömt fått flest röster. Det blir utskottets huvudförslag. Detta görs under lördagens utskottstillfälle.

Utskottsordförande

Efter att kongressinivigningen, formalia m.m. i början av kongressen har avklarats, så väljs utskottsordförande. De kommer att leda arbetet i de olika utskotten. Deras roll är att driva arbetet i utskotten framåt och komma till beslut inom avsatt tid. De håller i talarlistan och föreslår hur man ska fatta beslut.

Utskottssekreterare

Efter att kongressinivigningen, formalia m.m. i början av kongressen avklarats, så väljs utskottssekreterare. De kommer att hålla reda på vilka beslut som fattas i utskotten och sen göra beslutsunderlag.

Beslutsunderlag

När utskotten stängs så går utskottssekreterarna iväg för att skriva beslutsunderlag utifrån de beslut som fattades i utskottet. Efter att redaktionsgruppen tittat igenom beslutsunderlaget skickas de ut till alla deltagarna via e-post och läggs ut på VoteIT. Du kommer även se i VoteIT vad som är huvudförslag. Du kommer ha möjligheten att göra egna anteckningar i VoteIT så du kan planera inför beslutsfattandet.

Yrkanden till beslut

Yrkanden som bifallits i utskottet kommer att behandlas i plenum. För att ett yrkande som blivit avslaget i utskottet ska tas upp i plenum krävs att minst tio ombud eller tjänstgörande ersättare, eller partistyrelsen, begär det skriftligen. Sådan begäran ska lämnas in antingen under utskottsbehandlingen eller till presidiet före den tidpunkt som kongressen beslutar. Tänk på att det bara är ombud som kan ge stöd till yrkanden.

Redaktionsgrupp

Det ska också väljas en redaktionsgrupp. Deras roll är att redigera beslutsunderlagen så att de blir tydliga och ge sakupplysningar, t ex om att detta beslut påverkar budgeten. I beslutsunderlaget står alla förslag som inkommit. Du kan se vilket förslag utskotten ger som huvudförslag och vilka övriga förslag som finns. Tidigare kongresser har kongressordförandena valts till detta.

Debatt i plenum

Nytt för i år är att man sätter upp sig på talarlistan inför debatterna i plenum via VoteIT. Hur du gör för att sätta upp dig på talarlistor i VoteIT kommer dels beskrivas i manualen för VoteIT samt vara en del i genomgång av VoteIT i plenum under fredagen. I enlighet med arbetsordningen kvoterar talarlistan efter kön samt på så vis att de som inte tidigare talat i en

given debatt får tala före personer som redan har talat. Samtliga debatter inleds med ett första inlägg av partistyrelsen på fem minuter. Efter det öppnas debatten upp för alla deltagare.

Beslut i plenum

Nästa del i processen är att kongressen går till beslut. Då samlas vi i plenum. Attsatserna i beslutsunderlagen går igenom en och en. Röstningen går till så att ordföranden först frågar vilka som vill bifalla ett yrkande och sedan vilka som vill avslå. Röstar gör man genom att räkka upp sitt röstkort. När röstningen är klar meddelar ordföranden vad hen bedömt fått flest röster och slår sedan klubban i bordet.

OBS! Det är en röst per person som gäller. Det innebär att en person inte kan rösta för flera ombud. En ersättare kan rösta för ett ombud, inte för flera. Det gäller både vid omröstningar med röstkort och via VoteIT.

Votering

Om man tycker att ordföranden har gjort en felaktig uppskattning av röstningsresultatet ska man ropa votering innan klubban fallit. Då blir det votering. Votering innebär att alla röster räknas och antecknas till protokollet. Detta görs genom omröstning i VoteIT. Vid inregistreringen får ombuden både ett röstkort och information om hur man röstar i VoteIT. För att inte i onödan använda VoteITomröstning kan ordföranden också föreslå en provvotering, det innebär att man gör om omröstningen men extra långsamt så att alla får chansen att se sig omkring lite mer noggrant och sedan säger ordföranden igen vad som vunnit. Tycker man fortfarande att resultatet är oklart ropar man votering och då blir det en riktig votering.

Ordningsfråga och sakupplysning

Under beslutspassen kommer ingen debatt att vara tillåten. Dock har du rätt att lyfta ordningsfrågor och ge sakupplysning.

Ordningsfrågor gäller t.ex. i vilken ordning beslut ska tas, på vilket sätt beslut ska tas och om det inte är dags för paus. När man väcker en ordningsfråga gör man det genom att skriva frågan på en lapp och ge den till ordföranden. Ordföranden frågar ombuden om frågan ska tas upp till behandling. Röstar en majoritet för så får frågan debatteras. Efter det beslutas om att bifalla eller avslå frågan. Om en majoritet av ombuden inte alls vill ta upp frågan blir det ingen debatt, så tänk på att formulera ditt förslag så att folk förstår vad det är du vill. Undvik motiveringar eftersom ordförandena ofta inte läser upp dessa.

En sakupplysning är precis som det låter – en upplysning om fakta som är relevant för det som just nu behandlas. En sakupplysning ska helst lämnas in skriftligt till ordföranden och får inte innehålla några åsikter. De kan t.ex. vara en upplysning om att miljöbilarna står för 20 % av nybilsförsäljningen. Om du däremot säger att miljöbilarna borde stå för 50 % av nybilsförsäljningen är det ingen sakupplysning, då är det din åsikt. Det kan vara svårt att ge en sakupplysning utan att lägga in några värderingar i det. Tänk dig för innan du begär ordet i en sakupplysning.

Reservation

Om du vill reservera dig mot ett beslut som kongressen fattat måste du senast när kongressen avslutas skriftligen lämna in din reservation till kongressekreterarna. Det är bara enskild medlemmar som kan reservera sig, inte avdelning, nätverk eller kommittéer.

Varmt välkomna till en spännande kongress!

Arbetsordning för kongressen

Övergripande om mötesformer

1. Beredning och beslut vid Miljöpartiet de grönas kongress sker genom tre olika mötesformer:

- a. Plenum
- b. Kongressutskott
- c. Internetbehandling

2. Alla frågor som behandlas på kongressen avgörs slutligt genom beslut i plenum, antingen genom omröstning eller – i de fall som anges i punkt 10-11 i arbetsordningen för plenum – genom att plenum fastställer resultatet från kongressutskott eller internetbehandling.

3. Alla frågor som har väckts genom motion eller proposition, och som inte berör dagordningen, måste beredas i kongressutskott eller genom internetbehandling innan beslut får fattas i plenum. För att en förändring i arbetsordningen ska gälla redan den kongress på vilken den beslutas måste frågan ha beretts i enlighet med punkt 3.c i arbetsordningen för internetbehandling och förändringen i fråga ingå i huvudförslaget.

4. Partistyrelsen beslutar vilka ärenden som ska beredas på vilket sätt.

5. I anslutning till öppnandet ska kongressen i plenum, på förslag från riksvalberedningen, utse:

- a. Ett kongresspresidium på fyra ordföranden, två av vardera juridiskt kön
- b. Ett lämpligt antal plenumsekreterare och justerare
- c. En redaktionsgrupp på tre till fem personer, såvida inte kongressen beslutar att presidiet ska utgöra redaktionsgrupp
- d. En ordförande och en sekreterare till varje kongressutskott
- e. Ett lämpligt antal rösträknare för personval och omröstningar i plenum
- f. En valförrättare för personval

6. Om inte kongressen i samband med öppnandet beslutar annorlunda så är plenum offentligt, medan kongressutskott endast är öppna för medlemmar.

Arbetsordning för plenum

1. I plenum har alla medlemmar yttranderätt. Däremot får endast ombud och tjänstgörande ersättare rösta, begära rösträkning och reservera sig.

2. I plenum fattas beslut genom öppen omröstning, utom vid personval då slutna omröstning ska hållas om någon så begär eller om det finns fler kandidater än poster att tillsätta. För personval gäller i övrigt vad som anges i valordningen.

3. Då det, förutom avslag, finns fler än ett förslag till beslut fastställer kongressen propositionsordning efter förslag från ordförande. För frågor som har beretts på i kongressutskott eller genom internetbehandling ska dock alltid beredningens förslag till beslut utgöra huvudförslag. Presidiet ska inför beslut redogöra för partistyrelsens respektive beredningens förslag till beslut.

4. Omröstning sker med röstkort eller motsvarande. Ordföranden meddelar sin uppfattning om vilket förslag som vunnit majoritet. Den som har annan uppfattning kan begära rösträkning (votering) innan klubban har fallit. Vid rösträkning ska det exakta antalet röster för varje förslag fastställas.

5. Debatt hålls endast i de frågor där kongressen så beslutar. Den som vill tala under en debatt begär skriftligen ordet hos presidiet. Kongressen får besluta om begränsning av talartid eller antal inlägg.

6. Begäran om ordet i ordningsfråga ska ske skriftligt och vara undertecknad. Mötet avgör direkt efter att presidiet meddelat vad den handlar om, utan debatt, om ordningsfrågan ska tas upp till behandling. Om frågan tas upp tillämpas i debatten en talartid på högst en minut.

7. I debatt om såväl sakfrågor som ordningsfrågor tillämpas kvotering av talarlistan i första hand på så vis att företrädare ges till dem som inte tidigare har talat i den aktuella frågan och i andra hand på så vis att talare av olika juridiskt kön varvas på listan.

8. För att ge sakupplysning begär man ordet i vanlig ordning eller lämnar upplysningen skriftligt till presidiet, som läser upp den om de avgör att det är en sakupplysning.

9. Motioner och propositioner ska behandlas i grupp efter hur de var grupperade under förbehandlingen inför eller under kongressen. I händelse av tidsbrist ska grupper som innehåller propositioner behandlas först, därefter grupper som innehåller motioner som fått stöd i enlighet med stadgarnas § 7.5.1 och sist övriga grupper.

10. Ärenden som varit föremål för förenklad behandling via Internet i enlighet med arbetsordningen för internetbehandling och som inte lyfts till fullständig behandling avgörs genom att ordföranden förklarar att kongressen har bifallit partistyrelsens förslag till beslut.

11. Vid behandling av motioner och propositioner i plenum ska omröstning endast hållas om attsatser för vilka minst ett av följande gäller:

a. Attsatsen ingår i huvudförslaget från kongressutskott eller internetbehandling,

b. Attsatsen har skriftligen återyrkats av minst tio ombud, tjänstgörande ersättare eller partistyrelseledamöter, antingen i samband med behandling i kongressutskott eller hos presidiet senast vid den tidpunkt som kongressen beslutar.

Övriga attsatser ska ordföranden förklara avslagna av kongressen.

12. Om ordföranden bedömer att en attsats saknar direkt samband med det ärende som behandlas eller på annat sätt går utöver vad kongressen har rätt att besluta om ska ordföranden meddela detta och fråga kongressen om någon motsätter sig att attsatsen avvisas. Om minst tio ombud eller tjänstgörande ersättare motsätter sig detta hålls omröstning som vanligt, annars förklarar ordföranden attsatsen för avvisad.

Arbetsordning för kongressutskott

1. Varje ombud tilldelas slumpmässigt ett kongressutskott till vilket hen hör under hela kongressen. Det är endast i detta utskott hen har rösträtt. Ett ombud får välja att delta i ett annat utskott än det tilldelade, men gör då så utan rösträtt. Ersättare som träder in för ett ombud tillhör samma utskott som ombudet. Samma ersättare får vid olika utskottspass träda in för olika ombud. Övriga kongressdeltagare är fria att delta i valfritt utskott.

2. Varje kongressutskott behandlar en eller flera motioner och/eller propositioner inom ett givet ämnesområde.

3. Alla kongressdeltagare har närvarorätt på kongressutskottens möten i mån av plats. Ombud, ersättare och ansvarig partistyrelseledamot ges företräde vid eventuell platsbrist. Alla medlemmar har yttrande- och förslagsrätt på mötena. Endast ombud och tjänstgörande ersättare har rätt att rösta och begära rösträkning, och då endast i det utskott till vilket de hör enligt punkt 1.

4. Ett yrkande får läggas endast om det:

a. har direkt samband med de motioner/propositioner som behandlas av utskottet och

b. ligger inom ramen för vad det enligt stadgarna är kongressens uppgift att besluta om.

Utskottsordföranden avgör huruvida dessa villkor är uppfyllda eller ej.

5. Ordet begärs genom handuppräkring eller motsvarande. För talartidsbegränsning, kvotering av talarlista, sakupplysningar, propositionsordning, votering och liknande frågor gäller i tillämpliga delar samma regler som i plenum.

6. Kongressutskottet ska behandla samtliga yrkanden som hör till de frågor det behandlar. Huvudförslag från utskottet till plenum utgörs av de yrkanden som bifallits. Om inga yrkanden bifallits i ett givet ärende är utskottets huvudförslag avslag, och återyrkande enligt punkt 11.c i arbetsordningen för plenum krävs för att ärendet ska tas upp till omröstning.

Arbetsordning för internetbehandling

1. Partistyrelsen får besluta att ett ärende ska beredas via internet, genom användning av ett system för debatt, förslag och beslut.

2. Internetbehandling är öppen för alla medlemmar, men förslags- och rösträtten får begränsas till kongressombud.

3. Vid internetbehandling av ett ärende får yrkanden läggas och diskussion föras. Ärendet avslutas på ett av tre sätt:

a. Partistyrelsen justerar sitt förslag mot bakgrund av vad som framkommit under behandlingen. Därefter bereds ärendet i utskott på kongressen, med full möjlighet att lägga yrkanden som vanligt. Inga yrkanden från internetbehandlingen följer med till utskottet.

b. För varje lagt yrkande lämnar partistyrelsen ett beslutsförslag till kongressen. Därefter bereds ärendet i utskott på kongressen, med full möjlighet att lägga yrkanden som vanligt. Yrkanden som föreslås bifallas följer automatiskt med till utskottet. Övriga yrkanden följer endast med om de återyrkas på angivet sätt och inom angivna tidsramar. Det får beslutas att inga nya yrkanden får läggas på kongressen, utan att endast de yrkanden som kommit in under internetbehandlingen tas upp. Detta måste i så fall meddelas innan internetbehandlingen påbörjas och framgå under behandlingen.

c. Omröstning hålls via internet. På så vis tas ett huvudförslag fram som skickas vidare till kongressen, eventuellt med yttrande från partistyrelsen. Lagda yrkanden som inte ingår i huvudförslaget lyfts endast på kongressen om de återyrkas på angivet sätt och inom angivna tidsramar. Ingen ytterligare beredning genomförs på själva kongressen, utan ärendet går direkt till omröstning i plenum.

4. Förenklad behandling via internet ska genomföras för ärenden som, enligt beslut av partistyrelsen, bedöms kunna avgöras utan debatt eller ändringsförslag. För dessa ärenden får ombud endast markera om de anser att ett visst ärende ska lyftas till fullständig beredning i kongressutskott eller genom ordinarie internetbehandling. Så sker om minst tio ombud gör en sådan markering. Inga nya yrkanden får läggas under förenklad behandling.

5. Ett ärende bör bli föremål för förenklad behandling om, och endast om, något av följande gäller:

a. Det utgörs av en motion som föreslår politik som redan drivs, och partistyrelsen har föreslagit att den ska anses besvarad

b. Det utgörs av en motion som avser en fråga som har avgjorts av kongress, rådslag eller medlemsomröstning under den gångna mandatperioden, och förutsättningarna har sedan dess inte förändrats på något avgörande sätt

c. Det är uppenbart att ärendet är okontroversiellt, och partistyrelsen har föreslagit att yrkandet ska bifallas

6. Formerna i övrigt för internetbehandling beslutas av partistyrelsen från fall till fall.

Arbetsordning för redaktionsgruppen

1. Redaktionsgruppens uppgift är att granska samtliga beslutsunderlag från kongressutskotten och tillse att de är fria från fel, motsägelser och oklarheter.

2. Redaktionsgruppen har rätt att göra redaktionella ändringar i beslutsunderlagen i syfte att avhjälpa fel, motsägelser och oklarheter, förutsatt att den avsedda innebörden inte ändras. Om avsikten i något sammanhang är oklar bör redaktionsgruppen rådfråga ansvariga motionärer, funktionärer och/eller partistyrelseledamöter innan ändringar görs. Ändringar gjorda av redaktionsgruppen ska markeras som sådana.

Valordning

1. Denna valordning reglerar personval med slutna sedlar. Sådana ska alltid hållas om antalet kandidater överstiger antalet platser som ska tillsättas. Även annars ska valet vara slutet om någon så begär.

2. Vid val där endast en vinnare ska utses, exempelvis val av språkrör och partisekreterare, tillämpas alternativröstning (också känt som Instant Runoff Voting, IRV). Detta sker som följer:

a. Varje röstande rangordnar kandidaterna på sin valsedel. Samtliga kandidater ska rangordnas om inte kongressen beslutar att det räcker med ett annat, mindre antal.

b. Vid rösträkningen räknas antalet förstahandsröster för respektive kandidat. Om någon kandidat har fått en majoritet av rösterna är denna vald och valet avgjort.

c. Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna stryks den kandidat som fått minst antal förstahandsröster från samtliga valsedlar. Om två eller flera kandidater delar på sistaplatsen räknas antalet andrahandsröster för dessa och den med det minsta antalet sådana stryks. Är det fortfarande oavgjort upprepas förfarandet för tredjehandsröster, och så vidare. Om det inte på detta sätt går att särskilja kandidaterna avgör lotten vilken som ska strykas. På de valsedlar där den strukna kandidaten hade fått förstahandsrösten anses nu nästa kandidat i rangordningen stå först.

d. Förstahandsrösterna räknas igen. Om någon kandidat nu har fått en majoritet av rösterna är denna vald och valet avgjort. Annars upprepas steg c-d tills så sker.

e. Om det, när endast två kandidater återstår, är oavgjort mellan kandidaterna ska omval genomföras mellan dessa två.

3. Vid val där flera vinnare ska utses, exempelvis val till partistyrelsen och revisionsnämnden, tillämpas acceptansröstning. Detta sker som följer:

a. Varje röstande sätter på sin valsedel ett kryss framför ett antal kandidater som är som minst lika med halva det antal poster som ska tillsättas och som mest lika med hela detta antal.

b. Vid rösträkningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Kandidaterna rangordnas sedan efter det totala antal kryss de har fått och de med flest kryss anses valda.

c. Om det är oavgjort mellan två eller flera kandidater på sådant vis att det erforderliga antalet vinnare inte kan utses ska omval genomföras mellan de berörda kandidaterna.

Stadgar

Miljöpartiet de grönas stadgar antagna vid Miljöpartiets kongress april 1992, senast reviderade 2018.

§ 1 Vision

Miljöpartiet de grönas vision är uthålliga, demokratiska samhällen, lokalt och globalt inom naturens ramar – dessa samhällen lever i fredlig samexistens och jämlikt samarbete.

Miljöpartiet de grönas idé är

- solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet
- solidaritet med kommande generationer
- solidaritet med världens alla människor

§ 2 Ändamål

Miljöpartiet de gröna har till ändamål att

- främja en politisk utveckling i enlighet med partiets program och kongressens beslut,
- erbjuda varje medlem möjligheter till inflytande över partiet och dess politik samt till ett hållbart och positivt engagemang.

§ 3 Medlemskap

3.1 Var och en som vill verka i enlighet med partiets program och stadgar och som betalat fastställd medlemsavgift beviljas medlemskap i partiet.

3.2 Medlem ansluts till riksorganisationen samt partidistrikt och lokalavdelning.

3.3 Medlem får inte vara med i mer än en lokalavdelning.

§ 4 Avgifter

Medlem erlägger för varje kalenderår en av kongressen fastställd medlemsavgift.

§ 5 Organ

5.1 Riksorganisationens organ är kongressen, valberedningen, revisionsnämnden, partistyrelsen och förtroenderådet.

§ 6 Ungdoms, student- och seniorförbund

6.1 Miljöpartiet de grönas ungdomsförbund heter Grön Ungdom.

6.2 Miljöpartiet de grönas studentförbund heter Gröna Studenter.

6.3 Miljöpartiet de grönas seniorförbund heter Gröna Seniorer.

§ 7 Kongress

7.1 Kongressen är partiets högsta beslutande organ.

7.2 Kongressen hålls en gång per år under april, maj eller juni månad.

7.3 Kallelse till kongressen ska skickas till partidistriktet och lokalavdelningarna samt publiceras i partiets interna informationskanaler senast tre månader före kongressen.

7.4 Kongressen utgörs av 265 röstberättigade ombud och ersättare för dessa i enlighet med §§ 7.4.4.3-4.

7.4.1 250 mandat fördelas mellan partidistriktet baserat på deras jämförelsetal, vilka fås genom att deras medlemsantal upphöjs till fem sjättedelar. Varje distrikt tilldelas det antal mandat som fås om distriktets jämförelsetal multipliceras med 250, delas med summan av alla jämförelsetal och avrundas nedåt. Om det efter denna fördelning återstår mandat fördelas de till distriktet i ordning från största till minsta restvärde vid ovannämnda uträkning.

7.4.1.1 Utlandsavdelningarna ska i detta sammanhang anses tillhöra det partidistrikt de anmält att de önskar tillhöra. Utlandsmedlemmar som inte tillhör en avdelning som valt ett distrikt på detta vis ska anses tillhöra Stockholmsregionens partidistrikt.

7.4.2 15 mandat tilldelas Grön Ungdom, Gröna Studenter och Gröna Seniorer. Organisationerna tilldelas ett mandat var och resterande mandat fördelas mellan dem i proportion till deras medlemsantal.

7.4.3 För mandatfördelning används de medlemsantal som gällde den 31 oktober året före kongressen.

7.4.4 Partidistrikt som omfattar mer än en lokalavdelning ska delas in i valkretsar bestående av en eller flera lokalavdelningar. Lokalavdelningar med fler än 1 000 medlemmar får delas i flera valkretsar. Detsamma gäller partidistrikt som endast omfattar en lokalavdelning, oberoende av medlemsantal.

7.4.4.1 Distriktets mandat ska fördelas mellan valkretsarna i proportion till medlemsantalet. Distriktet får dock besluta att fördelningen ska göras efter en formel som tilldelar större valkretsar relativt sett färre ombud i förhållande till medlemsantalet. Distriktet får också, om samtliga lokalavdelningar medger det, besluta att upp till ett mandat per påbörjat tiotal ska

fördelas på annat sätt.

7.4.4.2 Varje partidistrikt beslutar om sin egen valkretsindelning. Beslut fattas av distriktsstämman. Distriktsstyrelsen får dock, om samtliga berörda lokalavdelningar samtycker till det, besluta om mindre förändringar i en av stämman fastställd indelning. Indelningen ska göras på ett sådant sätt att varje valkrets tilldelas minst ett mandat. I övrigt ska stor vikt fästas vid lokalavdelningarnas egna önskemål om valkretstillhörighet.

7.4.4.3 De lokalavdelningar som ingår i en valkrets bestämmer gemensamt hur ombud och ersättare ska utses. Kan de inte enas väljs istället ombud och ersättare av distriktsstämman, bland kandidater som föreslagits av lokalavdelningarna. Ersättare ska i första hand utses från lokalavdelningar från vilka det inte redan utsetts ordinarie ombud eller ersättare.

7.4.4.4 Varje valkrets beslutar själva hur många ersättare som ska utses.

7.4.4.5 Kostnaderna för deltagande i kongressen ska fördelas solidariskt mellan avdelningarna i en valkrets utifrån deras respektive ekonomiska förutsättningar, såvida de inte gemensamt beslutar om en annan fördelning. Eventuella tvister om fördelningen avgörs av partidistriktet.

7.4.5 Alla ombud och ersättare från ett givet partidistrikt utgör gemensamt det distriktets kongressdelegation. Lokalavdelningar som på en given kongress inte själva är representerade i sitt distrikts kongressdelegation ska ges möjligheter att delta i delegationens förberedande arbete och på andra sätt bidra med synpunkter.

7.4.6 I syfte att vägleda sina kongressombud får en avdelning ge ombuden rekommendationer eller redovisningar av medlemmarnas ställningstaganden i olika frågor. Ombuden är dock alltid fria att, med lämplig hänsyn tagen till sådan vägledning, förhandla, kompromissa eller finna nya lösningar, liksom att ta intryck av fakta och argument som framkommer under kongressen.

7.5 Motioner, propositioner och nomineringar:

7.5.1 Motionsrätt till kongressen har varje medlem, partidistrikt, avdelning och nätverk. För att en motion ska behandlas av kongressen krävs dock att den får stöd från ett partidistrikt, en avdelning, ett nätverk, Grön Ungdom, Gröna Studenter eller Gröna Seniorer, eller att motionen är undertecknad av minst fem medlemmar.

7.5.1.1 Udda årtal behandlas motioner rörande alla ärenden som kongressen har rätt att besluta om. Jämna årtal behandlas endast motioner rörande ärenden som partistyrelsen lyft genom proposition. Sådana år ska partistyrelsen senast en månad före det datum som avses i § 7.5.2 tillkännage vilka ärenden som kommer lyftas på detta sätt.

7.5.1.2 Nomineringsrätt till partiets riksorgan har alla medlemmar, partidistrikt, avdelningar och riksvälberedningen.

7.5.2 Motion ska vara riksorganisationen tillhanda senast 15 januari samma år som kongressen, eller det senare datum som partistyrelsen beslutar.

7.5.3 Partistyrelsen fastställer sista datum då stöd för motioner ska meddelas.

7.6 Senast sex veckor före kongressen ska partistyrelsen skicka verksamhetsberättelser, resultat- och balansräkningar, propositioner samt motioner med sitt yttrande över dem till partidistriktet och lokalavdelningarna.

7.7 Kongressen ska:

7.7.1 behandla frågan om kongressens behöriga utlysande,

7.7.2 behandla riksdagsgruppens, statsrådets och EU-parlamentarikernas rapport,

- 7.7.3 behandla partistyrelsens verksamhetsberättelse och resultat- och balansräkning, samt besluta om disposition av föregående års resultat,
- 7.7.4 behandla partiets revisionsberättelse,
- 7.7.5 behandla frågan om ansvarsfrihet för partistyrelsen,
- 7.7.6 behandla till kongressen väckta motioner och propositioner,
- 7.7.7 fastställa medlemsavgift,
- 7.7.8 fastställa ramplan och rambudget, inklusive beslut om riktvärde för avgifter från partidistrikt och lokalavdelningar,
- 7.7.9 välja språkrör,
- 7.7.10 välja övriga ledamöter i partistyrelsen,
- 7.7.11 välja partisekreterare,
- 7.7.12 välja revisionsnämnd och dess sammankallande,
- 7.7.13 välja auktoriserad eller en godkänd revisor,
- 7.7.14 välja valberedning och dess sammankallande,
- 7.7.15 utse rådsrepresentanter och ersättare till European Green Party (EGP).
- 7.8 Övrig fråga tas upp till behandling, och avgörs efter beredning, om tvåtredjedels majoritet av antalet avgivna röster är överens om det.
- 7.9 Alla medlemmar ska ha närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på partikongress.

§ 8 Extra kongress

- 8.1 Extra kongress hålls om partistyrelsen så beslutar.
- 8.2 Partistyrelsen ska kalla till extra kongress om minst 10 procent av medlemmarna begär det hos partistyrelsen.
- 8.3 Kallelse till extra kongress ska skickas till lokalavdelningarna och samtliga medlemmar senast en månad före extrakongressen.
- 8.4 Extra kongress kan bara fatta beslut i sådana frågor som upptagits i kallelsen.

§ 9 Revisionsnämnd

- 9.1 Revisionsnämnden består av fem ledamöter som väljs på två år, med ordinarie val under jämna årtal. Sammankallande utses bland ledamöterna. Om ledamot avgår från nämnden fylls posten på nästföljande kongress. Fyllnadsvalda ledamöters mandatperiod sammanfaller med övriga ledamöters.
- 9.2 Revisionsnämndens uppgift är att kontinuerligt granska riksorganisationens verksamhet och räkenskaper. I denna uppgift ingår att agera stödjande till riksorganisationerna verksamhet under verksamhetsåret.
- 9.3 Revisorerna avger revisionsberättelse till kongressen samt rapporterar till partistyrelsen och förtroenderådet vid behov.
- 9.4 Till stöd väljer kongressen en auktoriserad eller godkänd revisor på ett år.

§ 10 Valberedning

- § 10.1 Valberedningen väljs av kongressen och består av en ledamot från varje riksdagsvalkrets, nominerad av respektive partidistrikts högsta beslutande organ, samt två personer från Grön

Ungdom samt en person från Gröna Studenter och en person från Gröna Seniorer, nominerade av respektive organisations högsta beslutande organ. Valberedningen väljs på ett år.

10.2 Kongressen utser sammankallande i valberedningen.

10.3 Valberedningen är beslutsmässig när minst hälften av dess ledamöter är närvarande.

10.4 Valberedningen bereder valärenden till nästföljande kongress.

§ 11 Språkrör

11.1 Kongressen väljer, före val av partistyrelse, två jämställda språkrör.

11.2 Språkrören ska vara en kvinna och en man.

11.3 Språkrören ingår som ordinarie ledamöter i partistyrelsen.

11.4 Språkrörens uppgift är att företräda partiet och föra ut dess åsikter.

11.5 Om språkrör avgår ska nyval ske vid en kongress.

11.6 Språkrören kan även vara riksdagsledamöter eller EU-parlamentariker.

11.7 Språkrören väljs av kongressen på ett år, dock högst nio år i följd. Person som varit språkrör kan därefter ej väljas till samma uppdrag igen inom tre år.

§ 12 Partisekreterare

12.1 Partisekreteraren väljs av kongressen på ett år dock högst nio år i följd.

12.2 Partisekreteraren arbetar på uppdrag av partistyrelsen, arbetsutskottet och språkrören.

12.3 Partisekreterarens roll är huvudsakligen att ha översikt över partiets verksamhet samt fungera som sammanhållande länk inom partiet och svara för externa kontakter utifrån sitt uppdrag.

12.4 Partisekreteraren är ständigt adjungerad till partistyrelsen och arbetsutskottet.

§ 13 Partistyrelse

13.1 Partistyrelsen är partiets högsta beslutande organ mellan kongresserna och ska leda partiets arbete.

13.2 Partistyrelse väljs av kongressen på två år, med ordinarie val under udda årtal.

13.3 Partistyrelsen består av ett ojämnt antal, 15–19, ledamöter.

13.4 Till partistyrelsen väljs inga suppleanter.

13.5 Partistyrelsen är beslutsmässig när minst hälften av dess ledamöter är närvarande.

13.6 Högst en tredjedel av ledamöterna i partistyrelsen får samtidigt vara riksdagsledamöter eller EU-parlamentariker.

13.6.1 Om, efter inträde som riksdagsledamot eller EU-parlamentariker, antalet riksdagsledamöter och EU-parlamentariker blir för högt, får dock alla ledamöter sitta kvar till nästföljande kongress.

13.6.2 Om ledamot avgår från partistyrelsen fylls posten på nästföljande kongress. Fyllnadsvalda ledamöters mandatperiod sammanfaller med övriga ledamöters.

13.6.3 Om en tredjedel eller fler av partistyrelsens ledamöter avgår, eller annars om partistyrelsen begär det, och det återstår mer än fyra månader till nästa kongress, ska förtroenderådet sammankallas för att genomföra fyllnadsval till partistyrelsen. Sådant fyllnadsval gäller fram till nästa ordinarie kongress.

13.7 Partistyrelsens uppgift är:

- 13.7.1 att vara ett stöd för språkrören,
- 13.7.2 att sammankalla och förbereda kongressen och förtroenderådet,
- 13.7.3 att med språkrören som främsta medel företräda partiet och föra ut dess politik,
- 13.7.4 att ansvara för att kongressens beslut verkställs och återrapporteras till kongressen,
- 13.7.5 att förvalta och ansvara för partiets tillgångar samt övergripande kansli och personalfrågor,
- 13.7.6 att utveckla partiets program och visioner för partiets idémässiga framåtskridande,
- 13.7.7 att fastställa en övergripande planering och målsättning för det politiska arbetet,
- 13.7.8 att utforma det politiska innehållet i valrörelser och kampanjer samt fastställa partiets valplan.
- 13.8 Partistyrelsen föreslår verksamhetsplan med årsbudget för beslut på kongressen, treårsbudget för riksorganisationen samt upprättar bokslut.
- 13.9 Bokslut och partistyrelsens verksamhetsberättelse ska vara tillgängliga för revision senast den 1 mars.
- 13.10 Partistyrelsen fastställer sin arbetsordning och sina arbetsformer utifrån de ramar som kongressen fastställer i form av partiets stadgar.
- 13.11 Efter kongressen varje år utser partistyrelsen ett eller flera organ med uppgift att bereda partistyrelsens ärenden och att ansvara inför partistyrelsen att dess beslut verkställs. Utses mer än ett sådant organ beslutar partistyrelsen samtidigt om roll- och ansvarsfördelningen mellan dem. Ett av organen ska ha som en av sina uppgifter att utgöra ett stöd och en förankring för språkrören i deras arbete.
- 13.12 Minst hälften av ledamöterna i sådana organ som nämns i § 13.11 ska vara ledamöter av partistyrelsen, språkrören inräknade. Som övriga ledamöter till detta organ är partiets politiskt förtroendevalda på nationell nivå valbara. Inget sådant organ får dock omfatta fler än hälften av partistyrelsens ledamöter.
- 13.13 Arbetsordning och arbetsformer för partistyrelsens beredande och verkställande organ fastställs av partistyrelsen.

§ 14 Riksdagsgruppen och EU-parlamentarikerna

- 14.1 Riksdagsgruppen och EU-parlamentarikerna består av de som valts på partiets valsedlar i respektive val.
- 14.2 Riksdagsgruppen och EU-parlamentarikerna utgör bas och stöd för språkrörens agerande i rikspolitiska frågor och EU-frågor. Språkrör som ej är riksdagsledamot är ständigt adjungerad till riksdagsgruppen.
- 14.3 Riksdagsgruppen, EU-parlamentariker och statsråd ska som grund för sitt agerande i respektive parlament ha partiets program, så som det såg ut vid respektive val.
- 14.4 Riksdagsgruppen och EU-parlamentarikerna avger rapport om sitt arbete till varje kongress.
- 14.5 Partiets valsedlar i EU-parlamentsval samt eventuella valsedlar som gäller hela landet i riksdagsval fastställs av riksorganisationen på det sätt som kongressen beslutar. Valsedlar i övrigt i riksdagsval samt i landstingsval fastställs av respektive partidistrikts högsta beslutande organ, medan valsedlar i kommunval fastställs av respektive lokalavdelnings högsta beslutande organ.

14.5.1 Lokalavdelningar som omfattar mer än en kommun får besluta att kommunvalsedlar istället ska fastställas på kommunnivå. Detsamma gäller för riksdagsvalsedlar i partidistrikt som omfattar mer än en riksdagsvalkrets. Sådant beslut ska fattas om den berörda kommunen/valkretsen så begär. I partidistrikt som omfattar mer än en riksdagsvalkrets får även fastställande av landstingsvalsedlar delegeras till riksdagsvalkretsnivån. Beslut på riksdagsvalkretsnivå ska i så fall fattas av ett representantskap enligt motsvarande principer som gäller för partidistriktet.

14.5.2 Vad som sägs i § 14.5–14.5.1 hindrar inte en avdelning eller ett distrikt från att bestämma valsedelns sammansättning genom en medlemsomröstning. Det högsta beslutande organet ska i så fall fastställa resultatet av medlemsomröstningen.

14.5.3 Två eller flera partidistrikt får besluta att ha en gemensam process för fastställande av riksdagsvalsedlar.

14.5.4 Kongressen får besluta om ytterligare regler för lokalavdelningarnas och partidistriktets processer för fastställande av valsedlar.

§ 15 Förtroenderåd

15.1 Förtroenderådet består av partidistriktets ordförande, ordförandena för de lokalavdelningar som omfattar en hel riksdagsvalkrets samt ordförandena för styrgrupper på riksdagsvalkretsnivå inom partidistrikt som omfattar mer än en riksdagsvalkrets. Saknas sådan styrgrupp i en riksdagsvalkrets utser distriktsstyrelsen i stället annan representant från valkretsen. Styrelse/styrgrupp med mer än en ordförande utser en av dessa till ordinarie ledamot av förtroenderådet. Styrelse/styrgrupp får inom sig utse ersättare för ordföranden.

15.2 Förtroenderådets uppgifter är

15.2.1 att utgöra ett stöd för riksdagsgruppen, EU-parlamentarikerna och partistyrelsen i deras ställningstaganden vid kontroversiella frågor.

15.2.2 att vara ett forum för informations- och erfarenhetsbyte.

15.3 Förtroenderådet sammankallas minst två gånger per år av partistyrelsen och förtroenderådets sammankallandegrupp.

15.4 Förtroenderådet kan kallas in av riksdagsgruppen eller EU-parlamentarikerna men då på dessas bekostnad.

15.5 Förtroenderådet utser inom sig en sammankallandegrupp bestående av fyra personer.

15.6 Förtroenderådet kan även vid behov sammankallas på eget initiativ och i dessa fall på partidistriktets bekostnad.

§ 16 Partidistrikt, avdelningar och nätverk

16.1 Lokalavdelning omfattar minst en kommun. Partidistrikt omfattar ett län.

Riksorganisationen omfattar hela partiet.

16.1.1 Partistyrelsen kan efter ansökan anta en förening som lokalavdelning för en kommun som idag saknar egen avdelning. På ansökan från en befintlig avdelning kan partistyrelsen istället besluta att ett sådant område ska införlivas i den avdelningen. Partistyrelsen kan också efter gemensam ansökan godkänna sammanslagningar av avdelningar.

16.2 Partistyrelsen kan efter ansökan anta föreningar utanför Sveriges gränser som utlandsavdelningar till partiet.

16.3 För partidistrikt och lokalavdelningar gäller av kongressen antagna normalstadgar.

16.3.1 Normalstadgar ändras enligt samma regler som dessa stadgar.

16.3.2 Partidistrikt och lokalavdelningar får anta tillägg till normalstadgarna. Sådana tillägg får inte strida mot normalstadgarna eller mot dessa stadgar. Tillägg ska för att vara gällande anmälas till partidistriktet (för lokalavdelningar) respektive till riksorganisationen (för partidistrikt).

16.3.3 Om särskilda skäl föreligger får partistyrelsen efter ansökan från ett distrikt eller en avdelning bevilja undantag från normalstadgarna.

16.4 Partidistrikt och lokalavdelningar är självstyrande inom de ramar som anges i dessa stadgar samt normalstadgar.

16.5 Partistyrelsen kan efter ansökan anta en sammanslutning inom partiet som nätverk.

16.6 Nätverk beslutar själva om sin organisation och verksamhet, men måste vara demokratiskt uppbyggda och är skyldiga att utse en ansvarig kontaktperson gentemot partistyrelsen.

§ 17 Förtroendevalda

17.1 Varje organ i riksorganisationen ska bestå av minst 40 procent av varje kön, men sträva efter en jämn könsfördelning.

17.2 Ingen får inneha en plats i något organ i riksorganisationen längre än tio år i följd.

Riksdagsledamot får sitta tre mandatperioder. Statsråd får sitta 12 år. EU-parlamentariker får sitta två mandatperioder. Samma person får därefter ej väljas till samma igen inom tre år (principen mot långsittande). Språkrören undantas från rotationsreglerna i denna stadgeparagraf.

17.3 Ingen får samtidigt vara ledamot i flera av riksorganisationens organ (principen mot mångsyssleri); undantag görs för

17.3.1 förtroenderådsledamot som får vara kongressombud,

17.3.2 riksdagsledamot och EU-parlamentariker som får vara partistyrelseledamot.

17.4 Personer som är anställda av Miljöpartiets riksorganisation får inte sitta i något av riksorganisationens organ. Detta gäller även politiskt anställda inom statsförvaltningen. Detta gäller inte förtroendevalda arvoderade av riksorganisationen.

§ 18 Beslut inom riksorganisationen

18.1 Beslut i riksorganisationen fattas med enkel majoritet om inte annat angivs i dessa stadgar.

18.2 Fullmaktsröstning eller liknande beslutsmetoder får ej användas i riksorganisationen.

18.3 Beslut sker alltid öppet utom vid personval då slutna omröstning ska genomföras om det begärs.

18.4 Vid lika röstetal görs ny votering. Om lika röstetal kvarstår bordläggs eller avförs frågan. Om beslut måste fattas har mötesordföranden utslagsröst.

18.5 Beslut om det övergripande partiprogrammet fattas med två tredjedels majoritet eller med enkel majoritet på två på varandra följande kongresser.

18.6 Vid val får var och en rösta på högst det antal ledamöter som ska väljas till respektive organ.

§ 19 Medlemsomröstning

19.1 Kongressen eller partistyrelsen kan besluta att genomföra medlemsomröstning i viktiga och/eller kontroversiella frågor.

19.2 Medlemsomröstning ska genomföras om minst 10 procent av partiets medlemmar begär det hos kongressen eller partistyrelsen.

§ 20 Delegation, adjungering och närvarorätt

20.1 Partiets organ har rätt att delegera beslut.

20.2 Delegation kan återkallas när som helst.

20.3 Vidaredelegation får ske efter beslut av beslutande organ.

20.4 Beslut får ej delegeras till grupp som består av både förtroendevalda och anställda.

20.5 Partiets organ har rätt att besluta om eventuella adjungeringar till sina möten.

20.6 Med adjungering följer närvaro-, yttrande och yrkanderätt.

20.7 Alla medlemmar har närvarorätt i alla partiets organ, vars möten alltid ska vara öppna då inte särskilda skäl föreligger.

§ 21 Konfliktlösning mm

21.1 All konfliktlösning i partiet ska i första hand sträva efter att nå samförstånd i sak och i andra hand samförstånd kring processen för hantering av konflikten. Först om inget av detta är möjligt ska nedan reglerade möjligheter till överprövning och sanktioner användas.

21.2 Vid omfattande konflikter inom en lokalavdelning eller vid grundad misstanke om oegentligheter får berörd distriktsstyrelse eller partistyrelsen upphäva ett i lokalavdelningen fattat beslut eller slå fast att beslut tills vidare inte får fattas i ett ärende. Om det är nödvändigt för att trygga avdelningens och dess medlemmars intressen får den ingripande styrelsen interimistiskt sätta sig själv i avdelningsstyrelsens ställe, och överta dess skyldigheter och befogenheter.

21.2.1 Om det är fråga om grova missförhållanden som riskerar att allvarligt skada partiet eller om lokalavdelningen helt har upphört att fungera får distriktsstyrelsen eller partistyrelsen fatta sådant beslut på eget initiativ. Annars krävs att det först begärs antingen av lokalavdelningens styrelse eller av minst 30 av dess medlemmar, eller en tredjedel av medlemmarna, vilket som är mindre.

21.2.2 I enlighet med § 21.1 ska den styrelse som ingripit sträva efter att nå samförstånd med den berörda lokalavdelningen rörande hur ärendet ska hanteras vidare. Om detta inte lyckas får den ingripande styrelsen ensidigt besluta om hanteringen. Om så sker ska det så långt det är möjligt och lämpligt överlåtas åt lokalavdelningen och dess medlemmar att fatta beslut i själva sakfrågorna.

21.3 Om en lokalavdelning står utan styrelse eller om det står klart att den valda styrelsen har upphört med sin verksamhet får, efter beslut av partistyrelsen, riksorganisationen i samråd med berörd distriktsstyrelse vidta de åtgärder som krävs för att en ny styrelse ska kunna väljas av medlemmarna.

21.3.1 Om ingen ny styrelse kan väljas får riksorganisationen avveckla avdelningen.

21.3.2 Vid en avveckling ska eventuella ekonomiska tillgångar förvaltas av riksorganisationen under fyra års tid. Om, under den tiden, en ny avdelning bildas för det aktuella geografiska området, eller om området införlivas i en annan avdelning, tillfaller tillgångarna den

avdelningen. Om så inte sker tillfaller tillgångarna riksorganisationen.

21.4 Om en lokalavdelning allvarligt bryter mot dessa stadgar, motverkar partiets ändamål eller på annat sätt agerar uppenbart illojalt mot partiet får partistyrelsen, om ingen annan åtgärd är tillräcklig, genom beslut med två tredjedelars majoritet frånta avdelningen dess ställning som avdelning inom partiet. Den upphör då att vara en del av Miljöpartiet de gröna och representerar inte längre partiet inom sitt geografiska område. Avdelningens medlemmars ställning i partiet påverkas inte av ett sådant beslut.

21.5 Vad som sagts i § 21.2 - 21.4 ovan gäller på motsvarande sätt för partidistrikt.

21.5.1 Vid tillämpning av § 21.2 på partidistrikt är det enbart partistyrelsen som har rätt att ingripa. De som har rätt att begära sådant ingripande är distriktsstyrelsen, minst två lokalavdelningar inom distriktet, respektive minst 100 medlemmar eller en tredjedel av medlemmarna, vilket som är mindre.

§ 22 Uteslutning mm

22.1 En medlem som medvetet motverkar partiets ändamål eller på annat sätt allvarligt skadar partiet får uteslutas ur partiet. Uppräkningen i följande underparagrafer utgör förtydliganden, inte en uttömmande lista.

22.1.1 Att kandidera för ett annat parti i ett val där Miljöpartiet de gröna ställer upp ska anses motverka partiets ändamål. Detsamma gäller att acceptera ett förtroendeuppdrag för ett sådant parti.

22.1.2 Att allvarligt störa eller hindra partiets verksamhet ska anses skada partiet.

22.1.3 Att utsätta annan medlem eller anställd i partiet för trakasserier ska anses skada partiet.

22.2 Beslut om uteslutning får endast fattas av partistyrelsen och gäller då samtliga nivåer i partiet. Uteslutning av en medlem ska vara den sista utvägen vid överträdelser. Om det är tillräckligt med en annan, mindre ingripande åtgärd ska den väljas istället.

22.3 Istället för uteslutning får partistyrelsen besluta att medlemmen under viss tid, maximalt fyra år, inte får nomineras av partiet till politiska förtroendeuppdrag.

22.4 Beslut enligt § 22.2–3 fattas med röstplikt. För bifall krävs två tredjedels majoritet bland de avgivna rösterna samt absolut majoritet bland samtliga ledamöter.

22.4.1 Beslut om uteslutning eller att en medlem inte får nomineras till förtroendeuppdrag träder i kraft så snart det meddelats den beslutet berör.

22.4.2 Ärenden i vilka det tydligt framgår att grund för åtgärder saknas får avskrivas genom beslut med enkel majoritet i partistyrelsen eller arbetsutskottet.

22.5 För väckande och beredning av ärenden enligt § 21 gäller följande:

22.5.1 Ärenden får endast väckas av en distriktsstyrelse, en partistyrelseledamot eller partisekreteraren. Den som väcker ärendet ska tydligt redovisa grunderna för begäran om åtgärder.

22.5.2 Den som ärendet avser ska ges tillfälle att ta del av begäran, inklusive tillhörande handlingar, och yttra sig över den.

22.5.3 Riksorganisationen ansvarar för att omständigheterna i ärendet blir tillräckligt utredda. Såväl den som väckt ärendet som den som ärendet gäller ska ges tillfälle att yttra sig över riksorganisationens utredning.

22.5.4 När utredningen är avslutad ska medlingsförsök göras innan ärendet går till beslut, om

det inte är uppenbart att konflikten inte kan lösas genom medling.

22.5.5 Uteslutningsärenden ska behandlas skyndsamt, och slutligt beslut ska alltid fattas senast sex månader från det att ärendet väckts.

22.6 Partistyrelsen får, efter ansökan, bevilja en utesluten medlem återinträde, dock tidigast ett år efter uteslutningen. Innan beslut fattas ska yttrande inhämtas från berörd lokalavdelning respektive partidistrikt.

§ 23 Stadgeändring

23.1 Dessa stadgar kan ändras av kongressen genom beslut

23.1.1 med tvåtredjedels majoritet av antalet avgivna röster, eller

23.1.2 med enkel majoritet vid två på varandra följande ordinarie kongresser.

§ 24

24.1 Partiet kan upplösas genom beslut på ordinarie kongress. Detta beslut måste tas med två tredjedels majoritet av antalet avgivna röster.

24.2 Vid beslut om upplösning fattas också beslut om hur riksorganisationens tillgångar och skulder ska disponeras.

Innehåll:

Kapitel 1. Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension

1A01. Arbetsmarknadskommission för inkludering och konkurrenskraft

1A02. Hållbar kommunal arbetsmarknadspolitik

1A03. Rättsäkerhet för arbetsökande

1A04. Förbättra sjuksrivningsprocessen och rättssäkerheten

1A05. För en sammanhängande kompetensförsörjningspolitik

1A06. Garantipension, skattefri

1A07. Individuell helgdagspott

1A08. Rätt till riktig deltidspension

1A09. Skattebefriad pension

1A10. Skattebefriad sjukersättning

1A11. Försäkringskassan bör göra en rimlig bedömning av arbetsförmåga

1A12. Rätt till flexibel arbetstid

1A13. Tid för återhämtning

1A14. Vuxenmobbing i arbetslivet

1A15. Likvärdigt mellan psykisk och fysisk ohälsa på arbetet

1A16. Återkommande utbildning

1A17. Familjevecka för alla

1A18. Jobbersättning till elever som slutat skolan

1B01. Medborgarlön

1B02. Garantilön

1B03. Dags för basinkomst

1B04. Basinkomst

1B05. Driv på för en statlig utredning om basinkomst

1B06. Inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

1B07. Fyra dagars arbetsvecka

1B08. Jämställda pensioner

1B09. Kommunal bidrags, understöd, ersättnings-och tilläggsbedömning

1B10. Miljö, hälsa och dygnsvila/ pendling

Kapitel 1. Arbetsmarknad, socialförsäkringar och pension

1A01. Arbetsmarknadskommission för inkludering och konkurrenskraft

Inlämnad av: Lukas Yassin

Stöds av: Sandra Callenberg, Gabriella Rehbinder, Kenth Carlson, Mariam Salem, Nicklas Börjesson, Peter Östevik, Sixten Thames

Svensk arbetsmarknad karaktäriseras idag av en tydlig tudelning, mellan de med trygga anställningar och de med otrygga eller som helt står helt utanför. Tudelningen beror i huvudsak på att premisserna för vad som kallas ”svenska modellen” inte längre är gällande. Dagens ”svenska modell” verkar för att systematiskt fasa ut arbeten med relativt låga kvalifikationskrav, skapa nya jobb inom mer högkvalificerade yrken och genom utbildning och kompetenshöjning föra människor från de tidigare yrkena till de nya. Premissen för att systemet ska fungera är att befolkning i mycket hög utsträckning har en likvärdig kompetensnivå. Det gäller inte för Sverige. Politiska reformer is syfte att komma åt tudelningen har inte varit tillräckliga, då de utgått från rådande system vars premissen inte är gällande. Den heterogena kompetensnivån på svensk arbetsmarknad innebär att utfasning av arbeten med relativt lägre kvalifikationskrav, innebär att grupper inte får möjlighet till anställning. Därmed tvingas de leva på bidrag, de saknar möjlighet att köpa bostad, samla pensionspoäng och ta sig ur den relativa fattigdom de befinner sig i. De sociala konsekvenser på barnen och samhället i överlag är mycket stora.

Det behövs reformer grundade på kunskap för att komma åt tudelning. Efter flera år av sjunkande kunskapsresultat i svensk skola, vilket framförallt visade sig på både PISA och TIMMS, verkade miljöpartiet för inrättandet av en skolkommission. Istället för politiska slagord och ideologisk positionering skulle reformer för skolan grunda sig på kunskap och forskning, samt vara förankrade bland lärare och elever. Behovet av en kommission för arbetsmarknaden är nu minst lika viktig. Reformen från bägge block påminner starkt om skoldebatten innan skolkommissionens arbete. Våldigt mycket slagord och ideologisk positionering. Extratjänster eller statlig reglering av ingångslön har varken förmågan att göra någon meningsfull skillnad eller stöd bland arbetsmarknadens parter. Miljöpartiet behöver således verka för inrättandet av en arbetsmarknadskommission. För att samla expertisen och forskningen och ta fram reformer för mer inkludering och ökad konkurrenskraft som också är förankrade bland parterna.

Staten måste samtidigt ta särskilt ansvar för de som inte representeras av parterna. Kommissionen ska ha till syfte att fritt lämna förslag till reformer, då krävs att alla på arbetsmarknaden has i åtanke. De traditionella parterna, representanter för arbetsgivarna och fack, representerar inte den stora grupp som inte har kollektivavtal. Däribland återfinns många mindre företag, vilka också i hög utsträckning även är de som växer snabbast, är arbetskraftsintensiva samt i högre utsträckning anställer personer från marginaliserade

grupper. Förslaget om etableringsanställnings är ett exempel som i sin konstruktion utesluter 6 av 10 småföretag och riskerar därmed att inte få tillräcklig önskad effekt. Staten måste ta särskilt ansvar för att även de utan kollektivavtal får inkluderas i samtalen och stöttas i arbetet för en mer inkluderande arbetsmarknad.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för inrättandet av en arbetsmarknadskommision för ökad inkludering på arbetsmarknaden och stärkt konkurrenskraft,**
- **2. att MP inom arbetet för kommissionen verkar för att särskilt fokus läggs på inkludering på arbetsmarknaden för personer med lägre kompetensnivå,**
- **3. att MP inom arbetet för kommissionen verkar för att de som inte representeras av arbetsmarknadens parter inte exkluderas.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder med snarlika namn har i strid ström tillkommit och ofta fasats ut så fort en ny regering tillträtt, och ibland blivit kvar och bidragit till en växande flora av åtgärder. Ofta visar det sig att siffrorna på hur många som uppskattas komma ut i arbetslivet genom åtgärderna inte alls kan nås i verkligheten.

1A02. Hållbar kommunal arbetsmarknadspolitik

Inlämnad av: Maria Kjellberg

Stöds av: Emma Solander, Kenth Carlson, Lottie Lord, Märta Stenevi, Martin Paterson, Myrna Persson, Fredrik Olsson, Dorita Dahlén, Tim Gahnström, Ulla Wihlman

Hållbar utveckling handlar inte bara om miljö- och klimatfrågor. Det handlar också om att skapa villkor och förutsättningar för ett hållbart liv i ett perspektiv som folkhälsa, arbetsmarknad och arbetsmiljö.

Dagens arbetsmarknadspolitik är nationell, det gör därför svårt för kommunerna att utveckla den lokala arbetsmarknadspolitiken, exempelvis när det gäller integrationsinsatser för asylsökande och matchning mot lokala arbetsmarknaden utifrån sina unika förutsättningar och behov.

Matchningsuppdraget kan bryta ny mark och utvecklas till en hävstång för minskat utanförskap, ökad sysselsättning och välfärd. Utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv med korta beslutsvägar är det möjligt att öppna matchningsuppdraget till att omfatta såväl funktionshindrade som långtidsarbetssökande, samt bereda väg för nya innovativa lösningar inom områden som exempelvis förkortad arbetstid / arbetsprövning.

Integrations- och etableringsuppdraget omfattar såväl språkkurser, arbetsmarknadsträning som yrkesutbildningar. Den svenska byråkratin gör att väntetiden blir för lång, tyvärr påverkar detta både människor och process negativt. Arbetsförmedlingen upphandlar exempelvis utbildningar

som redan finns i många kommuner, dessa resurser kan användas mycket bättre och mer effektivt.

Det är dags att MP verkar för en mer hållbar arbetsmarknadspolitik. Utgångspunkten och principen är att kommunerna tar över ansvaret för matchningsuppdraget. Detta sker genom förändringar i lagar och regleringsbrev för Arbetsförmedlingen. Finansieringen av matchningen lyfts över till kommunerna tillsammans med grunduppdraget om matchning. Därmed ges kommunerna ett tillskott av resurser med möjlighet att enskilt eller gemensamt med andra kommuner eller regioner utforma arbetsmarknadspolitik helt utifrån dess unika lokala förutsättningar och utmaningar.

Många kommuner kämpar med sina kärnverksamheter vård, skola och omsorg med negativa trender med höga kostnader för sjukfrånvaro, hög personalomsättning och svårigheter att rekrytera personal. En hållbar arbetsmarknad minskar utanförskapet, finner vägar för etablering och integration. För att långsiktigt garantera att kommuner kan leverera hållbarhet för såväl medborgare, arbetstagare som elever, vårdtagare och brukare behöver både innovativa och kraftfulla åtgärder vidtas och resurser tillföras.

Det krävs med andra ord nytänkande, resurser, mod, ledarskap och innovativa lösningar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en kommunalisering av matchningsuppdraget, med målsättning om en mer hållbar och innovativ arbetsmarknadspolitik.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I januariavtalet har MP enats med de övriga partierna en reformering av arbetsförmedlingen. Den innebär att matchningen ska skötas av fristående aktörer, genom att ett nytt system baserat på LOV, ska utvecklas där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben.

1A03. Rättsäkerhet för arbetssökande

Inlämnad av: Anne Wetterlind

Stöds av: Sandra Callenberg, Emma Solander, Gabriella Rehbinder, Henrik Sundström, Kenth Carlson, Matz Lonnedal Risberg

Ge de arbetssökande den rättssäkerhet som de enligt Förvaltningslagen (2017:900) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) redan har rätt till. I Justitieombudsmännens Ämbetsberättelse ”Redogörelse 2017/18: Justitieombudsmännens Ämbetsberättelse” framgår att Arbetsförmedlingens personal brister i att följa intentionerna i både Förvaltningslagen (1986:223) och Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)(tidigare Sekretesslagen 1980:100). JO har meddelat att det är allvarligt att myndigheten har ett system som innebär att de anställda inte kan utföra sina arbetsuppgifter i enlighet med förvaltningslagens

bestämmelser(Handläggare på Arbetsförmedlingen kan inte följa lagen).

Arbetsförmedlingen har avgjort ärenden utan kommunikering med den arbetssökande. ”En myndighet får som huvudregel inte avgöra ett ärende utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten bestämmer om kommunikeringen ska ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt. (Se 17 § förvaltningslagen.) (Justitieombudsmännens Ämbetsberättelse).

”Enligt JO ska en myndighet naturligtvis inte meddela en enskild att en sanktion kan bli aktuell utan att det finns grund för det. Ett sådant förfarande undergräver förtroendet för myndigheterna och står i strid med kravet på myndigheter att iaktta saklighet och endast lämna korrekt information. JO:s granskning av anmälningsärenden och rapporter från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen visar att det inte är ovanligt att arbetssökande får skrivelser om att en sanktion kan bli aktuell trots att det inte finns grund för det” (Justitieombudsmännens Ämbetsberättelse).

”Utrymmet för att utan samtycke lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en praktikplats är enligt min uppfattning mycket begränsat. I detta fall tycks uppgifterna om personens bakgrund dessutom inte ha haft någon som helst betydelse för praktikplatsen, eftersom den tidigare tagit emot personer med liknande bakgrund. Det finns inte heller något som utvisar att det var nödvändigt för praktikplatsen att känna till den arbetssökandes bakgrund för att syftet med arbetsträningen skulle kunna uppnås”, skriver JO Thomas Norling i sitt beslut” (fackförbundet ST).

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att arbetsförmedlingen förbättrar stödet till landets arbetsförmedlare, så att de bättre kan följa den giltiga lagstiftningen,**
- **2. att MP verkar för att arbetsförmedlingen förbättrar sina datasystem, så att det blir möjligt för personalen att följa den giltiga lagstiftningen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären riktar kritik mot efterlevnad av reglerna och inte mot lagstiftningen i sig. Arbetsförmedlingen är mitt uppe i en stor omorganisering som myndigheten kallar "Förnyelseresan". En satsning på ökad digitalisering vilket medför en omfattande systemutveckling som förhoppningsvis kommer att stärka rättssäkerheten ytterligare. Arbetsförmedlingen kommer dessutom under mandatperioden kommer att genomgå mycket stora förändringar som konsekvens av januariavtalet.

1A04. Förbättra sjukskrivningsprocessen och rättssäkerheten

Inlämnad av: Bengt Annebäck

Stöds av: Sandra Callenberg, Anne Wetterlind, Åke Askensten, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Gunnel Annebäck, Jan Ryden, Johannes Kroon, John Ottosson, Karin Michal, Kenth Carlson, Lars Harms-Ringdahl, Patrik Blom, Thomas Drost

Vid valet 2018 var den kanske viktigaste frågan för väljarna sjukvården. MP hade en låg profil i denna fråga och har ett mycket lågt förtroende bland väljarna för sin sjukvårdspolitik. Det är dags att ändra på det!

Inför valet 2014 var sjukskrivning och utförsäkring en stor fråga. I det senaste valet hade den i stort sett försvunnit. MP medverkade i regeringen till att den bortre tidsgränsen togs bort men i smyg har man också medverkat till att försäkringskassan nu skärpt kraven för sjukskrivning. Sveriges Radio redovisade i oktober att antalet avslag för att få sjukskrivning ökat med 520 % från 2014-2017 och var 2017 uppe i över 30 000 personer. Den största ökningen av avslag drabbade de med psykiska sjukdomar och de med låg utbildning och dålig ekonomi. Det säger sig självt att rehabilitering av patienter med utmattningssyndrom blir näst intill omöjlig om patienten plötsligt blir av med sin försörjning och måste bevisa hur sjuka de är. Begär vederbörande omprövning blir det nästan alltid avslag , men de kan få rätt om det provas juridiskt. Då kan det ha gått mer än ett år.

En handläggare på försäkringskassan utan medicinsk utbildning kan neka en patient sjukskrivning trots flera intyg av speciallistläkare och de kan göra det utan att tillfråga sina försäkringsläkare.

Skärpningen av kraven för sjukskrivning har medfört en kraftig ökning av krav på allt fler kompletterande uppgifter från sjukskrivande läkare, Det här har också resulterat i en kraftigt ökad stress och tidsåtgång för läkarna, som ofta saknar kunskaper att uttrycka sig på rätt sätt. Det har beräknats att hela 400 läkartjänster per år går åt enbart för sjukskrivning. Detta måste åtgärdas. Försäkringskassan har haft anslag för att begära utredning från speciellt kunniga team, men ofta sker inte detta och anslagen tar slut.

Vi yrkar

- **1. att MP aktivt ska medverka till att förbättra sjukskrivningsprocessen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

En hel del har gjorts från regeringens sida, exempelvis utsett en särskild utredare – en nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess. Det finns en klar ambition att fortsätta att titta på det som är problematiskt och åtgärda detta.

1A05. För en sammanhängande kompetensförsörjningspolitik

Inlämnad av: Fredrik Ribbing

Stöds av: Arne Bringentoff, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Magnus Runsten, Stefan Norrman, Sven Hansson

Matchningsproblemen på arbetsmarknaden förvärras med varje lågkonjunktur. Vi har många arbetsgivare som säger det är svårt att få tag på arbetskraft trots att hundratusentals är arbetslösa. Vi har arbetstagare som är missnöjda i arbetslivet därför att deras kompetens inte tas tillvara. Vi lägger tiotals miljarder kronor varje år på aktiv arbetsmarknadspolitik och ett alltför vanligt resultat av verksamheten är att arbetsökande och arbetsförmedlare känner sig inkompetensförklarade. Samtidigt närmar sig digitaliseringen med hot om att upprepa första industrialiseringens massarbetslöshet. Det är dags att höja blicken och se att de olika politikområdena som berörs måste hänga ihop bättre.

MP är ett parti som har vana att se de långa och stora perspektiven. MP är ett parti som tänker strukturellt och systematiskt på komplexa problem för att hitta pragmatiska vägar framåt. MP är ett parti som står för humana långsiktiga lösningar.

Vi yrkar

- **1. att MP tar fram en sammanhängande kompetensförsörjningspolitik,**
- **2. att kompetensförsörjningspolitiken kopplar ihop åtminstone den politik som handlar om livslångt lärande och yrkesinriktade utbildningar, om kompetensförsörjning inom näringsliv och offentlig verksamhet samt om den aktiva arbetsmarknadspolitik som siktar på strukturella förbättringar av arbetsmarknaden,**
- **3. att kompetensförsörjningspolitiken formuleras så att den går att använda som argument mot att sex timmars arbetsdag och en lägre tillväxttakt nödvändigtvis måste leda till högre arbetslöshet.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP har i regering medverkat till viktiga insatser på området kompetensförsörjning vilka finns sammanfattade här:

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fraga/kompetensbrist-och-konkurrenskraft_H512903

När det gäller matchning, finns formuleringarna om detta i januariavtalet. Förslaget på kompetensförsörjningsmyndighet från arbetsmarknadsutredningen kan också nämnas.

Huruvida regeringen går vidare med förslaget är i skrivande stund inte klart, men som exempel på möjlig väg framåt.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om vikten av att ha en arbetsmarknadspolitik som hänger ihop där vi förstår både de stora trenderna kring digitaliseringens såväl som migrationens, klimatförändringarnas eller andra externa faktorerens roll för framtidens

arbetsmarknadspolitik samtidigt som vi försöker att inte göra om gamla misstag. Att enbart fokusera politikutveckling på kompetensförsörjningspolitiken leder dock fel.

1A06. Garantipension, skattefri

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Angelica Foksröd, Arne Bringentoff, BirGitta Tornérhielm, Jan Ryden, Kenth Carlson, Peter Söderlund, Urban Johansson

Det finns idag en otroligt stor antal seniorer som är hänvisade till att försöka leva på en oanständig nivå. Ungefär 11 000 kr före skatt. I storstäder och universitetsstäder är bostadskostnaden fruktansvärd stor. För att göra livet bättre för våra seniorer anser jag att summa bör vara helt skattefri. Pensioner mellan 11 000 och 15 000 bör ha en låg skattesats på t ex 5-10 %. Högre krontal i pension ska därefter succesivt ökas i %.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att garantipensionen görs helt skattefri.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

En sådan reform skulle kosta väldigt mycket och kraftigt minska reformutrymmet för andra sociala reformer och andra områden. Det finns också en grundläggande och gemensam tanke i Sverige att alla i samhället betalar skatt bidrar till samhället och välfärden tillsammans.

1A07. Individuell helgdagspott

Inlämnad av: Lars Ahlfors

Stöds av: Jan Lindholm, Mariam Salem, Peter Östevik, Sam Spjuth, Sixten Thames, Jonas Svensson

Den svenska kalendern innehåller totalt 13 så kallade helgdagar vilka innebär t ex ledighet från arbete eller att arbetsgivaren betalar ut helgersättning till anställda. Flertal av helgdagarna är dock religiöst (protestantisk kristen) eller traditionellt anknutna och saknar egentlig relevans för människor 2019. Människor kan behöva ett antal dagar per år utöver lagstadgad semester för återhämtning och tid med familj. Det bör däremot vara upp till den enskilde att avgöra när och av vilket skäl helgdagsledighet bör utgå. Om varje medborgare tilldelas en lagstadgad pott om 10 dagar per år då hen är berättigad ledighet eller extra ersättning från arbetsgivare så blir systemet totalt rättvist. (Oavsett om personen i fråga vill fira mångudens återkomst eller matematikens uppkomst).

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för avskaffandet av den rådande helgdagskalendern och ersätter den med en individuell "helgdagspott" omfattande 10 dagar per år (skottår inräknat).**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Vi kan tänka oss att utöka helgdagar med en helgdagspott, men inte avskaffa befintliga som är viktiga för sammanhållning.

1A08. Rätt till riktig deltidspension

Inlämnad av: Annika Fundin

Stöds av: Sandra Callenberg, Anneli Englund, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Jan Ryden, Johannes Kroon, Kenth Carlson, Kristian Ek, Lars Ahlfors, Lottie Lord, Mariam Salem, Mikael Vilbaste, Peter Östevik, Tina Wallenius

Det finns idag ingen laglig rätt att gå i deltidspension. Du kan efter en viss ålder ta ut deltidspension i pengar, men du har egentligen ingen rättighet att arbeta deltid. Allt hänger alltså på arbetsgivarens goda vilja. Många skulle vilja fortsätta arbeta några år till men vill eller orkar inte arbeta heltid. När arbetsgivaren inte tillåter en minskning av arbetstiden är det många som då slutar jobba fast de egentligen inte vill det.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att alla vid uppnådd pensionsålder för allmän pension får rätt att gå ner i arbetstid till minst 50 %.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I valmanifestet 2018 skrev vi "Det ska finnas bra möjligheter till balans mellan arbete och allt annat som är viktigt i livet. Arbetstiden behöver vara mer flexibel för människors olika behov och livsfaser, och vi vill stegvis sänka normalarbetstiden. Rätt till deltid ska vara lika självklart som rätt till heltid." Vi har således gått till val på att införa rätt till deltid för alla, inte bara delvis för föräldrar som idag, eller de som uppnått pensionsålder som motionärerna föreslår. Det kan förstås ändå bli aktuellt att som ett första vidare steg införa motionens förslag, men vi avråder generellt kongressen från att besluta om exakta siffror.

1A09. Skattebefriad pension

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Angelica Foksröd, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Gösta Evén, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Lars Ahlfors, Maj Ardesjö, Matz Lonnedal Risberg

Vi föreslår att man tar bort skatten på pensionen.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att skatten tas bort på pensionen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

En sådan reform skulle kosta väldigt mycket och kraftigt minska reformutrymmet för andra sociala reformer och andra områden. Det finns också en grundläggande och gemensam tanke i Sverige att alla i samhället betalar skatt bidrar till samhället och välfärden tillsammans.

1A10. Skattebefriad sjukersättning

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Danar Mustafa, Emma Solander, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Gunilla Lysell

Vi föreslår att man tar bort skatten på sjukersättning, det som tidigare kallades förtidspension.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att skatten tas bort på sjukersättning.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

En sådan reform skulle kosta väldigt mycket och kraftigt minska reformutrymmet för andra sociala reformer och andra områden. Det finns också en grundläggande och gemensam tanke i Sverige att alla i samhället betalar skatt bidrar till samhället och välfärden tillsammans.

1A11. Försäkringskassan bör göra en rimlig bedömning av arbetsförmåga

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Sandra Callenberg, Martin Arvidsson, Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Karin Michal, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Thomas Drost, Ylva Wahlström Ödmann

Försäkringskassans handläggning av sjukersättning (tidigare kallad förtidspension) baseras på en bedömning av arbetsförmågan.

Försäkringskassan bedömer då i vilken omfattning personen har en permanent nedsatt arbetsförmåga. Dock så är definitionen av arbetsförmåga i dagsläget helt verklighetsfrånvärd. Om en läkare beskriver att en persons har nedsatt gångförmåga, förslitningsskador i händer, har svårt att förflytta sig, svårt att lyfta eller hålla i föremål, har problem med att sitta, diskbräck, psykiska åkommor och diverse annat så kan försäkringskassan ändå hävda att personen skulle kunna ha ett anpassat arbete om denne fick assistans och hjälp. Exempelvis skulle personen kunna vara vinprovare. I verkligheten kommer personen i fråga aldrig att klara av ett arbete då den är alldeles för sjuk samt att den typen av hypotetiska arbeten som försäkringskassan utgår ifrån inte existerar. Det vore mer rimligt att skona sjuka människor från den stress det innebär för dem att inte veta hur de ska klara sin försörjning när de varken platsar hos försäkringskassan eller på arbetsmarknaden. Bedömningar av arbetsförmåga måste baseras på vad en människa verkligen har kapacitet till i förhållande till den verkliga arbetsmarknaden.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Försäkringskassan i sina bedömningar av arbetsförmåga i sjukersättningsärenden utgår från vad som är rimligt för personen att klara,**
- **2. att MP verkar för att arbetsförmågan prövas mot den verkliga arbetsmarknaden och inte mot en fiktiv arbetsbeskrivning.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP driver redan frågan om arbetslivstrygghet där motionärens problemställning skulle lösas. MP har i regeringen medverkat till en utredning som tittar på arbetsförmågebegreppet och kopplingen till "normalt förekommande arbete".

1A12. Rätt till flexibel arbetstid

Inlämnad av: Marcus Nordlund Oja

Stöds av: Angela Nordlund Oja, Anita Thörn von Rosen, Christina Waldenström, Birgitta Josefsson, Christian Karlsson, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Peter Östevik, Tim Gahnström, Tina Wallenius

På många arbetsplatser saknas möjligheten att välja något annat än 40 timmars arbetsvecka. Det bör vara en mänsklig rättighet att som person själv få välja hur stor del av sitt liv man vill arbeta. Det finns många människor som varken vill, orkar eller mår bra av att arbeta 40 timmar per vecka. En stor orsak till den utbredda psykiska ohälsan är den höga arbetsbelastningen. Ett bra samhälle är ett där alla människor får arbeta så mycket och så länge som de vill och orkar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagstifta om individens rätt att välja deltid på sin arbetsplats, i den storlek som bäst passar individen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I valmanifestet 2018 gick vi till val på att "Rätt till deltid ska vara lika självklart som rätt till heltid." Det är också en fråga som vi driver i många kommuner. De flesta som vill jobba kortare arbetstid vågar/orkar inte bryta mot de starka normerna, så dessa måste också brytas, men möjligheten att själv välja arbetstid bör rimligen finnas för alla i grunden. Det kommer förstås inte bli praktiskt möjligt för alla ändå att välja exakt arbetstid själv, men det kan göra stor skillnad om arbetstagaren får stöd av lagen.

1A13. Tid för återhämtning

Inlämnad av: Marcus Nordlund Oja

Stöds av: Angela Nordlund Oja, Aron Knifström, Danar Mustafa, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Magdalena Lindstrand

Den psykiska ohälsan ökar i landet och det är arbetsmiljön och arbetsförhållanden som är en

starkt bidragande faktor. Det finns inte något utrymme för återhämtning mellan den uppvarvning som arbetet kan innebära och allt som sedan ska göras när man kommer hem från jobbet. Det har gjorts piloter i landet där personal har fått arbeta 6 timmar om dagen och sedan ägna de återstående timmarna till att återhämta sig, samla intrycken från dagen och samla energi innan det är dag att gå hem. Resultaten har varit lovande med en lägre sjukfrånvaro.

Vi yrkar

- **1. att MP arbetar för att varje arbetsgivare ska erbjuda tid för återhämtning efter avslutad arbetsdag, som en del av arbetet. Denna tid ska ingå i den ordinarie arbetstiden.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

För partistyrelsen finns det en otydlighet i detta förslag. När det gäller arbetstidsförkortning är partiets linje som det formuleras i valmanifestet: "Att människor ska ha mer makt över sin tid – vi vill genomföra reformer som sänker normalarbetstiden och ökar människors möjligheter att påverka sin arbetstid och sina arbetsvillkor." MP ser också positivt på de initiativ som tas på arbetsplatser för att skapa utrymme för både återhämtning och friskvård på arbetstid.

Vad det gäller motionen så skulle man kunna se förslaget som en styrd arbetstidsförkortning, men arbetstagaren är, vad vi förstår det, inte fri att lämna arbetsplatsen eller göra vad den vill. Något en annan slags arbetstidsförkortning skulle innebära. Om en arbetsgivare, offentlig eller privat väljer att inom ramen för arbetet göra det som föreslås för att det som helhet gagnar arbetssituation och innehåll i arbetet till samma lön bör det stå denna fritt. Man kan tänka sig att förslaget skulle kunna vara bra inom flera olika arbetsområden. Däremot finns det andra arbetssituationer där förslaget inte skulle vara motiverat eller eftersträvansvärt vare sig för arbetstagare eller arbetsgivare, och därför inte något partistyrelsen vill arbeta för generellt.

1A14. Vuxenmobbing i arbetslivet

Inlämnad av: Ida Rosengren

Stöds av: MP HARRYDA, Sandra Callenberg, Danar Mustafa, Gabriella Rehbinder, Harriet Olsén, Linnea Palme, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Ryden, Jiang Millington, Kenth Carlson, Magdalena Lindstrand, Marcus Nordlund Oja, Peter Östevik, Johanna Tjernblom, Ulla Wihlman

I Sverige är det olagligt med mobbning av barn. I skolan arbetar de anställda aktivt med eleverna om värdegrunden och, i många fall, med de olika antimobbningsprogram som finns. När mobbning sker kan barnombudsmannen hjälpa till med stöd och ledning och berätta vart barnen skall vända sig när de har det svårt, men också Skolinspektionen och barn-och elevombudsmannen kan kopplas in. Flera kommuner har blivit fällda och fått betala ut en ersättning/skadestånd till de barn som kommit i kläm.

I Sverige är det olagligt med diskriminering och trakasserier. Om man blir diskriminerad eller trakasserad på sin arbetsplats för sin religion, hudfärg, sexuella läggning, ålder,

funktionsnedsättning, kön eller könsöverskridande identitet, eller blir illa behandlad i jämställdhetsfrågor kan man vända sig till Diskrimineringsombudsmannen (DO), (där numera JämO ingår), och göra en anmälan. I flera fall har personer fått sig tilldömt ett skadestånd både inom diskrimineringsområdet och inom jämställdhetsområdet.

Det finns en Konsumentombudsman (KO) som tar vara på konsumenternas intressen och en Justitieombudsman (JO) som ansvarar för juridiska spörsmål exempelvis förtal inom området tryckfrihet. Vid dessa olika brott kan, naturligtvis, också Polismyndigheten kopplas in.

Det är allmänt känt att det förekommer vuxenmobbing på olika arbetsplatser. Det är också allmänt känt att anställda som blir mobbade på sina arbetsplatser kan få både psykiska och fysiska skador. Det är dessvärre inte allmänt känt att när mobbing sker utanför de ovan nämnda områdena (diskriminering och trakasserier) står den vuxne mobbade personen helt utan någon juridisk möjlighet att få upprättelse och kompensation för den skada personen lidit.

Försäkringskassan ger endast livränta om man går mellan två olika arbeten och får en nedsatt inkomst. Tiden för sjukskrivningen ersätts bara med den procentsats i inkomstbortfallet som regelverket medger. Den utsatte kan rent juridiskt inte söka kompensation för övrigt inkomstbortfall, t ex, lägre pensionsgrundande inkomst i och med sin sjukskrivning, inte heller någon kompensation för eventuella rehabiliteringskostnader över tid. Ett högt antal mobbade anställda begår självmord varje år, det förekommer skilsmässor, sjukskrivningar, arbetslöshet och att den egna ekonomin havererar. Arbetsmiljölagen medger ett förebyggande arbete, inte ett bestraffande inom detta område. Om den mobbade polisanmäler mobbaren för ofredande blir resultatet ofta att brott inte kan styrkas. Men om ofredandet hade varit att man fått t ex mördarsniglar slängt på sin tomt då kan detta bli bötesbelagt (enligt en dom i tingsrätten).

Många arbetsplatser har antagit en personalpolicy som innebär att man strävar efter att de anställda, oavsett position i anställningen, skall bemöta varandra på ett korrekt sätt. Flera arbetsplatser har en handlingsplan mot "kränkande särbehandling" där den anställde som känner sig kränkt har tolkningsföreträdare, det vill säga om den anställde känner sig kränkt, så är den anställde det. Den som blir kränkt kan vända sig till sitt fack, till sina chefer, till sitt personalstöd eller personalhälsovården på sin arbetsplats. Om den kränkande råkar vara chefen, eller den fackligt ansvarige så kan möjligheterna vara små att få hjälp. Den som är kränkt har ingen instans eller ombudsman att vända sig till på nationell nivå. Kränkande särbehandling är, än så länge, en "ostraffbar vuxenmobbing".

Sker vuxenmobbingen utanför de ovan nämnda straffbara kriterierna, diskriminering och trakasserier, kan arbetsplatserna inte anmäla anställda som mobbar andra anställda rent juridiskt eftersom det inte finns någon juridik för detta. Är det samma kön, lika lön, samma etnicitet, samma religion, samma fysiska status kan inte diskriminering eller trakasserier hävdas. Den som blir utsatt får ofta stå ensam, trots att facket, personalhälsan och andra inblandade gör så gott de kan för att hjälpa den mobbade. Oftast får den mobbade byta arbetsplats, den som mobbar får stanna kvar. Det finns inget juridiskt utrymme för prövning

eller straff inom kränkande särbehandling. Ingen ombudsman ställer sig heller på den kränktes sida.

För att kunna hjälpa anställda som blir utsatta för ostraffbar vuxenmobbing genom kränkande särbehandling så måste vi genom politiskt arbete agera för att detta blir straffbart. Vi måste undersöka och arbeta fram förslag på åtgärder kring de problem som mobbingen ger och som åsamkar stora kostnader för både individ och det svenska samhället. Åtgärderna måste vara rättssäkra för alla parter.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att en lag införs som ger anställda som är utsatta för kränkande särbehandling möjlighet till upprättelse genom juridisk prövning,**
- **2. att MP verkar för att en utredning görs kring införandet av en ombudsman med uppdrag att samla in information på nationell nivå, ge stöd och information till anställda som blivit utsatta för mobbing på sin arbetsplats.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Motionären tar upp ett klart eftersatt område. Vissa förbättringar har skett, genom att arbetsgivarens ansvar för förebyggande arbete angående den psykosociala arbetsmiljön har skärpts. Arbetsmiljöverket fick för ett par år sedan nya föreskrifter för organisatorisk och social arbetsmiljö som inbegriper hur kränkande särbehandling kan förebyggas och hanteras. Men implementeringen tar tid. Det är uppenbart så att inte alla arbetsgivare följer föreskrifterna och uppföljningsarbetet är inte heltäckande. I vårt eget politikutvecklingsprojektet om psykisk ohälsa var projektet inne på tanken om att införa oberoende mobbningsutredningar på arbetsplatser och att stöd till antimobbningsarbete på nätet bör finnas även för vuxna. Frågor som vi dock inte har utvecklat vidare.

Enligt riksdagens utredningstjänst berörs frågan i flera olika utredningar, men det saknas en juridisk definition av begreppet mobbing och begreppet har inte använts i lagstiftningssammanhang. Frågor som har lyfts bl a varit bedömning av arbetsskada och nätmobbing (den senare har lett till lagskärpning). I Frankrike infördes en brottsbestämmelse 2014 som rör psykiska kränkningar eller trakasserier som sker i arbetslivet. Denna finns vid sidan av ett förbud i arbetsrätten och båda används enligt riksdagens utredningstjänst. Partistyrelsen instämmer i motionärens bild av att mycket psykisk ohälsa kan grunda sig i mobbing och tycker det är angeläget att ta ett tydligt steg fram i denna fråga. Att utreda en lag och hur den skulle se ut vore ett att göra detta. Att även utreda en ombudsmannafunktion vore också värdefullt. Den enskilde kan befinna sig i ett mycket tydligt underläge som är viktigt att väga upp vilket detta skulle bidra till.

1A15. Likvärdigt mellan psykisk och fysisk ohälsa på arbetet

Inlämnad av: Marcus Nordlund Oja

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Sandra Callenberg, Angela Nordlund Oja, Axel Andersson, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Christian Karlsson, Lisa Hellsing, Nickie Excellie

När fysiska skador uppstår på arbetsplatser ger det upphov till utredningar och åtgärder för att säkerställa att detta inte händer igen. När en person blir sjukskriven för utmattningssyndrom blir det däremot inte några utredningar av detta slag. Fokus läggs då på individen istället för den process som har gjort individen sjuk. Det borde finnas krav på utredning av arbetsmiljön varje gång någon blir sjukskriven på en arbetsplats, oavsett om det är en psykisk eller fysisk skada som har uppstått. Psykisk ohälsa är inte ett individproblem utan ett samhällsproblem.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att psykisk ohälsa på arbetsplatsen blir likvärdigt behandlat med fysisk ohälsa på arbetsplatsen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det finns lagformuleringar som rör detta i såväl arbetsmiljölagen, socialförsäkringsbalken och arbetsskadelagen. 2016 tillkom föreskrifter från Arbetsmiljöverket om tydliga krav gällande den psykosociala arbetsmiljön. Nyligen har en statlig utredning tittat på arbetsskador ” En mer jämställd och rättssäker försäkring vid arbetsskada”. Här berörs delvis frågan om psykiska arbetsskador och en del förbättringar föreslås, bla bättre kunskapsstöd. Däremot nämns också att det i dagsläget är svårt med gränsdragningsfrågor och att det fortfarande finns obalans mellan män och kvinnor när det gäller antalet godkända arbetsskador.

Klart är dock att arbetsgivaren är skyldig att anmäla olyckor och sjukdomar som uppstått i arbetet till både försäkringskassan och Arbetsmiljöverket. Det gäller både kroppslig skada, men även ohälsa pga psykosocial arbetsmiljö. Arbetsgivaren är också skyldig att utreda orsaker till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i arbetet, både fysiska och psykiska.

Det finns alltså formella verktyg på plats, även om mycket kan återstå i praktiken. Psykisk ohälsa är den största orsaken till sjukskrivningar - ett samhälleligt misslyckande. Det var också skäl till att partiet nyligen gjort ett större politikutvecklingsarbete om psykisk ohälsa och vi har en uttalad ambition att lyfta frågor som rör psykisk ohälsa i praktiken. Där är diskussion med Arbetsmiljöverket och deras analyser inte minst viktig. Partistyrelsen anser därmed att frågan är besvarad.

1A16. Återkommande utbildning

Inlämnad av: Stefan Norrman

Stöds av: Eva Elisabet Haglund, Fredrik Ribbing, Jan Ryden, Lars Ahlfors, Lars-Erik Lögdberg, Roger Bydler

Dagens arbetsmarknad karakteriseras av ett allt större behov av vidareutbildning av de anställda. Vi behöver ett stabilt och långsiktigt system för kompetensutveckling och livslångt lärande för att möta det digitaliserade kunskapssamhällets behov och överbrygga de förödande matchningsproblem som dagens arbetsmarknad lider av.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att en återkommande utbildning garanteras genom rätt till betald ledighet för vidareutbildning en vecka per år. Kostnaden för vidareutbildningen ska finansieras av företagen samt till en del via statsbudgeten.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyreslen anser motionen besvarad genom att MP i regering verkat och verkar för liknande förslag om än med lite annan konstruktion än motionärens förslag. MP/S-regeringen har under förra mandatperioden bland annat tillsatt och tagit emot en utredning med utgångspunkt i att komvux ska bredda sin målgrupp, bli mer inkluderande och samtidigt ge bättre förutsättningar för elever med särskilda behov att klara studierna:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/09/sou-201871/> samt utrett hur ledighet för kompetensutveckling kan utformas på bästa sätt. Det senare förslaget, om utvecklingstid, finns också med bland de förslag som ska genomföras under mandatperioden enligt januariavtalet. Utöver detta finns i januariavtalet även skrivelser om att möjligheterna till omställning ska förstärkas bland annat genom att fler ska kunna vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna. Kunskapslyftet ska också byggas ut inklusive högskola, yrkeshögskola, vuxenutbildning och yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning och mer generösa villkor ska ges inom studiemedelssystemet.

1A17. Familjevecka för alla

Inlämnad av: Peter Ristikartano

Stöds av: MP Hallstahammar

Under valrörelsen 2018 lyftes upp en idé om familjevecka, dvs en extra veckas ledighet per år för föräldrar. Eftersom vi alla skulle antagligen må bra av en extra veckas ledighet så bör denna reform inkludera alla.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att alla oavsett familjekonstellation eller arbetsituation får en extra veckas ledighet med bibehållen lön eller ersättning.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Vi föredrar kortare arbetstid, då det ger bättre balans dagligen. Som förslaget är utformat skulle det också öka den ekonomiska ojämlikheten. I januariavtalet är det beslutat om en annan variant, så frågan lär tidigast bli aktuell 2022.

1A18. Jobbersättning till elever som slutat skolan

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöd av: Sandra Callenberg, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Kenth Carlson

Efter avslutade studier måste den som söker arbete och för att kunna få ersättning från Alfakassan:

förvärvsarbetat i minst 6 månader. Alla 6 månader måste innehålla minst 80 arbetade timmar eller,

förvärvsarbetat i minst 480 timmar under 6 sammanhängande månader. Alla månader måste innehålla minst 50 arbetade timmar.

Så här har det varit i många år, lite av omöjligt att få ersättning som ung. Moment 22.

Ungdomarna bor längre tid hemma, eftersom de får varken pengar eller jobb. De kan inte få "socialbidrag" för att de bor hemma. Föräldraansvaret är till 20 år, det vill säga det blir ett glapp mellan att eleverna slutar skolan, till dess att de är 20 år.

De som har jobbat har kommit in i systemet; men det blir här en orättvisa mot de som vill jobba men ännu inte har jobbat. En diskriminering som vi kan rätta till. Dessutom är det många idag som inte passar in i högstadiets teoretiska värld, utan är praktiker. De behöver fortfarande en utbildning, men inte den som skolan ger. De behöver få lärlingsplatser. Sverige behöver fler i arbete. De unga som söker jobb bör behandlas lika som de som har haft arbete. Naturligtvis ska de unga arbetssökande som får ersättning kunna ta jobb omgående.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att unga arbetssökande som gått i svensk skola eller motsvarande ska ha rätt till Alfakassa från första dagen som arbetssökande.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Unga i den situation motionären beskriver, är inte helt utan möjlighet att söka ekonomiskt stöd. Efter tre månaders arbetslöshet kan de bli anvisade till programmet "jobbgarantin för ungdomar" av Arbetsförmedlingen och har då möjlighet till utvecklingsersättning som betalas ut

av Försäkringskassan.

MP kritiserade vid införandet av jobbgarantin nivån på ersättningen som idag är 162 kronor per dag för de som har gått ut gymnasiet och övriga 57 kronor per dag.

1Bo1. Medborgarlön

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Alina Koltsova, Angelika Lindahl, Anita Thörn von Rosen, Anna Carlemalm, Bo Magnusson, Göran Nordström, Gösta Evén, Helena Ström, Jan Lindholm, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, LennART Frostesjö, Lottie Lord, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Martin Gustafsson, Oscar Askling, Peter Östevik, Sandra Callenberg, Sixten Thames, Suzanne AW Jansson, Ylva Wahlström Ödmann, Åsa Strahlemo

Om några år har vi utvecklat Artificiell Intelligens så pass mycket att en stor procentsats av våra arbetsprestationer överlämnats till maskiner, som vi själva skapat. Före dess är det bra om vi utvecklat ett system och betalat ut medborgarlöner till alla i Sverige. Lön för att inte göra någonting. Lön för att fördela tid, för att fördela vardag, för att fördela tankar till vad vi är bra på. Vi får makt och eget ansvar att fördela vår tid som vi vill. Med denna tid för vi människan framåt med denna tid kommer nya innovationer som är nödvändiga för att föra oss framåt. Vi kan utveckla vår kreativitet och vi kan utveckla samhället. Vi kan tänka bort allt det andra, alla de andra olika sorters inkomster som alla sorters olika människor har, lön för arbete lön för att vara sjuk lön för att vara arbetslös lön lön lön, fast det heter massa andra saker och kräver massa resurser som kostar multum. Allt kan istället fördelas i en enda pott-medborgarlön, inte basinkomst inte något annat. Med denna får man göra precis vad man vill, frihet under eget ansvar kräver tålamod och utveckling.

Med utveckling följer även rädsla för förändring och en del blir lamslagna andra blir effektiva men vi blir mer lika eftersom vi har samma lön. Det handlar inte om att jag är emot att man kan tjäna olika utan om att jobben inte kommer finnas kvar, människan kommer ändå se sig om att kunna tjäna mer, fast på andra sätt, kanske göra affärer mer på delningsekonomin, på byta, köpa, sälja, låna, dela, försäkra allt.

Kanske tjänar vi pengar på hur vi delar, att det ska vara säkert att dela, att vi får tillbaka, att varor och tjänster går runt. Att vi känner oss trygga när vi använder oss av delningsekonomin i våra städer, inte rädda för att träffa främmande personer i ett skyggt land. Här kan vi till en början göra nytta om vi nu vill mötas i levande miljöer och inte använda oss av fack och lådor placerade i staden som 50-talets matautomater eller 20 talets eldrivna Automatrestauranger. Men vi har alla grundlön som räcker till allt vi behöver. Sedan får vi fundera medan AI arbetar och några måste vara kvar för att sköta dem mer som en ny sorts arbetsledare.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa medborgarlön**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partiprogrammet anger att "Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst." MP:s främsta politiska förslag i den riktningen har det senaste decenniet varit reformen "arbetslivs-trygghet" - en samlad allmän försäkring som gäller vid både sjukdom och arbetslöshet, och som också ersätter försörjningsstödet ("socialbidraget").

Arbetslivs-trygghetssystemet har harmoniserade villkor och administreras av en enda myndighet, istället för som idag flera olika statliga, kommunala och enskilda aktörer.

I vårt valmanifest hade vi följande skrivning: "När vi blir sjuka eller arbetslösa eller har behov av socialt stöd ska det finnas trygghet och skyddsnät. Människor ska inte bollas mellan myndigheter. Därför vill vi stärka trygghetssystemen genom att bygga ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen."

Det är fortfarande den modell som partistyrelsen anser vara den mest framkomliga just nu, och yrkar därför avslag på motionen.

1B02. Garantilön

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Peter Östevik

Garantilön ska betalas ut från och med 18 års ålder, eller den ålder som man finner lämplig. Garantilönen ska vara lägst 8700 kr. Den ska gälla tills man tar ut sin pension. Den ska vara som ett grundskydd som är till för dig som har liten eller ingen arbetsinkomst. Den ska vara framtiden i ett samhälle där människan behöver hitta nya sätt att arbeta. Den är prisindexerad. Den ska finansieras på samma sätt som garantipension. Den ska beskattas på nästan samma sätt som garantipension.

Man kan även utreda om hur den ska finansieras på andra sätt. Om den kan finansieras med hjälp av en köttskatt eller om man kan finansiera med hjälp av en sockerskatt. Garantilönen påverkas av om du har kapital, då minskar den eller försvinner helt. Ditt civilstånd påverkar inte storleken på garantilönen. Den ska vara en bra grundtrygghet för många kvinnor. Man ska även ha rätt att få barnbidrag och bostadstillägg vid garantilön.

Du kan också få garantilön om du bor eller flyttar till ett annat EU-land, ett EES-land eller till Schweiz men bara om du tidigare bott i Sverige i minst tre år före 18 års ålder. Detta gäller ej de som kommer från krigsdrabbade länder, de ska få garantilön oavsett hur länge de bott i Sverige.

De perioder du lönearbetar minskar eller försvinner garantilönen, men återkommer direkt vid arbetslöshet. Detta minskar, eller ersätter a-kassan för de som har a-kassa, men inte för de som ej har a-kassa, de ska få garantilönen tillbaka vid arbetslöshet. Garantilön ska även gälla för småföretagare med enskild firma, F-skatt, där de perioder som du fakturerar så minskar eller försvinner garantilönen, men återkommer direkt vid perioder utan uppdrag. Detta minskar, eller ersätter a-kassan för de företagare som har a-kassa, men inte för de företagare som ej har a-kassa, de ska få garantilönen tillbaka vid dag 1 vid de perioder då de ej har uppdrag. Detta

leder till att fler vågar starta egna företag och är även bra för integration och utveckling av arbetsmarknaden.

Att garantilönen införs vid 18 års ålder gör det lättare för de ungdomar att flytta hemifrån och att med denna trygghet lättare kunna finna en bostad och söka arbete. Om man går i gymnasiet får man garantilön först när man avslutat sina studier med godkända resultat. Det gör även att man kan koppla det till arbetsträning för dem där arbetsgivaren ej betalar alls eller fullt ut. Det gör det lättare för de med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga att komma ut på arbetsmarknaden. Garantilönen ska vara lägst 8700 kr.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder,**
- **2. att MP verkar för att införa garantilön som är prisindexerad,**
- **3. att MP verkar för att införa garantilön som påverkas av om du har kapital, då minskar den eller försvinner helt,**
- **4. att MP verkar för att införa garantilön där ditt civilstånd inte påverkar storleken på garantilön,**
- **5. att MP verkar för att införa en garantilön där man har kvar barnbidrag,**
- **6. att MP verkar för att införa garantilön där man även ska ha rätt att få bostadstillägg när man innehar garantilön,**
- **7. att MP verkar för att införa garantilön och behålla den om du bor eller flyttar till ett annat EU-land, ett EES-land eller till Schweiz, men bara om du tidigare bott i Sverige i minst tre år före 18 års ålder,**
- **8. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder om du tidigare bott i Sverige i minst tre år före 18 års ålder, med undantag för de som kommer från krigsdrabbade länder, de ska få garantilön oavsett hur länge de bott i Sverige,**
- **9. att MP verkar för att införa garantilön där de perioder som du lönearbetar minskar eller försvinner garantilönen beroendes av lönens storlek, men den återkommer direkt vid arbetslöshet från dag 1. Man ska kunna arbeta halvtid och ha garantilön samtidigt,**
- **10. att MP verkar för att införa garantilön även för småföretagare med enskild firma, F-skatt, där de perioder som du fakturerar så minskar eller försvinner garantilönen, men återkommer direkt vid perioder utan uppdrag. Detta minskar, eller ersätter a-kassan för de företagare som har a-kassa, men inte för de som ej har a-kassa, de ska få garantilönen tillbaka vid dag 1 vid perioder då de ej har uppdrag. Detta leder till att fler vågar starta egna företag och är även bra för integration och utveckling av arbetsmarknaden,**
- **11. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder gör det lättare för de ungdomar att flytta hemifrån och att med denna trygghet lättare kunna finna en bostad och att söka arbete,**

- **12. att MP verkar för att införa garantilön som är kopplad till arbetsträning, för dem där arbetsgivaren ej betalar alls eller fullt ut,**
- **13. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder som gör det lättare för de med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga att komma ut på arbetsmarknad,**
- **14. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder men om man går i gymnasiet får man garantilön först när man avslutat sina studier med godkända resultat,**
- **15. att MP verkar för att införa garantilön från 18 års ålder som finansieras på samma sätt som garantipension. Den ska beskattas på nästan samma sätt som garantipension. Garantilön är kopplat till kapital, om du har detta så minskar den eller försvinner helt,**
- **16. att MP verkar för att införa en garantilön med lägsta belopp 8700 kr,**
- **17. att MP verkar för att införa garantilön så att alla som ej har a-kassa skall få garantilön vid arbetslöshet från dag 1,**
- **18. att MP verkar för att införa en garantilön där man utreder möjligheter med finansiering,**
- **19. att MP verkar för att införa en garantilön där man utreder möjligheter med att finansiera med hjälp av en köttskatt,**
- **20. att MP verkar för att införa en garantilön där man utreder möjligheter med att finansiera med hjälp av en sockerskatt.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partiprogrammet anger att "Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst." MP:s främsta politiska förslag i den riktningen har det senaste decenniet varit reformen "arbetslivs-trygghet" - en samlad allmän försäkring som gäller vid både sjukdom och arbetslöshet, och som också ersätter försörjningsstödet ("socialbidraget").

Arbetslivs-trygghetssystemet har harmoniserade villkor och administreras av en enda myndighet, istället för som idag flera olika statliga, kommunala och enskilda aktörer.

I vårt valmanifest hade vi följande skrivning: "När vi blir sjuka eller arbetslösa eller har behov av socialt stöd ska det finnas trygghet och skyddsnät. Människor ska inte bollas mellan myndigheter. Därför vill vi stärka trygghetssystemen genom att bygga ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen."

Det är fortfarande den modell som partistyrelsen anser vara den mest framkomliga just nu, och yrkar därför avslag på motionen.

1B03. Dags för basinkomst

Inlämnad av: Jesper Nyberg

Stöds av: Grön Ungdom, MP Kalmar, Sandra Callenberg, Martin Arvidsson, Alina Koltsova, Angelika Lindahl, Anita Thörn von Rosen, Anna Carlemalm, Åsa Strahlemo, Eva Elisabet Haglund, Annika Fundin, Harriet Olsén, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Christina Alm Norberg, Peter Östevik, Sixten Thames, Stefan Fjellander

Basinkomst, eller medborgarlön, är ingen ny tanke. Genom historien har idén dykt upp gång på gång. På 30-talet trodde ekonomen John Maynard Keynes att vi inom 100 år bara skulle arbeta femton timmar i veckan. Sedan dess har automatiseringen gjort att vi kan producera mer med mindre arbetskraft och världsekonomin storlek har mångdubblats. Ändå jobbar vi fortfarande lika mycket, samtidigt som produktionen och konsumtionen förstör miljön och utarmar jordens resurser. Nu är det dags att vi använder möjligheten som automatiseringen har gett oss till att radikalt förändra våra liv och ifrågasätta om det verkligen är nödvändigt att alla jobbar. En basinkomst, som är stor nog att leva på och som kravlöst delas ut till alla medborgare, skulle göra oss fria på ett sätt som vi aldrig tidigare har varit. Exakt hur stor basinkomsten skulle vara är inget som vi behöver ta ställning till nu, men det är rimligt att den är ungefär i storlek med den budget studenter har idag.

När vi inte längre är tvungna att arbeta för att klara oss får vi större makt på arbetsmarknaden och kan ställa högre krav på jobben vi tar. Vi har möjlighet att säga nej till jobb som skadar och sliter ned oss genom stress och dålig arbetsmiljö. Istället kan vi ägna vår tid åt saker som är meningsfulla på riktigt: jobb som faktiskt behövs och som får oss att må bra, familj, vänner, kultur och ideellt arbete. Att människor skulle välja att inte göra någonting och slösa bort sina liv är ingen risk. Enligt Miljöpartiets gröna människosyn är vi solidariska, kreativa och klarar av att skapa mening i våra liv när vi är fria. De flesta människor kommer att välja att fortsätta arbeta i någon form, antingen för att få råd med saker som basinkomsten inte räcker till eller för att arbetet i sig känns meningsfullt. Det vi inte längre behöver göra är att intala oss att lönearbete är ett måste för att leva ett komplett liv.

Basinkomsten kan finansieras på många olika sätt – den kommer delvis finansiera sig själv genom att bidrag som försörjningsstöd, studiebidrag och a-kassa inte längre behövs. Kostnaderna för allt myndighetsarbete som krävs för att betala ut bidragen kommer också att försvinna. Det finns även goda möjligheter att ta ut högre skatt på saker som utsläpp, miljöförstöring och höga inkomster, skatter som dessutom skapar ett jämlikare och mer hållbart samhälle.

I en värld där många känner oro inför framtiden och vänder sig till nationalistiska och främlingsfientliga partier för trygghet behövs ett radikalt grönt alternativ med nya visioner för framtiden. Basinkomst är en sådan vision. Istället för att tro att vi måste offra det goda livet för att rädda miljön är det dags att vi inser att det är precis tvärtom: Den hållbara världen är bättre än den vi lever i nu. Miljöpartiet och Grön Ungdom står för solidaritet med allt som lever och allt som kommer att leva på jorden – nu är läget att visa det tydligt!

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ett system med basinkomst införs i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partiprogrammet anger att "Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst." MP:s främsta politiska förslag i den riktningen har det senaste decenniet varit reformen "arbetslivs-trygghet" - en samlad allmän försäkring som gäller vid både sjukdom och arbetslöshet, och som också ersätter försörjningsstödet ("socialbidraget").

Arbetslivstrygghetssystemet har harmoniserade villkor och administreras av en enda myndighet, istället för som idag flera olika statliga, kommunala och enskilda aktörer. I vårt valmanifest hade vi följande skrivning: "När vi blir sjuka eller arbetslösa eller har behov av socialt stöd ska det finnas trygghet och skyddsnät. Människor ska inte bollas mellan myndigheter. Därför vill vi stärka trygghetssystemen genom att bygga ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen." Det är fortfarande den modell som partistyrelsen anser vara den mest framkomliga just nu, och yrkar därför avslag på motionen.

1Bo4. Basinkomst

Inlämnad av: Harald Enoksson

Stöd av: Sandra Callenberg, Anders Frants, Anita Thörn von Rosen, Anna Sundberg, Gabriella Rehbinder, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Isak Betsimon, Kenth Carlson, Mattias Wingstedt, Michael Svensson, Samuel Lundberg, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thomas Lundevall, Tim Gahnström, Tony Nilsson

MP bör klart och tydligt ta ställning för basinkomst. Ett månatligt bidrag för alla boende i Sverige, från 18 år och resten av våra liv. Dels som en vag, framtida idé, och dels med några väl finansierade första steg. Vi tror att folk själva vet vad de behöver bäst i sina liv. Vi tror att de allra flesta vill arbeta och tjäna sina egna pengar, och vi vill steg för steg bygga bort den bidragsbarriär som idag gör att många inte tjänar på att arbeta. Men det utan den ojämlikhet som blir resultatet om man enbart sänker bidrag.

Idag tvingar vi folk till meningslösa språkkurser för att de ska få bidrag, samtidigt som vi hindrar folk från meningsfulla språkkurser för att de ska få a-kassa. Vi rycker ifrån veckor av inkomst från arbetslösa som testade att jobba en eftermiddag, och vi straffar folk som får en gammal uppsats godkänd medan de får betalt av fel myndighet. Våra system är skapade utifrån en myt om att vi, byråkratin, kan titta in i varje människas liv och styra dem till perfektion. Men det kan vi inte. Den som känner sig själv och sina möjligheter bäst är just människan själv. Och naturligtvis ska hen få stöd i detta, men utan en labyrint av ekonomiska piskor och morötter som slår alldeles fel.

Vi tror vidare på en rad andra utgifter för landets bästa, såsom sjukvård och utbildning. Men för att inte skapa någon konflikt mellan "skola eller basinkomst" så föreslår vi skatter som till stor

del är självförsörjande, som accepteras just genom att delas ut direkt som basinkomst.

Ta exempelvis miljöskatter, framförallt koldioxidskatten. När Macron försökte höja den i Frankrike så möttes han av enorma protester över hela landet, som tvingade honom att ta tillbaka sitt klimatlöfte. Jämför det med Kanada, som från och med första januari i år har en nationell koldioxidskatt som delas ut bland invånarna, lika till alla, så att ungefär 70 % får mer pengar tillbaka än de betalar in. En skatt som de flesta tjänar på blir populär, och är exakt vad vi behöver för att minska vårt klimatavtryck. Hur högt detta kan bli är svårt att säga, men vi höjer och delar ut, tills vi löst de svenska miljöproblemen och sen är lyckliga i alla våra dagar. Redan idag har Sverige miljöskatter, och för att ersätta dem kan vi exempelvis avskaffa ränteavdraget.

Ett annat exempel är landskatten. Landskatten är ekonomers favoritskatt, eftersom landet inte går någonstans. Det går inte att gömma några villatomter på Caymanöarna eller golfbanor i Panama. Landskatt förespråkas av såväl Smith som Friedman, av såväl OECD som IMF. Men den gamla fastighetsskatten var väldigt impopulär. Byggde man något litet på sin tomt så ökade skatten. Man beskattades för att skapa bostäder. En landskatt däremot, utgår enbart ifrån markvärdet. En helt tom park kostar lika mycket att äga som Turning Torso på samma yta. Landskatten innebär att vi får en överföring från t.ex. centrala villaområden i storstäderna, till alla människor. Medan utdelade miljöskatter kanske får en svagt urban karaktär, då landsbygdsbor måste köra bil, så har utdelad landskatt en kraftigt rural karaktär. Men landskatt är samtidigt positiv för staden: villaägare som inte har råd får sälja till höghusbygge av centrala lägenheter, så att nya människor kan bo nära andra istället för i ännu avlägsnare förorter. En landskatt är dock något av en "stöld" från rika delar av befolkningen, och behöver fasas in långsamt, tills den når ungefär 2000 kr per invånare och månad.

Till sist kan vi även göra om grundavdrag och alla jobbskatteavdrag till livsbidrag, som dessutom räknas bort från de som idag lever på bidrag. Det är en förändring som i sig inte omfördelar så mycket, förutom till hemmafruar och arbetslösa som vägrar befatta sig med systemet. Men även om så mycket pengar inte omfördelas, så omfördelas incitament. Bidragstagare tjänar nu lite mer på att arbeta (förlorar mindre bidrag), och löntagare förlorar lite mindre på att inte arbeta ("förlorar" mer skatt). Sammantaget så ger det en svag arbetsomfördelning, från de som jobbar för mycket till de som inte jobbar alls. Lite som en arbetstidssänkning, men på ett mer organiskt vis.

Men utöver att minska bidrag som redan ges (socialbidrag, a-kassa, pension med mera) med samma nivå som livsbidraget, så förespråkas här inga bidragssänkningar. Men absolut heller inga höjningar – låt gamla bidrag ligga kvar och sakta undergröpas av inflationen, tills livsbidrag underifrån erövrat dem.

Vår basinkomstmotion från 2015 fick igenom att MP skulle arbeta för en statlig utredning om basinkomst. Vår basinkomstmotion från 2017 stoppades undan med hänvisning till det finska experimentet. Detta avslutas just nu, och det blir mycket artiklar under våren. Vi publicerar dessa på www.mpbi.se. Läs gärna där, och yrka sedan med oss.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för ett gradvis införande av basinkomst via ett allmänt livsbidrag, delfinansierat av direktutdelade miljöskatter,**
- **2. att MP ska verka för ett gradvis införande av basinkomst via ett allmänt livsbidrag, delfinansierat av direktutdelad landskatt,**
- **3. att MP ska verka för ett gradvis införande av basinkomst via ett allmänt livsbidrag, delfinansierat av borttagna inkomstskatteavdrag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partiprogrammet anger att "Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst." MP:s främsta politiska förslag i den riktningen har det senaste decenniet varit reformen "arbetslivs-trygghet" - en samlad allmän försäkring som gäller vid både sjukdom och arbetslöshet, och som också ersätter försörjningsstödet ("socialbidraget").

Arbetslivs-trygghetssystemet har harmoniserade villkor och administreras av en enda myndighet, istället för som idag flera olika statliga, kommunala och enskilda aktörer.

I vårt valmanifest hade vi följande skrivning: "När vi blir sjuka eller arbetslösa eller har behov av socialt stöd ska det finnas trygghet och skyddsnät. Människor ska inte bollas mellan myndigheter. Därför vill vi stärka trygghetssystemen genom att bygga ihop sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen."

Det är fortfarande den modell som partistyrelsen anser vara den mest framkomliga just nu, och yrkar därför avslag på motionen.

1B05. Driv på för en statlig utredning om basinkomst

Inlämnad av: Rebecka Le Moine

Stöds av: Gröna studenter, MP Växjö, MP Östergötland, MP Linköping, Sandra Callenberg, Anna Skoglund Keiding, Ann-Louise Hansson, Christina Waldenström, Birgitta Josefsson, Britta Kahanpää, Göran Nordström, Linnea Palme, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Ryden, Jiang Millington, Johan JoMo Moberg, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson Lars Olert, Lena Östholm Munkberg, LennART Frostesjö, Oscar Askling, Rickard Hansson, Rebecka Hovenberg, Sixten Thames, Ulf Nilsson, Veronica Wihman

Allt färre kan producera allt mer. Det är hög tid att börja dra politiska slutsatser av detta förhållande. En arbetslinje utan arbeten i tillräcklig mängd, hotar att urarta till disciplineringsinstrument. I flertalet av dagens industriländer växer arbetsproduktiviteten i ett land snabbare än BNP vid konstant befolkning. Då minskar med nödvändighet den tillgängliga lönearbetsvolymen. Den store 1900-talsekonomen John Maynard Keynes förutsåg denna utveckling och höll det för troligt att 15 timmars arbetsvecka skulle räcka för att hans barnbarn i början av det tjugoförsta århundradet skulle producera det samhälleligt nödvändiga arbetet. Teknikutvecklingen är snabb. Konsekvenserna beskrivs klarsynt i rapporten Vartannat jobb automatiseras inom 20 år – utmaningar för Sverige från Stiftelsen för strategisk forskning.

Det är positivt att maskiner befriar människor från slitsamma och monotona jobb. Att till varje pris skapa jobb, oavsett om de är meningsfulla och oavsett vilka ekologiska fotavtryck de orsakar, är raka motsatsen till en hållbar utveckling. En grönare och mer solidarisk väg vore att dela på jobben och konsumtionsutrymmet genom att sänka arbetstiden. Därutöver behövs helt nya grepp för att hantera den nya situationen.

Automatiseringsvågen reser också frågan hur länge dagens sammankoppling av inkomst och lönearbete är möjlig – och önskvärd – att upprätthålla.

Det är hög tid att utreda radikalt annorlunda lösningar. Medborgarlön eller – med en modernare term – basinkomst är pengar utan villkor i handen till alla. Idén började ta form redan under de franska och amerikanska revolutionernas epok, då tankar om oförytterliga mänskliga rättigheter vann gehör.

En av de mest framstående förespråkarna för villkorslös basinkomst fredspristagaren och den amerikanska medborgarrättsrörelsens portalfigur Martin Luther King Jr:s analys av vad som krävs för att utrota fattigdomen en gång för alla är lika aktuell idag som när han skrev den. I sin sista bok *Where do we go from here; Chaos or community?* från 1967, konstaterar han att det är mer effektivt att avskaffa fattigdomen själv än att försöka åtgärda dess följdproblem. Dr King hävdar att det mest effektiva sättet är det enklaste: att se till att människor får pengar att röra sig med genom att införa en garanterad inkomst (guaranteed income). Han betonade att inkomsten ska gå att leva på. Genom att koppla nivån till medianinkomsten och räkna upp den i takt med att denna stiger undviker man att den blir en fattigdomsfälla.

Även vi i MP anser att alla har rätt till grundläggande ekonomisk trygghet. I vårt partiprogram från 2013 uttrycker vi det som att Vår vision är att alla som saknar inkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst.

Det finns många frågetecken med basinkomst, vad gäller finansiering, villkoring och effekter. Partiets högsta beslutande organ, kongressen, beslutade 2015 att partiet ska verka för en statlig utredning om basinkomst, något som ännu inte har genomförts. Det är dags ta tag i frågan igen, med en utredning som första steg.

Vi yrkar

- **1. att MP driver som sin politik att en statlig utredning om basinkomst ska genomföras.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Diskussionen om basinkomst, eller medborgarlön, är intressant. Det pågår också försök på olika håll, t.ex. ett nyss avslutat i Finland. Ett problem med diskussionen är dock att det finns många olika tolkningar av vad en basinkomst skulle vara. Antingen en mindre summa som komplement till lön eller andra ersättningar, eller en summa som är tillräckligt stor för att man ska kunna

leva på den. Finansieringen är en annan viktig fråga där det finns olika syn. MP:s främsta politiska förslag i den riktningen har det senaste decenniet varit reformen ”arbetslivs- trygghet” - en samlad allmän försäkring som gäller vid både sjukdom och arbetslöshet, och som också ersätter försörjningsstödet (“socialbidraget”). Arbetslivsstrygghetssystemet har harmoniserade villkor och administreras av en enda myndighet, istället för som idag flera olika statliga, kommunala och enskilda aktörer.

Kongressen 2015 biföll en motion om att ”verka för en statlig utredning som på djupet undersöker vilka konsekvenser införandet av en basinkomst skulle få.” MP har tidigare grundligt utrett effekterna av en basinkomst eller medborgarlön i samband med partiets rådslag 2007. Majoriteten av de svarande medlemmarna i rådslaget föredrog då andra förbättringar i de sociala ersättningsystemen, bland annat en så kallad arbetslivsförsäkring, en dörr in.

Frågan om basinkomst har inte varit prioriterad i det av kongressen antagna valmanifestet och därför inte heller i förhandlingar med övriga partier. Frågan är dock intressant och partistyrelsen avser att återkomma på något sätt, genom seminarier eller utbildningsmaterial.

1Bo6. Inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Inlämnad av: Jiang Millington

Stöd av: Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Elisabeth Nordin, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Johan Thunberg, Kristian Ek, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Lena Östholm Munkberg, Myrna Persson

Cirka 13 procent av varje årskull slås ut till permanent utanförskap. Det är ungefär 110 000 människor. Varje sådan individ beräknas kosta samhället mellan 10 och 15 miljoner kronor i förlorade skatteintäkter, produktionsbortfall och bidrag av olika slag. Siffrorna är hämtade från en rapport författad av nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog på uppdrag av Skandia. Och då har vi inte ens pratat om det mänskliga lidandet.

Det är kartlagt att personer med NPF är överrepresenterade i statistiken över elever som blir hemmasittare, går ut grundskolan med ofullständiga betyg och hoppar av gymnasiet. Utslagningen som sker i skolan tenderar att permanentas och bli livslång.

Personer med NPF återfinns i alla samhällsklasser, etniska grupper, begåvningsprofiler, kön och åldrar. Kort sagt de utgör ett tvärsnitt av samhället i stort. Ett tvärsnitt som innefattar ca 1 miljoner människor, eller var tionde person, eller den i särklass största gruppen funktionsnedsatta i samhället.

Trots gruppens storlek är samhällets generella kunskapsnivå kring NPF oroväckande låg. Denna brist på kunskap har en rad förödande konsekvenser, både på individnivå och på samhällsnivå. Den medför förhöjd risk för diskriminering, psykisk ohälsa, arbetslöshet och att individer slås ut

ur samhället redan i skolåldern.

En stor del av problematiken är avsaknaden av ett sammanhållande perspektiv, med åtföljande kunskapsutbyte och ansvarskedja. Beslut och metoder isoleras ofta till en tidsbegränsad kontext där individen snart slussas vidare och blir någon annans ansvar. Även om det finns ett intresse för att vidga vyerna och hitta långsiktiga lösningar som ställer individens långsiktiga välmående i centrum så saknas en arena för ett sådant arbete.

Det finns många organisationer och myndigheter som helt eller delvis arbetar med gruppen npf. Det finns många exempel på projekt, satsningar och initiativ som på olika sätt lyfter dem och de utmaningar som finns på området. Det som många gånger saknas är samordning och synkronisering. Idag finns ingen samlad plats för forskning, metodutveckling och verksamhet kring och för personer med npf. En mängd samhällsaktörer har på olika sätt kontakt med eller berörs av gruppen personer med npf, ingen av dessa har den dock som kärnverksamhet. Det finns med andra ord ingen myndighet som har som huvuduppdrag att arbeta med npf. Det saknas en aktör som på djupet har kunskap och förståelse för den sammansatta problematik npf innebär. En problematik som kräver synkroniserade insatser från flera håll. Resultatet blir alltför ofta att personer nekats stöd eftersom en viss instans endast ser till den del som rör den egna verksamheten och att behovet då ses som för litet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf) med uppdraget att samordna samhällsinsatser för personer med npf och deras anhöriga, exempelvis mödravård, vård, utbildning, arbetsmarknad, äldreomsorg,**
- **2. att MP verkar för att inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf) med uppdraget att bevaka forskning och initiera egna utredningar, kartläggningar etc,**
- **3. att MP verkar för att inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf) med uppdraget att sprida kunskap om npf till allmänheten och berörda samhällsaktörer,**
- **4. att MP verkar för att inrätta en nationell samordnare för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf) med uppdraget att bevaka gruppens juridiska och mänskliga rättigheter.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer i att detta är ett viktigt område som behöver samordning och gemensamma insatser för att förebygga och hjälpa ffa fler barn tidigare. Dock finns redan en samordnare för psykisk hälsa som precis kommit med sin rapport i början av januari. Partistyrelsen förespråkar att först ta del av utredningens slutsatser och överväga kloka tillvägagångssätt utifrån dessa innan nästa steg tas mot nya samordnare och nya utredningar. Under tiden kommer regeringen göra stora satsningar på att bekämpa den psykiska ohälsan bl a

genom att psykiatrin och elevhälsan stärks, vilket finns med i januariavtalet. En ny vårdform där patienter snabbt får hjälp vid lättare psykisk ohälsa utreds samt att ett mål om köfri barn- och ungdomspsykiatri ska slås fast. Staten och SKL ska sluta ett avtal om ett större statligt ansvarstagande med ökande resurser för att bland annat stärka elevhälsans främjande och förebyggande arbete, motverka mobbning och göra särskilda satsningar riktade mot riskgrupper.

1B07. Fyra dagars arbetsvecka

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelica Foksröd, Anna Mazetti-Nissen, Gösta Evén, Kenth Carlson, Peter Östevik, Stefan Norrman, Tina Wallenius, Veronica Wihman, Ylva Wahlström Ödmann

Fyra dagars arbetsvecka/vikten av återhämtning. I framtiden behöver vi mer tid till återhämtning. Jag kommer ej ta upp ämnet 6 timmars arbetsdag, eftersom jag ej tror på detta längre. Dagarna blir ej längre men vi blir tröttare och tröttare och mer och mer stressade. En lösning skulle kunna vara tid för återhämtning, tid för vila, tid för att inte göra någonting. Vad händer då på de organisationer som ständigt behöver personal/anställda närvarande. Här måste vi arbeta i skift, ej i nattskift utan i dagskift med bibehållen lön. Skift av veckodagar, några arbetar måndag-torsdag. De andra fredag-söndag.

Vad är då återhämtning, i vanliga fall arbetar vi 8 timmar och befinner oss på arbetsplatsen 9 timmar eller 8, 5 timmar, än så länge är det ok. Vi kommer in i en bra rutin och får saker gjorda. Men sedan i slutet av veckan börjar vi tröttna eller bli mindre effektiva, prestera på bottenivå. Detta är väl inte bra för organisationen eller oss själva. Vi tar helg, på lördagen umgås vi städar diskar leker umgås med vänner oftast försöker vi få undan i våra hem. Sedan på Söndagen är vi mer sociala och börja känna oss bättre till mods men inte helt eller fullt för vi vet att nästa dag börjar vi igen. Om vi fick en extra dag för återhämtning, om vi börjar på fredagen istället med att städa undan hemma, lördagen till social samvaro och söndagen till hel återhämtning skulle både vi och organisationen vinna på detta och på måndagen skulle vi prestera på topp, ända till torsdag kl 17. Nu tar vi istället massor av veckors semester åker bort för att vila, till vilken nytta då? Det blir ju ingen skillnad på arbetsplatsen eller i hemmet.

Arbete är något lustfullt något vi ska trivas med något som ska utvecklas sida vid sida med oss. Men vi är människor och inte maskiner och vi behöver återhämtning. Inom idrottspsykologin är återhämtning en extremt viktig faktor, inom stress är återhämtning en extremt viktig faktor och det borde vara det inom arbete och arbetsprestation. I framtiden kommer vi inte bara behöva omdefiniera vad arbete är utan hur och när det utförs, vi kommer inte prata om hållbar miljö utan om hållbara miljöer och där ingår vi, människan.

Om vi arbetar en dag mindre arbetar vi mer effektivt den tid vi är på arbetet, vilket ökar lönsamhet och välmående för oss själva men även arbetsplatsen som kommer öka lönsamhet. Mindre tid går till dötid då vi faktiskt ej arbetar. Om vi arbetar dagar i skift, kommer fler arbetstillfällen skapas för fler människor som gör samma arbete, fast på andra tider. Detta är

bra för samhället i stort, i detta läge är det extremt viktigt att uppgifterna och krav är tydliga på vad som skall utföras, när, vilket även det minskar stress.

Att arbeta hemma vilket varit en trend, att ta med sig arbetsuppgifter hem och att fördela sin tid mer flexibelt vet man nu att det bara ökar stress. Så det var ingen bra lösning heller. Det fungerar för mig som är otroligt effektiv och kan planera och organisera och som är en entreprenör i själen, men inte för alla. Då är det bättre med en fast arbetsplats där man utför arbetet och slutar arbetet när man går hem.

Fyra dagars arbetsvecka är bättre än Tim Ferris 4 timmars arbetsvecka för en bredare massa, som faktiskt behöver återhämta sig för att orka arbeta. Och arbete är ingen motsättning mot att njuta, arbeta ska vara att njuta. Om man utför ett arbete som motsvarar ens kompetens samtidigt som ribban ligger ett snäpp högre så att man utvecklas så njuter man mer än att vara ledig. I detta läge har arbetet lyckats med att definiera fyra dagar arbetsvecka, men för att kunna göra detta måste vi vara fullt återhämtade, vilket vi blir de resterande dagarna av veckan, fredag, lördag, söndag.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa fyra dagars arbetsvecka.**

Partistyrelsen yttrande:

Avslag

MP arbetar för sänkt arbetstid. I partiprogrammet skriver vi att vi i ett första steg har en målsättning om att sänka normalarbetstiden till 35 timmar per vecka. Hur den sänkta arbetstiden fördelas mellan dagar i arbetsveckan är en fråga för avtal mellan arbetsmarknadens parter.

1Bo8. Jämställda pensioner

Inlämnad av: Jan Ryden, Gröna Seniorer

Stöds av: Gröna seniorer, Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Anita Thörn von Rosen, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Ann-Louise Hansson, Arne Bringentoff, Åke Askensten, Barbro Lind, Bengt Annebäck, Eva Elisabet Haglund, Emma Nilsson, Martin Gustafsson, Göran Nordström, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Linnea Palme, Jiang Millington, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Lena Östholm Munkberg, Mats Dellrud, Rickard Hansson, Roger Bydler, Sten-Ove Hermansson

Några av oss i Gröna Seniorer riks har deltagit på en nordisk konferens 23 november 2018 om jämställda pensioner. Vi fick en redogörelse av representanter från våra nordiska länder. I Sverige finns ett gap, pensionsgap, som innebär skillnader i pensionsinkomster mellan män och kvinnor med 28 %. Motsvarande siffra för några av de övriga länderna är följande: Finland 21 %, Danmark 24 %. Även i Norge har kvinnorna lägre pension. I Sverige är 80 % av de som får garantipension kvinnor.

Danmark, Norge och Island har kompenserat för könsmissigt ojämsställda pensioner på ett helt

annat sätt än vad Sverige har. I Sverige anser man att arbetsmarknaden "tar hand" om detta på ett bra sätt. I hela Norden ser lönerna ut på ungefär samma sätt, då kvinnor arbetar inom lågavlönade yrken i större utsträckning än män. Kvinnorna är oftare tjänstlediga och arbetar oftare deltid beroende på kulturella skillnader, som utnyttjande av barnledighet m.m. Det ger en låg livslön som också resulterar i en låg grundpension. Att höja lönerna i dessa låglöneyrken tar lång tid. Kulturellt sett, försöker man påverka till större jämlikhet när det gäller uttag av föräldraledighet. T.ex. tar fler män numera ut en större del av föräldraledigheten än tidigare. Ändå går det mycket långsamt framåt mot mer jämställda livslöner.

I Sverige kan vi söka bostadstillägg om vi har låg pension, men alla får inte detta, då det är flera förbehåll, bl.a. krav på att pensionen knappt får vara högre än miniminivå, vilket motsvarar nästan försörjningsstöd, tidigare kallat socialbidrag. I Norge och Danmark sker en årlig värdeuppräknning av pensioner som är högre än i Sverige. En kompensation för dem med låg pension, behöver likafullt ske i alla nordiska länder för att höja levnadsnivån.

När man kommer upp i åren blir kostnaderna högre beträffande läkarbesök, läkemedel, tandvård m.m. Att ha råd med förebyggande hälsovård, kultur och bra mat, är en "lyx" som inte alla pensionärer har råd till. Dessutom lever kvinnor i genomsnitt längre än män. Att utjämna skillnaden i pension mellan män och kvinnor behövs i större utsträckning i Finland och Sverige, än i Norge, Danmark och Island, där det redan görs till viss del. För att utjämna skillnaden krävs en långsiktig uppvärdering av kvinnors arbete, både det som är betalt och det som sker utan ersättning i pengar.

Gröna Seniorer Riks yrkar

- **1. att MP i riksdagen, liksom i kommuner och i landsting/regioner, verkar för att äldre ska kompenseras ytterligare för låga ojämlika pensioner, då den låga livslönen drabbar flest kvinnor.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det motionärerna tar upp är en viktig jämställdhetsfråga. 2016 kom en utredning om mer jämställda pensioner med flertalet förslag, men det kan vara värt att titta också på erfarenheter från våra nordiska grannländer. Pensionsgruppen är enig om att detta är en viktig fråga och MP driver särskilt på för att arbetet ska gå ännu fortare framåt.

1B09. Kommunal bidrags, understöd, ersättnings-och tilläggsbedömning

Inlämnad av: Gabriella Rehbinder

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Desiree Johansson, Janine O'Keeffe, Nickie Excellie, Ola Gabrielson, Peter Östevik

Detta är en motion angående individuell statlig och kommunal bidrags, understöd, ersättnings-och tilläggsbedömning.1971 för 48 år sedan avskaffades den så kallade sambeskattningen. Anledningen till att man avskaffade den var att den hade blivit en sk

kvinnofälla som visade sig haft klart negativ effekt på jämställdheten pga att den skattemässigt gynnade att framförallt kvinnor inte var fullt eller alls aktiva på arbetsmarknaden resp kvarstod i beroende av sina män. (Makar beskattades gemensamt för att man på det viset skulle uppnå större rättvisa skattemässig rättvisa när de gällde de som även helt eller delvis försörjde sin maka och där inkomsterna skilde stort, dock innebar det hög marginalkostnad för den som tjänade minst, i regel kvinnor).

Spola fram nästan 50 år så har vi fortfarande inte fullföljt intentionerna och slutfört det som skulle ha kunnat vara reformen i sin helhet. Man eller oftast kvinna betraktas fortfarande inte som en egen individ med fullständiga rättigheter, dvs om man är gift och har en partner eller kan antas ha en partner pga att man delar bostad. Eller förväntas bo hemma som barn eller ung vuxen under skoltiden. I dagsläget förväntas fortfarande den som är gift eller sambo försörja sin partner vid ekonomiska svårigheter vid sökande av olika typer av statliga och kommunala bidrag, understöd, tillägg och ersättningar.

Det här skapar en total beroende situation vid situationer som tex arbetslöshet, sjukdom, funktionshinder där man ibland hamnar mellan stolarna och ibland i årtal där man normalt sett skulle kunna få hjälp från socialförvaltningen istället blir man eller snarast kvinna som sjuk och eller arbetslös, ofta funktionshindrad, totalt beroende av sin partner, vilket skapar extremt ojämlika maktförhållanden och även grogrund för våld i relationen samtidigt som det inte finns någon möjlighet att lägga undan pengar som gör det möjligt att lämna och vill man inte lämna då kan man inte påverka sin ekonomiska situation överhuvudtaget vilket innebär enorm ytterligare psykologisk press både på den som försörjs men också på den som försörjer som nu bär hela stressen av ekonomin. Detta förvärras ytterligare i situationer med fysiska och/eller psykiska handikapp där man både blir ekonomiskt, fysiskt och psykiskt beroende av sin partner inklusive kan bli beroende av sin partner för kommunikationen med myndigheterna eller för lämnande av uppgifter. Det finns också situationer där man är gifta eller ett par utan att vara helt eller ens delvis sammanboende, eller för barn som kastas ut av sina föräldrar där föräldrarna fortfarande förväntas svara för deras uppehälle och inte gör det.

Hur man ska definiera relationen för understöd av olika former är också problematiskt då det i dagsläget finns många som bor tillsammans utan att ha en relation eller man har tidigare haft en relation men har inte kunnat bryta upp från bostaden pga bostadsbrist som nu är mycket vanligt förekommande och där socialtjänst eller stat förutsätter att det finns en relation, eller föräldrar som ska betala och därmed inte betalar ut understöd oavsett vad parterna säger. Det vill säga det blir inte rättssäkert och undergräver respekten för myndigheterna, systemet, våra lagar och regler och det är inte heller säkert att man lyckas göra rätt pga snårigheterna i reglerna om båda ska provas för bidrag eller understöd eller som händer, inte allt för sällan, att individen med högst inkomst eller förälder vägrar att lämna ut sina uppgifter (speciellt prevalent vid invandrabakgrund eller andra sociala miljöer där det kan anses som skamligt att söka hjälp).

Att intentionen hela tiden tidigare har varit att stärka individens rätt framgår av den modernare sambolagstiftningen av vilken det framgår att sambor icke har underhållsskyldighet gentemot

varandra dvs där det inte finns någon skyldighet för ev partner att hjälpa till ekonomiskt överhuvudtaget. (Vilket är tvärt emot hur socialtjänstlagen tillämpas där vad socialtjänsten anser är hushållets ekonomi sammanräknas.) Det är också så att unga vuxna och barn vars föräldrar kastar ut dem hamnar i en omöjlig sits då socialtjänsten hänvisar till att deras föräldrar skall ansvara för deras uppehälle.

Allt detta sammantaget ger vid handen att det är dags att färdigställa den påbörjade jämställdhetsreformen som påbörjades 1971 i samband med sambeskattningen och förenkla och uppdatera våra regler för hela det moderna samhället (inklusive de effekter som nya boendeformer och relationer innebär) och individbasera statlig och kommunal bidrags-, understöds-, tilläggs- och ersättningsbedömning.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att samtliga statliga och kommunala bidrag, understöd, tillägg och ersättningar prövas mot den enskilda individens inkomst,**
- **2. att MP verkar för att icke hemmaboende omyndiga barn skall ha rätt att erhålla bidrag, understöd, tillägg och ersättningar och där föräldrarna i normala fall skulle svara för kostnaderna skall föräldrarna hållas återbetalningsansvariga gentemot stat och kommun om icke force majeure finnes.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Det har funnits en diskussion om dessa frågor i partiet, bl a i samband med förslaget om sk Arbetslivstrygghet, vår benämning på ett nytt trygghetssystem. Här är ursprungstanken att staten ska ta över försörjningsstödet, liksom a-kassan samt att stöd vid arbetslöshet och sjukdom ska vara likartat. Förslaget togs fram efter ett rådslag i partiet 2007. I idén om Arbetslivstrygghet fanns ett tydligt individfokus även om vi inte konkret satte ned foten i hur individbaserade beräkningarna av det som i dag är försörjningsstöd vid annat än sjukdom och arbetslöshet skulle vara. Under ett stort antal år pågick en parlamentarisk socialförsäkringsutredning, men det har inte funnits stöd att gå vidare med vårt genomgripande förändringsförslag. Innan vi tar ställning till om vi vill driva frågorna som motionärerna yrkar som separata förslag, så måste konsekvenserna och kostnaden först utredas.

1B10. Miljö, hälsa och dygnsvila/ pendling

Inlämnad av: Gabriella Rehbinder

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Jan Ryden, Janine O'Keefe, Magdalena Lindstrand, Nickie Excellie

Att vi behöver minska utsläppen inklusive flygandet för att rädda miljön är ingen nyhet för miljöpartister, ej heller att pendling inte är bra för klimatet eller hälsan. Generellt visar forskningen att gränsen går vid ca 1 timmes pendling en väg dvs max 2 timmars pendling per dag samtidigt så har arbetsförmedlingen regler som kräver att man är beredd att pendla 4

timmar per dag när man söker arbete om man vårdar närstående eller har barn annars är reglerna ännu strängare och kräver vecko- och långpendling samt att man söker arbete i hela landet inget alltså som vare sig är bra för vår miljö eller individernas hälsa.

Ytterligare aspekter är att långpendlares förhållanden är 40 % högre risk att krascha enligt Göteborgs universitet och enligt Boverket, forskare vid Umeå universitet samt Malmö högskola är det en bidragande orsak till att befämja ojämlikhet då män dessutom får högre lön än kvinnor av långpendling vilket främjar att män långpendlar i högre utsträckning (med de högre hälsorisker det innebär) och att kvinnor vars partner långpendlar ofta tvingas gå ner i arbetstid för att sköta hushåll plus ev barn med långtgående effekter på karriär, lön och pension. Vad många heller inte vet är "Att åka ensam i en bil ger ungefär lika stor klimatpåverkan per kilometer som när du sitter i ett flygplan. Svenskars bilåkande påverkar klimatet ungefär lika mycket som vårt flygande, inrikes och utrikes tillsammans." Konsumentverket.

Enligt SBC har vi 1,6 miljoner pendlare vilket definieras som att åka över kommungränsen. Något som alltså måste åtgärdas. Ett första steg är att sänka det generella kravet för arbetssökande till att man skall vara beredd till 1,5 timmars pendling ett håll max 3 timmars pendling som ensamstående om dagen totalt utan att straff för att tacka nej till passande arbete och vara beredd att söka arbete i hela landet efter 6 månader resp 2 timmars pendling för de med arbetande eller studerande partner som bor på orten, närstående de tar hand om inkl barn, eller hälsoskäl och då utan krav på att söka arbete i hela landet.

Observera att detta fortfarande är hälsofarligt men en kraftig förbättring gentemot rådande regler. På sikt bör vi arbeta för att kravet för arbetssökande för pendling skall sänkas till 1 timme ett håll. Vi vill ge möjlighet för de som är etablerade att stanna i området om möjligt.

Obs att arbetslöshetsersättningen är tidsbegränsad så efter en viss tid kommer fortfarande arbetssökande på annan ort av praktiska skäl krävas.

Vi har också regler som säger att vi skall ha rätt till 11 timmars sammanhängande vila samtidigt som många inom påfrestande yrken går ner på 75 % för att orka med arbete och pendling samtidigt som arbetsgivare försöker lägga långa arbetsskift plus långpendling med ibland förödande resultat både för de som arbetar och för de som påverkas av deras arbete. Det går inte ihop. Det är därför dags att ta ett helhetsgrepp på arbetsmarknaden där både pendling och dygnsvila beaktas tillsammans. Minsta dygnsvila bör vara 12 timmar och minsta veckovila 45 timmar vilket motsvarar vad lastbilschaufförer har i dagsläget. Detta för att minska arbetsolyckor, ohälsa och skador på andra orsakade av för lite vila. Detta är fortfarande inte tillfredställande men är ett steg mot bättre hälsa generellt och att folk skall orka stanna längre.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ensamstående arbetssökande utan straff ska kunna tacka nej passande arbete med pendling längre än 1,5 timme en väg eller max 3 timmar per arbetsdag och att arbetssökandet efter 6 månader ska utökas till hela landet,**

- **2. att MP verkar för att arbetssökande gemensamt boende med partner, make/maka, sambo arbetande eller studerande lokalt eller inom pendlingsavstånd, närstående de tar hand om inklusive barn eller hälsoskäl har rätt att tacka nej till passande arbete med pendling längre än 1 timme en väg eller max 2 timmar per arbetsdag,**
- **3. att MP verkar för att minsta dygnsvila vid arbete ska vara 12 timmar och minsta sammanhängande veckovila 45 timmar.**

Partstyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP verkar för att underlätta för fler arbetssökande att under en längre tid inte behöva söka arbete utanför dagspendlingsavstånd.**

Det finns studier som tyder på att pendling är negativt för välmående och jämställdhet. Samtidigt är det viktigt att vi fortsatt har en rörlig arbetsmarknad. Idag är definitionen på dagpendling, enligt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) föreskrifter om lämpligt arbete, ett maximalt tidsavstånd mellan bostad och arbete som innebär högst tolv timmars frånvaro från bostaden per dag. MP verkar för att göra det bättre för kollektivtrafikpendlarna exempelvis genom att lägga stor vikt vid att förbättra turtäthet, tåg/bussar som håller tidtabellen. Förslaget innehåller konkreta förslag i antal timmar vilket i sig är en orsak till avslag.

Innehåll:

Kapitel 2. Demokrati, migration och lika rätt

2A01. Återupprättelse för arbetskraftinvandrare

2A02. Främja samarbete i riksdagen

2A03. Mer experimenterande i politiken

2A04. En migrationspolitik som fungerar för ökat antal klimatflyktingar i världen

2A05. Intersektionellt perspektiv

2A06. Samiska språk i offentlig förvaltning

2A07. Reglera lobbyismen

2B01. Reglera för altruistiskt värdmödraskap i Sverige

2B02. Förbjud surrogatmödraskap

2B03. Familjejuridiskt skydd för flersamma relationer

2B04. Upp till kamp mot uppmärksamhetsstjälande media

2B05. Demokrati på internet

2B06. Ett starkare grundlagsskydd för demokratin

2B07. Skarpare verktyg mot rasistiska och våldsbejakande organisationer

2B08. Ett fritt och öppet internet

2B09. En mer demokratisk demokrati

2B10. En demokratireform för Sverige

2B11. Försäkringskassan ska inte göra medicinska bedömningar

2B12. Artikel 13 gäller ej i Sverige

2B13. Sverige ska anta FN:s Kvinnokonvention som svensk lag

Kapitel 2. Demokrati, migration och lika rätt

2A01. Återupprättelse för arbetskraftinvandrare

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Alina Koltsova, Emanuel Alvarez, Martin Gustafsson, Filip Pontelius, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Mikael Vilbaste

I denna motion föreslår jag att MP verkar för att personer som arbetskraftsinvandrat till Sverige vars tidigare arbetsgivare har gjort misstag eller fuskat med skatten skall kunna få upprättelse genom att betala in den summa skatt som utelämnats.

Det har på sista tiden varit många fall i media där personer som sköter sitt jobb bra och sitter på

värdefulla kompetenser har utvisats från Sverige på grund av föregående arbetsgivares tillkortakommanden, detta tycker vi är orimligt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att arbetskraftsinvandrare ska kunna få upprättelse om arbetsgivaren begått misstag.**
- **2. att MP verkar för att arbetskraftsinvandrare som tidigare har betalat felaktig skatt skall få upprättelse om de betalar in det som skiljer.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Sverige och svenska arbetsgivare behöver internationell kompetens och de fall som uppmärksammats i media där människor utvisats på grund av administrativa misstag av deras arbetsgivare är oacceptabla.

Reglerna för arbetskraftsinvandring har dock förenklats och förbättrats så att personer som jobbar här inte ska riskera att utvisas på grund av att deras arbetsgivare begått mindre eller obetydliga fel. De nya reglerna möjliggör för Migrationsverket att avstå från att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete om arbetsgivaren, utan att Migrationsverket har vidtagit någon åtgärd, har avhjälpt brister i anställningsvillkoren som annars skulle leda till återkallelse.

Regeringen lät även under andra halvåret 2017 låtit utreda möjligheten att, under vissa omständigheter, avstå från att återkalla tidsbegränsade uppehållstillstånd för arbete även om Migrationsverket påtalat brister i villkoren. Mot bakgrund av två avgöranden i Migrationsöverdomstolen (MIG 2017:24 och MIG 2017:25) av vilka det framgår att det ska göras en helhetsbedömning av samtliga anställningsvillkor och därefter rådande praxis, har regeringen och MP dock ansett att det finns skäl att avvakta med att lägga fram de förslag till lagändringar som utredaren överlämnade i december 2017 (Ds 2017:64). Regeringen kommer dock att följa utvecklingen noga och vid behov vidta åtgärder.

I januariavtalet finns även följande passus om arbetskraftsinvandring: ”Problemet med kompetensutvisningar måste lösas. Ett särskilt visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas (Utredning 2019. Nya regler från 1 januari 2021). Dagens regler för arbetskraftsinvandring ska värnas.”

2A02. Främja samarbete i riksdagen

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Sandra Callenberg, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Joakim Nordlund, Kenth Carlson, Maria Kjellberg, Martin Sahlin, Rickard Hansson, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thomas Drost

I skrivande stund har Sverige fortfarande inte fått en ny regering efter valet i september 2018. För första gången någonsin har talmannen lagt fram statsministerförslag som röstats ned av kammaren. För första gången någonsin har en övergångsregering lagt fram budgetpropositionen, men utan att det fanns enighet om hur riksdagen ska hantera en sådan

situation, med resultatet att för andra gången i rad har ett val följts av att en av oppositionens budgetmotioner bifallits av riksdagen. Det har också konstaterats sådant som få verkar ha tänkt på förut, som att det inte finns någon formell tidsgräns för regeringsbildningen och att talmannen inte kan avsättas, även om riksdagen skulle bli missnöjd med hens hantering av regeringsbildningsprocessen.

Kort sagt: det finns mycket att utvärdera efter den här regeringsbildningen, och det framstår inte som osannolikt att det kommer att genomföras någon form av utredning, med uppdrag att föreslå förändringar i de lagregler som påverkar regeringsbildningen. Att föregripa den och redan nu slå fast exakt vad MP tycker borde ändras och hur vore inte särskilt klokt - det här är svåra frågor som behöver övervägas noga. Däremot bör vi kunna slå fast en allmän inriktning, och givet att det rör frågor av central betydelse för hur vår demokrati fungerar bör kongressen vara inblandad i det ställningstagandet.

Grundproblemet bakom den historiskt långdragna regeringsbildningen denna gång var starka låsningar bland flera partier gällande vilka de var beredda att samarbeta med och på vilka sätt. Det finns i grunden två sätt att möta ett sådant problem: det första är att försöka se till att partierna inte behöver samarbeta. Detta var grundtanken bakom Decemberöverenskommelsen 2014. Det andra är att göra det enklare och/eller mer attraktivt att samarbeta - eller att helt enkelt tvinga fram samarbete, genom att göra det bokstavligen omöjligt att bilda en regering utan att göra det. Vi anser att MP bör ställa sig bakom den senare av dessa inriktningar. Det ligger i linje med hur partiet har agerat och vilken typ av lösningar vi efterfrågat under lång tid.

Exakt vad denna inriktning skulle innebära kan och bör, som sagt, inte slås fast redan nu. Handlar det om en övergång från negativ till positiv parlamentarism? Om ändrade budgetregler? Om krav på så kallade konstruktiva misstroendeförklaringar (en statsminister kan bara röstas bort genom att en annan röstas fram)? Om en förändrad talmansroll? Eller något helt annat? Det behöver utredas noggrant, men principen om att reglerna ska främja samarbete kan vi slå fast redan nu.

Vi yrkar

- **1. att MP vid en översyn av de lagregler som påverkar regeringsbildningen ska verka för förändringar som stärker incitamenten och förbättrar förutsättningarna för att samarbeta med andra partier,**
- **2. att MP vid en översyn av de lagregler som påverkar regeringsbildningen ska motarbeta förändringar som ytterligare främjar bildandet av, och underlättar för, minoritetsregeringar.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Demokratiska partier måste samarbeta med varandra.

2A03. Mer experimenterande i politiken

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Gröna studenter, Elias Ytterbrink, Gabriella Rehbinder, Kenth Carlson, Magnus Runsten, Margareta Fransson, Mårten Roslund, Martina Hallin, Rickard Hansson, Simon Rosén, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thomas Drost, Tim Gahnström

Inom de flesta vetenskapliga discipliner används experiment som ett av de viktigaste verktygen för att skaffa sig ny kunskap. Många förknippar i första hand experimenterande med naturvetenskapen, men det förekommer även i allra högsta grad inom områden såsom psykologi, ekonomi och statsvetenskap. Det är ett effektivt sätt att testa antaganden och hypoteser, liksom att utforska nya fenomen.

På det politiska området är det betydligt mindre vanligt med experiment, i vart fall i Sverige. Ja, olika typer av försöksverksamhet har förekommit, och reformer utvärderas ofta efter ett tag, ibland med förändringar som följd. Men det är inte riktigt samma sak. Nästan alla större politiska beslut på den nationella nivån föregås av ungefär samma process: En kommitté eller särskild utredare genomför en gedigen utredning, som belyser relevanta frågeställningar från olika perspektiv, jämför med andra länder, analyserar konsekvenser av olika åtgärder och lämnar förslag. Dessa skickas sedan på remiss till ett stort antal instanser, varefter regeringskansliet bereder frågan vidare, tar fram ett nytt förslag som kanske remitteras en gång till innan det slutligen blir ett färdigt beslut eller en proposition till riksdagen.

Denna svenska beredningsmodell har sina fördelar. Beslut hastas sällan fram, utan istället ser man till att ha ett ordentligt underlag, och har övervägt olika alternativ och deras konsekvenser noga innan man genomför en reform. Men det finns också nackdelar. Dels tar processen väldigt lång tid. Även det allra enklaste, mest okontroversiella lagstiftningsärendet tar som regel runt ett halvår från identifierat behov till ikraftträdande - och de allra flesta tar betydligt längre tid än så. Dels - den omfattande beredningen till trots - så vet man oftast trots allt inte vad som kommer ske när reformen genomförs, eftersom man inte har provat den i mindre skala, eller jämfört den med andra möjliga lösningar i praktiken, innan man beslutar om att gå vidare i full skala.

Det finns exempel från andra länder på mycket framgångsrik försöksbaserad policyutveckling, där man prövar en idé med en mindre grupp, eller i en del av landet, för att se hur den fungerar i praktiken, eller där man genomför parallella försök med flera olika varianter på en förändring för att se vilken som faller bäst ut. Det finns ingen anledning till att sådana metoder inte skulle kunna fungera också i Sverige. Dels skulle de kunna tillämpas på den nationella nivån, av riksdag och regering. Dels, och kanske än mer intressant, skulle kommuner och regioner kunna ges möjligheten att ta egna initiativ till försök, där de ges tillfälliga undantag från nationella regler på ett område i syfte att kunna pröva nya lösningar - försök som sedan kan utvärderas och, om de fallit väl ut, leda till reformer i hela landet. En variant på denna senare idé har också nyligen föreslagits av den statliga Tillitsdelegationen.

Inget av det som föreslås i denna motion skulle utgöra en ersättning för den traditionella utredningsprocessen, men väl ett mycket värdefullt komplement. Genom att experimentera mera kan vi skaffa oss mer kunskap innan skarpa beslut fattas, och nya idéer kan prövas snabbare, eftersom det kan ske i begränsad skala och utan permanenta förändringar. För att detta ska kunna bli verklighet krävs dels lagstiftning som möjliggör det, dels en politisk vilja hos såväl regering som lokala och regionala styren. MP bör sträva efter att åstadkomma detta.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för ökade möjligheter till, och ökad användning av, försöksverksamhet på den statliga nivån som komplement till den traditionella utredningsprocessen,**
- **2. att MP ska verka för möjligheter för kommuner och regioner att ges dispens från nationella regler som ett led i kontrollerade försöksverksamheter i syfte att identifiera reformbehov och utvärdera möjliga lösningar.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Det finns redan idag möjlighet till olika typer av försöksverksamheter gällande politiska reformer som övervägs att genomföras i större skala. Ett exempel från förra mandatperioden är att 11 skolor på försök till 2020 infört betyg i årskurs 4 vilket sedan kommer att studeras och utvärderas av forskare 2021 parallellt med att de skolor som vill får fortsätta med det och nya skolor ansluta. Men att det redan finns möjligheter är inte tillräckligt. Partistyrelsen anser att MP bör främja, försvara och förankra demokratin genom utveckling av processer och metoder. Därför bör MP arbeta för att genomföra försöksverksamheter innan stora reformer genomförs. Partistyrelsen instämmer med motionären om att det finns behov av att ge möjlighet att prova nya lösningar för politisk styrning i kommuner och regioner. Motionären hänvisar till den statliga Tillitsdelegationen där man konstaterar just detta. Delegationen formulerar att ”det finns behov av att i handling visa kommuner och landsting tillit och skapa handlingsutrymme för utveckling och innovation inom offentlig sektor. Tillitsdelegationen föreslår därför att ett frikommunförsök ska genomföras. Ett begränsat antal kommuner och landsting ska i detta ges möjlighet att utifrån lokala förutsättningar och behov identifiera behov av undantag från nuvarande regelverk för att pröva en mer ändamålsenlig styrning.”

MP är starka förespråkare av att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt och värnar det kommunala självstyret. Med tanke på de skilda förutsättningar som kommuner och regioner runtom i landet har, storlek, ekonomi, socioekonomi etc, så är det rimligt att man också ges olika möjligheter till styrning. Partistyrelsen bejakar motionärens förslag.

2A04. En migrationspolitik som fungerar för ökat antal klimatflyktingar i världen

Inlämnad av: Karin Pleijel

Stöds av: Klimatnätverket, MP Göteborg, Sandra Callenberg, Aron Knifström, Christina Waldenström, Björn Åslund, Emanuel Alvarez, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jiang Millington, Lars-Olof Karlsson, Margareta Fransson, Martin Nilsson, Michael Williams, Peter Östevik, Rebecka Hovenberg, Roger Bydler, Suzanne AW Jansson, Tim Gahnström

Ökningen av antalet flyktingar i världen har under de senaste decennierna varit rekordstort. För att kunna hejda denna utveckling måste vi envist arbeta vidare för fred, demokrati och givetvis även för att förhindra klimatförändringarna. Sannolikt kommer tyvärr klimatförändringarna inte kunna hejdas tillräckligt, utan många fler människor kommer att behöva fly sitt hem, kanske många hundra miljoner eller fler till år 2100.

I ljuset av klimatförändringarna och av att allt fler länder ser migration som ett hot behöver världens länder hitta nya fungerande sätt för att hantera denna framtidsbild. Sverige har i flera avseenden en migrationspolitik som har fungerat väl historiskt. Många förbättringar när det gäller etableringen i samhället har skett, och den går snabbare idag än tidigare. Det finns också brister, vilka blivit synliga de senaste åren. Det akuta läge som inträffade hösten 2015 visar svårigheterna när många flyktingar kom under kort tid. Några exempel är långa asylprövningstider, svårigheter att avvisa de som inte får asyl, en oflexibel mottagandeorganisation, nyanlända personer som hamnar i trångboddhet i utsatta områden, svårigheter att snabbt bygga ut samhällsservice som bostäder och utbildning, en hög arbetslöshet bland utrikes födda, en svag ömsesidighet i mötet mellan nya och etablerade, främlingsfientlighet och motstånd mot ökad migration.

Flera partier har, utan genomgripande och öppen analys, bytt fot i dessa viktiga frågor, vilket bland annat bidragit till ett ökat politikerförakt och en icke-nyanserad sakdebatt. Miljöpartiet skulle kunna bli en demokratisk förebild genom att bejaka att förändringar i omvärlden innebär att vi även på detta område behöver utveckla vår politik på ett öppet och välgrundat sätt.

Liksom i klimatfrågan kan ett litet land som Sverige inte stå för hela världens migrationsbehov/flyktingmottagande, men vi kan fungera som en förebild. Vi kan visa att det är möjligt att kombinera ett ansvar för människor på flykt och en positiv syn på migration. När Sverige visar en väl fungerande modell för detta kommer andra att följa efter. Vi behöver få en modell där hela kedjan från mottagande och asylprövning till ömsesidiga möten och legitimitet fungerar, så att det leder till ett långsiktigt socialt hållbart samhälle. Cirkulär migration skulle kunna vara en del i detta. Det innebär att människor bor under ett antal år i annat land och återvänder eller reser vidare. De erfarenheter som sker genom möten med olika människor, genom utbildning och arbete i olika delar av världen kan skapa en mer positiv och avdramatiserad syn på migration. För att den givna politiken ska kunna etableras och utvecklas och inte leda till polarisering, behöver den kunna accepteras av flertalet.

Vi yrkar

- **1. att MP agerar för att internationella flyktingorgan ges större resurser och möjligheter att sätta in åtgärder för att förhindra att människor behöver fly på grund av klimatet och minska de negativa konsekvenserna för de som drabbas,**
- **2. att partistyrelse tillsätter en politikutvecklingsgrupp som tar fram förslag till reviderad socialt långsiktigt hållbar human migrationspolitik, som kan fungera som en förebild för andra länder och ha en bred acceptans i samhället, även när fler människor behöver fly till exempel på grund av klimatförändringar. Förslagen ska presenteras i samband med kongress 2020 och bland annat baseras på omvärldsbevakning och forskning,**
- **3. att MP tar fram förslag till reviderad socialt hållbar migrationspolitik som ska skapa:**
  - **ökad förutsägbarhet så att nya liksom etablerade invånare kan möta god samhällsservice,**
  - **snabb och rättssäker asylprövning,**
  - **arbetsmöjligheter som fungerar även för cirkulär migration (se ovan)**
  - **fler möjligheter för ömsesidiga möten för att öka den mellanmänniska tilliten.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 3, avslag attsats 2

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om vikten av att Sverige fortsätter att vara en stor bidragsgivare till internationella flyktingorganisationer. Tidigare i år beslutade regeringen att stödja FN:s flyktingorgan UNHCR med närmare 3,5 miljarder kronor under en fyraårsperiod 2018 - 2021. Stödet är det största fleråriga kärnstödet som något land hittills bidragit med till UNHCR. Sverige är också en av världens största givare till de organisationer som arbetat med att förebygga katastrofer och klimatförändringar, vilket inte är de humanitära organisationernas uppgift.

Under förra mandatperioden tillsatte partistyrelsen ett par olika politikutvecklingsgrupper. Gemensamt för dem var att de var på områden där det upplevdes som att partiet behövde utveckla sin politik. Migrationsområdet är ett område partiet har arbetat med väldigt aktivt under många år och där vi har en utvecklad politik. Samtidigt är det ett område som mer än andra områden är beroende av faktorer som ligger utanför MPs kontroll; världens migrationsströmmar, EU och andra länders politik och andra svenska partiers politik och det politiska landskapet. Särskilt påtagliga är dessa omvärldsfaktorer för ett parti som sitter i regeringen.

De punkter som lyfts i den tredje attsatsen är alla viktiga för partiet och hänger även ihop med etablerings- och segregationsfrågorna vilka partiet haft politikutvecklingsprojekt kring. Samtidigt behöver vi politikutveckla inom många andra frågor.

Sammantaget anser inte partistyrelsen att vi nu ska prioritera att tillsätta en politikutvecklingsgrupp kring migrationsfrågorna. En uppfattning som dock kan komma att ändras under mandatperioden.

Vad gäller de punkter som lyfts i attsats 3 arbetar vi redan idag för dessa.

2A05. Intersektionellt perspektiv

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Strahlemo, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Josef Salem, Kenth Carlson, Kristian Ek, Magnus P. Wählin, Martina Hallin, Mays Salem, Oscar Askling, Sarah Chabbani, Sigrid Jämtning, Sixten Thames, Tina Wallenius

Vi är ett queer-feministiskt parti som ofta profilerar oss och därmed även kan förknippas med att lyfta dessa perspektiv. Jag skulle vilja att vi lika aktivt även lyfter det intersektionella perspektivet och förknippas med det. Att vi alltså även arbetar utifrån de maktstrukturer och de glastak som drabbar de som tillhör flera diskriminerade minoritetsgrupper. Jag upplever att både våra kunskaper och vårt arbete är bristfälliga inom detta område. Jag anser att det intersektionella perspektivet är en förutsättning för att arbeta med jämställdhets och jämlikhetsfrågor. Om vi förstår och lyfter vi dessa perspektiv så tror jag även att vi kan nå och kommunicera med fler grupper i samhället.

Begreppet intersektionalitet introducerades av antirasistiska feminister i USA och lyfter fram de maktförhållanden som baseras på kön, klass och etnicitet. Intersektionalitetsperspektivet visar på att maktrelationer baserade på kön hör samman med ojämlikheter baserade på ras, sexualitet och klass. Samtidigt så synliggörs att privilegier och underordningar skapas och påverkas av människors olika position i en maktstruktur (s.46). Trots att det inte råder någon konsensus kring begreppets definition eller politiska implikation så bidrar ett intersektionalitetsperspektivet till ett helhetsperspektiv som kan hantera identitetsskapande och synliggöra ojämlikhetsmarkörer (s.43-44). Intersektionalitetsperspektivet har tolkats utifrån två perspektiv där det ena anses vara en förlängning av genusvetenskapen och det andra finns inom den antirasistiska och postkoloniala forskningens maktanalys.

Utifrån genusvetenskapsperspektivet så tittar man på ett av feminismens väl omdiskuterade definitioner, nämligen definitionen av kön och hur kön förhåller sig till olika former av förtryck, identiteter och maktstrukturer. Detta perspektiv utgår från kön som en grundläggande kategori som kan kombineras med andra maktstrukturer. Intersektionalitet som ett begrepp ses då som ett bidrag till utvecklingen av könsperspektivets teoretiska och politiska potential.

Det postkoloniala perspektivet introducerades i Sverige som en kritik av feminismens etniska blindhet som inte problematiserade maktrelationer kvinnor emellan (s.44). Man menar att genusvetenskapen konstruerar en kvinnlighet som är homogen och konfliktfri vilket bidrar till att ignorera ojämlikheter kvinnor emellan eller till att denna underordnas ojämlikheter mellan

kvinnor och män. På detta sätt berövas kvinnor från underordnade grupper att agera som subjekt och föra sin talan samt att definiera sina politiska krav. Det har skapat ”den andra kvinnan” det vill säga invandrarkvinnan som inte ingår i det svenska kvinnokollektivet (maktens olika förklådnader. s 12-13). . Utifrån det postkoloniala perspektivet menar man på att kön inte är isolerat utan sammanflätas med andra relationer av förtryck. Man menar på att kön, etnicitet, klass och sexualitet är konstruerade, komplexa, föränderliga och situationsbundna kategorier som saknar en essentiell innebörd. Ur detta perspektiv så blir det möjligt att analysera maktrelationer utan att reducera dessa till endast en dimension så som kön eller etnicitet och utan att kategorisera människor till att vara antingen det ena eller det andra (s.45).

Det som talar för det postkoloniala förhållningssättet inom det intersektionella perspektivet är att man inom arbetslivsforskning har sett att nedvärderande och stigmatiserande omdömen om invandrande kvinnor har bidragit till att dölja de maktrelationer som bygger på vita, svenska medelklasskvinnors tolkningsföreträde. Samtidigt är de en del i skapandet av en svensk kvinnlighet som både bekräftar jämställdhetens etniska gränser och svenskhetens överlägsenhet. Med utgångspunkt i denna verklighet så skapas en dominerade diskursen om den svenska kvinnligheten utifrån normativa uppfattningar om svenskhet. Det innebär att denna svenska kvinnlighet per definition blir överlägsen andra normer och förhållningssätt och har makten att definiera vad som utgör den viktigaste sociala konflikten (s.45).

Vi yrkar

- **1. att MPs jämställdhets- och jämlikhetsarbete utgår ifrån ett intersektionellt perspektiv.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen instämmer i vikten av det intersektionella perspektivet. Till stor del återfinns tankarna i partiprogrammet och nämns även i olika delar av det som Jämn- och mångfaldskommittéen (JMK) har tagit fram. Dock inte alltid genom att använda begreppet. Det finns också exempel på att det tydliggjorts, såsom i en tidigare rapport från JMK där det framgår att “Miljöpartiet utgår ifrån en feministisk och intersektionell maktanalys.”

Partistyrelsen håller med om att det är av betydelse att fortsätta att använda begreppet konsekvent. Inte minst eftersom det pekar på att olika kategorier är komplexa, föränderliga och situationsbundna, vilket det kan finnas en tendens att annars bortse ifrån. Det tillför en viktig dimension som vi nämner ibland, men kan bli tydligare med. Partistyrelsen vill också, i linjen med den politik vi med kraft utvecklat och bedrivit under flera år, understryka vikten av att intersektionalitet inte på något vis får innebära en relativisering av de många olika förtryck som en individ kan leva under utan måste fungera som fördjupning och betoning.

2A06. Samiska språk i offentlig förvaltning

Inlämnad av: Matz Lonnedal Risberg

Stöds av: Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Axel Andersson, Harriet Olsén, Micke Seid, Rickard Hansson, Tina Wallenius, Ylva Wahlström Ödmann

Samiska språk utgör modersmål till en del av Sveriges ursprungsbefolkning. Dessa kan idag inte kräva offentliga handlingar eller blanketter på sitt modersmål.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att behovet för att offentliga handlingar och blanketter också tillhandahålles på samiska språk och hur många samiska språk, och att invånare med samiska som modersmål ska erbjudas möjlighet att kommunicera med myndigheter på sitt modersmål, utredes.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP i regering har under förra mandatperioden bedrivit ett omfattande arbete för att stärka minoritetspolitiken. Inom förvaltningskommunerna finns idag en förstärkt rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller delvis på samiska. Kommunerna har ett stort och skärpt ansvar att se till att människor har kunskap om sina rättigheter i olika sakfrågor, däribland rätt att använda sitt språk i kontakter med kommunen och myndigheter i området. Att lägga kraft och stora ekonomiska resurser på att översätta landets samtliga offentliga handlingar till flera samiska språk vore ett oerhört omfattande arbete och förenat med väldigt stora kostnader. Vilket partistyrelsen menar är omotiverat i skenet av den rasism, diskriminering och underlåtelse av rättigheter som urfolket samerna utsatts och fortfarande utsätts för och där samhällets resurser och vilja till förändring skulle kunna göra mer nytta. Partistyrelsen anser att framtida förändringar kring vilken typ av service som tillhandahålls på de olika samiska språken och andra minoritetsspråk i första hand bör göras inom ramen för förvaltningskommunernas struktur och regelverk.

2A07. Reglera lobbyismen

Inlämnad av: Rebecka Forsberg

Stöd av: Grön Ungdom, Gröna studenter, Aida Badeli, Anna Mazetti-Nissen, Danar Mustafa, Martin Gustafsson, Filip Pontelius, Jan Ryden, Kenth Carlson, Matz Lonnedal Risberg, Johanna Tjernblom

Sveriges demokratiska historia präglas av något som kallas korporativism. Korporativism innebär att organiserade intressen, som t.ex. fackföreningar eller nykterhetsorganisationer, är med och medverkar i olika politiska processer. Intresseorganisationerna bjöds in till borden där besluten togs och fick säga sitt om olika frågor. Ända fram till 1970-talet anses Sverige ha varit korporativistiskt, men sedan dess har processerna för beslutsfattande ändrats. Idag är systemet pluralistiskt, vilket innebär att de organiserade intressenas möjligheter till påverkan ser annorlunda ut. När de inte längre får sitta med vid borden finner intresseorganisationerna

andra sätt att påverka politiken genom bl.a. opinionsbildning, mediepåverkan och lobbyism.

Lobbyism skiljer sig från de ovan två nämnda påverkansmöjligheterna på så sätt att den inte behöver ta omvägen via mediekkanaler eller allmän debatt, utan sker direkt mot beslutsfattare. Lobbyisterna som utför lobbyingen arbetar ibland ideellt, och ibland professionellt på uppdrag av betalande kunder. Det finns inget som säger att lobbyism och lobbyister per definition är onda (även om många av de största – läs fossil-, flyg-, och vapenlobbyn – kan anses vara det), egentligen är det bara ett ord som beskriver en viss typ av påverkan. Det skall därför påpekas att lobbyism spelar en stor demokratisk roll i dagens pluralistiska system; utan den skulle intresseorganisationer få väldigt svårt att påverka politiken. Detta speciellt som extremt få svenskar idag är medlemmar i politiska partier.

Men det finns också demokratiska problem med lobbyismen, framförallt när det kommer till transparens. Utvecklingen till dagens pluralistiska system har gått fortare än politiken har kunnat följa med, vilket lett till att vi i stort sett har en oreglerad lobbyism i Sverige idag. I år, 2018, togs beslut om att införa en karenstid på ett år som gör att ministrar och deras sekreterare inte får gå över från sina poster till att vara t.ex. lobbyister, men vi saknar väldigt många andra regleringar för såväl politiker som för lobbyister. Det finns de lobbyorganisationer (i den här motionen åsyftas public affairs-företag) som går före lagstiftningen och öppet redovisar sin verksamhet, men vi behöver lagstiftning som sätter normen för de som inte är lika godhjärtade.

Vi yrkar:

- **1. att MP verkar för att folkvalda politiker på samtliga nivåer skall kunna öppet redovisa sina kontakter med lobbyister och lobbyföretag**
- **2. att MP verkar för att public affairs-företag tvingas öppet redovisa sina uppdragsgivare, inriktning på uppdrag samt kundlistor**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen håller med om motionärernas förslag och yrkar därmed bifall till motionen i sin helhet. Med kontakter bör schemalagda möten avses, som i EU-parlamentets nya reglering på området.

2B01. Reglera för altruistiskt värdmödraskap i Sverige

Inlämnad av: Adam Wojciechowski

Stöds av: MP Göteborg, Alf Karlsson, Alina Koltsova, Daniel Egonsson, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Johan Thunberg, Jon Karlfeldt, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, Livija Ginters, Lukas Yassin, Peter Östevik, Sixten Thames, Tina Wallenius

Diskussionen kring värdmödraskap (eller surrogatmödraskap) är komplex och måste grundas på tillgänglig forskning. Det är en säker och välbeprövad metod för att möjliggöra familjebildning för de som av olika anledningar inte kan bära sina egna barn. Det handlar bland annat om homosexuella män, kvinnor födda utan livmoder eller kvinnor som genomgått en cancerbehandling.

Medicinskt innebär det en IVF behandling där de tilltänkta föräldrarnas ägg och spermier eller donerade sådana förs in i värdmodern som alltså ej har några genetiska band till fostret. Hon föder sedan barnet åt de tilltänkta föräldrarna som därefter får barnet i sin vård. Sedan 80-talet har värdmödraskap resulterat i att över 20 000 barn blivit till bara i USA. Studier ifrån USA visar att i princip alla värdmödrar är nöjda med sin medverkan samt har en god psykisk och fysisk hälsa vid uppföljning flera år efter förlossningen.

Idag är svenskar som väljer att ta hjälp av värdmödraskap för sin familjebildning hänvisade utomlands. För att bli erkända som vårdnadshavare till barnet i Sverige behöver familjerna gå igenom tre rättegångar varav den första, faderskapsfastställan, ofta behöver göras på distans för att få återvända till Sverige. Om en av föräldrarna skulle avlida eller om de hamnar i konflikt under denna långa process kan det få förödande konsekvenser. Trots detta föds allt fler svenska barn med hjälp av värdmödrar utomland, försiktiga uppskattningar gör gällande att det rör sig om åtminstone 100 barn under 2018. I år förväntas antalet barn födda med hjälp av en värdmoder överstiga antalet adopterade barn.

Altruistiskt värdmödraskap innebär att en kvinna frivilligt och efter omfattande medicinska och psykologiska tester bär ett barn åt barnets föräldrar utan finansiell ersättning utöver kostnadstäckning. Fler och fler länder inför lagstiftning som tillåter altruistiskt värdmödraskap såsom Storbritannien, Nederländerna, Portugal, Grekland och Kanada. Erfarenheter från dessa länder visar att det fungerar väl och bidrar till att nya familjer kan bildas utan att tilltänkta föräldrar behöver åka utomlands.

I Sverige finns idag kvinnor som önskar men är av lagstiftningen förhindrade att agera värdmödrar. Vissa vill hjälpa en syster eller vän andra kan tänka sig att hjälpa ett sedan tidigare okänt par. Några av dessa kvinnor genomför redan idag värdmödraskap genom att ta hjälp av IVF-kliniker utomlands. Vi menar att miljöpartiet, som är ett feministiskt parti som förespråkar kvinnors frihet och rätt till egna kroppar, också bör verka för att ge kvinnor rätt att agera värdmödrar i Sverige om de så önskar. En svensk lagstiftning skulle även vara ett skydd för dessa kvinnors rättigheter samt se till att barnen direkt får tillgång till sina föräldrar som

vårdnadshavare. Det skulle bli ett välbehövligt alternativ till alla de som idag måste söka sig utomlands för sin familjebildning.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ett reglerat altruistiskt värdmödraskap blir möjligt i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Diskussionen om MPs inställning till lagstiftning runt altruistiskt värd- eller surrogatmödraskap har pågått under lång tid. MP tog ställning för och var drivande bakom den statliga utredning som tillsattes och genomfördes under föregående mandatperiod. Vi hade gärna sett att utredningen la fram ett konkret och väl underbyggt förslag för politiken att ta ställning till.

Partistyrelsen konstaterar att det finns flera starka och principiella argument både för att reglera altruistiskt värd-/surrogatmödraskap och mot att öppna för att i Sverige tillåta detsamma inom hälso- och sjukvården. Flera av argumenten framförs i den här motionen och en annan motion till årets kongress: Förbjud surrogatmödraskap.

Även efter att ett beslut skulle komma att behandlas och antas på kongressen, kommer de starka principiella inställningarna kvarstå hos företrädare för partiet. Då de olika ställningstagandena är grundade i gedigna gröna argument ser partistyrelsen inget sakligt problem med att det finns en i partiet respekterad åsiktsbredd i denna fråga.

Partistyrelsen ser heller inga överhängande argument för att inta en ny partiståndpunkt, utan anser att partiet, utifrån respekten för individens fri- och rättigheter både kan godta och bejaka en bredd av olika åsikter i frågan, samt välkomnar en fortsatt demokratisk och respektfull diskussion.

Om frågan behandlas i riksdagen under innevarande mandatperiod skulle ett sådant beslut om att inte slå fast en partilinje innebära frihet för riksdagsgruppen att agera utan att vara bunden av kongressbeslut.

En prioritet för MP framåt kommer vara att säkra att lagstiftningen tydligt ger trygghet och rättssäkerhet till barn som kommit till världen genom värdmödraskap. Barn får aldrig hamna i kläm.

2B02. Förbjud surrogatmödrarskap

Inlämnad av: Aida Badeli

Stöds av: Grön Ungdom, Agnes Johanson, Anders Grönberg, Anna Skoglund Keiding, Anna Nilsson Örnestrand, Christina Waldenström, Axel Andersson, David Ling, Emma Kuparinen, Göran Nordström, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Ryden, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Madeleine Larsson, Martin Sahlin, Mona Hagi, Anette Mårtensson, Richard Holmqvist, Robert Halvarsson, Sandra Fogelberg, Suzanne AW Jansson, Theodora Helander, Thomas Drost, Wanja Kaufmann, William Olsson

Surrogatmödrarskap innebär att en kvinna för andras räkning genomgår en graviditet med syftet att efter födseln överlämna barnet till par eller ensamstående som själva inte kan bära fram sitt barn. Surrogatmödrarskap är inte tillåtet i Sverige idag, trots det ser man en ökande trend bland barn i Sverige som föds via ett surrogatarrangemang.

Det finns två typer av surrogatmödrarskap;

- Kommersiell surrogatmödrarskap, innebär att surrogatmodern får betalt för arrangemanget. Framförallt är det utsatta och fattiga kvinnor som ofrivilligt måste ställa sina kroppar till förfogande. Fattiga kvinnor vars kroppar utnyttjas av rika personer.
- Altruistisk surrogatmödrarskap, innebär att surrogatmodern inte får någon ekonomisk ersättning, utan ställer upp frivilligt. Valfrihet är inte alltid detsamma som frihet. Att en kvinna formellt får välja om hon vill vara surrogatmor eller inte, innebär inte att man faktiskt vill. Kvinnan kan tvingas bära barnet med hot och det finns en stor risk att betalning sker med svarta pengar.

Oavsett om surrogatmödrarskap är kommersiellt eller altruistiskt, blir surrogatmödrarskapet ett handelskontrakt mellan surrogatmammans och köparen. Surrogatmammans avtalar bort rätten till sin egna kropp, där kvinnans kropp utnyttjas som en handelsvara.

2016 presenterades en SOU-utredning (SOU 2016:11) som fastslog att surrogatmödrarskap i Sverige fortsatt bör förbjudas, eftersom att handeln med kvinnors reproduktiva förmåga kommer innebära en stor risk att kvinnors kroppar utnyttjas. Även Barnombudsmannen delar utredningens bedömning om ett fortsatt förbud av surrogatmödrarskap. Barnombudsmannen har utgått från barnkonventionen i sitt yttrande och menar att barnens rättigheter måste gå före vuxnas intresse. Nu när barnkonventionen kommer att bli svensk lag, är ett steg för att förverkliga barnkonventionen ett förbud mot surrogatmödrarskap.

Det är inte en mänsklig rättighet att vara förälder till ett barn. Däremot är kvinnans sexuella och reproduktiva rättigheter, en mänsklig rättighet.

Surrogathandeln, oavsett om den är kommersiell eller altruistisk är människohandel och ett brott mot de mänskliga rättigheterna. Kvinnans kropp är inte till för andra att utnyttja. Länder som Frankrike, Tyskland och Italien har infört ett totalförbud mot surrogatmödrarskap. Nu är det dags för Sverige, att införa ett totalförbud.

MP som är ett starkt feministiskt parti och som ständigt värnar om de sexuella och reproduktiva rättigheterna, bör därför också ta ställning mot kommersiell och altruistisk surrogatmödraskap.

Vi yrkar

- **1. att MP tar ställning mot kommersiell surrogatmödraskap,**
- **2. att MP tar ställning mot altruistisk surrogatmödraskap.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP tar ställning för att svensk lag fortsatt inte tillåter så kallat kommersiellt surrogatmödraskap i Sverige.**

Partistyrelsen instämmer i vikten av att tydligt ta ställning mot kommersiellt surrogatmödraskap. Hur regelverk omgärdar frågan om surrogat- eller värdmödraskap är en mycket central fråga och det finns i över världen många exempel på avarter. Diskussionen om MPs inställning till lagstiftning runt altruistiskt värd- eller surrogatmödraskap har pågått under lång tid. MP tog ställning för och var drivande bakom den statliga utredning som tillsattes och genomfördes under föregående mandatperiod. Vi hade gärna sett att utredningen la fram ett konkret och väl underbyggt förslag för politiken att ta ställning till. Partistyrelsen konstaterar att det finns flera starka och principiella argument både för att reglera altruistiskt värd-/surrogatmödraskap och mot att öppna för att i Sverige tillåta detsamma inom hälso- och sjukvården. Flera av argumenten framförs i den här motionen och en annan motion till årets kongress: Reglera för altruistiskt värdmödraskap i Sverige. Även efter att ett beslut skulle komma att behandlas och antas på kongressen, kommer de starka principiella inställningarna kvarstå hos företrädare för partiet. Då de olika ställningstagandena är grundade i gedigna gröna argument ser partistyrelsen inget sakligt problem med att det finns en i partiet respekterad åsiktsbredd i denna fråga. Partistyrelsen ser heller inga överhängande argument för att inta en ny partiståndpunkt, utan anser att partiet, utifrån respekten för individens fri- och rättigheter både kan godta och bejaka en bredd av olika åsikter i frågan, samt välkomnar en fortsatt demokratisk och respektfull diskussion. En prioritet för MP framåt kommer vara att säkra att lagstiftningen tydligt ger trygghet och rättssäkerhet till barn som kommit till världen genom värdmödraskap. Barn får aldrig hamna i kläm. Om frågan behandlas i riksdagen under innevarande mandatperiod skulle ett sådant beslut om att inte slå fast en partilinje innebära frihet för riksdagsgruppen att agera utan att vara bunden av kongressbeslut.

2B03. Familjejuridiskt skydd för flersamma relationer

Inlämnad av: Martina Hallin

Stöds av: Andreas Grunewald, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Karin Persson, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Peter Östevik

Tvåsamhetsnormen är förhärskande i vårt samhälle. Många associerar månggifte med män från andra kulturer som gifter sig med flera kvinnor och/eller associerar polygami med patriarkalt förtryck. Men idag finns ett växande antal människor som ifrågasätter tvåsamheten och som utforskar och väljer alternativa relationsformat som ett medvetet, jämställt och hållbart val.

Stjärnfamiljer har blivit ett begrepp som beskriver alternativa familjebildningar, men det är viktigt att inte bara använda termen för samkönade partnerskap och äktenskap, eller familjer med flera föräldrar till barn. Allt fler heterosexuella med eller utan gemensamma barn väljer också att skapa nya konstellationer bortanför tvåsamheten. Hur många går i dagsläget inte att svara på, eftersom befolkningsstatistik i nuläget inte inbegriper flersamhet som civilstånd.

Människor som utforskar och lever i alternativa konstellationer är därför osynliga på många sätt i samhället. Det märks i många praktiska sammanhang. Till exempel finns det sällan eller aldrig mer än en ruta där man kan ange en partner/sambo/maka/make i olika formulär. Det är ett exempel på hur tvåsamhetsnormen manifesteras och upprätthålls.

Ett annat, mer viktigt att titta på, är att för människor som väljer att leva post-konventionellt i flersamma relationsformat finns ingen möjlighet att åtnjuta samma familjejuridiska skydd som gifta par har. Det gör det komplicerat att samäga bostäder, och skydda egendom med hjälp av arvslagarna etc.

Det är rimligt att vi stöttar fria individers fria val att leva i egenförhandlade relationer och ser till att alla oavsett val av relationsformat kan åtnjuta samma familjejuridiska skydd som konventionellt monogama relationer. På samma sätt som vi i ett modernt samhälle ser det som självklart med samkönade äktenskap, är det dags att vi själva får bestämma inte bara vilket vi kön vi vill gifta oss med, utan även hur många vi vill ingå äktenskap med. Av samma skäl bör vi också tillåta fler än två att stå på hyreskontrakt, och att välja om sambolagen ska gälla alla, eller vilka, och inte bara vem utan vilka vi vill ingå egna samboavtal med.

Vi yrkar

- **1. att MP ska utreda hur ett förslag skulle kunna se ut som via relevanta lagar tillåter att vi kan ingå äktenskap med fler än en,**
- **2. att MP ska utreda hur ett förslag skulle kunna se ut som via relevanta lagar tillåter fler än två att stå på hyreskontrakt,**
- **3. att MP ska utreda hur ett förslag skulle kunna se ut som via relevanta lagar tillåter fler än två att välja om sambolagen ska gälla dem, och/eller ingå samboavtal med fler än en.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Frågan lyftes på kongressen 2004 men röstades ner. Partistyrelsen skrev bland annat: "PS instämmer i att ingen ska diskrimineras på grund av sitt kärleksliv. Vi arbetar också för en samlad diskrimineringslagstiftning som ska ersätta dagens spretiga lagstiftning. Men att verka för en lagstiftning där månggifte (mångkärlek) är tillåtet tror vi inte på." Partiet har sedan dess inte ändrat ståndpunkt.

Det finns idag inget i lag som hindrar att man är flera hyresgäster på samma hyreskontrakt. Det kan dock vara så att hyresvärderna endast vill ha en motpart på kontraktet och ställer upp sådana krav på eget bevåg. Det finns emellertid vissa särskilda regler när flera personer står på kontraktet, samt vissa regler när man är sambos i en hyresrätt. Enligt partistyrelsen mening bör vi inte driva på för tvingande regler gentemot hyresvärdarna så att fler får möjlighet att stå på kontraktet till varje lägenhet. Dock kan naturligtvis företrädare i lokala hyresbostadsföretag se över vad som gäller i sina respektive företag om man så önskar.

Människor kan välja att leva sina liv på olika sätt och att bilda så kallad stjärnfamilj av olika slag blir allt vanligare. Det tycker vi i grunden är bra och bör kunna hanteras av det offentliga olika försäkrings- och ersättningssystem. Bland annat föreslår MP en tredelad föräldraförsäkring där den del som inte vigs till föräldrarna kan överlåtas mellan föräldrar eller andra i barnets närhet. Vi inte är beredda att genomföra reformer som kan användas för att legitimera patriarkalt förtryck.

2Bo4. Upp till kamp mot uppmärksamhetsstjälande media

Inlämnad av: Hanna Lidström

Stöds av: Grön Ungdom, Sandra Callenberg, Göran Nordström, Johan Thunberg, Lars Ahlfors, Maj Ardesjö, Simon Rosén, Veronica Wihman

Historisk har arbetarrörelsen kämpat för att slippa exploateras, för att få ledighet, för då skydd mot skador på jobbet och för att få bra betalt för sin arbetskraft. Idag är uppmärksamhet snarare än arbetskraft valutan som utnyttjas hänsynslöst. Köpmännen som handlar med vår uppmärksamhet blir miljonärer och alla vi som exploateras står helt oskyddade mot allvarliga skador och manipuleras att arbeta alla dygnets timmar. Och vi får inte en krona för värdet vi skapar. Vi måste organisera oss för att skydda oss mot 2000-talets farligaste utsugare: så kallade "sociala" medier.

Alla som har en smartphone med appar från de enorma oligopolen företagen Facebook, Instagram (ägs av facebook), Twitter eller Snapchat känner nog igen sig i att något allvarligt har hänt med deras förmåga att koncentrera sig. Oavsett om man tittar på film, är med sina kompisar, jobbar eller tränar är i det närmaste omöjligt att inte plocka upp telefonen var femte minut. Det har försatt oss i en tillvaro av ständig uttråkan kombinerat med ständigt stresspåslag. Det är inte en slump.

Uppmärksamhetsstjälande medier drivs av reklamintäkter och har som överordnat mål att du ska spendera så mycket tid på den som möjligt. Dina mål med livet är kanske att ha kul med

våra kompisar, ägna oss åt våra hobbies och vara pigga, glada och friska. Ingen har som mål med livet att spendera maximalt med tid på Facebook. Uppmärksamhetsstjälande företagen jobbar alltså mot dina intressen. Det kan vara kul att använda apparna, men missta dig aldrig för att de är till för att hjälpa dig: deras företagsintresse är att kämpa för hindra dig från att ha det liv du vill leva.

Till sin hjälp har de uppmärksamhetsstjälande företagen världens skickligaste ingenjörer som kommer på smarta knep för att sno dina hjärn-resurser; röda symboler för notifikationer (rött är en triggerfärg för vår reptilhjärna), små och oregelbundna dopamin-kickar, slumpmässigt uppdaterade flöden och videos som spelar automatiskt i flödet. Det är ett talangfullt manipulerande i industriell skala av naturliga svagheter i den mänskliga hjärnan. Därför är det lätt att avfärda argument om att det finns "personligt ansvar" att ha ett rimligt förhållningssätt till sin smarta telefon. Du kommer ensam aldrig ha en chans mot de enorma tjuvarna. Det har vi bara om vi organiserar oss tillsammans.

Kritik mot uppmärksamhetsstjälande medier är inte kritik mot teknik. Teknikutveckling och internet har lett till enorma framsteg för mänskligheten. Men bara om den är på vår sida - inte om den har som affärsmodell att stjäla uppmärksamhet bekostnad av vår kognitiva förmåga. Det finns flera forskningsstudier som har kunnat bevisa uppmärksamhetsstjälande apparers förödande konsekvenser. Bland annat från UCLA som visar att studenters kognitiva kapacitet och flödande intelligens påverkades starkt negativt av att ha sin mobiltelefon nära sig. En brittisk studie visade att smartphones hämmar utveckling av personlig närhet i sociala relationer och minskar individers känsla att bemötas med empati och förståelse. Uppmärksamhetsstjälande media är inte bara ett hot mot våra hjärnor, utan mot hela demokratin.

Tidningar och seriös nyhetsmedia måste använda samma upptrissade logik för att kunna konkurrera mot de uppmärksamhetsstjälande. De gör oss medvetet arga och rädda, då klickar och delar vi oftare. Därför premieras det sensationella över det nyanserade. Raseri premieras över resonemang.

Uppmärksamhetsstjälande medier förvränger sättet vi tänker på och vänjer oss vid ett ständigt kognitivt tillstånd av raseri. Om vår förmåga att minnas, resonera, fatta självständiga beslut och ta till oss komplicerad information vittras sönder av uppmärksamhetsstöldens affärslogik finns inte mycket hopp för fredliga och demokratiska samhällen. Varför får vi medborgare inte mer att säga till om när företag förändrar den mänskliga naturen till att bli dum, arg, rädd och distraherad?

Hur reglerar man en skenande och stenrik uppmärksamhetstjuv?

Ingen kan lämna alla uppmärksamhetsstjälande medier - i alla fall inte om man vill kunna hänga med i samtiden, ha kontakt med sina vänner och bli lyssnad på. Vi har tillåtit uppmärksamhetsstjälande medier att bli infrastrukturen för kommunikation. Om man ser det som just infrastruktur känns det plötsligt helt rimligt att staten ska vara ansvarig för att

tillhanda det - demokratiskt och utan vinstintresse. Public service borde få uppgiften att skapa en plattform för medborgare att kunna kommunicera med varandra. Alla användare får fullständig insyn i vilka algoritmer som används, och algoritmer antas med demokratiska beslut. Staten ska inte reglera innehåll på internet, men borde reglera vilka funktioner företag får använda för att exploatera våra hjärnor. Ett första steg kan vara att förbjuda röda och rörliga notifikationer och att göra det svårare att använda användardata till skraddarsydd marknadsföring.

Mobiltelefoner i skolor har varit en stor debatt under många år. Men när det nu är tydligt hur enormt stora skador mobiler på grund av de uppmärksamhetsstjälande företagen gör på koncentrations- och inlärningsförmåga står det uppenbart att vi måste säga att mobiltelefoner inte har något att göra i skolor.

Våra hjärnor förtjänar att behandlas bättre än såhär. Våra tankar förtjänar att få tänkas på. Ordentligt, djupt och utan distraktioner.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att public service får ett nytt uppdrag att skapa ett socialt medie utan annonser och vinstintressen där alla användare har rösträtt angående algoritmerna,**
- **2. att MP verkar för att lagstifta mot uppmärksamhetsstöld och förbjuda röda och rörliga notifikationer,**
- **3. att MP verkar för att med ett klick kunna välja bort cookies (att hemsidor får lagra och sälja information om dig),**
- **4. att MP verkar för att förbjuda användandet av smarta telefoner under skoltid.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, 2 och 4, bifall attsats 3

Motionären tar upp viktiga frågor som förtjänar att tas på allvar. Det saknas dock tillräcklig relevant forskning på området för att idag kunna säga precis vilka åtgärder som ska vidtas för att t.ex. minska att mobiltelefoner och andra hjälpmedel stjälar uppmärksamhet. Det kan vara utformningen av annonser, men det kan även vara annat. Det kan behövas ses över hur marknadsföring sker över sociala medier bland annat.

Attsats 1: Att public service skulle tillhandahålla ett socialt medie som skulle finansieras helt utan annonser är inte realistiskt. Dels går det långt utanför statens uppdrag, det skulle också bli oerhört dyrt och risken är att väldigt få personer skulle använda det. Partistyrelsen föreslår avslag.

Attsats 2: Att lagstifta emot vissa färger och gränssnitt på programvaror är inte lämpligt. Det finns ingen liknande lagstiftning när det gäller annan media, reklam eller film, och man bör inte heller lagstifta på den detaljnivån. Partistyrelsen föreslår avslag.

Attsats 3: Redan idag måste web-platser visa information om cookies, men många gör det onödigt svårt att tacka nej. I förslaget till ny e-privacyförordning inom EU finns förslaget om att det ska bli enklare för användare att välja bort cookies. Det är en fråga som Gröna gruppen i

Europaparlamentet redan driver och fortsätter att bevaka. Partistyrelsen föreslår bifall. Attsats 4: Partistyrelsen tycker inte att man på nationell nivå ska detaljstyra vilka hjälpmedel elever ska eller inte ska få använda i klassrummet. Det är upp till lärare och rektor att besluta, något de redan kan göra idag. I januariavtalet mellan S-MP-C-L finns en skrivning med som handlar om mobiltelefoner i skolan.

”Mobilförbud införs i klassrum, med rätt för rektor/lärare att bestämma att mobiler kan/ska användas vid olika tillfällen med bestämda syften.” Det är inte MPs politik men i och med överenskommelsen kommer ett förbud ändå att träda i kraft. Partistyrelsen föreslår avslag.

2B05. Demokrati på internet

Inlämnad av: Johan Thunberg

Stöds av: Grön Ungdom, Astrid Eriksson Tropp, Axel Andersson, Danar Mustafa, Emma Solander, Kenth Carlson, Leon Mc Manus, Leon Viking, Mats Dellrud, Sigrid Jämtning

Sociala medier är en allt viktigare plats för debatt, diskussion och informationsinhämtning i dagens demokrati. I en öppen demokrati ska det vara tydligt hur information prioriteras och sprids genom algoritmer på sociala medier. Algoritmer kan höja eller sänka spridningen beroende på vem avsändaren är och/eller innehåll. För att alla ska få samma möjlighet att påverka demokratin behöver alla ha samma möjlighet till spridning av sina inlägg. Det förutsätter att vi kan granska hur infrastrukturen för det demokratiska samtalet fungerar, och därmed hur algoritmerna prioriterar olika inlägg och deras information. Vi föreslår att göra det obligatoriskt för de sociala medier som har ett stort antal användare, att offentliggöra algoritmer som styr räckvidd och spridning på sin plattform, samt att algoritmerna ska förklaras både i helhet och på ett förståeligt sätt.

Rimliga terms of agreement

Terms of agreement och köpavtal på internet kan innehålla absurda punkter som inte är relevanta för tjänsten som användaren tar del av. Från dataspel och hemsidor som säljer personuppgifter till tredje part, till rättigheter för personliga bilder och filmer som användaren ännu inte skapat. Potentialen för detta kan bli förödande. Om försäkringsbolag skulle köpa uppgifter och dokument så kan kunder riskbedömmas och således ekonomiskt drabba de som anses mest riskbenägna. Längden på användar-, och köpavtal är problematisk då det blir oerhört svårare att vara konsument på den växande internethandeln, men också i en tid då sociala medier agerar infrastruktur för mångas sociala liv. Att undvika konsumtion online och sociala medier blir tidvis svårare ju mer samhället digitaliseras. Vi vill därför införa en maxlängd för köp-, och användaravtal. Vi vill att sociala medier-användare retroaktivt får tillbaka rättigheterna till bilder och videor de lagt upp. Vi vill att alla förfrågningar om att fränge sig rättigheter till sina bilder och videor ska kräva skriftliga avtal.

Utgivaransvar ska gälla vid hatbrott på internet

Om en svensk tidning eller ett program i tv/radio skulle göra sig skyldiga till hatbrott finns en ansvarig utgivare som blir ansvarig för innehållet. Men när dessa brott förekommer i sociala medier används inte lagstiftningen som finns. Lagen om Ansvar för elektroniska anslagstavlor

från 1998 är i stort sett oanvänd. Tyskland står ut som ett bra exempel för tillämpning av sin nya lagstiftning om ansvaret för hot, uppvigling och hatbrott på internet. Där är hemsidan skyldig att ta bort kommentarer som tydligt bryter mot lagen. Vi tror däremot att hatbrott i media är en fråga som löses genom ansvarsfördelning. I press, TV och radio löses hatbrott genom att det finns en ansvarig utgivare för innehållet. Vi vill se en sådan modell för sociala medier. Vi föreslår att ändra lagen så att sociala medier med stort antal användare kräver ansvarig utgivare och att vi därmed kan ha likvärdig lagstiftning för hatbrott oavsett om de skulle ske i dagstidningar eller på sociala medier.

One click, no cookies

Varje gång du besöker en ny hemsida dyker ett meddelande upp om så kallade cookies/kakor. Dessa lagrar information som används till bland annat spårning och funktionalitet på hemsidan. Cookies/kakor kan lagras på obestämd tid på din dator. Det är ofta enkelt att godkänna dessa genom ett enkelt knapptryck. Problemet med lagstiftningen från 2011 om cookies/kakor är att den inte kräver att du ska kunna avböja genom ett enkelt knapptryck.

Vi föreslår att lagen om cookies/kakor kompletteras med kravet att bara ett knapptryck ska behövas för att avböja alla cookies/kakor. Vi kallar det: One click, no cookies.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att göra det obligatoriskt för de sociala medier som har ett stort antal användare, att offentliggöra algoritmer som styr räckvidd och spridning på sin plattform, samt att algoritmerna ska förklaras både i helhet och på ett förstäligt sätt,**
- **2. att MP verkar för att införa en maxlängd för köp-, och användaravtal,**
- **3. att MP verkar för att sociala medier-användare retroaktivt får tillbaka rättigheterna till bilder och videor de lagt upp,**
- **4. att MP verkar för att alla förfrågningar om att frånge sig rättigheter till sina bilder och videor ska kräva skriftliga avtal,**
- **5. att MP verkar för att ändra lagen så att sociala medier med stort antal användare kräver ansvarig utgivare,**
- **6. att MP verkar för att lagen om cookies/kakor kompletteras med kravet att bara ett knapptryck ska behövas för att avböja alla cookies/kakor,**
- **7. att MP verkar för att attsatserna i motionen ska drivas både på nationell nivå och EU-nivå.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-5 och 7, bifall attsats 6

Partistyrelsen delar visserligen merparten av motionärens utgångspunkter, men anser att så genomgripande förändringar bör utredas ordentligt innan det formellt blir partiets politik. Redan idag måste web-platser visa information om cookies, men många gör det onödigt svårt att tacka nej. I förslaget till ny e-privacyförordning inom EU finns förslaget om att det ska bli enklare för användare att välja bort cookies. Det är en fråga som Gröna gruppen i Europaparlamentet redan driver och fortsätter att bevaka.

2Bo6. Ett starkare grundlagsskydd för demokratin

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Gröna studenter, Martin Arvidsson, Anna Mazetti-Nissen, Christina Waldenström, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Jiang Millington, Kalle Persson, Kenth Carlson, Magnus Gabrielson, Mårten Roslund, Michael Williams, Micke Seid, Anette Mårtensson, Nicklas Börjesson, Rickard Hansson, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thomas Drost, Ulla Wihlman

Demokrati är ingenting vi kan ta för givet - definitivt inte i världen, men inte heller i Sverige. Läget är måhända mycket ljusare än för 100 år sedan, men utvecklingen sedan millennieskiftet målar upp en mer blandad bild. Länder som exempelvis Ryssland och Turkiet, som visat klar potential att bli moderna, liberala demokratier, har bytt riktning helt, och är idag föremål för auktoritära styren som visar mycket liten respekt för centrala demokratiska värden. Särskilt oroande är att länder som vi betraktat som stabila demokratier på senare tid har tagit snabba steg bort från den bilden.

I vårt närområde framträder Ungern och Polen som två skrämmande exempel, där demokratiskt valda regimer har utnyttjat sin makt för att försvaga demokratin till förmån för sig själva, och där flera grundläggande fri- och rättigheter är hotade. I Polen har dock det styrande partiets framfart åtminstone delvis bromsats av att de inte lyckades samla de två tredjedelars majoritet i parlamentet som krävs för att ändra konstitutionen. I ett annat EU-land, Tyskland, gjorde erfarenheten av hur demokratin avskaffades inom sina egna ramar på 1930-talet att man utformade sin grundlag på ett sådant sätt att något liknande inte skulle kunna ske igen.

Olika typer av skydd för statsskickets grunder och grundläggande fri- och rättigheter återfinns i flera olika länders konstitutioner. I Sverige har vi valt modellen att grundlagsändringar kräver två beslut med riksdagsval emellan, plus att en minoritet i riksdagen (en tredjedel) kan tvinga fram en folkomröstning om en grundlagsändring, där ett nej blir bindande. Såväl vid båda riksdagsbesluten som i folkomröstningen räcker det dock med en enkel majoritet för att genomföra ändringen. Utvecklingen i vår omvärld ger anledning att fundera över om det räcker.

Det går att tänka sig en framtid - och det vore i sanning fel av oss att utgå från att en sådan inte vore möjlig i Sverige - där en knapp majoritet av den röstande befolkningen stod bakom en övergång till ett mer auktoritärt styre, en förändring av valsystemet för att missgynna oppositionen eller inskränkningar av våra grundläggande fri- och rättigheter. I ett sådant scenario skulle det vara fullt möjligt att på mindre än ett år genomföra dessa förändringar, genom att tajma processen rätt, eller till och med utlysa ett extra val.

Det finns goda skäl att på allvar överväga ett starkare skydd för vissa delar av vår grundlag. Det kan till exempel ske genom att kräva mer än enkel majoritet vid ett eller båda av riksdagsbesluten eller genom att stadga att vissa aspekter av vår grundlag överhuvudtaget inte får ändras, men även på andra sätt. Denna motion föreslår att Miljöpartiet ska verka för ett

sådant stärkt skydd på (åtminstone) tre områden:

1. Landets demokratiska statsskick. Det finns ingen anledning till att det ska vara lätt att avskaffa demokratin i Sverige.
2. Grunderna för folkrepresentationen. Att vi har fria och hemliga val, till en riksdag med 349 ledamöter, där väljarna röstar på partier som tilldelas mandat i proportion till antalet röster är reglerat i regeringsformen. Att ändra på detta bör vara svårare än idag, för att undvika en situation liknande den i Ungern, där det styrande partiet infört ett nytt valsysteem, utformat för att gynna dem själva.
3. Domstolsväsendets oberoende. Till det som Polens regering kritiserats hårdast för de senaste åren hör deras försök att politisera domstolarna, och i viss utsträckning rättsväsendet i stort. Det har blivit uppenbart att grundlagsskyddet för deras oberoende har varit otillräckligt. Motsvarande situation bör undvikas.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att det ska bli svårare att ändra de delar av Sveriges grundlag som slår fast landets demokratiska statsskick, grunderna för folkrepresentationen och domstolsväsendets oberoende.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen delar motionens andemening och motionärens oro över utvecklingen i flera europeiska länder.

2Bo7. Skarpare verktyg mot rasistiska och våldsbejakande organisationer

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Gröna studenter, Sandra Callenberg, Martin Arvidsson, Anna Hjortenskiöld, Aron Knifström, Barbro Lind, Britta Kahanpää, Elias Ytterbrink, Martin Gustafsson, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Jiang Millington, Julia Grönholm, Kenth Carlson, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Margareta Fransson, Martina Hallin, Micke Seid, Matz Lonnedal Risberg, Peter Östevik, Rickard Hansson, Sixten Thames, Take Anstoot

Det är snart 50 år sedan Sverige ratificerade FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (rasdiskrimineringskonventionen). Genom denna har Sverige bland annat förbundit sig att "olagligförklara och förbjuda organisationer samt organiserad propaganda och all annan propaganda som främjar och uppmanar till rasdiskriminering, samt förklara deltagande i sådana organisationer eller i sådan verksamhet som brottslig gärning som är straffbar enligt lag". Detta har vi dock inte gjort fullt ut, och vi har genom åren regelbundet fått kritik från såväl FN som olika människorättsorganisationer för detta.

Den svenska linjen - som det har rått bred politisk enighet kring - har varit att genom hets- och hatbrottslagstiftning förbjuda sådan "propaganda" som konventionen talar om, men att inte röra föreningsfriheten. Vi har inte velat förbjuda organisationer, och inte heller kriminalisera blotta deltagandet i vissa typer av organisationer - våra åtaganden enligt konventionen till trots.

Som ett slags erkännande av detta åtagande angavs dock redan i 1974 års regeringsform att föreningsfriheten fick inskränkas "såvitt gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung". Förutom att begreppet "ras" togs bort ur lagstiftningen 2010 kvarstår denna regel oförändrad. Vi har alltså gått så långt som att säga att vi får förbjuda rasistiska organisationer, men vi har inte faktiskt gjort det.

Under ett antal år har högerextrema organisationer, särskilt Nordiska motståndsrörelsens (NMR), försök att flytta fram sina positioner gjort att frågan om möjligheten att förbjuda vissa organisationer fått mer utrymme i debatten, och sommaren 2018 signalerade flera partier en öppenhet för att faktiskt på ett eller annat sätt lagstifta på området - så också MP.

Detta är välkommet, men givet frågans känsliga natur - det handlar trots allt om grundläggande fri- och rättigheter - är det lämpligt att kongressen gör ett ställningstagande. Denna motion föreslår att Miljöpartiet ska verka för att den möjlighet som finns i grundlagen att inskränka föreningsfriheten för rasistiska organisationer faktiskt ska användas. Det konkreta förslaget är att Miljöpartiet ska verka för att föreningsfriheten "på lämpligt sätt" ska begränsas i de aktuella fallen. Denna lite mer öppna formulering är vald för att hålla öppet för att det finns olika tänkbara åtgärder, och att detaljerna behöver utredas. Det som ligger närmast till hands är dock just det som rasdiskrimineringskonventionen tar upp: att själva organisationerna som sådana ska kunna förbjudas, och att deltagande i dem ska kriminaliseras.

Det är värt att påpeka att denna typ av möjlighet till förbud mot organisationer och liknande knappast är det viktigaste verktyget mot nazistiska och rasistiska rörelser, tvärtom kan möjligheten förväntas användas mycket sällan. När Nordiska motståndsrörelsen i fjol förbjöds av finländsk domstol var det exempelvis första gången på över 20 år som ett sådant beslut fattades. Vad det handlar om är snarare att samhället gör en tydlig markering och säger att här går gränsen för vad som är godtagbart i ett öppet och demokratiskt samhälle - en markering som dock är nog så viktig.

Det som tagits upp i motionen hittills har handlat om rasistiska organisationer. I den debatt som följt på högerextremismens frammarsch har dock även frågan väckts om våldsbejakande organisationer. Grundlagen tillåter idag att föreningsfriheten inskränks för sammanslutningar "av militär eller liknande natur". Det är dock fullt möjligt för en organisation att utöva eller bejaka olagligt våld utan att uppfylla det kriteriet. Vare sig det sker genom att högerextremister går till våldsamt angrepp mot fredliga demonstranter eller genom att radikala islamister uttalar stöd för vad som otvetydigt är terrorhandlingar - eller på ett antal andra tänkbara sätt - så kan det med fog ifrågasättas varför samhället ska tolerera att sådan verksamhet bedrivs på ett organiserat sätt, inom ramen för föreningar eller andra sammanslutningar som erkänns av vår rättsordning. Även i dessa fall kan det vara motiverat att begränsa föreningsfriheten. Till skillnad från när det gäller rasistiska organisationer skulle det dock i fallet våldsbejakande organisationer krävas en grundlagsändring. Det vore med andra ord ett större steg att ta, och skulle kräva än mer noggrann utredning för att säkerställa att de inskränkningar som görs i

rätten att organisera sig inte går utöver vad som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Likafullt bör Miljöpartiet även på denna punkt ta ställning för en förändring.

Det fria och öppna samhället är en central del av den gröna ideologin, varför det inte är någon självklarhet att tillåta den här typen av inskränkningar av en grundläggande frihet. Men vi måste samtidigt komma ihåg Karl Poppers berömda toleransparadox: det samhälle som visar obegränsad tolerans även gentemot intolerans löper stor risk att bli alltmer intolerant; ibland kräver försvaret av toleransen att vi begränsar rätten att vara intolerant.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att föreningsfriheten på lämpligt sätt ska begränsas när det gäller sammanslutningar som innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande,**
- **2. att MP ska verka för att föreningsfriheten på lämpligt sätt ska begränsas när det gäller sammanslutningar som utövar, främjar eller bejakar olagliga våldshandlingar, även om de inte är av militär eller liknande natur.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Regeringen aviserade i somras en utredning om förbud mot rasistiska organisationer inom det undantag som grundlagens föreningsfrihet ger. Undantaget i grundlagen kommer ur behovet av att använda också detta verktyg för att bekämpa rasism och följa den FN-konvention Sverige undertecknat och som motionären hänvisar till. I utredningen kommer MP värna att lagstiftningen verkligen ligger inom det utrymme grundlagen ger och inte går därutöver.

2Bo8. Ett fritt och öppet internet

Inlämnad av: Max Andersson

Stöds av: Gröna studenter, Jan Ainali, Aron Knifström, Niclas Persson, Nike Halvardsson, Per Eric Rosén, Rebecka Le Moine, Robin Holmberg, Sixten Thames

Miljöpartiet står upp för ett fritt och öppet internet. Vi bejakar teknikens möjligheter samtidigt som vi tar problemen och riskerna på allvar. Internet ska inte vara till för storföretagen utan för medborgarna. Människors integritet behöver skyddas från överdriven övervakning oavsett om den utförs av stat eller storföretag. Politiken har en viktig roll att sätta ramar, både i EU och i Sverige. Upphovsrätten behöver reformeras på ett balanserat sätt, på ett sätt som stärker kulturarbetares ekonomiska förutsättningar, utan att det leder till en jakt på vanliga människor som fildelar för privat bruk. Dagens lagstiftning där skadestånden för fildelning ofta är orimligt höga, där det förutsätts att en mobiltelefon i första hand är till för att lagra musik, och människor löper risk att drabbas av utpressningsbrev från upphovsrättsägare behöver reformeras. Vi vill stärka de kulturella allmänningarna, uppskattar när gamla verk blir fritt tillgängliga och därmed lättare kommer människor till del. Det är viktigt för många människor att vara anonyma för att kunna delta i samhällsdebatten, diskutera med andra utan risk för represalier. Kryptering fyller en viktig roll för att kunna säkra människors kommunikation och

göra det svårare för brottslingar att komma åt människors personliga uppgifter och bankkonton. Det finns en risk att människors personliga uppgifter kan missbrukas och användas för att till exempel manipulera väljare i valrörelser.

Vi yrkar:

- **1. att MP ska fortsätta försvara nätneutralitet och yttrandefriheten på nätet.**
- **2. att MP ska verka för att förhindra ytterligare förlängningar av den tiden som omfattas av upphovsrätt.**
- **3. att MP ska ta initiativ till en översyn av om praxis för skadestånd för fildelning är rimlig och motsvarar den verkliga ekonomiska skadan.**
- **4. att MP ska verka för att avskaffa eller åtminstone radikalt sänka den så kallade kassettskatten.**
- **5. att MP ska verka för att trygga rättssäkerheten för fildelare och motverka risken att IPRED-lagen utnyttjas för utpressningsliknande verksamhet.**
- **6. att MP ska värna om både kryptering och möjligheten att vara anonym på internet.**
- **7. att MP ska arbeta för lagstiftning som motverkar risken att personuppgifter på nätet används för storskalig valmanipulation.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, 2 och 4- 6

Partistyrelsen anser att detta redan idag är partiets politik.

Bifall attsats 3 och 7

Attsats 3 Bifall: Partistyrelsen delar motionärens utgångspunkt om att skadestånden för fildelning ofta kan vara oskäligt höga.

Attsats 6 Besvarad: Partistyrelsen delar motionärens intention, det är djupt oroväckande att auktoritära stater använder internet för att massövervaka medborgare och det är viktigt i alla stater att medborgare t ex har möjlighet att tipsa medier om missförhållanden utan att källor kan efterforskas. Samtidigt är det viktigt att det finns möjlighet att beivra allvarlig brottslighet på, eller som förbereds på, internet.

Attsats 7 Bifall: Partistyrelsen delar motionärens åsikt om att det är viktigt att skydda personuppgifter på nätet, inte minst i relation till allmänna val och skydda dem från manipulation. Därför yrkar partistyrelsen bifall.

2B09. En mer demokratisk demokrati

Inlämnad av: Nicklas Börjesson

Stöds av: Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Aron Knifström, Åke Askensten, Göran Nordström, Gösta Evén, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jon Karlfeldt, Kenth Carlson, Micke Seid, Oskar Forsberg, Sixten Thames, Take Anstoot

I Sverige har vi valen för riksdag, landsting och kommun samtidigt. Detta har negativa demokratiska effekter.

För att kunna ta välinformerade beslut avseende alla tre nivåerna måste en väljare kritiskt kunna analysera en mycket stor kunskapsmassa på kort tid. Detta ryms helt enkelt inte i de flesta väljares liv idag. Ett bekymrande exempel på konsekvens är att det ofta råder stor förvirring kring vilka frågor som ligger på regional och lokal nivå.

Beklagligen utnyttjas denna situation ofta i nätdebatten, och ibland även i de mer traditionella kanalerna, för att driva mindre seriösa agendor. Att ha valen vid olika tidpunkter ger mer fokus och bör medverka till en sakligare debatt och försvåra manipulativ retorik.

Det finns även en frustration bland lokala politiker och andra aktörer kring att deras frågor drunknar eller förminskas i rikspolitikens flöde. Denna frustration är inte ogrundad, det finns av praktiska skäl små förutsättningar för lokal fördjupning, varken för politiker, medier eller väljare i dagsläget.

Samtidigheten leder också till en mycket ojämn arbetsbelastning och större komplexitet för de politiska partierna. Detta eftersom de måste driva alla valrörelser och tillsätta alla representanter på alla nivåer samtidigt. Detta gäller även påverkade samhällsfunktioner och via osäkerheterna faktiskt också näringslivet.

När det är så långt mellan tillfällena med möjlighet till faktiskt inflytande och verkligt motiverad politisk debatt, är det också svårare för partierna att intressera väljarna för djupare engagemang. Detta indikeras bland annat av den medlemstillströmning som sker i samband med valrörelser och den starka avsvallning som sker mellan dem.

Och en tillströmning är oerhört viktig; partiernas medlemstal har de senaste 20 åren minskat så kraftigt att det är stora problem med att tillsätta viktiga poster i samhället, särskilt i de mindre kommunerna. Vi måste göra allt vi kan för att vända den trenden.

Att skilja på valen ger också medborgarna möjlighet att oftare och mer riktat signalera sin vilja till de styrande. Det kan alltså sägas vara bättre demokrati.

Det finns ett antagande inom politiken att skilda tidpunkter för valen sänker valdeltagandet. Det stämmer möjligen rent kvantitativt.

Men man måste samtidigt fråga sig om man kan tillskriva ett ställningstagande samma vikt oavsett förutsättningarna? Har man verkligen fått en rimlig chans att ta unik ställning till partiets lokala representation? Vet vi att det inte bara är ett mekaniskt likakryssande i en majoritet av väljarnas val?

Man kan alltså inte bara se på valdeltagande kvantitativt utan även kvalitativt. Det är fullt möjligt, för att inte säga troligt, att vi i praktiken har ett betydligt lägre aktivt valdeltagande på de mer lokala nivåerna än vad siffrorna indikerar.

Dessutom kan unga idag kan få vänta fyra år efter de blivit myndiga innan de får rösta för första gången. Förslaget skulle i praktiken sänka åldersgränsen för att rösta i landet med i genomsnitt två år och tydligt utjämna inflytandet mellan olika åldersgrupper. Man har också sett att när folk i skolåldern får möjlighet att rösta så blir valdeltagandet klart större än när de hinner gå ut gymnasiet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att förutsättningarna för att genomföra valen för de olika nivåerna vid två eller fler tillfällen, utreds,**
- **2. att MP verkar för att den faktiska kvalitativa demokratiska effekten av kommun- och landstingsvalen i relation till riksdagsvalen, utreds,**
- **3. att MP verkar för att det ska genomföras försök i representativa delar av landet, exempelvis ett av storstadslänen och 4-5 andra, för att kunna utvärdera den faktiska effekten.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Motionären lyfter fram en rad goda argument för att skilja på datumen för kommun-, landstings- och riksdagsvalen vilket även är en linje MP bedrivit sedan tidigare. Partistyrelsen delar trots detta motionärens uppfattning om att det är klokt att noggrant utreda frågan och först genomföra försök innan detta implementeras i hela landet.

2B10. En demokratireform för Sverige

Inlämnad av: Oskar Forsberg

Stöds av: Emelie Lejon, Eva Bovin, Göran Nordström, Gösta Evén, Kenth Carlson, Mats Dellrud, Myrna Persson, Sixten Thames, Stefan Fjellander

Sverige firar i år 100 år som demokrati, då kvinnlig rösträtt infördes i maj 1919. Idag tar vi demokrati och frihet för givet i västvärlden - samtidigt är den under större attack än någonsin. En väldigt viktig del för att öka tilltron till demokrati som styrelseskick är att människor har högre förtroende för politikerna som styr i landet. Politiker får inte uppfattas som verklighetsfrånvända och samhällselit som ser mer till sin egen plånbok än medborgarnas bästa. Detta ger kraft åt både höger och vänsterextrema som hellre skapar konflikter än löser samhällsproblem.

Även om valdeltagandet i 2019 års val var rekordhøgt har Sverige demokratiska problem i våra förorter där valdeltagande fortfarande är för lågt (och inte ökar), att desinformation skapar klyftor och att människor känner att deras röst är bortkastad. Inte minst kan man se detta på hur Sverigedemokraternas väljarstöd har ökat de senaste mandatperioderna, eftersom SD har en väldigt stor del missnöjesröster (detta kan man se då partisympati med SD är lägre än deras opinionsstöd - människor gillar inte deras politik men röstar på de för att de är en röst "på något annat").

Förhoppningen med motionen är att väcka debatt om hur vi vill att demokratin ska se ut i framtiden. Dessa förslag är inte radikala eller särskilt omvälvande, utan syftar till att förfina och förbättra demokratin små steg i taget.

Förslag

Separera valdagarna till kommun, region och riksdag

De beslut som påverkar dig mest i din vardag är ofta de lokala besluten som görs i

kommunfullmäktige, men trots det är det för många luddigt vad som bestäms var i Sverige. Vi behöver öka fokuset på den lokala och regionala politiken genom att separera de tre val vi har idag (riksdag, kommun och landsting) till olika år. Detta kommer att gynna demokratin eftersom det ger större möjligheter för alla människor att lära sig om de olika partiernas politik i de olika nivåerna - och det ges också större utrymme i media för lokala och regionala frågor istället för bara rikspolitik vilket är fallet idag. Många blandar också ihop vilka uppdrag de olika parlamenten har, ex. diskuteras ofta skolfrågor på nationell nivå även om det är på kommunnivå politikerna har mest inflytande över den. Dessutom kommer politikerna att "tvingas" vara ute mer och lyssna på människor jämfört med idag då partierna oftast bara är ute vart fjärde år.

Risken med detta är att valdeltagandet i valen till kommun och landsting går ner eftersom många kanske inte orkar rösta varje år eller tycker att en nivå (ex. region) är ointressant. Det skulle också bli dyrare om val ska hållas varje år jämfört med var fjärde (plus EU-val) men samtidigt är det viktigare att alla som röstar är välinformerade och vet vad de röstar på - och då borde vi vara beredda att offra några procents valdeltagande och investera pengar i att de politiker som blir valda av välinformerade medborgare.

En mindre riksdag med mer omväxling

Om man tittar på invånare per parlamentsledamot ligger Sverige mycket lägre än stora delar av Europa, ex. Tyskland, Frankrike, Spanien, Italien, Polen. Fler riksdagsledamöter måste inte betyda att arbetet blir sämre, men fler riksdagsledamöter kostar mer pengar och är svårare att administrera. Med färre riksdagsledamöter höjs statusen på jobbet, och blir mer åtråvärt. Därför föreslår jag att minska riksdagens platser från dagens 349 till exempelvis 249 platser. Det blir mer ärofyllt att bli riksdagsledamot, och fler människor kan också få en relation till vilka de röstat fram.

Samtidigt ska inte riksdagsledamöter kunna sitta hur länge som helst på sin post, det spär på bilden av politiker som karriärister och om inte riksdagsledamöterna har en fot i livet utanför riksdagshuset kan de inte representera människorna de är valda av. Miljöpartiet bör driva en gräns för riksdagsledamöter att bli omvalda två gånger, om de är utanför riksdagen minst en mandatperiod kan de sitta i riksdagen ytterligare en mandatperiod. Regeln skulle kunna säga att en person får sitta i riksdagen 16 år varav max 12 år sammanhängande (dvs 3+1 mandatperiod)

Digitala val

Hela samhället måste anpassa sig till den digitalisering som sker, och det inbegriper även det politiska systemet. Vi behöver använda fler digitala verktyg för att människor ska kunna delta i demokratin bättre. Ett förslag är att öppna möjligheten att förtidsrösta digitalt. Redan idag gör många bankärenden, sköter myndighetskontakter och hanterar känsliga uppgifter på internet. Valmyndigheten kan starta en testperiod kan ta fram en rättssäker valmetod redan till nästa val 2022, med förhoppning om att det kan implementeras för samtliga val till riksdagsvalet 2026. Det är många som inte har möjlighet att ta sig till vallokalen, antingen pga. tidsbrist, bristande tillgänglighet, osv. De personerna ska också ha möjlighet att på ett enklare sätt delta i den viktigaste demokratiska handlingen. Detta kan få positiva effekter på valdeltagandet, något som

också är väldigt positivt för demokratin (och skulle kunna väga upp för att valdag till kommun, region och riksdag separeras)

Mer direktdemokrati

Det måste bli möjligt för människor att påverka politiken mer än att bara gå och rösta var 4 år, det stärker demokratin och tilltron till politiken och fler för vara med och bestämma mer. Sverige bör göra det möjligt för vanliga människor att lägga fram medborgarförslag direkt till riksdagen - men för att motionen ska tas upp krävs det att minst x antal personer skriver under den (eller att en riksdagsledamot antar den). För att förenkla processen bör riksdagen upprätta en portal på sin hemsida där alla röstberättigade kan skriva under en motion digitalt med Bank-ID. Detta finns redan i ex. Storbritannien och Finland.

Riksdagen i hela landet

Vid ett antal tillfällen per år bör riksdagen flytta ut i landet för att komma närmare människor. Inte någon längre vistelse, utan kanske en vecka, där alla riksdagens ledamöter genomför sitt vanliga riksdagsarbete utanför Stockholm. En tillfällig kammare kan användas, som exempelvis en kongressanläggning, för debatter, utskottsmöten och voteringar. Alla har inte möjlighet att besöka Stockholm, men borde ändå få möjlighet att lära sig på nära håll hur riksdagen och demokratin fungerar. Detta skulle underlätta för skolor som kan lära sig om demokrati och människor skulle få lättare att träffa och prata med riksdagsledamöterna.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att separera valen till kommun, region och riksdag,**
- **2. att MP verkar för att minska antalet platser i riksdagen,**
- **3. att MP verkar för att införa en gräns för hur länge riksdagsledamöter får sitta på sin post,**
- **4. att MP verkar för att möjliggöra digital förtidsröstning,**
- **5. att MP verkar för att införa medborgarförslag till riksdagen,**
- **6. att MP verkar för att riksdagen tillfälligt flyttar ut i landet ett antal gånger per år.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, 3 och 5, avslag att-sats 2, 4 och 6

1. Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om att vi bör verka för separata valdagar till kommun, landsting och riksdag. Dock bör eventuella för och nackdelar genomlysas vilket är ett resonemang vi utvecklar i svaret till motion 16.

2. Partistyrelsen är av uppfattningen att det vore dåligt för demokratin att centralisera makten till färre förtroendevalda.

3. Fler behöver någon gång ta ett politiskt uppdrag. Det är bra att man kan få förtroende också till de yngre uppdragen i landet med andra erfarenheter och utan lång tid i ett politiskt parti. Därför tycker partistyrelsen det bra att lagfästa en rotationsprincip. Det handlar inte i första hand om att göra det lättare för yngre att ta riksdagsplats, den största förändringen detta för med sig är sannolikt att personer som först i pensionsåldern har tid med politiskt engagemang

också har möjlighet att få förtroende att stå på valbar plats.

4. Efter de typer av digital manipulation som genomförts eller försökt att genomföras i många länder anser partistyrelsen att mycket talar för att det säkraste sättet att genomföra röstning fortfarande är analogt, manuellt och decentraliserat.

5. I EU kan en miljon medborgare lyfta ett förslag till formell behandling. I många kommuner och regioner finns också möjlighet till medborgarförslag i olika former. Det vore rimligt att införa en liknande möjlighet för riksdagen, utan att vi här behöver landa i exakt hur många medborgare som ska krävas för att lyfta ett förslag.

6. Regeringen har under förra mandatperioden flyttat flera regeringssammanträden ut i landet och det är viktigt att regering och riksdag är synliga och upplevs representera hela landet. Samtidigt är riksdagens arbetsformer och sammansättning betydligt mer komplicerad än regeringens varför en sådan runtflytt riskerar kosta skattebetalarna mer än vad den smakar. Erfarenheten av EU-parlamentets stationering både i Bryssel och Strasbourg pekar i samma riktning.

2B11. Försäkringskassan ska inte göra medicinska bedömningar

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Åsa Strahlemo, Barbara Conte, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Eivor Karlsson, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Ryden, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Lisa Hellsing, Lisskulla Zayane, Magdalena Lindstrand, Mikael Vilbaste, Mika Liffner, Nicklas Börjesson, Sten-Ove Hermansson, Ulla Wihlman

Försäkringskassan anlitar egna läkare för att bedöma olika försäkringsärenden. Det borde räcka med att sjukvårdens läkare, psykologer, psykoterapeuter etc. gör en bedömning. Dessutom fattas det läkare och det blir ett resursslöseri när läkare utför icke vårdande uppgifter. På nätet finns många berättelser om när den lilla människan kommer i kläm med Försäkringskassan.

Försäkringsläkarna på Försäkringskassan är tjänstemän och har per definition inte en läkartjänst. De är bara rådgivare och har inte en beslutsfattande funktion.

"– De träffar heller inte patienterna. Därför kan de inte stå under tillsyn. Trots det uttalar de sig ändå i kraft av sin läkarlegitimation. Detta är rättsvidrigt", säger Tomas Timander.

Försäkringskassan ska inte lägga sig i den medicinska bedömningen, det sköts av specialister. När jag själv blev utbränd, fick jag snabbt träffa både läkare och psykoterapeut. Vårdcentralen gjorde bedömningen att jag var utbränd och behövde vila. Trots det trodde Försäkringskassan att jag simulerade. Så här kan det inte fortsätta, att Försäkringskassan blir åklagare. De verkar ha missförstått en del av sitt uppdrag.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Försäkringskassan inte ska göra medicinska bedömningar.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar uppfattningen att systemet där Försäkringskassan kan gå emot läkarintyg om att personer är sjuka och självständigt fatta beslut om deras arbetsförmåga, många gånger upplevs som otydligt och orätt av de ersättningssökande. MP/S-regeringen har under förra mandatperioden sett till att göra de olika landstingens hantering av försäkringsmedicinska ärenden mer likartad, tillskjutit pengar för att se till människor inte ska behöva vänta på sina utredningar samt gett Försäkringskassan i uppdrag att redovisa hur läkare anställda av myndighetens roll ska tydliggöras i dessa ärenden samt hur ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i handläggningen av försäkringsmedicinska utredningar och i de externa utbildningarna. Uppdraget redovisades av Försäkringskassan under hösten 2018.

Det pågår även arbeten hos både Socialstyrelsen och Försäkringskassan med att förbättra samarbetet och dialogen mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Därtill har en proposition tagits fram om försäkringsmedicinska utredningar och lagen börjar gälla januari 2019. Förslagen syftar också till att stärka de försäkrades integritet och säkerhet då försäkringsmedicinska utredningar utförs.

Det föreslås att landstingen ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Riksrevisionen har påtalat svårigheter rörande medicinska bedömningar vid psykisk ohälsa.

Partistyrelsen uppfattar att det finns en stor medvetenhet både hos myndigheter och hälso- och sjukvården om att det hittills inte fungerat optimalt. Det är angeläget att se var det arbete som gjorts landar.

2B12. Artikel 13 gäller ej i Sverige

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Celine Östevik, Göran Nordström, Josefin Östevik, Karl-Otto Rosenqvist, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Sixten Thames, Anders Lindbäck

Yttrandefriheten begränsas i och med artikel 13, Europaparlamentets och rådets direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (2016/0280(COD)), och är därmed inte förenlig med svensk lag. Eftersom det är i princip omöjligt för gemene man att veta vad som upphovsrättsligt skyddat och vad som inte är det, blir det i verkligheten mycket svårt att lägga upp videor på nätet, en röst tystas. Videofilmer utanför EU kommer inte att visas i EU, det fria ordet begränsas. Svenskarnas rätt till information begränsas.

Protektionismen i världen är på framfart och MP bör kämpa mot detta. Vi står upp för allas rätt till information. Naturligtvis måste musikern eller bildkonstnären få betalt, samtidigt som vi måste stå upp yttrandefriheten och rätt till information. En omskrivning behövs av artikel 13 så att den fungerar i praktiken och inte begränsar yttrandefriheten. Ett sätt att få artikel 13 att fungera, kan vara att skapa en databas med förbjudet material att visa. Fast det blir en mycket lång och svåröverskådlig lista som uppdateras varje sekund, vilket blir svårt att förhålla sig till.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att artikel 13, Europaparlamentets och rådets direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (2016/0280(COD)) inte gäller i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens utgångspunkt och partiet arbetar på EU-nivå för att motarbeta artikel 13. Däremot anser inte partistyrelsen att det skulle vara realistiskt för Sverige att få ett särskilt undantag.

2B13. Sverige ska anta FN:s Kvinnokonvention som svensk lag

Inlämnad av: Veronica Wihman

Stöds av: MP Växjö, Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Anders Bältsjö, Angelika Lindahl, Anna Hjortenskiöld, Anne Wetterlind, Annika Fundin, Aron Knifström, Astrid Eriksson Tropp, Birgitta Josefsson, BirGitta Tornérhielm, Gabriella Rehbinder, Guje Larsson, Jan Ryden, Jens Andersson, Kalle Persson, Karmapriya Muschött, Lisskulla Zayane, Magnus Folcker, Magnus P. Wåhlin, Marcus Nordlund Oja, Maria Kjellberg, Martina Hallin, Mika Liffner, Nickie Excellie, Oscar Askling, Patrik Blom, Peter Östevik, Simon Holm

Förenta Nationernas konvention om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW, Committee on the Elimination of Discrimination against Women) understryker att jämställdhet är en mänsklig rättighet och att det finns samhällsstrukturer som ger kvinnor mindre makt, färre möjligheter och rättigheter än män. Sverige har liksom de flesta andra EU-länder antagit Kvinnokonventionen från 1979, dock har varken Sverige eller något annat land omsatt konventionen till lagstiftning. Kvinnokonventionen handlar om kvinnors rättigheter inom olika områden. Det gäller till exempel politik, kultur, utbildning, arbete och att bestämma över sin egen kropp. Sverige har antagit Kvinnokonventionen, det betyder att vi är skyldig att göra allt som behövs för att få slut på diskriminering mot kvinnor. Trots det, förekommer fortfarande systematisk diskriminering av kvinnors rättigheter.

Sverige är idag långt ifrån jämställt, det framkommer tydligt i rapporten "Hur lever Sveriges regering upp till FN:s Kvinnokonvention" av Sveriges Kvinnolobby. I Sverige är det stor skillnad mellan mäns och kvinnors löner, män tjänar 13,2 procent mer än kvinnor. Kvinnor är oftare borta från sina jobb för att de är sjuka än vad män är. Varje månad får kvinnor i snitt 6 000 kronor mindre i pension än vad män får, trots att många av kvinnorna har jobbat i hela sina liv. Det beror bland annat på att kvinnor har jobbat mer deltid och att de varit hemma med barn mer. Sexualbrott leder sällan till fällande dom, under år 2013 sa 98 000 personer i Sverige att de hade varit med om sexualbrott. Samma år ledde bara 1 170 fall till fällande dom, varav 98 procent som är misstänkta för sexualbrott är män. År 2014 fälldes 260 personer i en domstol för att de köpt sex, de flesta som blev köpta var unga kvinnor och flickor. Få kvinnor är med och bestämmer i styrelser, endast 1 av 4 personer i företagens styrelser är kvinnor. I företag som

staten äger är det ungefär lika många kvinnor och män som bestämmer, men det är flest män som har de högsta positionerna som ordförande eller direktör. Kvinnors historier och upplevelser syns och hörs inte lika mycket som mäns i media, endast 30 procent av de som hörs i nyheter är kvinnor. Det är mest män som jobbar med säkerhet och försvar samt fler män som får vara med och prata om hur det ska bli fred. År 2014 var bara 12 procent av svenskarna som jobbade med fred kvinnor. Många flickor får inte leva på samma sätt som pojkar. Till exempel får de inte bestämma över sin egen sexualitet, utbildning, fritid eller vem de ska gifta sig med. Jämställdhetsarbetet i Sverige har gått alldeles för sakta de senaste 40 åren.

För att stärka Sveriges internationella röst i mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter nationellt är det nu hög tid att FN:s Kvinnokonvention blir direkt gällande lag, så som Sverige har gjort med FN:s Barnkonvention som blir svensk lag 2020. Visserligen har Kvinnokonventionen, liksom Barnkonventionen, varit juridiskt bindande sedan den antogs, dock har det visat sig att det inte varit tillräckligt. Tjänstemän och politiker har för låg kännedom om Kvinnokonventionen och Pekingplattformen, dess handlingsplan, och det råder osäkerhet om vem som bär ansvaret för implementeringen, det framkommer i rapporten "Sverige + Kvinnokonventionen = sant? En rapport om Kvinnokonventionens ställning i kommuner och landsting" av UN Women nationell kommitté Sverige och Fredrika Bremer förbundet. Genom att göra Kvinnokonventionen till svensk lag skulle den få högre status och ett större ansvar läggs på myndigheter, rättsväsendet, kommuner, landsting och andra beslutsfattare att implementera konventionen så att kvinnors rättigheter får genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att riksdagen antar FN:s Kvinnokonvention som svensk lag,**
- **2. att MP verkar för att EU:s medlemsländer antar FN:s Kvinnokonvention som deras nationella lagstiftning.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om att regler som implementerats i svensk lag tenderar att tas på större allvar av myndigheter, rättsväsende osv än de konventioner som ratificerats och visserligen gäller som svensk lag men vilka inte inordnas den svenska lagstrukturen. Vi anser också att FN:s kvinnokonvention bör få ett större utrymme i normtillämpningen i sak och i samhällsdebatten i stort. Samtidigt finns det i Sverige befintlig lagstiftning som omfattar de delar som kvinnokonventionen innehåller.

MP är positivt till att länder emellan enas om gemensamma åtgärder för att hantera gemensamma problem. Ett internationellt samarbete är inte minst viktigt i klimatfrågan. Ofta är det svårt att få länder att ställa upp på gemensamma åtaganden eftersom regeringsföreträdare är rädda att missgynnas i den nationella opinionen. Därför bör inte trösklarna för att ansluta sig till internationella avtal vara för höga. Även om vi pragmatiskt kan konstatera att det i Sverige verkar mer effektivt att inordna vissa internationella rättsakter i en för rättstillämparen mer

bekant form riskerar vi att undergräva internationella avtal som många stater ratificerat om vi ytterligare höjer kraven för att dessa ska anses som gällande rätt. Sverige bör därför inte uppmana andra länder att anta FN:s Kvinnokonvention som deras nationella lagstiftning.

Innehåll:

Kapitel 3. Ekonomi, välfärd och konsumtion

- 3A01. Utbyggt pantsystem
- 3A02. Utöka varors förväntade livslängd
- 3A03. Plastförpackningar bort
- 3A04. Förbud mot att slänga returerna och fungerande varor
- 3A05. Avfallsmärkning – för lättare val och ökat återbruk
- 3A06. Pant på skräp
- 3A07. Batteriet ska gå att byta
- 3A08. Motiverad rikt Kurs
- 3A09. Motiverad rekommendation av värdepapper
- 3A10. Oberoende rekommendation att binda räntor
- 3A11. Stärk kooperativ som företagsform
- 3A12. Obligatorisk granskning av tredje part av hållbarhetsrapporter
- 3A13. Förtal av företag
- 3A14. Bidrag till de som odlar och säljer närodlat och ekologiskt
- 3A15. Bidrag till de som startar byggfirma och bygger billiga lägenheter
- 3A16. Pant på mobiltelefoner
- 3A17. Förbjud reklam för lån
- 3A18. Tillåt pensionärer att ta lån
- 3A19. Miljölån
- 3A20. Finansiering av miljöcertifiering
- 3A21. Förbjud direktreklam i pappersformat
- 3A22. Skatteväxla markanvändning för att förhindra sjätte massdöd
- 3A23. Sänkt skatt för kvinnor under småbarnsåren
- 3A24. VOV-avdrag
- 3B01. Höjt grundavdrag
- 3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring
- 3B03. Koldioxidskatt enligt kanadensisk modell
- 3B04. Avgift och utdelning utifrån klimatkonsumtion
- 3B05. Fördelningskonsekvenser i klimatpolitiken
- 3B06. Klimateffektiv användning av koldioxidskatt/avgift
- 3B07. Skatteväxla växthusgaser
- 3B08. Framtidens jämlikhet
- 3B09. Markvärdesskatt
- 3B10. Differentiering av den statliga inkomstbeskattningen
- 3B11. Köttskatt för minskad köttkonsumtion

[3B12. Köttskatten utökas till en animalieskatt](#)

[3B13. Stimulera svensk jordbruk och livsmedelsindustri](#)

[3B14. Ekologisk och social hållbarhet utgångspunkt för MP:s klimat- och miljöpolitik](#)

Kapitel 3. Ekonomi, välfärd och konsumtion

3A01. Utbyggt pantsystem

Inlämnad av: Karl Kilbo Edlund

Stöds av: Grön Ungdom, Sandra Callenberg, Amanda Wykman, Astrid Eriksson Tropp, Axel Andersson, Annika Fundin, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Leon Mc Manus, Marcus Nordlund Oja, Mats Dellrud, Patrik Blom, Peter Östevik, Sigrid Jämting, William Olsson

Pantsystemet är en av Sveriges framgångssagor och tog förra året hand om drygt 1,8 miljarder burkar och PET-flaskor, vilket gör Sverige till en av de bästa i världen på att panta (källa: Returpant, pantamera.se). Regeringen har satt som mål att 90 procent av alla förpackningar som ingår i pantsystemet skall pantas. Idag ligger den siffran mellan 80 och 85 procent.

Dagens pantsystem är privat och regleras av Förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Där anges att alla förpackningar för konsumtionsfärdig dryck, med undantag för mejeriprodukter samt frukt- och bärdrycker, skall ingå i ett godkänt retursystem. Retursystem kan vara privata företag och skall godkännas av Jordbruksverket. I Sverige finns idag ett enda godkänt retursystem, Returpack, vars pantmärken vi alla känner till. Det godkända pantsystemet avgör själv hur stor panten skall vara och får ställa skäligen krav på förpackningens utformning för att uppnå returmålet.

Det är därför tydligt att pantsystemet är en väl beprövad och fungerande metod för insamling och uppnår satta mål inom nästan varje produktkategori. Att använda samma system även för andra produkter förefaller därför rimligt. På den svenska marknaden finns många förpackningar, som idag skulle kunna lämpa sig för pant, t.ex. flaskor och burkar av metall, plast eller glas som innehåller andra produkter än drycker. Jordbruksverket har själva i en rapport (Retursystemet för dryckesförpackningar, 2015) påtalat att undantaget för mejeriprodukter samt frukt- och bärdrycker kan tas bort utan att livsmedelssäkerheten äventyras.

Sist men inte minst får inte glömmas att pantsystemet även fyller en social funktion. Många som idag saknar annat socialt skyddsnät överlever tack vare insamling av kvarlämnade pantburkar på allmänna platser och kollektivtrafik, och utför därigenom ett viktigt återvinnings- och renhållningsuppdrag.

Ett utbyggt retursystem, som konstrueras för att ge en höjd pant, skulle ge dem en större inkomst och därmed möjlighet till ett värdigare liv, utan någon ökad kostnad för den konsument som själv lämnar sina returförpackningar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagrum skapas för att utvidga pantsystemen till att på sikt gälla alla förpackningar med potential att återcirkuleras,**
- **2. att MP verkar för att aktiva retursystem uppmuntras att använda pantens storlek som styrmedel för att uppnå hög returgrad även inom de produktkategorier där returmålet inte nås,**
- **3. att MP verkar för en höjning av returmålet.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I klimatfärdplanen skriver vi: "Inför pantsystem för flera varor, exempelvis elektronik (mobiltelefoner, datorer)." Vi driver även i övrigt det motionen föreslår. Hur det sedan uppnås behöver inte vara på exakt samma sätt som i brödtexten, för det är bara attsatserna vi röstar om. Vi läser också andra attsatsen som att vi inte binder oss vid att enbart använda pantens storlek som styrmedel, men att det finns med som styrmedel.

3A02. Utöka varors förväntade livslängd

Inlämnad av: Simon Tyrberg

Stöds av: Grön Ungdom, MP Värnersborg, Britta Kahanpää, Tim Gahnström

För att gå ifrån ett slit- och slängsamhälle till en mer hållbar värld behöver varor och prylar vi köper hålla längre. Ett sätt att uppnå det är att som vi redan tycker, tvinga tillverkare till att redovisa hur lång tid deras produkt förväntas hålla, vilket möjliggör för konsumenter att göra sina köpval med varors livslängd i åtanke.

Ett annat sätt att få varors livslängd att öka är att höja gränsen för hur lång tid en vara förväntas hålla. Genom att förlänga tiden konsumenten kan förvänta sig att en vara håller kommer producenter behöva anpassa sig och därmed producera varor med längre livslängd.

En produkts förväntade livslängd regleras genom hur länge en konsument kan reklamera fel på varor. Idag har du tre år på dig, men efter bara sex månader anses felet inte ha funnits där från början, vilket leder till att det blir upp till konsumenten själv att bevisa att felet på varan inte är självorsakat. Att bevisa det är i praktiken svårt, och kan resultera i att prylar bara behöver fungera felfritt i ett halvår.

De vore bättre om varor som uppvisar fel en tid efter sex månader fortfarande skulle anses vara felaktiga vid avlämnandet. I synnerhet hemelektronik och vitvaror, då slitage på dessa varor är litet och tekniken finns för att producera varor som håller länge.

Vi yrkar:

- **1. att MP verkar för att i konsumentköplagen utöka tiden då säljaren står för bevisbördan. För hemelektronik och vitvaror till fem år och för övriga varor till ett år.**
- **2. att MP verkar för att i konsumentköplagen utöka reklamationstiden till fem år för hemelektronik och vitvaror.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det finns en rad relaterade förslag som Per Bolund i rollen som konsumentminister 2014-2019 drivit, bland annat:

- * Tillverkare bör redovisa varors förväntade livslängd och på så sätt kan konsumenten avgöra hur prisvärd varan egentligen är.
- * Rätten att reklamera en vara ska vara kopplad till den förväntade livslängden där alla varor som beräknas hålla i mer än två år ska ha en reklamationstid på fem år, i stället för dagens tre år.
- * Den så kallade omvända bevisbördan i reklamationsrätten ska förlängas – från sex månader till två år. Fel som visar sig inom denna tid betraktas som säljarens ansvar.
- * Hyberavdrag, en skattereduktion för hyr-, begagnat- och reparationstjänster, ska införas med avdrag på 50 procent av arbetskostnaden upp till ett tak på 25 000 kronor per person och år.
- * Reklamationsrätten ska följa med varan vid en andrahandsförsäljning för att stärka konsumenträtten vid begagnathandeln.
- * Certifieringssystem eller uppförandekoder för begagnathandeln ska upprättas för en större konsumenttrygghet, samt göra second hand mer attraktivt.
- * Offentliga aktörer ska öka hållbarheten i sin konsumtion och visa vägen framåt, framför allt genom sina inköp.
- * I januariavtalet har MP bland annat drivit igenom hyberavdrag liksom möjligheter att skattefritt upp till ett visst belopp hyra ut lösöre som till exempel bil, kläder, verktyg eller möbler.

I MPs valmanifest 2018 finns också frågan om mer hållbara produkter med:

“Vi vill ställa krav på design så att saker är lättare att reparera och återanvända. Inget ska slängas – en gammal telefon ska kunna bli en ny. Tillverkare ska inte tillåtas planera för att produkter ska gå sönder snabbt eller efter en viss tid, för att öka försäljningen av nya saker”. I valmanifestet utlovar Miljöpartiet också att arbeta fram striktare krav på hållbarhet för produkter, i Sverige och på EU-nivå under nuvarande mandatperiod.

Mot bakgrund av att vi redan arbetar för liknande förslag som motionärerna föreslår anser partistyrelsen motionen som besvarad.

3A03. Plastförpackningar bort

Inlämnad av: Sven Hansson

Stöds av: Sandra Callenberg, Britta Kahanpää, Emma Solander, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Kenth Carlson

Om nuvarande utveckling fortsätter så finns det mer plast i haven år 2030 än det finns fisk. Snart kommer Kina att minska sin import av returplast, och kanske stoppa importen helt. Vi har idag en alltför stor konsumtion av plastförpackningar, inte minst för drycker. Många av dessa förpackningar riskerar att hamna i haven så småningom. En väg att komma ifrån det här är att stimulera pantförpackningar som t.ex. returglas.

Det kan bli tvunget att förbjuda plastförpackningar. I viss mån bör man ersätta plastförpackningar med papp/pappersförpackningar.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att utveckla systemet med returflaskor av glas för drycker,**
- **2. att MP ska verka för att utveckla systemet med papp/pappersförpackningar,**
- **3. att MP ska verka för att avveckla användningen av plastförpackningar.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det som föreslås driver vi redan och i stora delar har det även blivit regeringens politik. Regeringen har fått med sig EU-kommissionen på att förbjuda ett antal plastartiklar som bidrar till nedskräpning. Vid vår senaste kongress gjorde vi utspel på detta tema. Begränsningen av plast är ett område där stora framsteg nu sker i närtid globalt – både av länder, storföretag och andra aktörer. Många initiativ kom efter FN:s havskonferens 2017 - som MP var starkt bidragande till att få till stånd.

3A04. Förbud mot att slänga returer och fungerande varor

Inlämnad av: Hanna Lidström

Stöds av: Grön Ungdom, Martin Arvidsson, Albin Evertsson, Anna Nilsson Örnestrand, Aron Knifström, Ellen Eriksson, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Maj Ardesjö, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Rebecka Hovenberg, Samuel Plumppu, Simon Rosén, Thomas Drost, Veronica Wihman

Näthandeln växer snabbt. Den förändrar mångas köpvanor och kommer på kreativa sätt att trissa upp trycket i konsumtionssamhället. 2017 omsatte näthandeln i Sverige 67 miljarder kronor, det är fortfarande mindre än 10 % av den totala detaljhandeln men den ökar kraftigt. Näthandeln kommer sannolikt att bidra till stora förändringar i såväl affärsmodeller som i konsumenters beteende.

En sådan förändring är inställningen till returer. För att kunna konkurrera med den fysiska handeln erbjuder de flesta näthandlare fria returer, så att konsumenterna ska "våga" köpa något de inte har sett eller provat med vetskapen att de alltid kan skicka tillbaka det utan extra kostnad. Detta har gjort att många konsumenter beställer mer varor än vad de vill ha för att sedan skicka tillbaka det mesta. En studie från Frankfurt School of Finance and Management, visar att en grupp (5 procent av kunderna) returnerade hela 80 procent av de varor som de hade köpt, samt att vinsten för e-handlaren skulle ha varit nästan 50 procent högre utan returkostnader. Den stora mängden returer får oanade konsekvenser.

Många av de returnerade varorna slängs nämligen, trots att de är nya, hela och fungerande. Den tyska veckotidningen WirtschaftsWoche rapporterade nyligen, enligt uppgifter från visselblåsare på Amazon i Tyskland, om allvarliga brister i hanteringen av returer. En anonym anställd vittnar om att hon kasserar varor värda tiotusentals euro varje vecka. Helt fungerande varor i en mängd kategorier, från mobiltelefoner och surfplattor, till kylskåp, diskmaskiner och möbler. Kostnaden för att packa om, administrera och sälja en returnerad produkt till en ny kund kostar helt enkelt mer för företaget än att kasta den.

I Sverige och Danmark har det också förekommit skandaler där fysiska klädaffärer, så som H&M och Åhléns, bränner upp fungerande men osålda kläder då man tjänar mer på det än på att rea ut plaggen. På en planet med begränsade resurser är det ett mycket osmakligt slöseri.

Eftersom företag inte behöver redovisa hur de hanterar returer vet vi inte hur utbrett problemet är eller i hur stor utsträckning det finns i Sverige. Men med tanke på hur snabbt näthandeln växer är det oerhört svårt att tänka sig att det ansvarslösa svinn inte skulle förekomma. När näthandeln tar allt större plats i samhället samtidigt som klimatkrisen och andra resursfrågor är akuta blir näthandelns svinn en brännande fråga som absolut måste lösas.

Det är inte rimligt att näthandlare tillåts erbjuda fria returer om de inte har kapacitet att ta till vara på returnerade varor när allt fler konsumenter sätter det i system att köpa produkter med intentionen att skicka tillbaka dem.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att näthandeln inte får använda sig av fria returer om man som regel slänger det som returneras,**
- **2. att MP verkar för att detaljhandel inte får slänga eller förstöra fungerande varor.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Motionen tar upp ett stort och växande problem. Exakt hur detta ska regleras är svårt att svara på utan utredning, eventuellt vore en reglering på EU-nivå bäst. Attsatserna är dock tillräckligt öppna för att vara hanterbara och det är också en logisk uppföljning av våra förslag mot att slänga mat.

3A05. Avfallsmärkning – för lättare val och ökat återbruk

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Höganäs, MP Helsingborg, Anna Hjortenskiöld, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, Ingela Möller, Jan Ryden, Johan Ingvarson, Kenth Carlson, Lars Unger, Mats Dellrud, Mats Jacobsson, Patrik Winér, Sofia Kamlund, Thomas Rödin, Tony Nilsson

Dagens konsumtion är ohållbar. Larmrapporterna om tillståndet för miljön och klimatet duggar tätt och det är tydligt att den växande konsumtionen är en av vår tids stora utmaningar. Samtidigt finns det en gryende insikt bland hos allmänheten att vårt konsumtionsmönster måste förändras. Genom att förenkla för den enskilde konsumenten kan man främja nya positiva beteenden och skapa bättre förutsättningar för en hållbar konsumtion.

För att nå FN:s globala mål om en hållbar konsumtion och produktion till 2030 krävs omfattande och modiga satsningar. När det gäller hållbar konsumtion krävs en rad åtgärder i såväl regelverk som företagens affärsmodeller – och inte minst ändrade konsumtionsmönster hos den enskilde konsumenten! För att få fler att välja rätt behövs någon form av hållbarhetsmärkning. Med utgångspunkt i ett konsumentperspektiv finns som bekant redan idag en rad märkningar som täcker in olika delar av hållbarhetsområdet. Dock är det ofta utmanande för konsumenten att tolka dessa märkningar i en enskild valsituation. Ska man välja ekologiska äpplen från Argentina eller konventionellt närodlade svenska? Ska jag uppgradera min gamla telefon eller byta till en ny? Ska jag byta ut mitt gamla energislukande kylskåp?

Ett effektivt sätt att minska den totala konsumtionen är att medvetandegöra folk om produkters miljöpåverkan i form av avfall. Mycket av en produkts avfall är s.k. ”osynligt avfall” som ofta är många gånger större än det direkta avfallet man kan utläsa genom att bara titta på produkten. En mobiltelefon väger t.ex. mindre än 200 g men ger upphov till osynligt avfall motsvarande 86 kilo när den produceras. En bärbar dator ger upphov till 1,2 ton osynligt avfall. Eftersom detta osynliga avfall ger en enorm miljöpåverkan är det viktigt att konsumenten blir informerad om detta för att kunna ta medvetna och välinformerade beslut. Därför behövs en avfallsmärkning som ger information om tillverkningskostnad i form av exempelvis koldioxidekvivalenter, kemikalie mängd, vattenåtgång och direkt avfall.

Med en avfallsmärkning blir det enklare för konsumenten att göra rätt val i vardagen när det kommer till produkter. Om folk görs medvetna om vilken faktiskt miljöpåverkan produkter har kommer fler att reflektera kring sin konsumtion. Fler kommer att avstå från onödiga köp och istället prioritera återbruk och möjligheterna som delningsekonomin medför.

Eftersom miljöpåverkan i form av avfall endast är en del av hållbar konsumtion behöver avfallsmärkning på sikt utökas till en mer komplett hållbarhetsmärkning med utgångspunkt i alla FN:s globala hållbarhetsmål.

Vi Miljöpartister vill att det ska vara lätt att göra rätt.

Vi yrkar

- **1. att MP initierar en utredning som belyser möjligheterna att införa en avfallsmärkning av produkter med konsumenten i fokus,**
- **2. att MP verkar för att utreda möjligheterna till en övergripande hållbarhetsmärkning av produkter utifrån FN:s globala hållbarhetsmål.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Det finns redan ett flertal märkningar utifrån flera miljö- och etiska krav. Partistyrelsen prioriterar inte att utreda en ny märkning utan att genom förbud, ekonomiska styrmedel och krav på producenter säkra att vi går mot cirkulär ekonomi och påverka konsumentbeteenden.

3A06. Pant på skräp

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Gunnel Annebäck, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Lars Ahlfors, Maria Algotsson, Nickie Excellie

För att vi ska minska nedskräpningen i naturen och alla mikroplaster i våra hav så tycker vi att det ska införas pant på allt skräp.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att man ska kunna panta och få pantsumma för allt skräp.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Vi har producentansvar för mycket av det avfall som blir skräp. Dubbelreglering skulle inte bidra till en lösning. MP har i regeringsställning agerat för att dels på EU-nivå förbjuda produkter som leder till nedskräpning och dels på nationell nivå skärpa producenternas ansvar för att hantera avfall som uppstår i allmänna miljöer.

3A07. Batteriet ska gå att byta

Inlämnad av: Sigrid Jämting

Stöds av: Grön Ungdom, Anna Mazetti-Nissen, Aron Knifström, Astrid Eriksson Tropp, Axel Andersson, Barbro Lind, Martin Gustafsson, Jan Ryden, Johan Wendel, Christian Karlsson, Karin Persson, Karl Kilbo Edlund, Leon Mc Manus, Lisa Helsing, Marcus Nordlund Oja, Per Chrisander, Peter Östevik, Johanna Tjernblom

Idag har många smartphones obytbara batterier, vilket gör att medellivslängden på telefonen förkortas och slöseriet med mineraler ökar. Alla batterier försämras efterhand och det kan också påverka ens upplevelse av produkten. Detta gör i många fall att man funderar på att köpa en ny telefon. Detta är onödigt för att då köper man ytterligare en uppsättning metaller, som man

egentligen redan har. För att förhindra detta resursslöseri kan man på EU-nivå förbjuda denna typ av produkter med engångsbatterier. Detta ska självfallet inte enbart gälla telefoner, utan all hemelektronik. Inga resurser ska behöva gå till spillo för att ett batteri inte går att byta.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för ett förbud inom Sverige och EU på obytbara batterier i hem och personelektronik.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Mycket bra förslag som åtminstone på EU-nivå faktiskt skulle kunna genomföras.

3A08. Motiverad riktkurs

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Barbara Conte, Emma Solander, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Sixten Thames

Ofta läser man om att börsbolag får en köprekommendation med en lockande så kallad riktkurs. Det står inget om hur man räknat ut den, varför man ger rekommendationer, syftet eller vem som tjänar på att skapa ryktet. Under sommaren och hösten 2018 har det varit vanligt att ge köprekommendationer trots att kurserna fallit starkt, vilket gjorde att konsumenterna blivit vilseledda. Riktkursen har inget med verkligheten att göra, utan skapar handel med avgifter till den som gett rekommendationen. T.ex. fick metallföretaget Boliden många köprekommendationer, trots att metallpriserna hade fallit mycket, vilket i sin tur ledde till sämre resultat för bolaget. Bankerna fick transaktionsavgifter. Någon kanske ville sälja ut Boliden ur sin fond...

Så här kan det stå (och det var all information som gavs): STOCKHOLM (Direkt) Nordea Markets sänker riktkursen för Boliden till 280 kronor från 300 kronor. Rekommendationen köp upprepas. Det framgår av en analys. (Källa: Nyhetsbyrån Direkt) 2018-10-25

Naturligtvis föll sedan kursen mycket och några stackare förlorade pengar. En månad senare står kursen 30 % under "riktkursen". Var syftet att höja en fonds innehav, för att sedan sälja av när priset gått upp? Kom "analysen" från någon som ville skapa handel i värdepapper som beror på Bolidens kurs, som man själv är utgivare av? Förbjuder vi riktkurser, hittar man nog på ett annat begrepp för att få konsumenterna (investerarna) att köpa. Bättre med kvalitetsmärkning av rekommendationer.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att riktkurserna ska motiveras med hur man räknat ut kursen, syftet med rekommendationen och vilka som tjänar på rekommendationen.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

I handel med aktier kan kunder förlora eller tjäna mycket pengar. Därför är det viktig med en så stor transparens och mycket kunskap som möjligt. Att därför ange mer information om uträkning av riktkurs borde därför gynna såväl marknad som spekulant.

3A09. Motiverad rekommendation av värdepapper

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Barbara Conte, Danar Mustafa, Gabriella Rehbinder, Kenth Carlson, Sixten Thames

Ofta ger banker och andra som ansvarar för prissättningen ut köprekommendationer på sina "egna" aktier. Det vill säga de är "Market makers", eller "Emittent". Naturligtvis är de inte objektiva utan vill tjäna courtage (avgifter) på ökad handel. Vanliga investerare blir "lurade". Syftet är antagligen inte att luras, bara att banken, ska tjäna pengar. Det kan finnas fler syften med en rekommendation. Vill mäklaren sälja en stor mängd aktier och ger därför en köprekommendation? Om det står något i en tidning om ett bolag, vem har sett till att det skrivs om just det bolaget och varför?

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att emittenten ska inte få ge offentliga rekommendationer i de värdepapper eller underliggande värdepapper som emittenten själv ger ut (=market maker, utgivare),**
- **2. att MP verkar för att de som ger rekommendationer i värdepapper ska motivera varför det är bra och dåligt med rekommendationen, syftet med rekommendationen, vem som tjänar på rekommendationen och vem som står bakom rekommendationen,**
- **3. att MP verkar för att de som ger rekommendationer ska ej ha eget innehav eller i underliggande värdepapper när rekommendationen ges och inom 24 timmar därefter.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, bifall attsats 2-3

I handel med värdepapper kan kunder förlora eller tjäna mycket pengar. Därför är det viktig med en så stor transparens och mycket kunskap som möjligt. Att begränsa möjligheten till egen påverkan av rekommendationer för egen vinning skulle därför gynna såväl marknad som spekulant. Med det sagt anser partistyrelsen att det vore att gå för långt med ett förbud. Kunderna måste vara medvetna om att det som lyfts är de egna produkterna, inte konkurrenternas.

3A10. Oberoende rekommendation att binda räntor

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Barbara Conte, Emma Solander, Kenth Carlson, Sixten Thames

När bankerna går ut med att det är dags att binda räntorna, kan man vara rätt säker på att det är tvärtom. Banken vill ju förstås låna ut dyrt och köpa in billigare själv. Konsumenten blir lidande. Text beskrev en bank i sin Boränteindikator 13 september 2018 att samtliga räntor skulle gå upp. I verkligheten sjönk de sedan dess (status 20190105).

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att bara oberoende företag eller organisationer får ge rekommendationer om bolåneräntor.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Räntor på lån är en del av en affärsuppörelse mellan bank och kund. Förvisso fungerar inte bankmarknaden som andra marknader, men det är fortfarande en affärsrelation. Bankerna sitter ofta inne med mycket mer kunskap om den framtida utvecklingen på räntan än vad gemene man har. Därför är det viktigt att information finns öppet och transparent, om t ex ränteutvecklingen hos Riksbanken, så som det är idag. Visst kan banker dra nytta av sitt antagna informationsövertag, men de vill också ha nöjda kunder, som stannar hos banken. Då kan man inte ge dåliga och dyra råd till sina kunder. Att förbjuda banker att rekommendera sina kunder att binda sina lån är inte rimligt. Att istället arbeta för, som Per Bolund gjort den senaste mandatperioden, att stärka konsumenterna och öka konkurrensen mellan bankerna, är en bättre väg att gå för att få informerade kunder som tar rekommendationer från fler håll.

3A11. Stärk kooperativ som företagsform

Inlämnad av: Monika Bubholz

Stöds av: MP Värmland, MP Karlstad, MP Helsingborg, Per-Inge Lidén, Gunnel, Kardemark, Bengt Dahlgren, Robert Halvarsson, Alina Koltsova, Danar Mustafa, Emanuel Alvarez, Filip Pontelius, Heiko Bubholz, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Ryden, Jan Kardemark, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Marcus Nordlund Oja, Oscar Askling, Sixten Thames, Sven Hansson, Tony Nilsson, Ulrika Neldorin

Den kooperativa tanken är global och har lång historia. Kooperationen har enligt de kooperativa principerna och i sin praktik ofta ett syfte om lokal samhällsutveckling. Det ligger i den kooperativa tanken att tänka bredare än bara kortsiktig och största möjliga vinst. I många delar av Sverige finns det företag vars ägare börjar nå pensionsåldern och som vill sälja sin verksamhet till någon annan. Ibland finns varken någon i familjen eller någon extern part som vill ta över verksamheten. Detta är ofta fallet i mindre tätorter eller på landsbygden. Att då möjliggöra för anställda att ta över verksamheten bidrar till att arbetstillfällen bevaras och företaget fortsatt kan drivas vidare.

Kooperationen kännetecknas av delaktighet, samhällsengagemang, successivt lärande och ansvarstagande. Det ligger i kooperativets natur att samspela med övergripande mål om hållbar utveckling ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Kooperationen har ett sammanhang med idéburna verksamheter och föreningsliv inom ramen för det som kallas den tredje sektorn och den sociala ekonomin. Det borde vara naturligt för Miljöpartiet att verka för fler kooperativ och en tro på att det ger ett bättre samhälle på ett mångdimensionellt sätt.

Generationsskiften inom företag kan underlättas om Kooperation som företagsform kan ges bättre förutsättningar. För att de anställda ska kunna ta över företaget från grundaren behövs förvärvskapital. I nuläget möjliggör förvärvslåneförbudet i aktiebolagslagen (21 kap 5 §) utlåning på upp till två prisbasbelopp men det är ofta otillräckligt för att genomföra fullskaliga ägarskiften. Därför bör förvärvslåneförbudet ses över.

Även tryggheten för de anställda som tar över ett företag bör ses över. Om samtliga anställda även är delägare – är de då att betraktas som företagare och därmed ha sämre skydd än andra anställda? Lagen om arbetslöshetsförsäkring, ALF, bör därmed ses över för att tydliggöra vilken trygghet kooperativa företagare har när det gäller a-kassa och sjukpenningsregler.

För att stimulera Kooperation som företagsform och möjliggöra fler generationsskiften där anställda tar över behövs en höjning av kunskapsnivån och att statliga investeringsstöd även når ut till personalägda företag. Sociala investerare som Mikrofonden och rådgivningsorganisationen Coompanion bör ges mer långsiktig finansiering för att kunna verka för kooperativ som företagsform.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att aktiebolagslagen ses över för att utöka undantaget i förvärvslåneförbudet till mer än två basbelopp i de fall lånet upptas av en juridisk person, stiftelse eller ekonomisk förening som kontrolleras av de anställda i bolaget. Då kan anställda ta lån utan att vara personligt betalningsansvariga och beloppet kan vara av betydligt större storlek än idag,**
- **2. att MP verkar för att socialförsäkringssystemet anpassas till anställda som också är ägare tillsammans. Idag fungerar exempelvis inte a-kassan och sjukpenningsregler,**
- **3. att MP verkar för att statliga investeringsstöd som till exempel Vinnova, Almi och Saminvest även når ut till personalägda företag eller arbetskooperativ. En del av det statliga investeringsstödet skulle också till exempel kunna lyftas över i en kooperativ investeringsfond förvaltd av Coompanion.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Kooperativ företagsform är viktigt och som motionären påpekar kännetecknas den av delaktighet, samhällsengagemang, successivt lärande och ansvarstagande. Det ligger i

kooperativets natur att samspela med övergripande mål om hållbar utveckling ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Därför bör en kooperativ företagsform främjas så mycket som möjligt.

3A12. Obligatorisk granskning av tredje part av hållbarhetsrapporter

Inlämnad av: Nickie Excellie

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Desiree Johansson, Emanuel Alvarez, Gabriella Rehbinder, Janine O'Keeffe, Mats Dellrud, Ola Gabrielson

I Sverige är det sedan 1,5 års tillbaka obligatorisk för bolag som har medelantal anställda över 250 stycken, balansomsättning på mer än 175 mSEK och nettoomsättning över 350 MSEK att hållbarhetsrapportera enligt ÅRL 6 kap paragraf 10-14. Syftet är öka fokus på hållbarhetsfrågorna hos bolagen. Hållbarhetsrapporten ska innefatta affärsmodell och hur bolagen arbetar med mänskliga rättigheter, personal, sociala frågor, anti korruption och mänskliga rättigheter. Dock finns det idag inga krav på att denna rapportering ska bli externt granskad. Det innebär att bolagen kan rapportera på de frågor de vill, utan att det kontrolleras att det stämmer. I många fall blir rapporterna mer ett "reklamblad" istället för en faktiskt rapportering. Den finansiella revisorn behöver bara intyga att hållbarhetsrapporten finns, men han behöver inte intyga att det som står i rapporten stämmer.

För att få högre kvalitet på rapporteringen, och få bolagen att på allvar arbeta med sina hållbarhetsfrågor så föreslår vi därför att lagkravet även bör innefatta att dessa rapporter ska bli externt granskade av tredje part, som intygar att information stämmer. Precis som finansiell information idag måste granskas av en extern finansiell revisor.

I Portugal och Spanien är det nu obligatorisk för bolag att en tredje part granskar deras hållbarhetsrapportering, och Sverige bör ta efter. Genom ökade krav på hållbarhetsrapportering sätts press på att de bolag som berörs måste utveckla sitt hållbarhetsarbete ytterligare och minska sin negativa påverkan, vilket kommer ge positiva effekter för en hållbar utveckling framåt. Det ger också ökad komfort till intressenter utav bolag som i större utsträckning kan lita på att informationen verkligen stämmer.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att det ska bli obligatoriskt för de bolag som omfattas av hållbarhetsrapportering enligt ÅRL 6e kap att tredjepartsgranska hållbarhetsrapporten utav en extern part för att säkerhetsställa för intressenter att informationen är tillförlitlig.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Detta är ett naturligt andra steg i processen om att göra företagsledning mer medvetna om hållbarhet i alla dimensioner och att göra företagen i sig mer hållbara.

3A13. Förtal av företag

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Axel Andersson, Barbara Conte, Annika Fundin, Gösta Evén, Sven Hansson

Tonen i samhället blir allt hårdare. Vi har en lag mot ärekränkning av personer och det är bra. Men vi får prata och skriva förolämpande om företag, helt utan något som helst baserat på fakta. T ex om Postnord som klarar av att hantera 495 000 paket en normal dag. Trots det får de mycket oförtjänt kritik. Vilket skadar förtroendet för företaget. Människorna på företaget mår dåligt av att ständigt få läsa vilket dåligt jobb de gör, när de i verkligheten gör ett bra jobb. Från PostNords facebook-sida: "Hur kan ni fuska så mycket och komma i land med det?" SJ är en annan som får mycket kritik, när det till cirka 80 % beror på någon annan att tåget är försenat. T ex har en person skrivit på SJ:s facebook-sida: "SJ ledningen verkar vara snål som inte anställer fler personal! Det är respektlöst mot kunderna! Mycket dålig service för ett så stort företag! Ni borde skämmas och börja tänka på kundens bästa! Naturligtvis påverkar det här personalen och bidrar till den psykiska ohälsan. Vi i MP bör stå upp för ett bättre samtalsklimat!

Själv blev jag utbränd efter beskyllningar utan grund från en känd bloggare på Avanza Bank (Hembergs blogg), Nordnets POD med Günther Mårder och Dagens Industri. Hembergs blogg skrev återigen en hemsk blogg inför nästa emission, som jag lyckades få bort. Men då var skadan redan gjord. Den hade bara ett enda verkligt fakta i hela bloggen. Günther Mårder stämde aldrig av med mitt företag innan POD-utsändningen, men hånskrattade ändå i POD:en åt vårt företag. Strax därefter blev han VD för Företagarna. De som borde främja företagande Jag anlidade 4 advokater och en av dem sa att det var det värsta påhopp han sett på ett bolag, men det gick inte göra något åt det, eftersom det bara är privatpersoner som kan bli kränkta enligt lagen. Ingen vågade längre satsa i bolaget, 4 personer blev uppsagda, jag blev utbränd och snart har företaget gått i konkurs. Vi ville bara väl. De ville kanske få bort en konkurrent.

Mycket ofta skriver journalister färgade beskrivningar med nedsättande adjektiv för att artikeln ska uppmärksammas. Adjektiv som inte har något med bakomliggande fakta att göra. De som blir drabbade, kan bli märkta för livet, men journalisten går bara vidare och skriver en ny färgad artikel. Här är det förstås viktigt att att skadeståndskravet mot en privatperson och mot mindre bolag begränsas. T.ex. högst 10% av företagets omsättning eller personens årsinkomst.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagen mot ärekränkning, brottsbalken 1962:700, andra stycket, kapitel 5, utökas med att även omfatta juridiska personer,**
- **2. att MP verkar för att skadeståndskravet vid förtal maximeras till 10% av bolagets omsättning eller privatpersonens årsinkomst.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen känner med motionären i den personliga berättelsen och förstår intentionen i

motionen och sympatiserar med den men avslår de konkreta förslagen. Idag finns ingen motsvarande lagstiftning som den om ärekränkning, det stämmer. Däremot kan ett företag driva en skadeståndsprocess om en skada, oftast ekonomiskt, kan visas för företaget. Det finns alltså möjlighet att via rättsväsendet få upprättelse. För i andra vågskålen ligger ju yttrandefriheten och rätten att säga sin mening. Skadeståndets storlek regleras ju också i eventuell dom, varför det vore olämpligt att peka ut en politisk målsättning på detta området.

3A14. Bidrag till de som odlar och säljer närodlat och ekologiskt

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Christine Stafström, Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Max Whitman, Mika Liffner, Peter Östevik

Vi föreslår att de som vill börja producera och sälja närodlat och ekologiskt ska få ett års starta eget bidrag.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att de som börjar odla och sälja närodlat och ekologiskt skall få ett års starta eget bidrag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Det finns anledning att se över starta eget bidragen, både vad gäller tiden (nu oftast bara 6 mån) och inriktningen. För att starta en näringsverksamhet som att odla och sälja måste du ändå ha en affärsplan som visar att det kommer gå ihop. När det gäller jordbruk så finns det idag en annan stödmodell, Startstöd, som söks via jordbruksverket. Där finns inte samma snäva tidsbegränsning och därmed finns en stödform redan för det ändamål motionärerna efterfrågar.

3A15. Bidrag till de som startar byggfirma och bygger billiga lägenheter

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Danar Mustafa, Emma Solander, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, Kenth Carlson

Vi föreslår att de som startar byggfirmor och bygger billiga lägenheter ska få ett års starta eget bidrag. Detta för att få bukt med problemet med bostadsbristen och alla som är hemlösa.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att de som startar byggfirmor och bygger billiga hyreslägenheter ska få ett års starta eget bidrag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Problematiken med bostadsbrist är stor, precis som motionären tar upp. För att komma tillrätta med det tog MP förra mandatperioden fram ett bostadspolitiskt program med förslag för att

åtgärda hemlöshet och långa bostadsköer men också för att få hållbart byggande och gröna städer. Syftet med motionen är bra, men skulle inte vara tillräckligt kraftfullt för start av fler byggbolag, där bland annat kompetensbristen också är en avgörande faktor.

3A16. Pant på mobiltelefoner

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Birgitta Josefsson, Emanuel Alvarez, Emma Kuparinen, Annika Fundin, Göran Nordström, Gunnel Annebäck, Jan Lindholm, Karin Persson, Agnita Wärn, Karl-Otto Rosenqvist, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Oscar Askling, Richard Holmqvist, Roger Bydler

För att minska elektronikkröp så tycker vi att mobiltelefonföretagen ska ta mer ansvar. De ska ta tillbaka gamla mobiler och betala en pantsumma för dem.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att företag som säljer mobiltelefoner ska ta tillbaka gamla mobiltelefoner från köpare och betala en pantsumma för dem.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I januariavtalet finns en skrivning med om en utredning av pant på bland annat mobiler. Den kommer vi nu se till bli verklighet. (Ur avtalet: "Krav på pant ska omfatta fler produkter, som exempelvis batterier, mobiltelefoner och annan elektronik. (Utredning tillsätts våren 2020. Systemet på plats från 2022).

3A17. Förbjud reklam för lån

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Aron Knifström, Göran Nordström, Hampus Rubaszkin, Jan Lindholm, Karin Persson, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Helsing, Marcus Nordlund Oja, Mariam Salem, Nicklas Börjesson, Per Chrisander

Då allt fler sätts i lyxfällor så tycker vi att det borde vara förbjudet att göra reklam för lån.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det förbjuds att göra reklam för lån.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Att förbjuda reklam för olika produkter är mycket svårt, även om syftet är bra. Att låna pengar kan vara nödvändigt ibland och då är det bra att det finns upplysning om vart en kan vända sig. Det är rimligt. Det som är mer orimligt är dyra lån med allt för höga räntor och kostnader, ofta enkla att få med bara ett knapptryck, i mobilen. För denna typen av lån kom ändringar i konsumentkreditlagen i september 2018. Syftet är att skydda konsumenter med svag ekonomi och är huvudsakligen en reglering om hur mycket ett lån får kosta. I den nya lagstiftningen finns också krav på måttfullhet i reklamen om lån.

3A18. Tillåt pensionärer att ta lån

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Christine Stafström, Arne Bringentoff, Arne Karyd, Åke Askensten, Göran Nordström, Gösta Evén, Jan Ryden, Kenth Carlson, Peter Östevik, Tina Wallenius, Ulla Wihlman, Urban Johansson

Vi tycker att reglerna ska ändras så att pensionärer får lov att ta lån.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att reglerna ändras så att pensionärer får lov att ta lån.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Det finns inga regler eller lagar som idag begränsar pensionärens möjlighet att ta lån, utan är en uppgörelse mellan kund och bank, grundat på bland annat återbetalningsförmåga. För att ändra detta skulle staten behöva gå in med någon form av lånegarantier för de pensionärer som inte får lån annars, vilket i sig skulle kunna leda till ojämlikhet och stora förluster. Det finns idag många svaga kunder på bankmarknaden, men här ser vi inte hur lagstiftning skulle kunna lösa problemet.

3A19. Miljölån

Inlämnad av: Åke Boa Lundberg

Stöds av: Sandra Callenberg, Christina Waldenström, Gabriella Rehbinder, Tim Gahnström

Olika former av bidrag är ett vanligt sätt att stimulera miljö- och klimatförbättrande investeringar. Vi föreslår att dessa bidrag kompletteras med och till stor del ersätts av statliga räntefria klimatlån. Lånen ska i princip täcka hela investeringen och återbetalas under så lång tid som är anläggningens/varans beräknade livstid. Lånen kan förslagsvis förvaltas av skatteverket så som beskrivs i attsatsen nedan. Vi ser med det här förslaget bland annat följande fördelar

1. Klimatlånet skulle vara det hittills kraftfullaste incitamentet till klimatomställning. Vi skulle få se solceller på varenda hustak, trafiken blir tyst och ren med alla elbilar och den gödsel som bönderna sprider på sina åkrar blir helt luktfri efter biogasprocessen.
2. Klimatlånet kan ges en enklare administration än den nuvarande floran av bidrag. Detta till fördel för både staten och låntagaren.
3. Klimatlånet är enkapitalplacering och behöver därför inte något budgettak i statens utgiftsbudget. Detta gör att investeraren kan planera långsiktigt på ett annat sätt än med nuvarande bidragsformer som i många fall är beroende av om anslagna medel räcker till.
4. Klimatlånet ger mycket små incitamentet och möjlighet till fusk och bedrägeri. Lånet ska betalas tillbaka rakt av.
5. Låneformen stimulerar till ekonomiskt bärkraftiga och långsiktiga investeringar.

6. Klimatlånet skulle få en omedelbar effekt: Det löser finansieringsproblemet i ett slag. Många långsiktigt lönsamma investeringar bromsas av att de initialt kräver en stor investering.
7. Denna omedelbara effekt skulle bli ett kraftfullt incitament till investeringar kring forskning och innovationer i klimatvänlig teknik.
8. Klimatlånen skulle ge staten en anseilig ränta på utlånat kapital i form av de skatter som den stimulerade tillväxten skulle generera. Denna effekt borde kompensera kostnaden för eventuell ökad statlig upplåning under den mest expansiva perioden..
9. Klimatlånen kan utgöra ett effektivt stimulanspaket under en kommande lågkonjunktur.
10. Klimatlånen skulle stimulera till decentraliserad elproduktion och därmed göra elförsörjningen något mindre känslig för störningar som oväder, naturkatastrofer, krig och sabotage. Decentraliserad elproduktion är också en motvikt mot elnätsbolagens monopolställning.
11. Klimatlånen kan, om reformen genomförs och faller väl ut, vara den politiska stimulans som MP och en eventuell rödgrön regering behöver. Det kan också ge andra länder en förebild och kanske i någon form bli en modell för klimatbiståndet till fattiga länder.

MP Högsby yrkar

- **1. att MP verkar för att räntefria statlig lån till klimatinvesteringar införs. Lånen ska ges till hela investeringskostnaden eller den del av investeringen som utgör en merkostnad för ett klimatvänligt alternativ, t.ex merkostnaden för en miljöbil i förhållande till motsvarande fossilbil. Lånen ska på liknande sätt som ROT och RUT administreras av Skatteverket som betalar ut lånesumman direkt till leverantören. Återbetalning sker via låntagarens skattekonto under så lång tid som är anläggningens/varans beräknade livstid. För att säkra återbetalningen ska Skatteverket kunna anpassa uttaget av preliminär skatt, vilket gör kreditprövning mindre viktig. Lånet ska kunna följa t.ex. en fastighet eller ett fordon vid ägarbyte. Såväl enskilda som, i anpassade former, föreningar, företag, kommuner och regioner ska kunna ta del av lånet. En statlig kommission gör upp en lista på godkända investeringar, en lista som hela tiden uppdateras med den tekniska utvecklingen. Som ett pilotprojekt kan man starta med enbart t.ex. solceller för att utvärdera effekten.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP har redan fått igenom ett liknande förslag, gröna klimatkrediter, som regeringen planerar att utreda och införa. Syftet är att säkerställa att innovations- och utvecklingsmedel finns tillgängligt för nya företag och entreprenörer och för att främja en grön omställning.

3A20. Finansiering av miljöcertifiering

Inlämnad av: Andreas Grunewald

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Hjortenskiöld, Christina Kreitz, Douglas Albinsson, Eva-Lena Rodrigo, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Linnea Palme, Jan Ryden, Kenth Carlson, Lasse Magnusson, Lena Östholm Munkberg, LennART Frostesjö, Martina Hallin, Mattias Lafvas, Rebecka Hovenberg, Sixten Thames

Bakgrund till motionen

Idag är det ofta dyrare att producera miljövänligt och/eller ekologiskt. Det gör att dessa produkter kostar mer i konsumentledet. Förutom den högre produktionskostnaden så behöver även den producent som vill få ut sina varor märka dessa med en miljöcertifiering, så att konsumenterna kan avgöra vilken produkt hen vill köpa.

Denna certifiering kostar och belastar således produkter som vi vill att människor ska konsumera i högre utsträckning, bara för att dom behöver särskiljas från dom andra. Det är inte rimligt att kostnaden för certifieringen belastar de produkter som är bättre att konsumera, än de som är sämre. Därför borde själva kostnaden för certifieringen belasta alla dom produkter som inte är miljöcertifierade.

Ett sådan lösning skulle kunna vara utformad så att kostnaderna för själva miljöcertifieringen är helt avdragsgilla för företaget. Därmed skulle denna miljömärkta produkt inte få en extra kostnadsbelastning som idag.

Självklart finns svårigheter för detta. Som tex, vilka miljöcertifieringar ska vi anse vara tillräckligt bra för att få denna typ av finansiering. I vilka led skall detta gälla? Vad är en produkt etc etc. Men det skulle samtidigt vara ett kraftfullt argument för miljöcertifiering, att det kostar inget extra att miljöcertifiera.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det utreds huruvida det är möjligt att kostnaden för miljöcertifiering av produkter, kan göras tex avdragsgill eller på annat se hur man kan minska kostnaden för miljöcertifieringen så att den inte drabbar produkten.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Detta är ett bra sätt att göra det lättare och billigare att göra rätt.

3A21. Förbjud direktreklam i pappersformat

Inlämnad av: BirGitta Tornérhielm

Stöds av: Sandra Callenberg, Åke Askensten, Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund Martin Gustafsson, Annika Fundin, Gösta Evén, Eivor Karlsson, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Janine O'Keefe, Kenth Carlson, Rebecka Le Moine, Samuel Plumppu, Simon Rosén

Förbud för pappersreklam är ett effektivt sätt att nå klimatmålen enligt Sveriges klimatlag (2017:720). Vi föreslår att direktreklam i pappersformat förbjuds i Sverige med effekten att minska konsumtionen och därmed också dämpa produktionsbehovet. Sveriges Klimatlag anger att växthusgasutsläppen ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990 senast år 2045 (Klimatlag (2017:720)). Möjlighet att närma oss målet är bland annat att effektivisera och att sänka vår produktion. Möjlighet för sänkt produktion är bland annat minskad reklam.

Utsläppsvinster med minskad reklam:

- Växthusgasutsläppen minskar i alla led
- Opinon för ett samhälle utan slit och släng stärks

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att direktreklam i pappersformat förbjuds i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP vill begränsa reklamens utbredning, men när vi vill förbjuda är det utifrån vad det görs reklam för (spel, alkohol, tobak) eller till vilka (barn under 12 år), inte utifrån vilket format reklamen sprids i. Till exempel röstade kongressen 2017 nej till att förbjuda telefonförsäljning, däremot har vi där stärkt konsumentens ställning genom att införa krav att köp via telefonförsäljning ska kräva skriftlig bekräftelse av konsumenten.

3A22. Skatteväxla markanvändning för att förhindra sjätte massdöd

Inlämnad av: Bengt Vänerhall

Stöds av: Danar Mustafa, Kenth Carlson, Sixten Thames, Thereze Almström

Vi människor, som lever idag, har fått äran att födas på den här mycket behagliga och vackra planet. Dock så är vi inte ensamma här utan delar planeten med alla andra livsorganismer som finns här. Tyvärr så exploateras landytan allt mer och i samma takt så minskar mängden biologisk mångfald, inte helt ologiskt. Forskning visar idag på att arter dör ut med en hastighet på 100-1000 gånger snabbare än naturligt och att vi därmed närmar oss en sjätte massdöd. Denna utveckling kommer sannolikt nu accelerera i takt med att fossil bränsleanvändning minskar och biobränslen ökar. Detta är självklart helt ohållbart och därför behövs det absolut mest effektiva styrmedlet användas för att stävja denna utveckling.

Lösningen heter skatteväxling och går ut på att man beskattar alla ägare till mark per m^2 .

Därefter får alla ägare deklarerat hur mycket av marken som är dedikerad till naturen och under hur lång tid den varit det. Slutligen fördelas skattepengarna jämt tillbaks till ägarna i proportion till mängden och tiden dedikerad natur de deklarerat. Skatten höjs sedan enligt en prognos som justeras allt eftersom för att få önskad effekt. På detta vis så kommer många markägare gå över på att dedikera sin mark till naturen istället, och de som nyttjar sig av marken kommer göra detta på ett mer effektivt vis.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att skatteväxla markanvändning i syfte att skapa dedikerad mark till naturen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen tror att fortsätta den stora ökningen av naturreservat som MP fått igenom de senaste fyra åren i kombination med annan politik för biologisk mångfald är mer effektivt. Att skydda den viktiga resursen åkermarken för livsmedelsproduktion är en fråga som miljöpartiet uppmärksammat och drivit i många år bland annat genom skydd av bördig jordbruksmark samt moratorium för byggande av externa köpcentran, som ofta etableras på strategisk jordbruksmark.

3A23. Sänkt skatt för kvinnor under småbarnsåren

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Emma Solander, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Lars Ahlfors

För att samhället skall bli jämlikt och jämställt för kvinnor och män behövs en enkel åtgärd, sänk skatten för kvinnor under småbarnsåren. Med småbarnsåren menar jag från födseln till förskoleklass som numera är obligatoriskt för alla barn 2018. Kvinnor blir oftare sjukskrivna än män, en viss kategori av dessa är småbarnsföräldrar. De som drabbas värst av ojämlikhet förutom ensamstående kvinnor är kvinnor i traditionella kärnfamiljer där nästan alltid kvinnan jobbar deltid under småbarnsåren. Det är de som tar ut störst andel av föräldraledigheten och vård av sjukt barn samtidigt som de går ned i arbetstid under ett stort antal år. De kvinnor som är skilda som har varannan vecka gynnas lite bättre och kan arbeta lite mer, eftersom här jobbar de ofta igen tiden då de ej har barnen. De behöver ej heller dubbelarbete obetalt lika mycket i hemmet med att städa efter mannen. Vilket man vet leder till större psykisk ohälsa.

Skatten måste räknas fram i den nivå så att alla de år som kvinnan jobbar deltid likställs med mannens heltid under samma tid. Här måste man även ta in de 20 % som kvinnan tjänar mindre än mannen genom hela livet och arbetsgivare får inte sänka kvinnors löner mer än idag för denna skatt. Hur många procent är detta? 20% lägre lön för samma arbete som mannen och 80 % av hundra är deltiden. Detta betyder att skatten är lägre för kvinnan genom småbarnsåren men även före och efter eftersom vi lika gärna kan lagstifta om lägre skatt för lika lön på en gång. Eftersom det tar alldeles för lång tid innan vi får lika lön om vi inte är snabba som Island.

Detta ska finansieras genom att skatten för de andra höjs med 2 kr per person.

6 års stor förändring av arbetstid i en kvinnas liv. När barnet börjat förskoleklass fortsätter kvinnor ett visst antal år till att gå ned i arbetstid och detta är en till stor problematik som måste lösas kanske med 5 år till av skattesänkning tills barnet är 11-12 år och börjar kunna röra sig mer fritt och klara av mer självständiga saker som att ta sig till aktiviteter med mer. Mannen tar del av en del, men det är fortfarande kvinnan som går ned mest i arbetstid. Resultat blir även mindre sjukskrivningar, då man vet att detta ofta beror på att kvinnor måste identifiera sig med olika roller och kravbild ökar. Yttre krav, rollidentifikation och Copingstrategier påverkar kvinnors ohälsa under hela yrkeslivet, under småbarnsåren syns detta extra tydligt eftersom en tredje variabel här är sömn. Detta påverkar kvinnors ohälsa och arbetsprestation, därför bör skatten sänkas. Resultat blir att kvinnan kommer få lika hög pension som mannen. Resultatet kanske blir att kvinnor blir tryggare och vågar löneförhandla vid ingångslön som man också vet sänker pensionen.

Kvinnor skall kunna gå ned i deltid och få lika hög pension som mannen, detta är ekonomisk jämlikhet och kvinnorna ska ha makten att kunna påverka sina egna liv att kunna skaffa barn och fortfarande vara jämställda.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att sänka skatt för kvinnor under småbarnsåren.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MPs mål är ett jämställt samhälle där lönegapet stängs och pappor tar större ansvar i att vara föräldralediga. Motionären tar upp ett angeläget samhällsproblem. Kvinnor tar ut 75 % av föräldraledigheten, halkar efter i löneutvecklingen och har en betydligt lägre genomsnittlig pension som följd av detta. Attsatsen som motionären lägger löser dock inte problemen, utan skulle tvärtom cementera dem. En sänkt skatt för just kvinnor under tiden när barnen är små skulle öka incitamentet för mödrar att stanna hemma med barnen och fäder att jobba. Partistyrelsen vill inte skapa ett skattesystem som uppmuntrar till ojämställdhet - tvärtom vill vi hitta fler sätt för att skapa ett mer jämställt uttag av föräldraledigheten.

3A24. VOV-avdrag

Inlämnad av: Sidney Holm

Stöds av: Sandra Callenberg, Anne Wetterlind, Desha Svenneborg, Henrik Sundström, Kenth Carlson, Malin Sommanö, Per Chrisander, Fredrik Olsson

Enligt Jordbruksverkets Allmänna råd 2 kap. 12 § bör hundar rastas var sjätte timme dagtid, oftare för valpar och äldre hundar. Många heltidsarbetande hundägare har inte möjlighet till detta. Många hundägare har inte heller råd att lämna in hunden på hunddagis eller anlita någon annan som rastar sin hund. Jag föreslår jag att det införs ett särskilt VOV-avdrag liknande

RUT-avdraget eller att hundrastning/hunddagis ska ingå i RUT. Ett VOV-avdrag skulle förbättra situationen för alla de hundar som idag lämnas ensamma hemma alldeles för länge.

Enligt Jordbruksverkets register finns det över 900 000 registrerade hundar i Sverige (december 2018) och ett VOV-avdrag skulle kunna skapa många nya arbetstillfällen. Att jobba på ett hunddagis eller som ”dogwalker” är ett bra enklare arbete som vare sig kräver lång utbildning eller goda kunskaper i det svenska språket.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det införs ett VOV-avdrag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP vill se ett breddat RUT, men vad som ska ingå i en eventuell breddning bör utredas först. Det är möjligt att djuromsorg skulle kunna ingå, men partistyrelsen tycker inte vi ska driva att införa ett skatteavdrag för just rastning av hundar utan en större översyn av RUT.

3B01. Höjt grundavdrag

Inlämnat av: BirGitta Tornérhielm

Stöds av: Åke Askensten, Britta Kahanpää, Gabriella Reh binder, Göran Nordström, Gösta Evén, Eivor Karlsson, Jan Lindholm, Jan Ryden, Agnita Wärn, Karin Michal, Kenth Carlson, Lars Harms-Ringdahl, Matz Lonnedal Risberg, Tim Gahnström, Ylva Wahlström Ödmann

Ekonomiska klyftorna fortsätter att öka i Sverige. Ett sätt att utjämna klyftorna är att höja grundavdraget. Alla berörs även de med höga inkomster.

Men framför allt de fattiga och landsbygden får en stor injektion. Höjt grundavdrag är en stark injektion för småföretagare och landsbygdens utveckling. På detta sätt borde fler människor kunna leva på sina inkomster av arbete.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för höjt grundavdrag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MPs linje är höjt grundavdrag i ekonomiskt utsatta glesbygdskommuner. Låt oss fokusera på att få den principen på plats innan vi utifrån ett nytt helhetsgrepp tar ställning till hur högt grundavdraget i sig bör vara.

3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring

Inlämnad av: Jarmo Uusitalo

Stöds av: MP Uddevalla, Britta Kahanpää, Danar Mustafa, Mats Dellrud, Tim Gahnström

Kanada införde den 1 januari en avgift på växthusgaser, se ”Greenhouse Gas Pollution Pricing Act, SC 2018, c 12, s 186”

(<https://www.canlii.org/en/ca/laws/stat/sc-2018-c-12-s-186/139160/sc-2018-c-12-s-186.html>)

Denna avgift har den ovanliga fördelningen att intäkterna inte går till statskassan utan återförs till medborgarna på så sätt att varje person betalar avgift i förhållande till sina utsläpp, medan alla personer får tillbaka lika stor andel av intäkterna från avgiften.

Detta innebär dels ett incitament att minska sina utsläpp för att minska sina kostnader, dels en omfördelning av pengar från dem som släpper ut mycket till dem som släpper ut lite. Eftersom det vanligtvis är personer med låga inkomster som konsumerar mindre och därmed släpper ut mindre så innebär detta samtidigt en omfördelning av förmögenheter från de rika till de fattiga.

Detta är i våra ögon en sympatisk omfördelning med flera positiva effekter, vi yrkar enligt nedan

Vi yrkar

- **1. att MP utreder möjligheterna för en motsvarande lagstiftning i Sverige, och om utredningen utfaller positivt verkar för att en sådan lagstiftning införs skyndsamt**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

med ny att-sats från PS:

- **att MP verkar för att ta fram ett system där intäkter från nya miljöskatter och höjningen av befintliga miljöskatter gå direkt tillbaka till medborgarna med en summa lika stor för alla**

Partistyrelsen är positiva till denna inriktning, som är en viktig fråga att driva. Syftet med vår nya att-sats är att ange vad vi vill mer exakt.

Miljöpartiet driver inte bara en politik för minskade klyftor, vi väger också in fördelningspolitik i de klimatpolitiska vägvalen. Från våra klimatprinciper som finns i klimatfärdplanen: ”En skarp klimatpolitik kräver många människors delaktighet och måste för att vara lyckosam, kombineras med en aktiv fördelningspolitik.”

I den gröna skatteväxlingen vill vi verka för mer jämlikhet genom att driva på för att öka andelen skattesänkningar som går till låginkomsttagare. Vi driver också en rad andra reformer för ökad jämlikhet och bättre villkor för glesbygden, till exempel reformerat reseavdrag, att vindkraftens

fastighetsskatt ska gå direkt till sina kommuner och höjt grundavdrag i glesbygdskommuner. Klimatskatter är omfördelade i sig, då höginkomsttagare i snitt orsakar betydligt mer utsläpp än låginkomsttagare. Men ytterligare hänsyn till jämlikheten behövs för att kunna genomföra den gröna omställningen på ett bra sätt.

De många motionärernas förslag går under en rad olika namn: Avgift och utdelning, Carbon fee and dividend, Cap and dividend (om ett tak för utsläppen sätts) och nu även Kanadamodellen, eftersom den införts där. I jämförelsen med Kanada kan det vara bra att känna till att Sverige har betydligt högre koldioxidskatt än Kanada, samt att vår politik för jämlikhet även med detta system framför allt skulle finnas genom andra åtgärder.

Avgift och utdelning vore ett nytt steg i rätt riktning och har en viktig pedagogisk effekt som kan öka stödet för höjda och nya miljöskatter. Ju högre miljöskatterna blir, desto viktigare blir det att samtidigt agera för ökad jämlikhet som i denna modell. Det kan också kännas tydligt och konkret för människor var pengarna tar vägen, till exempel via en tydligt märkt återbäring på deklarationen.

Det går att överväga vissa varianter i utformningen, till exempel skulle utredningen kunna titta på om utdelningen bör vara olika hög för olika medborgare, men det skulle vara svårt att utforma ett sådant system som upplevdes rättvist.

3B03. Koldioxidskatt enligt kanadensisk modell

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: Klimatnätverket, MP Dalarna, MP Ludvika, MP Göteborg, MP Helsingborg, Alina Koltsova, Angela Nordlund Oja, Anne-Marie Lindén, Aron Knifström, Bengt Annebäck, Birgitta Josefsson, Britta Kahanpää, Emma Nilsson, Martin Gustafsson, Fredrik Leijerstam, Göran Nordström, Harald Enoksson, Helena Böcker, Jan Ryden, Joakim Nordlund, Kalle Persson, Christian Karlsson, Karin Persson, Karl-Otto Rosenqvist, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Lisa Hellsing, Marcus Nordlund Oja, Mats Dellrud, Michael Williams, Peter Östevik, Sam Spjuth, Sixten Thames, Sofia Kamlund, Thomas Drost, Thomas Rödin

Den kanadensiska regeringen har nu infört en nationell koldioxidskatt på energi och fordonsbränslen. För att förhindra att skattehöjningen slår mot de fattigaste i samhället delas en del av intäkterna ut direkt till medborgarna. På så sätt är det storkonsumenterna och producenterna som bär kostnaderna, medan de som lever hållbart och med små medel kompenseras fullt ut eller rent av belönas.

Tanken är att skatterna ska avveckla den fossila energiförsörjningen och stimulera utbyggnad av förnyelsebar energi, men utan att skada hushållens ekonomi. Kanadas regering menar att de flesta kommer få mer tillbaka än vad de ökade energikostnaderna kommer kosta dem.

Detta är ett solidariskt och socialt hållbart sätt att minska koldioxidutsläppen. Det är även ekologiskt hållbart. Den som inte lever över naturens tillgångar kommer inte heller att belastas med denna skatt. När alla medborgare lever inom de ramar som naturen klarar av har skatten

nått sitt mål. Det är viktigt nu att få ett brett stöd för de reformer som krävs för att ställa om till ett hållbart samhälle.

Valresultatet visade att de förslag som MP drivit inte har detta breda stöd. En koldioxidskatt enligt kanadensisk modell har en god chans att få ett brett stöd bland befolkningen och därigenom ge ett bra utslag vad gäller sänkta utsläpp.

Som sagt, klimatet kan inte vänta.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för införandet av ett system där hela eller delar av en höjd koldioxidskatt och andra klimatskatter delas ut, jämnt fördelat, till medborgarna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Med hänvisning till svar och förslag på ny attsats i motion 3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring.

3B04. Avgift och utdelning utifrån klimatkonsumtion

Inlämnad av: Rebecka Le Moine

Stöds av: Gröna studenter, MP Växjö, MP Östergötland, MP Linköping, Albin Evertsson, Ann-Louise Hansson, Britta Kahanpää, Martin Gustafsson, Fredrik Robertsson, Göran Nordström, Harriet Olsén, Johan JoMo Moberg, Karin Persson, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, Lars Olert, Lena Östholm Munkberg, Lisa Helsing, Marcus Nordlund Oja, Micke Seid, Roger Bydler, Samuel Plumppu, Simon Rosén, Sixten Thames, Tim Gahnström, Tina Wallenius, William Olsson

Såväl Sveriges klimatpåverkan som de ekonomiska och sociala klyftorna behöver minskas. Vi vet att rikedom allt för ofta korrelerar med ett större klimatavtryck. För att klara klimatmålet måste vi hålla oss inom 1,5 grader uppvärmning. Enligt de prognoser som finns idag har vi bara cirka 10 år på oss, om vi fortsätter som idag. Vi måste göra stora klimatreformer, och det enda sättet att få folk att gå med på de stora omställningar som krävs är om de känner sig trygga med att omställningen är rättvis, så att ingen lämnas utanför. Vi behöver klimaträttvisa.

Ett sätt att gå bemöta dessa utmaningar är med en koldioxidbaserad ”avgift och utdelning”. Förslaget innebär ökande avgifter för ökade koldioxidutsläpp, som återförs till medborgare genom månatliga utbetalningar. Det betyder att den som konsumerar klimatdåligt kommer förlora ekonomiskt på systemet, medan de som konsumerar klimatsmart tjänar ekonomiskt på systemet. Det skulle vara en reform som verkligen implementerar ”polluters pays principle”. Det blir en reform för ekonomisk omfördelning och med en positiv klimatomställning, som medborgare kommer att se effekten av varje månad. Mer än hälften av den svenska befolkningen skulle troligen tjäna på systemet.

Detta är en lösning som drivits på av ideella organisationer och rörelser som amerikanska Citizens Climate Lobby – med den svenska avläggaren Klimatsvaret – liksom den världsledande klimatforskaren James Hansen, med flera. Många amerikanska städer, inklusive större sådana som Philadelphia, och delstaten Kalifornien, har ställt sig bakom uppropet för en lag för motsvarande system (Carbon Fee and Dividend-system). Varianter av idén har lyfts flera gånger i den amerikanska kongressen. Ett lagförslag av Van Hollens förslag kallades ”The Healthy Climate and Family Security” och går ut på att alla intäkter från utsläppsauktionerna förs tillbaka till invånarna i USA, lika mycket till var och en, vilket ger en kraftfull omfördelning till förmån för låginkomsttagare. Så sent som i slutet av 2018 införde Kanada ”Carbon fee and dividend”, och räknar med ett pris på 10 \$ per ton koldioxid i början 2019, för att sedan höjas och slutligen stanna till 2022 med ett pris på 50 \$ per ton. Nu bör Sverige gå efter, med en effektiv och rättvis klimatreform.

Vi yrkar

- **1. att MP driver på för att införa avgifter på det som förstör miljön och utdelning till medborgarna, som en del av sin politik.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Med hänvisning till svar och förslag på ny attsats i motion 3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring.

3B05. Fördelningskonsekvenser i klimatpolitiken

Inlämnad av: Roger Bydler

Stöds av: Klimatnätverket, Martin Arvidsson, Anne Wetterlind, Christina Waldenström, Göran Nordström, Harriet Olsén, Henrik Sundström, Karin Persson, Karin Pleijel, Kenth Carlson, Lars-Erik Lögdberg, Lena Östholm Munkberg, Maj Ardesjö, Malin Sommanö, Martina Hallin, Mats Nittve, Oscar Askling, Per Chrisander, Rebecka Hovenberg, Stefan Norrman, Thomas Drost, Tim Gahnström

”Nästan 50 procent av de globala koldioxidutsläppen orsakas av aktiviteter från omkring 10 procent av världens befolkning och ökar till 70 procent från 20 procent av invånarna. Bestäm en gräns för fotavtrycken per capita hos de 10 procenten som släpper ut mest koldioxid, motsvarande en genomsnittlig europeisk invånare, och de globala utsläppen skulle kunna begränsas med en tredjedel inom ett eller två år.”

Miljöpartiets klimatfärdplan tar också upp hur utsläppen är beroende på skillnader i lön och kapital.

”Ju rikare vi är, desto större klimatpåverkan har vi i snitt. Enligt statistik från SCB orsakar den rikaste tiondelen av befolkningen i Sverige cirka fyra gånger så stora koldioxidutsläpp som den tiondel av befolkningen med lägst disponibla inkomster. Globalt är situationen ännu mer extrem. Enligt en forskningsrapport från Oxfam orsakar världens rikaste tio procent hälften av alla utsläpp av växthusgaser som kommer från individuell konsumtion, medan den fattigaste

hälften av världens befolkning endast orsakar 10 procent av dessa utsläpp .”

Vi ser alltså att såväl i Sverige som globalt är det en mindre, rikare del av befolkningen som orsakar en oproportionerligt stor del av utsläppen via sin konsumtion. Ska det bli möjligt att klara minskningen av växthusgasutsläpp måste därför dessa människor minska sina utsläpp, samtidigt som det av rättviseskäl inte är rimligt att mindre bemedlade människor eller som inte har möjligheter att enkelt ändra sina levnadssätt, t ex de som bor på landsbygden, ska göra samma uppoffringar som de som genom sin överkonsumtion orsakar enorma utsläpp. Vi kan heller inte förvänta oss att de som upplever att åtgärder slår orättvist kommer att acceptera detta. De kommer att protestera och agera för att fördelningseffekterna ska vara rättvisa, vilket i praktiken kan innebära att nödvändiga åtgärder inte kan genomföras. Ett exempel på det är de ”gula västarna” i Frankrike. . I propositionen ”En hållbar framtid – en ekonomisk politik för miljö och jobb” lyfts jämlikheten fram som en del i ”MP:s grundläggande värderingar för en grön politik i att-satsen, ”att MP anser att den ekonomiska politiken ska styra mot ökad jämlikhet ”.

Förutom att ekonomisk ojämlikhet behöver beaktas då åtgärder beslutas och genomförs, behöver även hänsyn tas till åtgärders olika konsekvenser i stad och landsbygd Utfallet av valet kan nog ses som ett utslag av att den politik vad gäller klimatåtgärder, som vi varit med att utforma i vårt regeringsdeltagande, inte har uppfattats positivt ur ett landsbygdsperspektiv. Vi kan se att många av de som bor i norra Sverige och på landsbygden har lämnat Miljöpartiet. Som en konsekvens saknar nu vårt parti helt riksdagsrepresentation i norra Sverige, vårt inflytande på landstingsnivå har starkt minskat och i landsbygdskommuner är vi i stort sett uttraderade

Utmaningen vi står inför är att minska de utsläpp som vår konsumtion orsakar med över 80 procent, från strax under 11 ton CO₂e per person och år till neråt 1-2 ton per person och år. Som forskningen visar är ett ojämlikt samhälle konsumtionsdrivande, och det på alla inkomst- och förmögenhetsnivåer.

”I stället för att utgå ifrån att vi får dras med egennyttig konsumism, individualism och materialism i sådan omfattning att detta kommer att omintetgöra varje försök att utveckla hållbara ekonomiska system måste vi inse att dessa företeelser inte är fixa uttryck för den mänskliga naturen. De avspeglar istället de särdrag som kännetecknar de samhällen där vi befinner oss, och de varierar till och med mellan de rika markandsdemokratierna. I grund och botten innebär en minskning av ojämlikheten att siktet ställs om, från splittrande egennyttig konsumism, som drivs av statuskonkurrensen, till en mer socialt integrerat och förenande samhälle. Större jämlikhet kan hjälpa oss att utveckla det kollektiva etos och engagemang för samarbete, som behövs om vi ska kunna lösa de problem som hotar oss alla. Under andra världskriget förstod våra ledare vad det handlade om: om ett samhälle ska svetsas samman måste den politiska inriktningen uppfattas om rättvis och inkomstskillnaderna minskas”.

I en uppföljare till Jämlikhetsanden, har Richard Wilkinson och Kate Pickett i boken ”Den inre

ojämlikheten. Hur mer jämlika samhällen minskar stress, förbättra hälsan och ökar allas välbefinnande" (Allen Lane) tagit ytterligare ett steg och fördjupar sig i möjliga förklaringar till de starka sambanden mellan ojämlikhet och försämrade folkhälsa.

Uppenbarligen krävs att den ökade ojämlikhet vi ser i många länder idag, inte minst i Sverige, måste brytas om vi ska kunna klara omställningen till ett hållbart samhälle. Ska utsläppen på grund av vår konsumtion minska krävs att politiken utgår från ökad jämlikhet samtidigt som de åtgärder som sätts in för att minska utsläppen behöver utformas eller kompletteras med åtgärder så att de skapar engagemang och uppfattas som rättvisa. Vi ser nu hur länder, som Kanada (5), kopplar åtgärder som kräver ekonomiska insatser från alla till att återbetalningar görs som utformas utifrån en rättvis fördelningsprincip. Samtidigt behöver den s.k. rekyleffekten, dvs att omfördelningen kan leda till ökad konsumtion, beaktas genom åtgärdernas utformning.

Vi yrkar

- **1. att MP via partistyrelsen utformar en ekonomisk politik som aktivt tar hänsyn till fördelningseffekternas betydelse för människors koldioxidavtryck och människors motivation att minska sin konsumtions negativa klimatpåverkan,**
- **2. att fördelningseffekterna, vad gäller såväl jämlikhet som de förutsättningar som gäller för boende i olika delar av landet, analyseras och beaktas då åtgärder och styrmedel för minskade utsläpp av växthusgaser tas fram,**
- **3. att MP via partistyrelsen utformar en ekonomisk politik, typ cap and dividend, som innebär att skatter och avgifter som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser utdelas jämnt till alla svenska medborgare, samtidigt som åtgärderna utformas så att de motverkar att en sådan omfördelning leder till ökad konsumtion.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Med hänvisning till svar och förslag på nyattsats i motion 3Bo2. Avgift på växthusgaser med återbäring.

3Bo6. Klimateffektiv användning av koldioxidskatt/avgift

Inlämnad av: Sibylla Jämtning

Stöds av: Klimatnätverket stöd förattsats 2 och 3, MP Nässjö, MP Aneby, Anna Mazetti-Nissen, Åke Askensten, Björn Åslund, Bo Magnusson, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Niclas Karlsson, Roger Bydler

Inledning

All ny teknik som kräver investeringar är till en början mycket dyr att tillämpa och kan behöva ekonomisk hjälp att komma i gång. När väl en marknad har etablerats, och produktion är igång så faller priserna så att tekniken blir lönsam och självgående. Många ledande forskare i energi-

och miljöteknik menar att vi i dag har all teknik och all kunskap för att förhållandevis enkelt halvera koldioxidutsläppen. En viktig del i detta är användning av olika kolsänkor. Idag saknas dock incitament till att starta denna typ av projekt och verksamheter, och det krävs nya affärsmodeller. Tyvärr är det fortfarande billigare att släppa ut koldioxid än att fånga upp den.

Befintlig teknik – kolsänkor

Kolsänkor är exempel på befintlig teknik som kan fånga upp koldioxid ur atmosfären. Exempel på kolsänkor:

- trähus - trä har tagit upp koldioxid ur atmosfären och den är lagrad i träet så länge som huset står. Ett ton trä har tagit upp ca 1,6 ton koldioxid ur atmosfären.
- pyrolys - dvs framställning av energi och biokol. Biokol kan sedan användas som jordförbättringsmedel. Biokolets halveringstid i har uppskattats till 6000 år. Det är alltså en långsiktig kolsänka. Ca hälften av den koldioxid som växter tagit upp återges inte till atmosfären under verskådlig tid. Varje ton biokol som framställs har tagit upp ca 3,7 ton koldioxid. Den andra hälften av biomassan ger energi.
- mineralisering. Att fånga upp koldioxid direkt vid förbränning, dvs ur rökgaserna, är en teknik under stark utveckling för att sedan kunna lagras under jord. På Island har man med framgång lagrat koldioxid i basalt som redan efter två år har 95 % övergått till karbonater. Detta är en kolsänka till evig tid.

Pantsystem

Koldioxidskatten skulle kunna fungera som ett slags pantsystem. Kostar det 1000 kr/ton att släppa ut koldioxid så borde den som fångar upp ett ton koldioxid erhålla 1000 kr. Vi menar att det skulle vara lätt att motivera ett sådant system för allmänheten. (Det är lite svårare att motivera att koldioxidskatten ska finansiera välfärd, skolor och omsorg. Dessa sektorer bör inte vara beroende av hur mycket vi förorenar och förstör vår miljö.)

Det bör utredas hur ett dylikt ”pantsystem” ska vara upplagt för att bli effektivt. Det kan exempelvis utgå i form av ett investeringsbidrag, som ett driftsbidrag eller en kombination av dessa bidrag. Driftsbidrag bör vara så långsiktiga att det inte frågetecken uppstår om vad som kommer att hända vid ett eventuellt maktskifte i riksdagen. När tekniken blir mer lönsam ska självklart bidragen minska i motsvarande takt. Målet ska vara att tekniken på sikt ska vara självgående.

MP Aneby yrkar

- **1. att MP verkar för att utreda möjligheterna och konsekvenserna av att använda koldioxidskatt till att ge drifts- och/eller investeringsbidrag till att medelst befintlig teknik fånga upp koldioxid ur atmosfären,**
- **2. att MP verkar för att utreda möjligheterna och konsekvenserna av att använda koldioxidskatt till att finansiera/ge bidrag till anläggningar som hindrar koldioxid från industriella processer och förbränning att nå atmosfären,**

- **3. att MP verkar för att utreda möjligheterna och konsekvenserna av att använda koldioxidskatt till att stödja forskning som syftar till koldioxidneutrala industriprocesser.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Med hänvisning till svar och förslag på ny attsats i motion 3B02. Avgift på växthusgaser med återbäring.

3B07. Skatteväxla växthusgaser

Inlämnad av: Bengt Vänerhall

Stöds av: Danar Mustafa, Gabriella Rehbinder, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Sam Spjuth, Thereze Almström, Tim Gahnström

Idag är det redan klart att våra barn (och kommande generationer) är tvungna att jobba med att plocka ner växthusgaser från atmosfären. För varje ton växthusgas som vi idag släpper ut, så kommer våra barn att få jobba med att plocka ner just det tonnet växthusgas i framtiden. (idag släpper medelsvensken ut 10 ton/år via sin konsumtion och vidare 53 miljoner ton/år inom Sveriges gränser). Detta är självklart helt ohållbart och därför behöver det absolut mest effektiva styrmedlet användas för att stävja denna utveckling.

Lösningen heter skatteväxling och det går ut på att man beskattar produkter/tjänster som man med säkerhet vet släpper ut växthusgaser linjärt (det vill säga, växthusgaser som har cykler längre än en generation så som fossila bränslen/material, cement produktion etcetera). Dessa skattepengar ger man sedan tillbaks, jämt fördelat, till medborgarna. Skatten höjs sedan enligt en prognos som justeras allt eftersom för att få önskad effekt.

På detta vis så blir det snabbt lönsamt att göra rätt och dyrt att göra fel och det är språket som marknaden förstår sig på bäst. Syftet med att fördela återbäringen jämt till medborgarna, istället för t.ex. reducering av arbetsgivaravgifter eller höjt grundavdrag, är för att linjära växthusgaser drabbar alla lika hårt, oavsett inkomst samt att alla måste få "råd" att ställa om. Liknande lösning har redan införts i Kanada och nu är det dags att göra samma sak i Sverige.

Vidare kan man dela in skatter och återbäring i olika grupper. T ex kan samtliga lantbrukare finnas i en grupp för att säkra upp landets matförsörjning under denna omställning. Men så fort någon lantbrukare börjar köra med vätgastraktor så kommer det löna sig rikligt och på detta vis kommer samtliga grupper att ställa om på sikt.

För att minska risken för "hamstring" kan man kräva deklarerings av reserver innan systemet träder i kraft och beskatta även dessa.

Vi yrkar

- **1. att Mp ska verka för att skatteväxla linjära växthusgaser mot en jämt fördelad återbäring via deklarationen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Med hänvisning till svar och förslag på ny attsats i motion 3Bo2. Avgift på växthusgaser med återbäring.

3Bo8. Framtidens jämlikhet

Inlämnad av: Axel Hallberg

Stöds av: Grön Ungdom, Axel Andersson, Emma Nilsson, Gunilla Lysell, Leon Mc Manus, Samuel Plumppu, Sofia Kamlund

I den gröna ideologin är solidaritet centralt. Ojämlika samhällen är mer egoistiska, mer våldsamma och mindre rustade för kriser eller ekologisk omställning. Grön politik ska alltid ta kamp mot ojämlikheten. Klyftor är farliga i sig. Därför räcker det inte bara att hjälpa de som har lite, vi ska också omfördela från de som har mycket.

De senaste 30 åren har ojämlikheten i västvärlden skenat. Ett litet fåtal har blivit mångdubbelt rikare, medan de allra flesta fått det sämre. Ett grönt parti, med solidaritet och maktkritik som grund, kan inte acceptera att en liten elit roffar åt sig av det jorden skapar på alla andras bekostnad. Jorden tillhör oss alla. Dess rikedomar ska fördelas jämnt för att ge oss alla värdiga och trygga liv.

Solidaritet handlar om en relation. Solidaritet är att jag ställer upp för dig när du behöver stöd, och att jag kan räkna med att du ställer upp för mig om jag skulle behöva det. I vår vardag märker vi av solidaritet i familje- eller vänskapsrelationer hela tiden. I krissituationer blir solidariteten ofta ännu mer påtaglig. Människor har helt enkelt en inneboende vilja att hjälpa varandra.

Brist på solidaritet, från såväl medmänniskor som från samhällssystem, föder ilska. Den som lämnas ensam när den behöver stöd kan enkelt förstås i sin ilska. Ofta riktas ilskan inte mot de som förtjänar den, utan mot andra ofta än mer utsatta grupper. Som en solidarisk rörelse vill vi hitta solidariska sätt att rikta vår ilska. Vi tänker inte acceptera att rasismen breder ut sig som en konsekvens av nedmonterade trygghetssystem. Vi tänker inte acceptera att fattigpensionärer eller utförsäkrade cancerpatienter används som slagträn mot papperslösa eller fattiga EU-migranter. Vi riktar istället vår ilska uppåt. Mot makten. Mot kapitalägarna.

I staten finns en hel del solidaritet inbyggt. Tydligast blir det när det handlar om socialförsäkringar. Sjukförsäkring, pension eller a-kassa finns till för den som har det svårt. Men det finns en udda fågel. A-kassan är nämligen inte obligatorisk, till skillnad från de andra

försäkringarna. Utbetalningarna och handläggningen sköts också av en tredje part istället för direkt av staten. Självklart ska statens ansvar inte stanna vid den som är sjuk eller gammal, utan också inkludera den som är arbetslös. En obligatorisk a-kassa ger oss ett finmaskigare trygghetssystem.

Därför föreslår vi:

att a-kassan blir obligatorisk och förstatligas och moderniseras så att den även skyddar småföretagare.

En annan typ av solidaritet inom staten är omfördelningen av resurser mellan stad och land. Allt välstånd härstammar från jorden. I Sverige har stålet, skogen och älvarna byggt landet starkt och gett bra livsmöjligheter till många. Men idag är de flesta arbetstimmarna automatiserade och robotiserade. Vinsten som skapas ute i landet suggs upp och koncentreras hos redan rika ägare i storstäderna. Det lämnar landsbygden utan både arbetstillfällen och skatteintäkter, trots att det än idag är där värdet skapas. Att omfördela värde från städer till landsbygd är inte att vara snäll mot de stackars delarna av Sverige som "inte skapar tillväxt" - det är att erkänna jorden som värdeskapande.

Därför föreslår vi:

att alla införa en skatt på all utvinning av naturresurser som tillfaller regionerna naturresurserna kommer ifrån.

Solidaritet är att inte använda mer naturresurser än att man kan lämna något kvar till de som kommer efter en. De rikaste 10% står för mer än hälften av alla utsläpp och använder mest av våra gemensamma naturresurser, vilket gör att klimatskatter i princip alltid är omfördelade mellan fattiga och rika. Men det räcker inte. Ska vi få med oss hela Sverige på att ställa om behöver det vara tydligt att klimatpolitik är - och ska vara - riktad mot de rikaste. Även här i Sverige finns det en grupp människor som är så rika att de inte behöver bry sig om flygskatter, trots att de flyger väldigt mycket. Om flygskatten istället ökar för varje flygresa inom ett år blir effekten snabbt kännbar, även för den med tjockare plånbok. Det är också rimligt att det klimatsämsta transportsättet ska vara dyrast där det finns fler alternativ.

Därför föreslår vi:

att flygskatten reformeras till en personligt progressiv skatt på flyg som ökar för varje flygresa per år.

att trängselavgifter införs i alla städer med mer än 100 000 invånare.

Skattesystemet är till för att vara solidariskt, men idag omfördelas tvärtom massor av pengar från yngre till äldre och från fattiga till rika. Ska vi tämja ojämlikheten måste det vara lite mindre superlätt att tjäna pengar på att ha pengar. Ränteavdraget ger den som har stora lån möjlighet att låta staten betala räntorna. Den avskaffade fastighetsskatten ger fastighetsägare alla möjligheter i världen att tjäna stora pengar på att äga kapital i form av fastigheter. Värdet på bostadsrätter har i snitt ökat med 580% de senaste 20 åren - en enorm vinst för vår

föräldrageneration på vår generations bekostnad. Som de dessutom får både bidrag och skattefrihet på. Rika och äldre som äger bostäder blir miljonärer medans vi unga och fattiga får betala priset genom dyra hyror vi inte får avkastning på eller liv av miljonskulder till banker.

Miljöpartiet driver redan ett avskaffande av ränteavdraget. Nu är det hög tid att de skärper sig när det gäller fastighetsskatten.

Därför föreslår vi:

att införa en fastighetsskatt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att a-kassan blir obligatorisk och förstatligas och moderniseras så att den även skyddar småföretagare,**
- **2. att MP verkar för att alla införa en skatt på all utvinning av naturresurser som tillfaller regionerna naturresurserna kommer ifrån,**
- **3. att MP verkar för att flygskatten reformeras till en personligt progressiv skatt på flyg som ökar för varje flygresor per år,**
- **4. att MP verkar för att trängselavgifter införs i alla städer med mer än 100 000 invånare,**
- **5. att MP verkar för att införa en fastighetsskatt.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2-5

1: Detta är redan MPs politik.

2: Partistyrelsen instämmer med motionens intention att en del av värdet på naturresurser ska gå till kommunen eller regionen. MP:s nuvarande politik är att skatten från vatten- och vindkraft ska gå till regionen respektive kommunen. Men vi gör skillnad mellan förnybara resurser och ändliga. Vi tror att kommuner skulle lockas att utvinna naturresurser på ett ohållbart sätt för att förbättra sin ekonomi på kort sikt om förslaget skulle genomföras.

3: Förslaget är bra ur ett ideologiskt perspektiv, men har flera praktiska problem. Det skulle vara väldigt svårt att genomföra rent praktiskt utan en hel del närmast överstatlig

informationsinhämtning om invånarnas resor. Miljöpartiet har kämpat hårt för att i januariavtalet behålla flygskatten som vi genomförde förra mandatperioden. Vi vill utveckla den skatten istället för att avskaffa den och försöka förhandla igenom en helt ny modell av flygskatt.

4: Partistyrelsen värnar det kommunala självstyret. Varken regering eller riksdag vet bättre än kommunen i fråga om det behövs trängselskatt, eller andra klimatåtgärder såsom att avgiftsbelägga parkeringsplatser vid stora externa köpcentra. Partistyrelsen yrkar avslag till attsatsen. Det är i dagsläget partiets politik att vi vill ge kommunerna möjlighet att själva besluta om att införa trängselskatt i kommunen.

5: MP arbetade länge för att den gamla fastighetsskatten skulle avskaffas. Bakgrunden till det var att skatten inte riktades mot att ändra beteenden eller miljöbelastning, och var därför inte heller möjlig att påverka för den enskilda. Även om en fastighetsskatt på övergripande nivå har fördelningspolitiskt positiva effekter, så hade den absurda konsekvenser för enskilda. MP vill gärna utveckla dagens system så det blir mer progressivt, miljöstyrande och gynnar landsbygden

bättre men inte återinföra en fastighetsskatt av det gamla snittet.

3B09. Markvärdesskatt

Inlämnad av: Sixten Thames

Stöds av: Gabriella Rehbinder, Harald Enoksson, Kenth Carlson, Rebecka Le Moine, Samuel Lundberg, Take Anstoot

Markvärdesskatt (markvärdesavgift, landskatt eller land value tax) är en skatt på land som inte tar hänsyn till förbättringar i form av t.ex. fastigheter och infrastruktur. Det är alltså främst markens läge och dess naturresurser som beskattas. Man brukar säga att det är en av ekonomernas favoritskatter. Anledningen till detta är att den anses öka produktiviteten i samhället istället för att minska den, samt att den inte medför någon så kallad dödviktsförlust (som är fallet med t.ex. inkomstskatt). Skatten är också effektiv med avseende på skattefusk. Det är svårt att gömma mark i ett skatteparadis.

Markvärdesskatt associeras främst med ekonomen Henry George, som levde och verkade i USA under andra hälften av 1800-talet. Till skillnad från Karl Marx, så skilde Henry George på land och kapital. Han ansåg att den främsta orsaken till att frukterna från industrirevolutionens produktivitetsökningar inte tillföll arbetarklassen, var att de åts upp av ökad hyra, som i sin tur var en effekt av monopol på land. Konceptet landskatt har dock funnits betydligt längre än så.

De tidigaste förespråkarna av markvärdesskatt argumenterade främst utifrån ett etiskt och omfördelande perspektiv. Dels så hävdade man att naturen tillhör oss alla och i det fall då någon gör anspråk på naturen, så måste denne kompensera kollektivet. Man hävdade även att naturen är monopoliserad, vilket leder till medfödd ojämlikhet mellan människor.

Exakt hur prissättning sker, skiljer sig mellan olika implementationer. Man kan t ex tänka sig att en tjänsteman får i uppgift att årligen sätta ett taxeringsvärde (tomtvärde) och att det dessutom finns ett absolut eller relativt tak på hur högt detta taxeringsvärde kan vara. I den mest extrema implementationen av markvärdesskatt, så sätts taxeringsvärdet helt av marknaden. Dvs det är öppet för alla att buda på skattesatsen och den som lägger det högsta budet får rätt att bruka marken (tomträtt). Teoretiskt leder detta i sin tur till 100 % skatt på den del av hyran som är markberoende, vilket i praktiken också innebär att allt markägande övergår till markhyrande. En markvärdesskatt som ligger nära 100 % av det sanna värdet kan enligt Henry Georges teorem ersätta alla andra fiskala skatter. Henry Georges teorem innebär att markhyran alltid stiger med samma nivå som de positiva effekterna från allmänna tillgångar (t ex vägar, skolor och sjukhus) tillför. Därför kan man finansiera de allmänna tillgångarna enbart via skatt på hyra. Detta är förstas högst teoretiskt, men ger ändå en fingervisning om att här finns något att hämta. Idealt så har alla organisationer (inklusive offentliga och religiösa) en skyldighet att betala markvärdesskatt.

Markvärdesskatt tillåter en mer avreglerad bostadsmarknad. Höga hyror leder oundvikligen till högre taxeringsvärde, vilket motverkar hyreshöjningar som inte motiveras av ökad

produktivitet. Skatten motverkar även spekulation, eftersom det blir dyrt att göra anspråk på åtråvärd mark och sedan inte använda den i produktivt syfte. Det bör även nämnas, att markvärdesskatt i praktiken är en progressiv skatt som har en omfördelningseffekt. Från stad till landsbygd och från rik till fattig. Förtätning av städer är också en väntad effekt. Till skillnad från fastighetsskatt så straffar inte en markvärdesskatt den som vill göra sin mark mer produktiv, utan uppmuntrar det snarare.

Markvärdesskatt medför ett väldigt tydligt pris på natur och kultur. Detta pris är idag till stor del dolt bakom lagar och regler (även om det finns fall då det offentliga explicit köper upp mark). Samhället kommer vara tvunget att betala en marknadsmässig skatt för att bevara skyddsvärd natur och kultur, vilket kan låta illa, men är dock vad som i praktiken redan sker idag, fast implicit.

Ett problem som kan tänkas uppstå som en följd av markvärdesskatt är att produktiv mark förstörs med syfte att sänka skatten. Detta innebär att en markvärdesskatt måste kombineras med miljöskatter, avgifter och lagar som internaliserar externaliteter. Dvs det ska inte vara ekonomiskt fördelaktigt att förstöra mark och naturresurser.

Slutligen så är det värt att nämna de praktiska svårigheterna med att värdera land utan att räkna in förbättringar i form av infrastruktur och fastigheter. Att få till en optimal skattenivå är icke-trivialt utan fri budgivning. Att räkna ut en skattenivå som troligen är tillräckligt bra görs dock dagligen av bl a mäklare, försäkringsbolag och skatteverk i form av tomtvärde. Ifall skatten är hög och ligger nära det sanna värdet, så kan det vara nödvändigt att reglera kraftiga fluktuationer. Man kan även tänka sig att det går att dämpa effekten av fluktuationer med hjälp av privata försäkringar.

Exempel på länder som idag implementerar någon form av markvärdesskatt är Danmark, Estland, Hong Kong, Singapore och USA.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en statlig utredning av markvärdesskatt,**
- **2. att MP verkar för att införa en markvärdesskatt,**
- **3. att MP verkar för en avreglerad bostadsmarknad, villkorat att även en markvärdesskatt införs,**
- **4. att MP verkar för att intäkterna från en markvärdesskatt delas ut som basinkomst.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP har lyckats förhandla fram en rekordstor grön skatteväxling i januariavtalet på 15 miljarder. Miljöpartiets prioriteringar i detta kommer vara att få ett grönare skattesystem som verkar mot cirkulärt utnyttjande av naturresurser och ett progressivt skattesystem som minskar klyftor. Vi är beredda att pröva de idéer som finns på hur dessa prioriteringar ska förverkligas, men vill

inte nu låsa oss vid nya omfattande skatteförslag, såsom motionären föreslår.

3B10. Differentiering av den statliga inkomstbeskattningen

Inlämnad av: Åsa Sahlström

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, Janine O'Keeffe, Joakim Nordlund, Kenth Carlson, Peter Östevik, Stefan Norrman

Miljöpartiet behöver driva en politik som syftar till att få hela Sverige att leva. Du ska inte behöva lämna en mindre ort eller stad för att kunna hitta arbete. En fortsatt urbanisering och avfolkning av glesbygden är inte i enlighet med en vare sig socialt, ekonomiskt eller ekologiskt hållbar utveckling. Vad gäller ekonomiska styrmedel, så är den statliga inkomstbeskattningen ett relativt effektivt och enkelt instrument att använda för att ge skattelättnader (även ev. skattehöjningar i storstadsområden). Är det rimligt att invånare med sämre tillgång till samhällsservice, arbetstillfällen och infrastruktur, ska betala samma skatt som personer i storstäder?

Kraftigare stormar och skogsbränder är exempel på hur kommande klimatförändringar också kan ses som ett skäl till skattelättnader för invånare som bor på sårbara platser. Hög kommunalskatt i glesbygdskommuner gör det mindre attraktivt för en familj att bosätta sig där, speciellt som det kan vara svårt för den medföljande maken att erhålla arbete. Företagen måste locka med en högre lön för att kompensera de höga kostnaderna. Detta i sin tur medför påfrestningar på företag som är beroende av specialarbetskraft och verkar hämmande på viljan till risktagande.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att den statliga inkomstbeskattningen differentieras, beroende på region.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären har helt rätt i att klyftan mellan stad och land är ett stort, och växande problem. För att lösa detta driver MP en omfattande och bra landsbygdspolitik. Partistyrelsen har tagit fram ett helt landsbygdsprogram med slagkraftig politik för att skapa goda möjligheter att leva på landsbygden. Kongressen beslöt också bland annat att vi i vårt valmanifest gick till val på att ”höja grundavdraget och sänka arbetsgivaravgifterna i ekonomiskt utsatta glesbygdskommuner”. Detta tror vi är bättre förslag för att skapa ett skattesystem som gynnar landsbygden. Motionärens förslag skulle förmodligen inte heller bli så stor efter det bara är de med högre inkomster som betalar statlig inkomstskatt. Vi tror att det är bättre att driva andra reformer för att förbättra möjligheterna att leva i alla delar av Sverige.

Partistyrelsen tror det bäst är om vi inte differentierar statliga inkomstskatter efter geografi, utan skapar goda förutsättningar till ett liv i gles- och landsbygd med andra reformer.

3B11. Köttskatt för minskad köttkonsumtion

Inlämnad av: Martin Gustafsson

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Christina Waldenström, Astrid Eriksson Tropp, Emma Kuparinen, Annika Fundin, Göran Nordström, Josefin Östevik, Kenth Carlson, Kukkamaria Valtola Sjöberg, Lars Ahlfors, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Mikael Vilbaste, Nickie Excellie, Per Chrisander, Peter Östevik, Rickard Hansson, Daniel Forsberg, Simon Rosén, Sixten Thames, Sofia Kamlund, Take Aanstoot

Enligt Livsmedelsverket står djurproduktionen för nästan 15 % av världens totala utsläpp av växthusgaser. Lägg därtill frågor som övergödning, vattenförbrukning, folkhälsa mm.

Enbart i Sverige slaktades det 2017 bl a närmare 102 miljoner kycklingar, 2,6 miljoner grisar, 406 030 nötdjur och 261 610 får och lamm. Vi i MP kan inte blunda för dessa siffror och det är dags att vi tar ett nödvändigt beslut med att jobba för införande av en köttskatt.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för införande av en allmän köttskatt.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP föreslår inte en animalieskatt (köttskatt). Däremot har vi lagt ett förslag om en antibiotikaskatt på kött från djurhållning som missbrukar antibiotika. När vi väl har lyckats genomföra den ser vi det som fullt rimligt att utvidga den till att också omfatta mejeriprodukter. Vi anser även att en statlig utredning bör göra en bred översyn av skattesystemet inom livsmedelskedjan i syfte att hitta effektiva vägar för att minska matens negativa klimat- och miljöpåverkan.

3B12. Köttskatten utökas till en animalieskatt

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Barbara Conte, Bengt Annebäck, Celine Östevik, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Josefin Östevik, Kalle Persson, Karin Persson, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Sixten Thames

Många djur i djurindustrin lever under vidriga förhållanden. Till exempel burhöns och grisar. För den enskilda köttbonden kostar det mycket att ställa om till bättre förhållanden för djuren. Animalieskatten bör därför användas till att förbättra för djuren. Större ytor för hönsfåglar, tuppar som får leva, grisar som får böka och får större utrymme, burfåglar som ska gå på ett plan, etc. Köttskatten bör utökas till att även gälla ägg. Internationella miljöavtal stipulerar att utsläpparen ska betala för återställningen. Den som köper kött och ägg är den som i slutänden bidrar starkt till utsläppen. Då är det logiskt att det är köparen som ska stå för återställningen av de växthusgaser som köttindustrin orsakar. Det är också köparen som vill ha låga priser, som gör att vinstmarginalerna minskar för bönderna. Produktionen av kött måste därmed optimeras,

vilket går ut över djuren. Återigen har köparen här ett ansvar för att djurhållningen blir så bra som möjligt. En animalieskatt är demokratisk, fördelas lika. De flesta människor anser sig vara djurvänner och kommer därmed att tycka att det känns bra att bidra till bättre djurhållning. En animalieskatt går utöver de låga priserna.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att en animalieskatt införs som även innefattar ägg,**
- **2. att MP verkar för att animalieskatten används till att förbättra djurhållningen i kött- och äggindustrin.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP föreslår inte en animalieskatt (köttskatt). Däremot har vi lagt ett förslag om en antibiotikaskatt på kött från djurhållning som missbrukar antibiotika. När vi väl har lyckats genomföra den ser vi det som fullt rimligt att utvidga den till att också omfatta ägg. Vi anser även att en statlig utredning bör göra en bred översyn av skattesystemet inom livsmedelskedjan i syfte att hitta effektiva vägar för att minska matens negativa klimat- och miljöpåverkan.

3B13. Stimulera svensk jordbruk och livsmedelsindustri

Inlämnad av: Carl Svedåker

Stöds av: MP Söderhamn, Britta Kahanpää

Det ska vara lätt att göra rätt! Vi behöver i Sverige i större utsträckning konsumera svenska livsmedel. Det är gynnsamt för såväl klimatet, djurens väl och svensk landsbygd. Det behövs därför en positiv ekonomiskstyrning som underlättar för svenska konsumenter att konsumera rätt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att vi sänker momsens på livsmedel från Sverige.**
- **2. att MP verkar för att vi höjer momsens på importerade livsmedel.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Momsen på livsmedel sänktes 1996 till 12 procent för att gynna barnfamiljer och låginkomsttagare, eftersom de använder en förhållandevis stor del av sin hushållsbudget till mat. Riksrevisionen har nyligen granskat fördelningseffekten av den sänkta momsens. Den nedsatta livsmedelsmomsens gav lägre priser på mat och gynnade utsatta grupper, men eftersom träffsäkerheten är låg kommer alternativa åtgärder diskuteras. Att schablonmässigt ha olika momssatser utifrån vilket land ett livsmedel kommer ifrån är inte MPs politik. Däremot anser vi att momsreglerna inom EU ska förändras så att det blir möjligt att nationellt differentiera momssatserna för ökad styrning utifrån hållbarhetskriterier, till exempel så att ekologiska livsmedel får lägre momssats. MP vill även införa en antibiotikaskatt på kött från djurhållning

som missbrukar antibiotika, något som kommer gynna djurhållare som värnar om hög djurvälfärd.

3B14. Ekologisk och social hållbarhet utgångspunkt för MP:s klimat- och miljöpolitik

Inlämnad av: Roger Bydler

Stöds av: Klimatnätverket, Martin Arvidsson, Anne Wetterlind, Desha Svenneborg, Göran Nordström, Henrik Sundström, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Karin Persson, Karin Pleijel, Kennet Öhlund, Kenth Carlson, Lars-Erik Lögdberg, Magdalena Lindstrand, Maj Ardesjö, Malin Sommanö, Martina Hallin, Nicklas Börjesson, Mats Nittve, Oscar Askling, Patrik Blom, Per Chrisander, Rickard Hansson, Rebecka Hovenberg, Samuel Plumppu, Stefan Norrman, Tim Gahnström

Genom att partistyrelsens proposition ”En hållbar framtid – en ekonomisk politik för miljö och jobb” beslutades på kongressen 2017, har partiet lagt fast hur de olika hållbarhetsbegreppen ska relateras till varandra.

”MP anser att socialt hållbarhet är målet, ekologisk hållbarhet en förutsättning och ekonomi ett verktyg”

Vidare beslutades:

”MP anser att ekonomin måste rymmas inom planetens gränser och leda till samhällsutveckling frikopplas från överkonsumtion av resurser”

Redan idag ser vi hur utsläppen av växthusgaser och de temperaturhöjningar de för med sig, får stora negativa konsekvenser för djur och natur. Påverkan på människors tillvaro blir också allt påtagligare och i vissa delar av världen leder havshöjningen, torka, översvämningar och enorma skogsbränder till att människor tvingas lämna sina hem, till dödsfall och stora materiella skador.

Det är därför naturligt att se de åtgärder som nu krävs för att klara den omställning, som den globala uppvärmningen kräver, ur ett hållbarhetsperspektiv. De beslut som Miljöpartiet tog på kongressen 2017 stämmer också väl med vad som angavs i FN-rapporten ”Vår gemensamma framtid”, kallad Brundtlandrapporten. Där gavs en definition av hållbar utveckling: ”Utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”. Begreppet ”hållbar utveckling” finns även i Sveriges Grundlag sedan 2003. Regeringsformen 1 kap. 2§, ”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till god miljö för nuvarande och kommande generationer”.

Grundpelarna i Miljöpartiets politik, de tre solidariteterna, harmonierar väl med hållbarhetsbegreppen:

- Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet
- Solidaritet med kommande generationer
- Solidaritet med världens alla människor

Klimat- och miljöpolitiken ska således utgå från att omställningen sker inom ramen för social och ekologisk hållbarhet, där ekonomin är ett verktyg. Vi måste även få en utveckling som leder till att jordens naturresurser inte överutnyttjas eller förstörs.

Vi behöver då beskriva vad som ingår i social och ekologisk hållbarhet. Helst även visualisera vad de står för, då bilder gör det lättare att ta till sig information och minnas den. Kate Raworth har, inspirerad av det senaste inom jordsystemvetenskapen, beskrivit i en modell, vad som krävs för en framtid där människors grundläggande behov är uppfyllda, samtidigt som vi tar hand om den jord vi är beroende av och som vi håller på att föröda genom vårt sätt att utnyttja naturresurser och orsaka växthusgasutsläpp. Modellen består av en ring - Raworth kallar den en "donut" -, som avgränsar de villkor inom vilka vi människor behöver befinna oss för att dels vår sociala välfärd ska vara tillfredsställande, dels för att vi inte ska överskrida planetens ekologiska gränser (1).

Innanför ringens sociala fundament ligger de brister som drabbar dem som saknar mänsklig välfärd och som behöver åtgärdas för ett socialt hållbart samhälle. Dessa mål finns med i FN:s globala plan för hållbar utveckling och som ratificerades av 193 länder 2015. Merparten av dem ska ha uppnåtts 2030. Går vi utanför den yttre gränsen överskrider vi det hållbara trycket på jordens livgivande system, till exempel genom den globala uppvärmningen, havsförsurning och förlust av biologisk mångfald.

Mellan de två gränserna är alltså den zon som ger utrymme för mänskligheten att leva i en värld med ekologisk stabilitet och social rättvisa. Där är vi inte idag.

Kate Raworths modell är ett sätt att konkretisera och även visualisera vad vi inom Miljöpartiet menar med social och ekologisk hållbarhet.

Med de indikatorer som ingår i modellen kan vi utforma en politik som innefattar alla människors välfärd, djur, natur och jordsystemet som sådant. Den vilar på globalt antagna förutsättningar och värden och kan utvecklas i takt med nya vetenskapliga rön.

Indikatorerna i den inre ringens gräns är hämtade från FN:s 2030-agenda (2) och har därmed en naturlig koppling till de åtgärder och den politik som dessa mål kräver. Den yttre ringens gräns bestäms av de s.k. "Planetens hållbara gränser" (3). Indikatorerna behöver sannolikt förklaras i vissa fall, men genom att de baseras på internationella åtaganden som Sverige har gjort och allmänt vedertagna vetenskapliga underlag, utgör de en förklaringsmodell till begreppen social och ekologisk hållbarhet som dels är väl definierad, dels ger underlag för en politisk inriktning som ger vägledning både på kort och lång sikt. Ekonomins roll, som ett verktyg, blir då att så effektivt som möjligt bidra till att indikatorerna håller sig inom respektive hållbarhetsgränser.

Kombinerat med åtgärder och styrmedel i en utvecklad klimatfördplan, får Miljöpartiet en grund för en politik som ger vägledning hur omställningen till ett hållbart samhälle ska kunna ske.

Referenser:

(1) Donutekonomi, sju principer för en framtida ekonomi”, Kate Raworth, Daidalos Målen i FN:s 2030 agenda.

(2)

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/fredliga-och-inkluderande-samhall-en/>

(3) Planetens hållbara gränser, varav fyra överskrids.

<https://www.su.se/forskning/forskningsnyheter/fyra-av-nio-planetara-granser-overskrids-1.218028>

Vi yrkar

- **1. att MP tillämpar Kate Raworths modell som en övergripande beskrivning av inriktningen av MPs klimat- och miljöpolitik,**
- **2. att MP utgår från de urval av indikatorer från Agenda 2030 och ”Planetens hållbara gränser”, som finns med i modellen, för utformningen av en politik med syfte att ställa om till ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. De ekonomiska och finansiella systemens utformning utreds och utformas så att det blir verkningsfyllda verktyg för att genomföra en sådan omställning,**
- **3. att en första avrapportering av hur arbetet fortskrider med tillämpningen av modellen och dess indikatorer görs på kongressen 2020, för att 2021 vara helt anpassad och samordnad till en helhet med en utvecklad klimatfärdplan.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Vi har flera gånger använt Kate Raworths munkmodell som en del i att kommunicera vad MP vill, men det finns även andra sätt som i andra sammanhang kan vara att föredra, så vi vill inte binda oss vid en viss modell. Vi planerar också en rad nya åtgärder i våra svar till årets kongressmotioner som underlättar för den ekologiska och sociala hållbarhet som motionären eftersträvar. Bland annat effektberäkningar i klimatfärdplanen, fortsatt arbete med Agenda 2030, samt utdelning av intäkter från miljöskatter direkt till medborgarna.

Innehåll:

Kapitel 4. Klimat, energi och transport

- 4A01. Låt de kommuner som vill få beskatta all bilparkering
- 4A02. Stöd och underlätta ombyggnad av fossildrivna bilar
- 4A03. Leasing av batterier för elbilar
- 4A04. Subventioner för nollutsläppsbilar enligt norsk modell
- 4A05. Konverteringsstöd för fossilbränsledrivna bilar
- 4A06. Alkolås på motorfordon
- 4A07. Bilmålvakter
- 4A08. Accelerera utvecklingen av hållbart resande
- 4A09. Värdera miljövänliga trafikåtgärder högre i samhällsekonomisk analys
- 4A10. Daglig och månatlig uppföljning av klimatmål
- 4A11. Värdera biodrivmedel ur ett brett perspektiv
- 4A12. Skapa goda förutsättningar för utnyttjande av solpaneler vid nybyggnation
- 4A13. Ändra ägardirektiven för Svenska Kraftnät så att tillgången på effekt i nätet säkras
- 4A14. Länk för högspänd likström
- 4A15. Klimat och kärnkraft
- 4A16. Ett globalt perspektiv på kärnavfallsfrågan
- 4A17. Stöd etanolkonvertering
- 4A18. Omställning av transportinfrastrukturen
- 4A19. För en klimatanpassad samhällsplanering
- 4A20. Klimatskärpning av Miljöbalken
- 4A21. Gratis kollektivtrafik för alla
- 4A22. Avgiftsfri kollektivtrafik
- 4A23. Gratis kollektivtrafik för alla upp till 20 års ålder
- 4A24. Använd backcasting vid alla kommuners och myndigheters planering
- 4A25. Förbjud att sälja el från kärnkraftverk här och nu
- 4A26. Klimateffektiv järnvägspolitik
- 4A27. Bygg ut järnvägen!
- 4B01. Fler bör dela bil
- 4B02. Beteendepåverkan för mer miljövänliga transportval
- 4B03. Stödåtgärder för biogasen
- 4B04. Nationell standard för bättre cykelvägar
- 4B05. En aktiv effektpolitik
- 4B06. Omställning från flyg användande fossila bränslen
- 4B07. Mindre antal flygningar
- 4B08. Radikalisera flygpolitiken

[4Bo9. Framtidens industri och transport](#)

[4B10. Vidareutveckla Miljöpartiets klimatfärdplan](#)

[4B11. Bättre riksfärdtjänst för funktionsnedsatta](#)

Kapitel 4. Klimat, energi och transport

4A01. Låt de kommuner som vill få beskatta all bilparkering

Inlämnad av: Karin Svensson Smith

Stöds av: Klimatnätverket, MP Lund, MP Göteborg, Aron Knifström, Anna Skrapste, Axel Andersson, Daniel Egonsson, Göran Nordström, Karin Pleijel, Jon Karlfeldt, Lars Ahlfors, Marcus Nordlund Oja, Per Eric Rosén, Stefan Norrman

En parkeringsskatt i städer är ett styrmedel som riktar sig direkt där det är lättast att ändra transportbeteende, samtidigt som den inte alls påverkar människor i glesbygd med få alternativ till bil. En parkeringsskatt stimulerar till en ökad användning av kollektivtrafik, gång och cykel, vilket i sin tur skapar bättre underlag för tätare tåg- och bussturer, tät stadsbebyggelse och utvecklad närservice. En parkeringsskatt underlättar för att biltrafik i större utsträckning sker med delad bil i någon form: bilpool, taxi och hyrbil. Om biltrafik blir en naturlig del av delningsekonomin finns stora möjligheter till minskad energianvändning, effektivare markutnyttjande i städerna och förbättrad privatekonomi.

Bakgrund

Den samlade transportsektorn i Sverige står idag för ca 40 % av alla klimatpåverkan. Mellan 2008 och 2014 minskade utsläppen från personbilstrafiken med 14 procent, mycket tack vare att bilarna blev energieffektivare. Tyvärr har utvecklingen vänt och sedan 2015 ökar utsläppen från vägtrafiken igen. Enligt Trafikverket beror trendbrottet på att den tekniska utvecklingen inte längre hinner kompensera för den stora ökningen av vägtrafiken. Färska siffror från Trafikanalys visar nämligen att svenskarna spenderar allt mer tid bakom ratten. Från 2014 till 2015 ökade den totala körsträckan per person i landet från 655 mil till 663 efter flera års minskning.

Samtidigt har Sverige åtagit sig att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att leva upp till löftet efter klimattoppmötet i Paris och nå Miljömålsberedningens sektormål om 70 procents minskning av utsläppen från transportsektorn mellan 2010 och 2030 (flyg borträknat) krävs därför drastiska åtgärder för att vända utvecklingen och minska oljeberoendet. Detta kräver en övergång till mer hållbara transportslag, transportsnål samhällsplanering, ökad andel förnybara drivmedel och energieffektivisering.

Stor potential för minskad biltrafik i städer

Resor till och från arbetet utgör en stor del av biltrafiken i städer, särskilt under rusningstrafik på vardagar. En studie av biltrafiken i centrala London mellan kl 7 och 13 på vardagar visade bland annat att hela 90 procent av resorna var pendlingsresor till eller från arbetet. En studie vid Gymnastik- och idrottshögskolan visar att drygt 110 000 personer i Stockholms län skulle kunna byta dagens bilpendling mot cykel och ändå få en restid på max 30 minuter. Trots denna potential planeras ofta infrastrukturen utifrån trafiktopparna för personbilstrafiken, vilket innebär ett ineffektivt utnyttjande av städernas ytor.

Men det är inte bara den rörliga trafiken som planeras ineffektivt. På samma sätt som många vägar är överdimensionerade under en stor del av dygnet står personbilar stilla i uppåt 96 procent av tiden. Det innebär att en genomsnittlig bil står parkerad 23 av dygnets 24 timmar, utan ta upp mindre yta i anspråk. Man räknar med att en enda parkerad bil tar upp hela 25-30 kvadratmeter, en yta stor nog att rymma ett normalt studentrum.

Parkeringspolitik är ett effektivt styrmedel för att reglera trafik i städer och har stor betydelse både för att kunna frigöra mark för bostadsbyggande, mera grönska i staden och för att få bort hälsovådliga substanser i luften. Kostnaden för och tillgång på parkeringsplatser är helt avgörande faktorer för arbetspendlare i valet av färdmedel.

Kommunernas parkeringspolitik är alltså ett kraftfullt redskap för att påverka fördelningen av gång-, cykel-, bil- och kollektivtrafikresor. Ett problem är dock att många parkeringsplatser ligger på privat mark, vilket gör att kommunerna saknar möjlighet att påverka priset där.

Parkeringsskatt som komplement till nuvarande styrmedel

Koldioxidskatten har tjänat Sverige väl och bidragit till minskade utsläpp i flera olika samhällssektorer. Att ytterligare höja skatten, utöver den årliga indexuppräknningen gentemot BNP, är dock svårt av flera olika skäl:

1. Ytterligare höjningar påverkar alla medborgare i Sverige lika mycket, oavsett om de bor på landsbygden utan tillgång till kollektivtrafik eller i stadskärnor med utmärkta alternativ till bilpendling.
2. Koldioxidskatten fungerar dåligt som klimatpolitiskt styrmedel om oljan blir billigare. I slutet av 2014 hade priset på råolja sjunkit till rekordlåga nivåer vilket gjorde att även priserna på bensin och diesel vid svenska pumpar sjönk kraftigt. Prisfallet har lett till att försäljningen av bensin och diesel – som faktiskt under lång tid stadigt sjunkit – åter börjat stiga. Ökad bensin- och dieselförsäljning betyder högre koldioxidutsläpp.
3. EUs statsstödsregler att det är svårt att ytterligare höja energi- och koldioxidskatten för fossildrivna medel utan att samtidigt höja skatten för biogas och andra förnybara drivmedel.

Det krävs alltså ytterligare styrmedel för att vända trenden och minska utsläppen och oljeberoendet från transportsektorn. Den statliga utredningen Fossilfrihet på väg lyfter fram skatt på parkeringsplatser som ett bra alternativ eller komplement till trängselskatt och ett sätt att internalisera de kostnader som drabbar billösa hushåll och äldre när en allt större del av

dagligvaruhandeln koncentreras till externa köpcentra som är svårtillgängliga utan bil.

Framgångsrika exempel från andra länder

Flera länder och städer runtom i världen har redan infört en parkeringsskatt. I Storbritannien är det sedan millennieskiftet möjligt för lokala myndigheter att ta ut en kommunal skatt på arbetsparkeringsplatser, förutsatt att skatten direkt eller indirekt bidrar till att uppfylla mål och policys i städernas lokala transportplan. Skatten bygger på en nationell ramlag som ger kommuner möjlighet att välja skatt på arbetsplatsparkering som alternativ till trängselskatt i syfte att öka intresset för arbetspendling med kollektivtrafik. Systemkostnaden är mycket lägre än för trängselskatt och åtgärden kan således vara ett bra alternativ i främst mindre och medelstora städer.

Nottingham var först ut i landet med att införa en skatt på parkering vid arbetsplatser. Sedan 2012 måste samtliga företag ansöka om licens för att ha parkeringsplatser. Kontorslokaler med fler än 10 p-platser måste sedan betala för varje enskild parkeringsplats. Ungefär 500 av totalt 3500 arbetsgivare med licens betalar skatt. Av totalt 43 000 arbetsplatsparkeringar i Nottingham är 26 500 skattepliktiga. Även i Sydney beskattas flera olika typer av parkeringsplatser i syfte att öka gång-, cykel- och kollektivtrafik samt frigöra parkeringsmark för annan användning. Systemet infördes 1992 och skatten har sedan dess utvärderats och höjts. I Sydney finns nu även långt framskridna planer på en kraftfull introduktion av Mobility as a Service (MaaS) där kombinationer av olika transporttjänster förväntas ersätta biltrafik och på så sätt lösa problem med trängsel, luftföroreningar och andra problem som biltrafiken ger upphov till.

Många fördelar med parkeringsskatt

Regeringen bör överväga att utreda hur kommuner eller staten skulle kunna ges möjlighet att ta ut en skatt på parkering enligt brittisk eller australiensisk modell. Skatten kan företrädesvis tas ut på parkering vid arbetsplatser, men även på exempelvis kundparkering vid externa köpcentra. Därmed kan cityhandel och stadsdelsbutiker värnas. Med en parkeringsskatt skapas ett incitament för fastighetsägare eller arbetsgivare att minska antalet parkeringsplatser och att omvandla långtidsparkering till korttidsparkering. Samtidigt stimuleras ökad användning av kollektivtrafik, gång och cykel till arbetspendling och inhandling, vilket i sin tur skapar bättre underlag för tätare tåg- och bussturer, tät stadsbebyggelse och utvecklad närservice. En parkeringsskatt skulle påskynda omställning från dominans av privata (och lågutnyttjade) bilar till delad bil i olika former; taxi, hyrbil och bilpool. Om skatten för parkeringsplatsen dessutom öronmärks till kommuner och landsting för kollektivtrafiksatsningar kan åtgärden ha en dubbel effekt. Förslaget bör inte omfatta parkeringsplatser som reserverats för människor med funktionsnedsättning.

Klimatnätverket yrkar

- **1. att MP verkar för den lagändring som behövs för att kommuner som vill ska kunna beskatta bilparkering.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Möjligheten för kommuner att beskatta bilparkering är ett förslag som MP har drivit, inte minst genom motionären. Partistyrelsen delar bedömningen att det vore ett bra verktyg för kommunerna att lägga till verktygslådan.

4A02. Stöd och underlätta ombyggnad av fossildrivna bilar

Inlämnad av: Bengt Annebäck

Stöds av: Sandra Callenberg, Christine Stafström, Anders Frants, Anne-Marie Lindén, Åke Askensten, Birgitta Josefsson, Martin Gustafsson, Eva-Lena Rodrigo, Annika Fundin, BirGitta Tornérhielm, Gunnel Annebäck, Eivor Karlsson, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jenny Ivner, Johannes Kroon, John Ottosson, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Lottie Lord, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Maria Kjellberg, Maria Algotsson, Mia Sköld, Myrna Persson, Peter Östevik, Richard Holmqvist, Sam Spjuth, Sixten Thames, Thomas Dahlberg

Klimatet kan inte vänta. Vi måste agera på många håll för att minska nedsmutsning och drivhusgasutsläpp. Transportsektorn står för en stor del av våra utsläpp. Vi har idag 4,8 miljoner bilar i Sverige.

MP har medverkat till att inför en del viktiga åtgärder i regeringsställning för att minska utsläppen i trafiken. Trots detta ökar de fossila avgaserna. En anledning är att de bilar som säljs mest är stora och fossildrivna vans och att de allt mer populära eldrivna bilarna fortfarande bara utgör ca 1 % av antalet bilar och är mycket dyra. Äldre bilar, som gör av med mycket och dålig diesel och bensin är fortfarande i stor majoritet och kommer så att vara under många år framöver. Miljöpartiets politik att beskatta fossila bränslen är riktig, men impopulär på landsbygden, där många inte har råd att köpa nya mer miljövänliga bilar och har starka invändningar mot att bensin och diesel blir ännu dyrare

Det finns idag färdiga efterkonverteringsmodeller för ombyggnad av äldre bilar och regler för hur det ska gå till. Efterkonvertering till etanol E85 kostar ca 10 000 kr per bil. Detta är förmodligen det mest kostnadseffektiva minskningen av drivhusgaser som finns. Det finns invändningar mot att använda etanol i större skala med tanke på nackdelar med produktionen som kan innebära negativa effekter på koldioxidbindningen pga att brist på råvara och avskognings effekt. Det finns också uppgifter om att etanol E100 skulle va billigare och bättre än E85. Detta bör utredas.

Efterkonvertering av bensindrivna bilar till biogas är ett annat alternativ, som har större fördelar men kostar litet mer och har beräknats till 30000 kr per konvertering. Det finns stor erfarenhet av efterkonvertering av fossildrivna bilar. Konvertering till gasdrift är vanlig i Tyskland, konvertering till etanol vanlig i Brasilien och konvertering till laddhybrid förekommer i USA.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att staten ska utreda och införa det mest kostnadseffektiva bonussystemet med subventioner till de som efterkonverterar sina tidigare inköpta fossildrivna bilar till drivmedel med förnyelsebara drivmedel**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I MPs klimatfärdplan skriver vi: "Ekonomiska styrmedel och regelförenklingar ska stimulera fler efterkonverteringar av fossildrivna fordon till el- eller biogasdrift."

Partistyrelsen är eniga med motionären om att klimatet inte kan vänta, och att bilparken måste ställas om snabbast möjligt. Att förändra nybilsförsäljningen är en viktig del, men som motionären påpekar så behöver åtgärder också sättas in mot den befintliga. Eftersom en stor del av bilens klimatutsläpp sker vid produktionen, så är konvertering en effektiv metod för att minska utsläppen.

4A03. Leasing av batterier för elbilar

Inlämnad av: Ingrid Ågård

Stöds av: MP Karlshamn

För att underlätta att skaffa elbil behövs en leasingmöjlighet för elbilsbatterier.

Jag yrkar

- **1. att MP verkar för att det inrättas en möjlighet att leasa batteri till elbil.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen ser inte att det idag föreligger några hinder för någon att leasa batterier. Hur MP skulle verka för det framstår som oklart.

4A04. Subventioner för nollutsläppsbilar enligt norsk modell

Inlämnad av: Marcus Nordlund Oja

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Sandra Callenberg, Aron Knifström, Jan Ryden, Christian Karlsson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Helsing, Mats Dellrud

I Norge slogs 2018 nytt rekord för elbilar, och ökningen fortsätter. I år kan varannan ny bil som köps i vårt grannland vara en ren elbil.

Samtidigt ligger Sverige långt efter Norge vad gäller elbilar. Branschorganisationen Bil Swedens prognos för 2019 talar om drygt 4 procents marknadsandel för bilar som drivs enbart med batteri

Vi bör lära oss av våra grannar och testa subventioner som fungerar. I Norge undantas elbilen

bland annat från moms och ägarna får andra förmåner vad gäller exempelvis parkering.

Vi yrkar

- **1. att MP arbetar för att utreda möjligheterna att införa subventioner för nollutsläppsbilar enligt norsk modell.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens syn på elbilar som något att ersätta fossilbilar med. Det finns också mycket att lära av hur Norge arbetat med att öka antalet elbilar. Samtidigt har den norska politiken också haft sina negativa sidor, och inte minst i storstadsmiljön har de stora subventionerna lett till trängsel. Partistyrelsen menar att de åtgärder som finns bland annat i Klimatfärdplanen och inom ramen för klimatklivet finns åtgärder för att öka antalet elbilar.

4A05. Konverteringsstöd för fossilbränsle drivna bilar

Inlämnad av: Mia Sköld

Stöds av: MP Växjö, MP Mjölby, MP Östergötland, Christina Waldenström, Birgitta Josefsson, Jan Thilander, Britta Kahanpää, Bengt Cete, Annika Fundin, Gösta Evén, Hildegard Jarskog, Ingela Kandre, Jan Lindholm, Jens Lindell, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Magnus P. Wåhlin, Marcus Nordlund Oja, Margareta Fransson, Maria Kjellberg, Max Whitman, Michael Williams, Mika Liffner, Jens Andersson, Peter Östevik, Tove Jangland, Ulf Nilsson

I Miljöpartiets klimatfärdplan kan man läsa: "Genom införandet av det klimatoptimerade bonus–malus-systemet skapas incitament att köpa klimatsmarta bilar med låg energiförbrukning. Forskning visar att det speciellt vid köptillfället påverkar valet mellan klimatvänlig och icke klimatvänlig bil om en stor skillnad finns mellan bonus och malus. Det är viktigt att systemet får en klimatoptimerad effekt och bidrar till att andelen energisnåla bilar som kan framföras på förnybara drivmedel ökar."

I Sverige rullar 4 466 633 personbilar som drivs av bensin eller diesel, enligt statistik från SCB 2017. Det kommer även att dröja några år innan mer klimatsmarta bilar letar sig ut på begagnatmarknaden till priser som de flesta har råd med. Det är redan idag tekniskt möjligt att konvertera i stort sett alla förbränningsmotorer så att de kan köras på biobränslen. Enklast är det med biodiesel och etanol, men det fungerar också bra att bygga om en bensinbil till att drivas med biogas. Det är betydligt billigare att konvertera en bil än att köpa en ny, och många har idag inte råd med den investering det skulle vara att köpa en ny bil. Det kostar också pengar att konvertera bilar till biobränsledrift, och efter konverteringen måste bilen typbesiktigas, vilket också kostar pengar. Sedan är det försäkringsfrågan. Det är idag inte så många biltillverkare som godkänner att man kör deras bilar på biodrivmedel. Men antalet ökar hela tiden vart efter tekniken går framåt.

För att alla ska kunna konvertera sina bilar behövs ett konverteringsstöd. Ett bidrag som utgår för material och arbete. Det skulle kunna utformas som ett ROT-avdrag, där utföraren ansöker

om bidraget och ägaren betalar halva summan. En sådan reform skulle på kort tid kunna leda till att även en äldre fordonspark skulle kunna använda biobränslen. En sådan reform skulle också driva på biltillverkare att se över sina regler så att ingen drabbas av att deras försäkringar inte längre gäller om något skulle hända.

Att göra det möjligt att till ett rimligt pris konvertera förbränningsmotorer till mer klimatsmarta bränslen innebär också att livscykelns förlängs på den befintliga fordonsflottan. Det skulle skapa mer arbetstillfällen för bilverkstäder, innebära en tydlig politisk signaleffekt om fossilbränsleddrivna bilers påverkan på miljö och klimat, samt vara ett välkommet tillskott till en cirkulär, grön ekonomi.

Vi yrkar

- **1. att MP verka för att ett konverteringsstöd av förbränningsmotorer i personbilar införs.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad med hänvisning till motiveringen till motionen 4A02. Stöd och underlätta ombyggnad av fossildrivna bilar.

4A06. Alkolås på motorfordon

Inlämnad av: Mia Sköld

Stöds av: MP Mjölby, MP Östergötland, Sandra Callenberg, Bengt Annebäck, Britta Kahanpää, Bengt Cete, Emma Kuperinen, Fredrik Leijerstam, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Hildegard Jarskog, Ingela Kandre, Jan Lindholm, Jan Ryden, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Margareta Fransson, Michael Williams, Mika Liffner, Anette Mårtensson, Matz Lonnedal Risberg, Jens Andersson, Per Almgren, Peter Östevik, Rebecka Le Moine, Take Aanstoot, Thomas Rödin

Sverige har en nollvision när det gäller allvarligt skadade eller dödade i trafiken. Det är bra, det ska vara en nollvision, allt annat är otänkbart.

Samtidigt kommer rapporter om att 40 % av de bilister som skadats allvarligt eller omkommit i bilolyckor inte använder bilbälte och att 30 % av dem som omkommer har varit påverkade av alkohol eller droger. Efter att ha sjunkit flera år i rad, stiger nu åter antalet olyckor med dödlig utgång i Sverige. Vi behöver alla hjälpas åt för att hindra trafikanter att drabbas i onödan. Att sätta in alkolås i våra fordon skulle vara en enkel och relativt billig åtgärd för att rädda människor från att bli allvarligt skadade eller dödade i trafiken. Alkolås finns för alla motorfordon, även motorcyklar, mopeder och traktorer.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagstiftningen kräver att alkolås ska finnas i alla nyproducerade fordon,**
- **2. att MP verkar för att någon form av ekonomisk subvention ska utgå för att sätta in alkolås också i äldre fordon.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2

Partistyrelsen delar motionärernas oro över att antalet dödade och skadade i trafiken åter ökar, efter en långvarig positiv trend med minskade dödstal. Att införa ett krav på alkohol i nyproducerade motorfordon torde därför vara motiverat, även om det naturligtvis är förenat med kostnader. Partistyrelsen anser inte att det allmänna ska stå för att sätta in alkohol i den existerande fordonsflottan.

4A07. Bilmålvakter

Inlämnad av: Sven Hansson

Stöds av: MP Hallstahammar, Britta Kahanpää, Peter Ristikartano

De senaste åren har problem med bilmålvakter blivit allt mer uppenbart. En person kan stå som ägare till flera hundra ja till och med flera tusen bilar. Motionären vill att beslutsprocessen snabbas på när ett fordon har omhändertagits och står i förvar i ett lagerhus eller liknande. Efter att ägaren har meddelats på lämpligt sätt så ska det inte behöva gå mer än högst 4 veckor för ägaren att betala sina skulder plus uppkomna kostnader för bärgningen och förvaringen av bilen. Om ägaren inte betalar så ska bilen antingen skrotas eller så säljs den på exekutiv auktion.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagstiftningen utformas så att man kan snabbare besluta om försäljning eller skrotning av bilar som omhändertagits för olika förseelser och som ägs av s.k. bilmålvakter.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen delar motionärernas syn om att frågan om bilmålvakter är ett angeläget problem att ta itu med ur flera aspekter. Dels handlar det om trafiksäkerhet, då bilarna ofta är livsfarliga och det ligger i sakens natur att de framförs på olagliga sätt. Det är även en miljöfråga, men inte minst handlar det om organiserad brottslighet, som vi med kraft måste bekämpa. Det har vidtagits åtgärder de senaste åren för att komma tillrätta med problemet, bla läggs en ny lag fram inom kort. Avställda bilar ska inte köras runt på vägarna, utan tas om hand av myndigheterna.

4A08. Accelerera utvecklingen av hållbart resande

Inlämnad av: Christian Karlsson

Stöds av: Gröna studenter, MP Dalarna, MP Ludvika, Aron Knifström, Britta Kahanpää, Danar Mustafa, Kenth Carlson

Transporter står för en avsevärd mängd klimatutsläpp. I samhället märks sedan införandet av bland annat Klimatklivet och Bonus Malus tydliga trender om att gemene man intresserar sig mer och mer för transportfrågan genom el- och hybridfordon. Nuvarande MP policyer förespråkar både bilpooler, samåkning och fler laddstationer, men nu är tiden inne att

ytterligare accelerera denna utveckling. För att nå nollutsläpp till 2030 behöver vi både minska behovet av transportkilometer, transportera på andra sätt och ställa om den resterande fordonsflottan till fossilfri drift.

Vi yrkar

- **1. att MP förtydligar sina mål kring och arbetar för att en nationell elektrifieringsstrategi för en väl utbyggd laddinfrastruktur.**
- **2. att MP aktivt utarbetar en plan kring förenkling av uppsättning av bilpooler och verkar för ekonomiska incitament att samåka**
- **3. att MP verkar för att ge förutsättningar till kollektivtrafiken att vara ett billigt alternativ, även för dem som reser i grupp, istället för att ta bilen**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, besvarad attsats 2-3

För att Sverige ska klara klimatmålen så måste utsläppen från trafiksektorn minska drastiskt. Att minska behovet av bil, samtidigt som elektrifiering påskyndas och andelen förnybara bränslen ökas, är alla viktiga delar i det. MP har en klar strategi kring att utöka laddinfrastrukturen, och det har skett en stor utbyggnad i regeringsställning, som också måste öka framöver. När det gäller utvecklingen av bilpooler finns en stor potential i tätbebyggda orter. Avseende kollektivtrafiken så är MP:s linje sedan länge att den ska vara såväl kvalitativ som prisvärd, inte minst gentemot bilen.

4A09. Värdera miljövänliga trafikåtgärder högre i samhällsekonomisk analys

Inlämnad av: Peter Ristikartano

Stöds av: MP Hallstahammar

Inför satsningar i trafiken så gör Trafikverket analys om åtgärdens samhällsnytta. En sådan analys innehåller många parametrar: tidsvinst, klimatpåverkan, miljöpåverkan, buller, minskad skaderisk etc. Veldig ofta är det tidsvinsten för bilisten, även om det handlar om några minuter, som dominerar utslaget i analysen. Detta i sin tur beror på att Trafikverkets analysmodell (bl a "ASEK") värderar bilistens restidsvinst högre än för den som åker kollektivt eller cyklar. Eftersom bilismen är ett stort problem i vårt samhälle så borde analysverktyget och Trafikverkets arbetssätt vara mer anpassad för att ta fram långsiktigt hållbara lösningar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Trafikverket värderar miljövänliga påverkansåtgärder och miljövänliga infrastrukturens satsningar klart högre än miljödåliga.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar motionärens åsikt att bilisters tid inte är viktigare än för den som nyttjar

andra trafikslag, och att Trafikverket bör värdera miljönytta högre än idag. Det är också MPs inställning idag.

4A10. Daglig och månatlig uppföljning av klimatmål

Inlämnad av: Karin Svensson Smith

Stöds av: Klimatnätverket, MP Lund, Aron Knifström, Danar Mustafa, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Jan Ryden, Christian Karlsson, Karin Pleijel, Lars Ahlfors, Rebecka Hovenberg, Samuel Plumppu

Mot bakgrund av de allt mer alarmerande fakta om klimatförändringarna som presenteras finns det nu sannolikt större möjligheter att få en stor acceptans för tuffa åtgärder om dessa kan antas vara effektiva för att motverka klimathotet. Men ett av problemen är hur klimatpolitikens effektivitet ska uttryckas, mätas och följas upp. I valrörelsen 2018 stod ofta ord mot ord och många väljare tröttnade när de tyckte att politiker pratade förbi varandra. Argument om fördubblad klimatbudget ställdes mot helt andra sätt att värdera climateffekt. Men för att nå klimatmålen och fasa ut fossilsamhället är dock minskad användning av fossila drivmedel helt avgörande.

Klimatpolitiken är till sin natur internationell. Men i de internationella förhandlingarna spelar föregångare en stor roll, och den rollen har bland andra Sverige goda förutsättningar att spela. Därför är det viktigt att Sverige minskar utsläppen på hemmaplan. I riksdagen finns en bred överenskommelse om att Sverige ska vara klimatneutralt senast 2045 och även att utsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010. Riksdagen beslutade klimatlagen i juni 2017.

Data om drivmedelsleveranser får Trafikverket från Statistiska centralbyrån (SCB) varje månad. Mes dessa som underlag redovisar Trafikverket med hjälp av en Klimatbarometern hur mycket koldioxid som släpps ut från vägtrafiken – från alla Sveriges bilar, lastbilar, bussar, motorcyklar och arbetsmaskiner. Barometern uppdateras varje månad.

Klimatbarometern anger summan av alla koldioxidutsläpp för alla drivmedel – bensin och diesel, men också etanol, biodiesel (FAME och HVO), naturgas och biogas. Beräkningen omfattar alla utsläpp, såväl från tillverkning och distribution av ett bränsle som från förbränningen av det i en motor. Barometern ger en mer komplett bild och medger en tätare uppföljning än vad som har varit möjligt tidigare. Utöver vägtrafik omfattas även arbetsmaskiner, arbetsredskap och fritidsbåtar. Barometern utgår från alla bensin- och dieselleveranser, medan årsredovisningen försöker isolera enbart de bränslen som används för vägtrafik. Det sistnämnda kräver detaljerade data om fordonsbestånd och trafikutveckling som inte är tillgängliga annat än på årsbasis. Detta har störst betydelse för diesel och innebär att barometern även tar med arbetsmaskiner.

SPBI - Svenska Petroleum- och BiodrivmedelsInstitutet – kan leverera dagliga uppgifter om hur mycket bensin- och diesel samt fossilbaserade drivmedel i en annan form om säljs i Sverige. De uppsatta klimatmålen bör vara utgångspunkten och utifrån dem bör räknas ut hur många liter

bensin, diesel etc. som maximalt bör säljas per år/kvartal/dag. Ett rimligt antagande är att allt drivmedel som säljs också kommer att förbrukas. Aktienoteringar och väderleksrapporter ingår i den allmänna nyhetsrapporteringen från såväl public service som andra medier. Mätning som indikerar visar effekterna av svensk klimatpolitik borde ha minst samma dignitet och nyhetsvärde. SVT skulle t ex kunna sända 5 min Klimatnytt Nyheterna och Vädret i TV för att ge en omedelbar återkoppling på om klimatpolitiken får förväntad effekt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det offentligt redovisas hur stora volymer oljeprodukter som dagligen säljs i Sverige,**
- **2. att MP verkar i riksdagen för att Trafikverkets KlimatBarometer synliggörs och används vid uppföljningen av målet om att klimatpåverkan från vägtrafiken.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen delar motionärernas syn på att statistik är ett användbart redskap för att förändra världen, vilket sannerligen är viktigt i en så avgörande fråga som klimatet.

4A11. Värdera biodrivmedel ur ett brett perspektiv

Inlämnad av: Jenny Ivner

Stöd av: MP Östergötland, MP Linköping, Bengt Nordström, Birgitta Rydhagen, Linnea Palme, Margareta Fransson, Peter Östevik, Rebecka Hovenberg, Sixten Thames, Take Aanstoot

Omställningen av transportsektorn är som bekant en av vår tids största utmaningar. En del kan lösas med beteendeförändringar och planering och en del med elfordon. Men det kommer inte att räcka, det kommer även framöver finnas förbränningsmotorer. Och de behöver förnybara bränslen. Att ersätta något fossilt med något förnybart är i första anblicken helt rationellt och självklart. Men biodrivmedel är omdebatterat utifrån flera olika perspektiv, ofta baserat på argument kring indirekta effekter från utvinning eller användning av bioråvara. Ett exempel är argumentation som bygger på indirekta effekter från att råvaran börjar användas på ett nytt sätt: om vi inte använder grödorna till mat kommer annan mat behöva produceras någon annanstans och då ge upphov till mycket högre klimat-/miljöbelastning. Ett annat exempel är argumentation som bygger på att det skulle vara bättre för klimatet att plantera träd på odlingsmarken och låta träden binda in kol istället för att kontinuerligt omsätta kolet genom skörd. Båda kan givetvis vara sanna ur ett eller flera perspektiv, men sällan tar analyserna ett helhetsgrepp på effekterna från biodrivmedel utifrån den samlade påverkan på biodiversitet, näringsämnen eller försörjningstrygghet.

Det finns studier som visar på stora klimatfördelar med biodrivmedel då de tillverkas i bioraffinaderier med flera olika slutprodukter som kan ersätta (substituera) fossila/konventionella produkter. Det kändaste exemplet är antagligen biogas, där bioråvara omvandlas till både energigas och biogödsel. Ett annat exempel är etanolfabriken i Norrköping

som tillverkar etanol, djurfoder och koldioxid från spannmål. Den sammantagna nyttan (eller negativa effekter) med de olika biodrivmedlen belyses dock sällan. Problemet med analyser av vilka bränslen som är "bra för miljön" sällan är gjorda med likvärdiga metoder och då i praktiken inte är jämförbara. Det blir som att jämföra äpplen med päron.

I Forskningsprogrammet F3 har ett flertal svenska forskningsaktörer gemensamt utvecklat metoder för att brett kunna värdera biodrivmedel ur ett brett perspektiv. Där utvecklas värderingsmetoder som kan ta hänsyn till totala miljöpåverkan från både indirekta effekter, cirkulära flöden och produktion bioraffinaderier. Den typen av nya och breda värderingsmetoder är en förutsättning för att kunna välja att stötta så resurssmarta drivmedel som möjligt. Drivmedel som, förutom att bidra till minskad klimatpåverkan, kan bidra till exempelvis näringsåterföring, förbättrad växtföljd i lantbruket eller minskad import av sojafoder. Och att de värdena värderas likvärdigt från fall till fall.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att fler värderingsgrunder än klimat eller energibalans tillämpas vid värdering av biodrivmedel,**
- **2. att MP ska verka för att inkludering av indirekta effekter och substitutionseffekter vid värdering av biodrivmedel ska göras konsekvent,**
- **3. att MP ska verka för utveckling av nationella riktlinjer för värdering av biodrivmedel ur ett brett perspektiv och som är baserade på forskning, exempelvis från F3-programmet.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 2, avslag attsats 3

Partistyrelsen delar åsikten att att biodrivmedel, liksom alla energislag, måste värderas ur olika perspektiv. Det finns en målkonflikt mellan att använda biodrivmedel, och tillse att inte bruka eller skövla på ett ohållbart sätt. Partistyrelsen har i Klimatfärdplanen, men också i Skogsprogrammet, pekat ut en linje kring MPs syn på sådana avvägningar. Partistyrelsen anser dock inte att nationella riktlinjer enligt motionärens förslag är rätt väg.

4A12. Skapa goda förutsättningar för utnyttjande av solpaneler vid nybyggnation

Inlämnad av: Anna Hjortenskiöld

Stöds av: MP Helsingborg

Sverige skall till år 2040 ha en helt förnybar elproduktion, nu har vi passerat gränsen över 50 procent och det återstår mer att göra för att lyckas uppfylla målet mot en mycket mer energismart värld. Solenergi är en av de källor som erbjuder gratis energi och de bör vara viktigt att utnyttja det så mycket vi kan. Dessutom finns det inga utsläpp under drift och de utsläpp som skapas vis produktion tas igen efter några år.

Verkningsgraden för solpaneler ligger mellan 15-20 procent vilket betyder att vi inte kan utnyttja all solinstrålning men den låga verkningsgraden är just den som passar för bostadsuppvärmning. Visserligen behöver vi bostadsuppvärmning under kalla månader när det är minst solinstrålning, men med tanke på framtida lagringsmöjligheter kommer man att kunna lagra energin från sommarmånaderna till vintern.

En förutsättning för att kunna producera el via solenergi är att bygga tak vända mot söder och i rätt vinkling för att kunna fånga upp så mycket solenergi som möjligt. Därför bör detta beaktandet vara med i planering och ritning av nya byggnader.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att nybyggnationer ska ha förutsättningar för att använda solpaneler och komma närmare målet mot en 100 procentig förnybar elproduktion.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen anser att förslagen som lyfts i motionen redan idag är partiets politiken och att motionen därför bör anses som besvarad.

4A13. Ändra ägardirektiven för Svenska Kraftnät så att tillgången på effekt i nätet säkras

Inlämnad av: Christian Karlsson

Stöds av: MP Ludvika, MP Hallstahammar, Aron Knifström, Britta Kahanpää, Tim Gahnström

I denna motion lyfter vi en viktig förändring i Svenska Kraftnäts (SVK) ägardirektiv, att SVK skall ha till uppgift att säkerställa att det finns tillräcklig elproduktion. Idag har de bara ett vinstkrav. Vinstkravet kan också uppnås genom att missköta utbyggnaden av elkraft, vilket kan leda till allvarliga problem för Sveriges basindustri, som kan missgynna Miljöpartiet i opinionen och skada Sverige ekonomiskt.

För att få ett brett stöd för en offensiv klimatpolitik krävs att Miljöpartiet kan ge ett trovärdigt alternativ för en livskraftig basindustri.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det skrivs in i SVKs ägardirektiv att de skall säkerställa att det finns tillräcklig kraft i nätet, effekt och svängmassa.**
- **2. att MP verkar för att det framgår av ägardirektiven att effektbudgeten även kan säkerställas via energieffektiviseringar.**
- **3. att MP verkar för att ny kraftutbyggnad görs inom förnybara källor med miljöhänsyn.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen anser att förslagen som lyfts i motionen redan idag är partiets politik och att motionen därför bör anses som besvarad.

4A14. Länk för högspänd likström

Inlämnad av: Marcus Nordlund Oja

Stöds av: MP Ludvika, Angela Nordlund Oja, Axel Andersson, Jan Lindholm, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Peter Östevik, Sven Hansson

En stor del av Sveriges elenergi produceras i de norra delarna av landet. Utöver det så byggs det stora vindkraftsparker i norra Sverige, som kommer att integreras i elnätet under de kommande åren. En del av energin försvinner som förluster längs vägen från produktion i norra Sverige till konsumtion i Södra Sverige. Ett bra sätt att minska dessa förluster, vid sträckor över 50 mil, är att istället för växelström (AC) använda sig av högspänd likström (HVDC). En ny länk för högspänd likström från norra Sverige till södra Sverige skulle kunna användas dels för att sänka förlusterna och dels för att öka kapaciteten i elnätet och möjliggöra etableringen av nya kraftverk för förnybar energi.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en uppgradering av Sveriges elnät, innehållande en länk för högspänd likström från norra Sverige till södra Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären tar upp en mycket viktig frågan, den bristande överföringskapaciteten för el mellan norra och södra Sverige, och MP anser att överföringskapaciteten måste öka. Vi anser dock inte att det är MP-kongressens sak att avgöra om överföringen ska ske genom likströmskablar eller växelströmskablar, detta är en fråga som ansvarig myndighet, Svenska Kraftnät, bör avgöra.

4A15. Klimat och kärnkraft

Inlämnad av: Sixten Thames

Stöds av: MP Linköping - avslag attsats 1, bifall attsats 2, Anneli Englund, Daniel Egonsson, Gabriella Rehbinder, Gustav Backlund, Harald Enoksson, Joakim Nordlund, Jon Karlfeldt, Mattias Wingstedt, Max Whitman, Sam Spjuth, Stefan Norrman, Take Aanstoot, Thomas Rödin, Tim Gahnström

IPCC är tydliga med att vi kraftigt försämrar våra chanser att begränsa klimatförändringarna om vi utesluter kärnkraft som en del av lösningen på problemet. Vill vi ha de bästa möjligheterna att begränsa klimatförändringarna bör vi enligt IPCC mångdubbla mängden kärnkraft i världen. Detta är slutsatser som vi i MP behöver diskutera.

Enligt IPCC är kärnkraft det kraftslag som tillsammans med vindkraft har klart lägst koldioxidutsläpp sett ur ett livscykelperspektiv. Därför gör det också stor skillnad hur vi

prioriterar mellan att fasa ut det fossila eller stänga kärnkraft. Världens energi är idag till över 80 procent fossil.

Vi i miljörelsen behöver en diskussion om det vägval vi ställs inför av IPCC:s slutsatser. De Gröna i Finland och organisationen Union of Concerned Scientists är två exempel på miljöorganisationer som i olika grad svängt i synen på kärnkraft, och valt att sätta klimatet först. Vi behöver se det här som en ny diskussion, som kan ge oss ett större självförtroende som organisation oavsett var vi i slutändan landar.

Vi yrkar

- **1. att MP principiellt prioriterar arbetet mot klimatförändringarna först, före stängd kärnkraft,**
- **2. att MP tar fram ett internt diskussionsunderlag om olika sätt att tänka kring IPCC:s slutsatser om energiomställningen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen anser att kärnkraften bär på många utmaningar, vid sidan om klimatfrågan, såsom säkerhetsfrågan, avfallshantering och miljöproblem vid urangruvor. Lösningen är istället en kombination av satsningar på både förnybar energi och energieffektivisering.

4A16. Ett globalt perspektiv på kärnavfallsfrågan

Inlämnad av: Sixten Thames

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Gabriella Rehbinder, Take Aanstoot, Tim Gahnström, Tina Wallenius

IPCC är tydliga med att vi kraftigt försämrar våra chanser att begränsa klimatförändringarna om vi utesluter kärnkraft som en del av lösningen. Vill vi ha de bästa möjligheterna att begränsa klimatförändringarna bör vi enligt IPCC mångdubbla mängden kärnkraft i världen. Mängden kärnkraft kan alltså tänkas öka globalt, ifall länder tar hänsyn till IPCC:s rapport.

Text så planerar Kina nya kärnkraftverk motsvarande ungefär en tredjedel av den el som de producerar idag. Ökad mängd kärnkraft innebär en ökad mängd kärnavfall.

Just nu ligger Sverige och Finland i framkant med en slutförvarslösning där planen är att förvara avfallet i kopparkapslar som placeras långt ner i urberget. Kapslarna ska sedan ska ligga där i storleksordningen 100 000 år. Det är osäkert ifall resten av världen kommer att investera i några motsvarande lösningar för sitt avfall.

Genom att istället återanvända bränslet i så kallade 4:e generationens kärnreaktorer, så kan vi minska minska lagringstiden för den största delen av världens kärnavfall från 100 000 år till i 1000 år, samtidigt som vi får en stabil källa av fossilfri energi.

Tekniken för 4:e generationens kärnkraft är fortfarande under utveckling, men ingenting hittills talar för att den inte kommer att fungera. Vi är skyldiga framtida generationer att hantera frågan om slutförvar på bästa möjliga sätt. Det innebär att vi bör titta på globalt fungerande lösningar som minskar den tid som kärnavfall behöver ligga i slutförvar. 1000 år är ungefär 100 gånger bättre än 100 000 år.

Vi yrkar

- **1. att MP öppnar för att återanvända uttjänt kärnbränsle i så kallade 4:e generationens kärnreaktorer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen anser att även om det finns en teoretisk potential för 4:e generationens kärnkraft att vara mindre problematisk än dagens kärnkraft så återstår det att se om alla löften infrias. Det finns därför idag inga skäl att ompröva partiets politik.

Sverige har bland de bästa förutsättningarna i världen att bygga ett helt förnybart energisystem, och det arbetar vi gröna för.

4A17. Stöd etanolkonvertering

Inlämnad av: Peter Ristikartano

Stöds av: MP Hallstahammar

En övergång till fossilfritt samhälle kräver många olika bränslen, åtminstone just under övergången. Etanol är ett av dessa bränslen. Tankställen finns i hela Sverige och produktionen av etanol kan spåras till källan för att garantera hållbar produktion. De flesta av nu rullande bensinbilar och gräsklippare kan köras med etanol. Finland har exempelvis ett aktivt arbete för att få fler att använda etanol och ger bidrag till bilägare för etanolkonvertering av sina befintliga bilar.

Ett hinder för etanolkonvertering i Sverige är otydligt regelverk där etanolkonvertering ses inte som möjlighet utan konverteringen ska göras på ett krångligt sätt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för stöd till etanolkonvertering av fordon och maskiner**
- **2. att MP verkar för ett tydligt och tillåtande regelverk för enkel etanolkonvertering av fordon och maskiner**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad, se motivering i motionssvar till motion 4A02. Stöd och underlätta ombyggnad av fossildrivna bilar.

4A18. Omställning av transportinfrastrukturen

Inlämnad av: Karl Kilbo Edlund

Stöds av: Grön Ungdom, Desiree Johansson, Martin Gustafsson, Leon Mc Manus, Lisa Helsing, Marcus Nordlund Oja, Ola Alsaadi, Peter Östevik, Samuel Plumppu, Sigrid Jämting

Sverige är ett av de länder i världen med mest välutbyggd infrastruktur för fossila transporter, framförallt bil- och flygtrafik. Även på glesbygden finns idag ett finmaskigt nät med infrastruktur för biltrafik fram till så gott som alla bostäder, affärer och industrier. Samtidigt vet vi att transportsektorn står inför stora omvälvningar i och med klimatförändringar och autonoma fordon. Båda kan antas leda till en minskad efterfrågan på flyg- och vägtrafik.

I Sverige läggs dock fortfarande stora resurser på infrastruktur för fossiltunga transportslag. En ny flygplats har byggts i Sälen och flera storstäder har lagt miljardbelopp på motorvägssatsningar. Satsningar på fossila transportmedel förskjuter transportbalansen från mer hållbara transportalternativ, på grund av att både satsningar och efterfrågan på miljövänliga transportmedel trängs undan. Det är ett välkänt faktum att investeringar i ett transportsystem driver användning av det transportsystemet, vilket i sin tur kan motivera vidare investeringar. Hade mindre pengar satsats på infrastruktur för flygtrafiken hade en större andel av transporterna gått på exempelvis järnväg, vilket dessutom hade gjort att det ekonomiska underlaget för vidare utbyggd järnvägstrafik sett betydligt bättre ut även i glesare befolkade delar av landet.

Vi behöver därför på nationell nivå en strategisk plan för att minska antalet flygplatser i Sverige. Ett motargument är att glesbygden påverkas negativt, eftersom dess flygplatser trots låg trafikvolym är mycket viktiga för lokalbefolkningen. En strategisk plan måste så klart visa hänsyn för detta faktum och vara just strategisk i den meningen att varje flygplats värderas efter sin betydelse för bl.a. tillgänglighet. Eftersom nedtrappningen i sig ger investeringsutrymme och stimulerar efterfrågan av alternativ infrastruktur, ser vi att en sådan strategisk plan kan utformas utan att glesbygden drabbas negativt.

Autonoma fordon är under utveckling av flertalet bilföretag och har redan körts i trafik under kontrollerade tester. Tack vare bättre förutsägbarhet och kommunikation mellan fordonen förväntas en rent autonomiserad trafikmiljö utnyttja infrastrukturen effektivare. Den förutsedda övergången till autonomiserad vägtrafikmiljö skulle därför innebära att den redan befintliga vägtrafikinfrastrukturen skulle vara gravt överdimensionerad.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det utvecklas en plan för successiv nedtrappning av antalet flygplatser i Sverige med hänsyn till ekologiska, ekonomiska och sociala omständigheter,**
- **2. att MP verkar för nyinvesteringsstopp i stora infrastruktursatsningar med fokus på fossildrivna transportsystem.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar motionärens intention om att flygtrafiken och dess utsläpp måste minska. Det är också lätt att konstatera att det finns en överetablering av flygplatser, varav många ligger i närheten av andra större flygplatser, och som inte klarar sig utan subventioner.

Ett fullt investeringsstopp i infrastruktur som har fossildrivna fordon låter sig inte enkelt göras, eftersom såväl fossilfria bilar som fossilbilar faktiskt kan köra på vägar som anläggs.

Partistyrelsen tolkar dock förslaget som den inriktning MP driver, där vi vill minska investeringar i stora vägprojekt, för att istället bygga ut järnvägstrafiken i första hand.

4A19. För en klimatanpassad samhällsplanering

Inlämnad av: Ola Gabrielson

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Janine O'Keefe, Nickie Excellie, Rickard Hansson

Tillsammans eldar vi människor upp i storleksordningen 20 miljarder ton kol (inkl olja och gas) om året, eller nästan tusen ton i sekunden. Av den koldioxid som släpps ut hamnar ungefär en tredjedel i haven, en tredjedel sugts upp av vegetation, och en tredjedel blir kvar i atmosfären.

Varje år ökar halten koldioxid i luften vi andas med drygt 2 ppm eller 17 miljarder ton.

Keelingkurvan lutar uppåt, och själva ökningen accelererar.

Koldioxiden värmer obevekligt upp planeten. Vi har sedan länge passerat en grads uppvärmning, och det finns redan tillräckligt med koldioxid i atmosfären för att komma över 1,5 grader. Chansen att vi ska hinna bromsa koldioxidutsläppen så att vi stannar under två grader bedöms vara en på tjugo.

Enligt Rockström m.fl. börjar självförstärkande processer sätta in någonstans mellan 1,5 och två grader. När det inträffar förlorar vi kontrollen och får en skenande uppvärmning som kan ge oss en mellan tre och fem grader varmare värld innan 2100.

Ingen vet hur den världen kommer att se ut, men alla scenarier pekar på varierande grad av massutrotning. Det kommer knappast att vara möjligt att upprätthålla en civilisation som idag. De folkspillror som återstår kommer att leva ett hårt och brutalt liv i kamp om de få resurser som finns kvar. Tiden fram till dess kommer att kännetecknas av krig, flyktingströmmar, och massvält.

Att vi i det perspektivet diskuterar hur Sveriges tillväxt ska ökas, t.ex. hur Stockholm ska attrahera fler internationella investeringar, förefaller märkligt för att inte säga extremt kortsynt. Detta är inte tillfället att diskutera skattesänkningar och utbyggnadsplaner; nu är det dags att dra i nödbromsen.

Vårt förslag

Den lilla möjlighet vi har att stanna under två grader måste gripas. Vår enda chans är att vi lyckas vända Sverige till noll utsläpp mycket snart, och på det sättet vända den rika världen till

att följa efter.

Ett sätt att påverka världen är att visa på en klimatanpassad samhällsplanering, att visa på sätt att bygga landet till att vara energisnålt. Mycket vore vunnet med en planering som minimerar transporter och resande. Det skulle dessutom ge invånarna ett bättre liv.

Dagens näringslivspolitik har lett till en koncentration av jobb i storstadsregionerna, fr.a. de attraktiva jobben samlas där, samtidigt som många medarbetare bor långt därifrån och måste pendla långt. Det överbelastar både kollektivtrafik och bilvägar. Det s.k. "fria skolvalet" ger ytterligare belastning eftersom många elever inte längre kan gå eller cykla till skolan. Många skolor väljer att finnas i innerstan och konkurrerar med detta.

Ett första steg kan vara ett tak i stadsplanerna för antalet arbetsplatser/utbildningsplatser per km². Det skulle sprida jobben lite mer jämnt över regionerna och därmed potentiellt sänka energiåtgången för arbetsresor. I samma anda kan vi bestämma oss att alla barn ska ha två attraktiva skolalternativ inom cykelavstånd.

Ett något större steg vore att begränsa totala antalet arbetsplatser per region, och på det sättet flytta nyetablering och expansion till andra regioner. Det finns många fördelar med att sprida ut administration och företagande mer jämnt över Sverige, t.ex.:

- Kortare resor till jobb och skola, med möjlighet för fler att gå eller cykla,
- Folk kan bo kvar där de växt upp, och inte tvingas flytta till storstan,
- Mindre problem och energiåtgång för mat- och annan varulogistik,
- Enklare, snabbare och billigare att bygga ut kollektivtrafik,
- Närmre till åkern för återföring av näringsämnen.

Nackdelar skulle vara fr.a. en mindre flexibilitet i tillgången till arbetskraft och därmed mindre dynamik i näringslivet, och möjligen en upplevd låsning av arbetsmarknaden. För många skulle nog detta ändå ses som tryggare.

Ur detta perspektiv så anser vi att vi måste sluta lägga resurser på tunnelbanebyggen, flygplatser, höghastighetståg, och bilvägar, sluta planera för bostäder längs motorvägarna, och istället se hur vi kan flytta ut jobben och återta de kontoriserade innerstäderna till bostäder.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att varje investering som kräver tillstånd, privat eller allmän, analyseras av oberoende instans utifrån klimatpåverkan på både kort och lång sikt,**
- **2. att MP verkar för att inga investeringar som ger netto utsläpp tillåts; speciellt ska utsläpp under den närmaste tio-tjugoårsperioden beaktas,**
- **3. att MP verkar för att utreda huruvida ett tak i stadsplaner för antalet arbetsplatser/utbildningsplatser per km² eller per region är ett lämpligt sätt att sänka samhällets utsläpp, fr.a. utsläppen från transportsektorn,**
- **4. att MP verkar för att alla klimatkonsekvensanalyser av investeringar och samhällsplanering utföres av oberoende, vetenskapligt baserad instans.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, 2 och 4, avslag attsats 3

1: Besvarad

Under allmänna motionstiden 2018 lade MP fram partimotionen ”Effektiv styrning mot klimatmålen 2018/19:2733” till riksdagen med ett antal förslag som bidrar till bättre styrning mot klimatmålen. Ett av förslagen är att genomföra en översyn och anpassning av miljöbalken, skogsvårdslagen och annan relevant lagstiftning så att den bidrar till uppfyllelse av de klimatmål som har beslutats av riksdagen och tillkännager det för regeringen. I januariavtalet finns detta också med genom att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag. En utredning ska tillsättas under 2019. Den utredningen bör närmare analysera motionens förslag, som i sin utformning inte behöver bli så byråkratisk som kan tros vid en första anblick.

2: Besvarad

Med vissa undantag är det redan vår linje.

3: Avslag

Hela landet ska växa, säger regeringen. Vi har spridit statliga jobb i landet, men det här skulle förmodligen vara ett trubbigt verktyg. Vi ska knappast tvångsflytta arbetsplatser i hopp om att minska trafikutsläppen och då blir det bara ett tak för de allra tätaste platserna i Sverige och det bör Stockholm få avgöra själva. Vi konstaterar att de inte har några sådana planer idag. Förslaget kan också tolkas landa i ett lägre tak för ny lokalisering av jobb och utbildning jämfört med befintlig och det är inte heller önskvärt.

4: Besvarad

I januariavtalet står det i punkt 30 ”All relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (utredning tillsätts under 2019).”

4A20. Klimatskärpning av Miljöbalken

Inlämnad av: Jarmo Uusitalo

Stöds av: MP Uddevalla, Aron Knifström, Britta Kahanpää, Göran Nordström, Per Eric Rosén, Tim Gahnström

I Miljöbalken nämns ordet ”klimat” en enda gång, nämligen i ordförklaringarna i 6 kap, 2§, punkt 3 i ordförklaringarna för ”Miljöeffekter”:

”2 § Med miljöeffekter avses i detta kapitel direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. andra delar av miljön. Lag (2017:955).”

Även om man i samband med tillsyn har börjat diskutera klimatanpassning, se t.ex.

Samarbetsorganet "Miljösamverkan Sverige" broschyr "Klimatanpassning i prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och förorenade område" (<http://www.miljosamverkan.se/SiteCollectionDocuments/Publikationer/2018/2018-klimatanpassning-i-provning-och%20tillsyn.pdf>) så kan man konstatera att inte frågan om klimateffekter så verkar ha haft genomslag i Mark- och miljödomstolens tillståndsprövning. Ett aktuellt exempel är tillståndsprövningen raffinaderiet Preemraff i Lysekils kommun.

Sverige har antagit en klimatlag (2017:720) som innebär att klimatpåverkande utsläpp ska sänkas och denna lag borde vara vägledande i tolkningen av Miljöbalken när till Mark- och miljödomstolen gör tillståndsprövning.

Eftersom så inte tycks vara fallet så yrkar vi enligt nedan

- **1. att MP skyndsamt verkar för att Miljöbalken och klimatlagen kompletteras på ett sådant sätt att verksamheter som strider mot klimatlagen inte kan tillåtas.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I januariavtalet står det i punkt 30 "All relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (utredning tillsätts under 2019)." Se även MPs partimotion i riksdagen: Effektiv styrning mot klimatmålen 2018/19:2733. Där föreslår vi bland annat en översyn och anpassning av miljöbalken, skogsvårdslagen och annan relevant lagstiftning så att den bidrar till uppfyllelse av riksdagens klimatmål.

4A21. Gratis kollektivtrafik för alla

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Christina Waldenström, Gösta Evén, Kenth Carlson, Max Whitman, William Whitman

För att minska klassklyftor och förbättra miljön och bidra till att flera reser med kollektivtrafiken föreslår jag fri kollektivtrafik för alla resande.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa gratis kollektivtrafik för alla.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Kollektivtrafikens taxor styrs och beslutas av respektive kollektivtrafikmyndighet, vanligtvis regionerna, och det är upp till dessa att besluta om taxekonstruktioner. MP står bakom fördubblingsmålet i kollektivtrafiken, som innebär att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska fördubblas till 2030. Detta kommer kräva att kollektivtrafiken förbättras, både avseende turtäthet, komfort, pålitlighet med mera, vilket också innebär att kollektivtrafiken behöver ha en stabil finansiering.

Samtidigt är det väsentligt att kollektivtrafiken inte är alltför dyr. Att införa helt avgiftsfri kollektivtrafik skulle dock göra att mindre medel sammantaget skulle kunna läggas på kollektivtrafiken, och den skulle inte kunna byggas ut på det sätt som behövs. Taxorna är en viktig del i finansiering av kollektivtrafiken, som finansieras av en kombination av skattemedel och taxa.

Avgiftsfri kollektivtrafik innebär också en stor risk för att människor som idag går eller cyklar istället börjar åka kollektivt, och detta ser vi inte som någon fördel, varken miljömässigt, ekonomiskt eller hälsomässigt. Partistyrelsen förordar inte ett generellt beslut om avgiftsfri kollektivtrafik.

4A22. Avgiftsfri kollektivtrafik

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Alice Abbas, Angelica Foksröd, Christina Waldenström, Eva Elisabet Haglund, Linnea Palme, Kenth Carlson, Maj Ardesjö, Martin Sahlin, Peter Söderlund, Roger Bydler, Urban Johansson

För att kunna nå FN:s klimatmål om max 2 graders uppvärmning finns det många sätt. Ett kan vara att minska privatbilismen. Gör det genom att låta alla seniorer få utnyttja kollektivtrafiken utan att erlægga någon avgift mellan klocka 09.00 och 15.00 på vardagar och hela dygnet på lördagar, söndagar och helger.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att seniorer ska få utnyttja kollektivtrafiken utan avgift mellan klockan 09 och 15 samt hela dygnet på lör- söndag samt helger,**
- **2. att MP verkar för att all kollektivtrafik skall vara helt skattefinansierad.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Kollektivtrafikens taxor styrs och beslutas av respektive kollektivtrafikmyndighet, vanligtvis regionerna, och det är upp till dessa att besluta om taxekonstruktioner. MP står bakom fördubblingsmålet i kollektivtrafiken, som innebär att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska fördubblas till 2030. Detta kommer kräva att kollektivtrafiken förbättras, både avseende turtäthet, komfort, pålitlighet med mera, vilket också innebär att kollektivtrafiken behöver ha en stabil finansiering.

Samtidigt är det väsentligt att kollektivtrafiken inte är alltför dyr. Att införa helt avgiftsfri kollektivtrafik skulle dock göra att mindre medel sammantaget skulle kunna läggas på kollektivtrafiken, och den skulle inte kunna byggas ut på det sätt som behövs. Taxorna är en viktig del i finansiering av kollektivtrafiken, som finansieras av en kombination av skattemedel och taxa.

Avgiftsfri kollektivtrafik innebär också en stor risk för att människor som idag går eller cyklar istället börjar åka kollektivt, och detta ser vi inte som någon fördel, varken miljömässigt, ekonomiskt eller hälsomässigt. Partistyrelsen förordar inte ett generellt beslut om avgiftsfri

kollektivtrafik för seniorer under tidsperioden motionären föreslår.

4A23. Gratis kollektivtrafik för alla upp till 20 års ålder

Inlämnad av: Annika Fundin

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelica Foksröd, Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Linnea Palme, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Martin Sahlin, Peter Östevik, Johanna Tjernblom, Roger Bydler, William Olsson

Vi behöver göra mer för att fler ska välja att åka kollektivt. För många var satsningen på gratis sommarkort väldigt uppskattat, men nu är det dags att ta nästa steg. En sådan reform skulle göra det mer förmånligt för familjer att välja kollektivtrafiken men också lättare för kommuner och landsting att administrera skolskjutsarna.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ge alla gratis kollektivtrafik upp till 20 års ålder.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Kollektivtrafikens taxor styrs och beslutas av respektive kollektivtrafikmyndighet, vanligtvis regionerna, och det är upp till dessa att besluta om taxekonstruktioner. MP står bakom fördubblingsmålet i kollektivtrafiken, som innebär att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska fördubblas till 2030. Detta kommer kräva att kollektivtrafiken förbättras, både avseende turtäthet, komfort, pålitlighet med mera, vilket också innebär att kollektivtrafiken behöver ha en stabil finansiering.

Samtidigt är det väsentligt att kollektivtrafiken inte är alltför dyr. Att införa helt avgiftsfri kollektivtrafik skulle dock göra att mindre medel sammantaget skulle kunna läggas på kollektivtrafiken, och den skulle inte kunna byggas ut på det sätt som behövs. Taxorna är en viktig del i finansiering av kollektivtrafiken, som finansieras av en kombination av skattemedel och taxa.

Avgiftsfri kollektivtrafik innebär också en stor risk för att människor som idag går eller cyklar istället börjar åka kollektivt, och detta ser vi inte som någon fördel, varken miljömässigt, ekonomiskt eller hälsomässigt. Partistyrelsen förordar inte ett generellt beslut om avgiftsfri kollektivtrafik för unga.

4A24. Använd backcasting vid alla kommuners och myndigheters planering

Inlämnad av: Richard Holmqvist

Stöds av: Klimatnätverket, MP Dalarna, Aron Knifström, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Kenth Carlson, Maj Ardesjö, Per Eric Rosén, Peter Östevik, Roger Bydler

Sverige har idag relativt ambitiösa nationella mål för klimatpolitiken. För att dessa ska leda till målet krävs åtgärder på alla plan. Ett nödvändigt steg är att statliga myndigheter, liksom

kommuner, utformar alla planer, bestämmelser och föreskrifter som berör klimatpåverkan så att de bidrar till att de nationella målen uppnås senast vid angivna tidpunkter. Så sker inte alltid idag. Ofta utförs t ex trafikplaner enligt prognoser som bygger på pågående trender, t ex ökande vägtrafik, fortsätter. Men om klimatmålen ska klaras i tid måste trender brytas, och det snabbt! Fortsätter det som hittills planerar vi för att misslyckas. En metod för att planera så att målen nås kallas backcasting och innebär att man planerar för att nå målet i tid, ungefär som när man planerar en resa. ”Om jag ska vara framme kl 17 måste jag kliva av bussen senast 16:30. Då måste jag ta den senast kl 16. Tåget måste då vara framme senast 15:45, osv ända tills tiden när jag måste gå upp på morgonen”.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att myndigheter och kommuner åläggs att använda backcasting vid all klimatpåverkande planering med det övergripande målet att nationella klimatmål ska uppnås i tid.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Backcasting är en utmärkt metod, men inte den enda. Fördelen med att kräva backcasting är att vi säkrar att en bra metod används, vilket ofta inte är fallet idag. Nackdelen är att vi förbjuder ännu bättre metoder från att användas. Vilken metod som är allra bäst kan variera från fall till fall. Så det är inte självklart om för- eller nackdelarna överväger med att kräva backcasting överallt. Viktigare är att större fokus läggs på styrning och ledning, praktiskt genomförande och finansiering av klimatomställningen. Under allmänna motionstiden i riksdagen 2018 lade också Miljöpartiet fram partimotionen ”Effektiv styrning mot klimatmålen 2018/19:2733”, med flera förslag som bidrar till bättre styrning mot klimatmålen.

4A25. Förbjud att sälja el från kärnkraftverk här och nu

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Åke Askensten, Britta Kahanpää, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Jan Ryden, Matz Lonnedal Risberg

Vi vet alla att kärnkraft inte är bra. Kärnkraftverken måste stänga här och nu. Inte sen, för då är det försent. För att trygga människans överlevnad så måste alla kärnkraftverk stängas, el från kärnkraft förbjudas, uranbrytning förbjudas, import och export av uran förbjudas, kärnvapen export och kärnvapenimport förbjudas, forskare och kunniga måste hitta ett säkrare sätt att förvara befintligt kärnavfall därför får inte nya kärnkraftverk startas och de som finns får inte skapa mer kärnavfall utan måste ta ansvar och stänga här och nu.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det blir olagligt att sälja el från kärnkraftverk,**
- **2. att MP verkar för att det blir olagligt att importera och exportera el från kärnkraftverk,**

- **3. att MP verkar för att det blir olagligt att importera och exportera kärnvapen,**
- **4. att MP verkar för att det blir olagligt att importera kärnavfall,**
- **5. att MP verkar för att det blir olagligt att importera och exportera uran,**
- **6. att MP verkar för att det blir olagligt att bryta uran,**
- **7. att MP verkar för att alla kärnkraftverk måste stänga nu för att inte skapa mer kärnavfall eftersom vi inte vet var och hur vi ska förvara kärnavfall på ett säkert sätt**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-2, 4-5 och 7, besvarad attsats 3 och 6

Partistyrelsen delar motionärernas inställning till kärnkraft. Det är en föråldrad energikälla som behöver avvecklas till förmån för förnybar energi. Partistyrelsen delar dock inte åsikten att kärnkraft bäst avvecklas genom förbud. Den energiöverenskommelse som slutits av fem partier, vari MP ingår, leder till att kärnkraften avvecklas. Det sker dock genom marknadslösningar istället för politiska direkta avvecklingsbeslut, vilket visat sig mer framgångsrikt. Dessutom slipper staten då betala skadestånd till de kärnkraftsbolag som man tidigare varit tvungna till. Vad gäller frågan om att förbjuda prospektering av uran är det dock något som MP drivit sen innan och fått igenom. Gällande den tredje attsatsen om att göra det olagligt att importera och exportera kärnvapen, så är det redan så idag, och givetvis MPs politik.

4A26. Klimateffektiv järnvägspolitik

Inlämnad av: Arne Karyd

Stöds av: Klimatnätverket stöd för attsats 4, 5, 6 och 13, Bengt Bivrin, Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund, Henrik Sundström, Johannes Book, Kåge Wallner, Lisa Hellsing, Mats Dellrud, Mikael Lindquist, Matz Lonnedal Risberg, Pia Sundh, Peter Östevik, Richard Holmqvist, Roger Bydler, Sixten Thames, Stefan Hallander, Stefan Norrman, Per Almgren

Klimatet kan inte vänta. I avvaktan på att nya stambanor kan tas i bruk om 20–25 år är det därför absolut nödvändigt att hela det befintliga järnvägsnätet, oavsett nuvarande skick, används för att flytta över trafik från väg och luftfart. Det finns mycket stora potentialer här. En höjning av belägningsgraden från 36 procent 2017 till åtminstone 45 procent kan snabbt ordnas genom en generell prissänkning. Efter denna och med fler och större tåg kan de nu trafikerade banorna höja sin trafik från 13,3 miljarder personkilometer 2017 till åtminstone 20 miljarder inom loppet av några få år. På lite längre sikt kan ett stort antal järnvägar upprustas och åter tas i bruk.

Motionen är baserad på ett diskussionsunderlag som under vintern 2017 skickades ut och diskuterades på Klimatnätverket.

Vi yrkar:

- **1. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att en utredningsman ska tillsättas för uppgiften att avveckla Jernhusen AB**

- **2. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att förstatliga, eller avtala annat trafikupplägg med, A-Train AB.**
- **3. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att utreda en kraftig prissänkning på all inrikes tågtrafik.**
- **4. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att återbemanna järnvägsstationer med en viss minsta årlig passagerarvolym.**
- **5. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att alla planerade bannläggningar stoppas omedelbart.**
- **6. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att det kapillära bannätet återställs.**
- **7. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att banavgifterna för godstrafik omedelbart sänks till 25% av nuvarande nivå och att sänkningen ska bestå tills all lastbilstrafik omfattas av ett fungerande kilometerskattesystem.**
- **8. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att reguljär persontrafik återinförs på Inlandsbanan mellan Mora och Gällivare.**
- **9. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att person- och eller godstrafik återupptas på följande befintliga banor:**

- a. Boden - Haparanda
- b. Älvsbyn - Piteå
- c. Jörn - Arvidsjaur
- d. Bastuträsk - Skellefteå
- e. Lycksele - Storuman
- f. Mellansel - Örnsköldsvik
- g. Forsmo - Hoting
- h. Nyland - Långsele
- i. Mora - Älvdalen
- j. Bollnäs - Orsa
- k. Mora - Lesjöfors
- l. Borlänge - Malung
- m. Mellerud - Bengtsfors
- n. Flen - Nyköping - Oxelösund)
- o. Skövde - Karlsborg
- p. Kimstad - Finspång
- q. Eksjö – Hultsfred.

- **10. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att utreda återuppbyggnad av följande banor:**
  - a. Malung (Mora?) – Sälen
  - b. Hudiksvall – Ljusdal
  - c. Enköping-Uppsala
  - d. Kårsta – Rimbo - Norrtälje
  - e. Skanör/Falsterbo – Malmö

f. Malmö-Tomelilla och några andra i Skåne.

- **11. att Miljöpartiet under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag att utreda nybyggnad av följande banor:**
  - a. Kårsta - Arlanda**
  - b. Skee - Halden.**
  - c. Enköping – Uppsala.**
- **12. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag till åtgärdande av flaskhalsar för godstågstrafiken, t.ex. begränsningar av tåglängd, tågvikt eller axellast, inomen femårsperiod**
- **13. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion med förslag till finansieringsplaner för Norrbotniabanan och andra beslutade nybyggnader.**
- **14. att MP under 2019 lägger en riksdagsmotion om utökad nattågstrafik. Trafiken ska ingå i den under 3) föreslagna prisreformen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Inledningsvis vill partistyrelsen understryka att kongressen inte i detalj kan eller ska besluta om på vilket sätt politiken ska drivas. Riksdagsmotioner kan förvisso vara ett sätt, men det finns också många andra som förmodligen är mer framkomliga. Kongressens uppgift är att besluta vad MP ska tycka. Andra organ i partiet hur politiken ska bli verklighet.

Partistyrelsen anser att Jernhuset är ett statligt bolag som fyller en viktig funktion, och vill inte heller förstatliga A-train. Att sänka alla priser på tåg generellt är inte något partistyrelsen ställer sig bakom. Vad gäller detaljerade järnvägssträckor så är det heller inget partistyrelsen anser att kongressen är det bästa forumet för att besluta om.

MP står sedan lång tid tillbaka bakom att järnvägstrafiken i Sverige ska bli mer robust, och få ökad kapacitet. Vi är oftast kritiska mot bannedläggningar, då det finns behov av att frakta gods, och efterfrågan för persontransporter. Det kan vara ren kapitalförstörelse. Det går dock inte att säga att ingen bana någonsin läggs ned, även det kan vara motiverat i enstaka fall.

4A27. Bygg ut järnvägen!

Inlämnad av: Jarmo Uusitalo

Stöds av: MP Uddevalla, Sandra Callenberg, Britta Kahanpää, Emma Solander, Filip Pontelius, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Lars Olert, Mats Dellrud, Matz Lonnedal Risberg

De senaste årens diskussioner om järnväg har till stora delar handlat om utbyggnad av höghastighetståg, samtidigt som man har glömt en mer handfast verklighet i stora delar av Sverige, här exemplifierat med ett exempel från vår hembygd Bohuslän.

Vi ser att vårt järnvägsnät är utnyttjat till sin bristningsgräns, vi har svårt att få plats med fler tåg vare sig det handlar om gods- eller persontrafik. En busstillverkare i Uddevalla fick vid en förfrågan om järnvägstransporter av busschassin veta att "det var fullt".

Samtidigt som vi i Bohuslän har en motorväg, E6, som är fylld av långtradare på väg till och från Norge.

En självklar lösning vore att bygga ut järnvägen från Göteborg med dubbelspår genom Bohuslän via Svinesund till det norska järnvägsnätet. Denna självklara lösning bromsas av en intern motsättning i Västra Götaland mellan denna lösning och att dra järnvägen till Norge genom Dalsland.

Med tanke på belastningen på såväl motorväg som järnväg så anser vi att båda anslutningarna behövs för att få bort lastbilstrafiken till och från Norge, få plats med mer godstrafik på järnvägen och samtidigt kunna flytta över passagerartrafiken speciellt i Bohuslän från vägtrafik till järnvägen.

Motsättningen om järnvägsdragning är därför en chimär skapad av en brist på medel för järnvägsinvesteringar.

Vi skulle tro att belastningen på järnvägsnätet är likartad även i många andra delar av Sverige och yrkar därför på att Miljöpartiet verkar enligt nedan.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att kraftigt öka investeringar i utbyggnad av det svenska järnvägsnätet**
- **2. att MP verkar för att investeringar i järnvägsnätet ska prioriteras framför investeringar i vägnätet**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP har sedan länge haft förbättrad tågtrafik som en av de mest prioriterade frågor. Det var också ett av de mest centrala vallöften i valmanifestet. I detta inbegrips ökade investeringar, i såväl underhåll som nya banor.

4Bo1. Fler bör dela bil

Inlämnad av: Bengt Annebäck

Stöds av: Sandra Callenberg, Anne Wetterlind, Anders Frants, Angelica Foksröd, Åke Askensten, Annika Fundin, BirGitta Tornérhielm, Gunnel Annebäck, Jan Ryden, Johannes Kroon, Kenth Carlsson, Kristian Ek, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Lisskulla Zayane, Marcus Nordlund Oja, Maria Kjellberg, Patrik Blom, Fredrik Olsson, Tina Wallenius

Transportsektorn står för ungefär en tredjedel av våra växthusgasutsläpp. Vi måste radikalt minska detta och vi måste pröva många olika vägar. Huvuddelen av alla biltransporter sker på kortare avstånd än en mil och många av dessa kan ganska enkelt ersättas. I många städer finns återkommande klagomål på köer och parkeringsproblem och återkommande krav på utbyggnad av förbifarter och parkeringsplatser. Naturligtvis bör dock den första åtgärden vara att försöka minska antalet bilar. Forskare på GIH har nyligen beräknat att 100 000 stockholmare pendlar till sina jobb men bor så nära att de egentligen skulle kunna cykla. Om man nu inte kan eller vill

cykla kan man istället dela bil.

Privatbilen står minst 23 av dygnets 24 timmar. IVL, Svenska miljöinstitutet har i en nyligen publicerad undersökning visat att en bil som delas via taxi eller bilpool kan ersätta mellan 4 och 13 bilar beroende på hur många som gör sig av med sin bil. Bilpooler har stora fördelar och finns i olika varianter. Den ideella föreningen Sambil har t ex ett koncept som medför att det på ett smidigt sätt går att dela bil till mycket låg kostnad. Om man blir medlem där för 150 kr per år kan den som sålt sin bil eller saknar bil skriva kontrakt med medlem som äger bil och betala självkostnadspris per körda mil och billigare än så (22kr-32 kr per mil) går det inte att använda bil när man behöver det. En ideell förening eller icke vinstdrivande bolag har svårt att växa sig stora utan ekonomiska möjligheter att arvoda eldsjälarna. Därför behövs ekonomisk stimulans och konkret stöd. Efter 38 år har Sambil t ex bara 150 medlemmar.

De som sålt sin bil tjänar dock stora summor och bidrar till klimatarbetet genom att de påtagligt minskar sina bilresor. Att dela sin bil med andra är mycket enkelt om man t ex bor i en bostadsrättsföreningen. Då har man inte längre till bilen än om man fortfarande ägde sin egen bil. Även de, som bor i en by på landsbygden eller i en villa i ett villaområde kan dela bil ganska bekvämt Att använda en kommersiell bilpool med förnyelsebara drivmedel är ett ännu bättre miljömässigt alternativ men är idag betydligt dyrare och i viss mån kanske obekvämare.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att underlätta och bidra till att fler delar bil i Sverige,**
- **2. att MP verkar för att det utreds huruvida stöd stöd till bildelningsföretag eller bilpooler, skatteavdrag för den som delar bil (Rut) eller ge ett uppdrag till transportstyrelsen att hjälpa till med administration kan vara en eller flera möjligheter.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Attsats 1 är sedan tidigare MPs politik. Partistyrelsen delar motionärens syn på värdet av att underlätta för bilpoolsbilar, och aktörer som arbetar för detta. Det är ett effektivt sätt att minska behovet av att äga bil. Att låta momsatsen vara densamma för bilpoolsföretag som för företag som bedriver kollektivtrafik, hade varit en rimlig åtgärd, liksom att se över hur kommuner enklare skulle kunna upplåta parkeringsplatser exempelvis på kommunal mark. Möjligen kan också transportstyrelsen vara behjälpliga i detta.

4B02. Beteendepåverkan för mer miljövänliga transportval

Inlämnad av: Peter Ristikartano

Stöds av: MP Hallstahammar

Mycket av statens medel till transporter går via Trafikverket och dess förslag till satsningar. Trafikverket säger sig att jobba enligt 4-stegsprincipen där beteendepåverkan för att välja bättre

transportsätt är steg nummer ett. Samtidigt tolkar Trafikverket dagens regelverk beklagligt nog så att Trafikverket kan inte genomföra rena beteendepåverkansåtgärder, även om de skulle vara mest effektiva.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Trafikverket får i uppdrag att jobba med beteendepåverkan för att få allmänheten att välja mer miljövänliga transportsätt.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Fyrstegsprincipen är ett ekonomiskt effektivt sätt att arbeta med infrastruktur. Partistyrelsen delar motionärens åsikt att beteendeförändringar är önskvärda, och att Trafikverket än tydligare skulle kunna jobba med det. Det kan exempelvis ske genom regleringsbrevet.

4Bo3. Stödåtgärder för biogasen

Inlämnad av: Maria Kjellberg

Stöds av: Andréa Bromhed, Gabriella Rehbinder, Jan Lindholm, Jenny Ivner, Lisa Hellsing, Lottie Lord, Mika Liffner, Myrna Persson, Dorita Dahlén

Transportsektorn är alltjämt en av Sveriges största källor till klimatpåverkan. Trots en snabb teknisk utveckling med flytande biogas, biodrivmedel och elektrifiering ökar transporternas klimatpåverkan. Marknadsförutsättningarna är otillräckliga för att tillräckligt många ska välja klimatvänligare drivmedel än fossil bensin och diesel.

Angelägenheten i klimatfrågan borgar för att Sverige måste säkra framväxten av mer hållbara alternativ. Ett mycket genomlyst och cirkulärt integrerat drivmedelsalternativ är biogas. Sverige har varit ledande i utvecklingen av detta drivmedelsalternativ men marknadsförutsättningarna har vänt under de senaste 10 åren. Alliansregeringens prioritering av sk 'snåldieslar' drog undan mattan för tjänstebilsförarna att välja biogas. Danmarks införande av produktionsstöd för biogas exkluderade inte export av densamma, vilket har lett till en omfattande import till Sverige med mycket ojämna konkurrensförutsättningar. Flera svenska biogasanläggningar har lagt ner och många fler varnar för att de inom kort kommer att tvingas lägga ner.

Regeringen S+MP har initierat en utredning för vända på denna utveckling. Dess eventuella förslag tar ytterligare månader eller år att genomföra i ett ännu okänt parlamentariskt läge. Under denna tid kommer sannolikt fler svenska biogasproducenter att lägga ner och förtroendet på detta avfallsbaserade drivmedel att minska i samma omfattning.

Det är angeläget att regeringen inför omedelbara stödåtgärder för att försvara den svenska produktionen av biogas och inge branschen den tillförsikt inför framtiden som den så länge saknat.

Miljöpartiet i Kungälv

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Inrätta ett nationellt mål på 20 TWh/år för inhemsk produktion och användning av biogas senast år 2030 med ett delmål om 3 TWh/år till år 2022,**
- **2. att MP verkar för att införa ett stöd för gas- och metandieseldrivna lastbilar motsvarande merkostnaden jämfört med helt dieseldrivna lastbilar,**
- **3. att MP verkar för att i regleringsbrevet till Jordbruksverket utöka stödet/satsningen på gödselbaserad biogas att även omfatta biogas baserad på matavfall, avfall från - livsmedelsindustri, avfall och restprodukter från massa- och pappersbruk (inkl. bark, flis och pellets),**
- **4. att MP verkar för att i regleringsbrevet till Jordbruksverkets utöka stödet till biogas baserat på ovanstående substrat, till 50 öre/kWh, retroaktivt från 1 jan 2019,**
- **5. att MP verkar för att i regleringsbrevet till Jordbruksverket uppdra att införa ett investeringsstöd för biogastraktorer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-4, besvarad attsats 5

1. Avslag. Partistyrelsen delar entusiasmen kring att öka den inhemska produktionen av biogas. Dock vänder vi oss mot metoden att sätta upp ett mål om antal TWh/år. Det är i dagsläget osäkert om ett sådant mål kan nås, givet potentialen i de substrat vi har att använda oss av. Det kan i slutändan leda till märkliga konsekvenser, exempelvis att stora mängder organiskt avfall från andra länder skeppas till Sverige för att producera gas här. Partistyrelsen vill istället invänta den långsiktiga biogasutredningen som just nu görs.

2. Avslag. Partistyrelsen ser framför sig att vi behöver ta ett helhetsgrepp kring den tunga trafiken, som dels handlar om avståndsbaserad beskattning, men dels även inkluderar styrning i inköpsledet. Här kan man tänka sig olika modeller, till exempel ett system som kan motsvara det bonus-malus-system som nu är infört för personbilar. Vi vill inte just nu låsa oss till det som motionären föreslår här.

3. Avslag. Regeringen har tillsatt en utredning om de långsiktiga förutsättningarna för biogasen, Partistyrelsen vill invänta dennas slutsatser innan partiet landar i en linje om stödsystem. Från 2020 kommer sannolikt skattebefrielsen att löpa ut, och då vill vi hitta ett helt nytt system. Om det ska vara produktionsstöd eller exempelvis handel med biogascertifikat återstår att se, vi vill dock inte låsa oss innan utredningen kommer.

4. Avslag, se ovan.

5. Besvarad. Detta gick vi ut med i valrörelsen som ett separat utspel.

4B04. Nationell standard för bättre cykelvägar

Inlämnad av: Astrid Eriksson Tropp

Stöds av: Grön Ungdom, Axel Andersson, Annika Fundin, Göran Nordström, Linnea Palme, Kenth Carlson, Leon Mc Manus, Oskar Forsberg, Ola Alsaadi, Peter Östevik, Sigrid Jämting, Theodora Helander, Thomas Drost

Det byggs idag cykelvägar på många håll i Sverige men ofta håller de inte måttet. De kanske är för smala eller ojämna, med många skarpa kurvor eller skyltar i vägen. Istället bör framtidens cykelvägar vara jämna, breda, raka och så platta som möjligt för att så många som möjligt ska se nyttan med att cykla och kunna ta sig fram säkert. Det finns idag standarder på asfaltskvalité för bilvägar men inte för cykelbanor. Detta gör det svårt för kommuner vid upphandling av nya cykelbanor eftersom det inte finns någon standard att hänvisa till, vilket gör att det billigaste och ibland sämsta alternativet vinner. Exakt hur en nationell riktlinje för cykelbanor ska se ut behöver utredas men sen komma på plats så snart som möjligt för att anläggningningsföretag inte ska kunna slarva med kvaliteten.

Att uttryckningsfordon kan ta sig fram i vårt samhälle är viktigt och det är bra om det finns flera uttryckningsvägar. När det skett en olycka är ofta bilvägarna redan blockerade av bilar medan cykelbanorna inte är lika fulla. Om man ser till att cykelbanor har rätt kvalité och är tillräckligt stabila och breda för att uttryckningsfordon ska kunna köra där (utan att förstöra vägen) bör det även bli bättre för alla cyklister. Cykelvägarna bör såklart byggas så pass breda att en cykel får plats på cykelvägen samtidigt som ett uttryckningsfordon kan komma fram utan att någon av dem blir uttryckt i vägrenen. Cyklister har även lättare än bilister att flytta sig vid uttryckning till närliggande gräskant om det ändå skulle var trångt på vägen.

På dagens cykelbanor är cyklisterna en väldigt blandad grupp. Några vill cykla jättesnabbt och bara komma fram så fort som möjligt medan andra vill kunna ta det lugnare och cykla långsammare. På högt belastade cykelbanor kan detta bli ett problem då köer bildas. Därmed borde fler cykelbanor byggas tvåfiligt i båda riktningar så att det blir lättare att cykla om cyklister i olika hastigheter. Det skulle även få plats fler cyklister med tvåfiliga cykelbanor i båda riktningar istället för dagens enfiliga, där cyklister tvingas cykla om på andra riktningens cykelbana och riskera en kollision. Breda lådcyklar och lastcyklar skulle även ha det lättare att få plats med tvåfiliga cykelbanor. Staten skulle kunna främja flerfiliga cykelvägar genom exempelvis investeringsstöd eller öronmärkta pengar till kommuner för att skapa incitament att bygga fler tvåfiliga cykelvägar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa en nationell riktlinje för standardiserad asfaltskvalité för cykelvägar,**
- **2. att MP verkar för att fler cykelbanor ska vara tvåfiliga i båda riktningar på högt belastade cykelbanor,**

- **3. att MP verkar för att cykelbanor ska vara tillräckligt breda och stabila för att kunna fungera som utrymningsvägar enligt gällande regler om hastighetsbegränsning och vara gjorda så att uttryckningsfordon kan köra på dem utan att cyklister eller cykelbanor skadas.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1 och 3, besvarad attsats 2

Partistyrelsen anser i likhet med motionärerna att cykelns ställning som transportslag ska stärkas. En nationell standard för asfaltskvalitet finns det dock risker med. Det ser olika ut i landet, och risken finns att det skulle bli kostnadsdrivande. Sedan tidigare arbetar MP i kommunerna för förbättrade möjligheter till cykling, ofta för att tvåfiliga banor ska anläggas. Det beror dock också på de lokala förutsättningarna. Partistyrelsen ser dock inte att uttryckningsfordon bör köra på cykelbanor, då det kan medföra ytterligare behov av exempelvis ambulanstransporter för skadade cyklister.

4B05. En aktiv effektpolitik

Inlämnad av: Rebecka Hovenberg

Stöds av: Klimatnätverket, MP Östergötland, MP Linköping, Martin Arvidsson, Anne Wetterlind, Aron Knifström, Birgitta Rydhagen, Eva Goes, Göran Nordström, Jan-Olof Strindlund, Jenny Ivner, Johannes Book, Kalle Persson, Karin Pleijel, Karin Svensson Smith, Lars Olert, Margareta Fransson, Michael Williams, Peter Östevik, Tim Gahnström, Ulf Nilsson

I den breda parlamentariska energiöverenskommelsen från 2016 fastslås att den svenska elproduktionen ska vara 100 % förnybart senast år 2040. Det innebär blanda annat en avveckling av befintlig kärnkraft, kvarvarande fossila kraftvärmeanläggningar samt olje-och kolpannor. Denna elproduktion kommer åtminstone delvis att ersättas med ny vind-och solkraft samt annan förnybar elproduktion. Ett helt förnybart energisystem kommer ge såväl miljö-som klimatnytta, framför allt genom att tränga ut fossil elproduktion i våra grannländer.

Samtidigt innebär omställningen utmaningar när det gäller att förse elsystemet med tillräckligt med effekt för att klara såväl kalla, mörka och vindstilla vinterdagar som torra somrar med vattenbrist i våra vattenkraftsdammar. Utmaningarna förstärks av förväntad befolkningsökning, det stora intresset för elkrävande industrietableringar i Sverige samt samhällets omställning till ökad elanvändning i exempelvis transportsektorn. För att klara omställningen när stora mängder planerbar kraftproduktion faller ifrån i början av 2020-talet krävs en aktiv effektpolitik.

Jag föreslår i sex fokusområden hur en sådan effektpolitik skulle kunna vara utformad.

1. Minskad elanvändning för uppvärmning

Elenergi och framförallt tillgänglig eleffekt är allt för värdefull i ett energisystemperspektiv för att användas för mindre kvalificerade funktioner som exempelvis uppvärmning. Behovet av el för uppvärmning är en av de främsta orsakerna till höga effektuttag under kalla och mörka

vinterdagar. För att minska denna problematik bör uppvärmning i Sverige i första hand ske med andra, mindre kvalificerade energislag som exempelvis fjärrvärme. Fjärrvärme belastar inte elsystemet och om den produceras i kraftvärmeanläggningar ger den till och med ett positivt bidrag till effektbalansen kalla vinterdagar. Svenska fjärrvärme är redan idag huvudsakligen förnybar eller återvunnen med hög klimatprestanda vilket kommer ha förbättrats ytterligare till år 2040.

2. Effektivare energianvändning i fastighetssektorn

För att den förnybara energiproduktionen och effektkapaciteten inom fjärrvärmenät och annan energiproduktion skall täcka efterfrågan så krävs det både att takten i energieffektiviseringen av befintliga byggnader ökar och att alla nya hus som byggs uppförs med bästa tillgängliga teknik. Ett markant minskat energi- och effektbehov i befintlig bebyggelse är en förutsättning för omställningen till ett hållbart energisystem baserat på 100 % förnybar energi. Nyproducerade byggnader står med dagens nybyggnadstakt endast för en liten del av den totala energianvändningen och får inte ta fokus ifrån befintliga resurskrävande byggnader. Ett stort problem idag är att fastighetsägaren inte har rätt att ta del av förbrukningsstatistik för hyresgästers energiförbrukning. Det innebär att fastighetsägaren har en dålig bild av hur stor fastighetens energiförbrukning, vilket gör det svårare att sätta in rätt energieffektiviseringsåtgärder.

3. Ökad efterfrågeflexibilitet

Brist på effekt behöver inte bara hanteras genom ökad planerbar kraftproduktion. Det är minst lika viktigt med åtgärder på användarsidan. Ett sätt att minska behovet av planerbar effekt är att öka efterfrågeflexibiliteten hos elkunderna. Grunden till detta handlar om att säkerställa att dessa får en tydlig prissignal om att det är lönsamt att minska sitt effektuttag vissa tider. Det gynnar såväl medvetet agerande, investeringar i effektsnål teknik som teknikutveckling på området. Dagens elkostnad består tyvärr huvudsakligen av fasta komponenter som inte är kopplade till kundens effektuttag. Detta måste förändras.

4. Ökat värde för planerbar effekt

Väderberoende förnybar kraft ger stor klimatnytta. Ur ett elsystemperspektiv har de emellertid en nackdel jämfört med övrig fossilfri elproduktion genom sin låga planerbarhet. Det gör att produktionen inte garanterat finns tillgänglig vid effektbristsituationer. En annan nackdel är risken för tidvis överproduktion vid exempelvis god tillgång på vind i kombination med låg efterfrågan kan leda till mycket låga eller rent av negativa elpriser vilket slår hårt mot samtliga kraftslags lönsamhet.

För att kunna hantera framtida bortfall av exempelvis planerbar kärnkraftsproduktion och minska risken för överutbud bör svensk förnybar kraftproduktion med hög planerbarhet gynnas i förhållande till väderberoende kraftslag. Exempel på sådan kraftproduktion är exempelvis bioeldad kraftvärme och vattenkraft. Dagens stödsystem för förnybar kraftproduktion, exempelvis elcertifikatsystemet och ursprungsgarantier utgår enbart från producerad energi. Ska vi kunna ställa om energisystemet och samtidigt hantera framtidens effektutmaningar

måste förmågan att levererar planerbar effekt premieras. Våra stödsystem måste utformas så att marknaden väljer att göra nya investeringar i bio-och avfallseldad kraftvärme eller effektökningar i befintlig vattenkraft.

5. Bygg ut elnäten

Elnäten är energisystemets motorvägar som gör det möjligt att flytta energiöverskott till underskottsområden. Det gör det möjligt att nyttiggöra väderberoende kraft effektivare än om den enbart skulle användas lokalt. Väl utbyggda elnät bidrar också till en effektivare marknadsfunktion genom att el kan flyttas till den som har störst behov av den. Stamnätsförbindelser till utlandet är också en förutsättning för att elöverskott i Sverige ska kunna göra klimatnytta globalt genom att trycka ut fossilbaserade elproduktion från marknaden. Genom väl sammanbyggda elnät kan vi ge och få hjälp av våra grannländer vid en eventuell effektbristsituation. På så vis kan även vår väderberoende kraftproduktion göra större effektnytta. Genom att göra elnäten smartare kan vi också bli bättre på att fördela tillgänglig effekt dit den behövs som mest.

6. Förbättrad förmåga att lagra energi

Genom att lagra energi vid överskottssituationer och nyttja dem vid underskott kan problematiken med väderberoende kraftproduktion minskas. Sverige har redan idag ett unik energilager i vattenkraften som motsvarar omkring 5 miljarder Teslabatterier (Powerwall – 7 kWh). Detta lager utnyttjas emellertid redan idag och ska vi kunna öka andelen väderberoende elproduktion i energisystemet måste vi också utöka vår förmåga att lagra energi. Småskaligt kan detta ske i batterier vilket i framtiden kommer finnas mer tillgängliga än idag genom exempelvis elbilsutvecklingen. För att klara av framtidens effektutmaningar krävs emellertid storskaliga lösningar, exempelvis i form av värmelager eller energilagring i vätgas. Den senare tekniken är i sin linda, men bedöms ha stor potential vilket inte minst skulle kunna nyttjas genom den svenska stålindustrins omställningsprojekt HYBRIT.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att Boverkets byggregler ska främja förnybar fjärrvärme i förhållande till eluppvärmning. Effektbehovet för uppvärmning måste bli en viktigare faktor i byggreglerna,**
- **2. att MP ska verka för att det måste vara skattemässigt förmånligt att värma upp byggnader med fjärrvärme i förhållande till el,**
- **3. att MP ska verka för att fjärrvärmerna ska gynnas vid stadsplanering och exploatering av nya bostadsområden,**
- **4. att MP ska verka för att användning av restvärme från industrier ska öka, exempelvis genom förmånliga skatteregler och satsningar på teknikutveckling för att bättre kunna utnyttja lågvärdig värme,**
- **5. att MP ska verka för att konverteringsstöd till fjärrvärme införs i syfte att förtäta befintliga fjärrvärmeområden,**

- **6. att MP ska verka för att kvotpliktssystem, vita certifikat eller liknande instrument införs nationellt och utformas på ett sätt som i närtid bidrar till att öka takten för energieffektivisering i befintlig bebyggelse,**
- **7. att MP ska verka för att fastighetsägare ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel aggregerade i sådan omfattning som krävs för skyddandet av hyresgästens integritet,**
- **8. att MP ska verka för att energibolagen åläggs att på ett tydligt och pedagogiskt sätt illustrera värdet av energi- och effektbesparing baserat på gällande taxemodeller,**
- **9. att MP ska verka för att elskatten differentieras sommartid och vintertid så att det blir dyrare att använda el när den är som mest värdefull ur ett elsystemperspektiv. På sikt och när tekniken tillåter (exempelvis obligatorisk timmätning) kan differentieringen öka ytterligare, exempelvis med olika skattesatser dag-och nattetid,**
- **10. att MP ska verka för att elnätsavgifterna i högre grad än idag vara baserade på kundens effektuttag snarare än energianvändning,**
- **11. att MP ska verka för att energiföretagen får ett särskilt ansvar för att tydliggöra kundens kostnader för effekt, exempelvis via fakturan eller nya teknik såsom appar,**
- **12. att MP ska verka för att ett särskilt stöd införs till ny teknik som kan minska elanvändarens effektuttag, exempelvis styrd belysning,**
- **13. att MP ska verka för att de styrmedel som gynnar aktörer som erbjuder marknaden planerbar och förnybar effekt utvecklas alternativt att nya styrmedel tas fram,**
- **14. att MP ska verka för att den exakta utformningen av sådana styrmedel bör utvecklas i nära samarbete med energibranschen, industrin och berörda expertmyndigheter,**
- **15. att MP ska verka för att stamnätets förbindelser bör byggas ut så att vi bättre kan flytta energi från överskottsområden till underskottsområden inom Sverige,**
- **16. att MP ska verka för att våra nätförbindelser med grannländerna byggs ut i syfte att minska risken för en effektbristsituation samt ge oss möjlighet att nyttiggöra vårt tidvisa elöverskott utomlands.**
- **17. att MP ska verka för att regeringens nuvarande satsningar på smarta elnät ska prioriteras och då särskilt åtgärder som innebär effektivare elnätsdrift ut effektsynpunkt,**
- **18. att MP ska verka för att det ska vara skattemässigt lönsamt att lagra alla slags former av energi och mata ut den på elnätet. Hinder för detta, exempelvis dubbelbeskattning vid lagring, måste avskaffas,**
- **19. att MP ska verka för att ett särskilt stöd till ny teknik för energilagring, exempelvis i vätgas, införs,**

- **20. att MP ska verka för att en satsning på teknikutveckling för att nyttja befintliga energilagrar effektivare i energisystemet, exempelvis elbilsbatterier.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 2, 5, 9, 12, 13 och 14

Besvarad attsats 1, 3, 4, 6, 15, 16, 17, 19

Bifall attsats 7, 8, 10, 11, 18 och 20

Partistyrelsen vill tacka motionärerna för en välskrivna motion som tar upp ett viktigt utvecklingsområde för Miljöpartiets politik. Partistyrelsen och ansvarig i riksdagsgruppen ser ett behov och har som ambition att utveckla MP:s politik ytterligare på området flexibilitet och effekt i el- och energisystemet. Antingen som en partimotion i riksdagen eller ett politiskt program, eller båda delarna.

Bifall: 7, 8, 11. Partistyrelsen instämmer i att det är bra för konsumenten med information och tydlighet.

Bifall: 10, 18, 20. Partistyrelsen instämmer i att det är viktiga åtgärder för ett mer flexibelt elsystem.

Avslag: 2, 5, 13, 14. Partistyrelsen instämmer i intentionen att direktverkande el bör fasas ut i största möjliga mål. Även om fjärrvärme i vissa fall är en bra ersättning bör vi inte vara så specifika i val av teknik. I mindre energitäta områden kan t.ex. en jord-/bergvärmepump kopplat till en ackumulatortank, tillsammans med en effektstyrning från en aggregator vara ett fullgott alternativ. Andra alternativ är att skapa lokala effektmarknader där elnätsägaren upphandlar systemtjänster från fjärrvärmeägaren. Att ge ett stöd till planerbar förnybar energi skulle innebära stora subventioner till vattenkraften som idag inte har några lönsamhetsproblem.

4Bo6. Omställning från flyg användande fossila bränslen

Inlämnad av: Gabriella Rehbinder

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Axel Andersson, Desiree Johansson, Janine O'Keeffe, Nickie Excellie, Ola Gabrielson

Att vi i nuläget har en situation där vi kraftigt behöver minska flygets miljöeffekter över en mycket kort tid är något som inom Miljöpartiet och av FNs bla rapport är bekant. Frågan är hur detta kan uppnås och genom vilka incitament då vi inte vill hamna i en situation där vi helt behöver frånga flyg. Vissa regioner är också betydligt mer beroende av flyg än andra pga avstånd och bristande kommunikationer. Vi behöver därmed ett sätt att vikta flyget så att man använder det där det bäst behövs och förändra så att andra trafikslag i högre utsträckning icke blir lidande pga de olika typer av skattebefrielser och subventioner som ges till flyget.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att avdrag för företag för resor med flyg endast får ske för resor som tar 3 tim 15 min eller mer med kollektiva färdmedel eller om inga sådana finns,**

- **2. att MP verkar för avskaffande av flygets befrielse från energi och koldioxid skatt,**
- **3. att MP verkar för att medlen som statskassan tillförs från den avskaffade befrielsen av energi och koldioxidskatt på flyg satsas på miljövänliga kommunikationer för glesbygden.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1 och 3, besvarad attsats 2

Att avskaffa subventionerna till flyget och att flyget ska börja betala för sina utsläpp är enligt partistyrelsen av största vikt. Partistyrelsen känner dock inte till vilka avdrag motionären åsyftar för flygningar. Att verka för att flygbränslet ska beskattas kräver omförhandling av det internationella regelverket ICAO, något som ingår i 73-punktsprogrammet att Sverige ska driva. Att sådana intäkter skulle gå till miljövänliga kommunikationer ser partistyrelsen visserligen som en möjlighet, men då detta ändå ligger en tid framåt i tiden så är det för tidigt att öronmärka dessa medel.

4B07. Mindre antal flygningar

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Angelika Lindahl, Celine Östevik, Göran Nordström, Gunnel Annebäck, Lisa Helsing, Sven Hansson

En stor andel av växthusgaserna kommer från flygplan. Människor har lättare att acceptera begränsningar som drabbar alla lika. En flygskatt är förstås bra, men antagligen kommer de rika att flyga lika mycket, dvs det blir en diskriminering för medelinkomsttagare och lägre. En bättre och mer effektiv metod, som kan tas i bruk snabbt, är att begränsa antalet flygningar. Slår lika för alla och minskar drastiskt utsläpp av växthusgaser från flygplan. Föreslår att fossildrivet nöjes- och affärsflyg tillåts varannan dag. Samhällsflyg tillåts alltid (ambulans, militär, brand, polis etc). Nuvarande nivåer på totala antalet fossilbaserade flygningar i Sverige får inte öka. För annars skulle flyget byta till mindre flygplatser och minskningen av växthusgaser uteblir.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att fossildrivet nöjes- och affärsflyg tillåts varannan dag,**
- **2. att MP verkar för att nuvarande totala antalet flygavgångar per flygplats inte får öka,**
- **3. att MP verkar för att samhällsnyttig flygtrafik alltid tillåts (ambulans, militär, brand, polis etc).**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-2, besvarad attsats 3

Partistyrelsen delar motionärens ansats om att flygtrafiken måste minska. Att endast tillåta flyg varannan dag ser dock inte partistyrelsen som en framkomlig väg, liksom inte att sätta ett maxtak för varje enskild flygplats. Partistyrelsen delar givetvis åsikten att samhällsnödvändig flygtrafik alltid måste tillåtas.

4Bo8. Radikalisera flygpolitiken

Inlämnad av: Rebecka Forsberg

Stöds av: Grön Ungdom, Martin Gustafsson, Hampus Rubaszkin, Johan Thunberg, Johan Wendel, Karl Kilbo Edlund, Leon Mc Manus, Per Eric Rosén, Sigrid Jämting

Sedan Miljöpartiet drev igenom förslaget om flygskatt i regering har det pågått en stor och viktig debatt om flyget i det offentliga rummet. Det är efterlängtat att flygets klimatpåverkan äntligen debatteras. För trots att stora delar av högern, näringslivet samt en och annan betald sosse, har givits mycket utrymme för att försvara flyglobbys intressen så har något hänt i den allmänna opinionen. Fler och fler börjar inse vart vi är påväg om vi inte gör något – NU – och initiativ som Flygfritt 2019 visar att flygdebatten trots allt kan handla om mer än kändisar och ledarskribenter som koketterar med att de får ångest av att flyga. Samtidigt bygger även ovan nämnda initiativ på privatpersoners goda vilja. Skall folkrörelser som denna leda till faktiskt förändring kräver det att vi som politiker ser de för vad det är; rop på hjälp som stavas seriös och systemutmanande klimatpolitik.

Flyget må stå för små utsläpp mätt i kg jämfört med de stora industrierna, vilket är något flygvurmarna gärna påpekar. Det de inte lika gärna pratar om är att flygets utsläpp som enligt Naturskyddsföreningen står för 4-5% globalt (10% i Sverige), orsakas av de topp 2-3% av världens befolkning som har råd att flyga. Och då har man inte ens börjat med att räkna övriga utsläpp de allra rikaste i de allra rikaste länderna släpper ut. Detta gör flyget till en perfekt symbol för klimatfrågan: Utsläpp, orsakade av några få som har råd, leder till katastrofala konsekvenser för alla som drabbar de minst skyldiga och mest utsatta, allra mest. Klimatkampen är därför inte bara en kamp för mänsklighetens överlevnad, utan för rättvisa. Därför räcker det inte med en flygskatt på 60kr – vi behöver ta i med hårdhandskarna.

För en genomgripande flygpolitik behöver vi jobba på olika nivåer. Globalt finns avtal som förhindrar beskattning av flygbränsle, dessa bör omförhandlas i den mån det går. Från historien kan vi dock lära att ju fler parter inblandade, desto mesigare klimatpolitik. Jordan behöver länder som går före.

Vi måste börja reglera flygföretagens friheter ordentligt. En bra början vore att helt lägga ner inrikesflygen som går mellan vårt lands största städer. Vi ser ingen anledning till att man över huvud taget skall få flyga där det idag finns, i och för sig kanske inte fullt, men likväl fungerande tåginfrastruktur. Om inte annat skulle detta vara en perfekt katalysator för att få igång lite (läs mycket) tågsatsningar. Vidare bör vi på sikt verka för att förbjuda flygreklam. Redan idag reglerar vi hårt reklam för alkohol och tobak eftersom vi vet att dessa varor är skadliga för folkhälsan. Flyg är inte bara skadligt för folkhälsan, utan ett hot mot mänsklighetens överlevnad. Därför ser vi det som en logisk slutsats att vi helt och hållet förbjuder företagen från att propagera för det. Och då flygets skadeverkningar är att jämföra med alkoholen och tobakens, bör det också tills ett förbud är infört, förekomma varningar i samband med reklamen

om vilka hemskheter flygresor kan leda till.

10 år har vi på oss om vi ska klara 1,5°-målet, och alla som orkar lyssna på forskarna inser hur livsviktigt det målet är. Samtidigt som klimatmedvetandet ökar, så beräknas också flygandet öka. Flygskatten må ha bromsat takten, men vi flygandet måste minska och det snabbt om vi ska ha en chans. Det allra mest rättvisa vore att införa ett kvotsystem, där varje persons kvot beräknas på vad vi kan släppa ut för att begränsa uppvärmningen till 1,5°. Klassargumentet må vara genomsnittligt när det kommer från MUF:are (speciellt då det används som argument för att flyga mer), men det finns en poäng med att rika personer – precis som rika länder – inte skall kunna köpa sig fria från utsläppsminskningar. Ett kvotsystem är det enda riktigt effektiva och det mest rättvisa. Givet att detta system skulle införas i dagens läge samt att det baseras på globalt hållbara nivåer, så är det möjligt att flygkvoten per person skulle vara lika med 0 flygresor. Det är såklart inte särskilt roligt, men någon gång måste vi inse att vi måste sluta försöka anpassa verkligheten till vad vi tycker är skoj, och börja anpassa oss till verkligheten; för vår egen skull. I en utopisk framtid har vi dock kanske hittat mer hållbara bränslen för flyget, men då det finns en risk att flygbränslen aldrig kan vara 100% hållbara, är det bra om vi då har på plats ett system som håller oss kvar under 1,5°.

Ett kvotsystem är dock självklart inte politiskt genomförbart i nuläget. Därför föreslår vi samtidigt att MP tills ett kvotsystem är på plats, verka för att låta göra flygskatten stegrande, så att priset ökar ju mer man flyger. Helt enkelt att göra skatten progressiv enligt devisen utsläppen betalar. Slutligen bör alla subventioner som går till flygplatser så snart som möjligt avvecklas. Som princip ser vi gröna negativt på subventioner som inte går till att tjäna allmänhetens bästa, och i synnerhet illa är de subventioner som direkt motverkar allas bästa. Därför bör inga skattepengar gå till att upprätthålla flygplatser som inte själva kan gå runt.

Därför yrkar vi

- **1. att MP verkar för att möjliggöra miljöbeskattning av flygbränsle på internationell nivå**
- **2. att MP verkar för att förbjuda inrikesflyget mellan Stockholm, Göteborg och Malmö**
- **3. att MP verkar för ett förbud av reklam för flyg och flygresor**
- **4. att MP verkar för att, tills ett totalförbud är genomfört, kräva varningar i samband med flygreklam, likt varningar för alkohol och tobak**
- **5. att MP verkar för ett individuellt kvotsystem för flygresor där kvoten baseras på hur mycket vi kan flyga för att begränsa klimatuppvärmningen till 1,5°**
- **6. att MP verkar för att, tills ett kvotsystem är på plats, införa en stegrande flygskatt, där skatten ökar mer ju mer en person eller ett företag flyger**
- **7. att MP verkar för att all form av subventionering av flygplatser ska avvecklas**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2-7

Nytt yrkande från partistyrelsen:

- **att MP verkar för att kraftigt begränsa reklam för flygresor.**

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om att flyget måste minska i volym, liksom dess utsläpp. Det gäller i Sverige liksom globalt, och att Sverige ska driva en omförhandling av det internationella avtalet ICAO är en framgång i 73-punktsprogrammet, tillsammans med andra åtgärder för att minska utsläppen från flyget. Det kommer dock behöva göras mer.

Partistyrelsen menar dock att det finns för långtgående nackdelar med åtgärderna som föreslås i motionen. Att förbjuda flyg mellan Stockholm, Malmö och Göteborg ser inte partistyrelsen som en framkomlig väg, utan att det är bättre att med bra bekväma snabba och pålitliga tåg konkurrera ut flyget (som dessutom bör betala mer för sina utsläpp). Förbud mot reklam är också en långtgående åtgärd som partistyrelsen inte förordar, däremot föreslås en attsats om att kraftigt begränsa reklam för flygresor. Partistyrelsen vill också framhålla att obligatoriska klimatdeklarationer kan fylla en funktion motionären efterfrågar, vilket finns med i januariavtalet. Kvotssystem och stegrande skatter individuellt är inte heller system partistyrelsen tror är möjliga eller önskvärda, inte minst av integritetsskäl. Slutligen så anser partistyrelsen att det kan finnas flygplatser som behöver stöd, där tillgängligheten är för dålig på andra sätt. Partistyrelsen vill dock framhålla att inriktningen är att komma bort från subventioner i den mån det är möjligt.

4B09. Framtidens industri och transport

Inlämnad av: Axel Hallberg

Stöds av: Grön Ungdom, Axel Andersson, Danar Mustafa, Göran Nordström, Kenth Carlson, Samuel Plumppu, Tim Gahnström

Om vi ska överleva på den här planeten behöver Sveriges utsläpp vara noll om 12 år. För att det ska gå måste vi angripa de riktigt stora utsläpparna. Industri och transporter står sammanlagt för ½ av hela Sveriges utsläpp, ändå fokuserar debatten oftast på de små, privata utsläppen. Ett radikalt klimatparti får aldrig släppa fokuset på att jaga de riktigt stora utsläppen.

Industri och transporter är historiskt sett inte som vilken marknad som helst där det är upp till fria aktörer på en fri marknad att göra som de själva vill för att gå med vinst. Dels att både industrier och transporter kräver sådana enorma investeringar som ofta bara stater har råd med, men också för att hur vi kan transportera varor och människor och vad ett land ska tillverka är av så stor strategisk vikt. Sverige byggde ut sin stålindustri för att staten ville vara oberoende av import från andra länder i krigstid, inte för att entreprenörer såg en ny marknad.

Sverige är inte till för att underlätta för industrin - industrin är till för att skapa det Sverige behöver. Och det Sverige och världen behöver nu är riktigt snabba utsläppsminskningar. Därför är större statliga ingrepp motiverat i industri- och transportpolitik än i andra delar av samhället.

I framtiden kommer det totala antalet transporter av såväl varor som människor behöva minska. Men om vi ändå ska kunna ta oss till, eller köpa varor från, andra delar av världen måste vi få bort transporterna från luften och från vägarna. Vi har redan Sveriges bästa politik för tågsatsningar, men vi behöver också utveckla tuff politik för att flytta över transporter till sjövägen. Om vi bara använder oss av fartyg som går på tjockolja orsakar vi oerhörda utsläpp och förstör för valarna i haven. Då behövs elfärjor! En last mellan Haparanda och Göteborg på båt kan spara in 137 mil med lastbil. Och tänk att ha tysta och bekväma personfärjor som ett alternativ till att flyga till nordamerika!

En av de mest smärtsamma sanningarna kring utsläpp från transporter är att många av dem är helt onödiga. Ofta kör olika transporter från olika företag ut varor till samma ställe flera gånger om dagen - när allt hade kunnat samordnas och göras på en enda resa. Här krävs stora ingrepp från politiken. Vi vill ge kommunerna ansvaret för varudistribution och centralt samordna alla varor som ska levereras i den kommunen (eller sammanslagningar av flera kommuner) den dagen - med en enda tur istället för obegränsat många leveranser. I det ger vi också kommunerna rätt att säga nej till att onödiga transporter ska få köra själva när de lika gärna kan samordnas av kommunen.

Vägtrafik är farligt på många sätt, men i Sverige har vi bland den lägsta dödligheten i trafikolyckor i världen. Det beror på en erkänt effektiva nollvisionsstrategin för dödsfall i trafiken, som har gjort att myndigheter agerat effektivt och långsiktigt för lösningar. Men att bara räkna in de som dör i krockar eller påkörningar är ett väldigt smalt fokus. Tio gånger fler dör av orsaker kopplat till luftföroreningar varje år. Därför borde man också räkna in alla de som dör varje år på grund av luftföroreningar från trafiken.

Plast är för det mesta gjord av fossil olja, men det finns många olika kemiska sammansättningar som har en varierande grad av återvinningsbarhet. Fulplast, som är plast med låg återvinningsbarhet, borde beskattas. Så underlättar vi att den plast som ändå görs faktiskt utnyttjas och att extremt dyrbara naturresurser inte hamnar på soptippen.

Att ställa om och sänka sina utsläpp ska inte vara frivilligt för industrierna. Det finns inget som gör att man har rätt att bedriva en industri i Sverige om man inte vill göra rätt för sig. Idag ges stora investeringsstöd för industrier anstränger sig för att minska sina utsläpp, men vi tycker inte att det räcker med bara morot. En straffavgift borde också delas ut varje år till alla de industrier som inte gjort sitt yttersta för att sänka sitt utsläpp.

Många industrier har också enorma mängder av energi som slösas bort som spillvärme. Energi kan aldrig försvinna, och att låta den gå till spillo innan vi använt den så mycket vi kan vore oansvarigt. Det är vår gemensamma, värdefulla, resurs. Den ska man inte få kasta ut i luften hur som helst. Alla industrier med stort energispill ska vara förpliktigade att ta tillvara på energin och göra fjärrvärme av det. För den investeringen kan de få söka statliga lån.

Sverige har många världsledande industrier. Det är ofta bra, men det gör också att vi blir förblindade för vad klimatet behöver då vi ständigt vill öka produktionen av t.ex. stål. Så mycket som 85% av Europas stålbehov går att förse med återvunnet stål! Om vi över huvud taget ska kunna ha en stålindustri i framtiden kan vi inte klamra oss krampaktigt fast vid att enbart använda oss av primärstål, utan också ta ledartröjan i att återvinna och använda återvunnet stål. Samma gäller många andra naturresurskrävande industrimedel såsom cement, plast och aluminium.

Ska vi rädda planeten får vi inte vara rädda för att ta tag med hårdhandskarna mot de riktigt stora utsläppen. Ingen rättighet att släppa ut står över vår generations rättighet att få leva på den här planeten.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att slopa fartledsavgifterna på elfärjor,**
- **2. att MP verkar för att kommuner centralt tar över ansvaret för transportuppdraget i både privata och kommunala organisationer för att skapa samordnad varudistribution,**
- **3. att MP verkar för att inkludera de som dör av luftföroreningar i trafikverkets nollvision,**
- **4. att MP verkar för att införa en skatt på "fulplast" utefter återvinningsbarhet,**
- **5. att MP verkar för att införa en straffskatt för industrier som inte satsar på projekt med klimat- och miljöprofil,**
- **6. att MP verkar för att industrier med stort energispill måste göra värme av sitt spill och kan söka statliga lån,**
- **7. att MP verkar för att 85 % av Sveriges stålbehov ska tillgodoses med återvunnet stål senast 2030.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 4 avslag attsats 2, 3, 5-7

Besvarad attsats 1: Ur MPs klimatfärdplan: "De statliga farledsavgifterna ska differentieras utifrån två kriterier för att premiera de fartyg som har de lägsta utsläppen, samt utifrån antal stopp längs kusten eller inre vattenvägar."

Avslag attsats 2: Samordnad varudistribution är jättebra, men att kommuner skulle tvångsöverta denna privata näringsverksamhet är knappast en framkomlig väg. Inte heller har vi sett någon universallösning på samordnad varudistribution än, så vi bör fortsätta driva på för att varje kommun löser det här på det sätt som fungerar bäst för dem. Både kommunen och näringslivet tjänar ju ofta själva på att göra detta i någon form. Möjligen kan vi få fram fler standarder som inte minst kan underlätta automatisering. Goda exempel finns på framsteg.mp.se

Avslag attsats 3: Luftföroreningar beror inte bara på trafiken. Därför kan inte Trafikverket ensamt jobba med en sådan nollvision.

Besvarad attsats 4: Plastförpackningar regleras genom producentansvar där avgifterna sätts av producenterna själva. De har aviserat att förpackningsavgiften på plastförpackningar ska differentieras från och med i år. Det betyder att det företag som väljer en plastförpackning som är lätt att återvinna får lägre förpackningsavgift. Regeringen har också övertygat EU-kommissionen om att införa ett krav på att alla förpackningar som säljs inom EU ska vara återvinningsbara år 2030. Vi hade gärna sett ett tidigare årtal, men det är bra att kravet kommer på plats.

Avslag attsats 5: Vi har redan industriklivet, koldioxidskatten och handelssystemet med utsläppsrätter som styr i denna riktning, om än i för låg takt. Vi bedömer att det är mer effektivt att skärpa dessa och andra befintliga styrmedel.

Avslag attsats 6: Det finns fortfarande en stor potential för att ta till vara energi ur spillvärme från industrin. Men det finns många olika skäl till att det inte görs i större utsträckning än idag. Ett skäl är att flera av de industrier som producerar mest spillvärme, ligger för långt från större städer för att energin ska kunna tas till vara som spillvärme. Det långa avståndet till större städer gör att det i flera fall är rimligare att utvinna el ur spillvärmens än ytterligare fjärrvärme även om verkningsgraden bara är 10 procent. Många samarbetsprojekt pågår mellan kommuner och producenter av spillvärme och dessa projekt kan få stöd från klimatklivet. Att lagstifta om att industrier måste leverera värme vore därför inte effektivt.

Avslag attsats 7: I EU framställs 42 % av stålet från skrot och i världen är motsvarande siffra 29 %. Dock lär det bli mycket svårt att styra upp siffran till 85 % i Sverige 2030. Detta eftersom det som avgör hur mycket nytt stål som används nästan bara är hur nya hus, vägar, järnvägar, fordon och andra nya varor produceras och i vilken utsträckning det byggs städer och infrastruktur i de delar av världen som inte har god infrastruktur.

Sverige har en möjlighet att vara föregångare i användningen av stål, men snarare genom att ställa miljökrav i offentlig upphandling, än att reglera hur stål förädlas i Sverige. Framför allt gäller det att ställa krav på förnybara råvaror i byggsektorn, som använder mycket stål både i Sverige och globalt, och som är en av de största delarna av offentlig upphandling.

Infrastrukturpolitiken är också viktig för detta eftersom en ökad delning av fordon och en effektivare användning av vägar rimligen innebär ett minskat behov av stål och andra metaller.

4B10. Vidareutveckla Miljöpartiets klimatfärdplan

Inlämnad av: Roger Bydler

Stöds av: Klimatnätverket, Martin Arvidsson, Anne Wetterlind, Arne Karyd, Aron Knifström, Björn Åslund, Desha Svenneborg, Göran Nordström, Hampus Rubaszkin, Henrik Sundström, Jenny Ivner, Jonas Hansson, Kalle Persson, Karin Persson, Karin Pleijel, Kennet Öhlund, Lars-Erik Lögdberg, Lena Östholm, Magnus Runsten, Malin Sommanö, Maria Kjellberg, Martina Hallin, Myrna Persson, Nicklas Börjesson, Mats Nittve, Per Chrisander, Rickard Hansson, Rebecka Hovenberg, Richard Holmqvist, Sam Spjuth, Samuel Plumppu, Sixten Thames, Stefan Hallander, Stefan Norrman, Tim Gahnström

Miljöpartiets klimatfärdplan, med dess åtgärder, har ingen motsvarighet hos något av de andra partierna. Den omfattar de områden där åtgärder och styrmedel kommer att behöva sättas in för att Sverige ska bli ett föregångsland för att klara de klimatmål som krävs för omställningen till

ett hållbart samhälle. Dessutom är innehållet väl förankrat i partiets organisation. MPs klimatnätverk har aktivt tagit fram underlag till den antagna klimatfärdplanen och har deltagit under hela processen fram till att PS antog färdplanen.

Klimatfärdplanen behöver dock utvecklas vidare innan den är en klimatfärdplan, som ger underlag och ledning för en samlad klimatpolitik för att Sverige ska kunna leva upp till gjorda åtaganden. En färdplan ska vara utlagd i tid, det vill säga ha delmål fram till ett slutmål, och åtgärder som leder till att delmål och slutmål med så stor sannolikhet som möjligt kommer att uppfyllas. Nästa steg i arbetet med klimatfärdplanen är därför att bestämma vilka delmålen ska vara och vilka åtgärder som krävs för att uppnå dessa delmål. För att kunna bedöma om åtgärderna leder till önskade resultat, dvs att målen uppnås, krävs att de effektberäknas. Redan när klimatfärdplanen togs fram diskuterades behovet av att åtgärderna effektberäknades, men av resursskäl kunde detta inte genomföras. Nu finns underlag om åtgärders utsläppsreducerande effekter framtagna inom ett antal områden, exempelvis redovisade i rapporter från Naturvårdsverket. Det klimatpolitiska rådet kommer även att göra bedömningar av regeringens klimatpolitik och i vilken mån den harmonierar med målen i det klimatpoliska ramverket. För att ge ett par exempel. Betydligt bättre förutsättningar finns därför för att göra de effektberäkningar av åtgärder och styrmedel som behövs för bedömningar av vad som krävs för att uppfylla uppsatta mål.

Inför COP24 och tiden därefter har ett antal vetenskapliga rapporter publicerats, vilka sammantaget visar att läget är akut vad gäller insatser för att minska utsläppen av växthusgaser. För att klara att den globala uppvärmningen stannar under 1,5 grader krävs att utsläppskurvan bryts skarpt neråt senast 2020. Och då gäller verkligen skarpt neråt. Hälften av dagens utsläppsvolym måste i stort sett halveras till 2030. Vi har i praktiken ett drygt decennium på oss att ställa om samhället om det ska bli hållbart. De vetenskapliga rapporterna visar dessutom att vid 2 graders global uppvärmning finns stor risk att ostoppbara processer startas i naturen, tipping points, som alltså kan få konsekvenser vi inte ens kan förutse, mycket mindre påverka.

Vidareutvecklingen av klimatfärdplanen ska förstås utgå från tillgängligt vetenskapligt underlag. Det klimatfärdplanen ska visa är vilka åtgärder och styrmedel som behöver sättas in i Sverige för att vi ska ge vårt bidrag till att målen i Parisöverenskommelsen uppnås och de delmål som är lämpliga att lägga in på vägen till ett fossilfritt Sverige. Enligt Parisöverenskommelsen ska den globala temperaturökningen hållas väl under 2 grader, med inriktning att den ska stanna vid 1,5 grader. Enligt överenskommelsen ska varje land ha en klimatplan med mål. Det utsläppsperspektiv som här ska användas är då konsumtionsperspektivet inklusive flygets utsläpp. Flygets utsläpp är i omfattning lika stora som all personbilstrafik på väg och är den enskilt största utsläppskällan som vi som enskilda medborgare enklast kan påverka. Dessutom finns inom överskådlig tid inga åtgärder, förutom att effektivisera som kan minska flygets utsläpp av växthusgaser.

Även vilka åtgärder och styrmedel som krävs för att klara målen i det klimatpolitiska ramverket, ska tas fram. Här har riksdagen beslutat målet netto-noll utsläpp till 2045, med möjlighet till

max 15 % kompletterande åtgärder, dvs minst 85% reduktion av utsläppen ska ske inom landet. Till 2030 ska utsläppen från inrikes transporter – exklusive flyget – ha minskat med 70 % jämfört med 2010 och utsläppen inom den icke-handlande sektorn med 63% jämfört med 1990. Här är det de territoriella utsläppen som målen utgår ifrån, dvs de utsläpp som sker inom landet. Så ingår till exempel inte vårt flygande, varken nationellt eller internationellt.

Eftersom åtgärder och styrmedel som behövs för att klara klimatmålen enligt det klimatpolitiska ramverket inte räcker till för att klara målen i Parisöverenskommelsen, behöver alltså båda dessa åtaganden behandlas.

Som ett underlag i arbetet med vidareutvecklingen av klimatfärdplanen bör en utvärdering göras hur den har använts internt inom MP, liksom i den externa kommunikationen.

Vidareutvecklingen av klimatfärdplanen föreslås bedrivas så att deltagandet blir så brett som möjligt i partiet. Med tanke på klimatnätverkets aktiva roll i den nu liggande versionen av färdplanen, bör nätverket även fortsättningsvis ges möjlighet att direkt ingå i vidareutvecklingen.

Vi yrkar

- **1. att MP under ledning av partistyrelsen vidareutvecklar partiets klimatfärdplan där mål och delmål läggs fast utgående från Sveriges åtaganden enligt målen i Parisöverenskommelsen och det klimatpolitiska ramverket. Effektberäknade åtgärder och styrmedel, som krävs för att nå delmål och mål, läggs in i färdplanen.**
- **2. att MP under ledning av partistyrelsen utvärderar hur klimatfärdplanen har använts internt inom partiet och för utåtriktad kommunikation samt under valrörelsen 2018. Avrapporteras till kongressen 2020.**
- **3. att tidplanen för vidareutvecklingen av klimatfärdplanen leder till att en färdig klimatfärdplan med mål, delmål, åtgärder och styrmedel kan redovisas på kongressen 2021 och därmed ligga till grund för partiets klimatpolitik inför valet 2022. En avrapportering av arbetet med vidareutvecklingen ska ske på kongressen 2020.**
- **4. att MP under ledning av partistyrelsen får till uppgift att utse en arbetsgrupp för att genomföra vidareutvecklingen av klimatfärdplanen samt att i samverkan med klimatnätverket leda arbetsgruppen och omsätta resultatet i praktisk politik.**

Partistyrelsens yttrande:

Attstats 1, 3 och 4 bifall, attasts 2 besvarad

Ambitionen att göra det som klimatnätverket nu föreslår fanns redan under framtagandet av den klimatfärdplan som släpptes i februari 2018 och finns på mp.se. Det var också en av grundtankarna med att ta fram en egen klimatfärdplan att se hur vi kan klara klimatmålen och inte bara närma oss dem.

Vissa delar är relativt enkla att effektberäkna tillräckligt bra, men andra delar är svåra – särskilt med kombinationseffekter och osäkerhet i hur teknik, normer och samhället i övrigt kommer utvecklas. Det samlade resultatet måste alltså tas med en stor nypa salt, men vore ändå väldigt värdefullt för att bättre kunna bedöma hur vi bör prioritera för att få ihop helheten i tid.

Klimatet kan inte vänta.

Om vi ska sammanställa vad befintliga beräkningar skulle innebära för vår klimatfärdplan, så kommer klimatnätverkets kompetenta ideella krafter vara nödvändiga, då vi efter nedgången i senaste valet bara har en anställd kvar som jobbar med miljö/klimat. Utgångspunkten måste således vara att enbart utveckla effektberäkningar.

Angående utvärdering av befintlig klimatfärdplan, så har vi i skrivande stund precis inlett en sådan.

4B11. Bättre riksfärdtjänst för funktionsnedsatta

Inlämnad av: Lars Olert

Stöds av: MP Linköping, Birgitta Rydhagen, Rebecka Le Moine, Tim Gahnström, Per Almgren

Riksfärdtjänsten har försämrats för några år sedan. Innan ändringen hade handikappade rätt till att åka specialfordon för att få med sig nödvändiga hjälpmedel såsom både permobil och manuell rullstol. Då togs hänsyn till behoven på vistelseorten. Behoven ändras inte när man kommer till vistelseorten. Om man behöver fler hjälpmedel så måste man kunna ta med alla. Efter ändringen tas bara hänsyn till vad som behövs för själv transporten (resan). Det spelar ingen roll om man blir bunden till att sitta på en stol på tomten i fyra veckor utan att kunna ta sig runt i omgivningarna eller kunna åka och handla. Vissa regionaltåg har utrymmen i en vagn med infart i plattformshöjd. En del bolag har utrymmen för både handikappfordon, cyklar och barnvagnar. Det behövs bara att en vagn i tåget byggs för handikapptillgänglighet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att tågen görs tillgängliga för större handikappfordon,**
- **2. att MP verkar för att det ska gå att få bagagehjälp om man behöver fler hjälpmedel,**
- **3. att MP verkar för att i väntan på att tågen kompletteras så återinförs möjligheten att åka med specialfordon i riksfärdtjänsten.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Att verka för att tågen görs tillgängliga är självklart angeläget. Precis som motionären skriver kan dessutom såväl barnvagnar som cyklar även få plats på ett bättre sätt när mer öppna utrymmen finns tillgängliga. Möjligheten finns redan på vissa tåg och det är partiets ambition att det successivt utökas.

När det gäller möjligheten att ta med sig specialfordon i riksfärdtjänsten skiljer det sig åt mellan kommuner vilka tolkningar som görs av lagen. Nyligen har en utredning gjorts som överlämnats till infrastrukturministern: "Samordning av särskilda persontransporter." Den lämnades i

november, remissbehandlingen är avslutad och frågan bereds. Här ingår bla utökad rätt att ta med hjälpmedel inom färdtjänsten, men även andra samordningsfrågor lyfts.

Innehåll:

Kapitel 5. Kultur, utbildning och forskning

5A01. Fritidshem

5A02. Förskolornas rektorstjänster

5A03. Att möjliggöra odling för den unga generationen

5A04. Oberoende media och granskade nyheter

5A05. Skolträdgårdar

5A06. En timmes idrottslektion var dag för alla skolbarn

5A07. Skola på lika villkor

5A08. Veganmat i skolorna

5A09. Vegansk mat i skolorna

5A10. Vegetarisk mat i skolan

5A11. Förbjud reklam för spel

5A12. Förläng tidsfristen för utländska studenter

5A13. Avskaffande av privatkopieringsavgiften

5B01. Motarbeta tidiga skolmorgnar

5B02. En generation som får må bra

5B03. Förbättra förutsättningarna för en mer jämställd forskning

5B04. Påskynda arbetet med hållbar utveckling i skolan

5B05. Säg nej till religiösa friskolor

5B06. En modern skola för rörelsehindrade

5B07. Förbättra arbetet med integrationsfrågor inom skolor

5B08. Höj maxtaxan för ökad kvalite i förskolan

5B09. Samisk historia i skolan

5B10. Lära för livet

5B11. Ge alla barn en ärlig chans i skolan

5B12. Omställningsarbete i skolundervisningen och i praktiken

Kapitel 5. Kultur, utbildning och forskning

5A01. Fritidshem

Inlämnad av: Anne Wetterlind

Stöds av: Axel Andersson, Eva Elisabet Haglund, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Henrik Sundström, Kenth Carlson

Ge fritidshemspersonalen förutsättningar för att förverkliga innehållet i den egna läroplanen. 2017 var 484 400 elever inskrivna i 4 250 fritidshem i Sverige.

”I ljuset av personalens perspektiv kan man fråga sig vilka föreställningar föräldrarna har om fritidspedagogik och om personalens omsorgsförmåga. Detta kan man särskilt fundera över utifrån att föräldrarna i så hög grad är nöjda med verksamheten trots att de väl känner till de bristande förutsättningarna. Man förväntar sig gissningsvis att personalen verkar för en hög kvalitet ”to the bitter end”. Barnen i sin tur vet inte vad de kan förvänta sig. Stök, skrik och trängsel har blivit naturligt.”

(Skolverkets-rapport-nr-186-finns-fritids-en-utvärdering-av-kvalitet-i-fritidshem).

Den nya läroplanen för fritidshemmen infördes för drygt två år sedan (2016). Bland annat tydliggjordes fritidshemmets undervisningsuppdrag.

Skolverket har nu 2018 utvärderat hur kommuner och fristående skolor har implementerat läroplanen. Utvärderingen visar att det finns stora utmaningar och att fritidshemmen idag har bristande förutsättningar för att förverkliga innehållet i läroplanen.

De brister som Skolinspektionen sett i verksamheternas förutsättningar kan kopplas till en rad olika faktorer. Det handlar om svårigheter med tillgång till behörig personal, hur lärarresursen används, samverkan mellan fritidshemmets avdelningar respektive mellan skola och fritidshem, stora elevgrupper samt materiella förutsättningar som lär verktyg och lokaler. En annan viktig förklaring är rektors bristande ledning av undervisningen i fritidshemmen.

Enligt Skolverket har personalen alldeles för lite tid att planera sin undervisning. Tre fjärdedelar av personalen uppger att de har tre timmar eller mindre tid att planera per vecka. En grundskolelärare har i genomsnitt 12 timmar. Vanligtvis bildar två klasser en fritidshemsavdelning, personalen är ansvariga för cirka 50-60 elever och det går då naturligtvis inte att planera verksamheten samtidigt som personalen bedriver fritidspedagogik.

Rapporter har pekat på ökad kunskapssegregation, ojämlikhet och försämrade resultat i skolan, satsningar på fritidshemmen är en mycket viktig del i lösningen på skolans utmaningar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ge fritidshemspersonalen förutsättningar för att förverkliga innehållet i den egna läroplanen,**
- **2. att MP verkar för att ge fritidshemmen samma kvalitetssatsningar som grundskolan i övrigt,**
- **3. att MP verkar för att ge all fritidshemspersonal, tid för planering, reflektion och utveckling av den pedagogiska verksamheten**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 3, avslag attsats 2

Det är partistyrelsens åsikt att fritidshem kan skapa helhet, kontinuitet och jämlikhet i barns utveckling, särskilt i de tidiga skolåren. Eleverna får i fritidshem erfarenheter av att hantera sociala situationer, träna språket och att respektera andra. Stök, skrik och trängsel hämmar utvecklingen, samlandet av erfarenheter och jämlikhetsarbetet. Små barngrupper minskar stöket, skriket och trängseln. Därför är en grundläggande förutsättning för fritidshemspersonalen att förverkliga läroplanen att minska barngrupperna. 2016 fick MP i regering igenom 500 miljoner kronor/år för att stärka lärartätheten i fritidshem och på andra sätt höja kvaliteten där. MP drev även i valmanifestet 2018 ännu mindre barngrupper, vilket idag även står med i januariavtalet.

Fritidshemmen fyller en viktig funktion i skolväsendet men att knyta kvalitetssatsningar i fritidshemmen så direkt till kvalitetssatsningar i grundskolan skulle bidra till att försvåra satsningar överhuvudtaget på grundskolan. Ibland kan satsningar behöva göras för den övriga grundskolan som inte behövs för fritidshemmen och tvärtom.

Det överordnade målet är att fritidspersonalen klarar av att förverkliga sin läroplan. Genom de ökade anslagen som anges i attsats 1, samt formuleringen i januariavtalet, kommer fritidshemspersonalen att ges de verktyg som krävs för att förverkliga läroplanen. Därmed säkerställs att personalen har tillräckligt med tid för planering, reflektion och utveckling av pedagogisk verksamhet.

5A02. Förskolornas rektorstjänster

Inlämnad av: Anne Wetterlind

Stöds av: Sandra Callenberg, Axel Andersson, Eva Elisabet Haglund, Gabriella Rehbinder, Henrik Sundström, Johan Thunberg

Ge förskollärarna företräde till förskolornas rektorstjänster (f d förskolechef). Den första barnkrubban öppnades redan i mitten av 1800-talet, och jubileumsåret 2018 var det hundra år sedan barnträdgårdsledarinnorna började organisera sig i vad som kom att bli förskollärarnas första fackliga organisation. Förskolläraryrket är, och har alltid varit, ett kvinnodominerat yrke. Vid 1900-talens början var det ett av de yrken kvinnor tilläts inneha. Men sedan dess har lagstiftning som hindrat män och kvinnor från att fritt välja och utbilda sig till olika yrken på grundval av kön upphävts. Enligt statistik från Skolverket (2015) uppgick andelen män inom förskolan år 2014 endast till ca 4 procent. Grannlandet Norge har under senare år ökat andelen

män i förskolan till 10 procent genom nationella och lokala satsningar. Siktet är inställt på 20 procent.

Skolverkets prognos visar att det redan 2019 kommer det att behövas rekryteras 20 000 förskollärare. Antalet inskrivna förskolebarn i Stockholm stad väntas öka med hela 22 procent till 2026. Bristen på förskollärare kommer leda till att konkurrensen om utbildade förskollärare blir stor för förskolor runt om i landet. För att kunna konkurrera om kvalificerad personal krävs det en ansträngning från arbetsgivarna. Varje huvudman måste ha en kompetensförsörjningsplan och en rekryteringsplan, för att fler ska vilja bli och fler ska vilja och förbli förskollärare. En aspekt av ett yrkes attraktionskraft är möjligheten till en karriärutveckling.

Regeringen (2018) vill att förskolechefen ska benämnas rektor. Förskolan är början av ett sammanhållet skolsystem och förskolans rektor har det pedagogiska ledarskapet för en läroplansstyrd verksamhet. För att öka likvärdigheten och stärka kvaliteten inom förskolan vill regeringen också att rektorer för förskola ska gå en obligatorisk befattningsutbildning, likt rektorer i grund- och gymnasieskola. I juli 2019 kommer därför behörighetskraven för rektor och förskolechef att ändras. 11 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt. Förordning (2018: 1303).

Det är ju relativt oproblematiskt att namnändra till "Rektor" och att erbjuda obligatorisk befattningsutbildning till både skolans - och förskolans ledningspersonal. Men om vi vill påverka tillgången på förskollärare, så är det en klar brist att förskollärarna inte har företräde till ledningstjänsterna inom förskolan.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att utred möjligheten att ge förskollärarna företräde till ledningstjänsterna för förskolan,**
- **2. att MP verkar för att se över förskollärarnas nuvarande karriärvägar och utred eventuella nya möjliga karriärvägar.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen är precis som motionären bekymrad över förskollärares begränsade karriärmöjligheter och bristen på utbildade förskollärare. De begränsade karriärmöjligheterna minskar attraktiviteten i yrket och lärarbristen ökar stress, administration och arbetsbelastning till den grad att många utbildade förskollärare byter yrkesbana. För att komma till bukt med detta har Miljöpartiet bland annat så sent som 2018 motionerat i riksdagen om att införa professionsprogram för lärare och rektorer. Förslaget till professionsprogram är omfattande och fångar upp problematiken som lyfts av motionären.

5A03. Att möjliggöra odling för den unga generationen

Inlämnad av: Eva Elisabet Haglund

Stöds av: Sandra Callenberg, Britta Kahanpää, Danar Mustafa, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Mats Dellrud, Myrna Persson, Per Chrisander, Tim Gahnström, Ulf Nilsson

I tider av global oro med klimatförändringar och risk för kriser och konflikter i vår omvärld, måste skolan i sin undervisning tillvarata alla möjligheter att utveckla den unga generationens kunskaper om odling och dess betydelse för landets framtida livsmedelsproduktion. Detta inte minst mot bakgrund att 50 % av våra livsmedel i dag importeras.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att landets alla förskolor får tillgång till odlingsytor (10 x 10 kvm) i sitt närområde. Syftet är att alla 6-åringar i förskoleklass ska få praktisk erfarenhet och kunskap om naturens kretslopp och växternas liv samt medvetandegöras om ekologisk, social, ekonomisk och demokratisk hållbarhet.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ambitionen att föra barn närmare naturen är god och Miljöpartiet har alltid tyckt att det ska ingå i skolans uppdrag att rusta barn med mer än bara kunskaper i att klara av ett yrkesliv. Den svenska skolan ska göra alla barn som växer upp i Sverige till fungerande, demokratiska medborgare. Det finns många sätt att göra det på men vi vill att beslut ska fattas närmare de människor det berör, så det vore inte rimligt att på riksnivå reglera förslag på så detaljerad nivå.

5A04. Oberoende media och granskade nyheter

Inlämnad av: Maj Ardesjö

Stöds av: MP Dalarna, Sandra Callenberg, Christina Waldenström, Åke Askensten, Göran Nordström, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Marcus Nordlund Oja, Mats Wiklund, Peter Östevik, Urban Johansson

Säkra medborgarnas tillgång till oberoende media och granskade nyheter. Idag är bristen på granskade nyheter och skepsisen inför nyheter ibland stor. I Tidningsutgivarnas (TU:s) statistik kan man se att tidningar, både digitala och papperstidningar, läses framförallt av äldre människor, sen sjunker siffrorna i de yngre åldrarna. Människor behöver ha god tillgång till oberoende granskande media i högre utsträckning än idag. Att kritiskt granska nyheter som kan läsas på olika internetsidor, är inte lätt. Nyheter förfalskas friskt och ett av sätten att arbeta för en spridning av granskade nyheter är att göra dem mer tillgängliga från betrodda media. Vi har institutioner som är experter på detta med information och granskning av media. För distributionen av informationen är våra bibliotek ett fantastiskt exempel. De har redan ökat möjligheterna för allmänheten att ta del av många olika media. Detta kan dock förbättras ytterligare. Några sätt kan vara högre presstöd, subventionerade prenumerationer framförallt

till yngre eller att ge biblioteken ökat stöd till de tjänster där de förmedlar information som film, tidningar, böcker osv via digitala kanaler.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att medborgare i högre utsträckning och på ett enkelt sätt ska ha möjlighet att ta del av granskade nyheter och information från oberoende media.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Motionären lyfter en viktig fråga, möjligheten för alla att ta del av oberoende media och granskade nyheter. MP har i regering tagit initiativ till en blocköverskridande överenskommelse som innebär att det nuvarande presstödet ökar samtidigt som nya teknikneutrala mediestöd lanseras. Riksdagen har också beslutat om ny finansiering av public service för att garantera en långsiktigt förutsägbar finansiering. När det gäller tillgång till media för den som inte själv har en tidning t.ex. så nämns biblioteken. MP har i regering ökat stödet till bibliotek så att de kan vara mer tillgängliga för medborgarna och också kunna ge ökad service. MP driver också frågan om ökad undervisning i medie- och informationskunnighet i grund- och gymnasieskolan. Detta för att öka förmågan att kritiskt analysera information och sätta den i sitt sammanhang. Skolbiblioteken ska involveras i det arbetet.

5A05. Skolträdgårdar

Inlämnad av: Lennart Frostesjö

Stöds av: Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Hampus Rubaszkin, Agnita Wärn, Per Chrisander, Rickard Hansson, Ulf Nilsson

Vi vill att skolträdgårdar ska införas som en del av Skollagen (2010:800). Läser man Skollagen kap 5, 3 § så lyder det, "Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero".

Petter Åkerbloms forskning har visat att undervisning i en skolträdgårdsverksamhet kan främja barns allsidiga lärande. I detta lärande så fokuseras flera sinnen, det ger en plats för informellt lärande och socialt samspel. Ur ett miljöpsykologiskt perspektiv så menar man att världen för den enskilde konstitueras av hur denne förmår att bygga upp en förståelse för tings betydelsespelrum, där såväl döda som levande kan ändra betydelse. Forskning av individer i olika åldrar visar att trädgårdar kan vara en viktig länk till en mer stabil omvärld, vilken harmonisera kaotiska tankar, känslor och sinnen, dvs sk betydelsespelrum.

Detta kan ses som ett led i att stärka det sociala kapitalet hos eleverna. I grunden handlar det om att odlingen skall ske i gemenskap med en grupp äldre människor, där dessa ses som de sk experterna. Liknande har genomförts på annat håll, där man tog hjälp av pensionärer från närbeläget koloniområde. Här i Umeå i början av 2000 hade man för avsikt att starta ett försök med skolträdgård på Östra Ersbodaskolan, men detta lades ned då man ej kunde lösa

handhavande med odlingen under sommaren.

Här i Umeå har etablerats tre olika stadsodlingar, Broparken, Ålidhem/Odontologstråket samt Ersboda kyrkan, dessa har blivit populära, och attraherar hela tiden nya deltagare. Dessa drivs som nätverk tillsammans med studieförbund, kommun och kyrkan. Min erfarenhet av dessa är att det finns ett intresse, och att vi hela tiden attraherar nya människor i närområdet, individer av både olika åldrar och härkomst.

Trädgården är också en viktig terapeutisk åtgärd (både för den fysiska och psykiska hälsan), då den ger möjlighet till fysisk aktivitet, att göra något nyttigt samt att man känner igen det man gör. I synnerhet gäller detta den äldre målgruppen.

Att odla sina egna grödor, kan ses som en viktig åtgärd för att man ska få bättre kännedom om hur våra grödor blir till, men samtidigt att visar vördnad för den mat vi har. Leder till att vi kastar mindre av den mat som produceras, dvs att matsvinnet minskar. Att stimulera elevernas taktila erfarenheter av utemiljön ses ofta som något positivt med avseende på lärande processen. Betydelsen av utomhuspedagogiken går ej nog att understryka för elevernas lärande, och i synnerhet ett livslångt dito. Som en elev säger - "Att lösa sina uppgifter i klassrummet fordrar uppmärksamhet och fokusering precis som att gräva i odlingslandet gör det, men det som skiljer är redskapen, platsen och vad de koncentrerar sig på, menar till exempel Viktoria.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att det ska stå i Skollagen (2010:800) att skolgårdar ska innehålla skolträdgårdar, åtminstone att det ska eftersträvas,**
- **2. att MP ska verka för att skolträdgårdarna ska kunna skötas att flera olika samhällsgrupper tillsammans, exempelvis pensionärer och skolungdomarna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Skolgården och utemiljön är en mycket viktig del i elevernas arbetsmiljö. Utemiljön bör utformas så att den främjar lek, rörelse och lärande och kan gärna användas i pedagogiken. Gröna trädgårdar ger flera positiva effekter för barnen: förbättrad koncentration, motorik och färre sjukdagar. Skolträdgårdar ger också god möjlighet använda maten som ett pedagogiskt instrument för kunskapen om hur vi fungerar som biologiska varelser och hur mat produceras. Därför arbetar MP lokalt i många kommuner för att ersätta asfalt med grönytor, träd och trädgårdar. Att genomföra en sådan specifik förändring av skollagen som motionären föreslår skulle dock inte med säkerhet lyckas få fler skolgårdar att innehålla skolträdgårdar, då detta även måste regleras i plan-och bygglagen. Dessutom är detta en reglering som med fördel fortsätter att vara en huvudsakligen kommunal angelägenhet.

5A06. En timmes idrottslektion var dag för alla skolbarn

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Anders Frants, Anita Thörn von Rosen, Anneli Englund, Birgitta Josefsson, Eva Elisabet Haglund, Emma Solander, Martin Gustafsson, Erik Torstensson, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Mikael Vilbaste, Patrik Blom, Peter Östevik, Rebecka Hovenberg

Man vet att pojkar presterar bättre i skolan efter idrott. Flickor ligger kvar på samma nivå då de oftast redan presterar högt, men de får högre benmassa och bättre muskelstyrka. Vi har redan ökat idrotten i skolan men det räcker inte. Idrottslektionen kan vara både inne eller utomhus.

Se studie från Lunds universitet

<http://www.lu.se/article/pojkar-med-mer-idrott-i-skolan-hade-bättre-betyg>. Att röra på sig varje dag ger inte bara ökad koncentration, ökad inläring, mindre spring i benen och ökat välmående. Utan ökat spring i benen genom en timmes idrottslektion om dagen ger ökad psykisk hälsa idag och imorgon. Det ger/skapar en rutin som finns kvar vid pubertet vid vuxenliv. Att vi kommer träna och röra på oss som vuxna ger ökad folkhälsa och minskade sjukskrivningar och ökat välbefinnande för individen, arbetsplatsen och Sverige i helhet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa en timmes idrottslektion om dagen för alla skolbarn.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer med motionärens problembild och inriktningen på förslaget. Under mandatperioden 2014-2018 arbetade MP med att stärka alla elevers dagliga fysiska aktivitet och så sent som 2017 beslutade regeringen att utöka antalet idrottstimmar med 100 till år 2019. Det är dock inte säkert att just en timmes idrottslektion om dagen är ett verkningfullt sätt att stärka skolbarns fysiska aktivitet. En rapport från Skolverket från juni 2017 visar exempelvis att behovet av rörelse utanför schemalagda idrottstimmar är stort och behöver utredas och i början av 2018 tillsatte Gustav Fridolin just en sådan utredning. När fysisk aktivitet sprids ut under och blir en naturlig del av skoldagen ger det effekt på barns levnadsvanor och påverkar hur mycket barnen rör sig efter skolan och under helger. En timmes idrottslektion om dagen skulle vara en stor belastning på en redan överbelastad lärarkår, utan att göra någon särskild större nytta än åtgärder som ökar barn och ungas fysiska aktivitet utanför schemalagd tid.

5A07. Skola på lika villkor

Inlämnad av: Mia Sköld

Stöds av: MP Östergötland, Anne Wetterlind, Anna Mazetti-Nissen, Jan Thilander, Britta Kahanpää, Bengt Cete, Gösta Evén, Hildegard Jarskog, Ingela Kandre, Jan Lindholm, Jens Lindell, Michael Williams, Jens Andersson, Johanna Tjernblom, Tove Jangland, Ulf Nilsson, Urban Johansson

Varje elev ska ha rätt till en bra och likvärdig skolgång, oavsett var man bor i landet, eller vilken inkomst ens föräldrar har. Det är nästan att likna vid en katastrof att vi idag inte ger elever samma förutsättningar, och det i ett land som är så rikt. Det behövs tydliga och kraftfulla insatser för att vi ska kunna nå en jämlik skola för alla barn i Sverige. Den här motionen handlar om en liten del av dessa krafttag.

Vi har i vårt land nu något som vi lite slarvigt kallar ”skola på lika villkor”. Det betyder att alla fristående skolor ska få precis lika mycket pengar för varje elev som de kommunala skolorna får. Det är naturligtvis självklart. Alla elever är allas elever och självklart ska alla elever generera lika mycket pengar att bedriva bra undervisning för. Men där slutar likvärdigheten.

Jag menar att vi måste införa ”skola på lika villkor” åt båda hållen. Om kommunerna ska betala lika mycket för alla barn, ska också alla skolhuvudmän leverera skola på lika villkor. Det betyder rent krasst att kommunerna ska ställa samma krav som på sina egna skolor.

- Varje skola ska ha skolgård
- Varje skola ska ha idrottshall
- Varje skola ska ha slöjdsalar
- Varje skola ska ha hemkunskapssalar
- Varje skola ska ha legitimerade lärare

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att reglerna ändras så att vi får en ”skola på lika villkor”, på riktigt, så att skolverket kan ställa dessa krav på skolhuvudmännen i prövningen till att starta nya skolor, och också för att driva de redan befintliga.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Idag krävs att alla skolor har tillgång till lokaler där det är möjligt att nå målen i respektive ämne eller kurs. Även krav på legitimerade lärare existerar idag. Skillnaden mellan att som skola ha tillgång till alla nödvändiga lokaler och ha alla nödvändiga lokaler är stor. Att enskilda huvudmän kan starta skolor rimmar väl med MPs decentralistiska tanke och att kräva av alla skolor att ha faciliteter på plats skulle kväva många skolor, däribland flera kommunala. Riktade statsbidrag och andra stimulansmetoder har tidigare använts med framgång för att exempelvis öka antalet pedagoger med specialkompetens som anställs av enskilda huvudmän och är verktyg som kan användas även för att uppnå målet att fler skolor ska ha ändamålsenliga lokaler, utan att kväva skolorna.

5A08. Veganmat i skolorna

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Celine Östevik, Eva Elisabet Haglund, Martin Gustafsson, Göran Nordström, Linnea Palme, Josefin Östevik, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Max Whitman, Peter Östevik, Sixten Thames, Sofia Kamlund, William Whitman

Vi måste minska på vår köttkonsumtion vilket kan vara svårt för många vuxna. Därför behöver vi visa alla elever vägen till klimatsmart mat. MP bör därför verka för att alla skolor ska erbjuda vegetarisk och vegansk mat alla veckans dagar.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att alla skolelever skall erbjudas vegetarisk mat alla skoldagar,**
- **2. att MP ska verka för att alla skolelever skall erbjudas vegansk mat alla skoldagar,**
- **3. att MP ska verka för att alla skolelever ska erbjudas vegetarisk mat några skoldagar varje vecka.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I klimatfärdplanen som antogs av partistyrelsen i november 2017 fastslås att MP vill se vegonorm i alla offentligt finansierade restauranger såsom skolrestauranger. Detta innebär att MP inte bara driver att det alltid ska finnas ett vegetabiliskt matalternativ i skolan, vi vill uppmuntra eleverna att också välja vegetabiliska alternativ.

5A09. Vegansk mat i skolorna

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Angelika Lindahl, Anna Hjortenskiöld, Christina Waldenström, Celine Östevik, Emma Kuparinen, Martin Gustafsson, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Josefin Östevik, Kalle Persson, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Kukkamariia Valtola Sjöberg, LennART Frostesjö, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Mikael Vilbaste, Nickie Excellie, Matz Lonnedal Risberg, Oscar Askling, Rebecka Le Moine, Sofia Kamlund

Vi föreslår att alla skolor ska servera veganska alternativ varje skoldag och att skoleleverna inte ska behöva intyg för att få äta veganskt i skolan. Om det inte finns veganska alternativ så kommer det att resultera i att de som är veganer får gå hungriga och således också får sämre resultat i skolan.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det ska finnas ett par veganska alternativ i skolmatsalen varje skoldag,**
- **2. att MP verkar för att skolbarnen inte ska behöva intyg för att få äta veganskt.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I klimatfärdplanen som antogs av partistyrelsen i november 2017 fastslås att MP vill se vegonorm i alla offentligt finansierade restauranger såsom skolrestauranger. Detta innebär att MP inte bara driver att det alltid ska finnas ett vegetabiliskt matalternativ i skolan, vi vill uppmuntra eleverna att också välja vegetabiliska alternativ.

Att slippa visa intyg för att få äta vegansk mat får ses som en grundläggande och central del av vegonormen.

5A10. Vegetarisk mat i skolan

Inlämnad av: Simon Holm

Stöds av: Grön Ungdom, MP Växjö, Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Angelika Lindahl, Ann-Louise Hansson, Christina Waldenström, Emanuel Alvarez, Martin Gustafsson, Filip Pontelius, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Guje Larsson, Linnea Palme, Joakim Nordlund, Josefin Östevik, Kalle Persson, Kenth Carlson, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Lars Ahlfors, Lisa Hellsing, Magnus Foleker, Malin Sommanö, Magnus P. Wählin, Marcus Nordlund Oja, Mikael Vilbaste, Oskar Forsberg, Patrik Blom, Peter Östevik, Sam Spjuth, Samuel Plumppu, Sidney Holm, Sixten Thames, Sofia Kamlund, Veronica Wihman

Klimathotet visar sig idag större än någonsin, och det blir mer och mer tydligt att vi som konsumenter måste ändra vårt sätt att leva. Det finns många vetenskapliga studier som visar på att en förändring i vår kost, att konsumera mer växtbaserad föda och mindre animaliska produkter, speciellt kött, spelar en stor roll i att minska vår klimatpåverkan och att övergå till en mer hållbar livsstil.

Men att få vuxna medborgare att förändra sina vardagliga beteenden är svårt - inte minst om det gäller det vi stoppar i oss. Att forma önskvärda beteenden görs alltså bäst i ung ålder. Att göra det obligatoriskt för skolor att alltid erbjuda ett vegetariskt och klimatsmart alternativ och växt-baserad mjölk i sina matsalar kommer dagligen att visa för eleverna att sådan mat och dryck kan vara en tilltalande och hälsosam del av den vardagliga kosten. Vår ambition är att detta ska göra att fler människor väljer att ha en mer hållbar kost, som en följd utav deras upplevelser i skolans värld.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att det alltid ska finnas ett vegetariskt mat-alternativ i skolan,**
- **2. att MP ska verka för att det alltid ska finnas vitaminberikad växt-baserad mjölk som ett alternativ till mjölk i skolan,**
- **3. att MP ska verka för att kockar inom skolverksamheten ska få utbildning för att kunna laga god och näringsrik vegetarisk mat.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 3, avslag attsats 2

I klimatfärdplanen som antogs av partistyrelsen i november 2017 fastslås att MP vill se vegonorm i alla offentligt finansierade restauranger såsom skolrestauranger. Detta innebär att MP inte bara driver att det alltid ska finnas ett vegetariskt matalternativ i skolan, vi vill uppmuntra eleverna att också välja det vegetariska alternativet.

Med vegonormen som MP vill se i alla skolrestauranger erbjuds och uppmuntras elever att välja alternativ till mjölk. Att från politiskt håll bestämma att alternativet ska vara en särskild växtbaserad och vitaminberikad mjölk vore dock att detaljstyra skolans verksamhet i alltför hög utsträckning.

För att vegonormen ska uppskattas, och därmed också vara långsiktigt hållbar, bör kockarna som tillagar skolluncherna få adekvat utbildning. Detta är en del av MPs förslag om vegonorm i klimatfärdplanen.

5A11. Förbjud reklam för spel

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åke Askensten, Astrid Eriksson Tropp, Bengt Bivrin, Birgitta Josefsson, Emma Kuparinen, Fredrik Leijerstam, Hampus Rubaszkin, Jan Lindholm, Johan Thunberg, John Ottosson, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Helsing, Lottie Lord, Maj Ardesjö, Mariam Salem, Stefan Norrman

Vi tycker att det ska förbjuds att göra reklam för spel.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det förbjuds att göra reklam för spel.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I MPs partiprogram står följande: ”Konsumenter ska ha möjligheter att göra fria och upplysta val. Vi vill begränsa reklamens utbredning, särskilt bland barn och unga. Sexistisk reklam och reklam riktad mot barn under tolv år ska vara förbjudet, liksom reklam för spel och alkohol.” Motionen är i linje med partiets politik, motionen anses därmed besvarad.

5A12. Förläng tidsfristen för utländska studenter

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: Gröna studenter, MP Dalarna, MP Ludvika, Britta Kahanpää, Fredrik Leijerstam, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Nicklas Börjesson, Tim Gahnström

I denna motion föreslår vi att Miljöpartiet verkar för att de utländska studenter som idag har sex månader på sig i stället får två år på sig att hitta ett jobb efter avslutade studier. Så att det harmoniserar med exempelvis Danmark och Tyskland. Annars riskerar Sverige att förlora viktig kompetens, många väljer att flytta till USA, Tyskland eller Danmark efter avslutade studier. Bara anställningsprocessen kan ta längre tid än sex månader.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att utländska studenter som studerat i Sverige och som idag har en tidsfrist på 0,5 år skall få förlängd tidsfrist till 2 år.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

MPs grundinställning är positiv till frågor som rör rörelse över nationsgränser generellt och utbyte av studier och arbete specifikt. Att studenter får stanna i Sverige och arbeta efter examen är en viktig faktor till varför folk kommer hit och studerar överhuvudtaget. Därför är det förödande att Sveriges korta tidsfrist utgör en konkurrensnackdel gentemot andra länder. En längre tidsfrist har efterfrågats i många år av flera studentförbund och fackförbund. När MP var med och införde sex månaders tidsfrist 2014 var det i syfte att stärka Sveriges attraktivitet för högutbildade och studenter. Det är hög tid att se till att det syftet förblir uppfyllt och uppdatera reglerna kring tidsfrist.

5A13. Avskaffande av privatkopieringsavgiften

Inlämnad av: Joakim Nordlund

Stöds av: Aron Knifström, Jan Ryden, Agnita Wärn, Jon Karlfeldt, Lisa Hellsing, Martin Sahlin, Matz Lonnedal Risberg, Per Eric Rosén, Sixten Thames, Thomas Dahlberg

Privatkopieringsersättningen tillkom till upphovsrättslagstiftningen 1960 när privatpersoner kunde börja kopiera radioutsändningar för eget bruk och har sedan successivt anpassat sig efter rådande teknikstatus för privatkopiering. Fram till för några år sedan har det funnits fog för att vissa elektroniska lagringsmedia använts för privatkopiering, men idag, tack vare lyckade lagliga streamingtjänster, är fenomenet i princip utdött. Eftersom privatkopiering i princip inte förekommer längre, särskilt inte på lagringsmedier som finns i handeln för nyförsäljning anser jag att MP bör driva frågan att avskaffa privatkopieringsavgiften som idag belastar svenska folket med en dold skatt om mer än 100 Mkr årligen. Till denna summa kommer elektronikbranschens kostnader för att administrera lagen samt kostnaderna för alla rättsprocesser som lagen ger upphov till. Oavsett utgång landar notan för rättsprocesserna på konsumenterna.

Det är, enligt min ringa mening, provocerande att datorer, surfplattor, mobiltelefoner och hårddiskar enligt lagens tillämpning betraktas som att de "är särskilt ägnade för framställning av exemplar av verk för privat bruk" idag. Det argumentet må ha gällt en inspelningsbar videokassett, men är föga tillämpligt på mobiltelefoner idag. Mot bakgrund av att privatkopieringen i princip har försvunnit **yrkar jag**

- **att MP agerar för att avskaffa privatkopieringsavgiften så snart som möjligt.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I MPs kulturpolitiska program, "Frihet och föränderlighet" slår vi fast att vi vill avskaffa

privatkopieringsavgiften och istället ersätta rättighetsinnehavare med statliga medel som kompensation.

I maj 2018 ställde sig riksdagen bakom ett förslag från Näringsutskottet i just den här frågan. ” Utskottet anser att det finns ett behov av att ersätta det nuvarande regelverket med ett mer ändamålsenligt system som genererar en rimlig ersättning till upphovsmännen för den privatkopiering som faktiskt förekommer. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med en sådan inriktning, där möjligheten att införa ett system där staten har det övergripande ansvaret särskilt bör beaktas.”

Motionen är helt i linje med partiets politik och partistyrelsen föreslår besvarad.

5B01. Motarbete tidiga skolmorgnar

Inlämnad av: Filippa Magnusson Diurlin

Stöds av: Grön Ungdom, Gröna studenter, Johanna Tjernblom

Sömnbriest kan påverka både den fysiska och psykiska hälsan avsevärt. Särskilt i de senare tonåren har det i många studier visats att den biologiska klockan tycks skifta, så att den djupaste delen av sömnen förekommer under de tidiga morgontimmarna. Det leder till att tonåringar har svårt att bli tillräckligt utvilade varje natt utan att få sova till lite senare på morgonen. Samtidigt börjar de flesta skolorna i Sverige runt klockan åtta på morgonen, vilket kan leda till att många elever tvingas gå upp så tidigt som klockan sex flera dagar i veckan - för att hinna igenom morgonrutinen samt färdas till skolan utan att stressa.

Idag är det enligt Skolverket upp till rektorn på en skola att bestämma hur tidigt den får börja varje dag. Självklart kan det vara viktigt för vissa skolor att kunna vara flexibla, vilket är anledningen till att den här motionen inte föreslår en fast skollag. En riktlinje garanterar inte samma definitiva effekt, men kan ändå driva på skolor att förändra sina schemaupplägg till elevernas fördel. Jag tycker att hänsyn borde tas till ungdomars hälsa och välmående under skoldagen. Att börja bara en timme senare skulle kunna förbättra en hel dags prestationer, och behöver inte hindra ungdomar från att delta i aktiviteter efter skolan. Även om en skoldag slutar en timme senare än vanligt, vinnas den tiden tillbaka genom att en har möjligheten att somna vid en tid som bättre passar ens biologiska dygnsrytm - tack vare att arbetsdagen flyttas fram. Dessutom kan varje dag utnyttjas till fullo med en utvilad hjärna och kropp. Att skolan idag inte respekterar att tonåringars inre klocka skiljer sig från den hos såväl vuxna som yngre barn, bidrar bara ytterligare till vår nuvarande epidemi av psykisk ohälsa hos ungdomar.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att klockan 09:00 på nationell nivå införs som riktlinje och ordinarie tid för hur tidigt dagens första lektion får börja på högstadie- och gymnasieskolor.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Sömnbrist hos unga är ett utbrett problem. Partistyrelsen uppskattar och delar motionärens ambition att tackla denna utmaning. Sömnbrist påverkar ungas, inlärningsförmåga och prestationer i skolan negativt. Idag är det upp till enskilda skolor att besluta om lektionstider och kommuner har möjlighet att påverka skolornas arbete. Flera miljöpartister har också drivit förslag som liknar denna motion på lokal nivå. Att på nationell nivå ange en sådan specifik riktlinje som anges i motionen vore däremot en inskränkning i det kommunala självstyret som dessutom bortser från faktumet att sömnproblemet förvisso kan antas vara likartat i hela landet, men att de praktiska förutsättningarna att efterleva en så specifik nationell riktlinje varierar kraftigt från kommun till kommun.

5B02. En generation som får må bra

Inlämnad av: Axel Hallberg

Stöds av: Grön Ungdom, Anna Nilsson Örnestrand, Axel Andersson, Emma Nilsson, Gunilla Lysell, Lisa Hellsing, Sofia Kamlund

Idag mår unga sämre än på mycket länge. Den psykiska ohälsan bland barn 10-17 år har dubblats på 10 år enligt Socialstyrelsen; det är ungefär 190 000 unga i Sverige som är drabbade. Vi unga ser detta drabbar våra vänner, klasskamrater, syskon - vi ser hur det drabbar hela vår generation.

Mycket av att växa upp handlar om att skapa sig en identitet, bygga sina värderingar och hitta vem man är och vill vara. Det handlar om intressen, egenskaper, sexualitet, integritet och framtidsdrömmar. Idag kan vi se att det som på olika sätt stör det identitetsbygget eller skapar alltför begränsande ramar för vem man får vara också orsakar psykisk ohälsa. Ökade och otydliga krav i skolan, dålig arbetsmiljö i skolan och på jobbet, föräldrar som har svårt att stötta, alltför snäva normer, jämförelse med andra och tillgänglighet till snabb men grund bekräftelse på sociala medier ökar pressen på unga. Vi vill att unga ska få ökade rättigheter och tillgång till bra vård, men vi behöver också motverka orsakerna till problemen och minska stigmatiseringen att söka hjälp.

Världshälsoorganisationen räknar med att psykisk ohälsa kommer att stå för den största sjukvårdsbördan år 2030. Samtidigt har de politiska förslagen från partierna varit få och otillräckliga. Därför presenterar vi här 16 förslag för att motarbeta ungas psykiska ohälsa.

En hälsofrämjande skolgång

Skolan är en plats som är starkt förknippad med psykisk ohälsa. Idag är det vanligaste unga kontaktar BRIS för att prata om. Stress, press och otrygghet uppges som saker som orsakar ohälsa och lidande. Samtidigt är skolan också den främsta arenan där samhället kan arbeta för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa. Unga tillbringar en stor del av sin vakna tid i skolan, som därför kan vara både en stark friskfaktor men också en stark ohälsfaktor. Våra förslag handlar om att skapa en skoltid värd att leva, inte bara överleva.

Psykisk ohälsa i läroplanen

1.1 Att MP verkar för att Skolverket ska ges i uppdrag att genomföra en översyn av hur kunskap om psykisk och psykosocial hälsa och ohälsa kan integreras i läroplanen.

Idag nämns inte psykisk ohälsa som begrepp i den svenska läroplanen. Samtidigt kommer det att drabba varannan svensk någon gång under dess livstid och att WHO räknar med att det kommer att stå för den största sjukdomsördan i världen redan år 2030. Hjälporganisationer som BRIS och Tilia vittnar om att unga som tar kontakt med dem inte har ord för att beskriva hur de mår och att det är ett hinder för att de ska kunna söka och få hjälp.

Genom att föra in psykisk ohälsa som begrepp och lära ut mer om olika typer av psykiska sjukdomar kan unga få ett språk att använda för att beskriva sitt eget mående och enklare kunna uttrycka vad som annars ofta bara beskrivs som att man "mår dåligt". Utgångspunkten för översynen som vi vill uppdra åt Skolverket bör vara att alla elever ges möjlighet att få kunskaper om orsaker till psykisk ohälsa, hur den kan förebyggas och hur det kan motverkas.

Obligatorisk undersökning av elevers studiemiljö

1.2 Att MP verkar för att det ska bli obligatoriskt för alla skolor att genomföra undersökningar om sina elevers studiemiljö och att resultatet av dessa görs allmänt tillgängliga

Skolan är Sveriges största arbetsplats sett till antalet som arbetar eller studerar där. Samtidigt menar Arbetsmiljöverket att 9 av 10 skolor slarvar med arbetsmiljön. Idag finns det inget krav på att skolor ska genomföra återkommande undersökningar av elevers arbetsmiljö. Detta leder till att bara ett fåtal kommuner gör undersökningar och att ännu färre av dessa gör resultaten allmänt kända. När resultaten inte sprids blir det svårare för elever och föräldrar att kräva förbättringar från skolläningen.

Samtidigt menar Arbetsmiljöverket att en god arbetsmiljö är viktigt för att förebygga sjukdomar och skapa en god arbetsmiljö. För att få fart på arbetsmiljöarbetet vill vi därför göra det obligatoriskt för alla skolor att genomföra återkommande studiemiljöundersökningar och att resultatet av dessa görs allmänt tillgängliga.

Reformerat betygssystem

1.3 Att MP verkar för att betygssystemet förtydligas så att det blir enklare för elever att förstå vad som förväntas av dem

Dagens betygssystem får svidande kritik från såväl elever som lärare; hälften av lärarna menar att det är otydligt och under hashtaggen #björklundsskola kritiserade över 5000 elever under en enda dag systemet för att det skapar stress. Att som elev inte veta vad som förväntas av en skapar stress som på sikt kan bidra till andra former av ohälsa, likaså krav på att hela tiden behöva prestera på topp. Därför föreslår vi att betygssystem förtydligas för att minska onödig stress och ohälsa.

En nära och uppmärksam elevhälsa

Elevhälsan spelar en viktig roll i arbetet mot ungas psykiska ohälsa. Samtidigt ser vi att elevhälsan på många håll runt om i landet inte är tillräckligt utbyggd, eller fokuserar på saker som ligger utanför deras lagstadgade fokusområden. Vi vill se en elevhälsa som tydligare fångar upp och slussar vidare elever som mår dåligt.

Psykiska hälsokontroller i skolan

2.1 Att MP verkar för att Skolverket ges i uppdrag att se över bestämmelserna i skollagen i syfte att tydliggöra att bedömningar av psykisk och psykosocial hälsa ska inkluderas i de hälsobesök inom elevhälsan som innefattar allmänna hälsokontroller.

En elev som går igenom den svenska grund- och gymnasieskolan har en lagstadgad rätt till fyra allmänna hälsoundersökningar hos elevhälsan, tre under grundskolan och en under gymnasiet. Dessa syftar dock främst till att fånga upp och upptäcka fysiska hälsoproblem, snarare än psykiska. Eftersom många unga drar sig för att söka vård själva kan psykiska hälsokontroller vara ett sätt att fånga upp fler som mår dåligt tidigt, samtidigt som det också gör det mer normaliserat att söka hjälp om man mår dåligt. Därför vill vi ge Skolverket i uppdrag att se till att de hälsokontroller som görs i skolan även ska se över elevens psykiska- och psykosociala hälsa.

Minska glappet mellan elevhälsan och den övriga vården

2.2 Att MP verkar för att skärpa kraven på att elevhälsan ska remittera vidare elever som lider av psykisk ohälsa

Barn som mår för psykiskt dåligt för att kunna behandlas av elevhälsan får i regel inte hjälp att söka sig vidare till den vanliga sjukvården, utan förväntas göra det på egen hand. Det är orimligt att barn som mår psykiskt dåligt själva ska behöva ta ansvar för att kontakta en vårdcentral och bli bedömd ytterligare en gång, när elevhälsan istället skulle kunna skriva en remiss. På det sättet får barnet vård snabbare samtidigt som sjukvården kan få ta del av den bedömning som gjorts av elevhälsan. Därför föreslår vi att kraven på att elevhälsan ska remittera vidare elever som lider av psykisk ohälsa skärps.

Stärk elevhälsans tillgänglighet

2.3 Att MP verkar för att införa ett maxtak på 300 elever per skolkurator och 500 elever per skolpsykolog i grund- och gymnasieskolan

2.4 Att MP verkar för att Skolverket ges i uppdrag att ta fram riktlinjer kring hur elevhälsans tillgänglighet ska se ut, med avseende på till exempel en genomtänkt fysisk placering och öppettider

När barn pratar med BRIS berättar de att elevhälsans tillgänglighet på många sätt är ett hinder för dem när de vill söka hjälp. Det kan vara allt från att det inte finns några lediga tider, att elevhälsan bara finns på plats vissa dagar i veckan, att elevhälsans fysiska plats gör att det blir

svårare att söka sig dit (till exempel för att ens klasskamrater kommer se en), eller att det bara finns tider under lektionstid vilket gör att man missar undervisning. Om fler barn ska söka sig till elevhälsan krävs det att tillgängligheten ökar. Detta kan till exempel göras genom att sätta en gräns för hur många anställda som måste finnas per elev och genom att se över placering samt utöka öppettider till att även inkludera kvällar, helger och lov.

De fackförbund som representerar skolkuratorer och skolpsykologer pekar på att elevhälsan ofta har hand om alldeles för stora elevgrupper för att kunna utföra sitt uppdrag. Deras riktlinjer är att elevhälsan ska ha en skolkurator per 300 elever och en skolpsykolog per 500 elever, men trots det kan det i många fall röra sig om över 1000 elever. Detta gör att elever inte får den vård de förtjänar, samtidigt som det förebyggande arbetet som enligt skollagen ska vara elevhälsans fokus ofta prioriteras bort. Därför vill vi införa ett maxtak som gör att skolor måste ha tillräckligt många skolkuratorer och skolpsykologer. Vi vill också ge Skolverket i uppdrag att ta fram riktlinjer kring hur elevhälsans tillgänglighet ska se ut, så att skolor får tydligare regler att arbeta med.

En vård som tar psykisk ohälsa på allvar

Bygg ut primärvårdens psykiatriska kapacitet

3.1 Att MP verkar för att det anställs fler psykologer i primärvården för att möjliggöra både diagnostisering och enklare behandling för unga

Även om det saknas tillförlitlig statistik kring ungas tillgång till psykoterapi så vet vi att all primärvård idag inte klarar av att tillhandahålla psykoterapi och andra liknande former av stöd. För att det ska ske måste primärvården anställa psykologer och socionomer med psykoterapeutisk kompetens i tillräckligt stor omfattning. Att bygga ut primärvården är viktigt eftersom den i dagsläget har bäst förutsättningar att behandla mildare psykisk ohälsa, såsom depressioner och ångest. Genom att anställa fler psykologer kan vi se till att fler får vård i tid samtidigt som köerna till barn- och ungdomspsykiatri minskar när fler får vård tidigare.

Stärkt tillgänglighet för unga

3.2 Att MP verkar för att göra det enklare för unga att söka sig till primärvården, till exempel genom att införa möjlighet till digital första vårdkontakt

Ett problem som många som är i kontakt med svensk sjukvård upplever är att det är svårt att både söka och få rätt vård. Komplicerade system och uppdelningar kombinerat med stort personligt ansvar gör det svårt att hitta rätt. Det finns idag flera olika lösningar som testas i olika landsting, bland annat att införa möjligheter att ta kontakt med vården digitalt första gången, vilket gör det lättare att våga söka vård. Statistik från BRIS visar att framför allt unga killar är mer benägna att söka hjälp digitalt, en grupp som också är överrepresenterad i självmordsstatistiken.

Val av terapiform (ffa primärvården)

3.3 Att MP verkar för att patienter i primärvården i större utsträckning får möjlighet att själva

välja psykiatrisk terapiform

Idag finns det i Socialstyrelsens riktlinjer ett stort fokus på kognitiv beteendeterapi som behandlingsmetod för många former av psykisk ohälsa, mer än i många andra jämförbara länder. Sjukdomar som depression och ångest innefattar många olika komplexa symtom och besvär, som dessutom skiljer sig från individ till individ. Det är orimligt att tro att en behandlingsform passar alla patienter. I den nationella riktlinjerna som Danmark, Finland, Kanada och Tyskland utfärdat rekommenderas KBT, PDT och IPT i lika hög grad. Samtidigt tydliggörs det att det saknas grund för att hävda att någon av dessa behandlingsmetoder skulle vara bättre än de andra. Därför menar vi att det finns fog för att individen själv får större möjligheter att välja terapiform, för att lättare kunna utforma en behandling som passar för just den personens problembild och önskemål.

Arbetsmiljö/anställningsvillkor på BUP

3.4 Att MP verkar för införa riktade statsbidrag med syftet att förbättra arbetsmiljön på barn- och ungdomspsykiatrimottagningar runt om i landet

Det larmas regelbundet om att barn- och ungdomspsykiatrins långa kötider och att den vård som unga får där inte är tillräcklig. Samtidigt ser vi hur psykologer inom barn- och ungdomspsykiatrin larmar om sin arbetsmiljö och menar att den leder till de inte kan utföra sitt arbete ordentligt och att personalen säger upp sig. Miljöpartiet gick till val på att steg för steg förverkliga en köfri barn- och ungdomspsykiatri, men för att det ska bli verklighet måste det bli enklare att anställa den personal som behövs. Därför föreslår vi att staten går ut med riktade statsbidrag till regionerna för att förbättra arbetsmiljön på barn- och ungdomspsykiatrimottagningar i hela landet, för att på sikt kunna komma åt många av de andra problemen som barn- och ungdomspsykiatrin brottas med.

En trygg uppväxt

Uppväxten kan vara en omvälvande och svårhanterad tid för såväl barn som föräldrar. Under tonåren uppstår många fall av psykisk ohälsa, samtidigt som vuxna ofta inte vet hur de ska stötta sina barn för att förebygga och hantera psykisk ohälsa. Samtidigt ser vi hur mobiltelefoner och sociala medier har blivit en enorm del av ungas liv, med potentiellt farliga konsekvenser som följd. Vi vill ge alla barn bättre förutsättningar att hantera sin uppväxt.

Ge barn och föräldrar bättre förutsättningar att hantera tonårstiden

4.1 Att MP verkar för att ge ungdomsmottagningen ett familjeuppdrag som kallar tonåringar och deras föräldrar till hälsobesök

Tre fjärdedelar av all psykisk ohälsa debuterar innan 18 års ålder. Ätstörningar, självskadebeteende, ångest, självmordstankar, mobbning, prostitution eller drogberoende kan för många ha sin början i mycket unga år. Om problem med psykisk ohälsa upptäcks i tid kan också rätt hjälp sättas in innan det blir långvariga problem som påverkar hela personens liv.

Varje år får vi en kallelse till att gå till tandläkaren eftersom vi vet att kontroll av munhälsan regelbundet är viktigt för att inte få problem på sikt. Att gå till tandläkaren är därmed också avdramatiserat och inte tabubelagt. Dessutom gör det att man har varit i kontakt med tandvården flera gånger tidigare och därför vet var man ska vända sig om man behöver hjälp. Vi får också tidigt i livet veta vad vi ska äta och inte äta och hur vi ska borsta tänderna för att bibehålla friska tänder. Vi tror att det tandvården gör för svenskars munhälsa kan vården göra för svenskars psykiska hälsa om vi inför kallelser till hälsobesök för unga.

Satsningen på föräldrars kunskap om sina barns psykiska hälsa är också central. Många föräldrar har svårt att ge stöd åt sina tonåringar, trots att deras roll är så otroligt viktig. Nyblivna föräldrar får hjälp och stöd av barnavårdcentraler, om vilka behov deras barn har, hur de ska vara uppmärksamma på sjukdomar och annat, medan föräldrar som för första gången är föräldrar till tonåringar förväntas förstå själva hur de ska hantera, stötta och vad de ska vara uppmärksamma på. Att även kalla föräldrar till tonåringens hälsobesök, där den unga och den vuxna får separata samtal skulle hjälpa med detta. Den typen av samtal skulle även hjälpa till att stötta kring konflikter i familjen som ofta skapar stress hos barnen, eller upptäcka föräldrar som utsätter sina barn för olika kränkningar såsom homofobi, kroppshets eller hedersförtryck. Så kan samhället fånga upp tonåringen tidigt för att stärka dess integritet och självvärde.

Därför föreslår vi att ungdomsmottagningen ska få ett familjeuppdrag som kallar tonåringar och deras föräldrar till hälsobesök.

Varningstexter i sociala medier

4.2 Att MP verkar för att införa varningstexter i sociala medier

Mobiltelefoner har på kort tid blivit en enormt stor del av ungas liv - en dansk studie menar att var tredje ung person kan inte låta bli telefon mer än en kvart åt gången. Även om det inte finns tillräckligt mycket forskning för att dra definitiva slutsatser om dess effekter på människans hälsa så har det börjat komma rapporter om att det på olika sätt bidrar till ohälsa och stress, bland annat genom att det ökar ohälsosam social tävlan, öppnar för nya typer av mobbning och stjälar koncentration och fokus. Fortfarande är det ett nytt fenomen och de som är unga idag är första generationen som växer upp helt omgivna med sociala medier. Därför är det också nästan helt oreglerat.

Annat som är skadligt och beroendeframkallande regleras med krav på varningstexter i reklam, såsom exempelvis alkohol och tobak. Spelindustrin har också omgetts av debatt om vilka krav på varningstexter som borde gälla. Då sociala medier särskilt är något som drabbar unga och påverkar just ungas psykiska hälsa menar vi att det är rätt att införa varningstexter på sociala medier. Samtidigt är det lättare att lagstifta om varningstexter på varor eller på reklam, det är betydligt svårare på en hemsida eller i en app i sig själv. Därför föreslår vi att ställa krav om varningstexter i relation till reklam. Vill sociala medier-företag visa reklamannonser för svenska användare är motkravet att de ska ha varningstexter om konsekvenserna av användning av sociala medier för den psykiska hälsan.

Ett arbetsliv fritt från ohälsosam stress

Arbetslivet kan idag vara en stor källa till stress och ohälsa. Arbetsgivare som systematisk slarvar med arbetsmiljön och förväntar sig att man ska vara tillgänglig för att jobba även på sin fritid gör att deras anställda sliter ut sig, samtidigt som det nästan bara är den anställda och samhället som får stå för kostnaden när personen väl blir sjukskriven. Det vill vi komma tillrätta med.

Straffa arbetsgivare som inte tar sitt arbetsmiljöansvar på allvar

5.1 Att MP verkar för att arbetsgivarens sjuklöneansvar ökar vid många sjukskrivningar från samma arbetsplats

Sjukskrivningarna på arbetsplatser har ökat lavinartat de senaste åren. Arbetsgivarna har ansvar för arbetsmiljön och sina medarbetares hälsa, men idag betalar arbetsgivaren bara sjuklön de första 14 dagarna vid en sjukskrivning. Självklart kan folk bli sjuka, men en del arbetsplatser bränner systematiskt ut sina anställda eller har strukturella arbetsmiljöproblem som gör att många blir sjuka. Att tvingas betala sjuklön så kort period minskar incitamenten att förändra och ta ansvar, och låter resten av samhället betala kostnaden för dåliga arbetsgivare. Därför vill vi att arbetsplatser som har många sjukskrivningar under en kortare period ska beläggas med större sjuklöneansvar, exempelvis genom att man har ett längre sjuklöneansvar om en särskild andel av ens personal sjukskrivs inom en viss tidsperiod. Detta ska gälla för orsaker relaterade till den fysiska och psykiska arbetsmiljön, och inte exempelvis operationer eller depression till följd av förlust av närstående, då ska försäkringskassan stå för ersättningen.

Fritid fritt från arbete

5.2 Att MP verkar för att stärka skyddet så att arbetstagare inte ständigt förväntas vara tillgängliga för sin arbetsgivare

I arbetstidslagen står att tid som man förväntas vara på arbetsstället för att vara redo att jobba om det behövs ska räknas som jourtid. Idag är dock verkligheten att många förväntas vara tillgängliga för telefonsamtal, hålla koll på mailen eller vara tillgänglig för kunder och kontakter när man bara är hemma utan att det räknas som jourtid. Att ständigt vara uppkopplad och nåbar skapar oerhört mycket stress, och detta fenomen är något både Frankrike och Italien nyligen antagit nya lagar mot. Vi föreslår att vi ska driva på för en ändring i arbetstidslagen som slår fast att den tid du inte arbetar får din arbetsgivare inte höra av sig till dig eller förvänta sig att du håller koll. Förväntas man vara tillgänglig eller kolla mailen även utanför arbetstid och utanför arbetsplatsen måste det regleras särskilt i anställningsavtalet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att integrera psykisk och psykosocial hälsa och ohälsa i läroplanen,**
- **2. att MP verkar för att det ska bli obligatoriskt för alla skolor att genomföra undersökningar om sina elevers studiemiljö och att resultatet av dessa görs allmänt tillgängliga,**
- **3. att MP verkar för att betygssystemet förtydligas så att det blir enklare för elever att förstå vad som förväntas av dem,**
- **4. att MP verkar för att skriva in i skollagen att psykisk och psykosocial hälsa ska inkluderas i elevhälsans allmänna hälsokontroller,**
- **5. att MP verkar för att elevhälsan ska vara ansvarig för att vara vårdlots till elever som lider av psykisk ohälsa,**
- **6. att MP verkar för att införa ett maxtak på 300 elever per skolkurator och 500 elever per skolpsykolog i grund- och gymnasieskolan,**
- **7. att MP verkar för att lagstifta om att elevhälsan ska ha god tillgänglighet, med avseende på fysisk placering och öppettider.**
- **8. att MP verkar för att det anställs fler psykologer i primärvården för att möjliggöra både diagnostisering och enklare behandling för unga**
- **9. att MP verkar för att göra det enklare för unga att söka sig till primärvården, till exempel genom att införa möjlighet till digital första vårdkontakt,**
- **10. att MP verkar för att patienter i primärvården i större utsträckning får möjlighet att själva välja psykiatrisk terapiform,**
- **11. att MP verkar för införa riktade statsbidrag med syftet att förbättra arbetsmiljön på barn- och ungdomspsykiatrimottagningar runt om i landet,**
- **12. att MP verkar för att ge ungdomsmottagningen ett familjeuppdrag som kallar tonåringar och deras föräldrar till hälsobesök,**
- **13. att MP verkar för att införa varningstexter i sociala medier,**
- **14. att MP verkar för att arbetsgivarens sjuklöneansvar ökar vid många sjukskrivningar från samma arbetsplats,**
- **15. att MP verkar för att stärka skyddet så att arbetstagare inte ständigt förväntas vara tillgängliga för sin arbetsgivare.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1 och 15, avslag attsats 2, 5-6, 12-14 besvarad attsats 3- 4, 7-11

1. Arbetet för ungas psykiska hälsa har varit och är prioriterat för MP. Skolan är i detta arbete ett utmärkt verktyg, exempelvis har vi infört undervisning i psykisk hälsa inom ramen för idrott och hälsa och i januariavtalet fastslås att elevhälsans främjande och förebyggande arbete ska stärkas. För att arbetet för god psykisk hälsa för unga ska genomsyra fler delar av skolornas verksamhet bör Skolverket vid nästa översyn av läroplanen få i uppdrag att hitta ställen där psykisk och psykosocial hälsa kan integreras.

2. Det förebyggande perspektivet i arbetet för psykisk hälsa är grundläggande. Att säkerställa en god arbetsmiljö för eleverna är ett sätt att stärka det förebyggande arbetet men det vore kontraproduktivt att ålägga de redan administrativt tyngda enskilda skolorna med ytterligare ansvar att genomföra studiemiljöundersökningar och informera allmänheten om resultaten.

3. I november 2018 motionerade MP i riksdagen om att betygssystemet ska ge en rättvisande bild av elevers kunskaper, vilket bland annat kan väntas få effekten att elever bättre förstår vad som förväntas av dem. Dessutom innehåller januariavtalet att lärare ska ges det bedömningsstöd de behöver för att betygen ska vara rättvisa. När betygen är rättvisa och rättssäkra blir det enklare för elever att förutse vad som krävs för att uppnå ett visst betyg.

4. Partistyrelsen står bakom motionärens vilja att fånga upp fler unga som är på väg in i psykisk ohälsa och därigenom använda sig av en förebyggande metod för att stävja den psykiska ohälsan. Miljöpartiet drev detta i bland annat 2018 års valmanifest och i januariavtalet fastslås också att elevhälsan ska ges ökade resurser för att utöka sitt främjande och förebyggande arbete för god psykisk hälsa. Det bör därefter vara upp till Skolverket, skolorna och elevhälsan att se till att satsningarna på elevhälsans förebyggande och främjande arbete disponeras effektivt.

5. Att unga inte får den vård de behöver trots att de söker den är ett stort problem. I 2018 års valmanifest föreslogs att skola, socialtjänst och vården ska arbeta mer tillsammans för att komma till bukt med just den här problematiken. Det kan mycket väl vara så att myndigheternas tätare samarbete resulterar i att elevhälsan ges ett utökat ansvar. För att så få barn och unga som möjligt glöms bort behöver myndigheterna själva välja vilken metod som är bäst.

6. MP tycker redan idag att fler kuratorer behövs och driver detta i flera sammanhang. Inom ramen för januariavtalet kommer det under mandatperioden dessutom att definieras och lagstiftas om vad som är acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsa.

7. Den enskilt viktigaste åtgärden för bättre tillgänglighet är att tillföra resurser till elevhälsan så man kan anställa fler skolkuratorer, finnas på fler skolor och på bättre tider. Detta har MP drivit med framgång, då januariavtalet garanterar just sådana satsningar. Fördelen med att ställa höga krav på tillgänglighet, anslå specifika resurser för tillgänglighet men att sedan låta bli specificera exakt vilka aspekter som prioriteras i tillgänglighetsarbetet är att olika huvudmän kan organisera sin elevhälsa på sätt som tacklar just deras utmaningar inför att möta sina elevers behov.

8. Partistyrelsen delar motionärernas mål att stärka diagnostiseringen och behandlingen av unga. Ett effektivt sätt att göra det på är just att anställa fler psykologer i primärvården. Sedan 12-punktsprogrammet "Krafttag för att bryta ungas psykiska hälsa" antogs, har Miljöpartiet drivit satsningar på 1,5 miljarder kronor för att bryta den psykiska ohälsan. I de satsningarna ingår ökad psykologtäthet på vårdcentraler samt fler utbildningsplatser för psykologer.

9. I hälso- och sjukvårdsprogrammet som antogs av partistyrelsen 2018 står att MP ser att

vårdcentralerna behöver ta ett större ansvar som vårdens första linje när det kommer till barn- och ungdomsvården. I samma program står att just digitala vårdkontakter ska användas för att nå målet om en köfri primärvård. MP vill dessutom utöka elevhälsans ansvar i att fånga upp elever som mår dåligt samt utöka elevhälsans kontakt med bland annat primärvården, vilket ytterligare skulle förenkla ungas första kontakt med primärvården.

10. Det är viktigt att fler får den psykiska vård de behöver. Till skillnad från exempelvis i Finland är det i Sverige upp till läkare att avgöra om och vilken psykiatrisk terapi patienten är i behov av. En övergång till ett system där det istället är upp till patienten att välja måste föregås av en analys av hur en sådan förändring hade påverkat landstingens arbete med vårdvalet i relation till Lagen om valfrihetssystem samt varför en sådan genomgripande förändring skulle garantera fler den vård de behöver än exempelvis en förändring av Socialstyrelsens riktlinjer.

11. Det bästa man kan göra för att förbättra arbetsmiljön på barn- och ungdomspsykiatrimottagningar är att minska stressen på arbetsplatserna. Idag är arbetsbelastningen och stressen hög, vilket både beror på och gör att de anställda inte har möjlighet att göra sitt jobb ordentligt. MP driver idag att stärka specialistkompetensen hos sjuksköterskor och läkare, ökad psykologtätthet i primärvården, fler utbildningsplatser för psykologer samt en generell stärkning av BUP. Med fler kunniga personer som har kompetens att hjälpa unga med psykisk ohälsa, såväl inom som utanför BUP, minskar arbetsbelastningen och stressen för de anställda psykologerna.

12. De utökade generella statsbidragen till landstingen som MP fick igenom i regering mellan 2014-2018 har i praktiken inneburit att landstingen har förbättrat sitt arbete med ungdomsmottagningar. Därutöver har riktade satsningar på hundratals miljoner kronor gått ut till regionerna för att stärka ungdomsmottagningarna. Risken med att kalla tonåringar och deras föräldrar till hälsobesök är att ungdomsmottagningarnas knappa resurser används ineffektivt. Genom att lägga resurser på att säkerställa att friska tonåringar är friska skapas en undanträngningseffekt som resulterar i att färre resurser blir över till att hjälpa de tonåringar som faktiskt behöver hjälp.

13. Att sociala medier kan bidra till psykisk ohälsa är belagt. Forskningen på området är dock otillräcklig för att idag kunna säga precis vilka åtgärder som bör vidtas. Att införa varningstexter i sociala medier vore ett stort ingrepp i internets sätt att fungera och skulle antagligen kräva komplicerad lagstiftning på EU-nivå, varför åtgärdens effekt skulle behöva vara tydligt belagd för att motivera att ändå driva den. Eftersom så inte är fallet anser partistyrelsen att vi i första hand bör gå vidare med andra förslag för att motverka den psykiska ohälsan bland unga.

14. Många arbetsgivare, i synnerhet småföretag, är redan idag ekonomiskt och administrativt ansträngda vilket delvis beror på det befintliga sjuklöneansvaret. För att komma till bukt med strukturell arbetsmiljöproblematik krävs bland annat starkare fack, hårdare krav och effektivare kontrollmekanismer. Då arbetsgivaren åläggs ett större sjuklöneansvar riskerar en kultur etableras sig som gör det socialt oacceptabelt att sjukskriva sig, vilket skulle minska

sjukskrivningarna utan att nödvändigtvis minska sjukdomarna. Gränsen mellan vad som räknas som en arbetsplatsrelaterad sjukskrivning och vad som inte gör det kan dessutom i många fall vara svår att dra. Det skulle antagligen kosta Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket och andra myndigheter både personalresurser och pengar att kontinuerligt utreda vilka arbetsplatser som ska åläggas med utökat sjuklöneansvar och vilka sjukdomar som räknas som arbetsmiljörelaterade, utan att för den sakens skull helt säkert komma åt strukturell arbetsmiljöproblematik.

15. Partistyrelsen delar motionärens problembild. För många människor i Sverige idag är tid den största bristvaran. Ökad fritid äts ofta upp av ännu mer ökade krav på tillgänglighet. Idag arbetar Arbetsmiljöverket med rekommendationer som syftar till att skapa lokala överenskommelser på arbetsplatserna, helt i linje med den svenska modellens strävan efter minimal arbetsrättslagstiftning och uppmuntran till välvilja mellan arbetsmarknadens parter. Partistyrelsen ställer sig positiv till att utöka Arbetsmiljöverkets uppdrag och befogenheter i området, i syfte att bättre efterleva befintlig lagstiftning.

5B03. Förbättra förutsättningarna för en mer jämställd forskning

Inlämnad av: Sofia Kamlund

Stöds av: Gröna studenter, MP Helsingborg, Anna Hjortenskiöld, Astrid Eriksson Tropp, Barbro Lind, Jan Ryden, Lena Östholm Munkberg, Malte Roos, Marcus Nordlund Oja, Mats Dellrud, Sixten Thames, Thomas Rödin

I Sverige pågår mycket bra och världsledande forskning. Men tyvärr är det ekonomiska systemet för, främst unga, forskare sådant att det missgynnar kvinnor. Efter avlagd doktorsexamen är nästa steg, om forskaren vill stanna inom akademien, att göra en så kallad post-doc.

Post-docen finansieras ofta av stipendier eller forskningsanslag som kräver en längre utlandsvistelse. Både stipendier och anslag som kräver utlandsvistelse gör att forskaren hamnar i en situation med begränsat socialt skydd. Vid utlandsvistelse på mer än ett år så avregistreras man från försäkringskassan, vilket självklart kan få stora konsekvenser vid sjukdom eller om forskaren får barn under tiden. Stipendium är inte heller alltid pensionsgrundande.

Att svenska forskare åker utomlands och tar in kunskap från olika lärosäten är självklart bra både för den enskilda forskaren och för den svenska forskningen. Men anslag som kräver lång utlandsvistelse och dessutom ger lågt socialt skydd premierar forskare som har möjlighet att leva under mer osäkra förhållanden, medan den konkurrerar ut de som av olika omständigheter behöver en säkrare livssituation - oavsett kvaliteten på forskningen.

Omständigheterna ovan i kombination med en extremt hög konkurrens och osäker finansiering under många år, gör att flera lämnar akademien i Sverige för industrin eller för akademien i andra länder med säkrare anställningar. För att utveckla och säkra den svenska forskningen och samtidigt öka möjligheterna för jämställdhet inom forskarvärlden behöver de ekonomiska förutsättningarna för forskare ses över.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en utvärdering av hur kravet på längre utlandsvistelse påverkar olika forskargrupper med en ambition att utveckla en hållbar jämställd forskarmodell som främjar kunskap,**
- **2. att MP verkar för att forskare som får anslag som kräver längre utlandsvistelse omfattas av Försäkringskassan, på samma sätt som en anställd forskare i Sverige,**
- **3. att MP verkar för att forskningsstipendier blir pensionsgrundande.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2 och 3

Det har länge rått relativ enighet om att den svenska forskningsbranschen behöver tryggare villkor och förändrade rekryteringsmetoder, bland annat för att uppnå en bättre jämställdhet. Den ökade internationaliseringen och de allt längre utlandsvistelserna som regel för postdoktorander är föremål för diskussion inom forskningsfären då de påverkar både trygghet och jämställdhet. Att undersöka hur just utlandsvistelserna påverkar villkor och karriärvägar för olika grupper av forskare tycker partistyrelsen är en god komplettering till forskningspropositionen som antogs 2016 och som fortfarande implementeras.

Motionärernas ambition att öka forskares trygghet och förbättra jämställdheten i branschen delas av partistyrelsen. Regelverket för hur Försäkringskassan hanterar inkomster från utlandet är komplext, liksom anställningsformen för forskare på olika stipendiat i utlandet. För att bestämma att alla forskare som befinner sig på längre utlandsvistelser ska omfattas av Försäkringskassan krävs först en grundlig utredning av hur dessa utlandsvistelser påverkar forskarnas trygghet, vilket partistyrelsen bifaller i attsats 1 i denna motion. Resultatet från en sådan utvärdering bör dock inväntas innan slutsatser dras om vilka åtgärder som ska tas för att förbättra trygghet och jämställdhet inom forskningen.

Redan idag finns flera pensionsgrundande forskarstipendier. Risker med att kräva att alla forskningsstipendier ska vara pensionsgrundande är att organisationer och privatpersoner drar sig för att utfärda stipendier, vilket antagligen skulle hämma Sveriges konkurrenskraft som kunskapsnation mer än vad dagens bortfall av potentiella forskare som vill ha bättre trygghet gör. Dessutom beslutade regeringen Löfven I att höja universitets och högskolors basanslag med 1,3 miljarder kronor till 2020, pengar som bland annat ska användas till att bättre jämställdhet och mer attraktiva karriärvägar för forskare.

5B04. Påskynda arbetet med hållbar utveckling i skolan

Inlämnad av: Arno Werner

Stöds av: MP Höör, Kerstin von Seth, Britta Kahanpää

I läroplaner och kursplaner framhävs vikten av att arbeta med hållbar utveckling. Staten vill med hjälp av styrdokumenterna öka svenska elevers kunskaper och insikter om hur vi skapar ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Man har insett att den miljöförstörelse som vi

människor orsakar är ett växande problem som måste lösas här och nu och den unga generationen behöver råd, hjälp men även verktyg för att nu och i framtiden ta itu med miljöskulden som vi har byggt upp och fortsätter att bygga upp. Om man menar allvar med att eleverna ska få kunskap om och insikt i hur vi bygger ett hållbart samhälle så krävs det även att lärarna själva har de kunskaper och färdigheter som behövs för att överhuvudtaget möjliggöra intentionerna i styrdokumentet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att staten avsätter medel för fortbildning av alla lärare i Sverige under en halv dag per läsår. Kommunerna ska kunna söka dessa medel från Skolverket.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens inställning till fortbildning för lärare och vill därtill påpeka att satsningar på generell kompetensutveckling dessutom ger läraryrket karriärmöjligheter som höjer statusen och lockar fler till yrket. Däremot är det mer effektivt att organisera fortbildningen på annat sätt, exempelvis genom professionsprogram och genom riktade bidrag till skolors vikariekostnader.

5B05. Säg nej till religiösa friskolor

Inlämnad av: Leif Friberg

Stöds av: Aron Knifström, Christina Waldenström, Barbro Lind, Birgitta Josefsson, Britta Kahanpää, Martin Gustafsson, Annika Fundin, Hugo Mundt, Jan Lindholm, Joakim Nordlund, John Ottosson, Agnita Wärn, Karin Olsson, Lars Ahlfors, Leonel Bylund, Magnus P. Wählin, Marcus Nordlund Oja, Martina Hallin, Mikael Lindquist, Matz Lonnedal Risberg, Oscar Askling, Patrik Blom, Johanna Tjernblom, Stefan Norrman, Thomas Drost, Tobias Hennig, Urban Johansson

Alla människor måste ges möjlighet att själva välja sin livsåskådning. Det gäller också barn. Religiösa friskolor med konfessionell inriktning begränsar detta valet. Den allmänna, obligatoriska och skattefinansierade skolan är till för barnen - inte för föräldrarna. Därför känns det fel att föräldrar kan placera sina barn i religiösa friskolor därför att det överensstämmer med deras egen religiösa uppfattning. De religiösa friskolorna separerar barn från varandra utifrån livsåskådningar. Vad vi behöver är istället en inkluderande skola som baseras på demokrati och alla människors lika rättigheter, en skola där olika erfarenheter, bakgrunder, ideologier och livsåskådningar ska kunna vara representerade bland lärare och elever.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att religiösa friskolor förbjuds inom ramen för den allmänna, obligatoriska och skattefinansierade skolan.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar inte motionärens uppfattning om att religiösa friskolor bör förbjudas. Skolor ska erbjuda eleverna bästa möjliga utbildning, stå upp demokratiska värderingar och barnens rättigheter. Inget barn ska tvingas delta i religiösa aktiviteter, direkt eller indirekt. Sverige ska följa internationella konventioner. Alla skolor ska ingå i samma offentliga system, kunna vara föremål för granskning och staten ska vara beredd att stänga skolor som inte följer reglerna (precis som också sker). I regering har vi skärpt reglerna för vilka som får vara huvudmän för skolor (s k ägarprövning), och en utredning pågår med uppdrag att se hur man kan skärpa reglerna så att de som driver skolor ska stå för demokratiska värderingar och den värdegrund som den svenska skolan ska förmedla. I januariavtalet anges dessutom att etableringsstopp för friskolor med konfessionella inriktning ska införas tillsammans med hårdare granskning av befintliga skolor.

5B06. En modern skola för rörelsehindrade

Inlämnad av: Tiemon Okojevoh

Stöds av: Grön Ungdom, Åsa Strahlemo, Axel Andersson, Cindy Falquet, Gunilla Lysell, LennART Frostesjö, Lisa Hellsing, Mariana Moreira Duarte, Mats Dellrud, Myrna Persson, Fredrik Olsson

I gymnasieförordningens 11 kapitel finns det en bestämmelse om att de med svåra rörelsehinder kan erbjudas en särskild skolform som kallas RH. Med det menas att vissa rörelsehindrade kan gå på så kallade riksgymnasium, något som är en skola dit endast personer med rörelsehinder får gå. Med anledning av dessa bestämmelser har också vissa kommuner tagit efter och inrättat särskilda skolor för rörelsehindrade även på grundskolenivå.

Genom åren har det dock uppdagats en rad brister inom landets rh-skolor. Många elever från dessa skolor vittnar om en undervisning med låg kvalitet och med kravställningar som är väsentligt mycket lägre jämfört med andra elever i jämförbara åldrar. Som ett exempel på undermåligheten kan nämnas en mikrostudie från Göteborgs Universitet från mitten av 80-talet, där en lärare jämförde mellanstadieelever i en rh-klass med jämnåriga i en helt vanlig klass. Resultaten visade väsentliga skillnader i exempelvis att kunna klockan och att räkna mellan de olika klasserna. I den vanliga klassen hade ingen av eleverna några problem med grundläggande matematiska beräkningar för mellanstadienivån medan det endast var en mindre än hälften av rh-eleverna som kunde densamma. Detta trots att den absoluta majoriteten i rh-klassen inte hade någon bedömd utvecklingsstörning. Och trots att det gått ett antal år sedan denna mikrostudie genomfördes finns det ingenting som tyder på att situationen idag skulle se annorlunda ut.

Ett annat problem med rh-skolorna är att de, redan i tidig ålder särskiljer personer med rörelsehinder från allmänheten. Det blir svårare att skapa ett samhälle där personer med och utan rörelsehinder kan leva på samma villkor om man redan i skolåldern åtskiljer dessa grupper från varandra. Detta är även något som Rädde Barnen påpekat i ett flertal rapporter. I en av Rädde Barnens rapporter går man till och med så långt att man menar på att det svenska

skolsystemet bryter mot barnkonventionens bestämmelse nummer 23 om att "Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor" när det gör skillnad på rörelsehindrade elever och icke-rörelsehindrade elever.

Av just dessa anledningar har ett flertal samhällsaktörer krävt att systemet med särskilda skolor för rörelsehindrade ska avvecklas. En av dessa aktörer är Förbundet Unga Rörelsehindrade som idag utgör funktionshinderrörelsens största ungdomsförbund. De menar på att exempelvis riksgymnasierna för rörelsehindrade inte kan anses motsvara riktiga gymnasieutbildningar och att den enda utvägen är att de på sikt försvinner, och att de rörelsehindrade elever som går där istället integreras inom vanlig svensk skola.

De invändningar som finns mot avskaffandet av rh-skolor handlar främst om att det är viktigt att rörelsehindrade med mentala funktionshinder inte ska få en försämrad skolgång när en sådan reform genomförs. Man menar på att en skolgång i lägre tempo och med viss särskild pedagogik är bra för den gruppen elever. Dock ska här påpekas att ett rörelsehinder inte är densamma som ett mental funktionsnedsättning. Våldigt många rörelsehindrade har alltså ingen mental funktionsnedsättning och därmed inte några särskilda pedagogiska behov. Dessutom finns det redan idag en särskild skolreform för de med mentala funktionsnedsättningar; den så kallade särskolan. Vid ett avskaffande av rh-skolor är det inte värre än att de rh-elever utan mental funktionsnedsättning flyttas över till vanliga skolor medan de med mental funktionsnedsättning flyttas över till den ordinarie särskolan. Alltså skulle ingen grupp elever förlora på en sådan reform.

I grunden härstammar konstruktionen av rh-skolor från en tid då rörelsehindrade levde på institutioner. Dåtidens diskriminering av funktionshindrade gick ut på att hålla personer med funktionshinder borta från allmänheten och sätta de i ett förtryckt utanförskap som inte gick att ta sig ur. Men med tiden har både medvetenheten och kunskapen om funktionshinder ökat i samhället och dagens allmänna inställning till personer med funktionshinder är inte densamma. I ett sådant samhälle är det inte heller varken modernt eller rättvist att fortfarande ha kvar särskilda skolor för vissa rörelsehindrade.

Det ska även nämnas att på förra årets riksårsmöte för Grön Ungdom bifölls en motion om att avskaffa så kallade specialskolor. Dock visade det sig till kongressen att den åsyftade åtgärden inte stämde överens med den juridiska definitionen av specialskolor och därför avlog kongressen motionen. Rh-skolor är en mer korrekt definition av det som motionärerna ville åt då och därav återkommer samma motion med förändrade termer nu.

Sammantaget så yrkar vi alltså att Sverige följer så väl expertisen råd som FN:s barnkonvention och avskaffar det omoderna särsystemet med rh-skolor för vissa rörelsehindrade.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att kapitlet om rh-anpassad utbildning i gymnasieförordningen styrks,**

- **2. att MP verkar för att systemet med kommunala rh-skolor avskaffas.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats från Partistyrelsen:

- **att MP verkar för genomföra en översyn av undervisningen för rörelsehindrade med ambitionen att motverka diskriminering.**

Delar i kapitlet om rh-anpassad utbildning i gymnasieförordningen utgår från att alla funktionshindrade har samma behov, vilket är principiellt fel och diskriminerande. Fördomsfulla attityder förefaller ligga bakom många argument för den rh-anpassade utbildningens bevarande. Både Rädda Barnen och FN instämmer i denna bedömning. Vissa praktiska problem skulle dock uppstå vid en direkt strykning av kapitlet. Många elever skulle vara i fortsatt behov av, men utan tillgång till, undervisning i specialskola, andra skulle må bäst av att kombinera undervisning i specialskola med undervisning i vanlig skola, variationerna är stora från elev till elev. Beslutet om vilka som behöver gå i specialskola bör dessutom inte ligga på politiker utan på pedagoger. MP bör dock inta hållningen att göra en rejäl översyn av undervisningen för rörelsehindrade med ingången att hitta en annan lösning som, till skillnad från dagens system, inte diskriminerar rörelsehindrade. För att säkerställa att alla lika rätt är detta viktigt, både i symboliskt och i sak. Därför avslår partistyrelsen motionen till förmån för ett nytt yrkande från PS.

5B07. Förbättra arbetet med integrationsfrågor inom skolor

Inlämnad av: Anna Hjortenskiöld

Stöds av: MP Helsingborg, Samra Dedic

Den svenska skolan är världskänd för sin vilja att tillgodose olika elevers behov, mycket görs för att förutsättningar ska vara så jämlika som möjligt med det kvarstår mer att göra. Skolan är en naturlig arena för olika människor att mötas oavsett socioekonomisk bakgrund, religion, ursprung och andra uppsättningar av värderingar och erfarenheter dessa bär med sig. Trots det pågår det en segregering uriskiljning bland elever och de som gynnas minst är de utlandsfödda elever som inte har lika stark förankring i det svenska samhället.

Utlandsfödda och ensamkommande elever har ofta lösare band till det svenska samhället och söker sig därför till varandra för igenkänning och känsla av samhörighet. Känslan av samhörighet är viktigt men tyvärr ställs dessa människor många gånger utanför det samhälle de lever i. Skolan erbjuder det hjälp som finns vad gäller att lära sig språk och klara av de andra ämnen. Men skolan arbetar inte aktivt på att bygga upp deras identitet i det nya landet vilket kan förklaras genom redan överbelastade lärare och lärarbrist. Men man bör inte vara främmande för att ta in aktörer från hela samhället som tillsammans kan ge en mer omfattande och bredare bild av det svenska samhället.

Integration är ett levande system och bör förankras med så många som möjligt och därför bör

det skapas möjligheter för alla elever att mötas för att de själva ska kunna vara aktörer i sin egen omvärld. Det är inte enkelt att lyckas med detta med enstaka diskussioner på lektioner utan det krävs mer tyngd i det och övergripande projekt som omfattar hela skolan. Elever behöver få kunskap i vad det innebär att vara en människa och hur de tillsammans kan skapa en bättre värld. Denna satsning kräver ekonomiska bidrag till skolan för att kunna arbeta aktivt med integrationsfrågor.

Även skolans personal behöver stöttning i detta viktiga uppdrag genom fortbildning och kunskap i hur man kan arbeta mot en integrerande värld och hur man kan bryta upp grupperingar och skapa ett inkluderande klimat.

För att säkerställa integration bör man jobba med den tidigt och satsa på de instanser som är barns naturliga miljöer såsom skolan. Därav bör de ekonomiska satsningarna tas i beaktning och integration bland skolelever bör få ett tydligt organiserat arbete både inom skolans ramar men även utanför.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att stödja skolans personal kring arbetet med integration genom samarbete med andra aktörer inom det svenska samhället.**
- **2. att MP ska verka för att göra skolan till en inkluderande arena och därför erbjuda skolans personal aktuell fortbildning**
- **3. att MP ska verka för att skolorna ska kunna erbjuda speciellt utformade projekt vars syfte är att utrusta elever för ett gott liv i det svenska samhället.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, besvarad attsats 2 och 3

I skolans uppdrag ingår att göra elever till fungerande samhällsindivider och MP vill redan idag att lärare och skolor ska ges mer resurser och verktyg att klara av sina uppdrag. Dessutom finns möjlighet idag för enskilda skolor att söka samarbete med andra samhällsaktörer för att till exempel stärka arbetet med integration.

MP driver redan idag att göra skolan mer inkluderande, bland annat då vi driver Skolkommissionens samtliga förslag och genom att januariavtalet inkluderar mer specialpedagogik och inkluderande lärmiljöer. I samma överenskommelse garanteras också ytterligare fortbildning för lärare som arbetar med frågor som rör integrationen av nyanlända. MP strävar efter att utrusta elever för ett gott samhällsliv i de flesta aspekterna av vår utbildningspolitik. Genom att införa estetiska ämnen i gymnasiet, 100 extra idrottstimmar och läsa-skriva-räkna-garantin är det vår förhoppning att eleverna blir bättre rustade för ett gott liv i det svenska samhället. Det bör vara upp till skolorna att vidare besluta huruvida de tycker att speciellt utformade projekt är det bästa sättet att uppfylla läroplanens mål och krav på att skapa fungerande samhällsindivider.

5Bo8. Hög maxtaxan för ökad kvalite i förskolan

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Angela Nordlund Oja, Britta Kahanpää, Christian Karlsson, Marcus Nordlund Oja

Kommunerna har idag inte råd att säkerställa en god kvalité i förskolan. Barngrupperna är högre än de riktlinjer som har satts upp. Andelen utbildad personal är låg och sjukskrivningstalen är höga. Det behövs en ökad finansiering för att vända denna negativa trend.

Om man höjer maxtaxan är det bara de med en bruttoinkomst över 46 080 kr som får betala mer, de som ligger i detta inkomstspann har god betalningsförmåga att betala mera och tycker ofta det är viktigare med bättre barnomsorg än att betala mindre.

För att inte införa en alltför abrupt avgiftshöjning för många föreslår vi också att denna höjning sker genom att endast införa den för nya barn som börjar förskolan.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att maxtaxan höjs.**
- **2. att MP verkar för att införandet av en höjning av maxtaxan endast görs för alla nya som börjar i förskolan.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2

Partistyrelsen instämmer i motionens syfte, att det är rimligt att avgiftstaket i maxtaxan räknas upp. En sådan uppräknig bör genomföras i takt med inkomstutvecklingen genom en automatisk indexering. Ett sådant förslag fanns också med i regeringens budget hösten 2014 men föll när riksdagen antog Alliansens budget. Möjlighet finns dock att återkomma i frågan, partistyrelsen är positiv till att så sker. Utgångspunkten ska vara att de ökade avgiftsintäkter som en indexering av taket ger på lämpligt sätt ska komma kommunerna till godo så att barngrupperna i förskolan kan bli mindre.

Att utesluta en retroaktiv höjning av maxtaxan som motionären föreslår innebär förvisso att ingen blir utsatt för någon abrupt avgiftshöjning men samtidigt kan det medföra att barn som går på samma förskola betalar olika. Partistyrelsen anser att den senare utvecklingen är viktigast att förhindra, varför yrkandet avslås.

5Bo9. Samisk historia i skolan

Inlämnad av: Filippa Magnusson Diurlin

Stöds av: Grön Ungdom, Anna Nilsson Örnestrand, Birgitta Rydhagen, Emma Solander, Filip Pontelius, Harriet Olsén, Märta Stenevi

De första människorna som kom till det geografiska området som idag är Sverige var samer, men redan under forntiden spred sig befolkningen i syd norrut, och la beslag på mycket mark

som tidigare utnyttjades av renskötare. Så sent som under 1900-talet utsattes samer för "rasforskning" i Sverige, och statlig kolonialism av Sápmi ledde under förra århundradet även till exploatering av samers renskötselområden för inrättning av främst dämningar och vattenkraftsutbyggnader. Trots att samisk historia har stor betydelse för Sveriges historia, och samer utsatts för diskriminering i modern tid nämns det knappt i grundskoleundervisningen.

Enligt skolverket ingår "Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation i Sverige" som centralt innehåll i ämnet historia i årskurs 7-9, alltså innehåll som ska behandlas i undervisningen. Det garanterar dock endast att samers nuvarande situation nämns, sett från ett perspektiv som tar hänsyn till folkets historia. Det här är problematiskt då Skolverket inte ställer några andra krav på att samisk historia nämns i historieundervisningen, vilket missgynnar det "historiska perspektiv" som eftersträvas.

Sverige målas ofta upp som det ideella, oproblematiske välfärdslandet. Det är dags att sluta ta den bilden för givet, och våga erkänna fler delar av landets historia. Det folket som kom till landets södra delar innan Sverige ens var Sverige, och som många svenskar idag härstammar från, var inte ens de första att befolka landet. Idag, medan främlingsfientlighet är på uppgång runt om i Europa, är det viktigare än någonsin att minnas vår historia och påminnas om att vårt land alltid bestått av mångkulturalitet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att samisk historia ska ingå i det centrala innehållet för historia i grundskolan.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

En förutsättning för gynnsam integration och för att lyckas skapa demokratiskt lagda medborgare är att undervisa om svensk historia i skolan. Samisk historia är i allra högsta grad en del av vår historia, och därtill en episod i svensk historia som är viktig att belysa då det både väcker diskussion och eftertanke om hur staten Sverige bör behandla minoritetsfolk. Det är viktigt att skolan rustar eleverna med kunskaper om samisk historia för dess eget värdes skull men också för att upplysa om hur staten Sverige många gånger genom historien gjort sig skyldig till brott och andra tillkortakommanden gentemot Sapmi.

5B10. Lära för livet

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Göran Nordström, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Mikael Vilbaste, Matz Lonnedal Risberg, Urban Johansson

Idag får eleverna i grundskolan 10 dagars PRAO. Hur man kan välja sitt framtida yrke och utbildning baserat på 10 dagars praktik är för mig och många andra en gåta. Naturligtvis räcker det inte att vika pizzakartonger i 10 dagar för att veta vilken gymnasieutbildning eller inte man ska välja. Skolan behöver ändras till en mer "Lära för livet"-strategi. Lära ut sådant som man

verkligen har nytta av senare i livet, t ex bilkörning, trafikregler, konflikthantering, hållbart leverne, föräldrastöd, avbetalning, a-kassa. Passar jag till ett praktiskt eller teoretiskt yrke? Vill jag jobba med djur eller människor eller för mig själv? Eleverna kan idag inte ens skruva i en lampa. Hur fungerar ett hus, hur fungerar sjukvården, hur? Arbetsgivarna å andra sidan tycker det är en onödigt utgift och belastning att ta emot praktikanter. Praktikanterna bidrar ju inte utan måste läras upp. Tiden är mycket för kort. Eleverna behöver fler olika jobb att pröva på eller uppleva. Om företagen får kompensation för att ställa upp på PRAO, skulle det finnas många fler jobb att pröva på. En del av skolpengen skulle kunna gå till företagen i form av en praktikpeng.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att företagen ska få en praktikpeng för varje praktikant från skolor,**
- **2. att MP verkar för att grund- och gymnasieskolan inriktar sig på praktisk "lära för livet"-kunskap,**
- **3. att MP verkar för att varje kommun upprättar en praktikdatabas där praktikgivare och praktikanter kan lägga in sina önskemål,**
- **4. att MP verkar för att eleverna får veta vad som gäller när de ska söka jobb och vilka ersättningar som finns om man inte får jobb.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, 2 och 3, bifalla attsats 4

1: Tanken med att hjälpa eleverna på traven med att hitta praktikplatser är god då praktiken fyller en viktig funktion i ungdomars utbildning. Men idén med praktikpeng är problematisk. Skulle praktikpengen vara så stor att den gör skillnad för företag skulle en marknadsiering av praktikmomentet stå inför dörren, vilket med stor sannolikhet skulle motverka praktikens syfte. Skulle praktikpengen däremot vara så liten att den inte gör någon skillnad för företagets vinst eller verksamhet skulle företagen rimligtvis vara lika ointresserade som i dagsläget att ta hand om praktikanter.

2: Det är partistyrelsens uppfattning att skolan ska ägna sig åt mer än att bara rusta barn och unga med kunskaper och egenskaper för arbetsmarknaden. Skolan ska också ge eleverna verktyg att vara aktiva och fungerande samhällsmedborgare. Vi står bakom att grund- och gymnasieskolan bör ha en praktisk aspekt på sin inriktning men att låta detta vara hela inriktningen skulle hämma elevernas utveckling inom de teoretiska, estetiska, fysiska ämnen som krävs för att bli aktiv och fungerande samhällsmedborgare idag.

3: Redan idag finns flera forum och plattformar där praktikgivare och praktikanter kan mötas och kommunicera med varandra. Att upprätta en ny databas som tar hänsyn till så många faktorer som krävs för att den ska fungera, kräver gediget arbete. Integritetsskydd, validering av praktikgivare och användarvänlighet för praktikanterna är tre tänkbara komplikationer som gör upprättandet av en databas till ett större arbete än vad det vid en första anblick kan verka vara. Att vidare ålägga varje enskild kommun med det uppdraget vore mycket kostsamt för mindre kommuner.

4: För att vara rustad för arbetsmarknaden och övriga samhällslivet är det extremt viktigt att eleverna vid examen har helt klart för sig hur det ligger till med det viktigaste som kan tänkas komma med att söka arbete och bidrag. Att förbättra detta arbete underlättar särskilt situationen för grupper som inte får med sig denna kunskap hemifrån och som därför hade haft svårare än andra att bli fungerande och aktiva samhällsmedborgare. Partistyrelsen ser att detta förslag bidrar till att stärka MPs arbete med lika rätt och fungerande mångfald och bör inkluderas när Skolverket till exempel genomför en större översyn av läroplanen.

5B11. Ge alla barn en ärlig chans i skolan

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Elias Fjellander, Eva Elisabet Haglund, Filip Pontelius, Göran Nordström, Harriet Olsén, Jan Ryden, Jiang Millington, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Lisa Hellsing, Mats Dellrud, Michael Williams, Myrna Persson, Rejn Karlgren, Tony Nilsson

I FN:s barnkonvention, ett rättsligt bindande internationellt avtal, finns ett antal rättigheter specificerade som berör alla barn. Vi har valt några av dessa här nedan för att lyfta fram vikten av att vi i Sverige förbättrar skolsituationen för barn i behov av stöd.

“Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.”

“Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.”

“Ett barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv och hjälp att delta i samhället på lika villkor.”

“Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis.”

5500 barn i Sverige går inte i skolan på grund av att samhället står handfallna inför barns olika behov. Många av de barn som inte går till skolan har ofta en funktionsnedsättning i form av en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning så kallad npf diagnos (t ex autism) som påverkar barnets förmåga att studera på samma villkor som andra.

Många barn hamnar i utanförskap på grund av samhällets oförmåga att se till att alla får en riktig chans till skolgång. Detta leder till ett enormt lidande där barn och unga blir utan utbildning. Det leder också till att tusentals föräldrar inte kan jobba, skilsmässor och sjukskrivningar. Enligt beräkningar kan detta kosta samhället mellan 10-30 miljarder (olika beräkningar på grund av hur stort barnets utanförskap blir som vuxen). Det är viktigt att understryka detta, därför att “besparingar” i nutid ofta förvandlas till kostnader framöver!

En studie gjord av Autism- och Aspergerförbundet 2018 visar bland annat att: måluppfyllelsen för ämnena svenska, engelska och matematik för elever med autism är låg, 44 %. För grundsärskolan så låg som 32 %. Frånvaron har ökat till 52 %, jämfört med 46 % i förbundets skolenkät 2016. Det är i grundskolan och grundsärskolan som frånvaron har ökat sedan förra enkäten. Många barn, 55 %, har frånvaro redan i grundskolans årskurs 1-3, vilket är en tydlig försämring sedan förra enkäten. Flickor har betydligt högre frånvaro än pojkar i

årskurs 7-9, både i grundskolan och i grundsärskolan.

Dessa barn skulle kunna klara sig mycket väl i skolan, vissa skulle till och med kunna excellera om de fick anpassningar. Det kan handla om både små och större anpassningar som behöver göras för att alla barn ska få en riktig chans i skolan. Samtidigt som vi har en grupp barn som behöver stöd (cirka 10 % av alla skolbarn beräknas ha en npf diagnos) står samhället handfallna. Tre av fyra lärare saknar baskunskaper om npf och vet alltså inte vad dessa barn har för behov eller hur de ska bemötas. Dessutom har läroplanen skrivits med mål som gör att alla barn inte har en rimlig chans att uppnå dem. Läroplaner pekar ut att barn ska använda exekutiva förmågor, det vill säga att planera, organisera, reflektera och att självständigt utföra skolarbete. Det är precis detta som barn med autism har mycket svårt med. Det ingår alltså i autismdiagnos att ha svårt med exekutiva förmågor och just det pekas ut som viktigt i läroplanen. Hur kan vi begära av 10 % av alla skolbarn att de ska utföra något som de inte kan eller från början har mycket svårt att kunna göra? Detta måste vi ändra på.

Många kommuner tilldelar dessutom för lite medel till skolorna för att bemöta dessa barns behov och lämnar dem i sticket, utan den hjälp de behöver. Sammantaget lever dessa barn och deras nära och kära i en svår situation där samhällets förmåga att stötta och hjälpa dessa måste stärkas.

Vi yrkar

- **1. att MP driver att en förändring av Läroplanen ska göras där skrivningar om exekutiva förmågor såsom att planera, organisera, reflektera och självständigt utföra uppgifter ska ses över så att barn i behov av stöd får en chans att lyckas i skolan,**
- **2. att MP driver att myndigheter, civilsamhälle, kommuner, regioner och riksdag ska samverka kring kunskapsinhämtning om barn i behov av stöd,**
- **3. att MP driver att en nationell handlingsplan ska tas fram för att stärka alla barns rätt till en skolgång,**
- **4. att MP ser över behovet att från nationell nivå bidra med mer resurser för arbetet för barn i behov av stöd,**
- **5. att MP ser över behovet av att förstärka eller ändra lagar så att barn och vårdnadshavare kan ansöka om skadestånd för utebliven skolgång på grund av diskriminering eller av andra orsaker,**
- **6. att MP driver att lärarutbildning och andra relevanta utbildningar inom förskola och skola ska innehålla kunskap om barn i behov av stöd samt pedagogiska verktyg på hur stöd för dessa barn kan utformas.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, besvarad attsats 2, 4 och 6, bifall attsats 3 och 5

1: För att ge alla barn i behov av stöd en chans att lyckas i skolan bör kunskaper och erfarenheter om deras möjligheter att möta krav på exekutiva förmågor infogas i läroplanen. En översyn av läroplanen där detta skulle kunna göras pågår. Inom ramen för översynen för Skolverket

löpande dialog med forskare och organisationer med kunskap inom området.

2: MP bejakar den befintliga utvecklingen med ökad samverkan mellan olika skolmyndigheter och mellan skolmyndigheter och huvudmän. Samverkansinitiativ har bland annat tagits för att stärka likvärdigheten i skolan.

3: Partistyrelsen ser allvarligt på att hela 5500 barn inte går i skolan av olika orsaker. Varje så kallad hemmasittare är ett misslyckande för alla som varit inblandade i att skapa systemet som stänger dessa barn ute. Det krävs resolut och handlingskraftig politik för att komma till bukt med det här problemet. När Gustav Fridolin var utbildningsminister tillsattes en utredning om barn med problematisk skolfrånvaro, "Att vända frånvaro till närvaro". Den resulterade både i ändringar i skollagen och flera förordningar. En nationell handlingsplan leder inte automatiskt till regeländringar men en sådan åtgärd speglar frågans alarmerande karaktär, faktumet att denna problematik delvis är ny och kan ha effekten att sprida goda exempel. Det är avgörande att befintlig lagstiftning följs, då en stor orsak till att situationen uppstått är att flera skolor gjort olyckliga tolkningar av Lgr11.

4: Förra mandatperioden genomfördes stora resurssatsningar på skolan, däribland likvärdighetspengarna som fullt utbyggda är 6 miljarder. Dessutom har läsa-skriva-räkna-garantin renderat i att olika statliga myndigheter fått i uppdrag att rikta kompetenshöjande insatser till de skolor som behöver det. Brist på resurser eller besparingar på skolan får aldrig vara ursäkter som fräntar barn rätt till en fungerande skolgång.

5: Då problematiken med barn som haft en delvis utebliven eller helt utebliven skolgång delvis är ny kan det idag finnas hinder för att ansöka om skadestånd. Det vore klokt att se över behovet av en förändrad lagstiftning på området, för att säkerställa de drabbades rätt att ansöka om någon form av kompensation för sin uteblivna skolgång. Det är viktigt att skolans fokus förblir att säkerställa en fungerande skolgång för alla.

6: Regeringen är överens om att införa mer kunskap om barn i behov av stöd i lärarutbildningen.

5B12. Omställningsarbete i skolundervisningen och i praktiken

Inlämnad av: Maj Ardesjö

Stöds av: MP Dalarna, Angelica Foksröd, Anneli Englund, Elisabeth Ahnberg Åsenius, Eva Elisabet Haglund, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Peter Östevik, Richard Holmqvist

En stor del av omställningsarbetet är att öka kunskapen både praktiskt och teoretiskt. Därför föreslår jag också att införa ämnen som har tydligt fokus på omställning enligt Agenda 2030 och miljö- och klimatlära, i undervisningen i skolan. Detta ska kopplas till praktiska övningar i solcellsbygge, odling, biodling mm. Så för att kunna göra dessa praktiska övningar behövs stöd till så kallade "Naturskolor" i kommunerna där den praktiska undervisningen kan bedrivas i "omställningskunskap". En stor del av kunskaperna har tidigare återfunnits i ämnet geografi - ett ämne som var obligatoriskt inom gymnasiet fram till slutet av 90-talet, men nu är ett valbart ämne. MP bör driva att geografiämnet ökar igen, kanske tom blir obligatoriskt igen. Inom ämnet geografi ryms såväl ekologiska som sociala och ekonomiska aspekterna av hållbar utveckling. Geografiämnet borde också få mer tid inom både grundskolan och gymnasiet.

"I kommentarerna till läroplan för grundskolan:

Miljö

Hållbar utveckling ingår som ett centralt innehåll i flera ämnen. I de tidiga skolåren tar hållbarhetsfrågorna sin utgångspunkt i elevnära och vardagliga sammanhang.

I kursplanen för SO 1–3 uttrycks det som miljöfrågor utifrån elevens vardag. Det handlar om hur eleverna själva kan bidra till hållbar utveckling och minska påfrestningen på miljön.

I årskurserna 4–6 lyfter kursplanen i geografi fram ett innehåll kring hur val och prioriteringar i vardagen kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.

Genom begreppet hållbar utveckling vidgas studierna här till att omfatta inte bara den ekologiska dimensionen av begreppet, utan även sociala och ekonomiska aspekter.

Kunskapsmål för gymnasieskolan enligt läroplanen. Det är skolans ansvar att varje elev...

”kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling ”

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ämnen som behandlar miljö-, klimat- och omställningskunskap införs, eller där de redan finns, ökar i omfattning i läroplanen i skolan,**
- **2. att MP verkar för stöd till kommunerna för uppstart av så kallade Naturskolor runt om i Sverige. Naturskolor där det praktiska omställningsarbetet ska kunna läras ut till medborgare, framförallt till barn och unga,**
- **3. att MP verkar för att ämnet geografi återinförs som obligatoriskt i skolplanen och att ämnet ökar i omfattning i skolplaner där det minskat, för att bidra till kunskaper i hållbar utveckling.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2 och 3

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att det ska finnas ett mål att alla kommuner gör det möjligt för elever i grundskolan att lära sig mer om naturen utomhus, tex genom naturskoleverksamhet.**

Så sent som hösten 2018 motionerade MP i riksdagen om att se över hur skolan kan ge eleverna ökade kunskaper om naturen. Inom ramen för nästa översyn av läroplanen är det rimligt att MP även driver att se över hur kunskaper inom bland annat miljö och klimat kan öka.

Att vara utomhus är en utmärkt metod för att lära elever om naturen. Detta är ett av målen med undervisning utomhus och bör stödjas av MP. Kommuner bör dock, i högre grad än vad attsatsen tillåter, själva välja hur de vill utforma arbetet med att lära elever om naturen utomhus. Att stärka naturskolor är bara ett av flera sätt att uppnå målet om mer undervisning

om naturen utomhus.

Partistyrelsen instämmer i vikten av att förmedla kunskaperna inom ämnet geografi. Men då resurserna i den politiska reformapparaten är högst ändliga bör vi i MP prioritera hårt mellan olika förslag och eftersom att partiet redan idag arbetar med att säkra samhällsorienterade ämnen i grundskolan, där geografi ingår, bör vi i första hand gå vidare med andra förslag som ökar kunskaperna i hållbar utveckling.

Innehåll:

Kapitel 6. Miljö, landsbygd och djurrätt

6A01. Statligt stöd till biodlare

6A02. Riktigt bredband även på landsbygden

6A03. Djurens rätt

6A04. Förbättrade djurskyddsregler för minkar i pälsdjursfarmer

6A05. Förbud mot ägg från burhöns

6A06. Tuppsycklingar ska få leva lika länge som höns

6A07. Bättre djurhållning av tjurar

6A08. Statligt stöd till fårägare

6A09. Jordbrukskliv - med fler företag och jobb på köpet

6A10. Gynna ett miljövänligt jordbruk

6A11. Omställnings och överlåtelsefond för jordbruksfastigheter

6A12. Fria bussresor på landsbygden

6A13. Landsbygdspolitik

6A14. Ja till hållbar kost med allt vad det innebär

6A15. Minska plastens miljö- och klimatpåverkan

6A16. Förbjud pälsfarmer

6A17. Trådlös teknik

6A18. Förändring av andelstal för enskilda vägar

6A19. Matbutiker får inte slänga ätbar mat

6A20. Förbud mot nitrit

6A21. Återbruk och återvinning istället för nya gruvor

6A22. Förbjud utvinning av sand/ grus ur Östersjön och Bottniska viken

6B01. Totalförbjud bruk av djur på cirkus

6B02. Bättre djurhållning av hönsfåglar

6B03. Accelerera utvecklingen av djurfria forskningsmetoder

6B04. Gruv-och mineralfond

6B05. Minerallagen lamslår lokaldemokratien

6B06. Strategi för hantering av gruvavfall

6B07. Minska användningen av plast

6B08. Miljöpartiet behöver en strategi för landsbygden

6B09. Förändra och förbättra skogsbruket

6B10. Skogsbudget

6B11. Högre miljökrav på Sveaskog

Kapitel 6. Miljö, landsbygd och djurrätt

6A01. Statligt stöd till biodlare

Inlämnad av: Anna-Lena Helling

Stöds av: MP Värnersborg, Alina Koltsova, Anna Skrapste, Ann-Louise Hansson, Åsa Sahlström, Astrid Eriksson Tropp, Elisabeth Ahnberg Åsenius, Emma Solander, Filip Pontelius, Annika Fundin, Göran Nordström, Hanna Dönsberg, Linnea Palme, Jan Lindholm, Josefin Nilsson, Kalle Persson, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Kristian Ek, Lena Östholm Munkberg, Magdalena Lindstrand, Maj Ardesjö, Maria Algotsson, Max Whitman, Mika Liffner, Nicklas Börjesson, Oscar Askling, Peter Östevik, Rebecka Le Moine, Take Aanstoot

Mycket av vår matproduktion är beroende av bipollinering. Att vara biodlare är att ta ansvar för vår nationella mat tillgång. Idag är biodling en arbetskrävande och knappt avlönad hobby.

Bisamhällen drabbas ofta av sjukdomar och dör. Många biodlare ger upp vid sådana motgångar. Ekonomiska incitamentet för att hålla bipopulationen på samma nivå som idag eller än hellre utöka den saknas.

De som utbildar sig inom biodling och investerar i utrustning gör idag en närmast ideell ekosystemtjänst på samma sätt som deras bin. Alla är vi beroende av att människor fortsätter hålla bin för att trygga mat tillgången i Sverige.

Länsstyrelsens bitillsyningsmän besöker och kontrollerar och stöttar biodlarna. Det finns därmed ett upparbetat system för att följa upp att villkoren för att stöd betalas ut följs.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Sveriges aktiva biodlare erhåller ett statligt stöd, baserat på antalet samhällen man håller och att bidraget motsvarar den arbetstid som biodlingen kräver,**
- **2. att MP verkar för att bitillsyningsmännen får i uppgift att vara kontrollinstans och dokumentera att biodlingen uppfyller kraven för det stöd som erhålles.**
- **3. att MP verkar för att stödet hanteras av Jordbruksverket.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar uppfattningen om att bin är betydelsefulla pollinatörer. Precis som motionen beskriver det så kan biodling vara både arbetsamt och ha problem med lönsamhet. Det är därför bra att det finns stöd, i likhet med motionens innehåll som går att söka. Stöd finns via ett nationellt honungsprogram, stödet administreras av Jordbruksverket.

6A02. Riktigt bredband även på landsbygden

Inlämnad av: Olov Östlund

Stöds av: MP Söderhamn, Andréa Bromhed, Britta Kahanpää, Jan Ryden, Christian Karlsson, Kerstin Andersson, Kristian Ek, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Mats Dellrud

I informationsteknikens barndom fick alla telefon installerat till en solidarisk kostnad. Det drogs telefonledningar milvis till de mest avlägsna stugorna.

Nu rivs det fasta telenätet och ersätts med ett "framtidens nät" som fungerar mindre bra. Tex så tar en nedladdning av en Windowsuppgradering 4-5 timmar. Det gör det svårt att driva företag etc. Kommunerna agerar väldigt olika, en del bygger ut fiber till de mest avlägsna platserna och andra väljer bara att bygga fiber till de "lönsamma" Jag är övertygad av att en solidarisk politik vore det bästa för landsbygden. Som det utvecklats nu att det byggs flera parallella fibernät där det finns konkurrens och inget alls där de "olönsamma" bor känns inte som ett bra samhälle.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att staten skall vara garant för att det tillhandahålls riktigt bredband till en rimlig kostnad, oavsett var man bor i landet. (Även till de "olönsamma")**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Digitalisering är en viktig fråga för MP. I valmanifestet fastslogs att vi den kommande mandatperioden vill arbeta för att "bygga ut fiber och snabbt mobilnät i hela Sverige. Staten ska ta ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden". Därmed driver MP politik i linje med motionens förslag. Peter Eriksson har som digitaliseringsminister, tagit fram en ny bredbandsstrategi med målet att Sverige ska vara helt uppkopplat 2025. I januariavtalet finns en punkt med mål, som handlar om att bygga ut den digitala infrastrukturen i hela landet.

6A03. Djurens rätt

Inlämnad av: Martin Gustafsson

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Åke Askensten, Celine Östevik, Emma Kuparinen, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Josefin Östevik, Kenth Carlson, Malin Sommanö, Daniel Forsberg, Simon Rosén, Sofia Kamlund

Djur som grisar, kor och hönor har upplevelser och känslor som inte är helt olika mina och dina och de blir, precis som vi, stressade i jobbiga situationer. Ett slakteri är ett exempel på en plats och situation som inget djur egentligen borde behöva uppleva, men eftersom det nu ändå sker ska högsta standard för djurets välbefinnande försöka uppnås.

Genom ett beslut 2017 bestämde England att införa kameraövervakning på slakterier och sedan tidigare finns redan kameraövervakning på slakterier i Nederländerna och nu i början på 2019 är samma beslut på väg att fattas i Skottland. Kameraövervakning har även föreslagits i Wales och Frankrike.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för ett införande av kameraövervakning på Sveriges slakterier.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Kameraövervakning på slakteri är en enkel teknisk åtgärd som ger ökad transparens och kan bidra till att högsta möjliga djurskyddsstandard uppnås vid slakt. Precis som motionären påpekar är detta redan infört i ett antal EU-länder, och Sverige bör som föregångsland inom djurskydd inte ligga efter här.

6A04. Förbättrade djurskyddsregler för minkar i pälsdjursfarmer

Inlämnad av: Martin Gustafsson

Stöds av: Sandra Callenberg, Christina Waldenström, Emma Nilsson, Josefin Östevik, Karin Persson, Magdalena Lindstrand, Sixten Thames

Den nya djurskyddslagen som träder i kraft i april slår fast att kravet på djurs rätt till naturligt beteende ska förtydligas och det införs en mer omfattande skrivning om att djurvälstånd ska främjas. ”Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs.”

Pälsdjursuppfödning är idag den enda djuruppfödning där burhållning fortfarande är och får vara den enda driftsformen samtidigt som aktuella studier visar att tillgång till simvatten är betydande för att minkarna ska få utlopp för sitt naturliga beteende.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för reglerna skärps till ett minimikrav där minkar ska få möjlighet att utföra sitt naturliga beteende i inhägnader med tillgång till simvatten.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP vill förbjuda att djur hålls endast för pälsändamål, och det är något som anges i vårt partiprogram. När MP samarbetade med Socialdemokraterna 2002-2006 fick vi igenom att följande skrivning skulle införas i djurskyddslagstiftningen: ”Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i.” Förslaget stoppades av den alliansregering som tillträdde hösten 2006. Just nu finns det dock inte majoritet i riksdagen för varken ett förbud eller för att införa specifika krav för minkuppfödning i djurskyddslagstiftningen. Men MP har sett till att kravet på naturligt beteende har förtydligats i

den nya djurskyddslagen och att det råder nolltolerans när det gäller beteendestörningar. Vår bedömning är att det kommer leda till skärpningar av Jordbruksverkets pälsdjursföreskrifter, som idag ger utrymme för upp till betydande nivåer av beteendeförändringar, något som alltså inte alls är i enlighet med den nya djurskyddslagens ambition.

6A05. Förbud mot ägg från burhöns

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Christina Waldenström, Barbara Conte, Celine Östevik, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Jenny Gren, Josefin Östevik, Karin Persson, Karin Michal, Lisa Hellsing, Magdalena Lindstrand, Malin Sommanö, Mats Svanteman, Sofia Kamlund, Tim Gahnström

Hönsen "lever" på ett utrymme stort som ett A4-papper. Burarna står på flera höjder så att avföringen kan passera och inte skadar hönsens fötter. Det är i för sig bra, men stå inklämd i ett litet område visar på ingen respekt för djuren. Människan borde ha kommit längre. Hönsen skadar sig i den tränga buren.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att ägg från burhöns förbjuds.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP gick 2018 till val på att stärka djurskyddet nationellt, på EU-nivå och globalt, där vi bland annat säger nej till hållande av burhöns. Vår linje är alltså att förbjuda hållandet av höns i bur. Att förbjuda handel med ägg från burhöns är inte förenligt med nuvarande handelsregler inom EU. De flesta livsmedelskedjor i Sverige har på frivillig basis slutat att saluföra färska ägg från burhöns. Däremot är ägg från burhöns vanliga i sammansatta produkter som t.ex. pasta, majonnäs och pannkakor, och inom restaurangsektorn. Här behövs ökad påverkan från konsumentled för att få bort buräggen, något som vi alla kan bidra till.

6A06. Tuppsycklingar ska få leva lika länge som höns

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Barbara Conte, Celine Östevik, Gunilla Lysell, Gunnel Annebäck, Jan Ryden, Josefin Östevik, Magdalena Lindstrand, Malin Sommanö, Nickie Excellie, Johanna Tjernblom, Sixten Thames, Sofia Kamlund

Varje dag, t ex idag, avrättas hundratusentals tuppsycklingar. Inom en timma har de gasats ihjäl eller malts levande till döds i en kvarn. Barbariskt, ovärdigt den moderna människan. Vi lever inte längre på grottstadiet. Människan borde ha kommit längre i utvecklingen. Respekt inför naturen och djuren. Djuren har rätt till liv och ett dragligt liv. Lika rätt gäller även för djur.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att tuppar och tuppsycklingar ska få leva lika länge som höns.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Att nykläckta tuppkycklingar avlivas är ett av värphönshållningens etiska problem. Värphönsraser är framavlade i syfte att värpa ägg, vilket tuppar inte gör och eftersom tupparna är av värphönsras har dom inte alls den tillväxt som slaktkycklingar har och branschen ser därför ingen ekonomi i att föda upp dem. Det finns dock en lösning på gång. I juni 2018 delade Compassion in World Farming, en av de ledande globala djurskyddsorganisationerna då det gäller lantbruksdjur, ut sitt årliga innovationspris "Best Innovation Award" till det tyska företaget Seleggt, som har tagit fram en metod som gör att tuppkycklingägg kan identifieras tidigt och bortsorteras långt innan kläckning. Ägg från värphönshållning där ingen avlivning av levande tuppkycklingar skett finns sedan november 2018 att köpa i vissa butiker i Tyskland, med märkningen Respeggt. MP kommer att verka för att metoder som gör att tuppkycklingar inte avlivas införs inom svensk värphönshållning.

6A07. Bättre djurhållning av tjurar

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Barbara Conte, Celine Östevik, Gunilla Lysell, Josefin Östevik, Malin Sommanö, Sofia Kamlund

I köttindustrin kallas djuren för "köttproduktion". Man ser inte djuren som djur, utan något som snart ska bli mat. Mycket låg respekt för att de är kännande djur med ett tragiskt slut. För att människor ska kunna dricka komjölk och äta koost, måste kvigorna bli gravida varje år. Hälften av de som föds är tjurkalvar. 2013 var det ca 75 000 kalvar som avrättades vid 11 månaders ålder. Normalt skulle de ha blivit 15-20 år gamla. Inhuman hantering, omänskligt. Dessutom hålls de unga tjurarna i trånga bås. Mjölkkorna får leva till dess att de sinar, cirka till 8 år, sedan avrättas de också.

Ett första steg till dess att vi övergått till modern vegansk kost, kan vara att tjurarna får leva lika länge som kvigorna. De som köper komjölksprodukter borde bära ett ansvar för konsekvenserna av sin förbrukning, i det här fallet, att ta ansvar för den omänskliga hanteringen av unga djurbarn. Idag är det svårt att driva mjölkgårdar och bönderna har svårt att klara en omställning utan bidrag. Eftersom konkurrensen är hård, är det svårt att höja priserna för att bekosta de högre djurhållningskostnaderna. Animalieskatten bör därmed även omfatta komjölksprodukter.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att tjurar ska få leva lika länge som mjölkkor,**
- **2. att MP verkar för att animalieskatten utökas till att gälla komjölksprodukter,**
- **3. att MP verkar för att animalieskatten används till att bland annat stötta böndernas ökade hantering av tjurar.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP anser att köttkonsumtionen behöver minska, och att vi ska ställa höga djurskydds- och miljökrav på djurhållningen. Mindre men bättre är den kortfattade sammanfattningen. Precis som motionären skriver så är ungefär hälften av de kalvar som föds i Sverige tjurkalvar. Men att se en mjölkkogård som en gård som bara levererar mjölk är inte korrekt. Cirka en tredjedel av det svenska nötköttet kommer från äldre mjölkkor som slaktas och tjurkalvar/stutar från mjölkkogårdar som oftast slaktas runt 18 månaders ålder. Just när det gäller uppfödning av tjurar så finns det ett antal djurskyddsmässiga förbättringsåtgärder som MP vill se. Tjurar omfattas inte av beteskravet, eftersom det finns risker förknippade med tjurar på bete (varje till vartannat år stängas en människa till döds av en tjur). Kastrerade tjurar (stutar) medför inte alla dessa risker, och stutar omfattas av beteskravet. Att främja stutar framför tjurar är därför viktigt. Fortfarande förekommer det också att tjurar föds upp i trånga boxar med spaltgolv. Detta ser vi som betydligt viktigare frågor att arbeta med än att ställa krav på hur länge en tjurkalv ska få leva.

MP föreslår inte en animalieskatt (köttskatt). Däremot har vi lagt ett förslag om en antibiotikaskatt på kött från djurhållning som missbrukar antibiotika. När vi väl har lyckats genomföra den ser vi det som fullt rimligt att utvidga den till att också omfatta mejeriprodukter. Vi anser även att en statlig utredning bör göra en bred översyn av skattesystemet inom livsmedelskedjan i syfte att hitta effektiva vägar för att minska matens negativa klimat- och miljöpåverkan.

Då det gäller ekonomiska stimulansåtgärder för hållande av djur på ett sätt som går utöver djurskyddslagstiftningens krav så finns det redan idag möjlighet att införa det i landsbygdsprogrammet. MP ser detta som en bättre väg än det som motionären föreslår.

6A08. Statligt stöd till fårägare

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Britta Kahanpää, Gunilla Lysell, Gunnel Annebäck, Kenth Carlson, Malin Sommanö, Sven Hansson, Tina Wallenius

- Underlätta för fårägare att sälja sin ull till svenska företag, som producerar från denna ull i Sverige.
- Underlätta för svenska företag som vill köpa ull av svenska fårägare, för produktion i Sverige av kläder och annat av denna ull.
- Underlätta för köp- och säljplattformar av svensk ull för att det skall gå smidigt att leverera mellan parter.
- Underlätta för företag inom transportbranschen som vill specialisera sig på detta.
- Ge Sveriges fårägare ett statligt stöd för att specialisera sig för försäljning av sin sin ull till svenska företag som producerar kläder i Sverige av denna ull.

Bidra till att fler svenska företag använder lokalt producerad ull och bidra till att svenska företag startar produktion av kläder i Sverige i framtiden. Kläder som är lokalproducerade från

grunden. I längden kan man bidra till att fler startar klädproduktion i Sverige, om man kan underlätta för det material (ull) som skapas i Sverige, att tas tillvaras på bästa sätt och stöd på bästa sätt ges för att underlätta, hantering, produktion, och leveranskostnad. En hållbar framtid, där transportkostnader minskar, miljöförstörelse minskar, svinn av ull minskar, arbetstillfällen inom Sverige ökar.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att underlätta för svenska fårägare som vill sälja ull till svenska företag för produktion av kläder och annat i Sverige,**
- **2. att MP verkar för att underlätta för svenska företag som vill köpa ull av svenska fårägare för inhemsk produktion av kläder och annat,**
- **3. att MP verkar för att underlätta för svenska företag som vill transportera svensk ull mellan fårägare och svenska företag som producerar kläder och annat,**
- **4. att MP verkar för att ge starta eget bidrag till svenska fårägare som vill specialisera sig på att enbart sälja svensk ull till svenska företag som producerar kläder och annat i Sverige av denna ull,**
- **5. att MP verkar för att ge starta eget bidrag till svenska företag som vill specialisera sig på att köpa svensk ull från svenska fårägare för att använda sig av denna ull i sin svenska produktion av kläder och annat,**
- **6. att MP verkar för att ge starta eget bidrag till företag inom transportbranschen som vill specialisera sig på att leverera ull mellan Svenska fårägare och svenska företag som producerar varor av denna ull,**
- **7. att MP verkar för att underlätta för de som vill arbeta med transport av svensk fårull,**
- **8. att MP verkar för att ge ett statligt stöd till svenska fårägare som säljer sin ull till svenska företag som producerar i Sverige,**
- **9. att MP verkar för att ge statligt stöd till svenska företag som väljer att köpa ull av svenska fårägare för att producera kläder och annat i Sverige av denna ull,**
- **10. att MP verkar för att underlätta för företag inom transportbranschen som vill specialisera sig på att leverera ull mellan Svenska fårägare och svenska företag som producerar varor av denna ull,**
- **11. att MP verkar för att ge statligt stöd till fabriker i Sverige som startas i syfte att producera varor från svensk ull,**
- **12. att MP verkar för att ge starta eget bidrag till mindre och större fabriker som specialiserar sig på att producerar varor av svensk ull,**
- **13. att MP verkar för att underlätta för försäljning inom EU av dessa varor av svensk ull producerade i Sverige,**
- **14. att MP verkar för att underlätta för försäljning i hela världen av dessa varor av svensk ull producerade i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären tar upp ämnet svensk fårull och svårigheter/möjligheter att förädla, transportera och sälja denna, en fråga som är mycket aktuell. Fårbesättningarna i Sverige har ökat och därmed även produceras mer ull från de svenska fåren. Ull är mycket användbar och har egenskaper som eftersträvas i många sammanhang. Men samtidigt har fårägare problem att få avsättning för ullen. I dag importeras mycket av framförallt ulltextilier och i stor utsträckning från merinofårens ull i Australien. (en produktion som har ifrågasatts utifrån djuromsorg och etik). Partistyrelsen föreslår avslag på motionen, men anser att frågan är viktig, inte minst ur ambitionen om en mer cirkulär ekonomi, som i sig syftar på att ta hand om värden (i detta fall ull) och inte låta resurser bli ”sopor”.

Partistyrelsen anser att det är viktigt att verka för att det blir möjligt att utvecklingen för svensk ullproduktion sker. Det har tagits viktiga initiativ som är positiva, och som pågår, bland annat har Nämnden för Hemslöjdsfrågor tagit initiativ och samlat flera aktörer, Svenska Fåravelsförbundet, Hushållningssällskapet samt Jordbruksverket och Tillväxtverket och andra aktörer, är samtliga involverade i det engagemang som nu finns för att ta steg för ökade möjligheter att förädla den ull som produceras i Sverige. Vi ser positivt på det som nu sker och att det utifrån detta engagemang också kommer att bli tydligare vilka stöd som är bäst lämpade att arbeta för.

6A09. Jordbrukskliv - med fler företag och jobb på köpet

Inlämnad av: Brita Wessinger

Stöds av: MP Lycksele, Anna Hildebrand, Kew Nordqvist, Andréa Bromhed, Britta Kahanpää

Vi i Miljöpartiet har målbilden klar och vet vilken omställning som är nödvändig inom jordbruket. Sverige behöver växla över till ekologisk produktion, öka jordbruksarealen mångdubbelt, inrätta nya ängs- och naturbetesmarker och därmed skapa fler gröna företag och arbetstillfällen.

Den här utvecklingen behöver en rejäl knuff framåt. Det gör sig inte självt. Det är dags för ett ”Jordbrukskliv”. Ett Jordbrukskliv med kraftfulla satsningar och stimulanser för svensk jordbrukssektor. Bland annat bör jordbruksföretagandet få dra nytta av och hämta hem vinster i ett grönt skatteväxlingssystem.

Den mat vi äter har producerats någonstans. Antingen av svenska bönder eller av bönder i något annat land. Det finns många anledningar till varför vi ska producera vår egen mat. Några av de anledningarna är:

- solidaritet
- beredskap
- bevarandet av biologisk mångfald
- rennäring

- öppna landskap
- begränsad antibiotikaanvändning
- djurvälstånd
- en befolkad landsbygd
- färre och kortare transporter
- mer näringsrik mat

I allt detta är det ekologiska lantbruket spjutspetsen.

Sverige behöver ett nationellt och ekologiskt Jordbrukskliv!

Vi yrkar:

- **1. att MP initierar ett nationellt, ekologiskt "Jordbrukskliv" med syfte att uppnå:**
  - 1.) Mål om ett hållbart och 100 procent ekologiskt jordbruk i hela landet där effektiva, fossilfria och kretsloppsriktade metoder utvecklas.**
  - 2.) Ett jordbruk med cirkulära system och med avfalls- och avloppssystem, så att kretsloppen sluts och näringsämnen återförs till odlingsmark.**
  - 3.) Att rennäringen får den betydande och regionalt viktiga roll den behöver ha för vår framtida livsmedelsförsörjning.**
  - 4.) En ökad lokal förädling av produkter inom jordbruket - Sverige ska ligga i framkant för framställan av smak- och näringsrika, ekologiska livsmedel.**
  - 5.) Ett växande företagande på landsbygderna, fler arbetstillfällen och ökade investeringar.**
  - 6.) Landsbygdernas roll som motor för Sveriges omställning till ett mer hållbart samhälle, med fokus på mat, energi, levande natur och resurshushållning.**
  - 7.) Ett lantbruk i Sverige som säkrar en hög självförsörjning av foder, energi och råvaror.**
  - 8.) Ett lantbruk där råvaror, energi och tjänster produceras nära konsumenten, där förädlingen i ökad utsträckning sker lokalt och där efterfrågan på svenskproducerade ekologiska livsmedel stadigt ökar.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Motionen har en mycket positiv ansats, där ett "Jordbrukskliv" efterfrågas för att främja en hållbar landsbygdspolitik. Redan idag finns verktyget för ett "Jordbrukskliv" – Landsbygdsprogrammet. Landsbygdsprogrammet omfattar drygt 5 miljarder kr/år och även om det har en grundreglering genom en EU-förordning så finns det stora möjligheter att utforma åtgärderna utifrån de behov vi har i Sverige. MP har ända sedan Sverige gick med i EU arbetat för att landsbygdsprogrammet ska främja de syften som motionärerna ser med ett "Jordbrukskliv". Att MP även fortsättningsvis ska arbeta i den riktningen är självklart och det

kommer vara en mycket viktig uppgift för oss att driva i regeringssamarbetet inför den kommande programperioden (2021-2027) av den gemensamma jordbrukspolitiken. Den gröna skatteväxlingen, som ju bygger på att sänka skatt på arbete och samtidigt höja miljöskatter, som kommer ske under den nuvarande mandatperioden innebär ju även att grönt och hållbart företagande främjas.

6A10. Gynna ett miljövänligt jordbruk

Inlämnad av: Desiree Johansson

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Jan Ryden, Janine O'Keeffe, Kenth Carlson, Nickie Excellie, Ola Gabrielson, Peter Östevik

Detta är en motion om omformulering av målen i jordbrukspolitiken för att gynna ett miljövänligt jordbruk. Jordbrukets påverkan på miljön är komplicerat och det är inte så enkelt som det ofta framställs, att ekologisk odling är bra och konventionell är usel. Ekologisk odling/Krav är certifieringssystem och som i alla sådana finns fel och brister. Ekologisk odling bygger på teorier om att naturliga ämnen är mer miljövänliga än tillverkade ämnen, vilket kan vara sant i många fall men absolut inte i alla. Det finns det som är bra med ekologisk odling (så lite gifter som möjligt) och det som är sämre (låg produktion, beroende av animalieproduktion). Många jordbruksforskare förespråkar att man bör kombinera de bästa metoderna från ekologisk odling och de bästa från konventionell. Det kan handla om plöjningsfritt, precisionsodling (som fungerar bäst med mineralgödsel) och minskad animalieproduktion.

Det är i princip omöjligt att ha 100 % ekologiskt jordbruk i Sverige. Det skulle kräva enorma arealer och en kraftigt utökad animalieproduktion för att få fram naturgödsel eftersom mineralgödsel inte är tillåtet. Idag räcker naturgödseln till ca hälften av åkermarken. Ökad köttproduktion är inte bra för miljön på grund av en mängd skäl, främst att det är ett ineffektivt sätt att skapa proteinrik föda, dels för att nötkreatur ger metanutsläpp.

Ekologiskt är bra på många sätt, inte minst för att visa alternativa metoder. Men ekologiskt inte lösningen på jordbrukets problem. Klimatförändringar och markförluster vid urbanisering mm gör att vi i framtiden måste producera mycket mer mat på en mindre yta. Dessutom kan det i framtiden behövas arealer för energigrödor, trädplanteringar för kolinlagring mm. Att då förespråka en ökad andel ekologisk odling, som kräver större arealer och mer animalieproduktion, är inte ansvarsfullt. De utvärderingar som gjorts avseende jordbrukets påverkan på klimatet visar inte att ekologiskt är bättre. En faktor som påverkar koldioxidutsläppen är att det krävs större arealer, därmed också mer traktor- och maskinarbete med högre dieselförbrukning som följd.

Ekologiska metoder med kretslopp, giftfrihet, fossilfri energi, markvård och kolinlagring i jordbruket är nödvändigt och måste gynnas. Ett begrepp som alltmer används är agroekologiskt, där man strävar efter så ekologiska metoder som möjligt, men där viss mineralgödsling och visst växtskydd kan användas. Då finns öppningar för att använda nya hållbara metoder som inte ryms inom det regelverk som ekologiskt jordbruk styrs av. Då kan man också förorda de

miljömässigt bästa metoder oavsett vilket system de tillhör. För miljön är det därför bäst att förordas ett agroekologiskt eller hållbart jordbruk och inte ett specifikt certifieringssystem.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för en utredning om hur målen för jordbrukspolitiken kan omformuleras så att ett miljövänligt och hållbart jordbruk gynnas.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Motionen lyfter upp ekologiskt jordbruk och det mer allmänna uttrycket om hållbart jordbruk, samt nämner dessutom de agro-ekologiska jordbruksprinciperna. MP driver på för hållbara och ansvarsfulla brukningsmetoder och jordbrukssystem, agro-ekologiska metoder (som baseras på lokala resurser och som förbättrar lokala ekosystemfunktioner) ett sådant. Det är viktigt att den gröna politiken hänger ihop, att vi driver de gröna politiska frågorna väl. Genom bland annat Sveriges miljömål, FN-s hållbarhetsmål, lokal miljöpolitik, och europeisk och nationell jordbrukspolitik samt använder den offentliga upphandlingen, viktiga verktyg som ger ett brett genomslag och stor effekt.

MP har medvetet drivit på och satt upp mål för mer ekologisk produktion och konsumtion. Det i sig leder till att vi har större förutsättningar att få ett giftfriare jordbruk, mindre bekämpningsmedel i vatten och miljö. Större möjlighet att komma närmare miljömålen, och ökade möjligheter för fossilfrihet och sammantaget, utveckla ett mer miljövänligt jordbruk. Partistyrelsen ser stor anledning att MP engagerar sig mer i jordbrukspolitiska frågor. Vi skriver i vårt partiprogram, att vi ska arbeta för en omställning till ekologiskt lantbruk. I den nationella livsmedelsstrategin (som arbetades fram under förra mandatperioden) finns en handlingsplan där målet är 40 procent ekologiskt jordbruk. Vi är måna om att det svenska lantbruket måste bli mer resilient och mindre sårbart och även kunna vara mindre fossilberoende. I januariavtalet finns det också med en punkt om att vi ska arbeta för ett fossilberoende jordbruk.

6A11. Omställnings och överlåtelsefond för jordbruksfastigheter

Inlämnad av: Maj Ardesjö

Stöds av: MP Dalarna, Sandra Callenberg, Martin Arvidsson, Alina Koltsova, Anita Thörn von Rosen, Anne-Marie Lindén, Anneli Englund, Aron Knifström, Birgitta Josefsson, Britta Kahanpää, Filip Pontelius, Gabriella Rehbinders, Gunnel Annebäck, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Karin Michal, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Lars-Åke Aronsson, Lena Östholm Munkberg, LennART Frostesjö, Lottie Lord, Magnus Runsten, Patrik Blom, Peter Östevik, Tina Wallenius

En omställnings och överlåtelsefond för jordbruksfastigheter med syfte att unga bönder ska ha råd att ta över gårdar behövs. Äldre lantbrukare ska på olika sätt också beredas möjlighet att kunna dela med sig av sitt kunnande till de yngre genom mentorskap. Idag är fastighetspriserna höga och unga inom jord, trädgårds och skogsbruk har svårt att starta upp nya verksamheter utan att belåna sig upp över öronen. En grön omställningsfond för att hjälpa unga människor igång med en verksamhet borde kunna vara ett samarbete mellan stat, kommun, LRF, trädgård-

och jordbruksnäringarna m fl organisationer, med syfte att hjälpa unga i uppstartsfasen, bidra till att öka Sveriges självförsörjningsgrad för livsmedel, samt stötta ekologiska och hållbara odlingar. Det skulle samtidigt öka andelen arbeten på landsbygden där gårdar idag står obrukade då ingen har råd att starta upp verksamheten.

Vi yrkar

- **1. MP ska verka för att införa en omställnings-, och överlåtelsefond för att unga människor ska kunna få hjälp och ekonomiskt stöd att överta samt starta en jordbruks-, skogs- eller trädgårdsverksamhet för klimatsmart och hållbar produktion i landsbygd,**
- **2. MP ska verka för att starta en omställnings- och överlåtelsefond i samarbete mellan stat, kommun, LRF samt lämpliga jord och trädgårdsorganisationer,**
- **3. MP ska underlätta fört äldre lantbrukare att bli mentorer för unga lantbrukare genom mentorsprogram,**
- **4. MP ska underlätta för att jord och skogsbruk ska kunna startas och drivas kollektivt.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären tar upp intressanta men svåra frågor som har med möjligheter att driva olika jordbruks/trädgårds och skogsverksamheter. Ett område som även omfattar juridiska frågor runt äganderätt och arvsfrågor. I sammanhanget bör nämnas att jord och skogsfastigheters framtid också är präglad av känslor för de värden tidigare generationers arbete och insatser på en jord/skogsbruksfastighet skapat. Frånsett det så kan möjligheten och tillgången att starta olika sorters verksamheter i likhet med motionens förslag på landsbygden ske på olika sätt. När det gäller generationsväxling på en gård finns det i dag stöd till generationsväxling och unga lantbrukare. Och vad det gäller mentorskap och rådgivning så finns även det, tillgång till (kostnadsfritt) mentorsprogram via det svenska landsbygdsprogrammet. Hos Jordbruksverket finns stöd att söka för unga lantbrukare, som vill starta eller överta ett jordbruks, trädgårds eller rennäringsföretag. Juridisk rådgivning finns från bland annat Lantbrukarnas riksförbund och banken, bland annat för frågor vid olika överlåtelseformer.

6A12. Fria bussresor på landsbygden

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Anneli Englund, Christina Waldenström, Barbara Conte, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Gösta Evén, Linnea Palme, Kenth Carlson, Nicklas Börjesson

Miljöpartiet behöver bli ett mer folkligt parti. Egentligen är vi ett parti för alla, men vi är många gånger för kunniga, för akademiska, för att den som inte orkar engagera sig ska rösta på oss. Det är många som är ointresserade av politik och vi behöver deras röster. Väljarna behöver enkla budskap som är enkla att förstå. Miljöpartiet vill kämpa för att minska växthusgaserna. Därför höjer vi skatter på fossila drivmedel och får upprörda möjliga väljare på landsbygden, en

landsbygd som vi vill utveckla och stötta. Ett sätt att minska växthusgaserna, är att åka kollektivt. Erbjud människor i glesbygdskommuner 2 fria kollektiva resor per dag. Kan t.ex. bekostas med pengar från drivmedelsskatt. Det finns 33 glesbygdskommuner i Sverige med färre än 5 invånare per km².

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att de som bor i glesbygdskommuner ska få 2 fria kollektivresor per dag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Kollektivtrafikens taxor styrs och beslutas av respektive kollektivtrafikmyndighet, vanligtvis regionerna, och det är upp till dessa att besluta om taxekonstruktioner. MP står bakom fördubblingsmålet i kollektivtrafiken, som innebär att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska fördubblas till 2030. Detta kommer kräva att kollektivtrafiken förbättras, både avseende turtäthet, komfort, pålitlighet med mera, vilket också innebär att kollektivtrafiken behöver ha en stabil finansiering.

Samtidigt är det väsentligt att kollektivtrafiken inte är alltför dyr. Att införa helt avgiftsfri kollektivtrafik skulle dock göra att mindre medel sammantaget skulle kunna läggas på kollektivtrafiken, och den skulle inte kunna byggas ut på det sätt som behövs. Taxorna är en viktig del i finansiering av kollektivtrafiken, som finansieras av en kombination av skattemedel och taxa.

Det finns förvisso klassificerade glesbygdskommuner i Sverige som lyfts fram i landsbygdskommittens arbete i samband med förslag på avskrivning av studiemedel/lån i de nämnda kommunerna. Det är möjligt dessa kommuner skulle vara i behov av ett visst antal fria resor, partistyrelsen menar att det i så fall är regionerna som avgör vilka åtgärder som är mest lämpade för att öka möjligheten till kollektiva och eller subventionerade resor.

6A13. Landsbygdspolitik

Inlämnad av: Anders Bältsjö

Stöds av: MP Kalmar, Sandra Callenberg, Martin Arvidsson, Alina Koltsova, Anders Frants, Anita Thörn von Rosen, Anneli Englund, Ann-Louise Hansson, Arne Karyd, Bengt Annebäck, Birgitta Josefsson, Brita Wessinger, Emma Solander, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Gösta Evén, Jan Ryden, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Kristian Ek, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Max Whitman, Mika Liffner, Nickie Excellie, Nicklas Börjesson, Patrik Blom, Per Chrisander, Roger Bydler, Sixten Thames, William Whitman

Vi vill att MP synliggör landsbygdspolitiken och tar den på allvar. Vi har tappat representation i nästan hela Norrland två avdelningar sticker ut det är Gällivare och Jokkmokk som gjort ett bra arbete och lyckats få med sig väljare.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen tittar igenom och tar fram ett landsbygdsmanifest som implementeras i vårt stora manifest, där landsbygdsfrågorna får mer fokus där vi kommer med lösningar även för landsbygden. Så att människor röstar på oss för att vi är MP och inte trots för att vi är MP.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar vikten av att lyfta det perspektiv som motionen lyfter. Partistyrelsen anser att det är viktigt att MPs politik kommer med lösningar för landsbygderna. Vi har nyligen arbetat fram ett landsbygdsprogram som är väl förankrat, men ej så väl känt ännu. Det landsbygdspolitiska programmet färdigställdes under förra året och partistyrelsen ser att det finns ett behov att nu fortsätta driva politiska frågor som är till gagn för landsbygderna i Sverige. Och för att tydliggöra miljöpartiets landsbygdspolitik. Med det nya landsbygdspolitiska programmet som grund, behöver vi aktivt driva vår politik, och det arbetet behöver vi gröna hjälpas åt att tydliggöra och driva på för att genomföra. Se även svar på motion om behov av en Strategi för landsbygden!

6A14. Ja till hållbar kost med allt vad det innebär

Inlämnad av: Emma Solander

Stöds av: Anders Jangö, Anders Eriksson, Bengt Holwaster, Britta Kahanpää, Kenth Carlson, Leif Branting, Mats Norberg, Myrna Persson, Nina Jonsson, Pia Höglund

”EAT-Lancet-kommissionen” fastställer vetenskapliga mål för hälsosam kost och livsmedelsproduktion på planeten. Kommissionen har sammanfört de 30 främsta världsledande forskarna med målet att definiera hur vi kan leva i symbios så både människor och planeten kan må bra. Kommissionen presenterar den 17/1-2019 en rapport som kommer ge svaren på hur vi ska agera som en del i ett samhälle samt på politisk nivå för att främja en hälsosam och hållbar kost samt livsmedelsproduktion. Rapporten kommer påvisa mängderna av enskilda livsmedel som bör konsumeras, mängden markanvändning, förlust av biologisk mångfald, vattenanvändning, utsläpp av växthusgaser, plus kväve och fosfor förorening som kan härröra från livsmedelsproduktion. Genom att bedöma de bästa tillgängliga vetenskapliga bevisen kommer EAT-Lancet-rapporten bidra till avgörande information gällande hälsa, miljö, hållbarhet, vetenskap och handling. Rapporten kommer att ge vetenskapliga mål för att styra aktörer i utvecklingen av åtgärder i linje med att de uppnår sina ”Sustainable development goals” och Paris avtalets mål.

Vi yrkar

- **1. att MP antar de vetenskapliga bevisen/rapporten från EAT-Lancet-kommissionen,**
- **2. att partistyrelsens arbeta fram ett ”EAT-program” utifrån rapporten som kan anammas på kommunal nivå samt rikstäckande nivå,**
- **3. att MP ska påbörja ett samarbete med EAT-Lancet Commission.**

Partistyrelsens yttrande:**Avslag**

Det finns många intressanta aspekter i EAT-Lancet rapporten, men vi som parti kan inte enbart utgå från en enskild rapport som grund i vår politik. Vi ställer oss också väldigt tveksamma till rapportens skiss på en global diet. En hållbar och robust livsmedelsförsörjning handlar i väldigt hög utsträckning om att på ett hållbart sätt hushålla och nyttja våra lokala resurser som vår jordbruksmark och de lokala kretsloppen av växtnäringämnen. Det handlar också om hur vi odlar marken och hur vi föder upp djuren som ger oss mejeriprodukter, ägg och kött. Det är självklart att vi i den rika delen av världen ska minska vår köttkonsumtion, av såväl resurs- som hälsoskäl, men en global malldiet som inte tar hänsyn till de lokala förutsättningarna kommer bara gynna storföretagen och ge en ännu mer globaliserad och ensartad livsmedelsmarknad än den vi har idag.

6A15. Minska plastens miljö- och klimatpåverkan

Inlämnad av: Rebecka Hovenberg

Stöds av: Klimatnätverket, MP Östergötland, MP Linköping, Martin Arvidsson, Angelika Lindahl, Anna Skrapste, Anna Nilsson Örnestrand, Anneli Englund, Aron Knifström, Åke Askensten, Birgitta Rydhagen, Britta Kahanpää, Göran Nordström, Gösta Evén, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Jenny Ivner, Jiang Millington, Kalle Persson, Kenth Carlson, Lars Olert, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Margareta Fransson, Maria Kjellberg, Nickie Excellie, Peter Östevik, Fredrik Olsson, Take Aanstoot, Thomas Rödin

Av det avfall som produceras i dagens samhälle orsakar plastfraktioner särskilda problem. Plast kommer oftast av en fossil råvara. Det är mycket svårnedbrytbart, vilket innebär att den finns kvar under mycket lång tid i vårt ekosystem och kan orsaka stora skador för exempelvis djurlivet, både på land och i vatten. Nya kunskaper kring mikroplaster förstärker denna problematik. Vidare är plastavfall ofta uppblandat med andra fraktioner, till exempel trä och textilier, vilket försvårar effektiv materialåtervinning. En övergång till plast med förnybart ursprung minskar plastens klimatpåverkan men nedskräpningsproblematiken kvarstår.

Materialåtervinning är en bra metod för att få ut mer nytta av den plast som sätts på marknaden. Tekniken för materialåtervinning blir ständigt bättre men räcker idag inte till för att hantera hela plastutmaningen. Även med dagens bästa tillgängliga teknik ger materialåtervinning en hel del spill som tyvärr inte kan användas till annat än energiåtervinning. När det gäller återvunnen plast så är efterfrågan på marknaden fortfarande låg, vilket bland annat beror på att den håller lägre kvalitet än ny plast. En orsak till det är att plast slits vid användning och materialåtervinning vilket försämrar dess egenskaper och användbarhet. Det i sin tur innebär att den inte kan användas till lika kvalificerade produkter som tidigare.

Ju högre upp i avfallstrappan vi kan hantera vårt plastavfall desto mindre blir miljö- och klimatbelastningen. Våra avfallsutmaningar tar sin början i tillförseln av avfall och det är också

där vi i första hand måste sätta in åtgärder. Det effektivaste sättet att hantera plastavfall är att minska tillförseln av ny plast. Problemet idag är att styrmedel och regelverk tenderar att fokusera på metoder för att ta hand om och behandla avfallet. Inte för att påverka de som tillför plasten till samhället eller skapar efterfrågan. Det som behövs är istället effektiva styr signaler till både producenter och konsumenter för att minska mängden ny plast i samhället.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa någon form av avgift/skatt på tillförsel av avfall. Idag har det inga ekonomiska konsekvenser för producenter/importörer att skapa avfall,**
- **2. att MP verkar för att införa nya och/eller utökade krav på ecodesign. Det kan exempelvis handla om att förbjuda vissa typer av färgade plaster, förbud mot att blanda vissa material osv,**
- **3. att MP verkar för att införa producentansvar för fler avfallsfraktioner, exempelvis textil, plastpåsar, saftflaskor eller leksaker så vi får till effektiva insamlingssystem,**
- **4. att MP verkar för att främja användningen av återvunnet material. Idag är efterfrågan väldigt låg då nya material är billigare. Det skulle exempelvis kunna ske genom minskad moms på varor som innehåller en viss del återvunnet material,**
- **5. att MP verkar för att införa förbud mot engångsartiklar i plast.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Att på olika sätt minska plastens miljö- och klimatpåverkan är en viktig pusselbit i att ställa om till ett hållbart samhälle. Inte minst det som motionären lyfter om att minska tillförseln av plast i systemet. MP verkar för att Sverige sätter som mål att gå över till en helt cirkulär ekonomi och vi vill se en översyn av hur cirkulära affärsmodeller kan främjas. De förslag som motionären lägger är i linje med detta.

Under denna mandatperiod kommer en omfattande grön skatteväxling att ske, bland annat kommer en skatt på förbränning av avfall införas. I januariavtalet finns också ett antal åtgärder med för att stärka utvecklingen av en resurseffektiv och cirkulär ekonomi. Spridningen av mikroplaster ska förhindras bland annat genom förbud mot mikroplaster i fler produkter, förbud mot onödiga plastartiklar och avgift/skatt på engångsartiklar. Sverige ska inom EU driva på för utfasning av all engångsplast. En översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter kommer att göras och ytterligare steg som gör det enklare för hushåll att återvinna och återbruka ska tas, bland annat genom att producentansvar för textilier införs. Krav på pant ska omfatta fler produkter, som exempelvis batterier, mobiltelefoner och annan elektronik.

Momsreglerna regleras av EU och MP anser att dessa bör förändras så att det blir möjligt att nationellt differentiera momssatserna för ökad styrning utifrån hållbarhetskriterier.

6A16. Förbud pälsfarmar

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Britta Kahanpää, Emanuel Alvarez, Martin Gustafsson, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Magdalena Lindstrand, Mikael Vilbaste, Peter Östevik, Sofia Kamlund

Då det strider mot djurskyddslagar att ha djur på det sättet i trånga burar och att det är hemskt att döda djur bara för att människor vill ha kläder när kläder görs och kan göras av många andra naturliga material som inte kommer från djur. Det är ytterst onödigt och skamligt att minkfarmar och andra pälsfarmar finns.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för ett förbud mot att föda upp djur i fångenskap för att sedan få dem på deras päls (att det blir förbjudet att ha pälsfarmar).**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP vill förbjuda att djur hålls endast för pälsändamål, och det är något som anges i vårt partiprogram.

6A17. Trådlös teknik

Inlämnad av: Alice Abbas

Stöds av: MP Karlshamn, Angelika Lindahl, Jan Lindholm, Kenth Carlson

Ett hållbart samhälle utan ständig exponering för skadlig strålning från trådlös teknik. När bärbara datorer, bredbandsroutern, surfplattan eller mobilen kopplas upp med trådlös teknik, exempelvis wifi, mobilt bredband eller blåttand (Bluetooth) innebär det att kommunikationen går via luften med hjälp av sändare som sänder ut höga nivåer av mikrovågsstrålning/radiofrekvent strålning. Denna strålningen har av världsomfattande forskning påvisats mycket skadlig för människors hälsa, men påverkar även växter och djur. Exempelvis avger en Ipad3 0,5-0,8 W/kg vid uppkoppling mot wifi resp-UMTS/3G och en Iphone5 avger 0,1-0,6 W/kg vid uppkoppling mot wifi resp-UMTS/3G. Dessa nivåer av strålning är betydligt högre än de nivåer som forskningen visat orsakar DNA-skada i celler på 0,05 W/kg för 3G/UMTS, enligt Strålskyddsstiftelsen, Swedish Radiation Protection Foundation (SRPF).

Utöver mikrovågsstrålning som trådlöst uppkopplade bärbara datorer och andra Internet of Things (IoT) - (vardagsföremål som t ex hushållsapparater, kläder och fordon med inbyggd elektronik och internetuppkoppling) avger, så sänder dessutom alla datorer ut elektromagnetiska fält. Vetenskapliga undersökningar har fastställt att dessa fält hos en bärbar dator är högre än de som rekommenderas av TCO och SWEDAC. Världshälsoorganisationen och Förenta Nationernas samarbetsorganisation IARC (International Agency for Research on Cancer) som utför laboratorie- och epidemiologisk forskning för att internationellt bekämpa

cancer, har klassat strålnings formerna “som möjligen cancerframkallande” på grund av att de i upprepad forskning visats orsaka cancer. Samtidigt som flera experter och forskare anser att klassificeringen bör skärpas till högsta graden.

Ytterligare har flera studier genomförts på ämnet oxidativ stress och/eller DNA-skador i samband med exponering för radiofrekvent eller mikrovågsstrålning samt lågfrekventa elektromagnetiska fält. En av dessa är en studie av Dr. Henry Lai, Professor vid Washingtons Universitet som bekräftat att strålningen kan förorsaka DNA-skador som kan förändra den normala strukturen på cellernas DNA. Om skadan inte repareras kan detta orsaka sjukdomar i arvsmassan. Studierna visar även att radiofrekvent strålning eller mikrovågor och lågfrekventa magnetfält även ger upphov till oxidativ stress som skapar en obalans i kroppens försvar och produktion av skadliga reaktiva syreradikaler. Detta kan senare leda till olika sjukdomar bland annat neurodegenerativa sjukdomar som Alzheimers, ALS och hjärt- och kärlsjukdomar.

Vidare visar forskning att barn är känsliga för strålningen då deras nervsystem och hormonsystem fortfarande är under utveckling. Dessutom kan ett barns huvud absorbera dubbelt så mycket strålning som en vuxens, då barn har mindre huvud och tunnare skallben. Av denna anledningen så är risken för hjärntumör hos barn som börjar använda mobiltelefon/trådlös telefon innan 20 års ålder högre än för vuxna mobilanvändare. Därtill är fosterstadiet extra känsligt och exponering för strålning under detta stadie kan leda till missfall eller medfödda missbildningar och beteendestörningar hos barnet eller sjukdomar senare i livet.

IT verktyg i skolan

Under de senaste åren har användningen av surfplattor och bärbara datorer ökat kraftigt i grundskolan, grundsärskolan, förskolan och gymnasiet. Enligt skolverkets regelbundna undersökningar om IT användningen i skolan, så gick det inom grundskolan i genomsnitt 3 elever per dator/surfplatta 2012. Medan den senaste undersökningen 2016 visar siffran 1,8 elever per dator. Användningen av datorer/surfplattor har även ökat bland lärarna, där tre av fyra grundskollärare hade tillgång till egen dator 2012 gentemot att nästan alla lärare på grundskolan fick tillgång till egen dator 2016. Då många elever och lärare i ett klassrum samtidigt kopplar upp sina datorer trådlöst mot internet blir mikrovågsstrålningen, och de elektromagnetiska fälten i klassrummet och i hela skolan därför extremt hög.

Vidare har det även blivit vanligt att skolor ger eleverna personliga lånedatorer/surfplattor som utöver att finnas med i klassrumsundervisningen ska tas med hem av eleverna efter skolan, detta leder till att barnet använder dator/surfplatta i större omfattning och fortsätter att exponeras för strålningen även utanför skolundervisningen. I vissa kommuner som Karlshamn och Nordmalings kommun m.fl så ges dessa lånedatorer ut redan i första klass. Och målet i Skolverkets it-strategi från 2016 är att alla elever i grundskolan ska ha tillgång till egen dator 2019.

Psykisk ohälsa

Undersökningar från bland annat National Center for Biotechnology Information (NCBI) har

visat på att exponering för den trådlösa tekniken, elektromagnetiska fält och mobilstrålning kan leda till ökad psykisk ohälsa, och bland annat symtom som nedstämdhet, depressioner, ångestattacker, sömnsvårigheter och stresskänsla. Undersökningen belyste även att minskat mobilanvändande hos höganvändare kunde stabilisera den psykiska hälsan. En avhandling av forskaren Sara Thomée vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet 2012, bekräftar att unga som använder mobil och dator i högre grad också löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa. Avhandlingens slutsats är att det förebyggande folkhälsoarbetet bör inkludera råd för hälsosam teknikanvändning. Forskning visar vidare att strålning har en stress effekt på hjärnan som stör ämnes-produktionen av bland annat dopamin, melatonin och serotonin som är viktiga för psykiskt välbefinnande.

Vidare kan man i samband med att användningen av trådlösa IT verktyg kraftigt ökat i samhället, se en lavinartad ökning av den psykiska ohälsan och särskilt en ökning av stress, oro symtom och depressioner bland barn och unga. Samtidigt som förskrivningen av antidepressiva läkemedel ökar kraftigt, och allra mest bland barn där det skett en tredubbling på tio år, och där förskrivningarna till barn i åldern 10-14 år har ökat med 204 procent under samma period, enligt Socialstyrelsen. Skolsköterska och lektor vid Högskolan i Kristianstad, Pernilla Garmy tror här att den psykiska ohälsan som ett resultat av en ökning inom hela ungdomsgruppen finns i miljöer där de flesta unga vistas, bland annat i skolmiljön.

Regleringar inom Europa

År 2011 rekommenderade Europarådet att trådlös teknik inte skulle användas i skolan och förskolan på grund av riskerna, samtidigt som Europarådet uppmanat medlemsländerna att informera allmänheten om riskerna med WiFi användning, med särskilt fokus på barn. Idag är flera Europeiska länder föregångare i frågan och har vidtagit kraftfulla åtgärder och infört regleringar för att skydda barn och vuxnas hälsa mot strålningen. Ett exempel är Frankrike som 2013 röstade för användning av fast uppkopplad interntanslutning i skolor istället för WiFi. Frankrike har även avinstallerat WiFi på kommunala byggnader. Både i Frankrike och i Belgien måste dessutom en mobilstrålningsvärde framgå vid köpet. I Belgien har man även infört varningstexter på mobiltelefoner om strålningens effekt på hälsan med instruktioner om säkrare användning. Några andra europeiska länder som har infört liknande regleringar för att begränsa strålningen från trådlös teknik är Österrike, Luxemburg, Italien, Polen, Ungern, Bulgarien, Spanien och Ryssland.

För att främja barn och vuxnas fysiska och psykiska hälsa och för ett hållbart samhälle där individen inte ska tvingas till ständig exponering för skadlig strålning från trådlös teknik **yrkar jag**

- **1. att MP verkar för att det förebyggande folkhälsoarbetet inkluderar varningar om hälsorisker vid användning av mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter, samt ger råd för säkrare teknikanvändning,**

- **2. att MP verkar för ett förbud av WiFi/trådlöst nätverk på förskolor, skolor, sjukhus och vårdhem,**
- **3. att MP verkar för ett förbud mot att skolor ger ut surfplattor, bärbara datorer eller andra IoT produkter till elever,**
- **4. att MP verkar för en avinstallering av WiFi/trådlöst nätverk på statliga/kommunala byggnader och inom kollektivtrafiken,**
- **5. att MP verkar för införandet av en strålningsfri avdelning på tåg likt tysta avdelningen, där ett förbud mot användning av mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter ska gälla,**
- **6. att MP verkar för införandet av en obligatorisk varningstext med instruktioner om säkrare användning vid försäljning av mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter,**
- **7. att MP verkar för införandet av en obligatorisk märkning på mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter där produktens strålningsvärde ska framgå vid köpet,**
- **8. att MP verkar för att införa obligatoriska varningstexter i samband med reklamer av mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter,**
- **9. att MP verkar för att införa en obligatorisk märkning med rekommenderad åldersgräns på förpackningar till mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och andra IoT produkter, som även ska framgå vid online köp och i reklamer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionären pekar på ett antal problem och besvär som kan upplevas av trådlös teknik. Trots att forskning om elöverkänslighet har pågått under många år har inga resultat kommit fram som kan förklara sambanden mellan elektromagnetiska fält och elöverkänslighet. Med hänvisning till forskningsläget anser Socialstyrelsen att det saknas bevis för att elöverkänslighet är en sjukdom. Elöverkänslighet är därmed inte en medicinsk diagnos. Det råder dock inget tvivel om att det finns personer som upplever svåra besvär och lider i närheten av elektrisk utrustning. Elöverkänslighet är en erkänd funktionsnedsättning och riksorganisationen Elöverkänsligas Riksförbund har därigenom, i likhet med andra funktionsrättsorganisationer, rätt till statsbidrag.

Motionären föreslår ett antal åtgärder för att minska exponering för strålning från mobiltelefoner, surfplattor m.m. För mobiltelefoner finns det redan idag ett gränsvärde (SAR-värde) för hur mycket energi kroppen tar upp från telefonens radiovågor, och SAR-värdet ska anges i manualen till mobiltelefonen. När det gäller surfplattor och bärbara datorer finns inga motsvarande krav. Samtidigt är en av de mest effektiva åtgärderna för att minska exponering för elektromagnetiska fält att öka avståndet till den använda utrustningen. Den avgjort största exponeringen för radiofrekventa fält kommer från användningen av den egna mobiltelefonen då den används för samtal och samtalet sker med mobiltelefonen nära

huvudet/kroppen.

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten, som baserar sina beslut på den samlade forskningen, är nuvarande gränsvärden och regler tillräckliga.

6A18. Förändring av andelstal för enskilda vägar

Inlämnad av: Maria Kjellberg

Stöds av: MP Kungälv, Gabriella Rehbinder, Lottie Lord, Martin Paterson, Myrna Persson, Sixten Thames, Dorita Dahlén, Sven Hansson, Tina Wallenius, Anders Lindbäck

En stor del av av Sveriges enskilda vägar ingår i dag i vägsamfälligheter och fastigheternas del i samfälligheten bestäms genom ett andestäl.

Alla dessa samfällighetsföreningar varierar i storlek och omfång. Kostnaden för att hålla andelstalen aktuella är höga därför har många av dessa inaktuella andelstal. En kartläggning visar att minst 5000 lantmåteriförrättningar skulle behövas varje år för att åtgärda felaktigheterna i andelstalen. Det finns exempel på långa handläggningstider från lantmäteriet på uppemot 3 års väntan för åtgärd. En översyn av regelverket som sänker kostnaden för ändring av andelstal och samtidigt underlättar Lantmäteriets arbete bör övervägas.

Största delen är vägsamfälligheter, då största delen av Sveriges vägnät består av enskilda vägar. Det finns idag totalt ca 45 000 mil varav 7800 har statligt bidrag. En del av dessa har även ett kommunalt bidrag.

Ett förslag till lösning för samfälligheterna vore att det förändrades så att samfällighetens styrelse själva kan ändra andelstalen. Beslut om ändring ska därefter kunna tas på samfällighetens årsstämma med kvalificerad majoritet och beslutet ska sedan godkännas av lantmåterimyndigheten innan registrering sker. Förslaget innebär att Lantmäteriets resurser kan nyttjas till mer angelägna ärenden och att handläggningstider och kostnader för andelsförändringar skulle minska drastiskt. Det skulle innebära att registret över andelsägare skulle vara årligen aktuellt inom vägsamfälligheterna vilket även skulle gynna myndigheten.

Miljöpartiet i Kungälv

Vi yrkar

- **1. att MP ställer sig bakom de intentioner som framförs i motionen om enskilda vägar.**
- **2. att MP stödjer en översyn av hanteringen och möjligheterna till förändringar inom de lokala föreningarnas fördelning av andelstalen inom samfälligheten.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Bifall till det som motionen föreslår att stödja en översyn av hanteringen av enskilda vägars samfällighetsföreningar möjligheter till förändring av andelstal. I viss mån verkar det finnas ett utrymme att genomföra det som motionen föreslår, men det verkar bygga på vilka beslut som finns i samband med att den första förrättningen har skett, då vägsamfälligheten bildades. Det verkar vara möjligt att en vägsamfällighets styrelse kan komma överens med fastighetsägarna om förändrat andelstal och, att både fastighetsägare och styrelse undertecknar en sådan förändring och att Lantmäteriet godkänner denna. Men det verkar även vara som motionen framhåller att kostnaden för att hålla andelstalen aktuella är höga, handläggningstiderna är långa och regelverket inte helt enkelt att ta till sig.

6A19. Matbutiker får inte slänga ätbar mat

Inlämnad av: Johan Wendel

Stöds av: Grön Ungdom, Sandra Callenberg, Astrid Eriksson Tropp, Axel Andersson, Emma Kuparinen, Karl Kilbo Edlund, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, LennART Frostesjö, Leon Mc Manus, Lisa Hellsing, Liv Ahlqvist Juhlin, Magdalena Lindstrand, Nora Sverredal, Oskar Forsberg, Rickard Hansson, Samuel Plumppu, Sigrid Jämtning, Theodora Helander, Thomas Rödin

Frankrike blev 2016 det första landet att förbjuda mataffärer att slänga mat som inte blivit såld. Om butiken vill göra sig av med mat som inte blivit dålig måste maten istället skänkas bort. Detta kom som ett gensvar på det enorma matsvinnet tillsammans med att s.ka dumpster diving börjat bli väldigt stort i Frankrike och man oroade sig över riskerna människor utsatte sig för. Sverige har idag ett enormt matsvinn på totalt 1,3 miljoner ton matavfall per år.

Att skapa en liknande lag som den i Frankrike ger en stark signal till matbutikerna att planera sina inköp bättre, därmed minska matsvinnet. Utöver det kommer det alltid finnas mat för soppkök och annan välgörenhet. Som en konsekvens har det i Frankrike bildats helt nya affärer som samlar ihop och sorterar maten snabbköpen vill slänga och ger bort den eller säljer den för nära noll. Ett bra tillskott för de som har det sämre ställt och utan riskerna som dumpster diving kan medföra.

Vissa produkter i Sverige idag som rå fisk, kött och fågel har en "sista förbrukningsdag" då inte produkten längre får säljas eller skänkas på grund av hälsorisker. Detta vill inte denna motionen påverka utan detta gäller fullt ätbar mat som slängs för att den antingen passerat bäst före datum eller bara för att skapa ny plats på hyllorna. Exempelvis kring vissa säsonger som jul köper affärer in stora mängder produkter som kanske ej blir sålda. Det blir ibland enklare för butikerna att slänga allt än att det tar upp lagerutrymme under ett helt år tills det igen blir efterfrågan på produkterna.

Att få igenom en liknande lag kräver självklart kringliggande lagstiftning kring hur maten skall ges ut till välgörenhet vem som ansvarar för sortering etc. Lagen har dock existerat ett tag i Frankrike nu och Sverige har stor möjlighet att luta sig på det Frankrike lärt sig när vi anpassar denna lagstiftning efter Sveriges unika behov. Miljön idag behöver alla lösningar som finns för att minska överkonsumtionen. Matsvinnet behöver sluta nu. Vi yrkar därför:

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att förbjuda butiker att slänga ätbar mat, den skall behållas eller skänkas i riktlinjer med den lagstiftning som existerar i Frankrike.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP driver redan att grossister, stora restauranger, mataffärer och andra som hanterar stora mängder mat ska förbjudas att slänga ätbar mat.

6A20. Förbud mot nitrit

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Barbara Conte, Annika Fundin, Göran Nordström, Jan Ryden, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Marcus Nordlund Oja, Sidney Holm, Ylva Wahlström Ödmann

Färgämnet nitrit är dödligt skadligt för människokroppen. Kopplingen mellan tarmcancer som till exempel ändtarmscancer och nitrit är stark. Min sambos mamma, Anita, har överlevt tarmcancer. Anita får nu leva med en stomipåse (bajspåse som sitter utanpå magen). Hon lever, men hon kunde ha avlidit. Läkaren sa att det berodde på att hon ätit rött kött. En annan person i Hallstavik, Kennet Larsson, säger att ingen ska behöva uppleva tarmcancer som han har gjort. Han bodde på toaletten. Den läkaren sa också att det berodde på att han ätit rött kött. Tack vare att Stockholms landsting skickade ut provrör för bajsprov till alla äldre män, upptäcktes tarmcancer. Kennet överlevde. WHO klassade 2015 rött kött lika farligt som rökning.

Det röda i köttet är nitrit, har inget med bevarandet av köttet att göra, utan är bara ett färgämne. De som äter rött kött, tror att köttet är färskt, eftersom de tror att det röda är blod. För det första lever sig blod, men de verkar inte folk tänka på. Nitrit omvandlas till nitrosaminer och kan skada DNA redan efter en halv timma, enligt TV-programmet Vetenskapens Värld. Processat kött, det vill säga korv eller leverpastej, ökar risken för cancer i bukspottkörteln, visar en svensk forskningsartikel publicerad i ansedda British Journal of Cancer.

Det är inte köttet i sig i charkuterivaror, som korv, bacon och leverpastej, som ökar risken för cancer, utan de ämnen som tillsätts för att öka hållbarheten, säger Susanna Larsson docent i epidemiologi vid Karolinska institutet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att nitrit förbjuds i mat, hälsoprodukter, smink, djurfoder och i medicin.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Natrium- och kaliumsalter av nitrit och nitrat är tillåtna som livsmedelstillsatser i EU. De

tillsätts till mat för att öka hållbarheten och för att förhindra tillväxten av skadliga mikroorganismer som i vissa fall kan orsaka livshotande förgiftning. Nitrit, tillsammans med nitrater, tillsätts också till kött för att hålla köttet rött och för att ge köttet smak.

Nitrit och nitrat kan reagera med andra ämnen vi äter och bilda nitrosaminer. Nitrosaminer kan också bildas både när man producerar och när man tillagar livsmedel som innehåller nitrit, till exempel bacon. Den största källan till nitrosaminer är tobaksrökning. Risken för cancer kopplat till nitrosaminer är omdebatterad. Nyligen gjorde EU:s livsmedelssäkerhetsmyndighet en uppdaterad riskanalys av nitrit och kom då fram till att de nivåer av nitrit som finns inom EU är säkra, utifrån en genomgång av den forskning som finns fram till i dag.

Den som vill undvika nitrit som livsmedelstillsats kan redan idag välja KRAV-märkta livsmedel, där användningen av nitrit som livsmedelstillsats inte är tillåten. Då det gäller de övriga användningsområden som anges i motionen ser vi ett stort behov av en tydligare konsumentupplysning så att man kan välja bort dessa produkter.

Sammanfattningsvis ser partistyrelsen inget behov av ett förbud mot nitrit i mat eftersom ämnet fyller en funktion i att minska livshotande bakterietillväxt i mat och att de nivåer som finns i maten inom EU bedöms vara säkra. Det finns också möjlighet att välja nitritfria alternativ redan idag.

6A21. Återbruk och återvinning istället för nya gruvor

Inlämnad av: Agnita Wärn

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Hjortenskiöld, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Rickard Hansson, Tina Wallenius

Jag vill ha en hållbar mineralförsörjning.

Ur Naturskyddsföreningens Mineral policy: Vi föreslår en mineralhierarki, liknande den som finns för avfall. Mineralhierarkin är en prioriteringsordning som utgår från samhällets behov av mineral, istället för utgångspunkt om vilka mineraler som går att bryta.

Mineralindustrin är ett hot mot oersättliga naturvärden, vattenförsörjning, turism, samisk kultur och renskötsel, människors närmiljö, friluftsliv med mera.

Exploatering av nya områden för gruvor och täkter står allt oftare i konflikt med människor, natur och miljö. Många naturskyddade områden blir utsatta för intresse att exploatera.

Avfallshögar blir liggande efter misslyckade brytningar.

Ännu finns i landet relativt rika fyndigheter, låga avgifter och ”generösa” lagregler faktorer som gör att Sverige pekats ut som ett av de bästa länderna i världen för gruvverksamhet. Vilket ger just de brister i hänsyn till andra intressen som blivit ett allt större problem. Lagstiftningen bör ändras i grunden så att miljön och andra samhällsintressen blir avgörande inte privata vinstintressen. Vi är övertygade om att det är möjligt att åstadkomma en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar mineralförsörjning.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att göra om lagstiftningen för att åstadkomma en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar mineraförsörjning.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Motionen är en bra sammanfattning av andemeningen med partiets mineralpolitik. Mycket av det som lyfts har bland annat drivits i den riksdagsmotion som lades så sent som i höstas.

6A22. Förbud utvinning av sand/ grus ur Östersjön och Bottniska viken

Inlämnad av: Sten-Ove Hermansson

Stöds av: MP Värnersborg, Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Aron Knifström, Annika Fundin, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Hampus Rubaszkin, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Lisa Hellsing, Peter Östevik

Sand är en ändlig resurs. Den används till största delen som ballast till cement och betong. I Sverige importeras sand eller så krossas berg av lämplig kvalitet till sand. En liten del har tagits upp från Sandhammars bank utanför Ystad. Den har används till strandfodring av Ystad-Sandskog. I dag råder inget förbud att ta upp sand ur Östersjön eller Bottniska viken. För att ta upp sand från sjöbotten används Sticksugning, som orsakar en djuphåla med syrebrist. Släpsugning orsakar långa grunda rännor. Vid ytterligare Släpsugning på samma plats ökar vattendjupet. När utvinning sker så rörs bottensedimentet upp. Turbiditeten, grumling av vattnet ökar och påverkar bottenlevande organismer på ett negativt sätt. Kort sagt ödelägger ekosystem. Även topografin påverkas och kan förändra hydrodynamiken. Vågorna blir högre och vågriktningen kan ändras. Stränderna får ökad erosion (abrasion). Östersjön och Bottniska viken är ett unikt och känsligt habitat. Därför måste de bevaras orörda.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för, att förbjuda utvinning av sand/grus ur Östersjön och Bottniska viken.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Det finns ett omfattande regelverk för sandutvinning i Sverige och MP verkar alltid för att vi ska vara restriktiva med våra naturresurser såväl på land som i havet.

6B01. Totalförbjud bruk av djur på cirkus

Inlämnad av: Alina Koltsova

Stöds av: Albin Evertsson, Alice Abbas, Anders Bältsjö, Anneli Englund, Axel Andersson, Britta Kahanpää, Daniel Egonsson, Elias Fjellander, Emanuel Alvarez, Martin Gustafsson, Esther O'Hara, Filip Pontelius, Göran Nordström, Harriet Olsén, Jiang Millington, Johan Wendel, Karmapriya Muschött, Kristian Ek, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Liv Ahlqvist Juhlin, Micke Seid, Mikael Vilbaste, Nickie Excellie, Oskar Forsberg, Oscar Askling, Patrik Blom, Robin Holmberg

Den 1 januari 2019 började förbudet mot bruk av sjölejon och elefanter i cirkus att träda i kraft. Detta förbud ingår i de åtgärder i propositionen Ny Djurskyddslag (2017/18:147) som vi i Miljöpartiet ihop med Socialdemokraterna i regering fattade beslut om. Det finns också redan förbud mot bruk av apor, rovdjur (undantag hundar och katter), säldjur, noshörningar, flodhästar, hjortdjur (undantag renar), giraffer, kängurur, rovfåglar, strutsfåglar och krokodildjur i cirkus.

Totalt 21 nationer i världen har totalförbjudit djur på cirkus, varav 11 ligger i Europa. I Sverige är det fortsatt tillåtet med djur på cirkus, om än med restriktioner med vilka arter som får användas. Även om en del cirkusar avstår frivilligt, även om det redan finns förbud mot ovan nämnda djur och även om det finns krav för hälsoundersökning av veterinär, hälsointyg, uppdaterade pass etc är det fortsatt tillåtet att ha t.ex. kameler, renar och nötkreatur som cirkusdjur. Sverige säger sig värna om djurrätt men har uppenbarligen en del kvar att jobba på. Det är förstås föredömligt med vår senaste tillskott i djurskyddslagen, men vi kan bättre.

Många djur far mycket illa av att vistas i cirkus där de tvingas leva i miljöer som är onaturliga och som är mycket fysiskt och psykiskt påfrestande. De tvingas resa under långa transporter, har förekomligen begränsat utrymme att leva på och får ofta utstå misshandel och övergrepp i samband med att de tvingas lära sig uppträda. Det är högst mycket olämpligt att barn som går på cirkus ska få en felaktig bild av djurens naturliga beteende och att de ska se en slags samhällelig acceptans för offentlig djurplågeri. Det ger en bild av att underhållning ska ske på djurens bekostnad och att djur är lika med underhållning.

Vi yrkar:

- **1. att MP ska verka för att driva frågan att införa ett totalförbud mot bruk av djur på cirkus.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MPs linje då det gäller djur på cirkus är att det endast ska vara tillåtet med djur som sedan länge är domesticerade (djur som under lång tid hållits av människor), som t.ex. hundar och hästar, djurslag där det även förekommer tävlings- och utställningsverksamhet. Utifrån detta är vår linje att djurskyddslagstiftningen ska lista vilka djurslag som är tillåtna att ha på cirkus. Dit har vi ännu inte nått i den svenska lagstiftningen och därför har vi på kort sikt verkat för att dagens

lagstiftning, som listar vilka djurslag som inte är tillåtna att visa på cirkus, utökas, och precis som motionärerna anger så har MP drivit igenom att förbudslistan nyligen utökats med elefanter och sjölejon.

Precis som all annan djurhållning omfattas djur som förevisas på cirkus av djurskyddslagstiftningen och har alltså att leva upp till lagstiftningens krav, som bl.a. handlar om att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende), och att beteendestörningar förebyggs. De exempel som motionärerna tar upp är givetvis oacceptabla, men det är också allvarliga anklagelser som man bör ha belägg för när man framför dem.

6Bo2. Bättre djurhållning av hönsfåglar

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Christina Waldenström, Annika Fundin, Gunilla Lysell, Josefin Östevik, Kim Sundqvist, Lisa Helsing, Magdalena Lindstrand, Malin Sommanö, Sixten Thames, Sofia Kamlund

Idag får man enligt Jordbruksverket ha 9 höns per kvadratmeter, dvs 11 cm² per höna. Mycket trångt. Hönsen skadas förstås. När hönsen får tillräckligt med plats, börjar de röra sig i flock, dvs deras liv blir bättre. Genom att göra det bättre för hönsen, blir djurhållningen dyrare och därmed höjs priserna på ägg. De som köper ägg borde betala det pris som det kostar att hålla friska höns med ett värdigt liv, om än så kort. Slaktkyckling lever 5 veckor. Barbariskt, vi borde ha kommit längre i vår hantering av djur.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att varje höna ska ha minst 1 kvadratmeter.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Att fastställa vilka måttbestämmelser som ska gälla för en viss djurhållning ser vi inte som kongressens uppgift, däremot har vi som parti ett ansvar att driva en djurpolitik som leder till en djurskyddslagstiftning där djurens rätt till naturligt beteende garanteras och där djurens välfärd främjas. 9 höns per kvadratmeter innebär att varje höna har tillgång till en yta på 1 111 cm² (inte 11 cm²), vilket motsvarar en kvadrat på ca 33x33 cm. Även detta är trångt, men det som motionären föreslår, 1 kvm per höna, uppfylls inte ens i dagens regler för ekologiska ägg, som ju är utformade för att ge en god djurvelfärd. Inom KRAV är utrymmeskravet maximalt 6 hönor per kvm.

6B03. Accelerera utvecklingen av djurfria forskningsmetoder

Inlämnad av: Sofia Kamlund

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Hjortenskiöld, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Martin Gustafsson, Annika Fundin, Ingela Möller, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Lena Östholm Munkberg, Malin Sommanö, Peter Östevik

Sveriges och EUs lagstiftning skiljer sig åt när det gäller definitionen av ett djurförsök. I EUs definition innefattas enbart djur som utsatts för någon form av ingrepp i forskningssyfte, medan det i den svenska definitionen innefattar alla djur som används i forskning - oavsett lidande.

I Sverige användes år 2016 350 000 djur i försök som innefattas inom EUs lagstiftning och ytterligare nästan 7 miljoner försöksdjur enligt den Svenska lagstiftningen. Den stora skillnaden är att fiskarna som används i provfiske räknas i Sverige. De flesta av försöksdjuren inom EUs definition användes inom grundforskning och på genmodifierade djur, främst möss.

Plågsamma djurförsök utsätter ofta försöksdjuren för stort lidande och är etiskt problematiska. Dessutom har djurförsök dålig överföring till människor. Över 90 % av de läkemedel som blir godkända i pre-kliniska försök når aldrig marknaden. Den vanligaste orsaken till detta är att djurförsöken är dåliga på att förutspå toxicitet och effektivitet hos människa. På samma vis finns det självklart också läkemedel som inte blir godkända i pre-kliniska studier och därför aldrig når människor, men som hade fungerat utmärkt för oss. Det är därför av största vikt att forskningen utvecklar bättre metoder, som mer liknar oss människor än vad försöksdjur gör, samtidigt som de är utan lidandet som djurförsök ger.

Ett steg för att lyckas med detta är att ta fram en handlingsplan för utfasning av djurförsök. Detta har redan gjorts i Nederländerna och de har uttryckt en vilja att fler länder följer i deras fotspår för att underlätta övergången. Dessutom måste mer pengar avsättas specifikt för utveckling och forskning med alternativ. Ett sätt är att det för varje statliga forskningsanslag som beviljas till projekt med djurförsök också avsätts 15 % av anslaget summa till en fond enbart för alternativa metoder.

För att få utföra djurförsök krävs ett godkännande av en etisk nämnd. Nämnden består av 14 ledamöter, varav två är jurister, och övriga är uppdelade på hälften forskare och djurförsökspersonal och hälften lekmän. Av lekmännen kan två komma från djurrätts- och skyddsorganisationer. Ledamöterna har inget stöd och ansökningarna är ofta omfattande och svåra att sätta sig in i. Tills dess att alla djurförsök är ersatt behöver de etiska nämnderna fungera på ett tillfredsställande sätt och ha resurser för att utföra sitt uppdrag på ett bra sätt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det för varje forskningsanslag till forskning med djurförsök avsätts 15 % av anslaget till en fond som bara får användas till forskning med alternativa metoder för att säkerställa att den alternativa forskningen har resurser nog att utvecklas,**

- **2. att MP verkar för att Sverige tar fram en handlingsplan för utfasning av plågsamma djurförsök, likt den som tagits fram i Nederländerna,**
- **3. att MP verkar för att de etiska nämndernas sammansättning utvärderas och tillförs resurser så att ledamöterna kan få stöd från personer med veterinärmedicinsk och etologisk kunskap, samt kunskap om alternativa metoder.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, bifall attsats 2, besvarad attsats 3

Ny attsats 1 från partistyrelsen:

- **att MP ska verkar för att forskningsanslagen för att utveckla djurfria forskningsmetoder ökar.**

Ny attsats 2 från partistyrelsen:

- **att MP ska verkar för att djurförsök som leder till större lidande än vad som angetts i den djurförsöksetiska ansökan ska kunna avbrytas.**

Att främja utvecklingen av djurfria forskningsmetoder är viktigt ur flera aspekter. För MP, som har som mål att djurförsök fullt ut ska ersättas av djurfria metoder, är givetvis hänsynen till djuren det centrala motivet. Men det finns också kvalitetsskäl – de djurfria metoder som blir alltmer vanligt förekommande ger ofta information som är direkt relevant för processer i den mänskliga kroppen och i dessa metoder finns också större möjlighet att renodla försöken utifrån den mekanism som ska studeras. Sverige är en stark forskningsnation inom Life Science, och ökad forskning på alternativ till djurförsök kan göra Sverige till en ledande nation på området. Nederländerna har ett högt anseende då det gäller djurfria forskningsmetoder, mycket till följd av ett strategiskt arbetssätt med en avvecklingsplan för djurförsök som grund. Vi delar motionärens bild att ett liknande arbete bör sätta i gång även här i Sverige (bifall att-sats två). Då det gäller attsats ett ser vi inte det som en framkomlig väg. Motionärerna har dock helt rätt i att resurserna för att utveckla djurfria forskningsmetoder behöver öka. Idag finns ett anslag hos Vetenskapsrådet för att bl.a. utveckla djurfria forskningsmetoder som omfattar upp till 2,5 miljoner kr per år. Vi föreslår därför en alternativ attsats till att-sats ett: att MP ska verkar för att forskningsanslagen för att utveckla djurfria forskningsmetoder ökar.

Djurskyddslagen stadgar att djurförsök endast får utföras under förutsättning att 1) det syfte som avses med verksamheten inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod där djur inte används, 2) att så få djur som möjligt används och 3) att verksamheten utformas så att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är absolut nödvändigt. Den ambition som motionären uttrycker i tredje attsatsen är alltså i linje med gällande lagstiftning, och något som den som söker om ett etiskt tillstånd är skyldig att redogöra för i sin ansökan.

MPs bedömning är, precis som motionären påtalar, att det finns brister i hur väl dessa aspekter är hanterade i ansökningar om etiskt tillstånd för djurförsök. Därför har vi sedan länge drivit att djurskyddsorganisationer ska ha rätt att överklaga beslut i de djurförsöksetiska nämnderna.

Våren 2006 tillsattes en utredning som bl.a. skulle utreda detta, men när de borgerliga partierna tog över regeringsmakten hösten 2006 ändrades utredningsdirektiven och uppdraget angående

klagorätt för djurskyddsorganisationer ströks. 2013 inrättades en central djurförsöksetisk nämnd, dit forskare som inte är nöjda med ett beslut i en regional djurförsöksetisk nämnd kan överklaga. Vi anser att även djurskyddsorganisationer ska ha rätt att överklaga dessa beslut på samma sätt som den sökande forskaren. En utökad klagorätt för djurskyddsorganisationer innebär ett mycket starkt incitament för den sökande forskaren att fullgöra sitt ansvar då det gäller ansökan och vi ser det som en bättre och tydligare väg än det som motionären föreslår.

6Bo4. Gruv-och mineralfond

Inlämnad av: Andréa Bromhed

Stöds av: MP Söderhamn, MP Hudiksvall, MP Helsingborg, Elias Fjellander, Eva Bovin, Fredrik Robertsson, Göran Nordström, Inger Schörling, Christian Karlsson, Agnita Wärn, Lena Östholm Munkberg, Mats Dellrud, Olov Östlund, Ove Sigvardsson, Rickard Hansson, Suzanne AW Jansson, Tim Gahnström, Niklas Wilfer

Sverige betraktas som världens gruvvänligaste land, enligt en undersökning från Fraser Institute. Här betalar bolagen 0,5 promille av värdet på den utvunna mineralen i avgift till staten och 1,5 promille till markägaren. Vilket kan jämföras med gruvskatter på 30 respektive 15 procent i Australien och Kanada. Skattereglerna är på många sätt mycket generösa: gruvnäringen är befriad från deponiskatt, har lägre energiskatt än annan industri och den så kallade mineralavgiften utgör bara en försvinnande liten del av värdet på det som bryts. Gruvnäringens så kallade riksintresse i lagen går ofta före andra riksintressen, för natur, friluftsliv eller rennäring. Oansvarig gruvnäring utgör ett hot mot både miljö och vår dricksvattenförsörjning samt näringar, såsom turism, skogsnäring och rennäringen. Bland kritikerna till svensk gruvpolitik finns exempelvis FN:s rasdiskrimineringsorgan, som menar att Sverige inte tar tillräcklig hänsyn till samebyar i samband med nya gruvprojekt. Miljöpartiet kan inte vara det parti som vänder dövärat till denna kritik, vi måste agera!

Lokalsamhället i form av kommun, markägare, samebyar och lokala intresseorganisationer är idag helt överkörda i tillståndsansökningsprocessen och måste ges en starkare ställning när tillståndet ska granskas och beslutas om i MÖD. All gruvnäring ger miljökonsekvenser som behöver beaktas och hanteras och ingen gruva lever för evigt. Därför behöver vi skapa en gruv- och mineralfond! Sverige med rådande minerallagstiftning ett drömland att starta gruvor i och exploatera naturresurser. Kommunerna får sedan städa upp de miljökonsekvenser och kontaminerade vattendrag som gruvbolaget skapat. När gruvbolag tagit vinsten ur landet och gått i konkurs så står lokalsamhället och skattekollektivet kvar med kostnaderna. Det finns därmed all anledning att höja mineralersättningen till förslagsvis 1-2 procent. Det skulle ge en årlig intäkt på 1-2 miljarder kronor årligen som kunde fonderas i ny fond "Sveriges gruv- och mineralfond".

Fondens medel kunde nyttjas för att bygga hållbara samhällen där gruvdrift startas och bedrivs, vilket ofta sker på små orter med mycket begränsade resurser. Vidare kunde fondens medel nyttjas för forskning och utveckling. Även medel för miljö- och naturvårdsåtgärder i samband med gruvdrift behövs, även där kan fonden spela en viktig roll.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lokalsamhället i form av kommun, markägare, samebyar och lokala intresseorganisationer är ges en starkare ställning när gruvbrytningstillståndet alt. anrikningstillstånd ska granskas och beslutas om i domstol.**
- **2. att MP verkar för att riksintresset för kommunalt dricksvatten blir överordnat riksintresset för gruvdrift.**
- **3. att MP verkar för att mineralersättningen höjs**
- **4. att MP verkar för att mineralersättningen fonderas för att primärt miljö- och naturvårdsåtgärder för de miljökonsekvenser som gruvan ger i lokalsamhället.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 3, bifall attsats 2, avslag attsats 4

1: MP vill på olika sätt underlätta för att de lokala förutsättningarna ska få större genomslag. Dels genom att skärpa lagstiftningen så att det exempelvis ska bli svårare att bryta i alunskiffer och dels genom att ratificera ILO:s konvention 169.

2: Det är rimligt att dricksvattenintresset ska gå före andra, mer kortsiktiga, intressen.

3: Detta har MP på olika sätt drivit i många år.

4: Partistyrelsen delar åsikten att lokalsamhället ska få tillbaka mer av de vinster som bolag gör på mineralbrytning. Men detta är fel väg att gå. Vi har istället drivit en obligatorisk återställande- och saneringsförsäkring och betydligt hårdare ekonomiska krav på de bolag som söker tillstånd.

6B05. Minerallagen lamslår lokaldemokratin

Inlämnad av: Andréa Bromhed

Stöds av: MP Hudiksvall, MP Helsingborg, Britta Kahanpää, Fredrik Robertsson, Jan Ryden, Myrna Persson, Ove Sigvardsson, Rejn Karlgren, Suzanne AW Jansson, Therese Metz, Tim Gahnström, Ulf Nilsson

De flesta av världens gruvnationer väljer att ta ut en mineralavgift på 10 till 30 procent, medan Sverige genom högerpolitiska ingrepp har blivit ett lågprisland för gruvindustrin.

I Sverige ska gruvföretagen i dag betala mineralersättning till staten på två procent av vinsten av värdet på den malm som brutits under året, varav 1,5 procent tillfaller markägaren och endast 0,5 procent staten. Som en jämförelse kan nämnas att den stora gruvnationen Australien har en mineralskatt på 30 procent. Dagens minerallag tillåter inte någon lokaldemokrati.

Kommunledningarna är bakbundna. Besluten fattas på länsstyrelsenivå, av SGU:s beslutsorgan Bergsstaten och av mark- och miljödomstolen.

Markägare och andra direkt berörda intressegrupper måste få mer att säga till om i tillståndsprocessen. Gruvbolagen kan i princip göra vad de vill. Prospektera, starta en gruva, lägga ner den när inkomster och kapital inte motsvarar profitmålen. Kvar blir en förstörd natur som sedan lämpas över på samhället. Så gick det för Storumans kommun i Västerbotten när

Lapland Goldminers stängde Blaikengruvan då det visade sig att det fanns för lite guldmalm i berget för att det skulle vara lönsamt att bryta. Ägarna försatte bolaget i konkurs, men i kassan fanns bara 3,3 miljoner kronor kvar för återställande och sanering efter gruvdriften, en kostnad som uppskattas till åtminstone 200 miljoner kronor i dag. Man kan säga att i Sverige har gruvindustrins vinster privatiserats medan förlusterna socialiserats. När samhället tar på sig kostnader för konkurser och andra utgifter för till exempel infrastruktur, bostäder och omsorg lockar det givetvis till sig kapitalister till gruvnäringen i Sverige.

Ingen skatt eller ersättning tillfaller kommunerna. Kommuner tvingas stå för stora kostnader där gruvetablering är på gång, under tiden som gruvföretagen kan dra in miljardvinster om det går bra, men de betalar ingen gruvskatt och en bolagsskatt på endast 22 procent (som är statlig). Situationen är oförsvarbar. Staten och regeringen kan inte fortsätta och skänka bort landets mineraltillgångar till kapitalister. Gruvverksamhet ska inte styras av kapitalister som lägger beslag på profiterna och vältrar över alla kostnader på samhället när det går överstyr.

Gruvprojekt måste av konstitutiva skäl planeras på lång sikt och utifrån övergripande mål där värdet av mineraltillgångar helt tillfaller samhället.

Både vid brytning och bearbetning av mineraler sker utsläpp av kemikalier till miljön. Allt större mängder gruvavfall riskerar att läcka ut föroreningar i både sjöar och grundvatten. Därför måste avfallet tas om hand och övervakas för överskådlig framtid. Enbart gruvan i Aitik producerar 50000 ton avfall per dag. De som bor nära en gruva eller större täkt får ofta allvarliga störningar av buller, skakningar och damm. För samerna, nordens enda urfolk, innebär gruvor en stor påverkan både på deras traditionella kultur och på rennäringen.

Dammar kan brista – ett hot mot liv och hälsa:

Vid gruvor anläggs olika typer av dammar och vattenmagasin som ibland brister. Mark och vatten förorenas och i värsta fall kan människor skadas eller dö. Talvivaara-gruvan i Finland drabbades 2012 av en läcka som gjorde att 200 000 kubikmeter giftigt vatten rann ut. Detta ledde till en omfattande fiskdöd och att stora vattenområden blev förorenade.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att utreda behovet av en separat minerallag, ersättningsnivåer till markägare, bygd och stat samt vem som ska anses äga mineralerna.**
- **2. att MP verkar för att ersättningen till kommunen, berörda markägare och företagare som påverkas av prospektering och brytning ska höjas och därmed ska en större del av vinsten ska gå tillbaka till lokalsamhället!**
- **3. att MP verkar för att prospekteringsbolag och liknande spekulanter utan teknisk kompetens ska inte få söka prospekteringstillstånd för att sedan sälja tillståndet på en internationell marknad. Den sökande ska alltså vara den som ämnar bedriva verksamheten**

- **4. att MP verkar för att samtliga gruvbolag ska ha fullförsäkring som för all förutsägbar framtid fullt ut täcker upp för risker för kontaminering av grundvatten/sjöar/ gruvdammsbrott.**
- **5. att MP verkar för att de regler som idag ensidigt gynnar gruvindustrin – bland annat slipper gruvbolagen vissa skatter – ska avskaffas.**
- **6. att MP verkar för att lokalbefolkningens och urfolkens behov och synpunkter ska respekteras i domstolsförhandlingarna så som markägare och andra sakägare samt att markägare och andra direkt berörda intressegrupper måste få mer att säga till om i tillståndsprocessen.**
- **7. att MP verkar för att gruvbolag ska granskas hårdare innan verksamheten tillåts för att undvika riskkapitalbolag som inte tar ekonomiskt ansvar för miljöbrott/ olyckor.**
- **8. att MP verkar för att större krav på gruvbolagets ekonomiska likviditet ska ställas. Gruvbolaget/ prospekteringsbolaget ska redovisa en efterbehandlingsbudget som är i paritet med kostnaderna vid exempelvis ett dammbrott och ska vara ett krav för att en tillståndsansökan ska behandlas.**
- **9. att MP verkar för att återbruk och återvinning av metaller och andra mineraler ska gynnas framför brytning av nya.**
- **10. att MP verkar för att gruvor och täkter ska inte få förekomma inom skyddade naturområden.**
- **11. att MP verkar för att miljöbalken ska vara överordnad minerallagen så att all prövning av gruvor och täkter sker enligt miljöbalken till skillnad mot idag.**
- **12. att MP verkar för att skapa kommunalt veto där gruvbrytningens effekter riskerar den kommunala dricksvattentäkten.**
- **13. att MP verkar för att riksintresse för dricksvattenskydd ska alltid stoppa gruvor.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 2 och 4-10, bifall attsats 3, avslag attsats 1 och 11

1: Avslag. Partistyrelsen tror att förändringar i befintlig minerallagstiftning och i miljöbalken räcker för att uppnå de förändringar som krävs för en hållbar exploatering av mineraler.

2: Besvarad. Detta har drivits av Partistyrelsen och riksdagsgrupp de senaste åren. Så sent som i höstas föreslogs detta i en motion som skrevs av flera av MP:s riksdagsledamöter.

3: Bifall. Detta är ett rimligt sätt att minska osäkerheten som spekulering med prospekteringstillstånd innebär.

4: Besvarad. Även denna fråga har drivits, bland annat i den motion som lämnades till riksdagen i höstas.

5: Besvarad. Regeringen ta exempelvis bort nedsättningen för gruvindustrin på dieselskatten, efter att MP drivit frågan.

6: Besvarad. Även andemeningen i denna attsats har tagits tillvara på i partiets arbete, bland annat genom förslaget att ratificera ILO:s konvention 169.

7: Besvarad. Bland annat driver partiet att det ska ställas högre krav på lönsamhetsbedömningar

så att beräknade kostnader för efterbehandling omfattas.

8: Besvarad. Se ovan.

9: Besvarad. Vi vill bland annat se mer så kallad ”urban mining”, vi vill utvinna mineraler av redan befintligt gruvavfall samt öka cirkuläriteten i alla mineraler som redan används och har använts.

10: Besvarad. En av partiets viktigaste ståndpunkter och nog så viktig nu när viktiga naturområden hotas omkring i Sverige.

11: Avslag. All mineralbrytning som sker och kommer ske i Sverige har redan idag krav på sig att få miljötillstånd enligt miljöbalken. Därför anser partistyrelsen att attsatsen är missvisande. Med det sagt så behöver lagstiftningen utvecklas, inte minst vad gäller frågan om känsliga naturområden samt att lagstiftningen behöver skärpas vad gäller brytning i alunskiffer. Men detta kan och bör ske även utan ett bifall av denna attsats.

12: Bifall. Dricksvattenförsörjningen är ett delat ansvar och det skulle bidra positivt om större ansvar för att garantera dricksvatten hamnar lokalt.

13: Bifall. Det är rimligt att dricksvattenintresset ska gå före andra, mer kortsiktiga, intressen.

6Bo6. Strategi för hantering av gruvavfall

Inlämnad av: Andréa Bromhed

Stöds av: MP Hudiksvall, Britta Kahanpää, Fredrik Robertsson, Inger Schörling, Isabel Enström, Jan Ryden, Myrna Persson, Johanna Tjernblom, Suzanne AW Jansson, Therese Metz

2017-09-14 Redovisades av ett regeringsuppdrag (Ärendenr: NV-03195-16 SGU: 311-888/2016) som skulle vara lösningen för många kommuner och dess lokalbefolkning i skuggan av gruvnäringens utsugning av landets mineraltillgångar. Kommuner tvingas stå för stora kostnader där gruvetablering är på gång. Under tiden som gruvföretagen kan dra in miljardvinster om det går bra, men de betalar ingen gruvskatt och en bolagsskatt på endast 22 procent (som är statlig). Det här är oansvarig politik och lagstiftningen måste ändras! Länk till rapporten som inte får förbli en pappersprodukt:

<https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regering-supdrag/2017/gruvavfall/strategi-forslag-hantering-gruvavfall-20170913.pdf>

Strategin innehåller fem strategiska områden som bedöms vara av särskild vikt för att förebygga uppkomst av gruvavfall, minimera miljöpåverkan från gruvavfall och öka återvinningen av gruvavfall. De strategiska områdena handlar om tydliga regelverk, pålitlig tillsyn och egenkontroll, rätt kunskap, ordning och reda på avfallet samt om att stimulera resurseffektivitet och innovation. Inom varje område föreslås ett antal åtgärder.

Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) fick i april 2016 i uppdrag av regeringen att tillsammans; - ta fram en långsiktig strategi för hantering av gruvavfall och bedömning av åtgärder för efterbehandling av gruvverksamhet, - utvärdera de efterbehandlingar av nedlagda gruvverksamheter som har genomförts från 1980-talet och framåt, - kartlägga kostnader för hantering av gruvavfall och för efterbehandling av gruvverksamhet. Regeringen anger att strategin ska bidra till att Sverige fortsätter stå stark som gruvnation och vara en

föregångare för en miljömässigt hållbar gruvnäring och avfallshantering. Verksamheten ska samtidigt inte överlämna en skadad miljö eller ekonomiska åtaganden till framtidens medborgare och skattebetalare. Ett annat skäl för uppdraget är Riksrevisionens rekommendation att ta fram en strategi för hantering av utvinningsavfall då det saknas en sådan strategi trots stora mängder, betydande miljöpåverkan samt ofta mycket stora kostnader för efterbehandling. Denna rapport utgör redovisningen av strategin.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att "Strategi för hantering av gruvavfall" antas av riksdag och regering. En rapport som på vår regerings uppdrag togs fram av Naturvårdsverket och SGU år 2017 Ärendenr: NV-03195-16 SGU: 311-888/2016 eftersom att om denna strategi antas så uppnår vi en ansvarsfull gruvbrytning i hela Sverige**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Det är rimligt att staten antar en sådan strategi.

6B07. Minska användningen av plast

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Gröna seniorer, Sandra Callenberg, Angelika Lindahl, Anneli Englund, Åke Askensten, Bengt Annebäck, Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund, Emma Kuparinen, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Lisa Hellsing, Malin Sommanö, Peter Söderlund, Rickard Hansson, Urban Johansson

Varje svensk lever som om vi har över fyra jordklot, till vårt förfogande. Det har vi inte - därför måste vi ändra vårt sätt att producera och konsumera. Efter andra världskriget har vår konsumtion av engångsartiklar exploderat. Dagligvaruhandeln har uppmuntrat oss att köpa engångsartiklar när vi skall ha fest eller picknick. Butiker uppmanar oss att lägga frukt i plastpåsar och säljer plastbärkassar till oss konsumenter. Nya företeelser som snabbmatställen, take away, kaffebarer mm använder nästa uteslutande engångsmateriel. Vi måste återgå till att använda porslin och bestick som diskas efter användandet istället för att slängas.

Många företag använder mikroplast som slipmateriel, t.ex. i hudvårdsprodukter. När vi konsumenter använder oss av dessa hygienartiklar så spolas mikroplasten ut i sjöar och hav. Plast används även som emballage. Bönder har nu slutat att hässa hö. I stället lindar de in höet i plast. Dessa stora "plastägg" ligger ofta kvar ute på åkrarna. Det är numera vanligt att kommuner använder sig av plast för att göra fotbollsplaner mera lättanvändliga. Varje år "förbättras" dessa konstgräsplaner med enorma mängder plastgranulat. Som försvinner uti naturen och i våra vattendrag. Exempler kan mångfaldigas.

Detta livsmönster är inte ekologiskt och klimatvänligt.

Gröna Seniorer Riks yrkar

- **1. att MP ska verka för att mikroplast i hudvårdsprodukter skall upphöra,**
- **2. att MP ska verka för att plast som engångsmateriel eller som emballage skall förbjudas att tillverkas i Sverige och importeras till Sverige,**
- **3. att MP ska verka för att plast som underlag på fotbollsplaner skall förbjudas.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2 och 3

Ny attsats 3 från partistyrelsen:

- **att MP ska verka för att plast- och gummigranulat som underlag på fotbollsplaner fasas ut och att åtgärder vidtas för att minimera spridningen av mikroplast från befintliga konstgräsplaner.**

Att ha fokus på plastfrågorna är viktigt både från klimat- och miljösynpunkt. En stor del av plasten återfinns i förpackningar, en ungefär lika stor del i byggmaterial och den övriga delen är plast i olika produkter. I arbetet behöver vi ha flera strategier för att lyckas. Dels att fasa ut plast där det inte behövs eller finns bra ersättningsmöjligheter, att större del av plast återvinns, att förnybara råvaror ersätter fossil olja i tillverkningen av plast, att förbränning successivt kan minska till förmån för ökad återvinning, att alla former av deponi och risk för plast som kan hamna i naturen begränsas starkt.

Att minska användningen och spridningen av plastprodukter är en viktig del av MPs politik. Vi vill att mikroplaster ska förbjudas i hudkräm, smink, tvättmedel och andra produkter. Då det gäller plast som engångsartiklar och emballage vill se en kombination av förbud och ekonomiska styrmedel. Engångsartiklar av plast som kan ersättas med bättre material för miljön ska förbjudas, och vi vill införa en skatt på alla engångsartiklar som ger nedskräpning, oavsett material. I januariavtalet har vi fått igenom att spridningen av mikroplaster ska förhindras bland annat genom förbud mot mikroplaster i fler produkter, förbud mot onödiga plastartiklar och avgift/skatt på engångsartiklar. Sverige ska inom EU driva på för utfasning av all engångsplast. I december presenterades utredningen "Det går om vi vill - Förslag till en hållbar plastanvändning" (SOU 2018:84) och den innehåller ett antal intressanta förslag som regeringen bör gå vidare med, t.ex. att regeringen tillsätter en nationell resurs för samordning av plastfrågan.

Konstgräsplaner där plast- eller gummigranulat används är en stor källa till mikroplaster. Samtidigt fyller konstgräsplaner en viktig funktion för att främja idrott och lek året om. Men det finns alternativ till gummigranulat, som t.ex. kork. Vi anser att det ska tas fram en utfasningsplan för plast- och gummigranulatanvändning i såväl konstgräsplaner som lekanläggningar utomhus. Vi ser också ett behov av ökade ekonomiska styrmedel för detta, och den gröna skatteväxlingen som ska genomföras denna mandatperiod bö kunna bidra till det. Åtgärder behöver också vidtas för att minska spridningen av mikroplaster från befintliga

konstgräsplaner innan en utfasning skett PS föreslår därför en alternativ attsats till attsats tre.

6Bo8. Miljöpartiet behöver en strategi för landsbygden

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, Martin Arvidsson, Anette Börjesson, Anna Hjortenskiöld, Anna Lonningen, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anna Skrapste, Anne-Marie Lindén, Anneli Englund, Arne Bringentoff, Arne Karyd, Åsa Sahlström, Bengt Annebäck, Cindy Falquet, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Helena Böcker, Jan Ryden, Jiang Millington, Joakim Nordlund, Kåge Wallner, Kalle Persson, Christian Karlsson, Karin Persson, Agnita Wärn, Karl-Otto Rosenqvist, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, Lars-Åke Aronsson, Magnus Gabrielson, Malin Sommanö, Marcus Nordlund Oja, Marie-Helena Fjällås, Mats Dellrud, Mona Alsalehi, Per Chrisander, Per O. Andersson, Peter Östevik, Roger Bydler, Sidney Holm, Stefan Norrman, Thomas Rödin

En strategi för landsbygden som omsätter partiprogrammets kapitel 5:2 intentioner och visioner i praktiken saknas idag. Tillsammans med en bristande kommunikation gör detta att vi har svårt att skapa en helhet runt partiet landsbygdspolitik, detta gör att vi tappar fart. Partiprogrammet har idag en underbar inledning: Ett fungerande samhälle bygger på välfärd, utveckling och högkvalificerade jobb i hela landet. Den snabba urbaniseringen innebär utmaningar för både stad och landsbygd. En levande landsbygd erbjuder attraktiva livsmiljöer med närhet till friluftsliv och rekreation.

I en tid av omställning spelar landsbygden en avgörande roll för utvecklingen av ett hållbart samhälle genom bland annat satsningar på förnybar energi och lokal matproduktion. Klimatomställningen ger på så sätt både trygghet för och arbete på landsbygden.

MP har en decentralistisk grundsyn som bland annat tar sig uttryck i att vi vill att regioner och kommuner ges ett ökat ansvar och inflytande över de politiska beslut som berör regionen och kommunen. Beslut bör tas så nära medborgarna som möjligt. Ett landsbygdsprogram är framtaget men strategin för att det ska bli verklighet saknas.

Här nedan delat har vi delat in kapitel 5:2 i underrubriker med efterföljande kommentarer.

Samhällsfunktioner

Polis, arbetsförmedling och försäkringskassa ska vara till för Sveriges alla invånare och finnas tillgängliga över hela landet. Statliga regelverk ska fungera lika bra för små kommuner som för stora tillväxtkommuner. Ett väl fungerande skattesystem ska ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva kommunal service i hela landet. Post och telekommunikation, inklusive fast telefoni, av god kvalitet och till rimligt pris behöver också finnas tillgänglig över hela Sverige. Detta ska vara samhällets ansvar.

Kommentarer: Vad är viktigast, systembolag, polis eller arbetsförmedling. Anmärkningsvärt är att i ägardirektiven för Systembolaget finns inskrivet att det ska finnas en butik i varje kommun, medan polisen svårigen kan hålla sitt löfte om två områdespoliser i varje kommun och Arbetsförmedlingen har lagt ner i cirka 70 av våra 290 kommuner.

Service är en grundförutsättning för att vi ska kunna leva och bo utanför centralorterna. I dag finns flera möjligheter till servicepunkter med ombudssystem för post, apotek mm. Det behövs

ett stödsystem för att detta organisatoriskt ska kunna fungera på mindre orter, både kunskapsmässigt och ekonomiskt. Men fler statliga myndigheter och organ bör skapa lösningar för att kunna vara tillgängliga utanför centralorterna.

Ett välfungerande differentierat skattesystem skulle stimulera till en jämlik service i hela landet och gynna både privatpersoner och enskilda företagare som valt att bosätta sig på landsbygd och glesbygd.

Infrastruktur

En utbyggd och välfungerande infrastruktur är nödvändig för att hela Sverige ska leva. Bredbandsutbyggnad är av avgörande betydelse för en levande landsbygd. Kollektivtrafik i allmänhet och tågtrafik i synnerhet krävs för att vi ska kunna arbeta och bo även på landsbygden. Många på landsbygden är beroende av bilen, även med en utbyggd kollektivtrafik. Det är en ödesfråga för landsbygden att samhället lyckas bryta beroendet av bensin och diesel. Kommentarer: MP behöver skapa bättre förutsättningar som stimulerar till bosättning utanför centralorterna. Förutom en bättre kollektivtrafik behövs exempelvis fler tankställe med förnybara bränslen utanför centralorterna. Ett stöd till bönder för att investera i en småskalig produktion och distribution av förnybara biobränslen på landsbygden skulle skapa mindre sårbara samhällen och minskade transportkostnader för drivmedel till mindre orter.

Civila samhället

Det civila samhället spelar en viktig roll för att hela landet ska leva. Föreningsliv och idéburna organisationer bidrar till socialt hållbara samhällen och stärkt livskvalitet hos unga och gamla. Kommentarer: Civilsamhället är en stark kraft som har använts genom alla tider. Vi har kopplingen till behovet av ökad integration med alla goda krafter som har hjälpt till med mottagande som ett exempel. Hur kan man på bästa sätt stödja dagens civilsamhälle? Vi har ett behov av att skapa ett generationsöverbryggande samhälle som tar vara tillvara erfarenhet, kunskap och engagemang hos våra medborgare.

Utbildning och kultur

Vi vill att hela Sverige ska få ta del av ett rikt och levande kulturutbud och ha en god tillgång till utbildning. Kultur bidrar till landsbygdens attraktionskraft och främjar inflyttning och besöksnäring. Därför satsar vi på regional kulturverksamhet som till exempel museer och folkbibliotek. Byskolor, folkhögskolor, regionala högskolor och distansutbildningar är viktiga för möjligheten till utbildning i hela landet. Distansarbete och kultur på distans måste också vara lättillgängliga alternativ, genom bland annat utbyggt, snabbt bredband.

Kommentarer: Kulturarrangemang bidrar till integration, för människor samman och ökar förståelsen för olika kulturer. I dagens stressiga samhälle behöver vi rekreation och återhämtning, här spelar kulturen en betydande roll. Folkhögskolor, studieförbund och distansutbildningar är också viktiga krafter i den gröna omställningen. Utbildning och kultur behövs som en motkraft till dagens konsumtionssamhälle. För att landsbygden ska vara attraktiv fungerar byskolorna som ett nav och som en samlingspunkt för civilsamhället under övriga tidpunkter. Högskolornas tillgänglighet är för den som bor på landsbygden viktigt för den

fortsatta fortsatta kunskapspridningen och utveckling av landsbygden. Den som väljer att bo på landsbygden ska också ges en möjlighet att vara attraktiv på arbetsmarknaden.

Företagande och klimat

Det finns tiotusentals blomstrande småföretag runt om på landsbygden. Mindre företag ska ha lägre arbetsgivaravgift och sjuklöneansvar än större företag. Samhället ska kunna bistå med kreditgarantier till landsbygdsföretagare. Investeringar i natur- och kulturmiljövård samt utveckling av modern ekoturism kan ge många gröna jobb. Även energisektorn är en näring av stor vikt för landsbygden.

Kommentarer: Frågan om basinkomst dyker upp med jämna mellanrum. Faktum är att denna skulle kunna göra att fler är beredda att starta företag eller ta över befintliga verksamheter men systemet når inte ut. Varför inte? Det kan vara så att det behöver integreras i dagens ekonomiska system. Garantinivån för alla invånare, arbetslösa eller sjukskrivna kan bytas ut mot basinkomst, de som arbetar idag kan få lön som vanligt och regleringen ske mellan varje arbetsgivare och kommun/region/stat. På så sätt ökas möjligheterna för var och en att arbeta efter sin förmåga, detta bör minska sjukskrivningar, öka möjligheterna för ett hållbart samhälle och gynna en snabbare omställning till klimatsmart företagande.

Energi

Energieffektivisering, utbyggnad av förnybara energikällor och ny energiteknik kan bidra till ett blomstrande regionalt näringsliv. Vi ser positivt på lokalt ägande varför det måste finnas tillgång till kapital. En del av de nya gröna bränslena kommer också att tillverkas på den svenska landsbygden. Redan i dag förser landsbygden Sverige med stora mängder av vår förnybara energi, och det finns fortsatt goda förutsättningar för att bygga ut en lönsam och nödvändig energiproduktion.

Kommentarer: Plötsligt stigande oljepriser eller sämre tillgång på olja kan drabba landsbygden hårt. Mycket av dagens energiproduktion sker på annan ort än dagens konsumtion och är samtidigt skadligt för klimatet. En del av lösningen är att varje byggnad som byggs har solceller på taket till exempel kan en industribyggnad som byggs villkoras med solceller. Det bör också vara möjligt att välja energiproduktionsform beroende på vad som passar lokalt; solceller eller vind- eller vattenkraft. Varje hushåll bör också uppmuntras till produktion av energi till egen försörjning men även för distribution till närområdets försörjning. En nära energiproduktion bidrar till ett resilient hållbart samhälle.

Skogsbruket och jordbruket

Skogsbruket och jordbruket är inte bara viktiga för landsbygden utan för hela Sveriges överlevnad. Därför vill vi prioritera åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, och stimulera forskning inom miljö, jord- och skogsbruk och ekologisk produktion. Vi värnar också de näringar och arbetstillfällen som våra nationella minoriteter bidrar med.

Kommentarer: I vårt västra grannland Norge finns flera exempel på åtgärder som stimulerar ett levande och hållbart jord- och skogsbruk som bidrar till landets självförsörjning, som exempelvis brukarplikt eller differentierat grundavdrag. Bevarande av åkermark hanteras mest idag som något som låter bra men sällan praktiseras. Jordbruksverket har genomfört en

utredning på uppdrag av regeringen, resultatet visar att kommunerna generellt inte hanterar frågan om jordbruksmark på rätt sätt och att all jordbruksmark ska betraktas som brukningsvärd. Samtliga Länsstyrelser anser att de bör ges möjlighet att överpröva kommunala planer avseende byggnation på jordbruksmark och att all jordbruksmark ska betraktas som brukningsvärd. Förslaget är bland annat att Länsstyrelsen ges ansvaret för bedömningar och vägledningsmaterial gällande åkermark och att Jordbruksverket blir tillsynsmyndighet. Utredningens förslag är bra vägar som i förlängningen stärker skyddet för den brukningsvärda åkermarken. Sverige har ett behov av att säkerställa beredsskapskapen vid krissituationer, genom att säkra inhemska jordbruket till en nivå på 80 % blir vi mindre sårbara.

För att öka kunskapen och förståelsen för Miljöpartiets intentioner och handlingsprogram gällande landsbygdspolitiken krävs en ökad kommunikation.

Vi yrkar

- **1. att MP arbetar fram en strategi för landsbygden som omsätter partiprogrammets kapitel 5:2s intentioner och visioner i praktiken.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen har under förra året antagit ett väl genomarbetat och förankrat landsbygdsprogram, vilket innehåller flera politikområden, landsbygdsprogrammet behöver dock bli mer känt. Det finns en väl genomarbetad landsbygdspolitik som tillsammans med politiken i partiprogrammet är en god grund för vad vi vill driva och genomföra. Partistyrelsen menar att det viktiga är inte att arbeta för fler policydokument, utan att använda det vi arbetat fram, och våra gemensamma krafter och resurser klokt. Partistyrelsen vill också peka på att miljöpartiet redan arbetar med flera sakpolitiska frågor och på olika nivåer utifrån en hållbar utveckling för olika landsbygder, men delar uppfattningen att för att öka kunskapen och förståelsen för MPs intentioner och handlingsprogram gällande landsbygdspolitiken krävs en ökad kommunikation.

6B09. Förändra och förbättra skogsbruket

Inlämnad av: Max Whitman

Stöds av: Sandra Callenberg, Anita Thörn von Rosen, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Sixten Thames, William Whitman

Det svenska skogsbruket är hänsynslöst mot flora och fauna. Trots att skogsvårdslagen likställer produktion och hänsyn till biologisk mångfald så ser verkligheten väldigt annorlunda ut. Utarmningen av våra arters habitat hotar de naturliga ekosystemen och därmed också vårt välstånd och framtid. Ska vi nå våra, Sveriges, åtaganden är dessa förslag måsten.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att kalhyggesbruket totalförbjuds,**

- **2. att MP verkar för att Svea Skog avsäger sig all produktion och enbart ägnar sig åt naturvård,**
- **3. att MP verkar för att skogsvårdslagen revideras,**
- **4. att MP verkar för att Skogsstyrelsen rätt till uppdragsverksamhet ses över.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, 2 och 4, besvarad attsats 3

MP antog 2017 ett program för hållbart skogsbruk, där vår vision är att skogen brukas hållbart för att garantera att produktionsförmågan bibehålls, biologisk mångfald bevaras och skogens sociala värden värnas. Vi vill främja skogsbruksmetoder som ger oss en varierad skog med träd av olika åldrar och arter, och Skogsstyrelsens arbete med hyggesfria brukningsmetoder har tack vare MP ökat. Skogar med höga naturvärden ska ha lagstadgat skydd, och som markägare ska man ha rätt till ersättning när pågående markanvändning avsevärt försvåras. MPs övergripande mål är att lagstiftningen för skog införlivas i Miljöbalken, ett första steg i detta är att revidera Skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet bedrivs avskild från myndighetsverksamheten och är självfinansierad. Den omfattar såväl utbildningar, många med tydligt miljöfokus, och olika typer av tjänster, som till exempel naturvärdesinventeringar. MP ser ingen anledning att ifrågasätta detta.

6B10. Skogsbudget

Inlämnad av: Rebecka Le Moine

Stöd av: MP Linköping, Albin Evertsson, Alina Koltsova, Göran Nordström, Jan Ryden, Johan JoMo Moberg, Karin Persson, Karmapriya Muschött, Lars Olert, Micke Seid, Peter Östevik, Rebecka Hovenberg, Richard Holmqvist, Sixten Thames, Tim Gahnström, Tina Wallenius

Precis som klimatet är en planetär gräns, är biologisk mångfald och markanvändning planetära gränser. I Sverige påverkas den biologiska mångfalden mycket negativt av kalavverkningar och ett allt för enformigt skogsbruk, med nästan 2000 rödlistade arter knutna till skogen. 61 % av skogen i Sverige har avverkat de senaste 60 åren, vilket allvarligt har skadat vårt stora ekosystem som nu har en skev ålderfördelning av skog. Ändå ses skogen som en lösning på många problem och sätter större press på skogen. Vi ska göra biodrivmedel, textilier och hus av skogen, samtidigt som vi har ett etappmål om 20 % skyddad skog. Ordet hållbarhet betonas, men hur långt räcker skogen egentligen? Liksom klimatbudget har lyfts fram som ett sätt att hushålla med våra resurser, bör en skogsbudget tillämpas för att se till att vi inte övertrasserar naturens konto. Ett förslag som har lyfts fram från miljörorelsen och fått gehör är att 50 % av den produktiva skogsmarken brukas enligt dagens metod men med förstärkt hänsyn, att 30 % brukas med hyggesfria metoder samt att 20 % skyddas. Då vet näringen vad de har att förhålla sig till samtidigt som miljömål kan nås.

Vi yrkar

- **1. att MP driver idén om skogsbudget som del av sin politik.**

Partistyrelsens yttrande:**Avslag**

Motionären pekar på den målkonflikt som finns mellan klimatsatsningar och biologisk mångfald. Det finns förespråkare för bioekonomi som menar att den inhemska satsningen på förnybara resurser till energi och material ska gå före skydd av naturen. MP anser att en rovdrift på skog och jord inte är acceptabel, ens i klimatets namn. Därför behöver vi innovativa idéer, vi behöver förnya och popularisera arbetar med skyddet av ekosystem och arter. Precis som i klimatarbetet måste människor och företag känna att de kan bidra i arbetet för att hejda artutrotningen i världen. Ett annat arbetsätt inom klimatpolitiken, färdplansarbetet, är också möjligt att utveckla vad gäller skydd av biotoper och arter. Vi behöver också vidareutveckla de system vi har - inte minst handlar det om att stärka och utveckla arbetet med de nationella miljö kvalitetsmålen där ett flertal handlar om biologisk mångfald - ett rikt växt- och djurliv, levande skogar och myllrande våtmarker för att nämna några.

En skogsbudget är ett intressant tankesätt, men inte en lika väl utvecklad idé som klimatbudgetar som stöds av forskning. Därför är det lite svårt att förstå vad en skogs- eller naturbudget innebär. Det kan också vara så att naturvårdsarbete och naturskydd måste vara mer platsspecifikt. Även om vi nu föreslår avslag på den här motionen så ser vi ett stort behov av att såväl forskare som MP arbetar vidare med att utveckla nya grepp i arbetet för den biologiska mångfalden.

6B11. Högre miljökrav på Sveaskog

Inlämnad av: Rebecka Le Moine

Stöds av: MP Östergötland, MP Linköping, Albin Evertsson, Alina Koltsova, Ann-Louise Hansson, Britta Kahanpää, Emanuel Alvarez, Fredrik Robertsson, Göran Nordström, Jan Ryden, Jiang Millington, Johan JoMo Moberg, Karmapriya Muschött, Lars Olert, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Max Whitman, Micke Seid, Patrik Blom, Rebecka Hovenberg, Samuel Plumppu, Sixten Thames, Sven Hansson, Tim Gahnström, Ulf Nilsson, Ylva Wahlström Ödmann

Sveaskog är ett statligt ägt bolag, folkets bolag. Därav borde Sveaskogs verksamhet också präglas av mångbruk och högre naturvårdsambitioner. Sveaskog har sedan köpet av Assi Domän 2001 haft som övergripande mål att förvalta företagens skogar på ett föredömligt sätt, från både produktions- och miljösynpunkt, för att trygga en långsiktigt hållbar utveckling. År 2004 fick Sveaskog ytterligare ett uppdrag när riksdagen beslutade att bolaget skulle utöka sin verksamhet inom naturturism, rekreation och upplevelser.

Sveaskog är Sveriges största skogsägare, men trots det har regeringen inte gett Sveaskog något ägardirektiv, eftersom att näringsdepartementet ansåg denna typ av direktiv oklar och otydlig och menar istället att Riksdagsbeslut skall återspeglas i bolagsordningen. Sveaskogs uppdrag som det beskrivs i propositioner, riksdagsbetänkanden och riksdagsskrivelser kräver tolkningar

från bolaget. Sveaskog har tolkat det som ett uppdrag som är uppdelat i två huvuddelar: ett marknadsorienterat och ett samhällsorienterat uppdrag. Riksrevisionen menar att det inte finns någon tydlig prioritering mellan dessa.

Men ändå prioriterar Sveaskog produktion, och med ett ökat avkastningskrav kalavverkas allt mer skog i Sveaskogs regi. På grund av en förskjuten åldersfördelning där yngre och yngre skogar avverkas råder det på flera håll i landet brist på avverkningsmogen skog idag (2). Det har visat sig att Sveaskog nedklassar naturvärdefull skog, från NO, naturvård Orörd, till PG, Produktionsskog för avverkning. Detta går stick i stäv med de demokratiskt fattade miljömålen, där levande skogar ingår, som snarare kräver att mer produktiv skogsmark skyddas snarast. I den årliga uppföljningen av miljömålen framgår det tydligt att målet levande skogar inte kommer att nås, då det bland annat lider brist på arealer av gammal skog med kontinuitet. Förutom att den biologiska mångfalden blir lidande och naturtypen västlig taiga hotas, minskar också rekreativvärdet kopplat till vildmarksintressen och turism. Det hotar också renskötseln, eftersom att de lavrika skogarna huggs bort.

Det är först när skogen avverkningsplaneras som avverkningsplaneraren gör en uppskattning av naturvärden. Denna bedömning offentliggörs inte, inte ens efter förfrågan kan en se rapporter eller skriftliga bedömningar som förklarar hur ett tidigare naturvårdsklassat område plötsligt klassas som produktionsskog. Ideella miljörörelsen har gång på gång påvisat höga biologiska värden i de skogar som Sveaskog planerat för avverkning, och många av dessa skogar är idag borta. Några exempel från södra Norrbotten är Melakträskliden, Brännliden, lövbrännan vid Svartberget, Guorpaliden och Njoka. Sveaskog har i samtliga dessa fall vägrat redovisa sina naturvärdesinventeringar. Det finns många fler exempel. Eftersom miljö- och produktionsmål ska vara jämställda är det nu en obalans, där Sveaskog har ekonomiska mål men tydliga uppdragsmål saknas. Riksrevisionen har i granskning av statligt ägda bolag betonat vikten av att det finns en fungerande internrevision, vilket Sveaskog valt att inte ha.

Vi yrkar

- **1. att MP driver på för att ge Sveaskog ska prioritera miljön högre än att leverera en hög avkastning staten,**
- **2. att MP driver på för att Sveaskog ska offentliggöra sina naturvärdesinventeringar,**
- **3. att MP driver på för att Sveaskog slutar nedklassa sina naturskogar till produktionsskogar,**
- **4. att MP driver på för att minst 20 % av den produktiva skogsmarken i Sveaskogs innehav skyddas per skogsregion.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1 och 2, avslag attsats 3 och 4

Ny attsats 3 från partistyrelsen:

- **att MP driver på för att Sveaskog ökar dialogen med miljöorganisationer och naturskyddare och verkar för att skogsmarker i anslutning till områden med de högsta skyddsvärdena brukas på ett skonsamt sätt, t.ex. genom hyggesfritt skogsbruk.**

MP driver på att Sveaskog ska vara ett föredöme vad gäller hållbart skogsbruk, naturskydd och naturhänsyn. Det finns i grunden ingen motsättning att det statliga bolaget ska ha god ekonomi och samtidigt ska ligga i framkant vad gäller naturskydd. Det går inte att utifrån ett års resultat avgöra ett företags ekonomiska ställning, eller om inriktningen på verksamheten skulle varit annorlunda just baserat på resultatet – Sveaskog måste vara hållbart, ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Man kan konstatera att Sveaskog har genomfört en rad åtaganden utöver vad som är vanligt i skogsnäringen, men att det behövs ökade ambitioner framöver. Att förena god ekonomi med starkt naturvårdsarbete är positivt, då det visar att det inte är en motsättning mellan god ekonomi och ett omfattande naturvårdsarbete.

MP vill värna allmänhetens möjligheter till insyn i skogsbrukets verksamheter att naturvärdesinventeringar och naturinventeringar av andra slag är offentliga är i linje med vår politik. Information om hotade arter som kan drabbas av olaglig jakt eller insamling, ska dock undantas från detta.

Sveaskog har ett system för naturvärdesbedömningar för äldre skogar, inför gallring eller avverkning. Syftet med naturvärdesbedömningen är att kunna ta ställning till om en skog ska användas för skogsbruk eller avsättas för naturvård och för att prioritera mellan olika naturvårdsåtgärder. De områden som omfattas av naturvärdesbedömning finns publicerade på Sveaskogs hemsida, vilket MP ser som en mycket positiv åtgärd då det ökar transparensen i Sveaskogs verksamhet. Man redovisar alltså områden där det är viktigt att naturvårdsinventera extra noggrant eftersom man kan anta att det finns fler naturvärden i hela skogsområdet. Syftet är att kunna avgöra vad som behöver avsättas för naturvård och vad som kan brukas med generella hänsyn respektive förstärkt naturvårdshänsyn. Miljöorganisationerna har uppfattat Sveaskogs publicering av dessa områden som om hela skogsarealerna skulle få ett skydd, och när delar av dessa områden anmäls för avverkning ses det som ett bakslag för naturen. Här behövs alltså en ökad dialog mellan den ideella naturvården och Sveaskog.

Från MPs sida är vi måna om att de mest skyddsvärda områdena bevaras, men det är också viktigt hur avgränsningen sker mellan skyddade arealer och avverkningsområden. Eftersom dessa områden handlar om äldre skogar så kan en rimlig utveckling vara att dessa äldre skogar brukas med skonsamma metoder, som t.ex hyggesfria brukningsmetoder.

Sveaskog antog 2002 målet att hantera 20 procent av den produktiva skogsmarken som naturvårdsareal. Det motsvarar 600 000 hektar av Sveaskogs drygt tre miljoner hektar produktiva skogsmark. I begreppet naturvårdsareal inkluderas även areal som brukas med naturvårdshänsyn (i dagsläget ca 220 000 ha). Vi anser dock att det som ska vara skyddat ska skyddas utifrån de naturvärden som området hyser, snarare än utifrån en bolagsspecifik

procentsats.

Förväntningarna på Sveaskog är höga och ska vara höga. Sveaskog är landets största skogsägare och ska vara ett föredöme. I januariavtalet har partierna kommit överens om att ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras. Det är viktigt att utveckla formerna för detta program. Det är också viktigt att fundera över hur Sveaskog ska bidra mer till att främja ett naturvårdsanpassat hållbart skogsbruk i hela landet.

Innehåll:

Kapitel 7. Samhälle, övrigt

7A01. Nationellt råd

7A02. Förbud reklam för alkohol

7A03. Grundlagsskydda alliansfriheten

7A04. Riskbedömning och förhindrande av bortförande av barn

7A05. Bättre handlingsplan vid fall av bortförande och kvarhållning av barn i utlandet

7A06. Bostadskrisen

7A07. Bygga in delningsekonomin i våra framtida bostäder

7A08. Vapenexport

7A09. Sverige tillgängligt för alla 2031

7A10. Begränsa fyrverkerier

7A11. Ökade satsningar på kvinnorelaterad vård

7A12. Freda hotade kvinnor från sina förövare

7A13. Sverige ska skriva under Ican-konventionen

7A14. Livscykelanalyser ska inte vara verktyg för green washing

7A15. Lagg in bostadspolitik som en viktig fråga i partiets arbete

7A16. Ett dyrt och omänskligt sätt att slösa med samhällets resurser

7A17. Utförselkontroll vid gränserna

7A18. Korttidsuthyrning av hyresrätter och bostadsrätter

7A19. Dricksvattenstationer på offentliga och kommersiella platser

7A20. Tillgängliga välfärdstjänster för alla

7A21. Förbud mot gruppsex med person under 18

7B01. Regelverk för etisk användning av Artificiell Intelligens

7B02. Robotar och Artificiell intelligens

7B03. En progressiv grön biståndspolitik

7B04. För fredskultur och fredsdepartement

7B05. Framtidens säkerhetspolitik

7B06. För en grönare och mer rättvis handelspolitik

7B07. Höj straffet för köp av sexuella tjänster

7B08. Inför resiliens tjänst som ersätter värnplikten

Kapitel 7. Samhälle, övrigt

7A01. Nationellt råd

Inlämnad av: Maj Ardesjö

Stöds av: MP Dalarna Danar Mustafa, Elisabeth Ahnberg Åsenius, Gabriella Rehbinder, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Nickie Excellie, Peter Östevik, Richard Holmqvist, Tina Wallenius

Sverige behöver ett nationellt råd för omställning av samhället till hållbarhet enligt Agenda 2030. Som en del i Sveriges genomförande av Agenda 2030 tillsatte regeringen i mars 2016 en delegation med uppgift att stödja och stimulera arbetet. Agenda 2030-delegationen är en statlig kommitté med ett utredningsuppdrag från regeringen, men arbetar självständigt från regeringen och departementen. Mandatet löper fram till mars 2019. Jag föreslå att MP ska fortsätta att arbeta för ett Agenda 2030-råd tillika omställningspolitiskt råd liksom vi idag har ett klimatpolitiskt råd. Samhället behöver ett samlat arbete för att ställa om till hållbarhet inom den ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionen.

Sverige har ju antagit målen i Agenda 2030 men det jag och flera uppfattat som ett problem är vägen från det samhälle vi har idag, baserat på helt andra värden än de gröna, till ett samhälle grundat i det hållbara livet.

Framförallt saknas ett strukturerat införande av konkreta praktiska mål i omställningsarbetet. Arbetet i rådet bör leda fram till en omställningsplan för hela samhället. En plan som ska utformas i dialog med medborgarna. En framgångsfaktor är dialogen med medborgarna. Det är enormt viktigt att omställningen till det hållbara samhället görs i samarbete med folket på landsbygden som bär vår energi- och livsmedelsförsörjning. De som har ett stort ansvar för vår försörjning ska inte vara de som får betala mest för omställningen. Människor måste känna sig involverade och lyssnade på. Vi behöver alla tillsammans diskutera och konkret föreslå hur samhället ställer om på nationell, regional och kommunal nivå.

Detta är också en demokratisk fråga, då omställningen av samhället kommer att beröra alla och alla behöver vara inblandade för bästa och snabbaste resultat. Vi ska inte uppfinna hjulet på nytt då stor kunskap redan finns i omställningsrörelsen. Där kan vi stöda oss på de 12 stegen som omställningsrörelsen definierat.

<http://omställning.net/om/tolv-steg/>

Rubrikerna är följande i omställningsnätverkets 12 steg (mer utförlig information finns under varje rubrik om man går in på länken ovan):

1. Sätt igång
2. Skapa goda relationer
3. Öka medvetenheten
4. Skapa delaktighet

5. Fira att omställningen kan börja
6. Bjud in till visionsarbete
7. Starta arbetsgrupper
8. Visa vad som händer
9. Lär av fram- och motgångar
10. Återta förlorad kunskap
11. Bygg på människors lust
12. Gör en lokal omställningsplan, vilket jag menar man sedan gör på lokal, regional och nationell nivå.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det instiftas ett Agenda 2030-råd eller "omställningsråd", på nationell nivå som ska arbeta med Sveriges omställning till ett hållbart samhälle, för att praktiskt fortsätta Agenda 2030-delegationens arbete som avslutas i mars 2019. Rådet ska kunna stötta staten, regioner och kommuner i det praktiska omställningsarbetet till det hållbara samhället inom den ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionen,**
- **2. att MP verkar för att staten, regioner och kommuner ska arbeta fram konkreta och sammanhållna planer för omställning,**
- **3. att MP verkar för att omställningsarbetet utformas och utförs tillsammans med medborgarna både i stad och landsbygd eventuellt med stöd av modell från de omställningsrörelser som finns.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, bifall attsats 2-3

Omställningen som krävs för att Agenda 2030 ska bli verklighet måste vara genomgripande och alla måste med. Det motionären beskriver är ett möjligt arbetssätt. Men att begränsa det till motionärens förslag vore att föregripa Agenda 2030-delegationens rapport och omhändertagandet av de rekommendationer de kommer att ge. Utifrån det formar vi sedan planer för genomförande där alla instanser kan vara delaktiga och få det stöd som behövs.

7A02. Förbjud reklam för alkohol

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åke Askensten, Astrid Eriksson Tropp, Göran Nordström, Hampus Rubaszkin, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Mariam Salem

Vi föreslår att det överallt förbjuds att göra reklam för alkohol.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det överallt förbjuds att göra reklam för alkohol.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

I MPs partiprogram står följande: ” Konsumenter ska ha möjligheter att göra fria och upplysta val. Vi vill begränsa reklamens utbredning, särskilt bland barn och unga. Sexistisk reklam och reklam riktad mot barn under tolv år ska vara förbjudet, liksom reklam för spel och alkohol.” Motionen är i linje med partiets politik, motionen anses därmed besvarad.

7A03. Grundlagsskydda alliansfriheten

Inlämnad av: Lars Ahlfors

Stöds av: Sandra Callenberg, Christina Waldenström, Axel Andersson, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Sven Hansson

Sveriges alliansfrihet är ständigt hotad av intressen som med skrämselfpropaganda och osanning vill få Sverige att överge sin alliansneutralitet.

Ett sätt att en gång för alla motverka detta är genom att skriva in i grundlagen att Sverige som nation är och ska förbli alliansneutralt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en grundlagsändring som definierar att Sverige som nation är och ska förbli alliansneutralt.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Även om partistyrelsen anser att Sverige bör vara militärt alliansfritt, så är detta inte en fråga som bör hanteras i grundlagen.

7A04. Riskbedömning och förhindrande av bortförande av barn

Inlämnad av: Angelica Foksröd

Stöds av: Sandra Callenberg, Jan Lindholm, Jiang Millington, Myrna Persson, Suzanne AW Jansson, Take Aanstoot

I min kontakt med föräldrar som drabbats av att deras barn olovligen förts ut ur Sverige av medföräldern pekar dessa ut påfallande brister. Inte minst upplever de en handfallenhet och brist på samordning mellan svenska myndigheter. De pekar också på bristande rutiner och godtycklighet hos såväl socialtjänst, polismyndighet och åklagarmyndighet. Detta gäller såväl före som efter att bortförandet skett.

Årligen förs runt 100 barn olovligen ut ur landet. Många gånger har föräldrar kunnat uttrycka en oro för att barnen riskerar att bli bortförda men upplever att svenska myndigheter inte har tagit deras oro på allvar.

En del utredningar och genomlysningar har gjorts av olika myndigheters rutiner och agerande

dessa i situationer. Resultaten och slutsatserna verkar inte ha fått tillräcklig effekt ute i verksamheterna. Det är under all kritik dels att tjänstemän känner att de saknar kunskap dels att föräldrar känner att de inte får rätt bemötande.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det åt alla barn i vårdnadstvister ska utses ett ombud som enbart verkar för barnets bästa,**
- **2. att MP verkar för att de utredningar och genomlysningar som gjorts kring myndigheters rutiner och handläggande av dessa fall följs upp leder till förbättringar,**
- **3. att MP verkar för att tjänstemän vid socialtjänst, skatteverket, polismyndigheten och andra berörda myndigheter får tillräcklig utbildning när det gäller riskbedömning och förebyggande arbete.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, bifall attsats 2 och 3

Partiet hade ett förslag med exakt detta innehåll som aktivt lyftes i motion 2012 och även återkom i flera budgetmotioner. Sedan dess har miljöpartiet arbetat för och genomfört förändringar på barnrättsområdet, bla beslutet om att införliva Barnkonventionen i lagstiftningen.

Kraven på att socialtjänsten ska ha ett barnperspektiv är tydligt. De ska erbjuda samarbetsamtal till föräldrar som vill separera. I de fall föräldrar ej är ense och strider om vårdnad begär domstolen också ett yttrande från socialtjänsten. Att barnperspektivet fullt ut får genomslag i socialtjänsten, att barns egna åsikter tillmäts tillräckligt stor betydelse mm är angeläget och frågor som barnkonventionen ger draghjälp åt.

Partistyrelsen menar att frågan om barns rätt till egna ombud i vårdnadstvister är en viktig reform, särskilt med tanke på att antalet tvister i domstol ökat de senaste åren och barn far mycket illa i dessa situationer och är rättslösa jämfört med föräldrarna. Föräldrarätten är stark i svensk lagstiftning och det finns ett stort behov av stärkt barnrättsperspektiv, så väl i föräldrabalk som i Socialtjänstlagen.

Det är uppenbart en fruktansvärd situation när en förälder olovligen för bort ett barn. Att myndigheter har en beredskap på att bemöta dessa situationer på ett konkret, professionellt och snabbt sätt är högst angeläget. Det gäller även det förebyggande perspektivet. I motionen pekas på att det råder brist trots de utredningar som gjorts och partistyrelsen instämmer i förslagen. Attsats 1 är befintlig politik, vi har länge drivit frågan om barns rätt till egna ombud i vårdnadstvister. Oerhört viktig reform, särskilt med tanke på att antalet tvister i domstol ökat de senaste åren och barn far mycket illa i dessa situationer och är rättslösa jämfört med föräldrarna. Föräldrarätten är stark i svensk lagstiftning och det finns ett stort behov av stärkt barnrättsperspektiv, så väl i föräldrabalk som i Socialtjänstlagen.

7A05. Bättre handlingsplan vid fall av bortförande och kvarhållning av barn i utlandet

Inlämnad av: Angelica Foksröd

Stöds av: Sandra Callenberg, Anne Wetterlind, Bengt Annebäck, Birgitta Rydhagen, Annika Fundin, BirGitta Tornérhielm, Gunilla Lysell, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Agnita Wärn, Suzanne AW Jansson, Take Aanstoot

I min kontakt med föräldrar som drabbats av att deras barn olovligen förts ut ur Sverige av medföräldern pekar dessa ut påfallande brister. I minst upplever de en handfallenhet och brist på samordning mellan svenska myndigheter. De pekar också på bristande rutiner och godtycklighet hos såväl socialtjänst, polismyndighet och åklararmyndighet. Detta gäller såväl före som efter att bortförandet skett.

Medföräldern har ofta ett nätverk av släktingar/vänner i hemlandet som stöttat, påverkat och underlättat bortförandet. Den drabbade föräldern upplever att den står helt utan nätverk. Släkt och vänner kan ha attityden att en får skylla sig själv när man skaffat barn med den personen. Sveriges myndigheter står också ofta mycket handfallna.

Något som också problematiserar det hela är att efter en tid skrivs barnet ut från den svenska folkbokföringen. I vissa fall riskerar även barnen att förlora sitt svenska medborgarskap. Dessa omständigheter försvårar, eller till och med omöjliggör, ett återförande av barnen.

Det händer också att medföräldrar grips och döms och avtjänar straff för egenmäktigt förfarande i Sverige medan barnen fortfarande är kvar utomlands, kvarhållna av släktingar. Detta med medföräldern lugnt kan fortsätta sitt liv i Sverige. Det är väl ändå inte rimligt.

En del utredningar och genomlysningar har gjorts av olika myndigheters rutiner och agerande i dessa situationer. Resultaten och slutsatserna verkar inte ha fått tillräcklig effekt ute i verksamheterna. Det är under all kritik dels att tjänstemän känner att de saknar kunskap dels att föräldrar känner att de inte får rätt bemötande.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att tjänstemän vid socialtjänst, skatteverket, polismyndigheten och andra berörda myndigheter får tillräcklig utbildning när det gäller bemötande av drabbade föräldrar,**
- **2. att MP verkar för en lagändringar som gör att barn som olovligen förts ut ur landet ej automatiskt utskrivs från folkbokföringen,**
- **3. att MP verkar för att lagändringar som kan förhindra att barn som olovligen förts ut ur landet förlorar sina svenska medborgarskap,**
- **4. att MP verkar för att föräldrar som dömts och avtjänat straff för egenmäktigt förfarande av barn kan dömas för samma brott igen ifall barnen inte återförs till Sverige eller att föräldern på annat sätt samarbetar.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1-3, avslag attsats 4

Partistyrelsen instämmer i att alla dessa aspekter är något MP bör verka för. I denna process bör man med fördel se över hur andra länder arbetar med dessa frågor, både praktiskt och lagstiftningsmässigt. I utvecklingen av dessa områden bör det självklart även tas in kunskaper från det utredningsarbete som skett i Sverige i frågorna, och andras/annan erfarenhet. Gällande attsats 4 håller partistyrelsen med om att det är en av betydelse att frågan hur straffet ser ut och i vilken utsträckning det är möjligt att få igenom krav på att barnet återförs till Sverige. Vite skulle också kunna spela en roll i sammanhanget. Förslaget i yrkandet är dock formulerat på ett sätt som skulle bli juridiskt / rättssäkert osäkert varför vi föreslår avslag.

7A06. Bostadskrisen

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Lars Ahlfors

Bostadskrisen löses med hjälp av nytt "Bostadsbygg-rot" och modul lösningar
Vi måste lösa bostadskrisen här och nu och mitt förslag till detta är modulpaket. I framtiden måste vi från början redan nu bygga in flexibla väggar som går att dras och avskärmas så lägenheter går att göra större och mindre. Detta ska inte liknas alls vid compact-living under 90-talet med flexibla lösningar av att bo smått och ha saker på liten yta eller efter kriget och socialt bostadsbyggande i Wien både idag och på 50-talet med kommunala bostadshus för arbetare. För ytan är inte problemet idag, inte den yta som redan finns. Där männen oftast bor kvar i stora lägenheter i innerstaden eller par i 50-60 års ålder där båda barnen oftast flyttat hemifrån och de nu måste lära känna varandra på nytt i de ekande tomma salarna. Vilket ibland leder till skilsmässa då man inte varit med varandra tillräckligt mycket för att förstå att man egentligen vuxit ifrån varandra för länge sedan. För länge sedan flyttade även kvinnorna med barnen till avlägsna platser med mer överkomlig hyra för råd att köpa hade de ej när de redan vid födseln gått ned till deltid och kontantinsats hade de ej heller eller lånelöfte. Så då är det massor av äldre par och ensamma män som bor i stora tomma ekande lägenheter männen som alltid har de ekonomiska förmånerna fortfarande år 2018 och männen som oftast mindre gillar tanken med inneboendes eftersom de är mindre sociala. Här måste väggarna vara stadiga så att man även slipper socialisera om man nu inte vill och här är de färdiga paketen med badrum och kök extra viktiga. Till alla dessa skall vi erbjuda skattelättnad, "Bostadsbygg-rot" i nya former, kanske subventioner i form av bidrag. Antingen kan staten erbjuda färdiga modulpaket med kök, badrum och dagsljuslampor för den cirkadiska rytmen som kan monteras in i redan existerande lägenheterna eller så måste vi även få ha kvar vårt fria val och då istället få "Bostadsbygg-rot" för att sätta väggarna som vi vill i vilket material som vi vill. Men om det verkligen är bostadskris nu borde vi lagstifta om detta att man får/måste? till alla kommunala och privata hyresvärdar, man skall inte behöva ansöka om bygglov för att bygga om sina bostäder så att man får avslag från tredje och andra part längs vägen. I alla dessa nya rum i enorma lägenheter skall nu kvinnorna kunna flytta tillbaka till sin hemmiljö sitt kvarter där

barnen gått i skola. Dessa barn där några blir till studenter skall kunna flytta in. Människor som flytt från krig skall kunna flytta in och massor av ensamma män från Norrland. Redan nu kan staten lagstifta om detta och föreslå offentlig upphandling och arkitekttävlingar där man får rita alla framtida bostäder med dessa skenor för justerbara väggar och färdiga dragningar för el, vatten och avlopp inom sig. Det skall vara lätt att möblera om sitt hus och lika lätt att möblera om sitt liv. Människor skall inte behöva hamna på gatan. Och fria hyressättningar skall vara förbjudet, man skall inte kunna tjäna pengar på hur mycket rummen/rummet skall kosta detta är inte för Airbnb fifflore. Arkitektskolorna runt om i Sverige sitter på alla idéer en ny generation unga som även kanske kan lära sig mer om sådana här tekniker hur man faktiskt gör skall utbildas. Liksom yrkesskolorna, YH-utbildningarna och det traditionella hantverket är detta lika viktigt, även om det ska bli flexibla lösningar ska det vara hantverksmässigt tänkande från start. Kanske kan det finnas en linje på Yrkeshögskolorna som lär ut enkom detta. Det skall inte vara Ikeas nuvarande bostadsbyggande eller dåliga kvalitet utan det skall var miljömässigt och människomässigt redan här. Vi ska bygga in miljötank redan nu i dessa tomma väggar. Och det ska komma genom lagstiftning för vi måste lösa krisen här och nu.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att bygga in skenor i existerande lägenheter som passar ihop med modullösningar som består av väggar, kök, badrum och dagsljuslampor,**
- **2. att MP verkar för att det ska erbjudas färdiga modulpaket med kök, badrum och dagsljuslampor för den cirkadiska rytmen som kan monteras in i redan existerande lägenheterna,**
- **3. att MP verkar för att bygga nya lägenheter i framtiden som är anpassade för dessa modulpaket och kan förändras i storlek när man blir färre/ fler,**
- **4. att MP verkar för att införa ett "Bostadsbygg-rot" om man vill göra egna lösningar att förminska/förstora sina lägenheter,**
- **5. att MP verkar för att yrkeshögskolor har en linje för byggande av modullösningar.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-3 och 5, besvarad attsats 4

Partistyrelsen instämmer i motionärens intention att öka flexibiliteten och bättre utnyttja det befintliga bostadsbeståndet, en ambition som också finns med i programförklaringen "Bostäder för hela Sverige" som partistyrelsen antog 2018. Vi har också under förra mandatperioden, genom dåvarande bostadsminister Peter Eriksson, föreslagit skattelättnader för de som bygger om för att kunna hyra ut en del av sin bostad. Partistyrelsen menar dock att motionens attsatser inte nödvändigtvis innebär de bästa eller enda tekniska lösningarna och är för detaljerade och därmed begränsande i sina formuleringar.

7A07. Bygga in delningsekonomin i våra framtida bostäder

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Gröna studenter, Sandra Callenberg, Angelica Foksröd, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Gunnel Annebäck, Jan Lindholm, Johannes Kroon, Karin Persson, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, LennART Frostesjö, Marcus Nordlund Oja, Myrna Persson, Rickard Hansson

Kan vi bygga in delningsekonomin i våra framtida bostäder? Kan vi bryta konsumtionsmönster och göra att fler får tillgång till varandras ekonomiska mönster?

Den nya delningsekonomin måste byggas in i framtida bostadsplanering Delningsrum istället/och för grovsoprum? Kan vi planera in rum för delningsekonomi när vi planerar våra svenska städer i framtiden/idag? Om vi vill underlätta för att människor ska kunna leva hållbart måste vi ge redskap/verktyg/rum för hur detta ska göras. Inte bara uppmuntra till att slänga saker eller skänka/byta i någon PopUp containrar som dyker upp ibland i vårt kvarter I anslutning till varje hus varje kvarter kan vi planera för delningsrum, där vi kan lägga saker för andra att ta. Dessa utrymmen kan heta Korgen.

I Korgen finns allt vi behöver som någon annan ej längre behöver. Vi människor har oftast samma behov men olika förutsättningar. Även om vi bor i samma hus eller samma kvarter behöver inte vår ekonomi eller vår tillgång till tid se lika ut. Oftast är den väldigt olika men många tror, att bara för att man bor i ett/samma bostadsområde så har man samma förutsättningar I framtiden kommer detta bli mer och mer tydligt då man nu bygger blandform för att minska segregation Bostadsrätt med Hyresrätt med Senior med Student något jag skrev om i RUM nr 1 2003 <https://linneapalme.files.wordpress.com/2013/12/holland.pdf>

Självklart är det fantastiskt att minska segregering och blanda bostadsformer men har man tagit in aspekter av olikhet i ekonomin av de som faktiskt bor. Har man tagit in att när man ser och jämför så sjunker värdet hos individ om vi ser att någon annan har det bättre än oss så jämför vi oss själva med denna person och vi blir mer medvetna vad vi själva inte har. Minskad segregering kan leda till ökade klassskillnader och det är farligt om vi inte funderar över detta redan nu. Det kan även leda till minskad självkänsla och fler depressioner, fler sjukskrivningar och fler självmord. Myntet har alltid två sidor och även om du kastar de högt och det landar rätt finns alltid sannolikhet och slump och man kan beräkna dessa redan nu.

Korgen/delningsrum kan vara en lösning även på detta problem att om delningsrummen i de olika bostäderna är öppna för människor på andra sidan gatan så förflyttas varor/ting mellan de olika ekonomiska skikten. Helt enkelt över gatan, vissa människor har vissa konsumtionsmönster och genom att bryta flödet av varor/att ge tillgång till dessa rum med fria varor så ger vi fler och mer möjligheter att få tillgång till varandras konsumtionsmönster.

Vi befinner oss i olika stadier av/i livet och i dessa stadier ser behoven olika ut. Men vi är lika som människor, när vi har ett behov ser vi till att vi tillfredställer det, men i bland vet vi inte hur

och blir istället passiva. Korgen eller delningsrummet kan underlätta för de som faktiskt inte ens knappt orkar trycka på hissknappen eller de som springer lätt ned för trapporna beroendes på tid eller ork, kanske ibland bara dagsformen. Att överleva i grupp är väl ett gammalt fenomen inom socialpsykologin att hjälpa vår grupp till överlevnad. Så korgen är vår grupps överlevnad eftersom den ger oss ting så kan vi lägga våra pengar på det som faktiskt mättar eller så kan vi ta korgen och gå ut efter mer svamp. Men det är nästa steg inom delningsekonomin, gå ut med din korg och dela dina fynd från skog eller odlingsbänkar och framtida odlingsrum i ditt hus, som staden snart kommer fyllas med.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att bygga in delningsekonomin i framtida bostäder,**
- **2. att MP verkar för att ett det finns ett rum i varje hus där man kan lägga saker man ej använder längre, som andra kan ta. Detta rum ska även vara öppet för boendes i andra hus i kvarteret.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2

Partistyrelsen instämmer i ambitionen att stimulera återanvändning och delningsekonomi, och att en del av detta arbete ligger redan i den fysiska planeringen. Exakt hur detta bäst kan göras i varje enskild fall kan dock se väldigt olika ut. Partistyrelsen värnar flexibilitet och kommunalt självbestämmande och föreslår därför avslag på andra attsatsen.

7A08. Vapenexport

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Britta Kahanpää, Annika Fundin, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Gösta Evén, Jan Lindholm, Josefin Östevik, Kenth Carlson, Kristian Ek, László Gönczi, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Mariam Salem, Max Whitman, Micke Seid, Matz Lonnedal Risberg, Oscar Askling, Ylva Wahlström Ödmann

Vi föreslår att vapenexport blir totalt förbjudet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att vapenexport blir totalt förbjudet.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Vår långsiktiga strävan är fred. Då behövs inga vapen och ingen vapenexport. I partiprogrammet står det "Miljöpartiet de grönas mål är därför en avvecklade vapenexport." För att uppnå det tar vi hela tiden steg på vägen. Förra mandatperioden fick vi igenom en skärpning av vapenexportlagstiftningen och nu också exportförbud till Jemen.

7A09. Sverige tillgängligt för alla 2031

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Elias Fjellander, Filip Pontelius, Göran Nordström, Harriet Olsén, Jan Ryden, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Mats Dellrud, Michael Williams, Myrna Persson, Rejn Karlgren, Tony Nilsson

Ett funktionshinder definieras som den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningens utformning. Vad det innebär för olika funktionsnedsättningar varierar. Cirka en femtedel av Sveriges befolkning har någon form av funktionsnedsättning som påverkar deras liv i vardagen.

Tillgänglighet beskriver hur exempelvis en verksamhet, en plats eller en lokal, fungerar för människor som använder dem. Det övergripande målet för tillgänglighetsarbetet är att skapa förutsättningar så att alla som vill ska kunna delta i samhället på lika villkor, även om du har en nedsatt funktionsförmåga (funktionsnedsättning). En funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk, kognitiv eller intellektuell funktionsförmåga. Om omgivningen inte är tillgänglig kan funktionsnedsättningen bli ett hinder. Tillgänglighetsarbete kan alltså bland annat handla om fysisk tillgänglighet, tillgång till utbildning och information eller ett bra bemötande.

Krav på tillgänglighet i publika miljöer har funnits i plan- och bygglagstiftningen, PBL, sedan 1960-talet. Kraven ställs när en bygger nytt och när en gör större förändringar. För att öka tillgängligheten i en snabbare takt behöver en även förbättra befintliga miljöer, inte bara invänta att de byggs om eller ersätts. Sedan år 2001 finns det därför bestämmelser med krav om att ”enkelt avhjälpna hinder” ska åtgärdas i lokaler dit allmänheten har tillträde, så kallade publika lokaler, och till allmänna platser. Bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder i PBL preciseras och konkretiseras i Boverkets föreskrifter, HIN. I HIN anges hur olika hinder och brister i den fysiska miljön ska eller bör åtgärdas. HIN gäller både publika lokaler och allmänna platser.

När reglerna infördes angav regeringen i förarbetena till lagstiftningen som målsättning att alla enkelt avhjälpna hinder skulle vara åtgärdade senast vid utgången av år 2010. Trots det finns år 2019 fortfarande många enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser som helt i onödan gör det dagliga livet besvärligt för personer med funktionsnedsättningar.

Enkelt avhjälpna hinder måste åtgärdas i en mycket snabbare takt än de görs idag. Riksdagen måste fatta beslut om de verktyg som behövs för att se till att detta blir verklighet. Kommunerna måste följa upp att Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder genomförs och sätta press på de som inte gör de åtgärder som krävs.

Kravet om tillgänglighet är det som ska gälla vid om- och nybyggnationer av allmänna lokaler

och allmänna platser. Det finns regler och föreskrifter som ska följas och det måste tydligt framgå i upphandlingar med mera att om inte kravet om tillgänglighet följs, så ger det konsekvenser för de som ansvarar för byggnationen.

Ett tydligt exempel på en nybyggnation som inte följt kravet om tillgänglighet tillräckligt är nya Stockholm city, där vi var många som hoppades på en tillgänglig, modern och lättanvänd ny pendeltågsstation för alla. Men det blev precis tvärtom...

Krävs det ändrade lagar eller direktiv med mera, så är det dags för det nu för att vi samma år som Miljöpartiet fyller 50 år ska ha ett tillgängligt Sverige för alla 2031.

Vi yrkar

- **1. att MP aktivt verkar för att Sverige ska vara tillgängligt för alla 2031,**
- **2. att MP aktivt arbetar för att lagstiftning, föreskrifter och direktiv gällande krav om tillgänglighet vid om- och nybyggnationer samt enkelt avhjälpta hinder ska skärpas,**
- **3. att MP ser över möjligheten att införa starkare sanktionsmöjligheter för den som bryter mot kravet om tillgänglighet vid om- och nybyggnationer eller inte åtgärdar enkelt avhjälpta hinder.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP anser att människor med funktionsnedsättningar ska ha samma möjlighet att delta i samhället som andra. Alla individer är olika och samhället ska inte bara vara utformat för de som utgör normen. MP har tillsammans med Sveriges samlade funktionshinderrörelse varit pådrivande för att otillgänglighet nu klassas som diskriminering i Sverige och fortsätter vara pådrivande i att göra Sverige tillgängligt i praktiken. MP har i regering genomfört en hel del på detta område tex tillsatt en utredning för att se över LSS-lagstiftningen, höjt garantiersättningen och sänkt skatten på sjuk- och aktivitetsersättningen och höjt bostadstillägget samt skärpt lagstiftningen om bristande tillgänglighet som diskriminering. Att prioritera den fysiska tillgängligheten är ett bra nästa steg. Samtidigt är det viktigt komma ihåg att tillgänglighet inte bara handlar om fysisk tillgänglighet - information, kunskap och delaktighet är exempel på andra områden som också behöver förbättras.

7A10. Begränsa fyrverkerier

Inlämnad av: Martin Gustafsson

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Mazetti-Nissen, Aron Knifström, Åke Askensten, Emma Nilsson, Gunilla Lysell, Lina Engström, Malin Sommanö, Margareta Fransson, Mats Dellrud, Peter Östevik, Sofia Kamlund, Ulla Wihlman

Varje år skräms många husdjur av fyrverkerier, många så svårt att de aldrig återhämtar sig till 100%. Även vilda djur och tamboskap skräms och chockas. Få kan undgå att se, höra och förstå vilken inverkan fyrverkerierna har på djur och människor, men även på vår miljö i form av

nedskräpning av förverkade pjäser. Att begränsa försäljningen och tiderna som det får lov att avfyra har inte heller gett något önskvärt resultat då det inte respekteras i stort. Därför borde det enda rätta vara ett totalförbud för privatpersoner att hantera fyrverkerier. Alternativt att införa en obligatorisk utbildning samt certifiering för privatpersoner som skall tillåtas att köpa, inneha och avfyra fyrverkerier.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för ett totalförbud för privatpersoner att köpa, inneha och avfyra fyrverkerier,**
- **2. att MP verkar för ett krav på obligatorisk utbildning samt certifiering för privatpersoner som skall tillåtas att köpa, inneha och avfyra fyrverkerier.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Från och med den 1 juni 2019 träder nya regler i kraft gällande fyrverkerier på pinne, den typen av fyrverkeripjäsa som orsakar mest skada.

Det som kommer att krävas för att få skjuta raketer med styrpinne efter 1 juni är:

- Tillstånd till användning av explosiv vara från kommunen.
- Genomgången utbildning hos en av MSB godkänd utbildningssamordnare.

Därtill finns det en motion inlämnad under allmänna motionstiden hösten 2018 av Elisabeth Falkhaven och Emma Hult, riksdagsledamöter för MP, om att enbart tillåta användandet av fyrverkerier, raketer och smällare vid offentliga arrangemang.

7A11. Ökade satsningar på kvinnorelaterad vård

Inlämnad av: Astrid Eriksson Tropp

Stöds av: Grön Ungdom, Amanda Wykman, Anne Wetterlind, Anna Nilsson Örnestrand, Axel Andersson, Emma Nilsson, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Agnita Wärn, Karl Kilbo Edlund, Kukkamaria Valtola Sjöberg, Liv Ahlqvist Juhlin, Marcus Nordlund Oja, Martina Hallin, Patrik Blom, Peter Östevik, Sigrid Jämting, Stefan Fjellander, Thereze Almström

Vård riktad mot kvinnorelaterad ohälsa prioriteras inte i den utsträckning som det borde. Uppskattningsvis har tio procent av alla livmoderbärare sjukdomen endometriosis som vanligtvis leder till grav smärta vid mens och trots denna höga andel personer med sjukdomen är det svårt att få rätt vård i god tid. Förlossningsvården är bristfällig, förlossningsskador är vanliga och trots att det är allvarliga skador behandlas de inte som ett problem utan blir en del av förlossningen som modern får leva med.

Forskning kring vård har historiskt haft fokus på män och mycket smärtforskning sker fortfarande på handjur, trots att det är kvinnor som mest lider av kronisk smärta. Bland annat tar sig hjärt- och kärlsjukdomar olika uttryck mellan könen vilket det bör forskas på mer. Forskning på kvinnors hälsa har länge underprioriterats, detta bör ändras.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för ökade investeringar på kvinnorelaterad vård,**
- **2. att MP ska verka för ökade anslag för forskning kring kvinnorelaterad vård,**
- **3. att MP ska verka för att vårdpersonal får mer utbildning om vård för kvinnorelaterad ohälsa utifrån aktuell forskning.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats1, bifall attsats 2 och 3

MP i regering har under den senaste mandatperioden gjort flera insatser som förstärkt förlossningsvården och satsningarna på kvinnors hälsa.

För MP som ett feministiskt parti är det en självklarhet att se den ojämlika vården och arbeta för att de vetenskapliga underlagen och praktiken förändras till att bli mer jämlik. Därför anser partistyrelsen att MP ska arbeta för såväl utökade resurser till forskning som utbildning av vårdpersonal.

7A12. Freda hotade kvinnor från sina förövare

Inlämnad av: Mika Liffner

Stöds av: MP Östergötland, MP Valdemarsvik, Sandra Callenberg, Anna Hjortenskiöld, Filip Pontelius, Gösta Evén, Lars Olert, Michael Williams, Peter Östevik, Rebecka Hovenberg, Ulf Nilsson

Många kvinnor som lever i förhållanden med hot och våld tvingas lämna allt, jobb, boende och vänner, för att sätta sig själv och ofta även sina barn i säkerhet. Vi föreslår att förflytta den förövare som är orsaken till problemen istället. Det är grymt och orimligt att flytta på offren istället för den som orsakar lidandet. Detta skulle kunna lösas med t.ex elektronisk fotboja som larmar om förövaren kommer närmare än vad som är överenskommet. Hur kan man då på ett rättssäkert sätt stötta offren och flytta förövaren? En akut-åklagare skulle kunna besluta om besöksförbud i kombination med t.ex fotboja i väntan på annan dom.

MP Valdemarsvik yrkar

- **1. att MP verkar för att kvinnor och barn som utsätts för hot och våld ska få leva sina liv i fred. Den som hotar och misshandlar ska förflyttas och hindras att söka upp offren med hjälp av t.ex. elektronisk fotboja,**
- **2. att MP verkar för att den förflyttade förövaren ska övervakas genom t.ex elektronisk fotboja och få hjälp med sitt dysfunktionella beteende,**
- **3. att MP utreder möjligheten att den som utsatts för våld och hot i nära relation inte ska behöva flyttas för att leva i trygghet,**
- **4. att MP verkar för att akutåklagare ska kunna besluta om besöksförbud i kombination med t.ex fotboja i väntan på annan dom.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Vad gäller frågan om att den som utsatts för våld och hot i nära relation inte ska behöva flyttas för att leva i trygghet berörs detta i en utredning som genomfördes under förra mandatperioden - Återfallsförebyggande insatser för personer som utövar våld (Att bryta ett våldsamt beteende, SOU 2018:37). Den nya regeringen kommer att arbeta vidare med förslagen.

Redan idag kan det person som riskerar att begå brott mot, trakassera eller följa efter någon annan, få kontaktförbud, ibland med fotboja. Ett sådant beslut fattas av åklagare, som huvudregeln inom en vecka. Mer om detta kan man till exempel läsa på polisen eller åklagarmyndighetens hemsidor.

7A13. Sverige ska skriva under Ican-konventionen

Inlämnad av: Margareta Alton

Stöds av: Gröna seniorer, MP Värnersborg, Martin Arvidsson, Anne Wetterlind, Anna Mazetti-Nissen, Aron Knifström, Christina Waldenström, Bengt Annebäck, Eva Elisabet Haglund, Emma Nilsson, Göran Nordström, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, Jan Ryden, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Maj Ardesjö, Peter Östevik, Richard Holmqvist, Roger Bydler, Sten-Ove Hermansson, Tim Gahnström

International Campaign to Abolish Nuclear Weapons är en internationell koalition av 468 civilsamhällesorganisationer i 101 länder. Syftet med kampanjen är att kärnvapen ska förbjudas och 7 juli 2017 antogs en sådan konvention i Förenta nationerna i New York. Sverige har inte skrivit under Ican avtalet och Nato har informerat Sverige om att en sådan underskrift kan äventyra det samarbete och framför allt det sk Världlandsavtalet. Sverige är ett kärnvapenfritt land och att det tydliggjordes i avtalet var ett krav från miljöpartiet de gröna för att man skulle gå med på samarbetet. I vår tid med president Trumps intention att bryta samtalen med Ryssland vad gäller landbaserade kärnvapenbestyckade robotar är det än viktigt att förtydliga att inga kärnvapen får finnas på svenskt territorium vare sig på land eller vatten.

Gröna Seniorer Riks yrkar

- **1. att MP verkar för att Sverige undertecknar Ican konventionen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP verkar redan för att den ska skrivas under. Den 12 januari 2018 skrev Isabella i DN: "Sverige tog ett mycket viktigt steg när vi i juli 2017 röstade ja till FN:s kärnvapenkonvention. För MP är nedrustning en hörnsten i vår vision om en fredligare och mer solidarisk värld. Vi menar att Sverige efter den genomlysning som nu sker bör underteckna och ratificera konventionen."

7A14. Livscykelanalyser ska inte vara verktyg för green washing

Inlämnad av: Fredrik Olsson

Stöds av: Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Isabel Enström, Jenny Ivner, Kenth Carlson, Lisa Hellsing, Maria Kjellberg, Mats Berglund, Myrna Persson, Sidney Holm, Sven Hansson, William Olsson

Livscykelanalyser kan vara ett bra verktyg för att få styrning på det vi faktiskt vill uppnå, en lägre miljö-och klimatpåverkan. Miljöpartiet har alltid haft ett perspektiv som sträcker sig över lång tid med solidaritet med kommande generationer och en holistisk världsbild där helheten skall få utrymme. I en grön åskådning passar därför livscykelanalyser som visar miljö-och klimatpåverkan över längre tid och med en bättre helhetsbild väl in.

Tyvärr kan dock livscykelanalysverktyg även användas som ett mycket effektivt lobbyingverktyg som motverkar dess syfte. Ett mycket aktuellt exempel är livscykelanalysverktyg för att visa hela påverkan för byggnation för att få ett hus på plats och påverkan under hela dess tänkta livslängd. Verktyg som Miljöpartiet varit både initiativtagare till och arbetat hårt för att få till stånd. Nu riskerar verktygen kidnappas av en av Sveriges starkaste lobbyingorganisationer, Svenskt Betong. Med sina omfattande resurser har de drivit att restprodukter skall räknas till noll i klimatpåverkan. I Svensk betong har det alltid använts restprodukter och för betongen handlar det om rester från kolkraftsindustrin, så kallad flygaska. I Sverige har det länge varit standard med 15 % inblandning av flygaska medan det i t.ex. Tyskland varit 30 % inblandning. Anledning till den historiskt lägre nivån i Sverige har varit att betongen får sämre kvalitet med ökad inblandning.

Nu saluför Betongindustrin betong med högre inblandning av flygaska och med sämre kvalitet som klimatomänsigt bättre än betong med lägre inblandning och menar genom samma bristande logik att betong och trä kan likställas utifrån ett klimatperspektiv. För besväret tar de också mer betalt för den "klimatsmarta" betongen. En orimlig utveckling som möjliggörs genom att resterna från kolkraften räknas som att den inte har någon klimatpåverkan i en livscykelanalys.

För MP är det av vikt att vi slår vakt om vad livscykelanalysverktygen skall ha för syfte och inte låter de bli ett verktyg för green washing.

Vi yrkar

- **1. att MP på alla nivåer verkar för att restprodukter tillskrivs en rimlig klimatpåverkan i uträkningar av miljö-och klimatpåverkan genom livscykelanalyser,**
- **2. att MP på alla nivåer driver på för att livscykelanalysverktyg ärligt skall styra mot önskade miljö-och klimatmål,**
- **3. att MP tar tydlig ställning mot livscykelanalysverktyg som inte visar en ärlig bild av miljö- och klimatpåverkan.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 2, avslag attsats 1 och 3

Alla beslutsunderlag baserade på olika typer av beräkningar som försöker förenkla en komplex verklighet har för- och nackdelar. Det görs alltid avvägningar och avgränsningar på vägen, och dessa kan göras mer eller mindre objektivt, och med olika slutresultat. Det är därför viktigt att beräkningsgrunderna är transparenta och att beslutsfattare sätter sig in i underlaget.

Partistyrelsen instämmer med motionären att verktygets goda sidor ska värnas och föreslår därför bifall på attsats två. Partistyrelsen konstaterar också att vi gick till val på inte bara att ställa minimikrav utifrån livscykelperspektiv vid byggande, utan också att ha som mål att minst hälften av alla hus byggs med trästomme senast 2025. Det är dock inte ett politiskt partis uppgift eller kompetens att adressera detaljer i beräkningsverktyg, och dessutom väldigt resurskrävande, varför attsats 1 och 3 föreslås avslås.

7A15. Lägg in bostadspolitik som en viktig fråga i partiets arbete

Inlämnad av: Ragnar von Malmborg

Stöds av: Anne Wetterlind, Arne Bringentoff, Åke Askensten, Eva Elisabet Haglund, Gösta Evén, Jan Ryden, Agnita Wärn, Magdalena Lindstrand, Anders Ödmark

Vi i gröna seniorer för Stockholmsregionen är djupt oroadе för den utvecklingen med hög bostadsbrist och höga boendekostnader som vi haft under 2000-talet.

Den allmänna prisutvecklingen har varit måttlig. Konsumentprisindex har ökat med 25 procent. Men hyrorna i Stockholmsregionen har ökat med i snitt 55 procent. Nyproduktionshyrorna har ökat med nästan 100 procent. Priserna för att köpa bostadsrätt har ökat med 300 procent.

Vi som är pensionärer har bara 50-60 procent av de inkomster vi hade som förvärvsarbetande. Vi är i hög grad ensamstående och måste klara hela boendekostnaden på en pension. Få pensionärer, bara 13 procent, får bostadsbidrag, De som köpte bostad förra seklet klarar sig lite bättre, men de som bor i hyresrätt har sett en stor kostnadsökning för boendet.

Pensionärer behöver ofta flytta för att få en bostad som passar, det kan handla om att få en hiss, ett badrum som klarar funktionshinder eller annat. Att då flytta till nybyggda bostäder är ofta omöjligt med hänsyn till hyror och priser för dessa bostäder.

De senaste tongångarna från fyrpartiöverenskommelsen ser vi med stor oro på. Fri hyressättning för nybyggda bostäder kan bara göra de nya bostäderna ännu mer oåtkomliga för oss.

MP har hittills varit rätt passiva i bostadsfrågorna, trots insatserna från "våra" bostadsministrar. Vi ser det nu som mycket angeläget att partiet utvecklar en bostadspolitik både för att bli av med bostadsbristen och för att få boendekostnader som bland annat vi som pensionärer och andra hushåll med måttliga inkomster kan klara av.

Vi yrkar

- **1. att uppdra till partistyrelsen att utveckla partiets bostadspolitik.**
- **2. att inrikta vår bostadspolitik på att avveckla bostadsbristen och sörja för rimliga boendekostnader för hushåll med måttliga inkomster,**
- **3. att inleda en bred intern dialog i frågorna om bostadspolitiken.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1 och 3, besvarad attsats 2

Bostadsfrågor är en vital del av det gröna samhällsbygget. I juni 2018 antog partistyrelsen programfördjupningen "Bostäder för hela Sverige", som bygger på ett politikutvecklingsprojekt som pågick brett i partiet under föregående mandatperiod, samt de två propositioner kongressen behandlat på temat: "En hållbar och aktiv politik för fler bostäder" 2015 och "Den täta gröna staden" 2016. Partistyrelsen menar därför att bostadspolitiken inte behöver pekas ut särskilt kommande år, utan att partiet istället bör prioritera politikutveckling inom andra områden.

7A16. Ett dyrt och omänskligt sätt att slösa med samhällets resurser

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: Anna Hjortenskiöld, Anne-Marie Lindén, Martin Gustafsson, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Helena Böcker, Jan Ryden, Kenth Carlson

Den tekniska utvecklingen går fort i dagens samhälle. Mer och mer av den information som tidigare förmedlades muntligt eller skriftligt sker nu enbart via nätet. Aktiva arbetande människor som lever i denna digitala värld uppdateras kontinuerligt och upplever varje liten tidsbesparing som en förbättring utan att se saken i ett samhällsperspektiv.

Allt fler gamla människor kan numera inte hänga med i denna utveckling. Många får hjälp av barn eller barnbarn, vilket i sig själv betonar deras beroendeställning onödigt tidigt. För några år sedan menade man att den generation som aldrig hade använt datorer ändå snart skulle vara borta. Idag har det visat sig att många som i flera år arbetat med datorer inte längre kan hänga med i den snabba utvecklingen – hur gärna de än vill.

Ännu viktigare är dock att man glömmer bort de stora grupper av äldre som inte har någon i sin närhet som kan hjälpa dem, och alla de fattiga pensionärer som inte har råd att köpa nya datorer i den takt som behövs om man skall hålla sig uppdaterad.

Några exempel på den nonchalans som samhället visar äldre och andra resurssvaga grupper är att det inte går att köpa SJ biljetter över disk av kunniga försäljare. Man hänvisas till regiontrafiken där de inte kan konsterna att hitta billiga biljetter. De fattigaste måste alltså betala mer för sina biljetter än de som själva kan. Prisskillnaderna är som alla vet enorma. Ett annat exempel är bankernas hantering av kontanter. Att behöva stå på gatan och ta ut pengar ur en automat på väggen, i regn och kyla, är osäkert och det har ju också förekommit många bedrägerier med folk som lurat gamla människor på olika sätt.

Den dag kommer också då fyra siffror är omöjliga att komma ihåg. En del personer har försämrad rörlighet i händerna och därmed svårt att trycka på knapparna. Med personlig betjäning inne i ett bankkontor räckte det med att den gamla kunde räkka fram sin legitimation för att få hjälp med att fylla i blanketten.

Ett av de grövsta exempel på nämnda nonchalans mot dessa, samhällets mest utsatta är dock Skånetrafikens indragning av tryckta tidtabeller. Besvikelsen var stor hos många av dessa gamla med begränsade pensioner, som i många år köpt det sommarkort som gett dem möjlighet att med karta över Skånes kollektivtrafik, behövliga tidtabeller och egen matsäck komma ut i naturen på ett ekonomiskt överkomligt sätt.

Plötsligt stod de där med sina kort och kunde inte få information om var och när bussar och tåg gick. De som inte hade någon dator hemma uppmanades att beställa utskrifter på Skånetrafikens kontor vilket tog två veckor! Någon karta över hela Skånes kollektivtrafik kunde ingen få – den tar man ju fram på telefonen! Slutsatsen är alltså att fattiga pensionärer inte räknas. Vem har mer nytta av sommarkortet än just de som inte kan köra bil och inte har råd att resa på annat sätt!

Att på detta sätt ”glömma bort” en växande kategori människor och marginalisera dem genom att göra samhället mindre tillgängligt och på det sättet göra dem ”hjälpbehövande” i förtid är varken etiskt och moraliskt acceptabelt eller samhällsekonomiskt lönsamt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att denna grupp uppmärksammas och att man försöker förmå banker, kollektivtrafikföretag och kommuner att återinföra personlig service i behövlig grad och att viktig information fortsatt lämnas i tryckt form.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

I MPs partiprogram står det: ”Alla människor, oavsett funktionsnedsättning eller förmågor, ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Alla individer är olika, och samhället ska inte bara vara anpassat för de som utgör normen.”

Att man är äldre och inte har tillgång till digitala hjälpmedel ska inte vara ett hinder för att man ska kunna ha tillgång till viktig samhällsservice. Tillgänglighet för alla är viktigt för oss, och partistyrelsen föreslår därför bifall på motionen.

7A17. Utförselkontroll vid gränserna

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Arne Karyd, Barbara Conte, Karin Persson, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Patrik Blom, Sixten Thames

Stölder av båtmotorer, åkgräsklippare, bormaskiner och andra storskaliga stölder underlättas av att det är så lätt att föra ut stöldgods ur Sverige. Cirka 2 % av tullens resurser går åt till utförselkontroll, det är i princip fritt fram att föra ut stöldgods ut ur Sverige. Försäkringsvärdet uppgår till cirka 2 miljarder kronor och 70 % av värdet anses fraktas utanför Sverige. Förutom mänskligt lidande, skulle försäkringsbolagen kunna få högre vinster om stölderna minskar vilket ger mer skatteintäkter. De flesta försäkringsbolag delar ut stora delar av vinsten. Högre vinster ger troligtvis högre löner, vilket i sin tur blir mest skatt. Om alla lastbilar kontrolleras, kan det då vara rimligt att minst hälften av stölderna försvinner?

I så fall skulle det bli 350 miljoner i utökade försäkringsvinster. Eftersom att det mesta av pengarna stannar inom Sverige, kanske 300 MSEK, skulle det bli ett nollsummespel om Tullverket fick 300 MSEK extra. Framförallt skulle det mänskliga lidandet av inbrott minska.

Se bifogad genomgång;

<https://www.metro.se/artikel/tullen-f%C3%A5r-inte-ingripa-mot-st%C3%B6ldligorna-hel-infrastruktur-p%C3%A5-andra-sidan-%C3%B6stersj%C3%B6n>

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Tullverket får 300 miljoner kronor i extra anslag per år för att utföra omfattande utförselkontroll,**
- **2. att MP verkar för att Tullverket ges befogenhet att leta efter stöldgods.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, bifall attsats 2

Partistyrelsen menar att MP under den gångna mandatperioden med ökade resurser till Tullverket har bidragit till motionärens önskan om kraftigt utökad ekonomi för myndigheten, men anser att det är myndigheten själv, som i sedvanlig ordning gentemot regeringen, gör bedömningen om vilka summor som behövs från år till år i sina äskanden.

Partistyrelsen delar motionärens argumentation om att Tullverket behöver ges möjlighet att eftersöka stöldgods och att MP ska verka för att detta sker.

7A18. Korttidsuthyrning av hyresrätter och bostadsrätter

Inlämnad av: Martina Hallin

Stöds av: Sandra Callenberg, Andreas Grunewald, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Henrik Sundström, Karin Persson, Kenth Carlson, Mariam Salem, Michael Williams, Nicklas Börjesson, Per Chrisander, Peter Östevik, Sam Spjuth, Sixten Thames, Tina Wallenius

Underlätta delningsekonomin genom att ändra lagar om korttidsuthyrning av hyresrätter och bostadsrätter. Delningsekonomin är ett konkret sätt som gör att vi som individer kan medverka till det systemskifte som måste till för att vi ska sluta leva över våra planetära tillgångar. Men ännu är det inte en självklar kultur att dela på privata resurser istället för att konsumera kommersiella. En väg till en kulturell förändring är de blandedkonomiska tredjepartslösningar som har etablerat sig. Ett väldigt tydligt exempel på en sådan är AirBnB som idag har fler sängplatser än världens största hotellkedja. I Sverige ökar inte uthyrningen via AirBnB lika explosionsartat som den gjort i andra länder och storstäder. En förklaring till det är att vår hyresgästlag och våra bostadsrättsföreningars stadgar utgör ett hinder. Däremot ökar uthyrningen trots detta, vilket visar att det finns en dissonans mellan vad hyresrätts- och bostadsrättsinnehavare vill, och vad de får, med en gråzon som följd.

Konsekvensen är att hälften av Sveriges befolkning som bor i ägt småhus kan bidra till delningsekonomin samtidigt som den kan tjäna upp till 40 000 kr/år skattefritt på att hyra ut sitt boende, medan den andra hälften är bakbunden av lagar och stadgar och inte har ett eget val.

I de tio kommuner med största andelen boende per boendeform bor som mest 60,5 och som lägst 33,9 procent av invånarna i bostadsrätt. I storstäderna är ett bostadsrättsköp ofta enda chansen till ett eget boende, och vi ser hur en allt större del av hushållens disponibla inkomst går till boendet. Vi ser också hur nybyggandet av bostäder börjar mattas av, men inte på grund av minskad efterfrågan, utan av ekonomiska skäl. Nybyggda hyresrätter är dyra och svåra att hyra ut även i bostadsbristens storstäder. Att kunna få ett bidrag till sina bostadskostnader skulle öka möjligheten för många att bo. Samtidigt skulle mark i innerstaden inte bli lika attraktiv att exploatera för hotell om delningsekonomin erbjöd fler privata sängnätter, vilket skulle bidra till en avmattning på markpriser vilket därmed också skulle hålla nere priset på nybyggda bostäder.

Av samma skäl är det inte en önskvärd utveckling att vi gör det lättare för bostadsrättsägare att hyra ut professionellt på heltid via AirBnB och på så sätt skapar ytterligare incitament för spekulationsköp och ägande av bostadsrätter. Men. Det är inte heller önskvärt att hälften av befolkningen lämnas helt utan möjlighet att bidra till en hållbar ekonomi genom att hyra ut delar eller hela sin bostad under begränsad period varje år.

Det börjar hända att nybildade föreningar skriver in reglerade tillstånd för korttidsuthyrning via AirBnB. Till exempel är så fallet i flera av de nybyggen som nu skapas på Nobelberget i Nacka, där man provar nya sätt att bygga in delningsekonomi i strukturen, och där föreningens stadgar

från början tillåter ägaren att hyra ut 40 nätter per år utan att behöva söka tillstånd av styrelsen. Det finns också föreningar som tillåter uthyrning x antal nätter per år mot att föreningen får x procent av intäkten, vilket skapar ett gemensamt monetärt incitament och gör att alla i föreningen tjänar på uthyrningen - även den som av olika skäl inte själv vill hyra ut sin bostad. En liknande modell även för hyresrätter skulle ge fastighetsägare ökade hyresintäkter utan att de behöver göra något för att få den, och sannolikt öka deras vilja att medverka till möjligheten. Att förändra stadgar i en befintlig förening är däremot en långsam process som inte bara handlar om byråkratin som måste till med flera årsstämmor, utan som dessutom tenderar dela föreningar i olika läger mellan konventionella och nytänkande viljor, något som kan skapa en infekterad diskussion. Det är inte lätt att hålla en sån debatt saklig när det handlar om ideologiska skillnader.

Idag finns det ett stort mörkertal med olovlig andrahandsuthyrning, något som inte är önskvärt ur någon aspekt. Att göra det enklare att hyra ut kortare tid och under reglerade former är ett sätt att stävja olovlig uthyrning och främja full transparens och trygghet för alla berörda.

Jag föreslår därför att vi ska utreda möjligheten att ta fram en lag som reglerar privat uthyrning av hyres- och bostadsrätter. Införandet av delningsekonomi bör inte vara en fråga för kommersiella tredjepartsleverantörer, och inte heller lämna individen utan egen valmöjlighet att bidra till den eller inte. Om det fanns en lag som sa att alla har rätt att hyra ut delar eller hela sin bostad under en begränsad period, eller upp till ett maxbelopp varje år, skulle vi förändra kulturen fortare och därmed bidra till ett snabbare mentalt och strukturellt systemskifte.

Jag ser framför mig ett lagförslag som:

- ger alla rätt att hyra ut delar eller hela sin bostad under en begränsad period, och/eller max x antal nätter i följd, och/eller upp till ett maxbelopp varje år (för att inte främja spekulationsägande)
- säger att HR/BR-innehavaren behöver informera hyresvärd/föreningen om vem som hyr lägenheten, men inte inhämta tillstånd om det sker inom ramen för begränsningarna beskrivna ovan
- anger en procentandel av intäkten som måste gå till hyresvärd/föreningen

Vi yrkar

- **1. att MP ska utreda möjligheten att ta fram ett lagförslag som reglerar privat korttidsuthyrning av hyres- och bostadsrätter för att stötta delningsekonomi.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer i motionärens intention att bättre utnyttja det befintliga bostadsbeståndet, en ambition som också finns med i programförklaringen "Bostäder för hela Sverige" som partistyrelsen antog 2018. Motionens idéer är intressanta och partistyrelsen delar ambitionen att öka flexibiliteten och likställigheten mellan boendeformer. AirBnB-uthyrning är

dock inte helt oproblematiske och det är oklart om just en lagreglering är rätt väg att gå, eller om det kanske snarare bör drivas på andra och mer decentraliserade sätt. Partistyrelsen föreslår därför avslag på attsatsen.

7A19. Dricksvattenstationer på offentliga och kommersiella platser

Inlämnad av: Martina Hallin

Stöds av: Anne Wetterlind, Andreas Grunewald, Åke Askensten, Desiree Johansson, Annika Fundin, Henrik Sundström, Linnea Palme, Karin Persson, Kenth Carlson, Magnus Runsten, Malin Sommanö, Per Chrisander, Rickard Hansson, Sidney Holm

För en enskild individ innebär inte måttlig konsumtion av flaskvatten något större koldioxidavtryck. Men om vi jämför med alternativet, att dricka vårt utmärkta kranvatten, finns det heller inget som talar för flaskvatten.

- I praktiken har kranvatten helt försumbara koldioxidutsläpp, omkring tusen gånger mindre än vad bara transporten av flaskvatten kräver, varav majoriteten handlar om elektricitet till pumparna. Konsumtion av en liter flaskvatten alstrar strax under ett kilo koldioxid. Men det dricks 197 135 300 liter flaskvatten per år bara i Sverige.
- 10 000 av alla långtradare som kör genom Sverige varje år transporterar flaskvatten.
- Transporterna samt tillverkningen och återvinningen av själva flaskorna som säljs varje år motsvarar 16 000 oljeeldade villors årliga miljöbelastning.
- Kranvattnet kostar ca 2,5 öre per liter jämfört med cirka 10 kronor för en liter flaskvatten.

Vårt förändrade konsumtionsmönster när det gäller flaskvatten bidrar dessutom till att upprätthålla och öka konsumtionssamhället som kultur. Det här blir särskilt tydligt på offentliga platser där det är svårt att hitta bra tappkranar för kranvatten, medan det blivit lätt att köpa flaskvatten precis överallt.

Ett belysande exempel är Arlanda där man inte får medföra vätska genom säkerhetskontrollen, och där tre deciliter vatten kan kosta 42 kr efter den. Numera finns två vattenautomater på terminal 5 som är avsedda att underlätta för resenärer att fylla på friskt kranvatten i egen flaska, ett jättefint initiativ som jag vill se mer av.

Den som försökt få in en flaska under kranarna på toaletterna vet hur svårt det kan vara, och detsamma gäller de få dricksvattenfontäner som finns på ett fåtal ställen. Det är dessutom tveksamt ur hygiensynpunkt att fylla på dricksvatten på offentliga toaletter.

Samma situation finns på andra offentliga platser som sjukhus, på tåg-, tunnelbane- och busstationer, på torg och i parker etc, samt på kommersiella platser som i köpcentrum.

Mitt förslag är att vi ska utreda hur ett förslag skulle kunna se ut som ställer krav via relevanta lagar, om att alla platser där fler än x antal människor passerar per dygn, måste erbjuda en tillgänglig och hygienisk möjlighet att fylla på en medhavd vattenflaska.

Vi yrkar

- **1. att MP ska utreda hur ett förslag skulle kunna se ut som via relevanta lagar och regler ställer krav på en tillgänglig och hygienisk möjlighet att fylla på en medhavd vattenflaska på alla offentliga och kommersiella platser där x människor passerar per dag**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag på motionens attsats.

Ny attsats 1 från partistyrelsen:

- **att MP verkar för att utreda olika lösningar för att öka tillgången på kranvatten på offentliga och kommersiella platser.**

7A20. Tillgängliga välfärdstjänster för alla

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Göran Nordström, Gösta Evén, Helena Böcker, Jan Ryden, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Mats Dellrud, Mona Alsalehi

Offentliga digitala samhällstjänster ska utvecklas med användarvänlighet och tillgänglighet för alla identifierade målgrupper i fokus. Digitaliseringen ger oss helt fantastiska möjligheter och en snabb forskningsutveckling. Stora mängder data kan bearbetas effektivt och generera innovativa klimatsmarta lösningar inom flertalet utvecklingsområden.

På samma gång som utvecklingen ger oss möjligheter väcker det farhågor. Den accelererande utvecklingen drar isär samhället ganska hårt. Vi behöver vara proaktiva och bevaka samhällets sammanhållning och se till den gemensamma utvecklingen ur ett integrationsperspektiv. Vi vill inte att grupperingar skapas i samhället beroende på tillgänglighetsaspekter.

Vården står nu på tur att införa nya möjligheter som tekniken bär med sig. Politiker och tjänstemän är medvetna om problemen och försöker hitta strategier för att även äldre och andra målgrupper ska kunna ta del av digitaliseringen. Ambitionen med utvecklingen av välfärds och e-hälsotjänster är att de skall bidra till nya lösningar och nya arbetssätt för att invånarna ska erbjudas en tillgänglig, trygg samhällsservice och hälso- och sjukvård.

Vi behöver ta hänsyn till aspekter som tillgängligheten till egen utrustning, kunskapen att hantera utrustning, och även att en del medborgare bor på landsbygden och andra i staden mm. Tillgängligheten behöver hanteras ut ett jämlikhetsperspektiv. Digitala tjänster kan vara en lösning i glesbygder där avstånden till myndigheter och serviceinrättningar är längre, samma tjänst kan enkelt erbjudas digitalt. Samtidigt kvarstår risken för vissa målgrupper att deras möjlighet att ta del av samhällstjänster minskas.

I dag utförs över två miljarder transaktioner årligen med hjälp av legitimation genom tjänsten Bank-id och cirka sju miljoner använder Bank-id som legitimering. Ca 90 procent mellan 21 och

30 år använder Bank-id, medan siffran mellan 71 och 80 år är 38% och över 80 år är det knappt tio procent. Äldre och målgrupper med behov av stöd ska ges möjlighet till självständighet och inte tvingas in i ett beroendeförhållande på grund av den tekniska utvecklingen.

Alla medborgare har behov av samhällstjänster, oavsett om detta handlar om banktjänster, köpa buss- eller tågbiljetter, kontakta myndigheter och använda olika andra samhällstjänster. Samhällets uppgift är att bevaka tillgängligheten och tillgången till allmänna samhällstjänster utefter medborgarnas förmåga och möjligheter.

Olika målgrupper behöver stöd för att ta till sig ny teknik, risken för en att skapa en teknisk diskriminering är förestående.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att utreda metoder som gör att samtliga målgrupper tillgodogör sig offentliga servicetjänster,**
- **2. att MP verkar för att utreda möjligheten till att svensk e-legitimation med offentlig utgivare tilldelas alla svenska medborgare och personer med uppehållstillstånd i Sverige.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar helt motionärernas bild att digitaliseringen av samhället bara kommer att fortsätta, och av vikten av politik för att alla ska kunna tillgodogöra sig fördelarna av detta. MP har, genom digitaliseringsminister Peter Eriksson, varit aktivt inblandade i att leda Sverige framåt på det här området. En digitaliseringsstrategi har tagits fram, och förra regeringen gjorde en hel del insatser för att främja digital inkludering. Till exempel har Post-och telestyrelsen tilldelats 140 miljoner per år för att finansiera utvecklingsprojekt som bidrar till långsiktig digital inkludering av personer med funktionsnedsättning, och RUT-avdraget har utökats till att omfatta även it-tjänster i hemmet - något som undersökningar visar väckt störst intresse i åldersgruppen över 65.

Kongressen beslutade redan 2015 att MP ska verka för en statligt utfärdad e-legitimation. Frågan drivs också av andra organisationer, bl.a. SKL, Sveriges kommuner och landsting. Detta är frågor som det arbetas vidare med inom E-legitimationsnämnden samt utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster.

7A21. Förbud mot gruppsex med person under 18

Inlämnad av: Per Öberg

Stöds av: Sandra Callenberg, Britta Kahanpää, Martin Gustafsson, Gunilla Lysell

Det är problem med sexuella övergrepp. Och domstolarna har problem att fatta rätt beslut eftersom ord står mot ord och andra omständigheter. Samtyckeslagen är ett steg på vägen men

inte så stark. Det finns en sak man kan göra, ett tillägg till lagen:

-Förbjud gruppsex med personer under 18.

En sådan bestämmelse är på sitt sätt lätt att tolka, precis som lagen ”Våldtäkt mot barn” inte bryr sig om samtycke osv utan gäller så fort någon har sex med ett barn. Ett gruppsexförbud med person under 18 skulle på motsvarande vis vara lätt att hantera för domstolen. Plus att det förekommer sådana övergrepp som är svårbevisade idag.

Vi yrkar

- **1. att MP skall driva frågan om ett förbud mot att ha gruppsex där person under 18 ingår.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen anser inte att staten bör detaljreglera hur sexlivet ska se ut för personer över 15 år.

7Bo1. Regelverk för etisk användning av Artificiell Intelligens

Inlämnad av: Emanuel Alvarez

Stöds av: Alina Koltsova, Filip Pontelius, Jan Ryden, Jiang Millington, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Mariana Moreira Duarte, Tim Gahnström

Teknikutvecklingen idag sker i exponentiellt hög hastighet och fler länder konkurrerar om att bli ledande inom Artificiell Intelligens (AI). AI innebär stora möjligheter för samhället inom högre utbildning, forskning, innovation och utveckling. Men kunskapen om vilka möjliga hot AI eventuellt kan medföra för samhället är idag låg.

Detta innebär att statens förhållningssätt till AI bör vara proaktivt istället för reaktivt. Idag finns inget nationellt regelverk som säkerställer etisk tillämpning och utveckling av AI.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa ett regelverk för etisk tillämpning och utveckling av artificiell intelligens.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen håller helt med om vikten av att ligga steget före - eller åtminstone inte steget efter - i att genom regler ta ställning till de i flera fall svåra men oundvikliga etiska frågor som följer av den väldigt snabba utvecklingen för artificiell intelligens. Vi nosade på området i valmanifestet när vi som enda svenska parti – men långt ifrån enda land – lyfte förbud mot autonoma vapensystem. Men AI är ju mycket bredare och även mer vardagsnära än så. Vilka regler ska gälla till följd av AI för internet, integritet, självkörande bilar, sjukvården och mer eller mindre alla områden. Statliga utredningar får sammanställa underlag, men att det behövs är tydligt.

7Bo2. Robotar och Artificiell intelligens

Inlämnad av: Margareta Fransson

Stöds av: MP Östergötland, MP Helsingborg, Britta Kahanpää, Danar Mustafa, Elias Fjellander, Harriet Olsén, Jens Lindell, Johan Thunberg, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Lena Östholm Munkberg, Patrik Blom, Sixten Thames, Tim Gahnström, Veronica Wihman

Robotar och artificiell intelligens kommer att förändra och påverka vår framtid inom i stort sett alla områden i vårt samhälle. Vi kommer att se förändringar inom t ex synen på arbete och beskattning, hur diagnoser ställs och hur utbildning kommer att utformas. Trots de stora förändringarna vi har framför oss men även redan har börjat är samtalet om vilken framtid vi vill ha i princip frånvarande när det gäller robotar och artificiell intelligens. Inom Gröna Gruppen/ Europeiska fria alliansen har man aktivt velat påverka debatten och tagit fram ett positionsdokument som ett första steg mot ett ställningstagande som ska hjälpa till att forma debatten. Jag önskar att MP tar fram ett liknande dokument för att staka ut en grön riktning inom detta område samt underlättar för en debatt och samtal om robotar och artificiell intelligens i vårt land.

Vi yrkar

- **1. att Partistyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag för grön politik när det gäller robotar och artificiell intelligens**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen håller helt med om att det är hög tid att utveckla MP-politiken för alla svåra och viktiga politiska frågor som följer av den väldigt snabba utvecklingen för robotar och artificiell intelligens.

Vi nosade på området i valmanifestet när vi som enda svenska parti – men långt ifrån enda land – lyfte förbud mot autonoma vapensystem. Men AI är ju mycket bredare och även mer vardagsnära än så. Vilka regler ska gälla till följd av AI för internet, integritet, självkörande bilar, sjukvården och mer eller mindre alla områden. Statliga utredningar får sammanställa underlag, men framför allt vissa övergripande och brådskande ställningstaganden behöver vi börja processa en egen politik för snarast.

7Bo3. En progressiv grön biståndspolitik

Inlämnad av: Wanja Kaufmann

Stöds av: Grön Ungdom, Aida Badeli, Alina Koltsova, Bettina Chlund, Isabel Hagen, Jan Lindholm, Kenth Carlson, Lisa Adolfsson, Rickard Hansson, Sigrid Jämting, William Olsson

Solidariteten med alla världens människor är en av de tre grundpelarna av vår gröna ideologi. En central del i att agera ut denna solidariteten i realpolitik är genom biståndspolitik. På grund av detta menar vi att vår organisation behöver inta tydliga, och ibland radikala, positioner

inom biståndspolitiken. Detta är grunden till och syftet för denna motion.

Vi menar att rättvisa, transparens och långsiktiga åtaganden bör vara de tre ledorden i den gröna, och också den svenska, biståndspolitiken. Målet för den gröna utvecklingspolitiken bör vara att minska ojämlikheten mellan länderna i världen; att fördela den globala rikedom och tillgångarna mer jämlikt. Och all ekonomisk utveckling måste ske inom naturens gränser, samt värna människors välmående och livskvalitet.

Bundet bistånd är aldrig acceptabelt. Hjälp ska inte vara bunden. Villkorat bistånd är acceptabelt när det gäller att kräva vissa grundläggande värden hos mottagarna såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och hållbar utveckling. Att öronmärka bistånd till en regering är inte acceptabelt. Dock, är det acceptabelt att öronmärka bistånd till en särskild fråga och till organisationer som arbetar med denna fråga. Långsiktigt bistånd är att föredra då det är bevisat vara det mest effektiva. Förändring tar tid, det gör också utveckling.

Det är viktigt att Sverige tar en ledarroll i utvecklingspolitiken internationellt; inom både EU och FN. Vi är positiva gentemot både bi- och multilateralt bistånd. Vi tror på att arbeta genom både EU och FN, samt att ha specifika bistånds-samarbeten mellan Sverige och länder i Globala Syd.

Vi är positiva gentemot att de bistånd till både regeringar och NGOs. Både en stark regering och ett starkt civilsamhälle behövs i ett fungerande samhälle. Dock, tror vi som gröna starkt på bottom-up-development. Vi tror på gräsrotsrörelser. Vi tror att förändring behöver starta, designas och implementeras lokalt. Vi tror också att NGOs ska vara de som ges bistånd i ett land där regeringen inte kan bistås på grund av att den är korrupt eller auktoritär.

Lokaliteten är nyckeln i utvecklingsprocessen. Utan den kommer ingen utveckling att ske. Därför behöver politik och projekt anpassas till lokala villkor gällande exempelvis kultur och historia. Detta eftersom lokal implementering är avgörande. Därför tror vi också på lokalt entreprenörskap och innovation, speciellt på kvinnliga entreprenörer och innovatörer.

Vi menar att skuld-relationen mellan Globala Nord och Globala Syd faktiskt är av den natur att Nord är skyldig Syd för att ha utnyttjat dem. På grund av detta menar vi att alla skulder mellan EU-/OECD-länder och länder i Globala Syd ska avskrivas. Av samma anledning tror vi att svenskt bistånd ska vara 2% av Sveriges BNI.

Länderna i Globala Syd behöver ges utrymme och resurser att utvecklas. Vi menar att de har rätt att ha en egen industriell revolution. Vi, världens rika länder, behöver lämna utrymme i de totala globala utsläppen för att möjliggöra detta. Dock behöver denna revolution vara grön, i vilket syfte vi vill ge en extra biståndstyp vid namn klimatbistånd.

Som gröna ser vi klimatet som den viktigaste och mest akuta frågan; som någonting som påverkar allt annat. Därför tror vi på att ge extra bistånd till hållbar utveckling och klimatanpassning i länder i Globala Syd. Detta är en viktig del i vårt syfte att arbeta för

klimaträttvisa. Utöver att minska våra egna utsläpp, både hemma och utomlands, behöver Sverige bidra till att se till så att Globala Syd har möjlighet att anpassa sig till klimatförändring och att anpassa sina samhällen till mer klimatvänliga sådana.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att inte urholka det svenska biståndet genom att använda det till skuldavskrivningar, svenskt flyktingmottagande eller klimatfinansiering, som bör vara**
- **2. att MP verkar för att inte ge något slags bundet bistånd,**
- **3. att MP verkar för att inte ge villkorat bistånd till regeringar genom att öronmärka det. Dock, kan bistånd villkoras utifrån att mottagaren ska ha vissa grundläggande värden såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och hållbar utveckling,**
- **4. att MP verkar för att använda långsiktigt bistånd och bara använda kortsiktigt bistånd till katastrofhjälp och dylikt,**
- **5. att MP verkar för att använda både bi- och multilateralt bistånd,**
- **6. att MP verkar för att både ge bistånd till regeringar och NGOs kombinerat, Dock, med ett större fokus på gräsrotsrörelser och andra NGOs,**
- **7. att MP verkar för att stödja och främja lokal anpassning och implementering gällande biståndspolitik. Beslut bör vara baserade på lokala villkor och bör tas på lokal nivå,**
- **8. att MP verkar för att stötta lokalt småskaligt entreprenörskap och lokal innovation gällande biståndspolitik och -projekt. Speciellt gällande kvinnliga entreprenörer och innovatörer,**
- **9. att MP verkar för att HDI genomgående ska ersätta BNP för att mäta länders utvecklingsgrad,**
- **10. att MP verkar för att ge 2 % av Sveriges BNI i bistånd,**
- **11. att MP verkar för att sänka de svenska utsläppen, både hemma och utomlands, för att ge länder i Globala Syd utrymme och möjlighet att genomgå en egen, grön, industriell revolution,**
- **12. att MP verkar för att skapa en ny post i den svenska statsbudgeten kallad 'Klimatbistånd'. Detta bistånd ska användas till hållbar utveckling och klimatanpassning och -innovation. Det bör vara 0,5% av Sveriges BNI, och ska inte ta från biståndsposten i statsbudgeten,**
- **13. att MP verkar för att alla skulder mellan EU-/OECD-länder och länder i Globala Syd avskrivs,**
- **14. att MP arbeta för alla ovanstående att-satser inom EU och FN såväl som i Sveriges riksdag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1,3, 9-10, 12-14, besvarad attsats 2,4-8, 11

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning om att en viktig del av den gröna solidariteten förverkligas genom biståndspolitiken. Det är också en av anledningarna till att vi utvecklat och drivit dessa frågor hårt under förra mandatperioden och tänker fortsätta under kommande period. I princip vill MP att hela det svenska biståndet ska användas för att utrota fattigdom, gå före för att möta klimatutmaningen och driva på för fred och stabilitet i världen. Men det finns faktorer och regelverk även vi behöver ta hänsyn till och som i sig inte är fel. Vi är t ex inte motståndare till avräkningar per se, och accepterar DAC-reglerna, men anser att det görs en alltför vid tolkning av OECD:s/DAC:s regelverk för vad som får räknas som bistånd vid flyktingmottagning.

Biståndet ska användas där det ger mest effekt utifrån de mål som satts upp för arbetet. Situationer i länder som tar emot svenskt bistånd är mycket olika, men våra mål om hållbar utveckling, fattigdomsbekämpning, jämställdhet, rättvisa och konfliktförebyggande ska styra. Vi binder inget bistånd idag.

I en tid av svåra flyktingkriser har regeringen tagit ett stort humanitärt ansvar. Vi har varit en stark röst för att det humanitära systemet ska tilldelas mer resurser och bättre kunna ge snabb och effektiv hjälp. Vi har ökat anslagen till humanitärt bistånd och stärkt länken i biståndet mellan akut nödhjälp och insatser som kan varaktigt kan lyfta människor ur fattigdom. Vi har gjort särskilda satsningar för att stärka motståndskraften mot naturkatastrofer och klimatförändringar, för att motverka humanitära kriser, på Afrikas horn. Sverige är en av världens i särklass största givare av humanitär hjälp. Det tänker vi fortsätta med.

Det som motionärerna föreslår i punkterna 4-8 är så som biståndet i hög utsträckning används och organiseras redan idag och det är en inriktning vi vill stärka och utveckla. Regeringen har drivit att Sveriges bistånd ska uppgå till en procent av bruttonationalinkomsten (BNI), ett mål som har förverkligats under mandatperioden. I en tid när många länder skär ner på biståndet har Sverige stått upp för internationell solidaritet. Förra året presenterade regeringen den största biståndsbudgeten någonsin och har kunnat göra stora satsningar på fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter och sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR), konfliktförebyggande samt klimat och miljö. Mer pengar ger inte alltid mer effekt. Att vi lever upp till enprocentmålet blir i sig ett tryck på andra länder att också göra mer, men att ensidigt höja de svenska ambitionerna leder inte säkert till mer och bättre resultat.

Partistyrelsen håller med om att vi borde mäta utveckling på fler sätt än med bara BNP-utvecklingen. Vi har i den svenska statsbudgeten drivit igenom alternativa välfärdsått som inte är HDI. Eftersom HDI globalt kan ersätta BNP som norm för utvecklingsjämförelser redan idag bör den möjligheten användas, men det är absolut inte det enda måttet som kan vara lämpligt att använda.

MP vill att Sverige ska ta en ledarroll i lösningen på den globala klimatkrisen. Det gör vi bäst genom att leva upp till de två åtaganden vi gjort i Parisavtalet: att minska våra egna utsläpp till

en hållbar nivå och att finansiera klimatarbete i fattiga länder. Den rika delen av världen har ett ansvar för att bidra till att minska utsläppen i fattiga länder. Det finns en djup orättvisa i att klimatförändringarna slår hårdast mot de som har orsakat minst utsläpp av växthusgaser. PS tror däremot inte att det arbetet blir mer effektivt av egna kolumner i en budget, utan hur vi styr prioriteringarna på ett övergripande plan. Vi ser tydligt hur det förbättrats under vår tid i regering.

Biståndet och stödet till svaga stater, ekonomiskt, demokratiskt eller i konflikt måste hela tiden ses utifrån varje given situation. Ibland kan skuldavskrivning vara det rätta, men annan hjälp, såsom att stötta vid institutionsbyggande eller stärka civilsamhället kan vara det bästa. Motprestationer ska alltid vara tydliga och är viktiga för uppföljning och utveckling av framtidens bistånd. Idag ser vi hur andra länder ger generösa lån, med otydliga krav på hur skulden ska regleras, vilket riskerar att leda till betydligt sämre läge för svaga stater framöver.

7Bo4. För fredskultur och fredsdepartement

Inlämnad av: Micke Seid

Stöds av: Agnes Utter, Anders Wiklund, Angelika Lindahl, Anita Thörn von Rosen, Ann-Louise Hansson, Anna Carlemalm, Anna Lonningen, Anna Mazetti-Nissen, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne Wetterlind, Bengt Annebäck, Bengt Bivrin, Bertil Sandén, Birgitta Josefsson, Brita Wessinger, Britta Kahanpää, Cecilia Obermüller, Christina Maydotter, Christina Waldenström, Christine Stafström, Claes Carlsson, Claes Melin, Eddie Olsson, Elisabeth Sandén, Eva Andersson, Eva Bovin, Eva Elisabet Haglund, Eva Goes, Eva Ringdahl, Gunilla Lysell, Göran Nordström, Hans Andersson, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Ingela Kandre, Isak Betsimon, Jan Lindholm, Jan Olov Adolfsson, Jan Ryden, Jan Thilander, Jens Andersson, Johan Svensk, Johannes Book, John Ottosson, Jonas Håkansson, Jörgen Skärin, Kalle Persson, Karin Michal, Karin Persson, Karin Pleijel, Karl-Otto Rosenqvist, Karmapriya Muschött, Katarina Kuzmanovic, Kenth Carlson, Kristian Ek, Lars Ahlfors, Lars Åkeson, Lena Östholm Munkberg, Lisa Hellsing, Magdalena Lindstrand, Maj Ardesjö, Malin Nilsson, Mariam Salem, Marie Johansson, Marina Hardenbildt, Mats Dellrud, Matz Lonnedal Risberg, Mira Rutanen, Mirjam Weslien, Nicklas Börjesson, Olov Öberg, Oscar Askling, Per Chrisander, Per O. Andersson, Peter Söderlund, Peter Östevik, Rebecka Le Moine, Richard Holmqvist, Rikard Linde, Robert Hall, Roger Bydler, Rolf Andersson, Rutger Fridholm, Sandra Callenberg, Sibylla Jämting, Sixten Thames, Suzanne AW Jansson, Tina Wallenius, Ulf Nilsson, Ursula Muller, Wolfgang Lehmann, Ylva Wahlström Ödmann, Ylva Bandmann, Per Gahrton, Ulf Flodin, Erik Eriksson, Per Almgren, Britt Jakobsson, Håkan Larsson, Farid Al-bahadli, Marianne Josefsson, Jan Nyberg, Ingvar Rydberg, Hans Sternlycke, Ulla-Britt Ahlqvist, Vivianne Gunnarsson, Lise Augustsson, Göran Wiklund, Ann Blanche-Sahlqvist, Kerstin Hylén, Per-Åke Göransson, Erik Hugander, Roland von Malmborg, Remus Wilson,

Världen upplever än i dag krig efter krig, med miljoner döda och skadade samt miljontals på flykt eller i läger. En kontraproduktiv krigsretorik bidrar till ständig militär upprustning med vapenexport utan slut. Otaliga miljarder satsas på vapen och krig, mycket litet på den fredspolitik som behövs för att kunna ge lugn och ro att säkerställa såväl klimatet som mänsklig trygghet. Politiska partier kan gå i spetsen för ett humanistiskt tankeskifte. Följande 15 åtgärds punkter ger oss nödvändiga politiska verktyg att påbörja en övergång från vålds- till fredskultur och en framtida fred för alla.

Bättre politiska verktyg för fred

1.1 Klimatet kan inte vänta. Klimatet måste åtgärdas. För att säkerställa en ambitiös,

långsiktig och stabil klimatpolitik har vi klimatlag och klimatminister.

1.2 Freden ska inte heller behöva vänta. Människor ska få möjlighet att stanna i hembygd och hemland, inte behöva fördrivas av våld på grund av avsaknad av fredskultur och frånvaro av mänskliga rättigheter för alla. Vi behöver en fredslag för att få en ambitiös, långsiktig och stabil fredspolitik. Sverige och andra länder behöver en fredsminister.

1.3 En sådan minister måste ha ett eget departement, ett fredsdepartement, för att kunna agera kraftfullt, främst internationellt men också i många länder nationellt.

1.4 Det krävs ett mycket omfattande arbete för att människors urgamla dröm om fred i hela världen ska komma närmare ett förverkligande. Ett särskilt regeringsdepartement som arbetar nära världens freds- och konfliktforskare måste få fokusera på den långsiktiga och visionära uppgiften. En sådan fredspolitik och strategisk verksamhet ska inte ställas i motsättning till sedvanlig militär försvarspolitik eller utrikespolitikens mångskiftande dagsaktuella och i regel kortsiktiga uppgifter.

Oändliga resurser för fred

2.1 Det nuvarande världssystemet präglas av det militärpolitiska komplexets starka ställning och den på humanistiska värderingar grundade fredspolitikens underordning. Det finns stora resurser till regeringars förfogande för att bedriva krig, och förhållandevis mycket små resurser till att förebygga väpnad konflikt. Hundratusentals soldater utbildas och kan snabbt kallas till krig av en militär stormakt.

2.2 En mycket liten grupp av ledare i en nationalstat kan bestämma att människor enbart på grund av sitt medborgarskap i det landet ska beordras att gå i krig mot människor som råkat födas i ett annat land. Stormakterna USA och Ryssland hotar varandra med kärnvapen. Vi lever med en etiskt djupt otillfredsställande global ordning präglad av militarism och krigsretorik.

2.3 Denna obalans till krigens fördel och fredens nackdel leder ständigt till tragiska, omänskliga resultat. Åter nya krig, miljoner döda och skadade, miljoner andra som tvingas fly från sin hembygd, ständigt fortsatt militär upprustning och vapenhandel, och en global våldskultur som tar sig många uttryck utöver krigen och terrordåden.

2.4 Vi borde besinna att det nu gått 100 år sedan det första världskriget slutade, fyra år med död och lidande av enorm omfattning. Därefter följde snart andra världskriget, Korea, Vietnam, Afghanistan, Somalia, Irak, Syrien, Jemen och en rad inbördeskrig.

2.5 Idag finns en fortsatt oförmåga att lösa mänskliga konflikter med fredliga medel. Ska det för alltid förbli så? Eller är det kanske dags för eftertanke – med mer fokus på fredspolitik, det vill säga fredsfrämjande och våldsförebyggande med fredliga medel? Inrättandet av ett fredsdepartement borde vare en självklar åtgärd för att öka människors, grupper och länders förmåga att lösa konflikter med fredliga och konstruktiva medel. Vi behöver en fredspolitik som

bygger på dialog, forskning, strävande efter gemensam säkerhet och byggandet av fredens infrastruktur.

2.6 Kan ett sådant tankeskifte från våldskultur till fredskultur åstadkommas? Är det vi som lever nu som ska försöka finna vägarna till fredens värld? Eller ska vi vänta i ytterligare hundra år, på andra sidan oförutsebara våldsutbrott som kräver ytterligare många miljoner liv? Vill vi att freden inte ska behöva vänta ytterligare är den viktigaste enskilda åtgärden att verka för fredsdepartement och fredsministrar i världens länder.

Svensk alliansfrihet bäst för alla

3.1 Sverige befinner sig i en konfliktprocess mellan USA i väst och Ryssland i öst. Svensk mot Ryssland riktad militär upprustning enligt Natos och president Trumps önskemål bidrar i enlighet med militarismens och nationalismens logik till krav från ryska officerare och politiker på motåtgärder. Rysk militär planering utgår från risken att Sverige i enlighet med Nato-önskemål kan användas för militära åtgärder riktade mot Ryssland.

3.2 Rysk militär planerings- och övningsverksamhet ger i sin tur amerikansk vapenindustri ytterligare skäl att utveckla nya vapen, och motiverar amerikanska politiker att kräva ännu mer skattemedel för att köpa dessa vapen. Olika massmedier i olika länder medverkar i denna destruktiva spiral genom att ständigt misstänkliggöra den andra sidans avsikter och moral. Den angelägna dialogen för fredskultur bortfaller helt eller ges låg prioritet.

3.3 Det bör ihågkommas att svensk militär alliansfrihet besparat befolkningen det lidande som delaktighet i två världskrig skulle medfört. I en värld full av våld och motsättningar behövs alliansfria länder som kan spela en fredsfrämjande och överbryggande roll. Sverige bör inte riskera att i något läge avkrävas militära insatser av en amerikansk överbefälhavare och president. Tvärtom bör Sverige hävda, tydliggöra och internationellt klargöra värdet av militär alliansfrihet och en offensiv fredspolitik. Det finns mycket inom en framåtblickande fredspolitikens ramar som kan göras, i Sverige och från Sverige genom svenska exempel. Några av dessa möjligheter beskrivs i följande text.

Omställning till civil produktion

4.1 Militär produktion bör i största möjliga utsträckning ställas om till civil produktion. Detta arbete kan ledas från ett nytt fredsdepartement. Det finns stora behov av teknisk utrustning i hela världen för att möta olika miljö- och klimathot och bekämpa fattigdom. En särskild myndighet för denna omställning bör inrättas.

4.2 Vapenindustrins makt är stor. Att säga nej till vapenexport är ett viktigt steg i arbetet för en framtida global fredskultur. All svensk vapenexport bör upphöra. Förekommande avtal med Brasilien och andra länder om export av krigsflygplan bör ersättas av avtal om freds- och miljöfrämjande verksamhet.

Freds- och konfliktforskning

5.1 Militär forskning tilldelas mångdubbelt större resurser än civil fredsforskning. Någon forskning som tydligt avser att bidra till en svensk omställning från vålds- till fredskultur tycks inte förekomma. Berörda institutioner bör ges en avsevärd resursförstärkning genom det nya fredsdepartementet och även med iakttagande av slutsatser från hittillsvarande internationell freds- och konfliktforskning medverka till att en fredslag bygger på solid kunskap.

5.2 Det 2016 ingångna Nato-avtalet är ett exempel på en åtgärd som anhängarna av avtalet finner konstruktiv och motståndarna destruktiv. Det behövs en nyanserad analys som klargör för alla vad som är eller framstår som konstruktivt respektive destruktivt med detta avtal. Därmed skapas en grund för debatt och ställningstagande som kan präglas av saklighet och konsekvensanalys.

5.3 I avvaktan på att erforderlig forskning kommit till stånd, redovisats och analyserats om detta avtal och andra åtgärder som gäller förhållandena mellan Nato och USA, Ryssland och Sverige bör världslandsavtalet med Nato inte tillämpas.

Global fredskultur

6.1 USA, Kina och Ryssland är de tre nationalstater som genom sin maktställning har särskilt stora möjligheter att verka för en framtida fredskultur. Rysslands annektering av Krim och inblandning i våldshandlingar i Ukraina visar att den ryska staten inte präglas av fredskultur. Den har inte utvecklat resurser för att på ett humanistiskt försvarbart sätt hantera uppkommande konflikter. Ryssland befinner sig därmed i samma situation som statsledningarna i USA, Kina och andra länder. Våldskulturens instrument finns av tradition på plats medan fredskulturens och fredspolitikens medel är mycket otillräckliga.

6.2 Oavsett motsättningar och skilda analyser om orsaker och lämpliga framkomstvägar måste dialog ständigt prövas och största möjliga öppenhet tillämpas. All medierapportering bör vara saklig och nyanserad. Mot denna princip bryter massmedier runt om i världen. Myndigheter i olika länder bör samarbeta för att främja konstruktiv it-moral, dialog och informationsspridning och motverka den utbredda bedrägeriverksamhet som finns. Nya fredsdepartement bör arbeta för en sådan utveckling.

6.3 Intensifierade mellanfolkliga kontakter mellan Sverige och det av vissa massmedier utpekade fiendelandet Ryssland bör eftersträvas på en rad områden. Det kan gälla gymnasie- och högskolor, många olika yrkeskategorier och kommunala långsiktiga partnerskap. Fredsdepartementet bör aktivt främja sådan verksamhet.

6.4 Arbetet med att säkerställa kvinnors medverkan i fredsfrämjande verksamhet i enlighet med FN- resolutionen 1325 från 1999-2000 går trögt i många länder. Olika insatser som uppmärksammar hur kvinnor kan motverka våldskultur och delta i skapandet av fredskultur är avgörande för världens möjligheter att minska hoten från militarismen och kriget.

En försummad fredsrörelse

7.1 Det 1929 inrättade statsbidraget till frivilliga fredsorganisationer förvaltas numera av myndigheten Folke Bernadotteakademien. Detta bidrag är patetiskt litet i förhållande till den folkliga fredsvilja som finns att ta tillvara genom ideella föreningar och stiftelser som vill verka för global fredskultur. Inom ramen för en övergång från våldskultur till fredskultur bör statens bidrag till frivilliga fredsorganisationer kraftigt förstärkas. Fredsdepartementet bör säkerställa att fredsviljan i olika länder tillvaratas och att fiendebildsskapande motverkas.

CIVIL FREDSPOLITIK OCH MILITÄR FÖRSVARSPOLITIK

8.1 Så länge en betydande rädsla för fientlig militär verksamhet från ett annat land finns representerad i breda folkgrupper saknas en demokratisk grund för att avskaffa det militära försvaret. Anhängare av militära försvarsmedel bör för sin del inte förväntas vara motståndare till att olika civila medel skapas och prövas för att etablera nedrustning, dialog, gemensam säkerhet och fredskultur. Alla bör var intresserade av en rimlig resursfördelning mellan olika insatser och således ett slut på den ensidiga prioritering av militärpolitik som tillämpas i flertalet länder. En ständig dialog bör pågå mellan försvars- och fredsdepartementet så att det samlade arbetet för global fred leder till fullständig framgång, således krigens framtida avskaffande.

Specialiserade nya fredsinstitut

9.1 I riksdagen väcktes 2016 en motion av Valter Mutts och Annika Lillemets med förslag om att ett fredsinstitut skulle upprättas på Gotland. Det är, som motionärerna framhåller, såväl moraliskt som ekonomiskt orimligt att "så lite satsas på konfliktlösning och fredsskapande med ickevåldsmetoder". Återmilitariseringen av Gotland stärker våldskulturen och försvagar fredskulturen i Östersjöregionen. En övergripande svensk målsättning bör vara att medverka till en fredspolitiskt positiv utveckling i Nordeuropa, inkluderande framtida konstruktiva relationer mellan de 145 miljoner ryssländarna och Sverige. Nya fredsinstitut och ett resursstarkt fredsdepartement kan främja en sådan utveckling.

9.2 De ständiga hoten mot folkens fred och samhällsfriden motiverar att olika fredsinstitut inrättas så att en specialisering kan åstadkommas bland dessa för arbete med olika viktiga aspekter som främjar arbetet för en global fredskultur. Behoven av fredsforskning, medborgarkontakter, konfliktkunskap och fredspolitisk utbildning för politiker från olika länder är närmast oändliga och i stor utsträckning försummade. Bristen på politiker som konsekvent utgår från vanligt folks önskemål om fred i världen är stor runt om vår värld. Detta kan motverkas genom att fredsdepartementet och fredsinstitut av skilda slag inrättas.

9.3 De svenska militära insatserna under senare år i Libyen och Afghanistan understryker behovet av fler oberoende fredsinstitut som kan analysera vilka åtgärder som kan vara lämpliga eller olämpliga i olika krissituationer. Nyligen har en utredning om Norges medverkan i Libyen 2011 konstaterat att "norska myndigheter i liten grad hade en egen, självständig förståelse av situationen i Libyen innan det slutliga beslutet fattades". Förmodligen kan samma slutsats dras om den svenska Libyeninsatsen. Så bör det inte gå till, fredspolitiken bör få en starkare ställning

vilket kan åstadkommas genom inrättandet av fredsdepartement.

Kunskapsspridning

10.1 Det finns många fredspolitiska frågor som det vore angeläget att få sakkunniga redovisningar och debatter om. Men någon för svenska politiker, fredsaktivister, forskare och andra intresserade lätt tillgänglig, nyanserad, allsidig och oberoende tidskrift finns inte. En sådan behövs för att främja en konstruktiv debatt om fredspolitik och fredskultur. En översättning av innehållet till engelska och ryska skulle vara av stort värde för forskare och politiker som behärskar dessa språk. Här finns ytterligare en uppgift för ett fredsdepartement och ett nytt fredsinstitut.

Fredskultur i skolan

11.1 Debatten under 1970- och 80-talen om värdet av skolundervisning om konflikt- och fredsfrågor var betydande. En 1982 arrangerad Svensk Folkriksdag för Nedrustning med representanter för cirka 300 organisationer anmodade regeringen att verka för sådan utbildning. Tyvärr har det önskemålet inte uppfyllts och det kan antas bero på avsaknaden av ett fredsdepartement. De riksdagsmotioner om "livskunskap" som skolämne som väcktes under 90- och 00-talen har inte resulterat i någon systematisk värdegrundsundervisning. Denna präglas snarare av förvirring enligt den senaste relevanta forskarrapporten om denna sak på svenska (Aldenmyr, Skeie med flera, 2013).

11.2 Världens skolor torde tillsammans med regeringarna vara de viktigaste bland de institutioner som kan främja en utveckling bort från våldskultur i riktning mot fredskultur. Detta förhållande kräver ökad uppmärksamhet. Ett särskilt fredsinstitut behövs för att arbeta med denna framtidsavgörande fråga enligt direktiv från ett fredsdepartement.

Fredskultur i Europa

12.1 Den europeiska unionen beskrivs i varje fall i högtidliga sammanhang som ett stort, historiskt fredsprojekt. Det finns goda skäl till en sådan syn med tanke på alla krig som under århundraden utkämpats inom EU:s gränser med de båda världskrigen som tragisk kulmen. Under senare år har allt fler dock kommit att oroa sig för en militarisering av EU.

12.2 Sverige tillsammans med 22 andra EU-länder deltar nu i ett militärt samarbete som kallas Pesco, en förkortning av Permanent Structured Cooperation (Permanent strukturerat samarbete). Det syftar till "att utveckla medlemsländernas militära förmågor". Vad Pesco innebär för EU:s framtid går inte att förutsäga. Tydligt är dock att EU genom detta militära samarbete ändrat karaktär.

12.3 Risker finns för att det militära inflytandet inom EU med Pesco som grund kan öka med tiden i betydlig omfattning. Även när det gäller denna utveckling skulle existensen av ett fredsdepartement samt ett oberoende granskande och analyserande fredsinstitut vara av värde. Därmed kan möjligen riskerna med felbedömningar som i Libyenfallet minska. EU, Europarådet och OSSE bör alla verka för fredskultur i vår världsdal.

En uthållig befolkningsutveckling

13.1 Den pågående klimatförändring som många ser som det mest aktuella hotet mot mänskligheten hänger nära samman med den globala befolkningsökningen. Kurvor över folkökning och koldioxidhalter i atmosfären följer varandra sedan 1880-talet. Från 1950 till 2018 har jordens befolkning tredubblats från 2,5 till 7,6 miljarder. Enligt prognoser väntas befolkningen till år 2100 öka med ytterligare miljarder. FN:s klimatpanel nämner att folkökningen är en faktor bakom klimatuppvärmningen men frågan uppmärksammas inte i FN:s millenniemål.

13.2 Åtgärder för att dämpa befolkningsökningen utmanas i en rad länder där extremt nationalistiskt sinnade ledare uppmanar kvinnor att föda ännu fler barn utan några sociala, etiska, hälsomässiga eller klimatpolitiska hänsyn. EU förefaller ha en viktig uppgift att värna arbetet för att stabilisera världsbefolkningens storlek. Sverige bör driva på för att så sker. Resurser bör överföras från Pesco-projekt till stöd till hälsovård och utbildning som leder till sjunkande födelsetal. Fredsdepartement bör bevaka att befolkningsfrågan analyseras även ur fredsperspektiv.

13.3 Befolkningsökningen väntas bli särskilt stor i Afrika. Redan idag sker en omfattande migration från en rad afrikanska länder i riktning mot Europa. Denna är förenad med stort mänskligt lidande på grund av bland annat de våldsamma förhållanden som råder i Nordafrika och europeisk oförmåga att åstadkomma ett säkert omhändertagande.

Tankeskifte från våldskultur till fredskultur

14.1 "Vanligt folk" vill inte ha krig. Det torde gälla alla länder och är en önskan som tycks förena långt mer än splittra. Frågan är då varför olika folkgrupper gång efter annan tvingas utstå krigens gissel.

14.2 Ett svar kan vara att nationalismens grepp i de flesta länder är stark. Den egna gruppens eller nationens intressen favoriseras in absurdum, oavsett om detta är rationellt eller ej. Freds- och konfliktforskningens resultat är sällan kända och tas inte till vara. Kontraproduktiva hot- och fiendebilder skapas av politiker och massmedier.

14.3 Krigens facit borde säga oss att få saker är mer angelägna än att pröva nya vägar för att i sinom tid kunna förpassa militarismens idéer och läror till historiens skräpkammare. Som en närmast självklar idé för att åstadkomma en sådan utveckling framstår tanken på att fredsministrar ska ha den maktgivande position i världssystemet som en plats vid regeringars sammanträdesbord kan ge.

Inrättande av fredsdepartement och tillsättande av fredsminister

15.1 Bland annat ovannämnda fjorton arbetsområden visar att det är mycket omfattande och komplexa insatser som måste till för att drömmen om fred för alla ska komma närmare ett förverkligande. Kan Sverige klara av att i stället skapa en konstruktiv fredsspiral genom att utgå

från vanligt folks drömmar och önskemål om fred? Om fler politiska partier och intresseorganisationer i fredssökandets intresse förenade sina bästa krafter, skulle många goda idéer kunna förverkligas. Tyvärr visar dock till exempel riksdagens behandling av frågorna rörande världslandsavtalet med Nato liksom EU:s Pescoprojekt och negligeringen av befolkningsfrågan att utvecklingen går åt fel håll.

15.2 Det är uppenbart att vad som i fredspolitisk analys kallas fredens infrastruktur ännu saknas i såväl världens nationalstater som inom Förenta Nationerna och andra globala samarbetsorgan. Detta visas bland annat av en rad okloka beslut som USAs och Rysslands regeringar fattat att tillgripa militära medel. Exempel på sådana efter 1945 är USAs ingripanden i Vietnam, Afghanistan, Irak och en rad andra länder eller Sovjetunionen och senare Rysslands aktioner i Afghanistan, Georgien, Ukraina och Syrien.

15.3 Dansken Fredrik Bajer som 1908 fick Nobels fredspris förklarade att han var ”övertygad om ... att den tid ska komma när det också finns en fredsminister i kabinettet, sittande bredvid krigsministrarna”. Bajer fick vänta länge på att bli sannspådd.

15.4 Under oktober 2018 blev Etiopien det första större landet som fick en fredsminister, utnämnd av den nye premiärministern Abiy Ahmed. Fredsdepartementets främsta uppgift i detta stora afrikanska land tycks vara att säkerställa inhemsk fred mellan en rad olika etniska grupper. Sedan några år finns i Nepal ett freds- och rekonstruktionsdepartement och i Costa Rica ett justitie- och fredsdepartement.

15.5 I USA:s kongress har återkommande sedan 1920-talet motionerats om inrättande av ett fredsdepartement som ett ”förnuftets röst” när krav på nya krigsinsatser övervägs. De under senare år föreliggande kongressmotionerna lägger också stor vikt vid behovet av insatser mot olika former av våld i det amerikanska samhället. Detsamma gäller de förslag om fredsdepartement som utarbetats i Kanada. Även i Australien bedrivs från fredsrörelsehåll ett omfattande arbete för att få till stånd ett fredsdepartement.

15.6 I Storbritannien har Labourpartiets nuvarande ledare Jeremy Corbyn deklarerat att han avser att utse en fredsminister om hans parti kommer i regeringsställning. För närvarande (2018) innehar Fabian Hamilton en post som fredsminister i Corbyns skuggministär. En rapport gällande frågan om en brittisk fredsminister sammanställd av forskaren Tim Street, knuten till Oxford Research Group, har publicerats i juli 2018. Denna rapport tycks vara den hittills mest problematiserande texten med akademisk grund om fredsdepartements- och fredsministerfrågan som publicerats i varje fall i Europa. Den utgör därmed ett mycket välkommet bidrag till fortsatt analys och debatt om hur tillsättandet av fredsministrar i världens länder kan bidra till en utveckling bort från denna tids dominerande våldskultur i riktning mot en ny, global fredskultur.

15.7 Svensk Folkriksdag för Nedrustning 1982 krävde att ett svenskt fredsdepartement skulle inrättas:

”Plenarmötet beslöt att Folkriksdagen hemställer hos svenska regeringen att Sverige inrättar ett fredsdepartement med övergripande ansvar för freds- och nedrustningsfrågor och i FN verkar för att motsvarande fredsdepartement inrättas i andra länder, att fredsdepartementets ansvarsområde innefattar frågor som rör nedrustning/omrustning, kontroll av nationell och internationell vapenhandel, omställning från militär till civil produktion, utbildning med inriktning på fredsfostran, freds forskning, global omfördelning av ekonomiska resurser och arbete för ökad förståelse mellan folken.”

15.8 En riksdagsmotion väcktes 2013 av Valter Mutt, Stina Bergström, Annika Lillemets och Jan Lindholm med förslag om ”att tillsätta en utredning för att förbereda ett inrättande av ett fredsdepartement”. I motionen hävdas att ”Det som satsas på att i teori och praktik ta fram nya verktyg för byggandet av fred utgör några tusendels promille av de globala rustningskostnaderna”.

15.9 I avsaknad av en utredning av det slag som begärdes 2013 begränsas litteraturen på svenska om fredsministerfrågan i huvudsak till böckerna ”Fredsland Sverige” (2016), ”Världen behöver fredsministrar” (2017) och ”Var är fredsministrarna?” (2018). Erfarenheterna från svensk debatt i frågan tycks vara desamma som i Storbritannien. Vissa personer ser ett självklart hopp redan i titeln ”fredsminister” medan andra är uttryckligen skeptiska, i en del fall utifrån tanken att det ändå inte går att tala förnuft med den antagna fienden. Denne är i praktiken i denna tid i både Storbritanniens och Sveriges fall främst den ryska statsmakten men också den kinesiska befolkningsjätten.

15.10 I det amerikanska lagförslaget, i Tim Street-rapporten och i de ovan nämnda svenska böckerna finns ett överflöd av idéer om arbetsuppgifter för fredsdepartement och fredsministrar. Det är naturligt att dessa skulle variera från land till land, beroende på vilka behov som upplevs som mest akuta. Det detaljerade förslaget i USA:s kongress, i vilket beteckningen fredsbyggnadsdepartement används, kan fungera som utgångspunkt för fortsatta diskussioner om vad som till exempel en svensk eller brittisk fredsminister bör prioritera.

15.11 Oavsett om fokus finns på inhemskt fredsbyggande, internationell konflikthantering eller utveckling av globala långsiktiga strategier för fred framstår det som särskilt angeläget att de resultat som framkommit inom freds- och konfliktforskningen systematiskt tas till vara. Så är tyvärr inte fallet i dag, när beslut om militär upprustning, världsavtal eller militära interventioner fattas utan vare sig folklig förankring, erforderlig konsekvensanalys, framtidsplanering eller hänsyn till risker för mänskligt lidande och miljöstörrelse. Det krävs uppenbarligen att fredsdepartement inrättas och i fredsfrågan starkt engagerade fredsministrar tillsätts för att detta tillvaratagande av för mänskligheten så viktiga forskningsresultat ska ges nödvändig prioritet. Det kan noteras att den etiopiske premiärministern som utsett en fredsminister själv är freds- och konfliktforskare.

15.12 För att världen med tiden ska få fredsministrar krävs som så ofta nationella föregångsexempel. Etiopien utgör just nu det enda tydliga föredömet. Andra länder som vill göra

anspråk på att göra sitt bästa för världens fred bör följa det etiopiska exemplet.

15.13 Det är mycket hög tid för svensk del, drygt hundra år efter första världskrigets slut, att förverkliga 1982 års folkrikedags hemställan, liksom intentionerna i riksdagsmotionen 2013. Absolut inget torde finnas att förlora. Vad som kan vinnas kan analyseras med facit i hand av fredspolitiska forskare när världen under några decennier sett ett växande antal fredsministrar samlas i förtroendefull samverkan för en fredligare framtid.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att vare sig klimatet eller freden ska behöva vänta,**
- **2. att MP verkar för tilldelningen av resurser till en aktiv fredspolitik kraftigt förstärks,**
- **3. att MP verkar för att den traditionella svenska militära alliansfriheten tydliggörs och stärks,**
- **4. att MP verkar för att militär produktion i största möjliga utsträckning omställs till civil produktion,**
- **5. att MP verkar för att civil freds- och konfliktforskning ges avsevärt större resurser,**
- **6. att MP verkar för att målet om en global fredskultur ges stor uppmärksamhet,**
- **7. att MP verkar för att statsbidragen till fredsorganisationer kraftigt förstärks,**
- **8. att MP verkar för att militärpolitiska och fredspolitiska mål ej ställs i motsats till varandra,**
- **9. att MP verkar för att specialiserade nya fredsinstitut inrättas,**
- **10. att MP verkar för att statsbidrag ges till en fredspolitisk tidskrift av hög kvalitet,**
- **11. att MP verkar för att en god skolundervisning om konflikter, relationer och livsviktig kunskap säkerställs,**
- **12. att MP verkar för att EU, Europarådet och OSSE arbetar för europeisk fredskultur,**
- **13. att MP verkar för att befolkningsfrågan även analyseras och beaktas ur ett fredsperspektiv,**
- **14. att MP verkar för att ett tankeskitte från våldskultur till fredskultur främjas, samt**
- **15. att MP verkar för att Sverige inrättar ett fredsdepartement med uppgift att verka för global fredskultur med tillvaratagande av den internationella freds- och konfliktforskningens resultat.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad: 1-8, 10-12, 14

Avslag: 9, 13, 15

Partistyrelsen delar helt motionärernas engagemang för freds- och nedrustningsfrågor. Fredsfrågorna är idag en central del av arbetet på Utrikesdepartementet. Arbetet med fredsbyggande och konfliktförebyggande har stärkts kraftigt sedan MP/ S-regeringen tillträdde 2014. Sverige och UD har sedan dess haft fokus på kvinnor, fred och säkerhet och arbetat hårt för få genomslag för den prioriteringen, bland annat i FNs säkerhetsråd och i vår biståndspolitik. Vi ser också att frågorna hänger mycket tätt samman. Utan fred, inget klimatarbete och om vi inte gör något åt klimatet, så blir freden omöjlig. Konflikter följer i torkans, översvämningarnas och svältens spår.

Mycket av det som motionärerna vill, som till exempel att fördela resurserna mer till fredsarbete och förbygga konflikter, är alltså sådana åtgärder vi arbetat intensivt med och genomfört under hela förra mandatperioden. Ett av de första besluten som togs av MP på Utrikesdepartementet var att instruera Sida att stärka sitt konfliktförebyggande arbete, och freds- och statsbyggande är numera en av de mest prioriterade frågorna inom biståndet. MP har också tagit initiativ till en särskild satsning på fredsdiplomati vid Sveriges ambassader i en rad länder.

Några av motionens attsatser är vi generellt positiva till som idé och viktiga att driva inom ramen för sina specifika områden. Som pengar till mer forskning, stärka kommunikation kring fredsfrågor, förbättra skolarbetet i dessa delar och minska vapenproduktionen. Men när det gäller punkten 13 måste vi yrka avslag. Människor ska ha möjlighet till familjeplanering, preventivmedel och legala aborter, men inga påbud från politiken. Gandhi sa "Världens resurser räcker för att mätta alla, men inte för en mans girighet". Miljöpartiets inställning är individens frihet genom arbete för kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter snarare än statliga mål och befolkningskontroll.

Med det sagt så är det ju uppenbart att vi inte kommit tillräckligt långt. Freden ligger inte inom räckhåll, utan precis som motionärerna påpekar så är krigsretoriken betydligt mer utbredd än fredskulturen. Osäkerheten i vår omvärld ökar. Vi vill därför fortsätta stärka arbetet för fred och konfliktförebyggande. Genom mer resurser, mer kontakter folk till folk och byggandet av stabila institutioner som stärker svaga stater och hjälper till att bygga stabilitet och demokrati.

Det vill vi göra genom att bygga på det som redan är lagt som grund. Ett starkt utrikesdepartement med en utrikesminister och biståndsminister som krokarm för kvinnor, fred och säkerhet. Då fortsätter arbetet med starkt fokus och vi splittrar inte, som i motionärernas förslag, upp det fredsbyggande arbetet i regeringen på än fler personer och fråntar utrikesministern och biståndsministern några av de viktigaste verktygen för att jobba samlat med fred och utveckling. I frågan om minister och departement vill vi också påpeka att frågor om ansvarsfördelning inom regeringen är en förhandlingsfråga mellan MP och det eller de partier vi bildar regering med.

7B05. Framtidens säkerhetspolitik

Inlämnad av: Wanja Kaufmann

Stöds av: Grön Ungdom, Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Birgitta Josefsson, Emma Nilsson, Gunilla Lysel, Jan Lindholm, Johannes Kroon, John Ottosson, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, Micke Seid, Matz Lonnedal Risberg, Peter Östevik, Roger Bydler, Simon Rosén, Veronica Wihman

Den gröna rörelsens kamp bygger på ansvarstagande och framtidstro. För oss är det självklart att en bra försvars- och säkerhetspolitik syftar till att säkerställa människors säkerhet, inte territoriets. Målet för vår säkerhet ska vara att skydda befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och vår förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Försvars- och säkerhetspolitik förminskas ofta till att handla om militär, militära resurser och försvarssamarbeten. Vi ser att dessa är viktiga delar av försvars- och säkerhetspolitiken, men ser också att många diskussioner som är essentiella för att kunna bygga en långsiktig och effektiv försvars- och säkerhetspolitik glöms bort i de diskussioner som andra partier för. Vi ser ett starkt behov av en modern, grön försvars- och säkerhetspolitik för att kunna säkerställa vår och framtida generationers säkerhet och välmående.

God beredskap

Mer pengar till försvaret, men inte till militären. Sverige och vår omvärld står inför andra hot än rent militära. Det handlar om pandemier, miljöförstöring, direkta konsekvenser av den globala uppvärmningen, teknologiska katastrofer som härdsmltor, terrorism, organiserad brottslighet och cyberattacker. Alla dessa här hoten mot vårt samhälle är inte främst av militär natur. En relevant säkerhetspolitik fokuserar på den bredd som de här hot utgör - vi måste inse att ännu fler vapen inte är lösningen.

Försvars- och säkerhetspolitiken måste anpassas efter den faktiska hotbilden. Vårt samhälle har blivit alltmer sårbart för störningar. Vi blir mer och mer beroende av import för livsmedel och produkter till industrin, och stoppas importen i något led kommer vi att påverkas. Samtidigt är vårt samhälle sårbart för klimatförändringar. Stigande havsnivåer gör att flera av våra storstäder riskerar att översvämmas. Dessutom är kommunernas vatten- och avloppssystem uråldriga och inte anpassade för ökade regnmängder.

De militära hoten finns och militära angrepp kan inte uteslutas, men de är fortsatt osannolika och inte sekundära i förhållande till andra hotbilder. Trots det lägger vi varje år 40 miljarder på militären. Vi menar att det militära försvaret fortsatt bör existera, men att dess storlek bör läggas på en miniminivå.

Vi föreslår:

1. Att MP ska verka för att bördig åkermark ska skyddas med lagstiftning.
2. Att MP ska verka för en självförsörjningsstrategi som innefattar livsmedel, vatten och

läkemedel ska genomföras.

3. Att MP ska verka för att ett nationellt krislager ska inrättas.
4. Att MP ska verka för att alla kommuner ska ta fram egna klimatanpassningsstrategier.
5. Att MP ska verka för att hemberedskap ska inkluderas i svensk läroplan (hemkunskap).
6. Att Miljöpartiet verkar för att statens budget för försvar och samhällets krisberedskap höjs till 2 procent av BNP, och att denna höjning öronmärks till civilförsvaret och krisberedskap.

Samarbeten syftande till fred

De stora hoten vi står inför är inte längre nationella - cyberattacker, desinformationskampanjer, attacker mot digital infrastruktur, epidemier, klimatkatastrofer och tar inte hänsyn till territoriella gränsdragningar. För att kunna ta oss an de hot vi står inför måste vi samarbeta internationellt.

Alliansfriheten är sedan länge död - vi lever i en globaliserad värld, där våra relationer till andra parter alltid kommer att utgöra grund för samarbete eller icke-samarbete. Så fort vi handlar eller genomför samordnade biståndsinsatser och gemensamma politiska åtgärder på andra områden har vi knutit oss till vår motpart på ett eller annat sätt och har på så sätt i praktiken lämnat vår alliansfrihet bakom oss.

Genom att ha allierade kan vi, genom kombinerade och samlade erfarenheter och kompetenser, samverka för ett tryggare samhälle. Genom att tillsammans bygga upp internationella beredskapsstrukturer som kan skydda oss mot de stora hot vi gemensamt står inför blir vi inte bara starkare tillsammans, utan minskar även riskerna för mellanstatliga spänningar. För oss är det självklart att mer samarbete ska syfta till mer fred - EU ska inte vara en försvarsallians.

Det gäller självklart att välja sina allianser med omsorg, och att välja att vara en del av allianser som på riktigt verkar för fred och ett säkrare samhälle på lång sikt. NATO sätter staternas säkerhet i fokus - inte människornas. NATO är även en kärnvapenallians som kräver militär upprustning av sina medlemmar, och bygger sin vision på övertygelsen om att de militära hoten är de största säkerhetshoten i vår samtid. Vi delar inte denna världsbild, och kommer aldrig att kunna ställa upp på de krav NATO skulle ställa på oss som medlemmar. Vi måste även fortsättningsvis aktivt stå upp mot ett svenskt NATO-medlemskap.

Vi föreslår:

7. Att Miljöpartiet verkar för att en gemensam europeisk cybersäkerhetsstrategi kommer till stånd.
8. Att MP ska verka för att RescEU ska breddas och omfatta en självförsörjande strategi på EU-nivå.
9. Att Miljöpartiet även fortsättningsvis motsätter sig ett svenskt medlemskap i NATO

En demokratisk personalförsörjning

Staten ska aldrig tvinga människor att ta till vapen. Att behöva ställas inför valet att antingen riskera att behöva döda eller att behöva straffas är en förbrytelse mot det fria och demokratiska

samhället. Arbete inom Försvarsmakten är en av många möjligheter och bör vara just det - en möjlighet. Det är genom hög utbildning och stabil ekonomi som Sverige blir starkt och motståndskraftigt mot interna och externa oroligheter. Dagens unga hör hemma i utbildningsväsendet och i arbetslivet - inte i skyttegravarna.

Idag är militären den enda yrkesgruppen i Sverige som försörjs med hjälp av tvångsrekrytering. Denna tvångsrekrytering bygger på en nationalistisk idé om att "fosterlandet" är något vi ska försvara tillsammans. Vi ser detta som en otroligt förlegad syn på den verklighet vi lever i. Ett modernt försvar ska vila på en kvalificerad och frivillig personalstyrka. För att underlätta detta bör lönerna inom försvarsmakten höjas. Vi anser att detta bör ske genom att omfördela resurser från den svenska krigsmaterielindustrin till Försvarsmakten.

Att Sverige har en aktiv krigsmaterielindustri hänger ihop med den väpnade neutralitetspolitiken - genom att vara självförsörjande behöver vi inte förlita oss på allierade i händelse av krig. På grund av storskalafördelar som gör att Sverige producerar mer krigsmateriel än vi själva har behov av och då näringslivets intressen spelar in exporterar vi krigsmateriel.

I fjol uppgick den svenska krigsmaterielexporten till 11,3 miljarder kronor, enligt statistik från ISP. Detta gör att Sverige ligger på SIPRI:s topplista över de länder som exporterar mest krigsmateriel. Exporten går både till demokratier och icke-demokratier, och består huvudsakligen av materiel som används i strid.

Export av krigsmateriel innebär alltför ofta säkerhet för stater på bekostnad av säkerhet för människor - något som vi menar går emot själva syftet med vår försvars- och säkerhetspolitik. Skärpta demokratikrav kopplade till krigsmaterielexporten är något som ofta diskuteras, men som är svåra att efterleva. Vi kan inte se att det någonsin kommer att vara möjligt att till hundra procent säkerställa att länder som Sverige exporterar efterlever mänskliga rättigheter. Därför förespråkar vi ett totalstopp av svenskt krigsmateriel.

Vi föreslår:

10. Att Miljöpartiet verkar för att värnplikten åter avskaffas.
11. Att Miljöpartiet verkar för att lönerna inom militären höjs.
12. Att Miljöpartiet verkar för ett totalstopp av svenskt krigsmateriel.

En grön internationell säkerhetspolitik

Vi vill att det ska satsas på konfliktförebyggande insatser. Vi vill bland annat inrätta en europeisk civil fredskår - en beredskapsstyrka av diplomater, freds- och utvecklingsarbetare som skickas till områden där konflikt riskerar att övergå i krig. Svensk bistånd och diplomati är viktiga verktyg för att arbeta med konfliktförebyggande insatser, framförallt i svaga stater. Krig och konflikter både orsakar fattigdom och försvårar fattigdomsbekämpning. Väpnade konflikter är ofta ett resultat av ojämlik resursfördelning, brist på demokrati eller mänskliga rättigheter, samt minskande naturresurser. En utvidgad säkerhetsanalys visar att risken för väpnade

konflikter ökar med konkurrens inom och mellan länder om energi, vatten, mat och mineraler. Insatser för fred och säkerhet är därför helt avgörande även för fattigdomsbekämpningen.

Den svenska feministiska säkerhets- och utrikespolitiken som drivits under mandatperiod 2014-2018 har gjort skillnad i omvärlden. Där kvinnors rättigheter har satts på den politiska dagordningen, i en tid där fler politiska krafter driver för att inskränka kvinnors rättigheter, bör Sverige fortsatt driva på för en feministisk säkerhets-och utrikespolitik.

Responsibility to protect är ett verktyg som bör användas med försiktighet. Stor hänsyn bör tas till specifika landskontexter och eventuella interventioner bör ses som ett sista alternativ. Medling och andra metoder som inte bidrar till att förstärka ojämlika maktförhållanden mellan parten/parterna som ingriper och landet i konflikt bör alltid premieras. FN bör följa konfliktsituationer med stor aktsamhet och vara beredda på att ingripa skyndsamt på lämpliga sätt. Om risk för folkmord finnes bör FN alltid ingripa.

För att FN-insatser ska fylla sitt syfte är det otroligt att efterlevnaden av mänskliga rättigheter säkerställs i dessa insatser. Vi ser idag brister på den punkten. I granskningen av FN-insatser har det i flera fall avslöjats att FN-soldater har förgripit sig på lokalbefolkningen. Inte sällan har dessa brott varit av sexuell karaktär, och inte sällan har offren varit barn. Vi anser att krav på FN-soldater i tjänst måste skärpas, att granskningen måste hårdna och att brott i tjänst måste få konsekvenser. FN-insatser ska leda till trygghet, inte ytterligare osäkerhet.

Vi föreslår:

13. Att Miljöpartiet verkar för att sexuellt våld i krig och konflikter ska fördömas enligt FN:s resolutioner 1820 och 1960
14. Att Miljöpartiet verkar för att FN- och EU-organ som beslutar om fred och säkerhet ska ha en jämn representation av kvinnor och män
15. Att Miljöpartiet verkar för att Sverige undertecknar FN-avtalet mot kärnvapen
16. Att Miljöpartiet verkar för att Sverige avbryter militära avtal med stater som bryter mot folkrätten
17. Att Miljöpartiet verkar för att tydligare åtgärder åberopas mot FN-soldater som begår brott i tjänst

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att bördig åkermark ska skyddas med lagstiftning,**
- **2. att MP ska verka för en självförsörjningsstrategi som innefattar livsmedel, vatten och läkemedel ska inrättas,**
- **3. att MP ska verka för att ett nationellt krislager ska inrättas,**
- **4. att MP ska verka för att alla kommuner ska ta fram egna klimatanpassningsstrategier,**
- **5. att MP ska verka för att hemberedskap ska inkluderas i svensk läroplan (hemkunskap),**

- **6. att MP verkar för att statens budget för försvar och samhällets krisberedskap höjs till 2 procent av BNP, och att denna höjning öronmärks till civilförsvaret och krisberedskap,**
- **7. att MP verkar för att en gemensam europeisk cybersäkerhetsstrategi kommer till stånd,**
- **8. att MP ska verka för att ResceEU ska breddas och omfatta en självförsörjande strategi på EU-nivå,**
- **9. att MP även fortsättningsvis motsätter sig ett svenskt medlemskap i NATO,**
- **10. att MP verkar för att värnplikten åter avskaffas,**
- **11. att MP verkar för att lönerna inom militären höjs,**
- **12. att MP verkar för ett totalstopp av svenskt krigsmateriel,**
- **13. Att Miljöpartiet verkar för att sexuellt våld i krig och konflikter ska fördömas enligt FN:s resolutioner 1820 och 1960**
- **14. Att Miljöpartiet verkar för att FN- och EU-organ som beslutar om fred och säkerhet ska ha en jämn representation av kvinnor och män**
- **15. Att Miljöpartiet verkar för att Sverige undertecknar FN-avtalet mot kärnvapen**
- **16. att MP verkar för att Sverige avbryter militära avtal med stater som bryter mot folkrätten,**
- **17. att MP verkar för att tydligare åtgärder åberopas mot FN-soldater som begår brott i tjänst.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, 7, 8 och 17, besvarad attsats 2, 3, 4, 9, 13, 14, och 15, avslag attsats 5, 6, 10, 11,12 och 16

Partistyrelsen håller med motionären på flertalet områden och delar dennes grundläggande syn på ämnet. Våra allt mer sammankopplade och digitaliserade samhällen står idag inför hot som en statscentrerad säkerhetspolitik inte kan bemöta på ett effektivt sätt. Det är nödvändigt att den mänskliga säkerheten ställs i centrum för försvars- och säkerhetspolitiken, snarare än den statliga.

MP har länge drivit en sådan människocentrerad säkerhetspolitik. Vi förstår vidden av det hot som klimatförändringarna innebär för människors liv och försörjning, och ser vikten av att stå upp för en feministisk utrikespolitik. Mot den bakgrunden har vi arbetat – och kommer fortsätta arbeta för – mer robusta system för livsmedelsproduktion, klimatanpassning, nedrustning, krafttag mot mäns våld mot kvinnor och bibehållen alliansfrihet. Därför kan 2, 3, 4, 9, 13, 14, och 15 anses vara besvarade.

Partistyrelsen föreslår bifall på ett antal av motionärens yrkanden. I takt med att klimatförändringarnas följder blir allt kraftigare, görs också vår livsmedelsproduktion allt mer sårbar. Vi måste säkerställa att vi står väl rustade för framtida kriser på detta område. Att

skydda bördig åkermark i lag är mot den bakgrunden ett innovativt förslag för att säkra vår livsmedelsförsörjning. Därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 1.

Våra allt mer sammankopplade och digitaliserade samhällen är sårbara för olika typer av cyberangrepp. Attacker som kan få oerhört långtgående konsekvenser. Att utforma en gemensam europeisk strategi för att bemöta dessa typer av angrepp skulle därför vara välkommet. Partistyrelsen yrkar bifall till attsats 7.

RescueEU är unionens verktyg för katastrofhjälp. Vikten av en effektiv samordning på detta område fick vi själva erfara under förra sommarens skogsbränder, när italienska flygplan och polska brandmän bistod den svenska räddningstjänsten i släckningsarbetet. Partistyrelsen välkomnar därför en breddning av RescueEU-samarbetet, och yrkar bifall till attsats 8.

Vi kan inte acceptera att FN-soldater som i tjänst begått brott och övergrepp gentemot dem de är utsända för att skydda går straffria. Därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 17.

Partistyrelsen föreslår avslag på ett antal av motionärens yrkanden. Vad gäller att utbilda barn i hemberedskap, anser partistyrelsen att det inte är rätt väg att gå. Att omyndiga ungdomar i grundskolan ska utbildas för att ta ansvar i en krissituation är fel fokus. Utbildningsinsatser bör i första hand riktas mot vuxna.

Det är dessutom problematiskt att lärare i hemkunskap, utan närmare expertis på området, ska utbilda barn i ämnet. Partistyrelsen anser att utbildningsuppdraget snarare ska ligga hos Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), liksom i dagsläget. Den myndigheten har expertis på området, och bedriver redan idag omfattande utbildningsprogram i ämnet. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 5.

Krisberedskap är viktigt, och sommarens skogsbränder visade att Sveriges kapacitet för att möta olika typer av kriser och naturkatastrofer måste stärkas på flertalet områden. För att stärka samhällets krisberedskap delar MSB årligen ut cirka en miljard kronor till myndigheter för att stödja dem i att utveckla och implementera åtgärder för detta ändamål. Det går att diskutera om det anslaget borde höjas, men den summa motionären föreslår är väl långtgående. 2 procent av BNP motsvarar ungefär 92 miljarder kronor, vilket är mer än vad den svenska staten årligen lägger på utbildning. Samhället måste bli bättre rustat för kriser, men det får inte ske på bekostnad av de investeringar som exempelvis måste göras inom ramen för den gröna omställningen. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 6.

MP vill i grunden att deltagandet i det militära försvarets verksamhet ska bygga på frivillighet. Samtidigt har Försvarsmakten mycket länge dragits med en stor personalbrist. Därför driver MP att anställda inom det militära ska få bättre villkor för att göra arbete inom försvaret mer attraktivt. Till dess att situationen vad gäller försvarets personalförsörjning lösts, är den delvis återinförda värnplikten en nödvändig kompromiss.

Beslutet om den delvis återinförda värnplikten trädde i kraft för bara två år sedan. I nuläget är det därför inte aktuellt att driva ett fullständigt avskaffande av densamma. Mot bakgrund av detta ska vi istället arbeta för att omforma värnplikten. Det ensidiga fokuset på det militära är inte längre hållbart. Försvarsmakten måste få större kapacitet att möta andra typer av kriser, liksom naturkatastrofer, långvariga elavbrott och skogsbränder. Att omvandla värnplikten till en resiliensjänst skulle vara ett viktigt steg i den riktningen. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 10.

Ökade löner inom Försvarsmakten skulle kunna göra arbete inom myndigheten mer attraktivt. Det skulle kunna bidra till att motverka försvarets personalbrist. Det är dock inte MPs roll att styra lönesättningen inom Försvarsmakten. Så som är regel på svensk arbetsmarknad, och som idag är fallet inom myndigheten, bör detta skötas av arbetsmarknadens parter. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 11.

Det finns idag brister i regleringen av svensk vapenexport. Trots det demokratikriterium som trädde i kraft förra året exporterar Sverige ännu krigsmateriel till icke-demokratier. Respekten för mänskliga rättigheter och ett demokratiskt styrelseskick borde vara avgörande villkor för vilka länder Sverige kan exportera krigsmateriel till. Dessa regler måste skärpas.

Att helt stoppa den svenska exporten av krigsmateriel – också till våra demokratiska samarbetspartners – är under överskådlig tid ett förslag som det blir oerhört svårt att få gehör för. Därför fokuserar vi vår energi på skärpta regelverk.

Det framgår inte heller tydligt i attsatsen huruvida motionären avser ett totalstopp för export eller produktion av svensk krigsmateriel. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 12.

Upprätthållandet av folkrätten måste vara en grundpelare i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Folkrätten är en förutsättning för att bevara den regelstyrda världsordning som är nödvändig för att bevara internationell fred och stabilitet. Därför måste vi alltid stå upp för folkrätten, och markera kraftigt gentemot dem som bryter mot den.

Att avbryta militära avtal med stater som agerat på detta sätt skulle kunna vara en del i detta. Motionärens krav på att avbryta alla militära avtal med stater som bryter mot folkrätten är dock alltför långtgående.

Sverige ska vara en aktiv och positiv kraft för fredsbyggande och fredsbevarande i världen. Det förutsätter ibland militära avtal med stater som inte är obefläckade vad gäller folkrättsbrott. Sverige har idag exempelvis ett avtal med Irak om att utbilda irakiska och kurdiska styrkor för att bidra till deras förmåga att stå emot väpnade grupper såsom IS. Fredsbevarande är ett avgörande verktyg i att förhindra att storskaliga konflikter åter bryter ut, och är särskilt viktigt för att skydda civilbefolkningen i krigsdrabbade länder. Det är ett instrument som Sverige även fortsättningsvis bör ha tillgång till. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 16.

7Bo6. För en grönare och mer rättvis handelspolitik

Inlämnad av: Wanja Kaufmann

Stöds av: Grön Ungdom, Gröna studenter, Sandra Callenberg, Aida Badeli, Anders Frants, Bettina Chlund, Emanuel Alvarez, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Isabel Hagen, Jan Lindholm, Julia Grönholm, Kenth Carlson, Lisa Adolfsson, Malte Roos, Marcus Nordlund Oja, Per Eric Rosén, Peter Östevik, Roger Bydler

Internationell handel är en viktig komponent i den globala ekonomin och på den globala politiska arenan. Ett reformerat globalt handelssystem är nödvändigt för att utjämna inkomstskillnader, rättvist distribuera resurser och minska fattigdom, och även en viktig grund att stå på i kampen för högre sociala och miljöstandarder i den globala produktionen. Det är vår starka åsikt att Miljöpartiet bör anta en tydlig ståndpunkt i frågan om hur vi vill att det globala handelssystemet ska se ut i framtiden. Den här motionen syftar till att fastställa Miljöpartiets ståndpunkt i handelsfrågan och till att initiera en djupare debatt på området.

Låt global handel bli grönare, mer demokratisk och mer kooperativ!

Det främsta målet för Sveriges och EU:s handelspolicyer ska vara att forma ett internationellt handelssystem och handelsinstitutioner som distribuerar globala resurser och inkomster på ett jämlikt sätt och främjar grön, hållbar ekonomisk tillväxt i hela världen. För att kunna uppnå detta måste våra handelspolicyer utformas på gröna, demokratiska och kooperativa sätt.

Problem med det nuvarande globala handelssystemet

Det nuvarande globala handelssystemet utgörs av WTO:s (World Trade Organizations) regelverk och många bi- och multilaterala handelsavtal, och är i nuläget orättvist och odemokratiskt utformat samt exkluderande gentemot länder i det Globala Syd. Post-koloniala beroendeställningar är högst närvarande även idag - då lokala företag inom industrisektorn i det Globala Syd inte har möjlighet att konkurrera med stora multinationella företag från det Globala Nord upprätthålls en traditionell arbetsfördelning som bygger på post-koloniala ojämlika maktförhållanden.

Ur ett grönt perspektiv är WTO:s institutioner och verktyg odemokratiska och exkluderande redan i sin utformning. Tvistlösningsmekanismen tillåter organisationens medlemmar att stämna andra medlemmar när deras lagar om konsument-, hälso- eller miljöskydd begränsar konkurrens, vilket bryter mot WTO:s regelverk. Denna mekanism är högst odemokratisk, och utnyttjas sällan av länder i det Globala Syd då processen är dyr och juridisk expertis sällan finns att tillgå. "Most-favoured-nation"-reglerna, som reglerar frihandel mellan all WTO:s medlemmar, förbjuder direkt stöd till alla förutom de allra minst utvecklade medlemsländerna. Detta gör att WTO lyckas reglera frihandeln mellan rika länder i det Globala Nord på ett effektivt sätt, men misslyckas med att tillhandahålla instrument för att effektivt stödja utvecklingen i det Globala Syd.

Frihandel - i meningen handel med avsaknad av hinder, som alla medlemmar i världsekonomin kan dra nytta av - är något vi Gröna ser positivt på, och något vi anser bör främjas och

eftersträvas. Protektionistiskt beteende bör motverkas - enstaka undantag bör dock beviljas för att införa tariffer och kvoter som syftar till att skydda känsliga, samhällsviktiga sektorer i det Globala Syd, om hela samhället vinner på det.

Frihandelsavtal tenderar att, på ett asymmetriskt sätt, huvudsakligen ta hänsyn till länder i det Globala Nord och storföretag då dessa förhandlingsaktörer allt som oftast har stort inflytande i själva förhandlingarna. Många avtal underminerar sociala och miljöstandarder i ett "race to the bottom". De regler som tenderar att fastställas i dessa avtal manifesterar de asymmetriska handelsrelationer mellan det Globala Nord och det Globala Syd som föreligger - ett exempel är investeringsavtal som understödjer råvaruexploatering i det Globala Syd. I avtal som sluts mellan länder i det Globala Nord hamnar länder i det Globala Syd ofta i positioner där de blir utan del i de allra mest gynnsamma överenskommelserna.

Så kallade "standstill-klausuler", som inkluderas i många handelsavtal, låser den ekonomiska situationen och omöjliggör det för stater att återförstatliga relevanta samhällstjänster. Vi anser att en går miste om stor och viktig demokratisk kapacitet när regeringar inte självmant kan ta beslut om hur viktiga grundläggande samhällstjänster, såsom sjukvård och utbildning, ska tillhandahållas.

Låt WTO bli en hållbar, kooperativ och rättvis institution!

För att WTO ska kunna bli en inkluderande, demokratisk och kooperativ organisation behövs en reform av hela institutionen, och bi- och multilaterala handelsavtal behöver inkorporeras i WTO och omfattas av organisationens ramar och regler. Då nära handelsrelationer är ett effektivt sätt att förebygga och lösa konflikter bör det fredsbyggande perspektivet på handel stärkas i förhållande till WTO:s verksamhet. Miljöskydd och kampen mot klimatförändringar bör upprättas som kärnvärden i organisationen, och WTO:s regler bör inkorporera IPCC:s direktiv inom ramarna för COP. WTO bör arbeta för ett säkrad tillämpning av mänskliga rättigheter, höga sociala standarder och höga arbetsstandarder inom produktion av varor och tjänster som det handlas med globalt. WTO:s tvistlösningsorgan bör genomgå en reform för att kunna ta hänsyn till lagar som omfattar och rör konsumenter, miljö och hälsa. Organet måste även blir mer ansvarstagande och transparent, och rätten att överklaga tvistemål mellan handelspartners bör införas. Den ekonomiska och sociala utvecklingen i fattiga länder från det Globala Syd bör vara en av WTO:s främsta angelägenheter, och därför bör "most-favoured-nation"-reglerna reformeras på så sätt att riktade stödinsatser för utveckling till länder i det Globala Syd kan tillåtas. Beroende på var ett land befinner sig i sin sociala och ekonomiska utveckling bör det i större utsträckning vara möjligt att tillämpa verktyg såsom avgifter, bidrag och kvoter mer flexibelt. Jordbrukssubventioner bör endast tillåtas i de fall där dessa anses nödvändiga för att säkerställa den egna befolkningens livsmedelsförsörjning. Jordbrukssubventioner och -tariffer som skadar småföretag och småbönder, som t ex EU:s "Common Agricultural Policy", måste avskaffas.

Reformera de globala handelsavtalen!

När frihandelsavtal förhandlas fram måste detta ske på ett transparent sätt och offentligt, för att

samhället ska kunna skörda fördelarna som frihandelsavtal för med sig.

Regeringsrepresentanter och frivilligorganisationer bör vara huvudaktörer i förhandlingarna - företag bör endast vara med på ett hörn. "Standstill-klausuler" som hindrar regeringar från att självmant besluta om förstatligande av grundläggande samhällstjänster bör avskaffas.

Låt Sverige bli en progressiv röst i internationell handelspolitik!

Sveriges roll i reformerandet av den globala handeln får inte begränsas till att handla om hållbar handelspolitik på nationell nivå. Sverige är en liten, men välmående, ekonomi som är mycket öppen för handel - något som vi Gröna värderar högt. Sveriges relevans som internationell aktör är långt ifrån obefintlig. Sveriges regering och andra statliga institutioner och organisationer bör arbeta för en reform av WTO. Utöver detta bör Sverige sätta nationella standarder för importerade varor som säkerställer höga standarder vad gäller hållbarhet och sociala rättigheter i produktionen av dessa. För att säkerställa att dessa standarder efterlevs, och att produktion av importerade varor sker i enlighet med mänskliga rättigheter, bör oberoende part vara ansvarig för granskning. Sverige bör främja varuexport med stor försiktighet i de fall där sådan export riskerar kollidera med svenska och europeiska biståndsinsatser.

Minska den globala handelns utsläpp!

Den globala handelns omfattning har ökat signifikant under det senaste kvartsseket, vilket har lett till ökade utsläpp av växthusgaser inom transportsektorn. Koldioxidutsläpp måste reduceras drastiskt, och varuproduktion måste i större utsträckning ske på regional och lokal nivå för att större mån undvika långa transportsträckor. För att på kort sikt minska flygvarutransporter bör höga skatter införas på sådana transporter. På lång sikt bör staten investera i forskning kring ny teknologi som kan reducera koldioxidutsläpp från flyg, lastfartyg, tåg och långtradare. För att uppnå klimaträttvisa bör det Globala Nord ta ansvar för sina utsläpp och investera i gröna teknologier för att betala för de enorma mängder utsläpp som en har orsakat sen industrialiseringens början. Grön teknologi bör ställas till förfogande och delas med andra länder som vill delta i kampen mot klimatförändringarna. Endast tillsammans kan vi förändra på riktigt.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att WTO ska bli en mer kooperativ, demokratisk och inkluderande institution som främjar handel med hållbart och rättvist hanterade varor och tjänster,**
- **2. att MP verkar för att WTO ska införliva IPCC:s direktiv inom ramarna för COP, och genom detta fastställa som kärnvärden att främja miljöskydd och motverka klimatförändringar,**
- **3. att MP verkar för att WTO ska se en hållbar ekonomisk och social utveckling i det Globala Syd som ett av organisationens främsta intressen,**
- **4. att MP verkar för att reformera WTO:s tvistlösningsorgan och göra "most-favoured-nation"-reglerna mer flexibla, för att möjliggöra en större flexibilitet utvecklingsamarbete och riktade stöd,**

- **5. att MP verkar för att jordbrukssubventioner och -tullar som missgynnar småbönder och - företag (som EU:s “Common Agricultural Policy”) avskaffas och att subventioner endast ges i de fall där subventionerna verkar för att säkra den egna populationens livsmedelsförsörjning,**
- **6. att MP verkar för att så kallade “standstill-klausuler” som hindrar regeringar från att förstatliga relevanta grundläggande samhällstjänster och infrastruktur avskaffas,**
- **7. att MP verkar för att framtida förhandlingar om handelsavtal blir mer transparenta, att regeringsrepresentanter och frivilligorganisationer är huvudsakliga förhandlare samt att minska multinationella storföretags inflytande i förhandlingarna,**
- **8. att MP verkar för att EU:s partnerskapsavtal omformas till att bli mer symmetriska och mer rättvisa, för att på ett ärligt sätt ta hänsyn till intressen hos partnerländer i det Globala Syd,**
- **9. att MP verkar för att länder i det Globala Nord inte upprättar hinder för länder i det Globala Syd att skydda upprättandet av så kallade “infant industries”,**
- **10. att MP verkar för att länder i det Globala Nord istället för att diktera regler gällande handel för partnerländer i det Globala Syd tar hänsyn till dessa länders specifika kontexter och utvecklingsmönster,**
- **11. att MP verkar för att Sverige ska vara en huvudaktör när det gäller att verka för en progressiv, miljö-fokuserad reform av WTO,**
- **12. att MP verkar för att en svensk standard för importerade varor som säkrar hög hållbarhetsstandard och höga sociala standarder i produktionen av dessa varor sätts, och att efterlevnaden av denna standard kontrolleras och granskas av oberoende part,**
- **13. att MP verkar för att svensk export främjas med stor försiktighet i de fall där denna riskerar kollidera med svenska och europeiska biståndsinsatser,**
- **14. att MP verkar för att global handel ska bli mer hållbar samt att koldioxidutsläpp från transporter ska minska,**
- **15. att MP verkar för att främja regional och lokal produktion för att undvika långväga transporter,**
- **16. att MP verkar för att det från statligt håll investeras i ny teknologi som reducerar koldioxidutsläpp från flyg, lastfartyg, tåg och långtradare, samt att resultat av denna forskning delas med andra länder och andra aktörer globalt,**
- **17. att MP verkar för att arbeta för alla ovanstående att-satser inom EU och FN såväl som i Sveriges riksdag.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 och 16, bifall attsats 4, 7 och 17, avslag attsats 5, 6 och 12

Partistyrelsen delar motionärens syn på att internationell handel på många områden kan bli

grönare och mer rättvis. Miljöpartiet har länge verkat för frihandel på rättvisa villkor, där sociala och miljömässiga krav utgör ett grundfundament. Partiprogrammet innehåller dessutom en skrivelse om vikten av att reformera WTO i en mer demokratisk riktning, och att handelspolitiken i stort ska läggas i linje med klimatpolitiken. Därför kan att-satserna 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 och 16 anses vara besvarade.

Partistyrelsen föreslår däremot bifall på ett antal av motionärens yrkanden. Orättvisa WTO-regler, som den om mest-gynnad-nation, utgör ett hinder för att internationell handel på ett effektivt sätt ska kunna bidra till ekonomisk och mänsklig utveckling. Därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 4.

Alltför ofta påverkas handelspolitiken av de med mest pengar, snarare än av de med bäst argument. Frivilligorganisationer och civilsamhället i stort måste kunna konkurrera på samma villkor som storföretag när internationella handelsavtal diskuteras. Samtidigt är det viktigt att insynen i förhandlingarna ökar, så att medborgarna ges större möjlighet att kräva ansvar av sina företrädare. Därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 7.

Det är även viktigt att dessa frågor lyfts på alla möjliga politiska nivåer. Från den nationella till den globala. Därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 17.

Partistyrelsen föreslår avslag på tre av motionärens yrkanden.

EU:s jordbrukspolitik (CAP) är problematisk på många områden. Stora summor pengar läggs på skyddstullar och exportsubventioner som ofta straffar mindre producenter till förmån för stora företag och redan rika länder. Dessa småbönder är centrala om vi ska lyckas göra vår matkonsumtion mer hållbar, samtidigt som mindre företag i det Globala Syd måste ges större tillgång till den europeiska marknaden. Dock så är partiets politik att den gemensamma jordbrukspolitiken bör reformeras, men inte avskaffas. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 5.

Stand-still-klausuler är centrala för att svenska företag ska kunna konkurrera på samma villkor som utländska. Som en exportberoende ekonomi med många företag verksamma utomlands är detta centralt. Stand-still-klausuler säkrar svenska företags tillgång till stora marknader, och förhindrar att de i sin tur diskrimineras när de verkar i länder med vilka EU har handelsavtal. Stand-still-klausuler fråntar i vanliga fall inte heller regeringar möjligheten att återförstatliga avreglerade samhällstjänster, om utföraren misslyckats i sitt uppdrag eller inte levererat den tjänst som upphandlingen avsåg. I många handelsavtal ges parterna dessutom möjlighet att exempelvis återförstatliga verksamheter specifikt i relation till allmänna nyttigheter såsom sjukvård. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 6.

Att införa krav på importerade varor innebär i praktiken ett handelshinder. Att upprätta sådana hinder från svensk sida skulle ofrånkomligen missgynna svenska företag internationellt. Det skulle dessutom bli svårt att driva ett sådant hinder gentemot andra EU-länder, då det skulle bryta mot unionens regler för den inre marknaden. .

Det är oacceptabelt att arbetare utnyttjas och tvingas jobba under usla förhållanden. Att upprätta enskilda svenska handelshinder är dock en problematisk väg att gå för att förhindra detta. Därför yrkar partistyrelsen avslag till attsats 12.

7B07. Hög straffet för köp av sexuella tjänster

Inlämnad av: Sam Spjuth

Stöds av: Sandra Callenberg, Göran Nordström, Jan Ryden, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Lars Ahlfors, Lisa Hellsing, Johanna Tjernblom

Sveriges lag mot köp av sexuella tjänster är i grunden bra. Samtidigt så gör de låga straffskalorna för brottet att det prioriteras lågt hos polisen.

I samband med Metoo-rörelsen så organiserade sig ett antal personer för sexsäljares rättigheter och deras vittnesmål om psykisk ohälsa, övergrepp och avhumaniserande behandling som sexhandeln leder till kombinerade med allt vi vet sen tidigare om människohandel och slaveri för kvinnor som i första hand inte kommer från Sverige men som verkar i landet, så bör Miljöpartiet verka i en större utsträckning för att beivra sexhandeln i Sverige.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att i lag jämställa köp av sexuella tjänster med våldtäkt av normalgraden i straffskalan.**
- **2. att MP om inte ovanstående att-sats går i genom, verkar för att att minimistraffet för köp av sexuella tjänster sätts till 6 månaders fängelse.**
- **3. att MP verkar för att stödåtgärder för personer som säljer eller vill sluta sälja sex.**
- **4. att MP verkar för att införa ett evidensbaserat förebyggande arbete mot försäljning av sexuella tjänster bland barn.**
- **5. att MP verkar för att polisen ges i uppdrag att prioritera beivrandet av brottet köp av sexuella tjänster högre än vad som sker idag.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1 och 2, bifall attsats 3-5

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP verkar för att sexköp som grundregel alltid ska domstolsprövas, och ej kunna hanteras genom t ex strafföreläggande.**

MP är ett feministiskt parti och har i regeringen varit med om att införa en samtyckeslag och ett oaktsamhetsbrott som samt höjt straffen på flera sexualbrott. Det är vi stolta över. Samtidigt bör alltid straffskärpningar utredas grundligt och föregås av en noggrann konsekvensanalys. Köp av sexuell tjänst av en vuxen regleras i 6 kapitlet 11§ brottsbalken och har en straffskala mellan böter och fängelse i högst ett år.

Våldtäkt av normalgraden har å sin sida en straffskala mellan två år och sex år (6 kapitlet 1§ brottsbalken). Att höja minimistraffet för köp av sexuell tjänst från böter till fängelse i två år vore en väldigt radikal förändring av straffskalorna; dels i hur lagstiftaren ser på köp av sexuell tjänst men också hur man ser på våldtäkt. En grundläggande juridisk princip är att straffskalan

ska spegla brottets allvarlighet i förhållande till andra brott. Att jämställa minimistraffet för köp av sexuell tjänst med våldtäkt skulle göra att det ansågs som ett grövre brott än andra brott med lägre minimistraff.

Bland brott med lägre minimistraff än våldtäkt, återfinns brott som nog enligt många är att anse som grövre än köp av sexuell tjänst. Ett sådant exempel är brottet grovt sexuellt övergrepp mot barn där minimistraffet är ett års fängelse (6 kapitlet 6 § 2 st brottsbalken). Även om konsekvenserna sannolikt inte är lika stora bör samma tillvägagångssätt gälla även för mindre höjningar av minimistraffen.

Vill MP förändra straffskalorna anser partistyrelsen att vi först bör utreda konsekvenserna grundligt, inte minst för att bibehålla ett koherent rättssystem. En annan aspekt är huruvida vi överhuvudtaget ska ha fängelsestraff som är kortare än ett år. Partistyrelsen anser dock att dagens ordning, att det enbart är betalningsföreläggande som är straffet för sexköp försvagar kraften bakom lagstiftningen och vill se att MP verkar för domstolsprövning av detta brott. Personer som säljer sex upplever en stor utsatthet och stödverksamheter för dessa fyller en oerhört viktig funktion. Likaså anser partistyrelsen att MP på de nivåer där vi kan påverka bör verka för ett evidensbaserat förebyggande arbete mot försäljning av sexuella tjänster bland barn samt att polisen ska ges i uppdrag att prioritera beivrandet av brottet köp av sexuella tjänster högre än vad som sker idag.

7Bo8. Inför resiliensjänst som ersätter värnplikten

Inlämnad av: Elin Söderberg

Stöds av: Klimatnätverket, Sandra Callenberg, Anders Bältsjö, Anna Mazetti-Nissen, Aron Knifström, Astrid Eriksson Tropp, Bengt Annebäck, Britta Kahanpää, Cheryl Jones Fur, Elisabeth Ahnberg Åsenius, Göran Nordström, Jan Lindholm, Johara Khattab, Kenth Carlson, Magnus P. Wåhlin, Mika Liffner, Nicklas Börjesson, Matz Lonnedal Risberg, Jens Andersson, Per Chrisander, Fredrik Olsson, Rebecka Hovenberg, Samuel Plumppu, Simon Holm, Simone Andersson, Theodora Helander, Thomas Drost, Tim Gahnström, Tina Wallenius, Tobias Steen, Veronica Wihman

Sverige ska ha en väl uppbyggd organisation för att hantera kriser och konflikter. Dagens samhällshot skiljer sig dock kraftigt från de historiska. Därför bör även vår beredskap förändras. Sverige har lång erfarenhet av, och högt förtroende internationellt inom, institutionsuppbyggande, god organisering och diplomati. Det är därför hög tid att den gröna ideologins övertygelse om fredliga lösningar av konflikter även avspeglar sig i det svenska försvaret.

Det breda försvaret som omfattar befolkningen genom dagens värnplikt, bör därför omdirigeras till att bygga kompetens hos befolkningen att hantera utmaningar såsom skogsbränder, översvämningar, organisationsuppbyggnad vid krissituationer, vård i krissituationer, agerande i händelse av terrorattentat och snabba kraftiga migrationsströmmar. Resiliens tjänsten kan även leda till specialiserade enheter inom förhandling och diplomati.

Det exakta innehållet och upplägget av en resiliens tjänst bör utredas med inspel från MSB,

Länsstyrelsernas krisberedskap, försvarsmakten och Utrikesdepartementets diplomatutbildare.

I grova drag bör resiliens tjänsten ha följande upplägg:

Alla medborgare kallas till resiliens tjänst det år man fyller 20 eller efter gymnasiet. För att möjliggöra repetition, erfarenhetsutbyte samt att även äldre kan delta, kan även alla som fyller 45 samma år kallas. Deltagande ska berättiga till tjänstledighet och en mindre ekonomisk ersättning utgår för deltagande.

Innehåll:

- Första hjälpen
- Brandbekämpning
- Översvämningshatering, vallbyggande m.m.
- Organisationsuppbyggnad vid krissituation
- Hantering av händelser såsom långvarigt strömavbrott, förorenat dricksvatten och handelsblockader
- Institutionsuppbyggnad av skola, vård och polis vid krissituation
- Förhandling och diplomati

”Resiliens är ett systems långsiktiga förmåga att motstå, klara av och återhämta sig efter förändringar. För ett samhälle handlar det om förmågan att på ett hållbart sätt hantera allt från politiska oroligheter till naturkatastrofer.” beskrivning från MSB (Myndigheten för säkerhet och beredskap).

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att omvandla värnplikten till en resiliens tjänst,**
- **2. att MP verkar för att utreda upplägg av samt införande av resiliens tjänst.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

MP verkar för att deltagandet i det militära försvarets verksamhet i grunden ska bygga på frivillighet. I dagsläget kan detta emellertid inte genomföras fullt ut. Försvarsmaktens långdragna personalbrist krävde den extraordinära åtgärd som en delvis återinförd värnplikt innebar. Till dess att frågan om personalförsörjning är löst är detta en nödvändig kompromiss.

Samtidigt är det nödvändigt att värnplikten utformas för att möta den komplexa hotbild som vårt samhälle idag står inför. Naturkatastrofer, skogsbränder, långdragna elavbrott och andra typer av kriser utgör här lika betydande utmaningar som traditionella säkerhetspolitiska frågor. Därmed är värnpliktens ensidiga fokus på det militära otillräckligt. Partistyrelsen välkomnar därför motionärens förslag om att omvandla värnplikten till en resiliens tjänst. Det skulle vara ett viktigt steg för att kraftigt förstärka det civila försvaret, som länge blivit eftersatt, och öka samhällets kapacitet att hantera olika typer av kriser. Därför yrkar partistyrelsen bifall till motionen som helhet.

Innehåll:

Kapitel 8. Vård, omsorg och folkhälsa

8A01. Kommunala barnombudsmän

8A02. Rabattera recept på fysisk aktivitet

8A03. Psykisk ohälsa

8A04. Avskaffa bemanningsföretag inom sjukvården

8A05. Fler läkare

8A06. Återinför sjukvårdsbiträden

8A07. Inrätta ett departement för psykisk hälsa

8A08. Gratis psykiatri

8A09. Lättare att låta bli att bli med barn

8A10. Rätt till fullvärdig relation och valfrihet inom densamma

8A11. Subventionerad tandvård för pensionärer

8A12. Fri tandvård för alla

8A13. Obligatorisk nationell samordnad vårdplan

8A14. Rätten till en god jämlik demensvård

8A15. Fri sjukvård för arbetslösa, pensionärer, sjukpensionärer

8A16. Ökad trygghet på ålderns höst

8B01. Demokrati, rehabiliterings- och aktivitetsrätt för funktionshindrade och sjuka

8B02. Rätten till ett jämlikt liv

8B03. Allmän screening av prostatacancer för män

8B04. Allmän screening av tarmcancer

8B05. Stärk intersexpersoners mänskliga rättigheter inom svensk vård

8B06. Utdrag ur belastningsregistret för hemtjänstpersonal

8B07. Hjälp kriminella att återetableras i samhället

8B08. En medmänsklig narkotikapolitik

8B09. Medicinsk cannabis på recept

8B10. Legalisering och reglering av cannabis

8B11. Terapi utan kvacksalveri

8B12. Psykisk hälsa

8B13. Digitalisera vården utan privata nätläkare

8B14. Tryggt boende på äldre dar

Kapitel 8. Vård, omsorg och folkhälsa

8A01. Kommunala barnombudsmän

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Eva Elisabet Haglund, Gabriella Rehbinder, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Lisa Helsing, Peter Östevik, Peter Söderlund, Sandra Callenberg

I alltför många kommuner behandlas barn på ett sätt som strider mot FN:s Barnrättskonvention. Den nionde januari 2019 i TV:s program Uppdrag Granskning framkom många grava fall av socialtjänsters handläggning av barnärenden.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att alla kommuner skall vara skyldiga att anställa minst en kommunal barnombudsman.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen tycker förslaget att främja fler kommunala ombudsmän är bra men anser att kommunerna själva fortsatt ska vara fria att införa sådana. I och med att barnkonventionen blivit lag blir kommunerna tvungna att växla upp sitt barnrättsarbete. SKL förordar här ett strategiskt arbete kring styrning, ledning, kunskapsutveckling och implementering. Bättre att kommunerna avgör själva hur de vill utveckla och lägga upp sitt barnrättsarbete samt att staten inte behöver avsätta resurser till att reglera skyldigheten att inrätta en barnombudsman.

8A02. Rabattera recept på fysisk aktivitet

Inlämnad av: Bengt Annebäck

Stöds av: Sandra Callenberg, Angelica Foksröd, Anneli Englund, Aron Knifström, Åke Askensten, Birgitta Josefsson, Britta Kahanpää, Annika Fundin, Gunnel Annebäck, Linnea Palme, Jan Lindholm, Jan Ryden, Johannes Kroon, Karin Michal, Karl-Otto Rosenqvist, Kenth Carlson, Lars Harms-Ringdahl, Lena Östholm Munkberg, Magdalena Lindstrand, Peter Östevik, Daniel Forsberg, Simon Rosén, Urban Johansson

Enligt Folkhälsorapporten bedöms livsstilsfrågor förklara bortåt 50 % av dödsfallen och 1/3 del av sjukdomsördan. Betydande vinster såväl för individerna som för samhällsekonomin skulle göras om sjukdomsördan kunde minska genom förbättrad livsstil. Vi vet att minskad stress och minskat stillasittande och ökad motion och fysisk träning samt ändrade matvanor har en utomordentligt stor betydelse för att förebygga och behandla t ex diabetes typ 2, övervikt/fetma, hypertoni, hjärtkärlsjukdomar och vissa cancersjukdomar och det finns hållpunkter för positiva effekter av motion även vid t.ex. demens och depression. Bästa behandlingen vid artros är fysisk träning. Ett av de viktigaste behandlingsinslagen vid rehabilitering av utmattningssyndrom är

fysisk träning. Vi vet också att dålig ekonomi och låg utbildning ger en påtagligt ökad risk för sämre hälsa. Personer med dålig socioekonomisk status äter sämre och motionerar mindre.

De patientgrupper som har allra sämst ekonomi och sämst fysisk hälsa är patienter med kronisk psykos/ schizofreni. De har ca 18 år kortare medellivslängden än andra. Vi vet att de som mest behöver öka sin motion och fysiska träning ofta är de som har svårast att göra det. Ett bra sätt att öka motivationen är motiverande samtal och recept på fysisk aktivitet/FAR). En översiktsstudie av den befintlig forskningen om effekter av FAR har nyligen visat att det nu föreligger evidens för att FAR har god effekt på aktivitetsnivån.

Idag innebär dock ett recept på fysisk aktivitet endast en ordination och inte en rabatt av aktiviteten. Olika gym, badhus m m ger visserligen en viss liten rabatt på verksamheten under de 3 månader FAR gäller samt en introduktion och instruktion, men för en person med enbart t ex garantipension eller för de som helt saknar sjukpenning innebär den fysiska träningen på ett gym under 3 månader en kostnad de helt enkelt inte har råd med (600-900 kr och senare årskort som kostar 2000-5000 kr).

Det borde vara en självklarhet att behandling som har klar evidens och är billig borde användas mycket mer och rabatteras som vi gör med läkemedlen eller sjukgymnastbehandling. Det har visat sig i olika undersökningar att även vid de sjukdomar där det är helt uppenbart med nyttan av motion som diabetes, fetma, hypertoni mm så är det bara 1, 6 % av de som har dessa diagnoser som fått FAR vid besök på vårdcentralerna. Kostnaden för att rabattera FAR med t ex 1000 kr torde vara mycket liten jämfört med rabatterna till läkemedel. I Stockholms län kostade läkemedelssubventionen 24 miljarder för något år sedan. Antalet officiellt registrerade FAR i Stockholm var då 5400.

Fallskador (som delvis kan förebyggas med träning) beräknas kosta 24 miljarder per år.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att recept på fysisk aktivitet, FAR, ska rabatteras så att fysisk träning blir tillgänglig för fler som förebyggande och rehabiliterande behandling.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP ska verka för en översyn av högkostnadsskyddet med syfte inkludera en lösning för subventionering av fysisk aktivitet på recept (FAR).**

Partistyrelsen anser motionen intressant. Dock svårt se hur genomföra utanför systemet för högkostnadsskydd. Att ställa medicinering mot FAR håller inte då de i grunden varken står eller ska stå emot varandra. Sen kan man tycka att subventioneringen av mediciner är för stor och att läkarna i större utsträckning borde minska förskrivningen av mediciner till förmån för fysisk aktivitet men det är en annan fråga.

Ett sätt att komma åt motionens andemening skulle kunna vara att utreda möjlighet till subventionering av FAR inom ramen för en översyn av högkostnadsskyddet.

8A03. Psykisk ohälsa

Inlämnad av: Thereze Almström

Stöds av: Grön Ungdom, Bengt Vänerhall, Emma Solander, Gunilla Lysell, Johan Thunberg, Petra Widmaier, Jaktlund, Suzanne AW Jansson, Tina Wallenius

Hindra att individer med psykisk ohälsa eller beroende faller "mellan stolarna". Nästan en tredjedel av Sveriges befolkning har beroendeproblem eller är nära anhörig till en person med det. Dagens sekretessregler är ett stort hinder för att bättre kunna hjälpa denna grupp. Därför är det viktigt att införa en lag som tillfälligt kan lyfta sekretess kring en individ och därmed underlätta samarbetet mellan olika instanser. Beslutet bör fattas av t ex domstol eller förvaltningsrätten.

Vi hör många vittnesmål om hur personer med till exempel beroendesjukdom och psykisk ohälsa hamnar "mellan stolar". Vid t ex beroendevården har hälso- och sjukvård (landsting) som huvudman och att behandling vid beroende ligger under socialtjänst (kommun). Gentemot varandra har båda instanserna full sekretess, vilket förhindrar en samlad vårdinsats för individen. Samlad vårdinsats är extra viktigt vid samsjuklighet, dv. att en individ t ex har en psykisk sjukdom såsom ångest eller depression, en neuropsykiatrisk diagnos och beroendesjukdom. Dagligen drabbas individer med samsjuklighet svårt av sekretesskrav mellan olika instanser.

Den 7 november 2018 visade SVTs Uppdrag granskning den starka berättelsen om 29-åriga Sanne. I den debatt som följde blev det tydligt att den sekretess som vi genom den här motionen vill kunna lyfta, är en av orsakerna till Sannes orimliga situation. Sanne, hennes mamma Eva och hennes syster Tilde är långt ifrån ensamma i den här kampen.

Enligt professor Claudia Fahlke, forskare i missbrukspsykologi, lever idag ca en miljon svenskar med alkoholproblematik. Om vi utgår från att varje person har minst två anhöriga. Det innebär att minst en tredjedel av Sveriges befolkning lever och ständigt förhåller sig till beroendeproblematiken - och det bara till personer med alkoholproblematik. Till det har ökningen av narkotikabrukare ökat markant i Sverige. Sverige har idag också näst flest drogrelaterade dödsfall i hela EU. Många har förlorat barn, föräldrar, syskon, vänner genom beroendesjukdomen. Trots det är anhörigvården i Sverige mer eller mindre obefintlig. Anhöriga lever dagligen i en ovisshet över vad den beroende är med om eller längre är i livet. Situationen är ohållbar och oerhört nedbrytande vilket innebär att många anhöriga själva blir sjuka och därmed sjukskrivna. Många vittnar om skuld och även skam över situationen och hur många fått svåra depressioner som följd.

Insatser mot ungdomskriminalitet har sedan början av 2000-talet använt en metod som kallas "bekymringssamtal". I korthet innebär det att runt varje individ i riskzon byggs ett nätverk upp

bestående av tex. socialtjänst, skola, vård, anhöriga. Dessa samarbetar därefter för att stötta och snabbt kunna möta individen då denna genomför oönskade handlingar eller faller in i oönskade mönster. Vi ser att ett liknande system kan fungera väl med individer som drabbats av tex. beroende sjukdomar eller psykisk ohälsa

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att lagstifta om att tillfälligt kunna häva patientsekretess och på så sätt minska att personer "faller mellan stolarna" mellan socialtjänst, sjukvård och för individen andra viktiga institutioner, aktörer och i vissa fall även anhöriga,**
- **2. att MP verkar för att stärka det förebyggande arbetet för ökad psykisk hälsa och mot beroende genom att arbeta med metoder likt den norska modellen "bekymringssamtal",**
- **3. att MP verkar för att stärka för anhöriga genom att synliggöra anhörigas situation och arbeta fram metoder som till exempel terapi och utbildning om orsaker till den anhörigas situation.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer i att vi behöver lösa problemet med att de som både är beroendesjuka och har psykisk sjukdom/ohälsa faller mellan kommun och region. Därför driver MP att ansvaret för beroendesjukdomar ska läggas över på regionerna och sjukvården. Detta skulle även lösa den sekretessproblematik motionären tar upp. Dock anser inte partistyrelsen att någon ny lagstiftning behövs. Sekretessen kan redan i dag hävas genom tex samtycke, anmälningsskyldighet och tvångsvård. Den typ att nätverksarbete som motionen beskriver finns sedan länge i många kommuner. I socialtjänstlagen finns rätt till anhörigstöd och sen 2008 finns Nationellt kompetenscentrum anhöriga som är en samarbetsresurs för att utveckla framtidens anhörigstöd.

8A04. Avskaffa bemanningsföretag inom sjukvården

Inlämnad av: Gösta Evén

Stöds av: Sandra Callenberg, Britta Kahanpää, Jan Lindholm, Johan Thunberg, Kenth Carlson, Maj Ardesjö, Urban Johansson, Göran Nordström

Många landsting har betalat stora summor till privata bemanningsföretag inom vården. Det är en utveckling som vi behöver stoppa. Ge istället de fast anställda bättre arbetsförhållanden och högre lön. Då behövs inte de privata aktörerna. Inför t ex sju timmars arbetsdag som normal 100 % -ig fulltid och avskaffa delade turer. Jag är medveten om att det kommer att bli mycket svårt och innebära en stor omställning med mycket kritik. Men politik är att vilja och visa på vägen framåt!

Landstingsfullmäktige behöver "sätta ner foten". Fatta ett beslut om att inga privata bemanningsföretag skall få verka inom sjukvården. Under en övergångstid på några år så

kommer med stor sannolikhet vårdköer att finnas. Det är priset för att ändra systemet. Regionerna bör även anställa personal som inte har en specifik arbetsplats utan kan få arbeta på många olika platser som tillfällig hjälp vid sjukdom och annan ledighet. De bildar då en personalpool.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att inga privata bemanningsföretag ska få verka inom sjukvården,**
- **2. att MP verkar för att personalpooler inom vårdsektorn ska inrättas i alla regioner**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Beroendet av bemanningsföretag med s.k. hyrläkare, hyrsjuksköterskor m.m. är ett stort problem för många regioner, särskilt mindre regioner i glesare delar av landet. Systemet bidrar till att öka kostnaderna med mycket stora summor varje år, något som kan göra att annan verksamhet blir lidande. SKL, Sveriges kommuner och landsting, har tillsammans med Sveriges sjukvårdsdirektörer och Läkarförbundet kommit överens om att gemensamt arbeta för att drastiskt minska behovet av inhyrd personal inom hälso- och sjukvården. Vissa regioner har redan prövat tillfälliga ”hyrläkarstopp”, men resultatet är minskad patientsäkerhet och minskad tillgänglighet.

Inom hälso- och sjukvården finns många olika yrkesgrupper och det kan ibland vara befogat att hyra in personal istället för att anställa egen. Därför kan vi inte driva på för ett förbud av bemanningsföretag inom sjukvården. Alla regioner organiserar sin personal på olika sätt utifrån vad som är mest praktiskt för dem. Personalpooler kan vara ett sätt, men det finns även andra. Hur man organiserar sin personal är en fråga för varje enskild region att ta ställning till.

8A05. Fler läkare

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Anders Bältsjö, Angelika Lindahl, Anna Mazetti-Nissen, Barbara Conte, Birgitta Josefsson, Celine Östevik, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Jan Ryden, Sixten Thames, Tina Wallenius

Det är ett stort underskott av läkare i Sverige. Lönerna ligger mellan 80 000 till 140 000 kr för fast anställda. Ännu mer kostar de inhyrda stafettläkarna. Budgeterna går inte ihop sig, vilket beror mycket på de skyhöga läkarkostnaderna. Tillgång och efterfrågan styr prissättningen av läkare. Med lägre läkarlöner skulle fler sjuksköterskor, undersköterskor och vårdbiträden kunna anställas. Eftersom det är brist på läkare, blir det även brist på utbildare av läkare och handledare för AT-läkare. Det räcker inte att öka utbildningsplatserna, utan det måste finnas handledare ute i verksamheterna som kan ta hand om läkarpraktikanterna. Det kan förstås bli motstånd från läkarfacken när extremlönerna ska sänkas, men när de förstår att de får fler medlemmar och mer intäkter, så besinnar de sig nog. Fler läkare ger bättre vård, kortare kötider, mindre stress för läkarna. Bättre för Sverige med en friskare befolkning. Att det här inte

redan har åtgärdats, är en gåta. Många vet om problemet sedan länge, men problemet består.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att dubblera antal utbildningsplatser för läkare,**
- **2. att MP verkar för att speciell handledarutbildning utökas för existerande läkare,**
- **3. att MP verkar för att AT-tjänstgöring får utföras i hela världen.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1, 3, besvarad attsats 2

Det finns ett stort behov av personal i vården, inom alla yrkesgrupper. Förra regeringen utökade antalet utbildningsplatser för läkare, men även för annan personal, bl.a. sjuksköterskor där det idag råder stor brist. Antalet utbildningsplatser för vårdpersonal måste styras av vilket behov som finns, och det är inte säkert att fler läkare gör vården mer tillgänglig om det inte finns annan personal. Att låsa upp stora resurser till läkarutbildningen utan konsekvensanalys vore inte lämpligt i det här läget.

Handledarutbildning finns redan idag och det är regionernas ansvar att se till att de läkare som ska handleda också får adekvat utbildning för det.

AT-tjänstgöring är en del i utbildningen som syftar till att få svensk läkarlegitimation.

Partistyrelsen förstår tanken med att möjliggöra AT-tjänst även utomlands, men med tanke på att utländska läkare som kommer till Sverige måste utbilda sig på nytt för att få en svensk läkarlegitimation så ser vi inte att förslaget är rimligt idag.

8A06. Återinför sjukvårdsbiträden

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Anne Wetterlind, Barbara Conte, Celine Östevik, Eva Elisabet Haglund, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, John Ottosson, Karin Persson, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Lisskulla Zayane, Patrik Blom, Per Chrisander, Johanna Tjernblom, Tina Wallenius

Det saknas personal i sjukvården. På många arbetsplatser är det hög arbetsbelastning och därmed hög sjukfrånvaro. Sjuksköterskor och undersköterskor bäddar sängar, städar, ställer fram mat, diskar etc. Nattpersonalen är underbemannad. Många unga vill ha jobb, många invandrare behöver jobb. Här finns det både en lösning och ett behov. Återinför sjukvårdsbiträden som inte har vårdande uppgifter, tillåt låga löner för sjukvårdsbiträden så att många får jobb, tillåt deltidsarbete för sjukvårdsbiträden.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att återinföra sjukvårdsbiträden utan vårdande uppgifter.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Yrkesgruppen finns redan. Vårdbiträden arbetar inom äldreomsorgen, sjukvården, psykiatri och funktionshinderområdet. Vanliga arbetsuppgifter är att ge praktisk hjälp med personlig omvårdnad, måltider, städning, tvätt, handling och andra ärenden. Arbetsgivare är kommuner, företag, stiftelser och kooperativ.

8A07. Inrätta ett departement för psykisk hälsa

Inlämnad av: Jiang Millington

Stöds av: Alina Koltsova, Emanuel Alvarez, Gunilla Lysell, Harriet Olsén, Jan Ryden, Kristian Ek, Kukkamariia Valtola Sjöberg

Idag insjuknar nästan var tredje person någon gång i depression. Psykisk ohälsa kostar samhället över 200 miljarder kronor om året och motsvarar fem procent av BNP. Psykisk ohälsa är ett begrepp som innefattar allt från psykiska besvär som stör välbefinnandet och påverkar våra dagliga liv till psykisk sjukdom. Det innebär att psykisk hälsa inte endast är frånvaron av psykisk sjukdom. Sedan december 2015 finns två nationella samordnare för psykisk hälsa. Samordnarens uppdrag är att bland annat stödja det arbete som utförs av myndigheter, kommuner, landsting, organisationer inom området samt verka för att arbetet samordnas på nationell nivå.

Människors psykiska ohälsa och samhällets otillräckliga stöd kommer med stora kostnader. Framst i form av mänskligt lidande men också resurser i form av minskad arbetsinkomst, högre vårdkostnader, sämre skolresultat med risk för framtida arbetslöshet med mera. Psykisk ohälsa ökar risken för utslagning av elever i skolan, bidragsberoende, späder på suicidalstatistiken, påverkar integrationen och belastar det sociala försörjningsstödet. Det finns med andra ord stora vinster, både socialt och ekonomiskt, att göra.

Den psykiska ohälsan spänner över åldersgränser och omfattar såväl äldre som skolelever. I en rapport från regeringens nationella samordnare inom området psykisk hälsa betonas att förutsättningarna för en god psykisk hälsa många gånger finns utanför vård- och omsorgssystemet. Det krävs alltså insatser från flera delar av samhället för att kunna förebygga psykisk ohälsa och på allvar komma till rätta med problemen. Detta arbete är i linje med regeringens uppdrag från 2017 (slutrappport 2021) att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten samt regeringsuppdraget från samma år (även här slutrapport 2021) att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnande insatser för barn och unga.

Syftet med förslaget nedan är att ta ett helhetsgrepp om frågor som rör psykisk hälsa. Gruppen hamnar alltför ofta mellan stolarna utan att någon samhällsinstans har ett övergripande ansvar. Departementets uppdrag blir dels att sätta upp tydliga mål för verksamheten, inneha budgetmedel för åtgärder samt fungera som kontaktyta för specialsatsningar som görs inom området på kommunal, regional och nationell nivå.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att inrätta ett departement för psykisk hälsa vars uppgift är att arbeta förebyggande, samordnande och kunskapshöjande.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen anser att hela kroppen hänger ihop och att det därmed inte går inte att bryta ut den psykiska hälsan. Dock instämmer partistyrelsen i att den psykiska ohälsan kraftigt måste satsas mer på och då särskilt hos barn och unga. Här är S, C, L och MP överens om att arbeta för en köfri barn och ungdomspsykiatri. Vidare är frågor om ansvarsfördelning inom regeringen en förhandlingsfråga mellan MP och det eller de partier vi bildar regering med. Frågor om nya departement kommer bli aktuell först i samband med regeringsförhandlingar efter nästa val. Våra förhandlingar ska då både i sakfrågor och frågor om vilka departement och statsrådsfunktioner vi vill se i regering styras av vilka frågor vi väljer att prioritera högst i valmanifestet.

8Ao8. Gratis psykiatri

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Anders Bältsjö, Emanuel Alvarez, Emma Solander, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Peter Östevik, Rickard Hansson

Vi föreslår att det ska vara gratis för arbetslösa, förtidspensionärer, pensionärer att gå till psykiatriker.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det ska vara gratis att gå till psykiatriker för arbetslösa, förtidspensionärer, pensionärer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Först och främst är arbetslösa, förtidspensionärer och pensionärer inga homogena grupper. Vidare skulle det vara svårt reglera och avgiftsbelägga på olika sätt i beroende av arbetssituation. Specialistvård såsom psykiatri ska prioriteras till dem som är psykiskt sjuka. En del landsting provar nu gratis primärvård samt att primärvården omfattar även i större utsträckning tillgång till psykologer och samtalsstöd numera. Om du behöver psykiatrisk specialistvård omfattas du av högkostnadsskyddet. Det finns alltid möjlighet att avgiftsbefria redan idag inom vården. Även de som har en kroppslig sjukdom kan ha det ekonomiskt svårt.

8A09. Lättare att låta bli att bli med barn

Inlämnad av: Peter Ristikartano

Stöds av: MP Hallstahammar

Det finns en del som inte vill ha barn eller som inte vill ha fler barn. Låt oss göra det lättare för dem. Förutom att höja kvinnornas utbildningsnivå i utvecklingsländerna så kan vi t ex kan göra det lättare att få tillgång till preventivmedel och abort även i Sverige och EU. Vi kan även utöka informationskampanjer, speciellt i ställen med låg kunskapsnivå om preventivmedel. Och vi kan fortsätta tänka ut ytterligare sätt att hjälpa dem som inte vill bli med barn.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att de som inte vill ha barn får bättre förutsättningar att låta bli att få barn**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

MP har aktivt försvarat abortlagstiftningen samt drivit på för att införa mer sex och samlevnadsundervisning.

8A10. Rätt till fullvärdig relation och valfrihet inom densamma

Inlämnad av: Gabriella Rehbinder

Stöds av: Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Desiree Johansson, Janine O'Keeffe, Jon Karlfeldt, Kenth Carlson, Nickie Excellie, Ola Gabrielson, Peter Östevik

I dagsläget, i samband med allvarlig sjukdom och funktionshinder förväntas partner eller make/maka inte bara under svåra omständigheter klara av sitt eget liv och sin del av hushållssysslor etc, utan även ta över sin partners del vilket kan fungera kortsiktigt men på långsikt innebär klara egna hälsorisker. Samtidigt kanske man vill och partnern med funktionshindret/sjukdomen vill med extra kostnad i ork att man ställer upp med hjälp i vardagen med de intima sakerna som dusch, kunna gå på toaletten etc som ges som vård av kommunen men som man kanske föredrar att i så hög utsträckning som möjligt klara själva pga skaderisker, obehag etc med mycket och ofta ovan eller oinsatt personal dvs man hamnar i en ohållbar situation där man antingen som anhörig arbetar ett extra heltidsarbete eller som pensionär försöker klara en även där ohållbar situation.

Det är först när man som anhörig kraschar som man kan få hjälp med hushållssysslorna eller som i många fall sker man separerar därför att den anhörige/a inte orkar vilket resulterar i det sämsta av alla världar: att man tvingas överge någon man älskar för att själv orka eller som funktionshindrad, sjuk, gammal eller alla 3 förlorar sin partner och sin vän (och del eller hela av sitt ev kvarvarande sociala nätverk om sånt finns) för att systemet inte fungerar.

Ännu värre blir det om man vill separera eller har separerat men inte har de ekonomiska förutsättningarna att flytta isär men fortfarande av socialförvaltningen anses som par.

Det är därför viktigt att förändra systemet så att partner eller sambo klarar av att finnas kvar och att det inte uppkommer orätrygghets situationer där sjuka och handikappade och deras anhöriga eller fd anhöriga faller mellan stolarna. Det är en extremt viktig fysisk och mental komponent för att orka tillsammans respektive undanröja situationen när den ”friskare” partnern både inte orkar längre och inte vill ställa upp på utredningen pga att den är extremt psykiskt krävande och invasiv. Och det är där för mig och för många med mig en av de absolut viktigaste komponenterna ligger att man fortfarande anses som fullvärdiga partners -inte vårdare och paket dvs att partnern endast ansvarar för sin del av hushållssysslorna. (Vilket kan vara nog så mycket att begära av en anhörig med en sjuk, ålderstigen eller funktionshindrad partner eller alla 3 samtidigt som antingen är pensionär själv eller arbetar heltid.) Man skall inte behöva välja mellan att ge upp sitt liv eller sin partner och det skall finnas en möjlighet men inte ett obligatorium att kunna hjälpa och stödja sin partner på andra sätt baserat på ork.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en ändring i äktenskapslagstiftningen och sambolagstiftning så att makar, partners och sammanboende enbart ansvarar för sin egen del av hushållssysslorna inte ev partners.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats 1 från partistyrelsen:

- **att MP verkar för att regeringen gör en översyn av socialtjänstlagen med syfte att ge allvarligt sjuka eller funktionsnedsatta rätt till bistånd till sin del av hushållssysslorna så att make/maka/partner inte behöver ta hela ansvaret.**

Partistyrelsen anser att motionen är bra. Dock är det inte äktenskaps/sambolagstiftningen som behöver ändras.

8A11. Subventionerad tandvård för pensionärer

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, MP Lund, Axel Andersson, Barbro Lind, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Magdalena Lindstrand, Mats Dellrud, Thomas Rödin, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Barbro Lind

Vi skall kunna skratta med öppen mun och tugga maten ordentligt när vi är äldre. Därför behöver vi hela och användbara tänder och för detta behöver vi hjälp av tandläkare, tandhygienister och dietister. För ett jämlikt och socialt hållbart samhälle där alla har lika möjligheter behöver dagens samhällsklyftor minska.

För den stora gruppen äldre är tänderna av vitalt intresse och den tandvårdsförsäkring som

finns idag gör att många äldre tvingas prioritera bort de regelbundna tandläkarbesök som är en förutsättning för en god tandhälsa. Undersökningar visar att ca 13 % av dagens pensionärer avstått från att söka vård trots tandvårdsbehov och en stor del av dem är låginkomsttagare. Detta är allvarligt då munhälsan förvärras om man inte får den vård man behöver i tid.

Dagens tandvårdssystem är krångligt, det består av tre delar det statliga tandvårdsstödet, det allmänna tandvårdsstödet och det särskilda tandvårdsstödet. Många äldre har inte kunskap om hur dagens tandvårdssystem fungerar eller förmåga att söka och använda sig av detta. Ett enkelt system med subventioner som passar dagens pensionärer skulle öka livskvaliteten och för många äldre.

Idag har vi högkostnadsskyddet för sjukvård vilket innebär att vi inte behöver betala mer än 150 kronor i patientavgifter inom en period på tolv månader. För pensionärer skulle det underlätta väsentligt om en grundläggande tandvård kan ingå i samma beräkningsmodell.

Hela tänder och god munhälsa är betydande för en värdig ålderdom

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att grundläggande tandvård ska ingå tillsammans med “Högkostnadsskyddet och frikort för sjukvård”.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen delar uppfattningen och allvaret att inte kunna ha möjlighet till den vård som en är i behov av, i detta fall tandvård. Och på lång sikt ser vi att det borde vara som motionären föreslår, att grundläggande tandvård ska kunna ingå i ett högkostnadsskydd. Det är vår politik. Fram till nu har vi stegvis arbetat med en mer förmånlig tandvård, som friskvårdstaxa via abonnemang. Den förlängda fria tandvården för unga, upp till 23 år är en satsning på en framtida bättre tandhälsa, som vi i MP varit med att möjliggöra.

8A12. Fri tandvård för alla

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Anders Bältsjö, Anna Mazetti-Nissen, Åsa Strahlemo, Martin Gustafsson, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, John Ottosson, Karmapriya Muschött, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Magdalena Lindstrand, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Oscar Askling, Peter Östevik, Sten-Ove Hermansson, Urban Johansson

Tandhälsa är ett av våra största klassproblem i Sverige år 2018 snart år 2019. Att vissa människor har råd att gå till tandläkaren varje år är något som många tar för givet. Att många människor går vart sjunde år är inte lika givet. Att vissa aldrig går för att ekonomin inte går ihop, där tänderna tillslut ramlar ut och systemet med tandvårdsbidrag är en mindre lösning. Det hjälper inte alla dessa människor. Därför vill jag vara med att bidra till fri tandvård för alla, jag vill helt enkelt inte vara med om detta längre. Att din mun säger vilken klass du tillhör. Att

det dessutom drabbar ensamstående kvinnor kan jag ta för givet, de tar sina barn till tandläkaren. Går hem med trasiga munnar själva, infekterade tandkött, tandlossning och allt annat och skall sköta sina barn som får fri tandvård. Vad är detta för Sverige år 2018 snart 2019, ett Sverige jag ej vill veta av.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att införa fri tandvård för alla.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MPs tanke är att "tänderna är en del av kroppen" och att tandvården i framtiden ingår i hälso- och sjukvårdssystemet, i högkostnadsskyddet. Vi arbetar på lång sikt och genom att ta steg mot en friare tandvård. Vi arbetar stegvis med friskvårdstandvård via abonnemang och mer förmånlig tandvård. Den förlängda fria tandvården för unga, upp till 23 år är en satsning på en framtida bättre tandhälsa, som vi i MP varit med att möjliggöra.

8A13. Obligatorisk nationell samordnad vårdplan

Inlämnad av: Lars Ahlfors

Stöd av: Sandra Callenberg, Åke Askensten, Annika Fundin, Göran Nordström, Jan Lindholm, Johannes Kroon, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Peter Östevik, Urban Johansson

Hälso- och sjukvården i Sverige står inför en stor utmaning då växande vårdbehov hos befolkningen ska tillfredsställas inom ramen för vad som är ekonomiskt hållbart. Det nuvarande systemet tillkom i en annan tid då de flesta av utmaningar i vården var av akut och kortvarig karaktär medans dagens behov är av kronisk och långvarig karaktär. Den klart största behovsgruppen av vård inom såväl regional som kommunal vårdinsats är multisjuka äldre. Gruppen multisjuka personer 75 år och uppåt motsvarar 25 % av landets patienter och beräknas växa till 50 % till 2030 och kostnaden för gruppens slutenvård uppgår idag till 11,5 miljarder kronor (vilket motsvarar 20 % av Sveriges totala sjukvårdsbudget).

Vetenskapen har bevisat att det är en naturlag att åldras men det är däremot inte en naturlag att bli multisjuk vid åldrande. Med andra ord finns det fog att säga att äldre personer (75 och över) i dagens samhälle blir sjuka i onödan. Det finns många olika aspekter på varför det blir så här och den akademiska debatten har visat allt från övermedicinering till levnadsvanor. En effektiv modell för att hantera den tickande bomb som det ökade vårdbehovet i gruppen multisjuka äldre utgör är samordnad vårdplanering, användandet av en patientansvarig läkare med huvudmannaskap samt förebyggande vårdplanering av samma modell som tillämpas inom norsk sjukvård. Modellen innebär att det finns en samordnad vårdplan mellan kommun och landsting för samtliga äldre (över 75) i landet som fokuserar på förebyggande insatser där den enskilde äldre har EN patientansvarig läkare med huvudmannaskap över vårdinsatserna.

Modellen har flera fördelar då det gör att multiprofessionella team kan byggas runt patienten och att samordningen mellan kommun och landsting stärks så att patienter inte faller mellan

stolarna. Att tilldela en patientansvarig läkare per enskild äldre innebär att det alltid finns någon som har den övergripande bilden över vårdbehovet så att behandlingen utgår från rotorsaken istället för behandling av varje symptom var för sig. I vårt grannland har modellen gett positiva effekter i form av minskade vårdköer, minskat återinlägningsbehov och bättre livskvalitet för den enskilde patienten.

Vi yrkar

- **1. att MP ska verka för att Sverige inför en ny vårdmodell för multisjuka äldre som innebär en obligatorisk samordnad förebyggande vårdplan för alla medborgare över 75 års ålder, där samtliga enskilda äldre tilldelas en patientansvarig läkare.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Samordnad individuell vårdplan finns reglerad i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. SKL har även tagit fram ett stöd för SIP för just äldre. Att alla patienter ska tilldelas en PAL (patientansvarig läkare) satsar många regioner redan på plus att fast läkarkontakt finns med i januariavtalet.

8A14. Rätten till en god jämlik demensvård

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, Anne Wetterlind, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Göran Nordström, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Helena Böcker, Jan Ryden, Kukkamariia Valtola Sjöberg, Magdalena Lindstrand, Mats Dellrud, Mona Alsalehi, Peter Östevik, Sofia Kamlund

Varje år insjuknar mellan 20 000 och 25 000 personer i en demenssjukdom i Sverige. Demens är en folksjukdom som berör många, inte bara de kvinnor och män som insjuknar i en demenssjukdom, utan även deras anhöriga och närstående. Kvinnor och män med demenssjukdom ska, sjukdomen till trots, kunna leva ett aktivt liv, ha inflytande i samhället och över sin vardag. Hon eller han ska vidare bemötas med respekt, och ha tillgång till god vård och omsorg som både är jämställd och jämlik.

Målet för regeringens politik är att kvinnor och män med demenssjukdom ska kunna åldras i trygghet, så långt som det är möjligt med ett bibehållet oberoende. En nationell demensstrategi för demenssjukdom har utarbetats för att förbättra kvaliteten i omsorgen och öka tryggheten för kvinnor och män med demenssjukdom och deras anhöriga.

Som det ser ut idag satsar Sveriges kommuner väldigt olika på äldreomsorgen och vårdboendeplatser. Kostnaden för en vårdboendeplats kan variera mellan kommuner, från strax över 550 000 kr till en bit över 900 000 kr. Olika anledningar kan finnas till detta som att kommunen har en högre andel entreprenader, att vårdboendeplatser med service så kallade servicehus ingår i beräkningarna eller att kommunen har en lägre andel demensplatser.

Vill vi ha en trygg äldreomsorg av god kvalitet måste vi vara realistiska, det kommer att kosta. En demensplats kostar mer än en vanlig vårdboendeplats och det ställs högre krav på personaltäthet, kompetens, miljö och utformning. Detta gäller även dagverksamheter för personer med demenssjukdom, utbudet av aktiviteter behöver vara personcentrerat. Multiprofessionella team och samverkan mellan kommun och region ökar också kraven. Ska vi lyckas med en god, jämställd och jämlik vård och omsorg av kvalitet behövs satsningar på demensplatser, på dagverksamheter för personer med demenssjukdom och på ökad samverkan med regionen.

För att alla med demenssjukdom ska ha tillgång till en jämlik och jämställd vård och omsorg vill Miljöpartiet att antalet demensplatser i Sveriges kommuner ska öka enligt Socialstyrelsens beräkningsmodell.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att nationella krav införs gällande andel demensplatser i förhållande till vårdboendeplatser för en god, jämlik demensvård i hela landet,**
- **2. att MP verkar för ett införande av en årlig redovisningsskyldighet för kommunerna att redovisa andelen demensplatser i förhållande till antal vårdboendeplatser i öppna jämförelser,**
- **3. att MP verkar för att nationella krav på riktlinjer för en demensplats införs.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-2, besvarad attsats 3

Partistyrelsen anser att det är svårt överblicka konsekvenserna av att ställa dessa nationella krav på kommunerna. Det är inte heller säkert att krav på fler demensplatser faktiskt leder till mer jämlik demensvård överlag. Behovet av vårdboendeplats på särskilt boende/avdelning för personer med demens bedöms enligt socialtjänstlagen och individuell prövning. Behovet styrs ej av generellt antal varför redovisningsskyldighet och jämförelse kommuner emellan är irrelevant. Många med demens bor även hemma och får hemtjänst. Att lägga krav på kommunerna att öka antalet vårdplatser betyder inte per automatik att kvalitén på dem blir bättre.

Det finns redan nationella riktlinjer för demensvård. Under 2018 har dessa utvärderats och 21 indikatorer har tagits fram som mäter en mängd olika aspekter av demensvården, inte bara antal demenssjuka och antal i särskilt boende utan även olika typer av kvalité som tillgång till viss vård, kompetens eller utbildningsnivå på personal, anhörigstöd och dagverksamhet etc. I slutrapporten redovisas 14 förbättringsområden varav inget berör fler platser utan snarare övergripande strategiska satsningar såsom att fler behöver utredas, förbättrad primärvård, mindre praxisskillnader och kortare utredningstider, kunskap och kompetens, samverkan, utvärdering, uppföljning, anhörigstöd, dagverksamhet.

Under 2018 har Socialstyrelsen även uppdrag att ta fram målnivåer för vård och omsorg vid demenssjukdom.

8A15. Fri sjukvård för arbetslösa, pensionärer, sjukpensionärer

Inlämnad av: Sandra Callenberg

Stöds av: Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Kenth Carlson, Urban Johansson

Vi tycker att sjukvården ska vara gratis för arbetslösa, pensionärer, sjukpensionärer.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att det ska vara gratis med sjukvård för pensionärer, arbetslösa, sjukpensionärer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen anser att nuvarande system med högkostnadsskydd som omfattar alla räcker, är enkelt och rättvist. MP vill ha jämlik vård efter behov. Inte utifrån inkomst och/eller arbetssituation. Dessutom är arbetslösa, förtidspensionerade och pensionärer inga homogena grupper, varken ekonomiskt eller sjukdomsmässigt. Gratis välfärd är alltid svårt eftersom den just inte är det. Sänder fel signaler och riskerar skapa ett ökat behov när vi har både fler äldre äldre och kompetens och arbetskraftsbrist som i sin tur medför att vi istället behöver prioritera de som har störst behov och behöver välfärden bäst.

8A16. Ökad trygghet på ålderns höst

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, Anna Lonningen, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Åke Askensten, Göran Nordström, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Helena Böcker, Jan Ryden, Mona Alsalehi, Peter Östevik

Omsorgen om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande och att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Under 2019 införs vissa förändringar i socialtjänstlagen. Dagens samhällsstruktur ser annorlunda ut, många äldre lever ensamma. Vårdboende beviljas senare i livet och det fysiska behovet tillgodoses under längre tid med hemtjänst. Detta är en av anledningarna till att ensamhet och isolering har blivit ett samhällsproblem. Detta kräver nya arbetsformer och det förebyggande arbetet behöver stärkas.

Enligt Socialtjänstlagen har kommunerna en skyldighet att göra sig väl förtrogen med äldre människors levnadsförhållanden i kommunen samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet inom området. Detta ger kommunerna en utmärkt möjlighet att utöka det förebyggande arbetet och verka för en minskning av denna nya samhällsklyfta.

Äldre ska inte behöva bli sittande i en för stor lägenhet/hus eller i en bostad där de varken

kommer ut eller kan röra sig fritt. Inom hemtjänsten träffar personalen dagligen äldre som varken kan ta sig upp eller nedför trapporna i trapphuset och är då fast i sin lägenhet, det är inte värdigt.

Genom att förebyggande hembesök samordnas med tjänsten flyttstöd kan ensamhet och isolering förebyggas. Ett flyttstöd med förmedling av tillgängliga bostäder samordnat med ett stöd för flytt till en tillgänglig bostad skulle göra underverk och bryta isoleringen för flera äldre. Alla äldre har inte haft möjlighet eller förmåga att planera för flytt till en tillgänglig bostad och en del saknar närstående som kan bistå vid en flytt.

En stärkt flyttkedja har även andra fördelar, det skapar också en ökad cirkulationen på bostadsmarknaden som gör att allt fler kan få en bostad anpassad efter behov.

Genom ökade krav på förebyggande arbete och uppsökande verksamhet samtidigt som ett krav ställs på kommunerna om att införa flyttstöd till äldre ökar detta möjligheterna att minska ensamhet och bryta isolering.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att kravet i Socialtjänstlagen stärks gällande kommunernas förebyggande arbete och uppsökande verksamhet till äldre,**
- **2. att MP verkar för att ett krav på kommunerna att tillhandahålla flyttstöd till behövande äldre införs i Socialtjänstlagen.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Bra förslag. Med fler antal äldre äldre och ökade vårdbehov samtidigt som vi har kraftig kompetensbrist inom framför allt välfärden behövs mer förebyggande arbete med syfte bättre förutsättningar för kommunerna att planera.

8Bo1. Demokrati, rehabiliterings- och aktivitetsrätt för funktionshindrade och sjuka

Inlämnad av: Gabriella Rehbinder

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Mazetti-Nissen, Åsa Sahlström, Janine OKeeffe, Jiang Millington, Kalle Persson, Karin Persson, Karmapriya Muschött, Mats Dellrud, Nickie Excellie, Ola Gabrielson, Peter Östevik

Sverige har länge haft ett bra rykte när det gäller hur hantera sjukdom och funktionshinder men någonstans tog en rädsla för kostnader relaterade till sjukersättning och sjukskrivningar överhanden (enligt statistiken inte befogat i den omfattningen givet dåvarande siffror faktiskt var lägre än tidigare) och blev ett politiskt slagträ där sjuka och funktionshindrade blev måltavlor för det som var fel i samhället. En politik utkristalliserade sig där kraven för sjukersättning, aktivitetsersättning och sjukpenning blev mycket hårdare och fortsätter att vara extremt hårda trots försök att mildra dem ,vad man dock i detta har missat är att i och med att

regler och krav är så hårda har det aldrig varit ett längre avstånd att försöka ta sig tillbaka eller att kunna vara delaktiga i samhället . Istället för att aktivera och rehabilitera isolerar och stigmatiserar man sjuka och funktionshindrade vilket leder till ytterligare sjukdom och stora förluster för samhället både i pengar ,kunskap och av ett mänskligare mer accepterande och hållbart samhälle- hur kan vi då som grönt parti agera för att vända den här utvecklingen och återintegrera människor med sjukersättning och olika typer av funktionshinder i samhället men också minska rädslan i samhället för att falla mellan stolarna. Jo, börja med att överbrygga gapet mellan sjuk och frisk . Ge en obegränsad möjlighet att delta i samhällslivet och att få bidra så mycket man vill och orkar och belöna aktivitet. I det ingår att Sverige följer de konventioner vi åtagit oss inklusive rätten för funktionshindrade att fullt ut kunna delta i det politiska livet och politiska besluten.

Observera att Sverige är ett av 92 länder som har fullt ut har ratificerat the Convention of the Rights of Persons with Disabilities (CPRD) och åtagit sig att följa i enlighet med artikel 29 I konventionen ” To promote actively an environment in which persons with disabilities can effectively and fully participate in the conduct of public affairs, without discrimination and on an equal basis with others, and encourage their participation in public affairs, including:

- i. Participation in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country, and in the activities and administration of political parties;
- ii. Forming and joining organizations of persons with disabilities to represent persons with disabilities at international, national, regional and local levels.

“ respektive även artikel 26 av vilken framgår ”States Parties shall organize, strengthen and extend comprehensive habilitation and rehabilitation services and programmes, particularly in the areas of health, employment, education and social services, in such a way that these services and programmes:

(...) b) Support participation and inclusion in the community and all aspects of society, are voluntary, and are available to persons with disabilities as close as possible to their own communities, including in rural areas.

Därmed krävs idag stora förändringar inkl en del saker som var självklarheter för 40-talisterna och i de gamla systemen hos försäkringskassan och arbetsförmedlingen som rätten till utbildning för de med sjukersättning där det sågs som något som gjordes för att främst bibehålla mentala hälsan och som sysselsättning och rätten till småarbete av samma orsak men som nu är verklighetens krav för att kunna ha en chans att med en ständigt förändrande arbetsmarknad kunna utveckla sig och ha möjlighet att delta, även för för fullt friska för att de ska ha möjligheten att bibehålla eller få nya arbeten på en minskande och allt mer på flexibilitet och utbildning krävande arbetsmarknad. Men där utbildningsmöjligheten med bibehållen ersättning nu är avskaffad (obs att många också har tagit ut hela sin CSN och definitivt inte orkar studera heltid).

Vi har inom MP puschat igenom friår/ utvecklingsår som ska ta sin början 2019 för att de som är aktiva inom arbetslivet idag ska kunna fortsätta vara intressanta på arbetsmarknaden. Vi behöver göra mer för de med sjukersättning och aktivitetsersättning som står långt från

arbetsmarknaden, för att de utan rädsla för att förlora den livlina som sjukersättning eller aktivitetsersättning innebär, ska ha tryggheten att våga försöka och kunna göra det utan att vara tvungna att lyckas eller förlora allt. Detta är en förordning så då krävs inte politisk majoritet.

Habilitering, rehabilitering, delta i samhällslivet om man kan på de dagar man kan försöka arbeta (även om man inte alltid eller ens ofta klarar det) bör vara en rättighet.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att Sverige med omedelbar verkan ska följa The UN Convention of the Rights of Persons with Disabilities och tillåta politisk, facklig och intressepolitisk aktivitet såsom patientgrupper mm utan begränsning för funktionshindrade och sjuka utan att sådan aktivitet skall utgöra risk för förlorad ersättningar,**
- **2. att MP verkar för att personer med nya sjukersättningen från år 2008 1 juli och framåt med omedelbar verkan får arbeta 30 timmar i månaden utan förlorad ersättning med syfte att rehabilitera och bibehålla, förnya ev kontakt med arbetslivet och syftande till obegränsat på sikt,**
- **3. att MP verkar för att kroniskt sjuka och funktionshindrade oavsett ålder med bibehållen ersättning får rätten att: utan begränsningar i tid eller omfattning**
  - a) utbilda sig**
  - b) ägna sig åt habiliterande och rehabiliterande verksamhet**
  - c) får rätten att arbeta fritt och obegränsat när man väl erhållit sjukersättning, aktivitetsersättning utan att riskera att förlora rätten till ersättning**
- **4. att MP verkar för att sjukersättning och aktivitetsersättning bibehålls i samma ekonomiska omfattning som beslutat vid arbete tills motsvarande studenters fribelopp uppnås varefter varje ytterligare arbetad timme avräknas mot ersättningarna timme mot timme samtidigt som grundrätten till ersättning bibehålls,**
- **5. att MP verkar för att ett system likt a-kassa införs där personer med sjukersättning och aktivitetsersättning deklarerar sina arbetade timmar,**
- **6. att MP verkar för att SGI och pensionsgrundande inkomst beräknas på det alternativ som är mest gynnsamt för personen som uppbär sjukersättning eller aktivitetsersättning (tidigare inkomstnivå, inkomst, garantibelopp eller motsvarande).**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2-6

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP ska verka för att regeringen tillsätter en utredning med målet öppna upp för fler funktionshindrade och kroniskt sjuka att kunna successivt pröva sin arbetsförmåga och/eller studera utan att riskera sin ersättning.**

Sverige har ratificerat konventionen och den ska följas. Partistyrelsen anser bra om MP ser över vilka begränsningar som i dagsläget finns för att personer med funktionsnedsättning och sjuka ska kunna utöva sina politiska rättigheter utan risk att förlora sin ersättning, samt föreslå åtgärder.

Partistyrelsen instämmer i andemeningen dock inte i hur genomföra. Vi behöver hitta bättre sätt för kroniskt sjuka och funktionshindrade att kunna utbilda sig och bidra med det dom kan på arbetsmarknaden och samtidigt inte riskera få sin ersättning ifrågasatt och/eller indragen vid minsta bevis på arbetsförmåga. Att öppna upp för att kunna arbeta och studera med sjukersättning riskerar å andra sidan att bidra till inlåsnings effekter och ännu svårare bedöma arbetsförmåga med ökad administration och bristande rättssäkerhet som följd.

Under förra mandatperioden har MP i regeringen bl a förbättrat lönestödet för personer med funktionsnedsättning, så att det blir tydligare för arbetsförmedlare, anställda och arbetsgivare vilket stöd som finns och hur det kan användas för att stärka personer med funktionsnedsättning och underlätta förankring på arbetsmarknaden. Vidare tillsatt en utredning som ser över behovet av mer ändamålsenliga och flexibla insatser (till exempel flexjobb) för dem som har nedsatt arbetsförmåga till följd av funktionsnedsättning eller sjukdom. Som en följd av flexjobben kan man tänka att försäkringssystemen ändå kommer behöva anpassas.

8Bo2. Rätten till ett jämlikt liv

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Filip Pontelius, Harriet Olsén, Jan Ryden, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Lisa Hellsing, Mats Dellrud, Michael Williams, Micke Seid, Myrna Persson, Charles Pylad, Tony Nilsson

Runtom i Sverige arrangerades på Internationella funktionsrättsdagen manifestationer för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Det handlar om något som borde vara självklart, rätten att leva som alla andra med jämlika livsvillkor. Fortfarande är livsvillkoren betydligt sämre för personer med funktionsnedsättningar än för andra. Vi märker av en åtstramningspolitik som ökar skillnaderna och på allvarliga sätt minskar friheten och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättningar, bland annat för personer som har rätt till insatser inom LSS, Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade.

LSS infördes 1994 och har för många inneburit en mycket positiv förändring. LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga Funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor. En funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk, kognitiv eller intellektuell funktionsförmåga. Behovet av stöd ser olika ut både beroende på funktionsnedsättning och enskild person. De ska få den hjälp de behöver i det dagliga livet och kunna påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får

möjlighet att leva som andra, alltså rätten till ett jämlikt liv.

Kommunen är ansvarig för kostnaden för personlig assistans när de grundläggande behoven uppgår till högst 20 timmar per vecka. För den som behöver personlig assistans mer än 20 timmar per vecka är det Försäkringskassan som fattar beslut om och betalar ut assistansersättningen. I regleringsbrevet för budgetår 2016 gav regeringen i uppdrag att Försäkringskassan skulle bryta utvecklingen av antalet assistanstimmar inom personlig assistans för funktionsnedsatta.

Samtidigt som regeringen skärpte kraven föll också flera domar i Högsta Förvaltningsdomstolen som gör att Försäkringskassan idag gör hårdare bedömningar. Men en besparing för staten är inte nödvändigtvis detsamma för samhället. När Försäkringskassan minskar assistanstimmarna får kommunerna ofta rycka in i stället. Framförallt har lagens intention att garantera möjligheten till ett jämlikt liv för de som behöver LSS insatserna försämrats.

Tyvärr finns det personer som utnyttjat att myndigheter inte samarbetat i tillräcklig utsträckning inför beslut om insatser inom LSS. Men det finns inget som tyder på att det skulle vara mer omfattande än inom andra lagstiftningsområden. Alla eventuellt felaktiga beslut om insatser ska undvikas och därför är det viktigt att främja och effektivisera olika myndigheters samarbete.

Statistiken visar att antalet personer med insatser enligt LSS ökade marginellt mellan 2016 och 2017. Fler män än kvinnor får insatser, framförallt i de yngre åldrarna. Insatser, enligt LSS, minskade till kvinnorna från 2016 till 2017 medan de ökade bland männen. Det är viktigt att analysera varför denna skillnad inom LSS finns ur en jämställdhetsaspekt.

Oavsett vad LSS utredningen kommit fram till och redovisar den 10 januari 2019, så vill vi att MP aktivt verkar för att säkra allas möjlighet till ett självständigt liv med goda levnadsvillkor. I grunden handlar det om mänskliga rättigheter för alla oavsett funktionsförmåga. LSS lagen måste förtydligas och vara en välfungerande och tydlig lagstiftning som ser till att den som har behov av insatser får rätt insatser.

Vi yrkar

- **1. att MP aktivt verkar för att Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska förtydligas, så att den blir en välfungerande och tydlig lagstiftning som ser till att den som har behov av insatser får rätt insatser,**
- **2. att MP arbetar för att staten ansvarar för alla samhällsinsatser inom LSS oavsett antal assistanstimmar,**
- **3. att MP arbetar för att främja och effektivisera olika myndigheters samarbete för att så långt som möjligt garantera att rätt insatser beviljas inom LSS till rätt personer,**

- **4. att MP verkar för att en jämställdhetsgenomlysning görs av LSS för att försäkra oss om att kvinnor har samma rätt till insatser inom LSS som män.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 2 och 4, besvarad attsats 1 och 3

Alla människor, oavsett funktionsvariation eller förmåga, ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Alla individer är olika och samhället ska inte bara vara utformat för de som utgör normen. Det är otillgängligheten i samhället som utgör det verkliga hindret för att personer med funktionsnedsättning ska kunna fungera och verka fritt.

LSS-lagstiftningen behöver förtydligas så att personer får det stöd de har rätt till. Vi gick till val på att skjuta till en miljard årligen till LSS för att förverkliga det. Nu har vi också säkrat mer resurser i januariavtalet. LSS måste reformeras och för oss är det tydligt att målet med omarbetningen är att vi ska kunna återgå till den rättspraxis som gällde innan bland annat domen om egenvård från 2012 kom. Alla varianter av sondmatning och andningshjälp ska ses som grundläggande behov och därmed ge rätt till personlig assistans. Vi ser att det finns svårigheter med det delade huvudmannaskapet för LSS som finns i dag. Om staten är huvudman så kan det vara en garant för att vården blir likvärdig över hela landet.

Regeringen vidtog redan under förra mandatperioden åtgärder genom att ändra lagen för att säkerställa att assistans ges även för väntetid och beredskap, samt tillfälligt stoppat de omprövningar av assistansersättningen som ska ske vartannat år (så kallade tvåårsomprövningar).

I januariavtalet är S, C, L och MP överens om att tillföra medel, säkerställa att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet och att alla som har rätt till stöd ska få det. Rätten till assistans för egenvård, inklusive andning och sondmatning, ska återställas och rätten till assistans för behov av tillsyn ska stärkas.

Definitionen av normalt föräldraansvar ska smalnats av och en ny assistansutredning tillsätts för att säkra detta. Frågan om huvudmannaskapet för den personliga assistansen ska också utredas. Alla insatser i välfärden borde genomlysas och följas upp ur ett jämställdhetsperspektiv. Särskilt vårdinsatser.

8Bo3. Allmän screening av prostatacancer för män

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: MP Värnersborg, Sandra Callenberg, Arne Bringentoff, Arne Karyd, Astrid Eriksson Tropp, Barbara Conte, Celine Östevik, Annika Fundin, Göran Nordström, Gösta Evén, Eivor Karlsson, Linnea Palme, Jenny Gren, Karin Micha, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Lisa Hellsing, Marcus Nordlund Oja, Mats Dellrud, Mats Lonnedal Risberg, Sidney Holm, Tina Wallenius, Ulla Wihlman

En av de största manliga dödsorsakerna är prostatacancer. Det är mannens vanligaste cancerform. 10 000 män per år eller 25 per dag får prostatacancer i Sverige. Den kan botas om den upptäcks i tid. Kvinnorna har sin mammografi, utmärkt. Män är lika värda som kvinnor, männen borde ha samma rätt till årlig undersökning. PSA-test för män över 50 år. Ett enkelt blodtest. I Västerås har man tyvärr tagit bort gratis PSA-test om man inte har speciella skäl.

Värdet av att färre får prostatacancer är förstås ofantligt stort. Min pappa dog i prostatacancer.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att samtliga män i Sverige över 50 år kallas till gratis årlig screening av prostatacancer, t ex genom PSA-prov.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Socialstyrelsens senaste ställningstagande är fortfarande att nyttan med screening för män över 50 år inte skulle överväga nackdelarna. Överbehandling bedöms i sig kunna innebära risker. Mycket forskning pågår och regeringen beslutade 2018 om att stödja de regionala cancercentrumen (RCC) med 8,4 miljoner kronor för bättre information och struktur kring arbetet med PSA-tester. I Västra Götalandsregionen pågår en stor utredning som ska undersöka hur ett screening-program bör se ut. Partistyrelsen anser bäst invänta ökad tydlighet i frågan innan ställningstagande kring dels själva provet men också från vilken ålder och frekvens. Vidare anser partistyrelsen att föreslå detaljerade vådrekommandationer ej är ett rikspolitiskt beslut.

8Bo4. Allmän screening av tarmcancer

Inlämnad av: Peter Östevik

Stöds av: Sandra Callenberg, Arne Bringentoff, Åke Askensten, Barbara Conte, Celine Östevik, Emanuel Alvarez, Göran Nordström, Jan Ryden, Kenth Carlson, Kim Sundqvist, Lisa Hellsing, Marcus Nordlund Oja, Myrna Persson, Johanna Tjernblom, Ulla Wihlman

Cirka 2000 människor dör varje år i Sverige av tarmcancer. Cirka 7000 personer får det dystra beskedet varje år. Kanske blir det du? Det är den tredje största vanligaste orsaken till död i cancer. Min morbror dog av det i augusti, min svärmor höll på att dö av det. Nu har svärmor en stomipåse (bajspåse fäst utanför magen). En bekant Hallstavik är glad att han överlevde, men det var det värsta han upplevt. Vi kan inte begära att alla blir veganer och att veganerna äter rätt sorts sallad (även om det vore bäst mot klimatkatastrofen). Socialstyrelsen rekommenderar allmän screening, Storbritannien har gått före och ger tarmcancerscreening till sin befolkning (Bowel cancer screening). En böjlig slang med en kamera sticks in i ändtarmen så att läkaren kan upptäcka utväxter i tid innan de blir farliga. Utväxterna kan skäras bort. Cirka hälften av all tarmcancer upptäcks på detta sätt. I Sverige skulle det betyda 1000 färre dödsfall per år.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att alla medborgare över 50 år kallas till gratis screening av tarmcancer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen konstaterar att det finns god evidens som menar på att allmän screening för tarmcancer skulle spara liv. Dock anser partistyrelsen att det ej är ett rikspolitiskt beslut att ta

ställning till detaljerade vådrekommandationer.

8B05. Stärk intersexpersoners mänskliga rättigheter inom svensk vård

Inlämnad av: Klara Holmin

Stöds av: MP Göteborg, Sandra Callenberg, Andreas Hernbo, Anna Nilsson Örnestrand, Elias Ytterbrink, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Isabel Enström, Jan Lindholm, Jon Karlfeldt, Kenth Carlson, Lucas Henriksson, Magnus P. Wåhlin, Mårten Roslund, Martina Hallin, Merete Kapstad, Niclas Persson, Nike Halvardsson, Peter Östevik, Thereze Almström, Tina Wallenius

Intersexualism (även kallat DSD - disorder of sex development) är en medicinsk diagnos som tilldelas den vars kropp inte går att könsbestämma enligt samhällets normer. Intersex har ingenting med sexuell läggning att göra, utan kan närmast översättas till mellankönslig. Intersexvariationer skiftar från person till person och det finns flera olika syndrom som sorterar under begreppet intersexualism. Vissa syndrom kan upptäckas direkt vid födelsen, andra först i puberteten eller ännu senare i livet. Hos vissa kan variationerna innebära att yttre och inre könsorgan inte stämmer överens eller att könsorganen bär spår av både typiskt manligt och typiskt kvinnligt utseende. En kan exempelvis ha en slida, men ha testiklar inne i kroppen. Hos vissa är intersexvariationen hormonell, hos andra finns variationen i uppsättningen av könskromosomer. De vanligaste kromosomkombinationerna, XX och XY, kan ha ersatts av exempelvis XXY. Hos en del intersexpersoner kan också de yttre könsorganen vara svåra att bestämma; de ser helt enkelt inte ut som en typisk snippa eller typisk snopp. Uppskattningsvis har 0,5-2 % av alla barn som föds någon typ av intersexvariation, men okunskapen i samhället är stor.

För de flesta barn som föds med någon typ av intersexualism medför det inga medicinska problem. Trots detta förekommer än idag operationer av barns könsorgan, utan deras samtycke. Barnen registreras sedan som det juridiska kön de opererats till. Att utan medicinsk motivering och samtycke utsätta en människa för operationer eller andra behandlingar är ett övergrepp. Operationer av barnens könsorgan kan dessutom ge en försämrad funktion, vilket gör behandlingen än mer förkastlig. Då en del intersexvariationer i sin helhet framkommer först i puberteten eller ännu senare finns ännu större anledning att vänta med medicinsk behandling tills individen själv kan vara med och fatta beslut. Könsbekräftande vård måste vara frivillig och på individens eget önskemål.

Enligt tidigare riktlinjer från socialstyrelsen skulle information om DSD-diagnos och utförd kirurgi undanhållas individen. Detta mörkande ledde till okunskap om den egna kroppen och dess funktioner, samt till en ökad stigmatisering och skam hos de berörda. Trots att det idag råder konsensus inom DSD-vården om att alla individer ska ha rätt till sin medicinska historia kan inte samhället säkerställa att så sker. Det menar socialstyrelsen i sin rapport "Vård och behandling av personer med intersexuella tillstånd" från 2017. Enligt socialstyrelsen brister DSD-vården även i likvärdighet över landet. Det saknas gemensamma förhållningssätt, vilket gör att den vård som förespråkas och det stöd föräldrar får varierar beroende på vårdgivare.

Samhällets insatser bör flyttas från att på medicinsk väg försöka tvinga in intersexpersoner i tvåkönsnormen, till att öka stödet till föräldrar och vårdpersonal att tillvarata även intersexpersoners rätt till sin egen kropp. Förändringsarbete behöver ske på flera politiska nivåer för att sätta självbestämmande och mänskliga rättigheter i fokus.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att medicinskt omotiverade ingrepp och behandlingar på intersexpersoner som inte har gett sitt eget samtycke ska förbjudas,**
- **2. att MP verkar för att Socialstyrelsen tar fram ett kunskapsstöd för intersexvården,**
- **3. att MP verkar för att vårdpersonal ska få utbildning kring intersexfrågor med fokus på intersexpersoners mänskliga rättigheter,**
- **4. att MP verkar för att föräldrar till intersexpersoner får ökat stöd och vägledning så snart intersexvariationen upptäcks,**
- **5. att MP verkar för att alla intersexpersoner ska ha full tillgång till sin egen medicinska historia.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen menar att samtliga åtgärder är angelägna och betydelsefulla. MP har sedan tidigare lyft att intersexuellas situation i Sverige behöver utredas, och då med stark utgångspunkt i de vittnesmål och erfarenheter som företrädare för intresseorganisationer där de intersexuella själva och deras organisationer lyfter.

8Bo6. Utdrag ur belastningsregistret för hemtjänstpersonal

Inlämnad av: Gösta Evén, Gröna Seniorer

Stöds av: Gröna seniorer, Anne Wetterlind, Åke Askensten, Barbro Lind, Bengt Annebäck, Britta Kahanpää, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Eivor Karlsson, Linnea Palme, Jan Ryden, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Matz Lonnedal Risberg

Idag behöver personer som arbetar inom hemtjänsten inte, enligt lag, visa ett utdrag ur belastningsregistret vid en anställningsintervju. Många äldre med behov av hemtjänst får hjälp av utomstående personer från kommunal eller annan hemtjänst. När det gäller andra utsatta grupper, som barn och funktionsnedsatta, föreligger krav på att kunna visa ett utdrag ur belastningsregistret innan man får påbörja sin anställning.

Många äldre seniorer blir idag bestulna på sina värdesaker av hemtjänstpersonal. Framför allt små saker som guldringar, klockor, kontanter, hals - och armband som är lätta att ta med sig. I dag finns det kommuner, t ex Nacka, som har lagt ut all hemtjänst på privata företag. Där finns alltså ingen valfrihet att kunna välja en offentlig utförare. I stora kommuner finns det ofta hundratals privata utförare att välja mellan. Det innebär många gånger att det kan komma 5 till 10 bilar till samma adress eftersom äldre har valt olika utförare. Det är inte klimatsmart att personal från olika utförare åker i sina bilar kors och tvärs i kommunerna. Detta innebär ett

enormt slöseri på bränsle som idag ofta har ett fossilt ursprung.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att all personal som arbetar med utsatta grupper, barn, funktionsnedsatta och äldre, skall uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret före en eventuell anställning,**
- **2. att MP verkar för att arbetsgivaren ska ha rätt till att begära ett utdrag ur belastningsregistret,**
- **3. att MP verkar för att alla kommuner skall vara skyldiga att ha en egen organisation av hemtjänst,**
- **4. att MP verkar för att antalet hemtjänstföretag som arbetar inom samma kommun begränsas.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall attsats 1, avslag attsats 2-4

1: Det vore bra om det blev obligatoriskt för dessa grupper. Även många föreningar gör nu det innan de engagerar olika typer av ledare.

2: Att arbetsgivaren ska ha rätt att begära utdrag och att lagstiftaren skulle tvinga detta är ett orimligt krav i proportion till vad det skulle kunna tänkas uppnå, samt i förhållande till den administration som skulle krävas.

3-4: Kommunernas självstyre är grundläggande och i vilken form de vill driva verksamhet bör de även fortsättningsvis bestämma.

8Bo7. Hjälp kriminella att återetableras i samhället

Inlämnad av: Axel Hallberg

Stöds av: Grön Ungdom, Alina Koltsova, Axel Andersson, Eva Elisabet Haglund, Linnea Palme, Jiang Millington, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Mariam Salem, Martin Sahlin

Andelen som återfaller i brott efter att ha frisläppts från fängelse har sedan 1994 fallit från 40% till 30%. Detta är en oerhört positiv utveckling, men ännu mer måste göras. Fängelsestraff fyller flertalet funktioner, men den allra viktigaste är rehabilitering, det vill säga att de som döms till fängelsestraff ska ges goda förutsättningar att så småningom återetablera sig i samhället, både socialt och ekonomiskt.

Ur rehabiliteringssynpunkt finns det starka anledningar att ifrågasätta korta fängelsestraff. Under en fängelsevistelse genomför Kriminalvården insatser med mål att den dömda personen ska återetableras i samhället. Under kortare fängelsestraff har Kriminalvården helt enkelt inte tid att genomföra tillräckliga insatser, varför dessa straff har väldigt få positiva effekter.

Fängelser kan dessutom ha negativa effekter. Om målet i huvudsak är återetablering i samhället är fängelser ett relativt dåligt redskap. Den dömda isoleras från omvärlden, fräntas majoriteten av sina normala relationer, och kompenseras med ett nätverk som bara består av andra kriminella. Därför anser vi att fängelsestraff upp till sex månader bör avskaffas och ersättas med

frivårdspåföljder.

I dagsläget finns villkorlig frigivning. Detta innebär att en person kan friges på prov efter att personen avtjänat två tredjedelar av sitt straff. Detta förutsatt att personen inte brutit mot de regler som finns för fängelsevistelsen. Detta är i grund och botten ett bra system, men i dag används tiden för villkorlig frigivning alldeles för dåligt för återetablering i samhället. Under ett år av den villkorliga frigivningen har den dömd kontakt med en övervakare, det vill säga en person från ett frivårds kontor som har som uppgift att stödja återanpassning i samhället. Under hela övervakningstiden har den dömd även möten med en frivårdsinspektör, med fokus på områden kopplade till återfall i brott. Tiden efter frigivning borde användas bättre. En förlängning av övervakningstiden skulle ge myndigheterna bättre förutsättningar att stötta en återetablering i samhället.

I Norge finns en modell med narkotikadomstolar, med fokus på rehabilitering. Dessa domstolar behandlar enbart brott kopplade till narkotika, dock inte bara narkotikabrott utan även andra brott begådda under påverkan av, eller på annat sätt kopplat till, narkotika. De personer som ställs inför narkotikadomstolar är i regel återfallskriminella, inte sällan både hemlösa och missbrukare som inte använder grovt våld. Modellen finns även i USA och kom till stånd ur en frustration av att denna typ av kriminella döms till kortare fängelsestraff och sedan väldigt ofta återfaller i brott. Istället för fängelsestraff kan gärningspersonen dömas till ett narkotikaprogram med domstolskontroll, på minst två år. Detta program avslutas först när klienten är drogfri samt har försörjning och bostad. Istället för att dömas till fängelsestraff får dessa person alltså stöd för att bli en del av samhället.

För att minska brottsligheten måste ett av kriminalpolitikens viktigaste mål vara att stötta de som begått brott och dömts för dessa att bli en del av samhället.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att avskaffa alla fängelsestraff upp till sex månader och ersätta dessa med frivårdspåföljder,**
- **2. att MP verkar för att förlänga övervakningstiden under villkorlig frigivning till två år,**
- **3. att MP verkar för att införa narkotikadomstolar enligt norsk modell.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ny attsats 3 från partistyrelsen:

- **att partistyrelsen ges i uppdrag att återkomma i frågan.**

Partistyrelsen delar motionärernas syn på vikten av att kriminellas ska få goda förutsättningar till ett nytt hederligt liv efter avtjänat straff. Det kan också i vissa fall vara negativt för en person som döms till fängelse, då den kan få en identitet som kriminell och få kriminella kontaktnät. Partistyrelsen menar dock inte att fängelsestraff bör avskaffas upp till 6 månader. Det är

motiverat med kortare fängelsestraff för vissa brott. Att avskaffa dessa skulle också innebära en olycklig tröskeffekt, då minsta fängelsestraff skulle bli sex månader istället för 14 dagar som idag.

Vad gäller attsats 2 kan tiden med övervakare redan idag förlängas i de fall att den frigivne missköter sin frigivning. Samtidigt är misskötsel ett högt ställt krav som kanske inte motsvarar alla situationer där den frigivne skulle gynnas av en förlängd övervakningstid. Å andra sidan kan en förlängning av övervakningstiden göra det ännu svårare att rekrytera övervakare.

Sammantaget anser partistyrelsen inte att vi har tillräckligt starka argument för att verka för en förlängning av övervakningstiden under villkorlig frigivning men att vi bör föra en dialog med frivården kring vilka metoder som behövs för att göra dömdas återetablering i samhället bättre. Partistyrelsen anser att det norska systemet är intressant, men är inte beredda att föreslå bifall av förslaget. Istället förordas att partistyrelsen ska återkomma i frågan.

8Bo8. En medmänsklig narkotikapolitik

Inlämnad av: Lucas Henriksson

Stöds av: Grön Ungdom, Alina Koltsova, Julius Eberhard, Daniel Egonsson, Elias Fjellander, Elias Ytterbrink, Fredrik Leijerstam, Gabriella Rehbinder, Harald Enoksson, Joakim Nordlund, Joel Hedström, Karl Kilbo Edlund, Klara Holmin, Leon Mc Manus, Livija Ginters, Mårten Roslund, Sigrid Jämting, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thomas Drost, Wanja Kaufmann, Adam Wojciechowski

Runt om i världen ser vi hur flera länder ansluter sig till en mer skadereducerande narkotikapolitik; Norge planerar att avkriminalisera eget bruk av narkotika, Danmarks övervakade injektionsrum har räddat 300 liv och Portugals skiftade fokus från straff till vård lyfts fram som en internationell förebild. MPs senaste kongress bestämde att skadereducering och försök med injektionsrum skulle vara en del av den politik som vi presenterade för väljarna i vårt valmanifest. Nu är det dags att vi på riktigt stakar ut riktningen för den gröna, medmänskliga, narkotikapolitiken.

Skadereducering

Skadereducering (harm reduction) är ett förhållningssätt som grundar sig på viljan att reducera de skador som uppkommer vid droganvändning genom bland annat förebyggande arbete, vård och stöd. Förhållningssättet bygger på insikten om att droganvändande är en ofrånkomlig del av vår värld och att livskvalitet ska vara det överordnade målet för narkotikapolitiken.

Skadereducering har starkt stöd internationellt, och förespråkas bland annat av en lång rad narkotika- och beroendeforskare samt läkare, världshälsoorganisationen WHO, UNAIDS och FN:s kontor för mänskliga rättigheter.

Skadereducerande politik

Portugal är ett bra exempel på hur skadereducerande politik kan utformas. Landet valde i början av 2000-talet att lägga om sin politik genom att avkriminalisera eget bruk av alla former av narkotika och istället lägga stort fokus på vård och behandling - ett typexempel på skadereducering. Avkriminaliseringen innebar att tillverkning och försäljning av narkotika fortsatte vara straffbart, medan köp och ägande av mindre doser narkotika istället blev ett

administrativt förseelse, ungefär som att felparkera. Den som ertappas med att bruka droger kallas ett möte med socialarbetare, i syfte att förebygga att personen utvecklar ett beroende. Resultatet har blivit att 6 personer per en miljon invånare år 2015 dog av en överdos (Sverige hade samma år 100 dödsfall per en miljon invånare). Även om det ökade fokuset på vård tillskrivs en stor del av resultatet har avkriminaliseringen spelat en viktig roll i att avstigmatisera droganvändare och förenklat genomförandet av olika vårdinsatser.

Beroende klassades redan 1974 som en sjukdom av WHO, och karaktäriseras av att det kan vara både psykologiskt och fysiskt väldigt svårt att sluta använda till exempel narkotika. Samhällets svar på sjukdom borde vara den vård och det stöd som skadereduceringen förespråkar, snarare än att straffa och stigmatisera den sjuke i strävan efter ett narkotikafritt samhälle. På ett ideologiskt plan gäller denna tanke för alla politiska rörelser som har individen som sin minsta politiska enhet - individens rätt till liv går före eventuella vinster som kollektivet skulle kunna få av att personen tilläts dö. På ett rent medmänskligt plan är det också väldigt svårt att försvara att samhället ska bestraffa någon för att den lider av en sjukdom.

Ovanstående gör att det blir väldigt svårt för en grön rörelse att försvara en kriminalisering av eget narkotikabruk. Samtidigt ser vi att kriminaliseringen är ett stort tröskel för att den som lider av beroende ska söka vård för sin sjukdom - i Sverige endast cirka 40 procent av opioidberoende inskrivna i behandlingsprogram, jämfört med 70 procent i Danmark och Norge som har betydligt mindre restriktiv narkotikapolitik. En avkriminalisering skulle göra det enklare att söka vård och därmed ta sig ur sitt beroende, vilket räddar liv. I valet mellan en stigmatiserande kriminalisering och medmänsklig politik som räddar liv borde det gröna svaret vara givet.

Sveriges höga narkotikarelaterade dödlighet är ett larm om en politik som inte fungerar. Istället för att straffa och skuldbelägga personer med beroende borde vi fokusera på vård och stöd, för att kunna minska antalet dödsfall och förbättra utsatta människors liv. Ett första steg är att avkriminalisera eget narkotikabruk så att trösklarna för att söka vård och stöd sänks.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för en skadereducerande narkotikapolitik,**
- **2. att MP verkar för att avkriminalisera innehav för eget bruk samt bruk av narkotika.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2

I partiets valmanifest står det "Missbrukare är en av samhällets mest utsatta grupper och den narkotikarelaterade dödligheten i Sverige är stor. Vi vill rädda liv genom att bedriva en skadereducerande narkotikapolitik och bland annat genomföra försök med injektionsrum." Partistyrelsen instämmer visserligen med motionären om att missbruk är en sjukdom som inte bör botas med straff eller stigma, utan med behandling och sjukvård. En avkriminalisering av narkotika är dock inte rätt väg att gå. Genom att förbjuda narkotikabruk blir det svårare för

människor att komma i kontakt med narkotika från första början. Dessutom finns beroende och missbruksvård tillgänglig. Partistyrelsen föreslår därför avslag.

8Bo9. Medicinsk cannabis på recept

Inlämnad av: Margareta Alton

Stöds av: Gröna seniorer, Sandra Callenberg, Åsa Strahlemo, Christina Waldenström, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Johan Thunberg, Malte Roos, Rickard Hansson, Sixten Thames, Take Aanstoot

Medicinsk cannabis kan idag köpas via nätet. Det kan konsulteras med läkare om det kan betraktas som olämpligt och kontraproduktivt mot den behandling som ges. I några fall har dispens getts när det gäller personer med kroniska smärtor där ingenting har hjälpt. Det är förmodligen svårt för enskilda personer att botanisera i den stora mängden preparat som erbjuds via nätet. Det är dessutom dyrt för en enskild människa med kanske dålig ekonomi pga av sjukdom.

Den vanligaste smärtlindring som ges idag är morfinbaserad. Morfin är ofta effektivt vad gäller smärtlindring men har ofta biverkningar som orsakar att livskvaliteten försämras. Det vanligaste är konstant illamående och förstoppning.

Vi vill att vissa grupper av patienter via recept ska kunna få tillgång till och pröva medicinsk cannabis. För patienter i livets slutskede i sk palliativ vård borde allt som inte är direkt farligt kunna erbjudas inom den svenska sjukvården. I modern sjukvård ska allt göras för att lindra och hjälpa människor att dö på ett respektfullt sätt. Även personer med kroniska outhärdliga smärtor där inget hjälper borde kunna pröva om medicinsk cannabis är lindrande.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att medicinsk cannabis ska kunna skrivas ut på recept till människor i palliativ vård,**
- **2. att MP verkar för att medicinsk cannabis ska kunna skrivas ut på recept till människor med kroniska smärtor där annan medicinering inte hjälper,**
- **3. att MP verkar för att medicinsk cannabis ska kunna skrivas ut på recept till människor med svår epilepsi.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer visserligen med motionären om att det kan finnas utrymme för att se över möjligheten att använda vissa preparat inom sjukvården, som idag är narkotikaklassade och därmed inte tillåtna. Däremot så finns det ingen enighet bland forskare om cannabis alltid är smärtlindrande. Det råder också otydlighet kring långtidseffekterna av medicinsk cannabis. Vi tycker också att läkare bör göra medicinska bedömningar. Tillgängliggörandet av medicinsk cannabis på recept underminerar denna princip. Därför föreslår partistyrelsen avslag.

8B10. Legalisering och reglering av cannabis

Inlämnad av: Sixten Thames

Stöds av: Albin Evertsson, Daniel Egonsson, Gabriella Rehbinder, Harald Enoksson, Michael Svensson, Rickard Barkerud, Sam Spjuth, Samuel Lundberg, Isolde Boyd, Take Aanstoot

2018 blev inte helt oväntat det år då flest personer sköts till döds i Sverige. Detta är en del av en oroväckande trend som i förlängningen är ett hot mot rättsstat och demokrati. Den ökade grova brottsligheten är till stor del uppbyggd på drogförsäljning. Just försäljning av cannabis är en av de största inkomstkällorna för de kriminella nätverken. Ökad inhemsk efterfrågan och ökat internationellt utbud är ett bra recept för en lukrativ svart marknad. Det är lätt att göra kopplingar till förbudstiden i USA på 20- och 30-talet. Att legalisera cannabis och reglera försäljning, skulle ta bort en av den organiserade brottslighetens största inkomstkällor. En sannolik effekt av detta är att färre unga män mördas. Färre skjutningar samt minskad lagföring av ringa narkotikabrott medför att tryck på polis och rättsväsende minskar.

Runt om i världen så avkriminaliseras och legaliseras användning av cannabis för medicinskt och rekreationellt bruk. Det senaste omtalade exemplet är Kanada. De katastrofala konsekvenserna har uteblivit. Istället har laglydiga medborgare kunnat tillgodose ett behov utan att behöva idka samröre med grovt kriminella och utan att riskera att stigmatiseras och straffas för ett brott utan brottsoffer.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för legalisering och reglering av cannabis för medicinskt och rekreationellt bruk.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen instämmer med motionären om att det finns intressanta studier, som argumenterar för att legalisering och reglering av cannabis innebär minskad dödlighet för missbrukare och att intäkterna för kriminella gäng minskar. Men legalisering av cannabis medför också risker. Cannabis skulle normaliseras i samhället vilket i sin tur öppnar upp för ökat narkotikaberoende och missbruk. Dessutom riskerar det offentliga rummet att bli mindre tryggt när narkotikabruk och handel blir allt synligare. De internationella exemplen är inte heller direkt överförbara till den svenska kontexten. Därför föreslår partistyrelsen avslag.

8B11. Terapi utan kvacksalveri

Inlämnad av: Elias Ytterbrink

Stöds av: Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Christina Waldenström, Astrid Eriksson Tropp, Axel Andersson, Barbro Lind, Jan Ryden, Jiang Millington, Lucas Henriksson, Magdalena Lindstrand, Maria Kjellberg, Nike Halvardsson, Per Eric Rosén, Peter Östevik, Johanna Tjernblom, Rickard Hansson, Simon Rosén, Tim Gahnström, Tina Wallenius

För den som lider av psykisk ohälsa finns det idag en uppsjö av privata behandlingsalternativ att vända sig till vid sidan av den offentligt finansierade vården. Många av de här mottagningarna bedrivs av seriösa aktörer som bemannas av personer med gedigen kompetens och en legitimation som gör att de står under myndighetstillsyn. Dessvärre finns det även ett otal oseriösa aktörer som utifrån ovetenskapliga metoder och påhittade yrkestitlar bedriver något som de själva benämner som någon form av terapi men som saknar all förankring i forskning och evidens. Förutom att lura utsatta människor på pengar riskerar de här lekmannaterapeuterna patientens hälsa och att utsätta dem för ytterligare lidande.

Få människor är medvetna om att det idag är fritt fram för vem som helst att använda sig av titeln terapeut och att ord som diplomerad, ackrediterad eller auktoriserad överhuvudtaget inte innebär någon kvalitetssäkring alls. Det är inte heller allmänt känt att ifall någon upplever sig felbehandlad av en terapeut som saknar legitimation så finns det ingen myndighet att vända sig till med sina klagomål vilket innebär att patienten i princip är helt rättslös.

Få vet också att det utanför hälso- och sjukvården är tillåtet att kalla sig psykolog även om man inte har legitimation, exempelvis vittnespsykolog eller socialpsykolog, vilket bidrar ytterligare till förvirringen.

När det gäller kroppslig ohälsa är det redan idag förbjudet för andra än hälso- och sjukvårdspersonal att utreda och behandla ett antal allvarliga sjukdomar. Faktum är att det inte ens är tillåtet för andra att prova ut kontaktlinser åt någon. Däremot är det fritt fram att påstå att man kan utreda och behandla allvarlig psykisk ohälsa utan att man behöver någon som helst utbildning för detta. Det är svårt att tolka detta som annat än att psykisk ohälsa i lagstiftningen inte tas på lika stort allvar som kroppslig ohälsa.

I skrivande stund pågår en särskild statlig utredning för att se över hur man i lagstiftningen även kan skydda personer som lider av psykisk ohälsa från oseriösa vårdaktörer. Utredningens slutbetänkande ska redovisas 31 mars 2019 och utan att veta vilken lösning utredaren kommer föreslå så vill vi genom den här motionen ge kongressen möjlighet att ta ställning till ett flertal förslag som kan stärka patienternas rättigheter och minska utsattheten för personer som lider av psykisk ohälsa.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att terapeut blir en reglerad och skyddad yrkestitel,**

- **2. att MP verkar för att titelskyddet för psykolog även ska omfatta psykologer verksamma utanför hälso- och sjukvården,**
- **3. att MP verkar för att allvarlig psykisk ohälsa omfattas av de lagar och förordningar som reglerar kvacksalveri.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen anser att motionen är bra och konstaterar att även Psykologförbundet driver på dessa frågor.

8B12. Psykisk hälsa

Inlämnad av: William Olsson

Stöds av: Gröna studenter, Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Alexander Laamanen, Cindy Falquet, Emma Solander, Eva-Lena Rodrigo, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Kalle Persson, Karin Persson, Karin Michal, Kenth Carlson, Lisa Helsing, Anette Mårtensson, Nickie Excellie, Oscar Askling, Peter Östevik, Sixten Thames, Take Aanstoot, Thereze Almström, Thomas Drost, Veronica Wihman

Den psykiska ohälsan idag är en av vår tids största utmaningar. I princip var andra kvinna och var tredje man i ung ålder lider av psykisk ohälsa på något sätt. Vi ser också att ensamkommande och HBTQ-personer drabbas i högre utsträckning av psykisk ohälsa.

Faktorer som skapar psykisk ohälsa i vårt samhälle kan vara stress i skolan och på arbetsplatsen, fattigdom, dåliga arbetssituationer, övergrepp, alkoholmissbruk, drogmissbruk och ohållbara sociala situationer. Faktorerna är på grund av detta också extremt politiserade och det är därför det måste vara politikens roll att åtgärda det samhälle som skapar dessa förödande uttryck.

Här måste vi uppmärksamma att det inte räcker med att hjälpa de som redan drabbats av psykisk ohälsa, utan också adressera de förebyggande åtgärder som är möjliga att göra. Vi måste alltså arbeta på dubbla fronter. Vården, skolan, hemmet och de ideella organisationerna runt individerna har en central position i detta arbete.

Psykisk ohälsa är ett tecken på vår tid och för att kunna förstå den växande trenden måste vi också förstå vårt samhälle. Vi har skapat en ordning där vi låter unga växa upp i ett samhälle där normen är att du ständigt ska konkurrera med de runt omkring dig hellre än att se förutsättningarna för samarbete. Vi har ett samhälle där materiell tillväxt anses vara en teknologisk bot på sociala problem. Där vi strävar efter att fler ska kunna uppfylla sociala normer istället för att omdefiniera normerna som sådana. Där vi sätter betyg på elvaåringar och sedan undrar varför fler känner stress i skolan, där vi säljer ut vården via vårdval och sedan undrar varför fler ekonomiskt svaga grupper inte söker sig dit.

Sverige idag är också ett samhälle med normer som kan handla om att du ska se ut på ett visst sätt, prata på ett visst sätt, träna en viss sport, ha en älskare av motsatt kön eller inte avvika från majoriteten i andra avseenden. En viktig del i arbetet mot psykisk ohälsa är därför att synliggöra

detta system som vi feminister kallar för patriarkatet. Patriarkatet reproducerar och upprätthåller normer som får vissa att känna sig inkluderade och andra exkluderade. Att denna analys genomsyrar samhällets alla institutioner och vardagslivet är viktigt. Att den politiska makten ser till att krossa patriarkatet är ännu viktigare.

En mänskligare värld är möjlig i den gröna ideologin. Det är en värld som motsätter sig dessa orättvisor och på ett pragmatiskt sätt hittar lösningar för att skapa en mer socialt hållbar värld i solidaritet med alla världens människor.

Sjukvården i Sverige måste därför se till de nuvarande existerande problemen, ett av de är att sjukvården är uppdelat i många vårdkedjor, vilket gör det svårt att söka sig till den vården man behöver.

Ett annat hinder är att de köer till barn- och ungdomspsykiatri är för långa, vilket kan leda till förödande konsekvenser, målet måste vara att ta bort barn- och ungdomspsykiatriens köer helt. Här måste vården stärkas med ekonomiska resurser, men också avlastande resurser. Vi ser också att vården är ojämlig, vilket gör att vissa av de som söker sig till vården i en del av landet inte får lika fullkomlig vård som den som söker sig till vård i sin hemort. Geografi ska aldrig avgöra hur du mår.

Vi behöver sätta upp nya mål och regler för hur vi kan ge människor med psykisk ohälsa bättre förutsättningar att leva här. Vi behöver fler psykologer där problemen växer som mest, det är skolor, gymnasier och högskolor. Alla psykologer ska också ges större möjlighet att skriva sjukintyg om psykisk ohälsa.

Vi måste se till att den som går till en läkare med sina symptom inte bara ges en pillerburk, utan snarare de sociala band som krävs för att kunna finna den trygghet som varje person behöver.

En digitalisering av vårdcentralerna måste ske. Idag ser vi en utveckling där ideella organisationer agerar som riktiga hjältar och fyller upp ett stort hål i vården. Vi ser att många tar sin första kontakt om sin psykiska ohälsa genom internet, det kan vara chattforum och liknande. Här lägger ideella krafter ner otroligt mycket tid på att stödja människor som mår dåligt, det tackar vi för. Men det är också dags för vården i landstingen att göra sin del. Den som tar kontakt över internet ska enkelt kunna få prata med en legitimerad vårdgivare. Förslaget som presenteras prövas i regioner som Östergötland och finns i sin privata form. Det är dags att vi för utvecklingen framåt.

Ett system med särskilda vårdlotsar är viktigt eftersom vi ser att unga i allt lägre åldrar drabbas av psykisk ohälsa. Vi konstaterar att vårdsystemet är ett komplext system med många olika institutioner där det är svårt att orientera sig. Det är viktigt för ungdomar att få vård så tidigt som möjligt och att de hamnar på rätt instans, i vissa fall till och med livsavgörande. Vårdlotsar är viktigt för att nyanlända ska kunna orientera sig i vården på ett mer tillgängligt sätt. Vi ser också att barn i dysfunktionella familjekonstellationer drabbas hårdast av en svårbegriplig

vårdkedja, dom som inte kan få hjälpen av en närstående vuxen att söka hjälp.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för ett nationellt försök med fler digitala inslag i vårdcentralernas verksamhet påbörjas i syfte att öka vårdens tillgänglighet,**
- **2. att MP verkar för att anta ett mål där det i utbildningsverksamheter ska finnas minst en psykolog per 500 elever,**
- **3. att MP verkar för att psykologer ska kunna skriva sjukintyg inom området psykisk ohälsa,**
- **4. att MP verkar för att se över möjligheten att införa ett system med vårdlotsar eller andra särskilda kontaktpersoner för barn och unga med allvarliga former av psykisk ohälsa,**
- **5. att MP verkar för att Skolverket får i uppdrag att genomföra en översyn av hur kunskap om psykisk och psykosocial hälsa och ohälsa kan integreras i läroplanen,**
- **6. att MP verkar för att fem miljarder kronor öronmärks till arbetet mot psykisk ohälsa i landstingen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2-3 och 6, bifall attsats 4-5

Många regioner arbetar redan idag med olika modeller för digitala läkarbesök. SKL driver också ett arbete för e-hälsa som är mer omfattande än bara nätdoktorer. Genom arbete med Vision e-hälsa 2025 vill man bl.a. öka patienters delaktighet, ge personal i vård och omsorg rätt information i rätt tid, samarbeta med gemensamma upphandlingar. Samverkan sker mellan SKL, Kommentus, Inera AB, regioner.

Partistyrelsen uppfattar det som ett rimligt mål men svårt anta utan att veta mer om behoven och konsekvenserna för kommunerna. I januariavtalet är S, C, L och MP överens om att definiera och lagstifta om vad som är acceptabel lägstanivå för tillgång till elevhälsa under mandatperioden.

Partistyrelsen ser det som i delar en god ide då det hade avlastat läkarkåren dock finns också en patientsäkerhetsrisk. Psykisk ohälsa är stort och som exempelvis schizofren behöver man läkarkontakt. Vidare viktigt att inte riskera sänka legitimiteten vare sig på psykiska diagnoser eller sjukintygen så att patienten i nästa steg riskerar få sin sjukskrivning ifrågasatt.

Vårdlotsar finns inom andra vårdande delar. Redan idag så har man en sjuksköterska eller annan personal med just uppgiften att samordna och lotsa.

Bra förslag i attsats 5. Hela kroppen hänger ihop. Lika självklart som det är att prata om fysisk hälsa i skolan ska det vara att prata om psykisk hälsa.

I januariavtalet är S, C, L och MP överens om att satsa stort på att bekämpa den psykiska ohälsan bl a genom att psykiatrin och elevhälsan stärks. En ny vårdform där patienter snabbt får hjälp vid lättare psykisk ohälsa utreds samt att ett mål om köfri barn- och ungdomspsykiatri ska slås fast. Staten och SKL ska sluta ett avtal om ett större statligt ansvarstagande med ökande

resurser för att bland annat stärka elevhälsans främjande och förebyggande arbete, motverka mobbning och göra särskilda satsningar riktade mot riskgrupper. Exakt hur mycket skattemedel som kommer avsättas blir en fråga för budgetförhandlingarna.

8B13. Digitalisera vården utan privata nätläkare

Inlämnad av: Hanna Lidström

Stöds av: Grön Ungdom, Martin Arvidsson, Albin Evertsson, Alina Koltsova, Anne Wetterlind, Anders Bältsjö, Anna Nilsson Örnestrand, Aron Knifström, Bengt Annebäck, Emanuel Alvarez, Erik Nordlund, Filip Pontelius, Annika Fundin, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, John Ottosson, Karin Michal, Karl Kilbo Edlund, Lars Harms-Ringdahl, Lisa Hellsing, Maj Ardesjö, Martina Hallin, Martin Sahlin, Nicklas Börjesson, Niklas Wesslander, Peter Östevik, Simon Rosén, Stefan Norrman, Thomas Drost, Tim Gahnström, Tina Wallenius, Veronica Wihman

Syftet med digitala läkarbesök bör vara att öka tillgänglighet för de som har långt avstånd till vården, samtidigt är digitala läkarbesök som störst per capita i storstadsregionerna. Inom vården ska principen vård efter behov styra, men privata nätläkare sätter det ur spel vilket leder till att resurser omfördelas snett. Mer pengar till de rikaste och friskaste och mindre pengar till de sjukaste och fattigaste.

Nätläkare är en nymodighet som blivit mål för debatt och kritik. Fördelarna är att leder till ökad tillgänglighet och fler möjligheter för fler att få kontakt med läkare, framförallt allt de som lever långt ifrån vårdinrättningar, och många användare gillar de smidiga app-tjänsterna. Digitalisering leder till nya möjligheter och är inte något som vården bör avstå ifrån - men vi får inte heller blunda för problemen.

Ett problem med nätläkare är att dess tillgänglighet leder att fler söker vård för åkommor där det inte är nödvändigt. Vissa vårdbolag erbjuder avgiftsfria besök om de driver sin verksamhet från ett landsting som erbjuder avgiftsfria besök, så som Södermanland. Då blir besöket avgiftsfritt för alla patienter oberoende från vart i landet patienten är skriven, oberoende av vad patientens egna landsting tar ut för avgifter och oberoende av om patienten faktiskt var helt frisk! Länet man är skriven i blir däremot är skyldiga att betala ersättning för alla nätläkarbesök, utan möjlighet att kunna säga att vissa besök är orimliga.

Digitala läkarbesök är inte begränsat geografiskt, så det har ingen betydelse om läkaren du träffar digitalt sitter i Kiruna eller Malmö. Det bör därför finnas stora skalfördelar i att samordna digitala läkarbesök nationellt för att det offentliga fortsatt ska kunna erbjuda tillgänglig vård med digitala inslag utan att de dränerar det offentligas resurser.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för att landsting och regionerna nationellt samordnar digitala läkarbesök i offentlig regi,**
- **2. att MP verkar för att landsting och regioner ska ha veto på vilka privata nätläkare som får etablera sig och ha rätt till subventioner.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attasts 1, avslag attsats 2

Många regioner arbetar redan idag med olika modeller för digitala läkarbesök. SKL driver också ett arbete för e-hälsa som är mer omfattande än bara nätdoktorer. Genom arbete med Vision e-hälsa 2025 vill man bl.a. öka patienters delaktighet, ge personal i vård och omsorg rätt information i rätt tid, samarbeta med gemensamma upphandlingar. Samverkan sker mellan SKL, Kommentus, Inera AB, regioner.

I MPs Hälsa- och- sjukvårdspolitiska program framgår att vi är starkt positiva till ökad digitalisering inom sjukvården. Partistyrelsen instämmer i att digitala nätläkare behöver regleras bättre så att jämlik vård och vård efter behov säkerställs då nuvarande finansieringsmodell oroar. Regeringen har gett uppdrag om att utreda hur vård via nätet ska bidra just till det och fungera långsiktigt. Regeringen har också gett socialstyrelsen i uppgift att utreda omfattning och inriktning av den vård som utförs via nättjänster och återkomma med rekommendationer kring vilken vård som lämpar sig bäst samt förslag på hur kvalitén ska kunna följas upp. Partistyrelsen föreslår att vi avvaktar dessa rekommendationer.

8B14. Tryggt boende på äldre dar

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöd av: MP Helsingborg, Sandra Callenberg, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Göran Nordström, Gösta Evén, Helena Böcker, Jan Ryden, Agnita Wärn, Mats Dellrud, Mona Alsalehi, Peter Östevik, Roger Bydler, Sofia Kamlund, Thomas Rödin

Under 2019 införs vissa förändringar i socialtjänstlagen. Vårdboende beviljas senare i livet och det fysiska behovet tillgodoses under längre tid med hemtjänst. Detta är några av anledningarna till att ensamhet och isolering har blivit ett samhällsproblem. Detta kräver nya arbetsformer och det förebyggande arbetet behöver stärkas.

Omsorgen om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande och att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Socialdepartementet har beslutat att kommunerna kan införa Mellanboende för äldre, men detta är idag frivilligt för kommunerna. Mellanboende är en biståndsbeslutad boendeform för äldre som inte behöver stöd på plats under alla dygnets timmar. Personal finns på plats dagtid men tillgodoses kväll och natt med hjälp av hemtjänst. Detta ser vi som en möjlighet till en ökad trygghet för fler äldre som idag upplever otrygghet när de bor hemma med hemtjänst.

Idag finns andra boendeformer som Trygghetsboenden, här finns värdinna under några timmar dagtid därefter tillgodoses stödet med hjälp av hemtjänst. Sen finns Seniorboende, +55 eller +65, men tyvärr är det inte alla som kan ta del av dessa boendeformer eller stödet är inte tillräckligt för att den äldre ska uppleva trygghet. Andra anledningar kan vara att de inte har ekonomiska resurser att betala hyran för dessa boendeformer. Det är intet ovanligt att den äldre

inte ekonomiskt kan klara denna hyra med hjälp av dagens bostadstillägg.

En del kommuner har idag kvar den tidigare formen av biståndsbeslutad boende på Servicehus. Denna boendeform påminner i stora drag om det som idag benämns Mellanboende. Många kommuner som tidigare hade Servicehus har inte dessa kvar idag. Utredningen som föregått beslutet om Mellanboende har varit mycket tydlig med att det finns ett behov av en annan biståndsbeslutad boendeform för att skapa trygghet för de äldre som idag inte är aktuella för en flytt till vårdboende.

En trygg bostad är ett grundläggande behov för alla äldre och detta ser tyvärr väldigt olika ut i Sveriges kommuner idag. För ökade jämlika möjligheter till en trygg boendeform ser vi positivt på införandet av boendeformen Mellanboende.

Vi yrkar

- **1. att MP verkar för införande av den biståndsbeslutade boendeformen Mellanboende i Sveriges kommuner.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Bra förslag. Partistyrelsen instämmer med motionären och ser vikten av att kommunerna planerar för att fler äldre kommer behöva mer vård, där ett mellanboendeanternativ kan fungera vårdförebyggande, samt motverka isolering och ensamhet. Partistyrelsen anser därför att det är bra att regeringen inför och reglerar möjlighet för kommunerna att införa en så kallad mellanboendeform i socialtjänstlagen. Detta borde även i sin tur möjliggöra för kommunerna att ansöka om bidrag via Boverket till byggandet av själva boendena utifrån de medel som redan finns att söka till fler boendeplatser.

Innehåll:

[Kapitel 9. Internt - kommunikation och strategi](#)

[9A01. Profilering i framtida val](#)

[9A02. Uppdatering av partiprogram](#)

[9A03. Språkrören](#)

[9A04. Två kvinnliga språkrör](#)

[9A05. Miljöpartiets språkrör ska inte sitta i regeringen](#)

[9A06. Sammanhållandes roll](#)

[9A07. Språkrör ska inte samtidigt vara ministrar](#)

[9B01. Proposition MP 2031](#)

[9B02. Proposition Ramplan](#)

[9B03. Utarbeta en färdplan för social hållbarhet](#)

[9B04. Kompromisser](#)

[9B05. Ta fram plakaten!](#)

[9B06. Visioner om en ljusare framtid](#)

[9B07. Bredda vår målgrupp](#)

[9B08. Mer kommunikation kring alternativ livsstil](#)

[9B09. Namnbyte](#)

[9B10. De Gröna - Sveriges mest progressiva parti!](#)

[9B11. Det moderna gröna partiet - en namnbytesmotion](#)

[9B12. Ny grafisk profil till valet 2022](#)

Kapitel 9. Internt - kommunikation och strategi

9A01. Profilering i framtida val

Inlämnad av: Tobias Steen

Stöds av: Gabriella Reh binder, Kenth Carlson, Oskar Forsberg, Ove Johansson, Patrik Blom, Peter Östevik, Tina Wallenius, Ulla Wihlman

Såväl Gustav Fridolin som Amanda Lind påtalar i senaste numret av Grönt (#4 2018) vikten av att synliggöra vår politik för väljarna inom fler frågor än klimat och miljö. De konstaterar krasst att väljarna är väl medvetna om att vi är det bästa gröna alternativet men prioriterar andra frågor trots den akuta klimatkris vi står inför. Jag håller med och skulle även vilja lägga till att jag tror många idag uppfattar oss som ett parti som är osäkert kring vilka värderingar vi faktiskt

står för. För att tydliggöra för väljarna var vi står samt lyfta fram politiken inom andra områden anser jag att vi bör profilera oss som det socialliberala alternativet.

För det första är en ideologisk förankring något som ger både oss och väljarna en kompass att förhålla sig till. Ideologier ger oss svar på politikens grundläggande frågor kring vilket samhälle vi vill skapa. De pekar ut en riktning och förmedlar ett budskap om det goda samhället. Genom att förankra vårt parti i en ideologi tror jag att våra värderingar i olika frågor tydliggörs för väljarna och vi har samtidigt något att luta oss mot när vi ställs inför svåra frågor.

För det andra finns det en stor väljargrupp att vinna genom att profilera sig som det enda socialliberala alternativet i dagens politik. Den 28 november skrev Ivan Dovrén en insändare i Sydsvenskan där han på ett klagande sätt förklarade att han röstat på Liberalerna (eller fd Folkpartiet) i hela sitt liv men nu valde att lägga sin röst på Socialdemokraterna då han inte ansåg att han kunde stå för den ekonomiska politik som Liberalerna idag står för. Jag tror det finns en stor väljarskara (mittenväljare) som i dagens samhälle känner likadant. De två partier som idag säger sig vara liberala (L och C) har båda tagit en kraftig högersväng vilket gjort att det uppstått ett utrymme för ett mer vänsterorienterat liberalt parti. Samtidigt är Socialdemokraterna fast förankrade i den socialistiska idétraditionen vilket gör det omöjligt för de att profilera sig som ett socialliberalt alternativ. Jag menar att det finns en stor väljargrupp (som i mångt och mycket överensstämmer med vår väljarbas) att vinna på en tydlig profilering.

För det tredje tydliggör ett sådant ställningstagande skillnaden mellan oss och det andra ”gröna” alternativet (Centern). Centern kan idag betecknas som ett nyliberalt alternativ som har en blind tro på att marknaden ska lösa problemen. Den stora skiljelinjen mellan vår politik och Centern när det gäller miljö och klimat menar jag går just vid det faktum att vi inser att det krävs politiska åtgärder såväl som tekniska innovationer för att lösa klimatkrisen medan Centern helt förlitar sig på skattelättnader för företag och näringsliv. Skillnaden mellan det socialliberala och det nyliberala är just att man i ett socialliberalt perspektiv inser att staten måste ingripa med ex subventioner eller skatter för att vi ska få en förändring nu. Låt oss inte glömma hur vi fasade ut kylskåp med freoner eller oljepannor som uppvärmningsalternativ!

Men viktigast av allt menar jag att det på ett kortfattat och enkelt sätt kommunicerar var vi står när det gäller synen på social rättvisa, mänskliga rättigheter och välfärdsfrågor. Vi har en liberal syn inom alla dessa områden men också en tro på att marknadskrafterna inte bör släppas helt fria.

Vi yrkar

- **1. att MP fortsättningsvis profilerar sig som det socialliberala alternativet i svensk politik.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

MP är ett grönt parti. Vi är öppna för gröna som förenas i de grundläggande värderingar vi står

för och i den uppgift vi tagit på oss. Gröna kan hämta inspiration från ett brett spektrum av det politiska fältet och vi är stolta över att vara ett parti med såväl medlemmar som är gröna socialliberaler som medlemmar med frihetliga vänstervärderingar.

9A02. Uppdatering av partiprogram

Inlämnad av: Kalle Persson

Stöds av: Klimatnätverket, Sandra Callenberg, Angelica Foksröd, Peter Dannqvist, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Matz Lonnedal Risberg, Peter Östevik, Ulla Wihlman

Samhället förändras i snabb takt, både lokalt och globalt. För att MPs politik ska vara relevant krävs det att vi följer med i samhällsutvecklingen och att vår politik ger svar på de stora framtidsfrågorna. Valresultatet 2018 visar att det finns behov av att vi utvecklar vår politik. Partiprogrammet är det kraftfullaste verktyg vi har, där vi som parti kan enas i en gemensam vision framåt.

Vid uppdatering av partiprogrammet är den interna demokratin helt avgörande för resultatet. MPs medlemmar behöver få möjlighet att tidigt och på flera olika sätt vara med och utforma den framtida politiken. Förslagsvis görs därför uppdateringen av partiprogrammet i två steg, där ramar, visioner och rubriker bestäms i ett första steg och beslutas på nästkommande kongress 2020. Det arbete som startats i "Vision 2031" är positivt och bör samordnas med detta arbete. I ett andra steg fastställs det nya partiprogrammet 2021.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen genom att involvera hela partiet tar fram ett förslag på ramar, visioner och rubriker för MPs partiprogram till nästkommande kongress 2020,**
- **2. att partistyrelsen genom att involvera hela partiet tar fram ett förslag på nytt partiprogram till kongressen 2021.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar definitivt motionärens syn på betydelsen av att vi följer med i samhällsutvecklingen och att vår politik ska ge svar på de stora framtidsfrågorna. Det arbetet sker även då vi inte uppdaterar partiprogrammet, utan sker bland annat via riksdagsmotioner, politikutvecklingsprojekt och genom kongressbeslut. Partistyrelsen slår inte fast exakt hur vi kommer att arbeta med nästkommande partiprogram i nuläget. Men beaktar det förslag som motionärerna föreslår. Nu fokuserar vi på att involvera hela partiet i arbetet med vision 2031 som är påbörjat och som ger många möjlighet att inkomma med förslag och synpunkter genom flera olika processer som både varit och som kommer vara. Kan tilläggas att partistyrelsen, i enlighet med ramplan 2019-2021, har gjort en analys av behovet av partiprogramsrevidering under året och konstaterat att partiprogrammet håller tillräckligt för att prioritera andra frågor denna mandatperiod.

9A03. Språkrören

Inlämnad av: Agnita Wärn

Stöds av: Anders Frants, Anita Thörn von Rosen, Arne Bringentoff, Christina Waldenström, Åke Askensten, Emma Solander, Martin Gustafsson, Gösta Evén, Gunnel Annebäck, Jan Lindholm, John Ottosson, Karin Persson, Kenth Carlson, Maria Kjellberg, Mariana Moreira Duarte, Mia Sköld, Mikael Vilbaste, Nicklas Börjesson, Oscar Askling, Peter Östevik, Sixten Thames, Urban Johansson, Ylva Wahlström Ödmann

Ett av språkrören ska ha uppdraget att representera MP som parti och föra ut partiets syn och hållning i olika frågor allt från inrikespolitik som partiets framtid, kongress, partistyrelsen, beslut, visioner mm. Senaste mandatperioden har partifrågorna kommit i skymundan för regeringsfrågorna och de beslut som fattats i regeringen och riksdagen. Dessa beslut kan ju vara kompromisser och ibland inte en ren MP-linje. Man har varit otydlig i vad partiet vill och att besluten i vissa fall är en kompromiss.

Vi yrkar

- **1. att kongressen beslutar att ett av språkrören ska representera MP i sin helhet som parti.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Våra stadgar säger att vi ska ha två jämställda språkrör och detta ser partistyrelsen som en viktig princip som ska värnas. Språkrören ska, oavsett om de har plats i regering, riksdag eller kommunfullmäktige, fullt ut kunna förklara och försvara MPs politik och de beslut MP är med och fattar. Även i regering både kan och ska våra språkrör förklara vad som är grön politik och vad som är en kompromiss.

9A04. Två kvinnliga språkrör

Inlämnad av: Linnea Palme

Stöds av: Sandra Callenberg, Anna Hjortenskiöld, Axel Andersson, Emma Solander, Lars Ahlfors, Take Aanstoot

Miljöpartiet ska införa två kvinnor som språkrör om det är motiverat. Att MP särskiljer sig från andra är intresseväckande och motiverat, då ansvar och uppdragsfördelning kan spridas. Vilket är bra med delat ledarskap. Och att frågor riktas mer på vad partiet vill uppnå istället för person. Men att verka inom en snar framtid på ett nytt sätt kan locka väljare och bidra till förändring i samhället i stort. Vi föreslår att MP kan införa två kvinnor som språkrör om det är motiverat, att det ska vara kompetens som avgör. Eftersom det redan är väldigt många män som innehar partiledarposter, ska MP kvotera in kvinnor som språkrör.

Miljöpartiet ska kvotera in kvinnor som språkrör.

MP ska frånga en man och en kvinna princip som språkrör i framtiden även om man idag anser att detta är ett jämställt ledarskap. MP ska kvotera in kvinnor och verka för att två kvinnor är språkrör, för att bryta normer och bidra till förändring i samhället i stort. Att bryta glastak och

göra att fler kvinnor vågar söka ledande positioner ska vara en anledning. Att synliggöra kvinnor som drivande och kompetenta. Att vara en förebild i resten av världen.

Vi yrkar

- **1. att MP kan införa två kvinnor som språkrör,**
- **2. att MP ska kvotera in kvinnor som språkrör, om två kvinnor har bättre meriter än manliga förslag/nomineringar till språkrör,**
- **3. att MP ska kvotera in kvinnor till posten av språkrör för partiet och ta bort princip av kvinna/man.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Att vi har språkrör av olika kön är en viktig del i ett jämställt ledarskap.

9A05. Miljöpartiets språkrör ska inte sitta i regeringen

Inlämnad av: Roger Bydler

Stöds av: Arne Bringentoff, Christina Waldenström, Åke Askensten, Göran Nordström, Gösta Evén, Henrik Sundström, Kenth Carlson, Lars-Erik Lögdberg, Mats Nittve, Per Chrisander, Stefan Norrman, Tim Gahnström

Vår regeringssamverkan med Socialdemokraterna under den gångna mandatperioden behöver utvärderas ur många aspekter. Att bara konstatera att små partier riskerar att förlora väljare i samregerande med större partier räcker förstås inte. Vissa slutsatser kan dock göras redan innan en mer genomgripande analys har gjorts. Och det gäller bland annat språkrörens roller.

Båda våra språkrör har under stora delen av mandatperioden legat klart sist i de opinionsundersökningar som har gjorts. Kopplingen till att vår politik inte har varit framgångsrik kan vara en förklaring till detta. Men sannolikt inte den viktigaste förklaringen. Andra riksdagspartier, som har haft en negativ opinionstrend, uppvisar inte samma negativa syn i mätningarna vad gäller partiledarna. Att vårt partis språkrör inte uppskattas mera har därför sannolikt även andra orsaker.

Det vi har sett är att de uttalanden som våra språkrör har gjort och som har fått genomslag är de åtgärder som regeringen har beslutat och genomfört. Ibland har det varit positiva åtgärder, ibland negativa. Några har varit riktigt negativa och i strid med vårt partis politik. Det är naturligtvis naturligt att människor förknippar det som förs ut med MP politik. Vi har fått vad vi skulle kunna kalla en "politisk dissonans". Vår egen politik har underordnats regeringens och vi har ingen i ledande ställning som kan föra ut vår egen politik när den inte stämmer med regeringens. Allt positivt som vi har lyckats genomföra, förtas lätt av några större negativa beslut eller åtgärder.

Som en konsekvens av att språkrören sitter i regeringen är det även naturligt att det är dessa som för ut frågor som ligger inom de ansvarsområden i regeringen som vårt parti förknippas med. Budskapen blir därför oftast kopplade till enskilda beslut och åtgärder, vilket gör det svårt

för medborgarna att se hur dess beslut och åtgärder är relaterade till regeringens politik i övrigt. Helhetsbilden har de socialdemokratiska statsråden och statsministern stått för. Det har lett till att det språkröret har fört ut, har i vissa opinionsmässigt viktiga frågor uppfattats enbart utifrån konsekvenserna av de enskilda åtgärderna, t.ex. höjd skatt på bensin och diesel. Därför uppfattar människor det som förs utifrån hur det påverkar deras egen situation. Så ser vi hur de, som bor i norra delarna av landet och inte minst de som bor på landsbygden, inte ser MP som ett parti som för deras talan. Tvärtom är tongångarna klart negativa. Resultatet är att vi nu helt saknar riksdagsrepresentation i norra Sverige och på landsbygden är vi i princip helt borta.

Allianspartiernas klimat- och miljöpolitik är inte alls på en nivå som motsvarar vad som krävs för att klara klimatmålen. När språkröret för fram att så är fallet görs jämförelser med regeringens politik, inte med MPs. Allianspartierna stannar då inte bara vid klimat- och miljöpolitiken, utan lyfter även fram områden i regeringens politik som flyttar fokus från klimat- och miljöområdet. Det är inte alls osannolikt att den taktiken från Allianspartiernas sida är ett av skälen att klimat- och miljöfrågorna i stort sett försvann i valet.

Språkrörets roll internt i medlemsorganisationen är viktig, sannolikt ännu viktigare när vi ingår i regeringen. Vårt partis politik behöver ständigt utvecklas, nu nog mer än någonsin med tanke på de stora utmaningar den globala uppvärmningen medför. Språkröret bör ha en central roll i den interna dialogen för att medlemmarna ska bli engagerade och inkluderade i denna utveckling, liksom i förankringen av den politik som omställningen till ett hållbart samhälle kräver. Som vi har sett under den gångna mandatperioden syns inte språkrörets ministerinnehav i regeringen kunna kombineras med en sådan aktiv intern roll.

Ska vi kunna föra ut vår politik externt och internt, när vi sitter i regeringsställning, är det därför lämpligt att språkröret inte ingår i regeringen. De ska kunna föra ut partiets politik oberoende av om regeringen genomför åtgärder som strider mot vårt partis politik. Ska vi kunna nå medborgarna med en politik som innebär att vi ställer om till ett hållbart samhälle, får det inte finnas några tveksamheter om den politikens innehåll.

Vi yrkar

- **1. att språkrör inte ska ingå i regeringen i de fall MP har regeringsinnehav.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Språkröret är MPs främsta företrädare. I det ingår givetvis att ha möjlighet att ingå i regering och förverkliga MPs politik. De frågeställningar som motionären lyfter handlar snarare om hur MP organiserar sitt partiarbete, vilket är nog så viktigt men det är något som ligger på partistyrelsens ansvar. Språkröret ska, oavsett om de har plats i regering, riksdag eller kommunfullmäktige, fullt ut kunna förklara och försvara MPs politik och de beslut MP är med och fattar. Även i regering både kan och ska våra språkrör förklara vad som är grön politik och vad som är en kompromiss.

9A06. Sammankallandes roll

Inlämnad av: Tina Wallenius

Stöds av: Anne Wetterlind, Arne Karyd, Gösta Evén, Linnea Palme, Magdalena Lindstrand

Detta är en motion som handlar om att tillföra sammankallande i partistyrelsen, även rollen/funktionen som ett vice språkrör för MP. Det finns åtminstone fyra till fem möjliga fördelar med att tillföra en vice språkrörsfunktion för partistyrelsens sammankallande är att: kanske kan vi få en tydligare ordning i partiet på nomineringar av möjliga framtida språkrörskandidater? Kanhända minimerar vi en risk för att informellt utsedda talespersoner återkommande dyker upp inom partiet? Kanske breddar vi representation, jämlikhet samt kompetensområden? Kanske ger det en tydligare organisation? Kanske borde vi bli bättre på de medlemmar som vi tror kan vara rätt personer att bli våra främsta företrädare utåt, en slags plattform, för att vidare kunna axla rollen som ett fantastiskt språkrör? Man kan i alla fall resonera och utreda frågeställningar kring om sammankallande tillförs funktionen och rollen som vice språkrör, - kan det i sig även ge ovanstående förutsättningar?

Moderaterna har en partiorganisation, tre som kan företräda (M) utåt där ordförande är tillika sammankallande i partistyrelsen. De har även en andre vice ordförande förutom sin partiledare.

MP har vuxit fram organiskt och under många år haft en platt organisation, med dess fördelar och nackdelar. Fördelarna har varit att gräsrotterna är relativt jämställda med de som valts till att föra partiets talan utåt, dvs språkrören. Men trots att vi ser språkrören som att de har funktionen att tala med medborgarna, betraktas de även som ledare av andra i samhället, då övriga partiets talespersoner är benämnda partiledare. Vi har två språkrör, moderaterna har en partiledare, en ordförande och en vice ordförande. Där ordförande som tidigare nämnts även är sammankallande i partistyrelsen. Enligt en liknande organisationsmodell kan vår sammankallande i partistyrelsen få en tydligare roll som den person vilken kan föra partiets talan utåt vid behov. Hen är även vald av övriga i partistyrelsen och har då även fått ett formellt förtroende av företrädare från olika delar av landet. Om partiet lade till rollen att vara sammankallande i partistyrelsen funktionen kallad vice språkrör, "kan hen träda in, för ordinarie språkrör vid ledighet". En tid som vice språkrör kan ge möjlighet för en mindre känd företrädare att växa in i en senare mer mediegranskad roll. Ett vice språkrör kan tillföra en större politiskt bredd och geografisk teckning av landet vid dess regionala och kommunala, möten och externa aktiviteter. Det kan tillföra en breddning kompetensområden bland rören, grön jämlikhet och representativ intersektionalitet för våra företrädare utåt. Den här rollföreträdaren ges som vice språkrör en möjlighet att arbeta upp såväl interna som externa nätverk i organisationen. Vilket är sig i en styrka då det blir dags att kanske axla den mer tyngre och fullfjädrade rollen som främste företrädare utåt. Funktionen vice språkrör kan med fördel införas under ett mellanvalsår av mandatperioden. Då det inte får gå för lång tid tills att den införas, - för att ge hen förutsättning att verka långsiktigt före ett val.

Med ovanstående argumentering anser jag att partistyrelsen skall ges i uppdrag att utreda fördelar och nackdelar, samt eventuella förutsättningar med att tillföra en vice språkrörsfunktion. Därför är inriktningen på motionen att partistyrelsen utreder fördelar och nackdelar med att tillföra ett sammankallande för partistyrelsen även får i sin arbetsordning att inneha rollen som ett vice språkrör.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen ges i uppdrag att utreda hur organisationen i en arbetsbeskrivning kan tillföra en funktion/roll för sammankallande i partistyrelsen, som ett vice språkrör. Samt vidare även belysa dess, för- och nackdelar.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionen lyfter viktiga frågeställningar kring partiets funktioner, och då främst sammankallande i partistyrelsens roll. Vår konstruktion med två jämlika språkrör ser vi som väl fungerande och vi ser inte något behov av att införa en roll som vice språkrör. Rollen som partistyrelsens sammankallande sågs över i samband med en översyn av alla ledningsstrukturer som gjordes 2016 och har efter det förtydligats. Partistyrelsens sammankallande planerar och leder partistyrelsens arbete, företräder partistyrelsen internt och externt, utom i de delar som omfattas av språkrörens uppdrag, och svarar från partistyrelsens sida för samordning med riksdags- och regeringsorganisationerna. Rollen är unik i MP och kan i relation till andra partiers organisation närmast beskrivas som ett delat ledarskap med partisekreterare, fast med en tydlig uppdelning där partisekreteraren fokuserar mer på kommunikation och rörelsen i stort och partistyrelsens sammankallande främst hanterar organisationsfrågor och ansvarar för riksorganisationen.

9A07. Språkrör ska inte samtidigt vara ministrar

Inlämnad av: Åke Askensten

Stöds av: Sandra Callenberg, Christine Stafström, Anders Frants, Arne Bringentoff, Christina Waldenström, Astrid Eriksson Tropp, Barbara Conte, Bengt Annebäck, Martin Gustafsson, Gabriella Rehbinder, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Hans Andersson, Eivor Karlsson, Linnea Palme, Jan Lindholm, Josefin Nilsson, Agnita Wörn, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Maj Ardesjö, Matz Lonnedal Risberg, Oscar Askling, Per Chrisander, Per Öberg, Roger Bydler, Daniel Forsberg, Stefan Norrman, Urban Johansson, Ylva Wahlström Ödmann

Att vara både språkrör och minister innebär flera problem. Här några exempel:

- Arbetsbelastningen blir stor på dessa personer, det blir stressigt och det kan påverka kvalitén i deras arbete. Det innebär också en avsevärd maktkoncentration i ett parti som vill att uppdrag ska spridas.
- Det är svårt att på ett effektivt sätt föra ut MP:s politik för den som i ministerrollen varit med ringsbeslut som ur grön synpunkt inte alltid är så önskvärda. Under mandatperioden 2014-18 fick MP igenom många viktiga förslag men hade svårt att nå ut med det till medborgarna som istället via media fick information om kolbitar m.m. Språkrör som finns utanför regeringen har

helt andra möjligheter att informera om vad som verkligen är MP:s politik.

Stadgarna bör ändras så att det inte blir möjligt att samtidigt vara minister och språkrör.

Vi yrkar

- **1. att stadgarna ska tillföras en punkt med lydelsen: Språkrör ska inte samtidigt vara minister.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Språkrören är MPs främsta företrädare. I det ingår givetvis att ha möjlighet att ingå i regering och förverkliga MPs politik. De frågeställningar som motionären lyfter handlar snarare om hur MP organiserar sitt partiarbete, vilket är nog så viktigt men det är något som ligger på partistyrelsens ansvar. Språkrören ska, oavsett om de har plats i regering, riksdag eller kommunfullmäktige, fullt ut kunna förklara och försvara MPs politik och de beslut MP är med och fattar. Även i regering både kan och ska våra språkrör förklara vad som är grön politik och vad som är en kompromiss.

9B01. Proposition MP 2031

Vi lever i en föränderlig tid med fantastiska möjligheter men där mänskligheten och demokratin står inför stora utmaningar och det politiska landskapet ritas om allt snabbare. Miljöpartiet de gröna är en del av en global grön rörelse som strävar efter en värld där alla kan leva goda liv utan att försämra förutsättningarna för kommande generationer. Politiken är nyckeln till förändring och måste visa vägen till ett hållbart samhälle.

Som parti har vi just varit igenom en omtumlande tid, vår första mandatperiod som ett regeringsparti. Den har inneburit både våra största politiska segrar, stora utmaningar och svåra beslut. Vi har åstadkommit mycket och utvecklats som organisation, men valresultatet 2018 är inte i nivå med vad ett grönt parti behöver ha i en tid när den gröna rösten behövs som mest. Nu har vi brutit upp blockpolitiken och gått in i regering igen, för att fortsätta kämpa för grön politik i Sverige och världen.

Men att förbättra världen är inte en sprint, utan ett ständigt arbete som inte tar slut. Miljöpartiet behöver stå starka i varje val - över hela landet. Vi ska både fortsätta göra allt vi kan här och nu för att trygga vår och kommande generationers framtid, samtidigt som vi ska lyckas utvecklas, stärka oss och växa som rörelse och parti. Det kanske kan uppfattas som en svår uppgift, men om det är någon rörelse som kan och ska anta stora utmaningar så är det vi. Helt enkelt för att vi måste - klimatet, miljön och kampen för solidaritet och demokrati kan inte vänta.

“As long as you believe it is impossible, you close your mind to understanding it.”

(Robin Hobb)

Både samhällsutvecklingens utmaningar och partiets framtid och roll i att möta dessa kräver att vi blickar längre framåt och samlar oss kring långsiktiga mål - och sedan systematiskt och med gemensamma krafter arbetar för att nå dit. Vilket parti ska Miljöpartiet vara när vi fyller 50? Vad ska vi ha åstadkommit? Hur kommer vi dit?

Visionär målstyrning

MP2031:

- ersätter och utvecklar ”målbild 2018”
- har gett en form för långsiktigt visionsarbete efter valet
- är ett målstyrningsverktyg för partiets interna och externa arbete för kongressen
- underlättar verksamhetsplanering i partiets alla delar

...så att hela partiet kan arbeta målmedvetet och tillsammans för att vi 2031 ska fira 50-årskalas i toppform!

MP2031 har inte alla svar eller någon färdig åtgärdsplan - det är en början. En övergripande struktur och riktning för arbetet framåt, som sedan ska fyllas med strategier, konkreta handlingsplaner och aktiviteter på olika nivåer.

Under hösten 2018 har vi samlat tankar och idéer kring möjliga målområden från medlemmar och olika delar av partiet genom dialog och workshops i hela landet. Tillsammans med annat underlag, som bland annat en omvärldsspaning kring den politiska utvecklingen under 20-talet, valutvärdering 2018 och erfarenheter i partiet från tiden i regering, har detta format det dokument som nu läggs fram till kongressen. I början av projektet hade vi också en idé att samla nyckelorden från dialogerna i en visionär inledningstext, men landade slutligen i att fokusera på målområdena då partiprogrammets ideologiska inledning fortfarande säger det bäst.

Kongressens ramplaner föreslås utgå från dessa mål, med prioriteringar och åtgärder på kortare sikt. Även partistyrelsens olika strategidokument kommer att utgå från dokumentet, och distrikt och avdelningar uppmanas att använda det som grund i sin verksamhetsplanering. MP2031 som helhet följs upp, och revideras vid behov, vart fjärde år kongressen efter valår.

Dokumentet består av tre övergripande inriktningar inom politik, kommunikation och organisation med fyra målområden i varje kategori. Genom att ha en bredd av målområden möjliggörs en flexibilitet både i tid och mellan olika delar av organisationen. Fokus kan läggas på det som just där och då är mest relevant, men inom ramen för partiets generella riktning och mål, och med koppling till helheten.

Genom gemensamma visioner och prioriteringar jobbar vi tillsammans för en grönare framtid!

Se proposition MP 2031 nedan eller via länken som pdf: [MP 2031](#)

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- **1. att anta MP2031 som ett övergripande styrdokument för partiet**
- **2. att uppdra till partistyrelsen att återkomma till kongressen med uppföljning och eventuellt behov av uppdatering 2023**
- **3. att uppdra till partistyrelsen att ta fram underlag och mallar till avdelningar och distrikt för att underlätta planering efter MP2031**

9B01, KONGRESS 2019

Målområden för verksamhetsplanering 2019-2031

Långsiktigt **vision**sarbete
och
Konkret **mål**styrningsverktyg

miljöpartiet de gröna

POLITIK

Vår politik syftar till att bygga ett solidariskt samhälle, i Sverige och globalt, mellan människor som lever nu och kommande generationer, med djuren, naturen och det ekologiska systemet. För att förverkliga detta fokuserar vi nu på följande målområden.

Planet

En planet som mår bra är grunden för allt annat. Vi måste bromsa klimatförändringarna och bygga ett hållbart och miljövänligt samhälle som inte förstör våra barns och barnbarns möjligheter. Djur, natur och planetens gränser ska respekteras. De kommande åren ser ut att bli avgörande för planetens och mänsklighetens framtid.

Solidaritet

Det är samma ekonomiska feltänk som sliter ut både människor, djur och natur. Vi ska ta hand om varandra och välfärdssystemen ska vara rättvisa, enkla att förstå och inte lämna någon utanför. Ett orättvist samhälle kommer aldrig klara den omställning som krävs. Under de kommande åren måste solidaritet och rättvisa gå hand i hand med omställningen.

Frihet

Demokrati och fred är mer än val och vapenstillestånd. Det handlar om mänskliga rättigheter, fri kultur och media, god utbildning, levande samhällsdebatt och möjlighet att påverka i stort och smått. Frihet att vara den man är och leva som man vill. Allt detta motarbetas och hotas runt om i världen. De kommande åren måste alla goda krafter stå upp för frihet, fred och demokrati.

Helhet

Grön ideologi är mycket mer än miljöfrågor. Över hela världen står gröna partier för ett långsiktigt helhetsperspektiv. Hållbarhet, långsiktighet, solidaritet och frihet är beroende av varandra. De kommande åren ska vi bredda vårt förtroende. När människor ser orättvisor och problem i Sverige ska de vara lika säkra på att MP har politik, kompetens och engagemang att göra något åt det, som de är säkra på att vi vill lösa miljöproblemen.

KOMMUNIKATION

Vår kommunikation ska på olika sätt kunna nå ut, nå fram och framförallt nå in till fler. För att förverkliga detta fokuserar vi nu på följande målområden.

Vision

Den gröna politiken är långsiktig, radikal och visionär. Samtidigt sker genomförandet steg för steg och kräver pragmatism och kompromisser. Även när vi tar ansvar här och nu ska vi hålla ögonen på målet och fortsätta berätta om och engagera människor i den framtid vi vill bygga.

Kunskap

Den gröna ideologin är vår grund och ska ges tid och utrymme att förankras och utvecklas i samtal. Kunskap om och förtroende för grön politik byggs bäst i mötet mellan människor. Alla medlemmar och valarbetare ska ges förutsättningar att vara ambassadörer genom att ha tillgång till bra möjligheter till utbildning och goda argument och motargument.

Närhet

Gröna lösningar fungerar i verkligheten både för samhället och individen. Vi har en väg bort från stress och oro för framtiden. Vi gröna ska finnas nära, vara tillgängliga och lyssna på människor där de är, både fysiskt och digitalt. Vi ska visa att vi förstår att vardagen och behoven ser olika ut för olika personer och i olika delar av landet.

Engagemang

Den gröna rörelsen ska engagera och det ska finnas många sätt att bidra, både inom partiet och inom rörelsen i stort. Vi ska kunna ena en mångfald av gröna perspektiv och nyanser. Det ska kännas roligt, givande och viktigt att kämpa för en grönare framtid tillsammans.

ORGANISATION

Vi ska skapa bättre förutsättningar för engagemang och alla som delar gröna värderingar ska känna sig välkomna. För att förverkliga detta fokuserar vi nu på följande

Ekonomi

Mer är inte alltid bättre, men för partiets ekonomi underlättar mer. Vi behöver bygga upp en långsiktighet i vår ekonomi och minska känsligheten för senaste valresultat. Vi ska både begränsa utgifterna och ha flera inkomstkällor, för att ha pengar till aktiviteter och en valbudget jämförbar med andra partiers.

Struktur

Det ska vara enkelt att förstå organisationen, kunna bidra och vara delaktig i utvecklingen av vår politik. Stabila distrikt i hela landet som erbjuder relevanta aktiviteter för såväl avdelningarna som medlemmar är grunden för en växande organisation. Det ska finnas en stark direktlänk mellan partiet nationellt och dess medlemmar. Vi ska prioritera och använda våra resurser effektivt. Vi ska fortsätta värna vår öppna partikultur.

Inkludering

Vi gillar olika! Alla som delar Miljöpartiets värderingar ska kunna vara aktiva och känna sig välkomna. Vi är ett feministiskt och antirasistiskt parti som arbetar aktivt för en mångfald av bakgrunder och erfarenheter bland våra företrädare, också när det kommer till klass och utbildningsbakgrund. Det ställer krav på sådant som hur vi uttrycker oss, organiserar våra aktiviteter och värvar nya medlemmar.

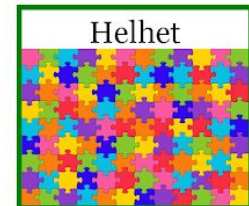
Närvaro

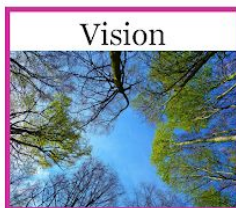
Hela partiet ska leva. Vi behöver finnas och synas i hela landet och ta in olika perspektiv. Vi ska ha aktiva medlemmar överallt, en stark politisk närvaro i kommuner och regioner och representation i riksdagen från alla delar av landet. Alla människor i Sverige ska känna en miljöpartist.

 Sammanfattning

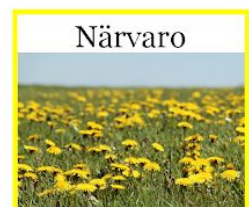
POLITIK - solidaritet över tid, rum och art

KOMMUNIKATION- nå in till fler på olika vis

ORGANISATION - underlätta engagemang tillsammans

9B02. Proposition Ramplan

Treårig verksamhetsinriktning (ramplan) för 2020–2022

Miljöpartiet de grönas kongress fastställer årligen en översiktlig treårig verksamhetsinriktning (ramplan) som sedan ligger till grund för riksorganisationens konkretiserade arbete. Denna inriktning utgår i sin tur från målen i den långsiktiga visionen MP2031 som tar sin utgångspunkt i var vi vill vara när Miljöpartiet fyller 50 år. Då MP2031 beslutas på årets kongress utgår ramplan 2020–22 från de generella dragen i partistyrelsens proposition. Från och med kongressen 2020 kan ramplanen ännu tydligare ta avstamp i och konkretisera kongressens långsiktiga målstyrning. Då ska vi också utveckla planerna inför valåret 2022.

Vår grund

Miljöpartiet de gröna är en del av en global grön rörelse som strävar efter en värld där alla kan leva goda liv utan att försämra förutsättningarna för kommande generationer. Vi vill föra en politik där vi lever inom naturens ramar, med insikt om vårt djupa beroende av varandra. Vi vill vara en röst för dem som inte kan göra sina röster hörda. Denna gränslösa solidaritet kan uttryckas trefaldigt:

- solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet
- solidaritet med kommande generationer
- solidaritet med världens alla människor

I vintras beslutade vi att ställa oss bakom januariavtalet som grund för samarbete med Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna samt att bilda regering med Socialdemokraterna. På så sätt säkrar vi en demokratisk mittenregering utan inflytande från högerextrema krafter, och har bra förutsättningar att bland annat fortsätta kämpa för klimatet både nationellt och globalt.

Politik

Den gröna uppgiften är lika tydlig som svår: Vi vill söka ett sätt där alla kan leva ett gott liv i dag, utan att förstöra förutsättningarna för dem som kommer efter oss att leva ett gott liv. Vi vet att människan står inför stora utmaningar, och är övertygade om att det enda sättet vi kan klara att göra de förändringar som krävs är tillsammans. Vår politik utgår från de tre solidariteterna, med målet att alla ska kunna må bra, oavsett tid, rum och art.

För att förverkliga detta fokuserar vi nu på följande målområden: planet, solidaritet, frihet och helhet. De kommande åren ska vi genomföra grön politik i riksdag och regering inom de gjorda överenskommelserna med andra partier, och samtidigt öka kännedomen om grön ideologi och bredda förtroendet för vår politik inom fler frågor.

Vi har under valen 2018 och 2019 satt klimat och miljö främst och kämpat för nödvändiga radikala reformer samt stått upp för demokrati, feminism och mänskliga rättigheter. Det ska vi

fortsätta göra under mandatperioden. När det gäller vår politik för social hållbarhet och det gröna välfärdssamhället har partistyrelsen identifierat en längtan efter och ett behov av politikutveckling och intern dialog. Efter att ha genomfört den sedan tidigare aviserade analysen av behovet av partiprogramsrevidering föreslår partistyrelsen att det inte är något vi behöver prioritera de närmsta åren. I stället vill vi genomföra ett politikutvecklingsprojekt på temat Solidaritet, med inriktning social hållbarhet och grönt välfärdsbygge. Därutöver har kongressen sedan tidigare beslutat om uppdrag att ta ett samlat grepp om partiets GMO-politik, och på årets kongress föreslås politikutveckling kring robot- och AI-frågor samt ett uppdrag att vidareutveckla klimatfärdplanen med effektberäkningar.

Kommunikation

Miljöpartiet är Sveriges nödvändigaste parti, en del av världens viktigaste rörelse. En otålig grön reformkraft som kämpar emot en samhällsmodell som tär på människa och natur och som slår sönder klimat och solidaritet. Vi ska vara självsäkra, tydliga och kaxiga i vår kommunikation och lyckas kombinera ansvarstagande i regering med en tydlig och visionär kommunikation. Vår kommunikation ska framförallt utvecklas inom områdena vision, kunskap, närhet och engagemang.

Efter kongressen 2019 ska vi ta fram och börja arbeta efter en kommunikationsstrategi för mandatperioden baserad på MP2031. Den gröna rörelsen ska engagera och det ska finnas många sätt att bidra, både inom partiet och inom rörelsen i stort. Vi ska lyssna på människor och alla medlemmar ska ges förutsättningar att vara ambassadörer genom att ha tillgång till bra möjligheter till utbildning. Vi ska öka kunskapen om grön ideologi, politik och organisation genom att utveckla återkommande grundutbildningar för alla medlemmar samt i god tid planera för kompetensutveckling inför valet 2022.

En annan viktig del i det förtroendeskapande arbetet vi ska utveckla är att hantera desinformation och nättroll, samt att utveckla samarbeten med andra delar av den gröna rörelsen och bli bättre på att nyttja alla delar av partiet och erbjuda olika vägar för engagemang. Vi ska därför ta fram en strategi för sidoorganisationer, kommittéer och nätverkens roll. Det ska kännas roligt, givande och viktigt att kämpa för en grönare framtid tillsammans.

Organisation

För att kunna knuffa världen i än mer hållbar och solidarisk riktning behöver vi inte bara engagerade medlemmar och fler väljare utan också en väl fungerande organisation i ryggen och goda förutsättningar för människor att må bra internt. Vi ska skapa och underlätta engagemang, och alla som delar gröna värderingar ska känna sig välkomna. För att förverkliga detta fokuserar vi nu på följande målområden: ekonomi, struktur, inkludering och närvaro.

De senaste åren har distrikten fått en viktigare roll i organisationen. Denna utveckling behöver utvärderas och en dialog föras om hur organisationen ska vidareutvecklas. Intern organisation och administration ska vara enkelt för att säkra ideella krafter utrymme för politiskt engagemang. Partiet ska leva i hela landet!

Med färre antal förtroendevalda runt om i landet är det viktigt att både stärka de som är aktiva idag samt stötta vita kommuner och regioner för att utbilda och mobilisera medlemmar inför kommande valrörelse 2022. Partistyrelsen kommer att teckna ett nytt avtal med Kommun- och landstingskommittén för att tydliggöra roller och uppdrag arbetet med att stärka den politiska organisationen lokalt och regionalt.

Vi ska utveckla och informera om mallar och annat administrativt stöd till avdelningar och distrikt. Information om partiets organisation och medlemmars påverkansmöjligheter ska vara lättillgänglig och ingå i återkommande grundutbildningar. Vi ska fortsätta utveckla Engagera dig som kanal för intern kommunikation och diskussion och sprida och utveckla materialet om engagemangsskapande och medlemsvärning.

Under de kommande åren ska vi fortsätta se över våra löpande kostnader och prioritera i verksamheten. Vi ska se över hur vi kan öka våra intäkter och bättre förvalta vårt kapital genom att utveckla placeringspolicy och stöd för hela organisationen.

Det är viktigt att alla som delar Miljöpartiets värderingar kan vara delaktiga och känna sig välkomna, och att vi säkerställer att vi har en bredd av perspektiv bland våra förtroendevalda. Vi ska arbeta förebyggande internt genom att ta fram styrdokument som likabehandlingsplan och etiska riktlinjer, och i samarbete med riksvalberedningen och jämställdhets- och mångfaldskommittén fortsätta stärka valberedningarna i hela landet samt sprida kunskap inom feminism, antirasism och mångfald.

Rambudget 2020-2022

Valresultatet i september 2018 gav Miljöpartiet 16 mandat i Riksdagen vilket avgör storleken på vår huvudintäkt, partistödet, under den kommande mandatperioden. Partistödet sjunker från 45% av totala intäkter i partiorganisationen till 41% under mandatperiodens normalår, d.v.s inte valår. Detta visar att andra intäkter blir allt viktigare för att finansiera partiverksamheten.

Omställningar har skett under hösten 2018 och början på 2019 där förändringar i verksamheter har genomförts eller är på väg att genomföras. Det återstår ännu en del frågetecken inför framtida verksamhet som kan komma att påverka ramarna.

I det närmaste samtliga verksamheter måste skära i sina kostnader enligt detta förslag.

Budgetförslagets viktigaste fråga är vilket sparande vi ska avsätta till Valfonden. Förslaget innebär att partiorganisationen avsätter en halv miljon kronor per år och riksdagsgruppen en miljon trehundra tusen kronor per år. Över fyra år betyder det, om detta scenario håller, att vi har sex miljoner sjuhundra tusen kronor i Valfonden till valrörelsen 2022. Som framgår är det nära tre miljoner kronor lägre än till valet 2018, men fortfarande högre än valåret 2014.

Noter

1. Medlemsavgifter är budgeterade motsvarande 12.000 medlemmar för hela perioden.
2. Partistödet minskar från 14,5 miljoner kronor 2018 till 11,9 miljoner kronor 2022 vilket motsvarar en minskning med 18%.
3. Övriga bidrag är det statliga bidraget till jämställdhetsarbetet i Jämställdhets- och Mångfaldskommittén och bidrag från Sveriges kommuner och landsting till Kommun- och Landstingskommittén. Båda dessa bidrag blir lägre under den kommande mandatperioden.

Gåvor är från medlemmar och förtroendevalda i regering, riksdag samt EU parlamentet.

Valår tillkommer statligt bidrag till valinformation.

4. Avgifter från partidistrikt och lokalavdelningar för gemensam verksamhet. Detta föreslås fortsatt beräknas som en schablon på 5% av erhållet partistöd. De så kallade vita partidistrikten och lokalavdelningar kommer därmed inte att betala någon avgift till riksorganisationen. Osäkerhet finns kring förväntad intäkt då mandatstöden för de erhållna mandaten är oklara då denna rambudget utarbetats.
5. Fakturerade kostnader är huvudsakligen kongressavgifter, deltagaravgifter för Gröna politiker dagar, materialintäkter, kursavgifter, hyresintäkter samt fakturering av ekonomi- och personaltjänster. Valår tillkommer bland annat ökade materialintäkter och samfinansiering.
6. Partistyrelsen, PS, verksamhetsmedel föreslås minska från 400 tkr till 300 tkr. Här ingår bland annat bidrag till partiets nätverk samt olika projekt som partistyrelsen beslutar särskilt om under åren.
7. Informationsverksamhet har omorganiserats i en informationsdel och en kommunikationsdel (se not 8). I informationsverksamhet ingår utbildningsverksamhet, materialshop och IT-plattform.
8. Kommunikationsverksamhet består av hemsida och sociala medier, medlemstidningen Grönt samt event- och kampanjverksamhet.
9. Miljöpartiets internationella samordning, MIS, samordnar internationell verksamhet i partiet.
10. Som medlemmar i European Green Party, EGP betalar partiet medlemsavgift samt deltar i rådsmöten och arbetsgrupper.
11. Förtroendeorgan är språkrör, partistyreelse, dess presidium PSP, och politiska ledningsgrupp PLG, partisekreterare, revisionsnämnd, riksvälberedning. Budget för de två senare är specificerad då beslut tas direkt av kongressen om deras budget.
12. Revisionsnämndens största budgetpost är kostnad för auktoriserad revisor. Riksvälberedningen består av ordinarie ledamöter från alla partidistrikt. Så kallade vita distrikt deltar från och med 2019 utan kostnad.
13. Partikansliverksamhetens budget föreslås minska med 4% från 2019 till 2021. En omorganisation har skett med utökad samordning med riksdagskansliet. Lokal- och personalkostnader beräknas minska under perioden.
14. Bidrag till GU 10% och GS 5% av partistödet enligt kongressbeslut. Från 2017 ingår också bidrag till biståndsstiftelsen Green Forum och sidoorganisationen Gröna Seniorer.

15. Jämställdhets- och mångfaldskommittén (JMK). Budgeten finansieras huvudsakligen av det statliga bidraget till kvinnoorganisationer men är för mångfaldsdelen också finansierat via budgeten för partistyrelsens (PS) verksamhetsmedel. Det statliga bidraget minskar med 11% till följd av valresultatet 2018.
16. Kostnader för kongress, Gröna politiker dagar, Förtroenderåd och Kommun- och Landstingskommittén enligt tidigare årskostnader. Gröna politiker dagar på riksnivå planeras 2021 övriga år genomförs sådana på storregional nivå.
17. Övriga kostnader inkluderar bland annat personaladministration för några organisationer.
18. För valrörelsen 2022 föreslås ha en budget på 11,5 miljoner kronor. Finansierat av valfondering, statligt valinformationsbidrag, gåvor och samfinansiering.
19. De finansiella intäkterna budgeteras lågt de kommande åren.
20. I Valfonden är planen att det ska finnas 6,7 miljoner kronor för 2022 års val. Från partiorganisationen föreslås en avsättning med en halv miljon kronor per år och från riksdagsgruppen en miljon trehundra tusen kronor per år.
21. I EU-fonden kommer det enligt planen att finnas ca 600.000 kronor att användas till EU-valrörelsen 2024. Men summan beror på hur många EU parlamentariker partiet får i valet i maj 2019 då sparandet i fonden motsvarar gåvor från EU parlamentariker.
22. Planeringen är att resultatet ska bli nära noll kronor över planperioden.
23. Riksdagsgruppens budget utgår från 16 mandat och partigruppstödet är uppräknat med 1,5% om året då stödet till personal uppräknas varje år. En omorganisation av riksdagsgruppens kansli har skett under hösten 2018 till följd av valresultatet.
24. Riksdagsgruppen föreslås avsätta 1,3 miljoner kr per år till Valfonden i denna plan.

Rambudgeten hittar du på nästa sida eller som pdf via denna länk: [Rambudget](#)

Partistyrelsen föreslår kongressen

- **1. att anta propositionen treårig verksamhetsinriktning (ramplan) och rambudget för 2020–2022**

Rambudgetskiss 2020-2022

1

MILJÖPARTIET DE GRÖNA RIKSORGANISATIONEN RAMBUDGET 2020-2022

INTÄKTER i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Plan 2019	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Not
						Kongress besl. PS beslut					
Medlemsavgifter	1 628	1 636	1 793	1 586	2 000	2 000	1 700	1 700	1 700	1 700	1
Partistöd	14 438	14 544	14 544	14 544	14 544	14 544	13 498	12 640	11 909	11 909	2
Övriga bidrag och gåvor	6 819	3 797	3 477	3 270	5 980	4 979	5 511	4 000	4 000	6 500	3
Avgifter mp-org	1 321	2 092	2 755	2 839	2 800	2 800	1 600	1 600	1 600	1 600	4
Fakturerade kostnader	18 710	8 958	10 680	9 396	15 630	11 448	8 919	8 600	9 600	12 500	5
Övriga intäkter	194	247	181	69	50	70	50	50	50	50	
nina intäkter	43 110	31 274	33 430	31 704	41 004	35 841	31 278	28 590	28 859	34 259	
STNADER											
verksamhetsmedel	-353	-577	-930	-219	-400	-400	-300	-300	-300	-300	6
rnationsverksamhet	-4 798	-3 684	-3 897	-3 590	-4 536	-3 600	-1 529	-1 535	-1 540	-1 545	7
nnunikationsverksamhet							-1 023	-1 025	-1 025	-1 025	8
ationella samordningen i	-87	-22	-5	-29	-25	-10	-10	-10	-10	-10	9
ocean Green Party, EGP	-137	-183	-257	-390	-261	-250	-260	-260	-260	-260	10
Förtroendeorgan	-2 649	-2 923	-3 696	-3 494	-3 486	-3 200	-3 327	-3 385	-3 410	-3 440	11
varav revisionsnämnden	-206	-119	-207	-225	-220	-220	-220	-220	-220	-220	12
varav riksstyrelsen	-214	-263	-515	-308	-410	-400	-365	-365	-365	-370	12
Kansliverksamhet	-12 725	-12 499	-13 926	-15 299	-16 546	-15 950	-14 797	-14 800	-14 200	-14 700	13
Bidrag närstående org.	-2 862	-2 532	-2 182	-2 390	-2 411	-2 307	-2 100	-1 971	-1 861	-1 861	14
Jämställdhets- o Mångfaldskol	-1 851	-1 357	-1 431	-1 618	-2 102	-1 620	-1 392	-1 400	-1 400	-1 400	15
Kongress, GP, FR, KLIK	-5 495	-3 128	-4 721	-2 929	-4 055	-4 000	-3 185	-2 285	-3 285	-2 300	16
Övriga kostnader	-327	-626	-1 097	-1 827	-1 050	-1 050	-950	-1 000	-1 000	-1 000	17
Europaparlamentsval	-2 728					-3 500	-2 900				
Rikslagsval	-15 263				-16 580					-13 000	18
Summa kostnader	-49 275	-27 531	-32 142	-33 198	-51 452	-35 887	-31 773	-27 971	-28 291	-40 841	
Fin intäkter./kostnader	229	39	12	7	25	20	10	20	20	20	19
Årets resultat	-5 936	3 782	1 300	-1 487	-10 423	-26	-485	639	588	-6 562	
Valfordsdisposition	5 788	-2 000	-1 500		9 570	-1 000	-500	-500	-500	6 700	20
EP-fondsdisposition	784	-429	-202	-86	-200	1 026	900	-120	-120	-120	21
Reservationer	426	-242	-192	76	477		-68				
Grön kursgårdsdisposition	100										
Resultat att balansera	1 062	1 111	-594	-1 497	-576	0	-153	19	-32	18	22

MILJÖPARTIET DE GRÖNA RIKSORGANISATIONEN RAMBUDGET 2020-2022

INTÄKTER i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Plan 2019	Budget 2019 i regering	Plan 2020 i regering	Plan 2021 i regering	Plan 2022 i regering
Riksdagsgruppen										
Intäkter	21 822	20 864	21 216	21 621	21 183	22 184	14 689	14 983	15 282	15 588
Kostnader	-22 522	-17 893	-19 433	-19 760	-21 064	-20 884	-13 332	-13 683	-13 982	-14 288
Resultat	-700	2 971	1 783	1 861	119	1 300	1 357	1 300	1 300	1 300
Valfundsdisposition	-1 000	-1 300	-1 300	-1 800	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Resultat efter disp.	-1 700	1 671	483	61	-1 181	0	57	0	0	0
Reservation	1 700	-1 671	-483	-61						

9Bo3. Utarbeta en färdplan för social hållbarhet

Inlämnad av: Michael Öberg, MP Älmhult

Stöds av: MP Växjö, MP Älmhult, Axel Andersson, Gabriella Rehbinder, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Kenth Carlson, Marcus Nordlund Oja, Per Chrisander, Stefan Norrman

Miljöpartiet har tagit fram ett klimatpolitiskt program – klimatfärdplan, där miljö- och klimatfrågorna utvecklas och konkretiseras – prioriteras. Fokus i klimatfärdplanen är insatserna: vad är som behöver göras? Vilka är de förslag och åtgärder vi behöver och kan genomföras för att minska CO₂-utsläppen. Det är ett mycket ambitiöst program, som antagits av partiet.

Nu anser vi att partiet behöver utveckla sin politik kring social sammanhållning och jämlikhet – det behövs ett program för social hållbarhet. En s.k. plan inom området. Till hjälp kan tas den omfattande nationella utredningen Kommissionen för jämlik hälsa (SOU2017:47). För att på allvar klara klimatutmaningen och uppfylla klimatplanen så behövs ett aktivt arbete för att sluta hälsoklyftorna inom en generation.

I partiets långsiktiga arbete för agenda 2031 så behövs, vid sidan om klimatfrågan, kraftiga insatser och konkreta gröna prioriteringar för att sluta de sociala och ekonomiska klyftorna för ett jämlikt Sverige. Ojämlikheten skapar sociala spänningar i samhället. Detta ställer ökade krav på en politik för social hållbarhet som minskar ojämlikheten och en politik som jämnar ut skillnader i uppväxtvillkor.

MP Älmhult yrkar

- **1. att partiet utarbetar ett program för social hållbarhet (plan för social hållbarhet).**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen instämmer med motionären. MP har sedan start av partiet pekat på alla aspekter av hållbarhet och vi innehar ledande positioner i kommuner och regioner som säkerställer vår gemensamma välfärd. Partistyrelsen ser betydelsen att ta nästa steg nu när de såväl ekonomiska utmaningarna och som de mellanmännsliga ökat i vårt samhälle. Utifrån det vill partistyrelsen i likhet med motionären ta ett mer samlat grepp om den sociala hållbarheten så att den sociala sammanhållningen, delaktigheten och gemenskapen ökar och klyftorna minskar. Detta lyfts också i MP2031 och föreslås i förslag till Verksamhetsinriktning 2020-2022.

9Bo4. Kompromisser

Inlämnad av: Agnita Wärn

Stöds av: Axel Andersson, Martin Gustafsson, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Kenth Carlson

Vi måste våga lita på svenska folket tillräckligt mycket för att förklara kompromisser. Att

förklara kompromisser är inte att peka ut ett par övergripande frågor där vi haft olika uppfattningar. Detta är helt fel strategi framåt. Vi måste våga lita på svenska folket tillräckligt mycket för att förklara kompromisser. I kompromisser ingår sånt man inte gillar. Om man låtsas som att allt är bra när folk vet att det är en kompromiss framstår man inte som trovärdig. Vår kommunikation måste istället vara "Vi fick XYZ, vi förlorade ÅÄÖ, på det stora hela bedömer vi att helheten är acceptabel". Om vi kommunicerar på det sättet är det mycket lättare framöver att skjuta ifrån oss ansvaret för märklig fördelningspolitik, dåliga skogsförslag mm. Om vi från början etablerar att detta var något som vi inte önskade så kan vi hänvisa till det framöver, när frågorna utan tvekan kommer uppmärksammas och debatteras igen, allt eftersom de börjar implementeras. Vi ska inte gå tillbaka till förra mandatperiodens oreda genom att kritisera hela kompromisser som partiet ingår i. Och vi ska heller inte släppa allt ansvar, som regeringsparti måste man ta ansvar för helheten. Men om vi ska överleva i regeringsställning måste vi hitta ett sätt att sticka ut. Det gör vi genom strategisk regeringskritik. Låt oss jobba fram den balansgången tillsammans.

Vi yrkar

- **1. att MP måste lära sig att förklara kompromisser så medlemmar och svenska folket ser oss som trovärdiga genom att vara ärliga och sakliga om vad en överenskommelse ger oss, vad är bra och helt i vår linje och vad är mindre bra och summera om vi gillar läget eller inte.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Ny mandatperiod, nya förutsättningar. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner och föreslår att motionen anses besvarad med hänvisning till proposition MP2031.

9B05. Ta fram plakaten!

Inlämnad av: László Gönczi

Stöds av: Andréa Bromhed, Axel Andersson, Britta Kahanpää, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Gunilla Lysell, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Rebecka Le Moine, Sibylla Jämting

I politiken sätter folk gärna saker mot varandra. Massmedialt enklast så. Ska vi vara med och bestämma eller ska vi vifta med våra gröna plakat? Ska vi rädda landet från SD eller ska vi rädda partiet kvar i riksdagen. Och jag säger självklart både ock!

Till och med jag inser hur illa det vore att knuffa C och L in i famnen på M, KD och SD. Det är nästan ett krav att MP stöder en variant som hindrar detta. Men nu då MP blir ansvarig för allsköns högerpolitik krävs att MP vågar, vill och kan visa på det gröna. Solidaritet, personlig frihet, antikapitalism, fred, jämställdhet och en grundlig anpassning till naturens ramar. Det gröna har en lockande lyskraft, det gröna behöver synas, uttalas, skrivas, berättas. Det gröna får inte drunkna i politisk taktik, kohandel och pragmatiska manövrar. Om nu MP väljer att rädda landet från högerkrafterna så ska MP samtidigt välja den gröna berättelsen. Denna form av dubbelhet kan måhända både rädda landet och partiet. Huka er inte inför Löfvens stränga

blickar inte på grund av Lööfs sura miner. Vi ska köra hårt både i regering och med plakaten i våra händer!

Vi yrkar

- **1. att kongressen uppmanar partistyrelsen att låta partiprogrammets gröna intentioner vara MPs uttalade och synliga politik oberoende av om partiet i förhandlingar tagit annan ställning eller ej.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Kommunikation som kombinerar att förklara pragmatiskt ansvar här och nu med storslagna visioner och radikala idéer är inte enkelt, men den gröna rörelsen är inte rädd för utmaningar. Partistyrelsen instämmer i attsatsens intentioner och föreslår att motionen anses besvarad med hänvisning till proposition MP2031.

9Bo6. Visioner om en ljusare framtid

Inlämnad av: Magnus Hoppe

Stöds av: Sandra Callenberg, Birgitta Josefsson, Catrin Björkman, Celine Östevik, Eva Elisabet Haglund, Annika Fundin, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Josefin Östevik, Kenth Carlson, Malin Sommanö, Peter Östevik, Sixten Thames, Tina Wallenius

Dagligen översköljs vi av olika eländesbeskrivningar som målar upp en allt dystrare framtid, om vi inte gör något. Det må vara helt i linje med den fakta vi har för handen och vi får naturligtvis inte blunda för problemen. Dock, eländesbeskrivningarna riskerar att passivisera snarare än att aktivera. Vi får också alarmerande uppgifter om att allt fler ungdomar (och andra) känner klimatångest, vilket driver dem mot depression och en negativ livssyn. Problemet med eländesbeskrivningarna är att de väcker negativa känslor istället för positiva känslor. De ger heller inget utrymme för hopp om något bättre. Kort sagt, vi saknar visioner om en ljusare framtid som vi parallellt med faktabaserade beskrivningar av dagsläget kan använda för att mobilisera hopp och kraft hos våra väljare och andra att faktiskt ha något positivt att kämpa för (och inte bara något negativt att kämpa emot).

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen prioriterar arbetet med att utarbeta visioner om en hoppfull framtid,**
- **2. att MP ser över sin övergripande kommunikationsstrategi för att ge plats för fler visioner och hoppfulla bilder,**
- **3. att partiets avdelningar engageras i skapandet av visioner och hoppfulla bilder.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen instämmer med motionären i att världen behöver mer hopp och framtidstro. MP

gick inför valet 2018 igenom gällande forskning inom miljökommunikation och tog utifrån det fram en enkel fyrstegsmodell för vår kommunikation:

1. Vision – Visa vår vision om det gröna samhället
2. Hot – Visa hotet mot visionen
3. Plan – Visa att vi har en plan för att nå visionen trots hot
4. Aktion – Visa hur mottagaren kan bidra till att nå vår vision

Partistyrelsen avser fortsätta arbeta utifrån den modellen. Gällande kommunikationsstrategi i övrigt hänvisas till proposition MP2031, som i sin tur kommer att utvecklas och konkretiseras efter kongressen. Avdelningar och medlemmar ska naturligtvis engageras i partiets gemensamma kommunikation.

9B07. Bredda vår målgrupp

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Anne Wetterlind, Arne Bringentoff, Åke Askensten, Gabriella Rehbinder, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Jan Ryden, Josef Salem, Karin Michal, Kenth Carlson, Magdalena Lindstrand, Marcus Nordlund Oja, Mays Salem, Peter Östevik, Sarah Chabbani, Tina Wallenius, Ulla Wihlman

Rikta oss till ett bredare spektra. Jag uppfattar att vår målgrupp är miljöintresserade och miljömedvetna människor. Dessa är gissningsvis inte mer än 4 % av befolkningen. Jag anser att vi måste börja uppfattas som ett parti som även tar samhällsfrågor på allvar. Vi har en solidaritetspolitik som är gynnsam för majoritetsbefolkningen men vi förknippas inte med den. För att kommunicera med en mångfald av människor så måste vi också förstå hur fler grupper i samhället lever och tänker. Idag uppfattar jag att vi har en homogen organisation med för lite kunskaper om den mångfald som finns i samhället vilket gör att vi har svårigheter både med att kommunicera och med att inkludera människor. En aspekt som återspeglar den homogenitet jag upplever finns i organisationen är exempelvis vår krishantering. Den riktas till en homogen grupp och är därmed alienerande för väldigt många grupper. Vi har stor potential att växa och kanske till och med blir ett av de största partierna i Sverige men först måste vi förstå fler grupper så vi kan och kommunicera på ett sätt som är begripligt för andra.

Vi yrkar

- **1. att MP medvetet arbetar för att bredda sin målgrupp,**
- **2. att MP ökar sin kunskap om olika grupper i samhället och hur vi kan kommunicera med fler grupper i samhället.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen instämmer i attsatsernas intentioner och föreslår att motionen anses besvarad med hänvisning till proposition MP2031.

9Bo8. Mer kommunikation kring alternativ livsstil

Inlämnad av: Catrin Björkman

Stöds av: Martin Arvidsson, Angelica Foksröd, BirGitta Tornérhielm, Göran Nordström, Jan Lindholm, Jan Ryden, Kenth Carlson, Magdalena Lindstrand, Malin Sommanö, Peter Östevik, Tina Wallenius, William Whitman

Motion om att öka kommunikationen kring kortare arbetstid, mindre stress och psykisk ohälsa, lev mer!

I valet 2018 gick MP:s valresultat ner drastiskt. I valkampanjer fokuserade vi stort på ”Klimatet”, vilket är en otroligt viktig fråga, men som tyvärr många väljare inte kan ta till sig på att detta ligger så långt ifrån deras egen vardag. Många tror heller inte på klimathotet. Däremot kan de flesta väljare känna igen sig i stress och psykisk ohälsa. Att minska arbetstiden kan vara en av lösningarna till detta stora samhällsproblem. Att gå ner i arbetstid leder ofta till bättre psykisk och fysisk hälsa då stressen minskar och man har tid för motion, frisk luft och socialt umgänge. Därför har MP en fantastisk möjlighet att öka fokus på att vi jobbar även för den inre miljön hos människan – vi har lösningar på att minska kostnader för stressrelaterade sjukdomar och utbrändhet. Vi tar stressen på allvar! Med vår politik kan människor bli lyckligare, lugnare och njuta av livet! Detta är något som många människor idag saknar! Dessutom har de flesta ingen aning om att MP länge har drivit denna fråga. Frågan om minskad stress ligger helt i tiden.

Svenskarna beskrivs som mer stressade än någonsin, en följd av vårt höga livstempo. Sjukskrivningarna på grund av stress ökar stort. Antalet anmälda arbetssjukdomar på grund av bland annat hög arbetsbelastning har ökat med 70 procent på fyra år. Idag respekterar vi inte hjärnans behov av återhämtning. Det är inte möjligt för oss att jobba nästan dygnet runt och vara maximaleffektiva hela tiden. Systemet är inte byggt för det. Gränserna för när arbetsdagen börjar och slutar har suddats ut. Folk kan ta med sig jobbet vart som helst och när som helst, samtidigt som det finns krav på att man ska vara ständigt uppkopplad och tillgänglig. Många längtar idag efter lugn och egen tid.

Med syftet att fler ska rösta på MP yrkar vi följande

- **1. att ge partistyrelsen i uppdrag att se över hur vi kan öka kommunikationen ut till väljarna om partiets lösningar för hur vi minskar den psykiska ohälsan genom sänkt arbetstid. Fler ska veta att MPs politik kan öka människans välmående, skapa mer egentid och minska stress. Detta kan göra att vi får fler röster i nästa val!**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionärerna lyfter angelägna frågor som var på topp-6 i valmanifestet 2018. Det finns många exempel på när vi kommunicerat kring detta. Vårt ena språkrör lanserade en hel bok i somras som till stor del berör de frågor som motionen tar upp. Nästan oavsett mätmetod skulle vi

således behöva toppprioritera frågan om vi ska öka kommunikationen. Som ni ser i förslaget till ramplan vill vi istället toppprioritera miljö generellt. Vårt avslag betyder således inte att dessa frågor är oviktiga. Tanken att partistyrelsen ska se över frågan vore också en onödig omväg jämfört med att alla som vill hjälper till att ytterligare kommunicera dessa frågor.

9B09. Namnbyte

Inlämnad av: Anders Bältsjö

Stöds av: Sandra Callenberg, Anita Thörn von Rosen, Barbro Lind, Emanuel Alvarez, Marcus Nordlund Oja, Mariam Salem, Oskar Forsberg, Oscar Askling, Charles Pylad, Sixten Thames, Tina Wallenius

Sedan starten har vårt namn varit Miljöpartiet de gröna det är kanske dags med en omstart och ett nytt namn. Vår rörelse och många av våra systerpartier i Europa kallar sig bara för de gröna och vi tycker vi skall se över om det är något vi bör göra för att visa vår nystart.

Vi yrkar

- **1. att det tillsätts en kommission som ser över för- och nackdelar med att byta namn till De gröna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag, med hänvisning till motion 9B11. Det moderna gröna partiet - en namnbytesmotion, där partistyrelsen förslår kongressen besluta "att MP ska tillsätta en intern utredning kring namnbyte som ska vara färdig i god tid innan nästa kongress."

Diskussionen om ifall MPska byta namn har pågått länge. I dagsläget föreslår partistyrelsen att motionen avslås, men yrkar på att få i uppdrag av kongressen att utreda frågan om namnbyte. Det finns många för- och nackdelar med ett namnbyte. Å ena sidan finns möjligheten till tydligare koppling till vår systerpartier ute i världen, ett namn som tydligare signalerar den bredd som grön politik innebär, och en möjlighet att förändra bilden av oss som parti. Å andra sidan innebär det en väldigt stor kostnad, och att det krävs mycket annat arbete än att bara byta namn för att det ska skapa en mer positiv bild om års parti. Vi lär bara byta namn en gång, och då gäller det att göra det med omsorg. Partistyrelsen vill inte byta namn rakt av, men däremot grundligare undersöka om ett namnbyte kan bli aktuellt snart.

9B10. De Gröna - Sveriges mest progressiva parti!

Inlämnad av: Charles Pylad

Stöds av: Brita Wessinger, David Folkebrant, Daniel Egonsson, Elias Fjellander, Fredrik Leijerstam, Hans Wennberg, Joachim Höggren, Kenth Carlsson, Marcus Nordlund Oja, Margareta Fransson, Maria Kjellberg, Mats Dellrud, Michael Williams, Michael Svensson, Oskar Forsberg, Oscar Askling, Pontus Olofsson

Den 20 september 1981 bildades Miljöpartiet. Det dröjde sedan till 5 januari 1985 innan det beslutades om att lägga till "De gröna" i partinamnet. En anledning var för att markera internationell samhörighet med andra gröna partier.

Ett namnbyte har inte avsikt att förändra partiets syn på miljö som den ram som vi har att förhålla oss till och vikten av hållbar utveckling. Att rikta fokus på De Gröna ska ses som en breddning att också betona den gröna politiken och gröna ideologin.

Vår politik vilar på tre gröna solidariteter: med djur och natur, med världens människor och framtida generationer.

Vårt parti är en del av en grön förändringskraft, såväl i Sverige som internationellt. Runtom i Europa och världen träder ett nytt politisk landskap fram där vi gröna har en viktig roll att spela. Den gröna politiken är lätt att definiera på den så kallade GAL-TAN-skalan som motpolen till nationalism och konservatism. Vårt parti som är ett framtidsparti behöver ett nytt namn som visar hela vår bredd, som tydliggör vår roll som motpol till slutenhet och som dessutom placerar oss i ett internationellt sammanhang. Ser vi oss om i Europa och världen så är De Gröna mycket vanligt som partinamn, så som i Finland, Tyskland, Österrike m.fl.

Ett namnbyte till De gröna skulle göra det lättare att visa på den bredd som finns inom grön politik - att vi företräder en heltäckande grön politik som har betydelse för människors vardag. Att vi utgår från den gröna ideologin som erbjuder en helhetssyn och som står för nödvändiga förändringar av samhället. Vårt parti bör sträva efter att ta en tydlig roll som Sveriges mest progressiva parti och det är då viktigt att partinamnet också återspeglar den mångfald av frågor som grön ideologi adresserar och inte ger sken av att vi är ett enfrågeparti. Vi är nämligen mer än bara "Miljöpartiet". De gröna är dessutom även skolpartiet, framtidspartiet, kulturpartiet, företagarpartiet, landsbygdspartiet och mycket mer!

Kritiker till ändring av partinamn brukar varna för att vi skulle tappa i trovärdighet på miljöområdet om miljö togs bort ur partinamnet. Andra brukar säga att det kan vara en fråga för framtiden men inte nu. Vår trovärdighet i sakfrågor försvinner inte för att vi förtydligar vårt partinamn. För de allra flesta är grönt synonymt med hållbar utveckling och miljö. Det är nu tiden är inne för ändring av partinamnet. Det är nu, i mellanvalsåren, som tiden är inne att lyfta all den politik som omfattas av den gröna förändringskraften och genomföra ett namnbyte.

Ändring av partinamn är dock ett beslut som kräver planering, och förändringen sker med fördel i början av ny mandatperiod, i god tid inför nästa val. När kongressen har tagit beslut om denna motion så stundar valrörelse till Europaparlamentsvalet. Därför är vår mening att partistyrelsen - utifrån motionens intentioner - ska påbörja arbetet med namnändring till De Gröna när valet väl är över.

Vi yrkar

- **1. att Miljöpartiet de gröna ändra partinamn till De Gröna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag, med hänvisning till motion 9B11. Det moderna gröna partiet - en namnbytesmotion, där partistyrelsen föreslår kongressen besluta att MP ska tillsätta en intern utredning kring namnbyte som ska vara färdig i god tid innan

nästa kongress.”

Diskussionen om ifall MP ska byta namn har pågått länge. I dagsläget föreslår partistyrelsen att motionen avslås, men yrkar på att få i uppdrag av kongressen att utreda frågan om namnbyte. Det finns många för- och nackdelar med ett namnbyte. Å ens sidan finns möjligheten till tydligare koppling till vår systerpartier ute i världen, ett namn som tydligare signalerar den bredd som grön politik innebär, och en möjlighet att förändra bilden av oss som parti. Å andra sidan innebär det en väldigt stor kostnad, och att det krävs mycket annat arbete än att bara byta namn för att det ska skapa en mer positiv bild om års parti. Vi lär bara byta namn en gång, och då gäller det att göra det med omsorg. Partistyrelsen vill inte byta namn rakt av, men däremot grundligare undersöka om ett namnbyte kan bli aktuellt snart.

9B11. Det moderna gröna partiet - en namnbytesmotion

Inlämnad av: Wanja Kaufmann

Stöds av: MP Botkyrka, Sandra Callenberg, Albin Evertsson, Anders Bältsjö, Anita Thörn von Rosen, Anna Skrapste, Antonio Fernandez, Bengt Annebäck, Birgitta Josefsson, Daniel Egonsson, Emanuel Alvarez, Erik Nordlund, Fredrik Leijerstam, Guje Larsson, Gunilla Lysell, Jan Lindholm, John Ottosson, Julia Grönholm, Kenth Carlson, Klara Holmin, Lena Östholm Munkberg, Lisbeth Bokelund, Lukas Yassin, Marcus Nordlund Oja, Maria Kjellberg, Martin Nilsson, Martin Sahlin, Martin Solberg, Niklas Wesslander, Oskar Forsberg, Oscar Askling, Patrik Blom, Peter Östevik, Charles Pylad, Rickard Barkerud, Simon Holm, Sophie Mumm, Sten-Ove Hermansson, Taavi Wickman, Thomas Rödin, Veronica Wihman

När Miljöpartiet de Gröna bildades år 1981 var det med kärnkraftsfrågan som fokus. När vi kom in i riksdagen 1988 stod också miljöfrågorna i fokus - säldöd och algblomning sägs ha varit bidragande orsaker till partiets framgång.

Under åren har Miljöpartiet de Gröna gått från att vara ett enfrågeparti till att bli ett regeringsdugligt alternativ med politik för långt fler områden än bara miljön. Den gröna ideologin handlar om mer än bara biologisk mångfald. Det handlar om ett grönt perspektiv på vård, säkerhet, arbete, marknad, migration, infrastruktur, utrikesfrågor, familj, kriminalitet och otaliga fler politikområden.

Majoriteten av våra systerpartier runt om i Europa och Världen har raderat miljö-elementet ur sitt namn och fokuserar sedermera på att förmedla en grön politik på alla politikområden. Vi anser att Miljöpartiet de Gröna är ett modernt grönt parti som gör detsamma, och vi anser därför att det är hög tid att förmedla detta tydligt även genom namnet på partiet.

Vi yrkar

- **1. att Miljöpartiet de Gröna byter namn till De Gröna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag till förmån för ny attsats från partistyrelsen:

- **att MP ska tillsätta en intern utredning kring namnbyte som ska vara färdig i god tid innan nästa kongress.**

Diskussionen om ifall MP ska byta namn har pågått länge. I dagsläget föreslår partistyrelsen att motionen avslås, men yrkar på att få i uppdrag av kongressen att utreda frågan om namnbyte. Det finns många för- och nackdelar med ett namnbyte. Å ens sidan finns möjligheten till tydligare koppling till vår systerpartier ute i världen, ett namn som tydligare signalerar den bredd som grön politik innebär, och en möjlighet att förändra bilden av oss som parti. Å andra sidan innebär det en väldigt stor kostnad, och att det krävs mycket annat arbete än att bara byta namn för att det ska skapa en mer positiv bild om års parti. Vi lär bara byta namn en gång, och då gäller det att göra det med omsorg. Partistyrelsen vill inte byta namn rakt av, men däremot grundligare undersöka om ett namnbyte kan bli aktuellt snart.

9B12. Ny grafisk profil till valet 2022

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Anne Wetterlind, Axel Andersson, Gabriella Rehbinder, Gunilla Lysell, Kalle Persson, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Rickard Hansson, Rebecka Hovenberg

Inför valet 2022 är det dags för MP att skaffa en ny modern grafisk profil. Idag har MP en äldre grafisk profil och den valprofil som användes i valrörelsen 2018. Att man gjorde en ny profil till valet 2018 men fortfarande hade kvar den gamla medförde att det vart en mix under valrörelsen. Det är viktigt att MP ser ut som ett MP och bara har en grafisk profil. Därför tycker vi att en ny profil ska lanseras i mycket god tid innan valet 2022 som ersätter alla tidigare grafiska profiler.

Att inte alla använde den nya valprofilen berodde kanske på att den nya profilen lanserades sent. Avdelningar och distrikt måste ha tillgång till den grafiska profil och medföljande instruktioner som ska användas i valrörelsen i mycket god tid.

För den nya profilen ska vi ta lärdom av tidigare grafiska profiler. Om profilen enkelt ska kunna användas av alla i partiet måste alla mallar och material vara fritt tillgängliga, t ex vid val av typsnitt. Det är både viktigt för att enklare använda profilen internt men också om man ger i uppdrag utanför partiet att ta fram ens material. Man ska inte heller behöva använda dyra program för att ta fram material, på detta sätt sparar vi pengar inom partiet. Det är därför viktigt vilka filformat man använder och att man använde de format som har bra stöd. Man kan t ex använda Scribus för att ta fram material för tryck och Gimp för att bearbeta foton, båda två program som både är kostnadsfria, har fri licens och finns till flera plattformar.

Hemsidan bör samtidigt också göras om för att ha samma profil som tryckt material.

Vi yrkar

- **1. att MP i mycket god tid inför valet 2022 tar fram en ny grafisk profil som ersätter alla tidigare grafiska profiler,**
- **2. att MPs grafiska profil för valet 2022 endast innehåller fria mallar och**

material som alla i MP kan använda utan begränsning,

- **3. att MP tar fram instruktioner till lokalavdelningar och distrikt om hur man kan använda den grafiska profil för att producera grafiskt material till valrörelsen 2022 med hjälp av enbart fri mjukvara (t ex mjukvara med GPL- eller BSD-licens).**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Efter att ha fått kraftigt minskade resurser efter valet måste vi prioritera hårt. Vi kan därför inte lova någon ny grafisk profil till valet 2022, men utesluter inte att vi ändå kommer jobba med frågan. Till följd av att även avdelningar fått minskade resurser, så blir det extra rimligt att i så fall göra det i enlighet med motionens uppsatser.

Innehåll:

Kapitel 10. Internt - organisation och stadgar

10A01. Proposition Arbetsordning kongressen

10A02. Investera

10A03. Miljöpartiet ska ha en likabehandlingsplan

10A04. En stödgrupp ska bildas i Miljöpartiet för personer som utsatts för förtryck

10A05. Ändra attsatser på kongressmotioner

10A06. Äldres inflytande i samhället

10A07. Begränsa antalet attsatser

10A08. Ändring av normalstadgar - fler medlemmar för att tvinga till medlemsmöte

10A09. Ändring av normalstadgar - regler kring protokoll

10A10. Externt vetenskapligt råd

10A11. Standardiserade processer

10A12. Ackumulera kunskaper

10A13. Professionalisera organisationen

10A14. Fria program och verktyg till valsystemen

10A15. Införa en Val-färdplan

10B01. Proposition för gemensamma regler för nomineringsprocesser (och fastställande av valedlar för allmänna val)

10B02. Proposition Medlemsavgift

10B03. Kräv stöd från fler medlemmar för att ta upp motion

10B04. Ta fram alternativ tidpunkt för våra kongresser

10B05. Kongress vartannat år

10B06. Förläng motions- och nomineringstid till sista februari

10B07. Ändrade medlemsavgifter

10B08. Tydligare regler för lokala eftervalsprocesser

10B09. Stadgaändring gällande politiskt tillsatt tjänsteman

10B10. Organisering av organ som arbetar med internationella ärenden

10B11. Miljöpartiets etiska regler i kandidatkontrakt ska stärkas

10B12. Skarpare och tydligare rotationsregler

10B13. Valberedningens uppgift och arbetsordning

10B14. En reformerad riksvalberedning

10B15. Representativ representation

Kapitel 10. Internt - organisation och stadgar

10A01. Proposition Arbetsordning kongressen

Bakgrund

Kongressen 2018 fattade beslut om "att Partistyrelsen inför Kongressen 2019 presenterar något av följande i förslag till arbetsordning: - alternativ till påverkanstorg med motsvarande låga trösklar eller: - hur övriga diskussionsforum på Kongressen kan få lägre trösklar".

Kongressen fattade även beslut om att styrka arbetsformen Påverkanstorg ur kongressens arbetsordning.

"§ 79 Beslut om Proposition: Utveckla påverkanstorgen föreslår Partistyrelsen föreslår att kongressen beslutar:

att mötesformen påverkanstorg stryks ur kongressens arbetsordning.

Beslut: bifall"

Det pågår ett ständigt arbete med att utveckla och förbättra beslutsprocesserna på kongressen för att uppnå inkludering och väl förankrade beslut utifrån en tydlig process. Genom att dela upp utskottsarbetet i diskussion-, förslags-, jämkning- och beslutspass ges tid och möjlighet att vaska fram tydliga och väl förankrade förslag till beslut. I det arbete som gjorts av kongresskansliet rörande arbetsformerna för utskotten har det inte framkommit att större ändringar i kongressens arbetsordning är nödvändiga. Förändringar och utveckling ligger i utskottens arbetssätt och fördelning av tiden snarare än i arbetsordningen.

Utöver att alla delar som rör påverkanstorg styrks ur arbetsordningen föreslås ett antal justeringar i arbetsordningen som syftar till förtydliganden samt införande av ett yrkandestopp. Fastställande av yrkandestopp blir en ny punkt i dagordningen och lyfts i arbetsordningen under utskottsarbete i form av att yrkande inte får läggas efter av kongressen fastställt yrkandestopp. Det finns även möjlighet att lägga in två tidpunkter för yrkandestopp i dagordningen- ett för nya yrkanden och ett för jämkningsyrkanden. Syftet med att fastställa ett yrkandestopp är att ge tydliga tidsramar för kongressen där möjligheten att jämkning och ställningstagande till nya yrkanden.

[Länk till gällande arbetsordning för kongressen](#)

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta

- **1. att i punkt 5 i Övergripande arbetsformer ändra punkt 5a till *“Ett kongresspresidium med lämpligt antal ordförande med jämn fördelning av juridiskt kön”***
- **2. att i punkt 5 i Övergripande om arbetsformer till göra tillägget *“Minst en ordförande och en sekreterare till varje utskott”***
- **3. att ändra första meningen i punkt 4 i arbetsordning för plenum till *“Omröstning sker med röstkort eller motsvarande system för för debatt, förslag och beslut.”***
- **4. att ändra andra meningen i punkt 5 i arbetsordning för plenum till *“Den som vill tala under en debatt begär skriftligen ordet hos presidiet eller i system för debatt, förslag och beslut.”***
- **5. att lägga till punkt 11b. i arbetsordningen för plenum till *“Attsatsen har fått stöd av minst tio ombud eller tjänstgörande ersättare i system för debatt, förslag och beslut.”***
- **6. att ändra punkt 11 c. i arbetsordningen för plenum till *“Attsatsen har skriftligen återyrkats av minst tio ombud, tjänstgörande ersättare eller partistyrelsen som organ, antingen i samband med behandling i kongressutskott eller hos presidiet senast vid den tidpunkt som kongressen beslutar.”***
- **7. att i punkt 4 för arbetsordning för utskottsarbete lägga till följande punkt *“inte läggs efter av kongressen fastställda yrkandestopp”***

10A02. Investera

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Sandra Callenberg, Josef Salem, Kenth Carlson, Lars Ahlfors, Mays Salem, Peter Östevik, Sixten Thames, Thomas Drost

Vi är ett parti med små resurser och det gör att vi ständigt måste prioritera och välja bort olika saker. Under valrörelsen var en av mina största besvikelser att vi inte kunde köra ända in i kaklet för att vi ständigt saknade pengar. Jag önskar innerligt att den gångna valrörelsen blir den sista som vi har för lite pengar för att satsa på att bli Sveriges största parti. Jag vill att vi börjar investera våra pengar så de kan växa. Vi kan göra “gröna” investeringar både i form av investeringar i värdepapper men även i riktiga projekt som redan existerar eller som vi startar. Det jag önskar är att vi anställer en professionell liten grupp av människor som kan investeringar/affärer och som arbetar med detta som ett fristående projekt. Jag tror att vi helt enkelt behöver ha tillgång till mer pengar för att bli större.

Vi yrkar

- **1. att MP skapar en investeringsgrupp som har i uppgift att investera partiets tillgångar med avsikten att öka partiets resurser.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Partistyrelsen har identifierat att det går att göra mycket mer när det kommer till förvaltningen av partiets pengar, även om det inte på kort sikt kommer att ge så mycket att vi inte behöver begränsa oss. Med bland annat detta i åtanke startade partistyrelsen, via en arbetsgrupp, ett projekt för att bland annat se över hur vi placerar och investerar partiets pengar. Åtterrapportering och resultat förväntas under våren.

10A03. Miljöpartiet ska ha en likabehandlingsplan

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Alina Koltsova Åsa Strahlemo Cindy Falquet Elias Fjellander Filip Pontelius Gunilla Lysell Jan Ryden Jiang Millington Kristian Ek Kristina Dellrud Lisa Helsing Mariana Moreira Duarte Mats Dellrud Michael Williams Myrna Persson Rejn Karlgren Thereze Almström Tony Nilsson

För att arbeta för en bättre värld måste vi också titta på oss själva, MP. Vad gör vi för varandra, med varandra? Hur arbetar vi tillsammans för en bättre värld? Har alla en lika möjlighet att påverka och bidra i partiet? Blir alla bemötta med respekt? Tyvärr ser det inte ut så idag. Det spelar roll vilket kön du har, ålder, funktionsförmåga, etnicitet, om du tillhör någon av diskrimineringsgrunderna, för hur du blir behandlad.

Detta har partiets Jämställdhetskommitté och numer Jämställdhets- och mångfaldskommitté kartlagt vid flertalet tillfällen.

I vårt partiprogram lyfter vi upp alla människors lika värde. Vi är ett feministiskt parti som jobbar för att alla ska få vara den de är utan hinder.

Så här skriver vi på Miljöpartiets hemsida om vår ideologi: "Vi vill bryta ner alla diskriminerande och ohållbara maktstrukturer i samhället. Vi är ett feministiskt parti som arbetar målmedvetet för allas lika rätt och möjligheter att delta fullt ut i samhällsbygget. Varje människa har rätt att vara och växa till den individ som hen vill vara. Vi är övertygade om att olikheter berikar och att mångfald, jämlikhet och jämställdhet är grunder för ett rättvist samhälle. Tillsammans kan vi skapa framtidstro och livskvalitet."

Om det är vad vi vill jobba med utåt måste vi också vara modiga och titta inåt.

Vi ser ett behov av att stärka vårt interna arbete för jämställdhet, jämlikhet, antirasism och hbtq och emot ålderism. Nolltolerans mot alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande handlingar skall råda. Ingen ska bli utsatt för sexuella- eller andra trakasserier, rasism, ålderism, funkofobi, homo-bi- eller transfobi, fördomar, hat, hot eller mobbning. Här vet vi att behovet av förbättring är stort. Medlemmar vittnar om förekomsten av olika sorters förtryck inifrån partiet.

Alla som är verksamma inom MP ska ha ett respektfullt bemötande och bidra till en miljö där

alla känner sig välkomna och inkluderade. Vi ska behandla alla utifrån var och ens förutsättningar och ge alla möjlighet att bidra. Vi ska arbeta medvetet och målinriktat med alla medlemmars lika värde. Alla lokalavdelningar, distrikt och riks ska få stöd i sitt arbete för allas lika värde i en likabehandlingsplan. Detta är särskilt viktigt, när "samhällskylan" breder ut sig, kanske även i vårt parti.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen får i uppdrag att ta fram en likabehandlingsplan som ska gälla för alla nivåer inom partiet,**
- **2. att likabehandlingsplanen ska följas upp och uppdateras kontinuerligt,**
- **3. att likabehandlingsplanen innehåller råd om vad olika sorters förtryck kan vara samt hur de ska förebyggas och bemötas. Planen ska också innehålla information om vilken/vilka personer som är ansvariga för olika steg i en likabehandlingsprocess.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens övertygelse om att vi måste sträva efter att i konkret handling leva som vi lär. Betydelsen av att löpande utvärdera och formulera våra sätt att vara gentemot varandra och samspela med andra kan inte nog betonas. För riksorganisationens anställda medarbetare har det arbetats fram en jämställdhets- och mångfaldsplan. Ett arbete har påbörjats på partikansliet för att ta fram dokument/riktlinjer för hela partiet som rör trakasserier av olika slag. Detta för att kunna fungera som ett viktigt verktyg i hela organisationen. Arbetet beräknas vara klart under hösten -19.

10A04. En stödgrupp ska bildas i Miljöpartiet för personer som utsatts för förtryck

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Alina Koltsova, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Elias Fjellander, Göran Nordström, Harriet Olsén, Jan Ryden, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Mats Dellrud, Michael Williams, Myrna Persson, Rejn Karlgren, Tim Gahnström, Tony Nilsson, Veronica Wihman

Partiets Jämställdhets- och numera Jämställdhets- och mångfaldskommitté har länge lyft vikten av att partiet förbättrar sitt arbete för allas lika rättigheter internt. I kartläggningen "Vem representerar Miljöpartiet?" finns en utredning som visar att medlemmar som har utländsk bakgrund, är unga under 30 år eller äldre över 65 år, är kvinnor och/eller har funktionsnedsättning utsatts för hot, hat och trakasserier inifrån partiet samt att dessa får mindre stöd och förtroende från sina partivänner.

Nu vill vi att partiet skapar en stödgrupp på riksnivå som ska ge råd och stöd till lokal- och distriktsavdelningar samt enskilda medlemmar i frågor om hot, hat och trakasserier, förtryck, rasism, homo-bi-transfobi, funkofobi, samt ålderism.

Gruppens uppgifter ska vara:

- Att stötta lokal-och distriktsavdelningar samt enskilda medlemmar som har frågor om partiets likabehandlingsarbete.
- Att hjälpa den som blivit utsatt för någon form av hot, hat och/eller trakasserier, ålderism, sexism, funkofobi, rasism att komma i kontakt med rätt instans som ska bistå i frågan.
- Att vara ansvariga för partiets likabehandlingsarbete.

Gruppen som tillsätts kan vara en redan befintlig grupp såsom jämställdhets- och mångfaldskommittén som skulle kunna få ett förstärkt uppdrag att jobba med ett övergripande likabehandlingsarbete som syftar till att alla medlemmar ska behandlas med respekt och värdighet.

Vi yrkar

- **1. att MP fattar beslut om att en stödgrupp för personer utsatta för olika sorters förtryck bildas,**
- **2. att MP ger partistyrelsen i uppdrag att utreda i vilken form en sådan grupp bäst ska verka.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen har förståelse för tanken i motionen. Det är dock ett stort och mångfacetterat uppdrag att ge sådant stöd som skisseras. Efter metoohösten 2017 inrättade partiet en särskild mailkontakt för trakasserier: hantering@mp.se. Via adressen nås en grupp, särskild inriktad på krishantering. Vilket stöd som ges av gruppen ser helt olika ut beroende på behov. Det kan vara så att ett brott begåtts och vid sådan misstanke ska alltid en polisanmälan upprättas. Därtill kan det handla om råd, stöd, konflikthantering, besök på plats och i vissa fall bli till utslutningsärenden som hanteras av partistyrelsen.

Vi uppfattar dock att motionen vill se ett mer omfattande erbjudande men bedömer detta vara en för stor uppgift för partiet att ta på sig. Den som har utsatts förtjänar inget annat än en professionell hantering av sin situation. Idag finns det möjlighet att via MPs rikskansli att få guidning till det professionella stödet. Men den professionella hanteringen är inget som miljöpartiet som organisation har byggt upp som en del i sin verksamhet. Det är både svårt och oerhört vanskligt att avgränsa uppdraget på ett rimligt sätt.

10A05. Ändra attsatser på kongressmotioner

Inlämnad av: Anders Bältsjö

Stöds av: Alina Koltsova, Emma Solander, Filip Pontelius, Annika Fundin, Kenth Carlson, Sixten Thames

Kongressen skall inte kunna ändra på attsatser utan att först prata med motionskrivaren. Vi har på kongressen kunnat ändra på en motions att-satser och en motion har kunnat ändrats

direkt i plenum om den fått mer än tio röster. Jag vill att vi på något sätt säkerställer så att den motion som någon skrivit istället kommer upp till förslagsändring. Så att inte motionen får en helt ny innebörd än vad den handlade om från början. Jag föreslår således att partistyrelsen tittar på en lösning där ursprungsmotionen istället kommer upp till diskussion och att den som skrivit motionen kontaktas.

Vi yrkar

- **1. att kongressen inte kan ändra attsatser i plenum och att motionsförfattaren kontaktas vid alla förslag till ändringar.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Ingen kan ändra en befintlig attsats. Däremot kan ombud på kongressen genom tillägg föreslå nya attsatser, som kan vinna kongressens gillande. Partistyrelsen tycker att alla ombud borde kunna föreslå ändringar i attsatserna som behandlas. Om en majoritet av kongressombuden inte stödjer en attsats som den är skriven men däremot vill rösta för den med ett tillägg, eller med en ändring ska de inte hindras att göra det. Däremot kommer det inte lika lätt hända att ett nya yrkanden blir till och ändrar hela innebörden av en motion som sedan bifalls då kongressen tagit bort påverkanstorgen som del av arbetsordningen.

Genom att påverkanstorgen tas bort och vi återgår till utskottsbehandling så kommer behandlingen av motioner och ev tilläggsyrkanden bli tydligare. Det ges på så sätt bättre möjlighet till diskussion och argumentation så att man undviker olyckliga yrkanden av misstag. Vi uppmanar ombud att ta kontakt med motionären om det finns frågor och otydligheter kring motionen.

10A06. Äldres inflytande i samhället

Inlämnad av: Lena Östholm Munkberg

Stöds av: MP Helsingborg, Anna Lonningen, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Anne-Marie Lindén, Åke Askensten, Eva Elisabet Haglund, Göran Nordström, Gösta Evén, Helena Böcker, Linnea Palme, Jan Ryden, Kerstin Andersson, Peter Östevik, Thomas Rödin

Sverige har idag en åldrande befolkning. Andelen äldre förväntas öka mellan 2010-2050, en fjärdedel kommer att vara 65 år eller äldre år 2050 enligt SCB. Den förändrade åldersstrukturen ställer nya krav på samhället och detta innebär även nya krav på politiska partier gällande vilket utrymme som ges för den åldrande befolkningens intresseområden.

Gröna Seniorer bildades för åldersrika miljöpartisters delaktighet i förverkligandet av Miljöpartiets gröna visioner. Vi är alla beroende av ett starkt klimatfokus för att skapa en hållbar framtid för våra barn och barnbarn. Gröna Seniorer som organisation prioriterar klimat och miljö, hälsa- och sjukvård, trygghet och boende samt hälsofrågor ur ett äldreperspektiv. Därför är det viktigt att Gröna seniorer får utökat antal fasta representanter på kongressen.

Genom en högre representation av åldersrika 55+ på MPs kongress ger detta en ökad möjlighet till inflytande från Sveriges åldrande befolkning. Detta ger också MP en möjlighet att spegla befolkningsstrukturen vid beslut som berör den åldrande befolkningen.

Enligt dagens ombudssystem och normalstadgar, paragraf 7.4.2 har Grön Ungdom, Gröna Studenter och Gröna Seniorer gemensamt 15 mandat. Organisationerna tilldelas ett mandat var och resterande mandat fördelas mellan dem i proportion till deras medlemsantal. Vi anser att samhällets behov av ett äldre perspektiv inom politiken väger tyngre än andelen medlemmar inom Gröna Seniorer.

Vi yrkar

- **1. att en ändring av ombudssystem och normalstadgarna paragraf 7.4.2 görs genom ett tillägg enligt följande: Inom Gröna Seniorer beräknas medlemsantalet efter antalet medlemmar 55+ inom Miljöpartiet de gröna.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen kommer att göra en översyn av stadgarna under mandatperioden, och tar med motionärens synpunkt i det arbetet, och förordar att vänta med att göra ändringar i stadgarna innan en översyn av helheten är gjord.

10A07. Begränsa antalet attsatser

Inlämnad av: Sten-Ove Hermansson

Stöds av: MP Värnersborg, Kenth Carlson, Mats Janemalm

Ibland skrivs en kongressmotion med omfattande brödtext. Den kan vara svår att ta till sig. Om den därtill har en lång rad attsatser kompliceras den ytterligare. Den blir svår både för läsaren och presidiet att ta ställning till. Begränsas antalet attsatser i kongressmotioner så blir den lättare att förstå.

Vi yrkar

- **1. att antalet attsatser i en kongressmotion begränsas till tre per motion.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motioner kommer i olika storlekar och är mer eller mindre omfattande. De flesta motioner har en eller två attsatser. En del motioner har många, men det är ofta bra eftersom man då delat upp förslaget i mindre delar. Då har kongressen mer frihet att bifalla delar men avslå andra, när allting skulle avslås om förslagen var ihopklumpade. Partistyrelsen tycker inte att kongressen ska begränsa medlemmars möjlighet att lägga motioner med flera förslag i varsin attsats.

10A08. Ändring av normalstadgar - fler medlemmar för att tvinga till medlemsmöte

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Anne Wetterlind, Anders Bältsjö, Henrik Sundström, Christian Karlsson, Lisa Hellsing, Lisskulla Zayane, Magnus Gabrielson, Mikael Vilbaste, Nicklas Börjesson, Oscar Askling, Peter Östevik, Roger Bydler, Thomas Dahlberg

I Miljöpartiets normalstadgar som ska användas av alla lokalavdelningar i hela landet står det att styrelsen måste kalla till medlemsmöte om minst 10 % av medlemmarna begär det. I mindre avdelningar med färre än 20 medlemmar innebär det alltså att en eller två medlemmar kan tvinga styrelsen att kalla till medlemsmöten. Det var nog inte avsikten med formuleringen. Man tänkte nog inte på att MP har många mindre avdelningar.

Vi föreslår en formulering där det också måste vara minst fem personer som begär det. Förhoppningsvis har de flesta avdelningarna en styrelse som lyssnar på medlemmarna och sammankallar till medlemsträffar och medlemsmöten när det så önskas, men att en eller två medlemmar själva kan kräva det är inte så rimligt.

Det är ett stort arbete för alla lokalavdelningar att skriva om sina stadgar så vi föreslår också att dessa ändringar görs i samband med nästa revision av stadgarna.

Vi yrkar

- **1. att MP i samband med nästa revision av normalstadgarna för lokalavdelningar i § 5 ändrar meningen "Om en revisor eller minst 10 % av medlemmarna begär det så ska medlemsmötet sammankallas." så att den lyder "Om fem eller flera medlemmar begär det samt utgör minst 10% av medlemmarna så ska medlemsmötet sammankallas. Om en revisor begär det ska även medlemsmötet sammankallas.", eller en formulering med motsvarande betydelse.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen förstår att avsikten att vilja göra det mer rimligt för en del avdelningar med att sätta ett minimalt på medlemmar som kan kräva ett medlemsmöte, i stället för att använda gränsen på 10 procent. Vi menar dock att en gräns på fem personer inte är något bra förslag då det likväl kan leda till att en avdelning som har så få medlemmar som fem stycken, eller färre, aldrig kan begära ett extra medlemsmöte. Partistyrelsen menar att det som i dag står i normalstadgarna är väl övervägt för olika avdelningars storlek.

10A09. Ändring av normalstadgar - regler kring protokoll

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Anders Bältsjö, Christian Karlsson, Lisa Hellsing, Marcus Nordlund Oja, Nicklas Börjesson, Oscar Askling, Rickard Hansson

För ekonomiska föreningar och handelsbolag, t.ex. bostadsrättsföreningar finns lag som reglerar hur protokoll ska hanteras och göras tillgängliga. Det finns dock ingen särskild civilrättslig lagstiftning som reglerar detta för ideella föreningar som lokalavdelningar i partier, utan sådana regler kan i stället stå i stadgar eller arbetsordningar. Miljöpartiets normalstadgar saknar regler för hur protokoll ska hanteras. Detta är en eventuell källa till konflikt kring vem som ska få ta del av protokoll och när. Därför föreslår vi att en miniminivå anges i stadgarna men att man ger avdelningarna stor frihet att ange regler kring protokoll i tillägg i stadgarna eller egen arbetsordning.

Här är ett utdrag från lagen om ekonomiska föreningar:

39 § Ordföranden ska se till att det förs ett protokoll vid föreningsstämman.

I protokollet ska det antecknas vilka beslut som föreningsstämman har fattat. Om ett beslut har fattats genom omröstning, ska det antecknas i protokollet hur omröstningen har utfallit. Har en röstlängd upprättats, ska denna tas in i eller läggas som en bilaga till protokollet.

Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden, om denne inte har fört protokollet, och av minst en justeringsman som har utsetts av föreningsstämman.

40 § Senast tre veckor efter stämman ska protokollet hållas tillgängligt hos föreningen för medlemmarna och innehavare av förlagsandelar.

Protokollet ska förvaras på ett betryggande sätt.

Det är väldigt bra regler i lagen och jag har valt att föreslå liknande för för medlemsmöten och styrelsen men med stor frihet att ange tidsgräns i tillägg eller arbetsordning.

Vi yrkar

- **1. att MP i samband med nästa revision av normalstadgarna för lokalavdelningar och distrikt i slutet av § 5 lägger till ett stycke med rubriken "Protokoll" med följande text: "Mötesordföranden ska se till att det förs protokoll vid medlemsmöte/distriktsstämma. I protokollet ska det antecknas vilka beslut som medlemsmötet/distriktsstämman har fattat. Om ett beslut har fattats genom omröstning, ska det antecknas i protokollet hur omröstningen har utfallit. Alla medlemmar ska ha rätt att ta del av protokollet. I tillägg till dessa stadgar eller i arbetsordning får anges regler kring hur protokoll ska undertecknas och justeras samt hur lång tid efter medlemsmötet/distriktsstämman som protokoll senast ska vara tillgängligt för medlemmar."**

- **2. att MP i samband med nästa revision av normalstadgarna för lokalavdelningar och distrikt i slutet av § 6 lägger till ett stycke med rubriken "Protokoll" med följande text: "Mötesordföranden ska se till att det förs ett protokoll vid styrelsemöten. I protokollet ska det antecknas vilka beslut som styrelsemötet har fattat. Om ett beslut har fattats genom omröstning, ska det antecknas i protokollet hur omröstningen har utfallit. Alla medlemmar ska ha rätt att ta del av protokollet om inte styrelsen beslutat annorlunda. I tillägg till dessa stadgar eller i arbetsordning får anges regler kring hur protokoll ska undertecknas och justeras samt hur lång tid efter styrelsemötet som protokoll senast ska vara tillgängligt för medlemmar."**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Motionen föreslår ett tillägg till normalstadgarna om en protokollsregel. Partistyrelsen anser att ett sådant förslag kan vara bra att få med vid revidering av normalstadgarna. Samt ger ett förtydligande även till normalstadgar i lokalavdelningar och distrikt.

10A10. Externt vetenskapligt råd

Inlämnad av: Kalle Ekdahl

Stöds av: MP Vårgårda, Tina Wallenius

Förslaget är att MP engagerar ett vetenskapligt råd bestående av experter i olika discipliner. Detta råd skulle vi kunna ställa frågor till och de skulle leverera svar baserade på senaste rön och vetenskaplig evidens. Rådet skulle vara helt externt och fristående från MP. Personerna ingående i rådet skulle vara knutna till olika högre lärosäten eller vara allmänt erkända experter. Anledningen till att det skall vara externt är för att undvika att rådsmedlemmarna färgas ideologiskt - tanken är att vi inom MP ska få ett oberoende bollplank att både få vassa argument från och även vassa våra egna ståndpunkter i ett kritiskt ljus. Discipliner kan man välja utifrån partistrategi; förslag på discipliner kan t ex vara klimatråd, utbildningsråd, kriminologiråd mm. Partistyrelsen skulle kunna sätta strategin och ansvara för kontakten med råden.

Fördelar:

- Ta fram politiska förslag som har evidens för att vara effektiva. Vårt partiprogram/valmanifest kan även genomlysas för att undvika att vi för fram förslag som är ineffektiva eller kontraproduktiva.
- I politiska debatter kommer vi att stå ännu bättre rustade att bemöta (populistiska) åsikter med fakta.
- Även om vi själva anser oss som seriösa är det tyvärr många väljare som anser att vi inte är det
- med rätt medial strategi vid lanseringen av rådet skulle vi kunna få ökat förtroende.

Nackdelar:

- Det kan vara kostsamt att anlita experter och därför behövs tydlig strategi.
- Det skulle kunna vara svårt att rekrytera experter om dessa inte vill bli förknippade med MP. Man skulle i så fall kunna låta rådsmedlemmar vara anonyma och i debatter enbart referera till forskningsrapporter.
- Utan tydlig intern struktur skulle det kunna bli omständligt och tidsödande att ha ytterligare en remissinstans att passera innan vi lägger våra politiska förslag.

MP Vårgårda yrkar

- **1. att MP engagerar ett eller flera externa vetenskapliga råd,**
- **2. att partistyrelsen ansvarar för strategin för vilka frågor som ska behandlas och sköter kommunikationen med rådet.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Tanken med motionen är i grunden rätt. Vi är ett parti som har sin politik grundad i forskning och vetenskap. Men att skapa egna vetenskapliga råd är en både krånglig, och potentiellt dyr, väg att gå. När partiet tar fram ny politik så konsulteras experter och vetenskapsmänningar redan. Det kan vara i befintliga nätverk och från flera olika lärosäten. Detta sätt att arbeta skapar också dynamik och allt sker öppet. Ingen behöver förknippas med oss, för att vi tar del av deras rön eller resultat.

10A11. Standardiserade processer

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Eva-Lena Rodrigo, Annika Fundin, Josef Salem, Kenth Carlson, Martina Hallin, Mays Salem, Sarah Chabbani, Thomas Drost, Tina Wallenius

Standardiserade processer är framställda koncept som gör att arbetet blir effektivare och utvecklingen av organisationen går snabbare.

Man skulle kunna säga att två typer av organisationer har en inbyggd tröghet dock av motsatta skäl. Den byråkratiska organisationen som har långa beslutsvägar kantade av detaljstyrning, exempelvis större myndigheter, vilket gör att beslut tar lång tid. Den andra typen är MPs typ av organisation; en gräsrotsrörelse eller en aktivistorganisation som delvis påminner om självstyrande grupper i sin utformning.

Min upplevelser är att det finns för lite av färdiga koncept att luta sig tillbaka på vilket gör att varje enskilt projekt måste starta från noll och byggas upp. Detta är både energi och tidskrävande. För att ta ett exempel så har jag ännu inte gått en enda internutbildning trots att jag kandiderat som toppnamn och trots att jag idag har ett antal förtroendeuppdrag. För mig är det närmast självklart att det ska finnas en standardutbildning för nya medlemmar samt för kandidater och förtroendevalda. Att vi inte har någon rutin för detta innebär att det inte finns något säkerställd standard av kvalitet på arbete eller kunskap som förtroendevalda har.

Med färdiga koncept i våra olika processer så kan vi bygga vidare och inte börja om med att bygga från grunden varje gång. Ett koncept kan vara en manual, en checklista, ett styrdokument, eller vilken typ av dokumenterad utarbetad process som vi återkommande kan nyttja. Förslagsvis skulle vi kunna skapa en databank med manualer, handböcker, rutindokument etc. som kan utgöra ett grundläggande stöd för olika processer. För att hantera nya medlemmar och nya förtroendevalda så kan en utbildningsplan vara lämplig. För att hantera mångfald och krishantering för olika grupper som ryms inom MP så kan en mångfaldsplan vara lämplig osv.

Vi yrkar

- **1. att MPs organisation arbetar för att internt införa standardiserade processer.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Att underlätta i olika processer med färdiga koncept är en viktig del i att stärka partiet, precis som motionären tar upp. Det har organisationen också tidigare uppmärksammat och har därför arbetat för att förbättra systematiken och framtagandet av olika dokument. Men det finns fortfarande förbättringspotential och fler områden som borde täckas in, där standardutbildning av nya förtroendevalda är en. Här har dock partiet redan tidigare haft utbildningar, som "Grattis - du är förtroendevald".

10A12. Ackumulera kunskaper

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Astrid Eriksson Tropp, Bengt Annebäck, Gunilla Lysell, Josef Salem, Agnita Wärn, Kenth Carlson, Magnus P. Wählin, Marcus Nordlund Oja, Martina Hallin, Mays Salem, Micke Seid, Peter Östevik, Rickard Hansson, Sixten Thames, Thomas Drost, Tina Wallenius

Vi behöver en struktur för hur vi tar tillvara på kunskaper och erfarenheter samt hur dessa förs vidare inom organisationen. Jag uppfattar att vi idag har en kultur av "tysta kunskaper" eller det som brukar refereras till som "det sitter i väggarna". Det är det där som alla kan av den enkla anledningen att de varit med i grön ungdom och därmed skolats in i en rad uttalade kunskaper om organisationen och verksamheten. För medlemmar som vill engagera sig efter ungdomsåren är det svårare att komma in i organisationen och ta del av organisationskulturen. Detta är problematiskt ur två aspekter; den ena är rotationsprincipen och den andra är delaktigheten för nya medlemmar. Rotationsprincipen som gör att vi inte sitter mer än ett visst antal år på varje post innebär också att vi konstant förlorar erfarenheter som byggts upp. I en sådan organisation kan det inte nog betonas hur viktigt det är att ha rutiner för hur vi fångar upp och för vidare erfarenheter. Det andra är att för nya medlemmar så är det svårt att känna sig som en del av ett större sammanhang vilket kan leda till att engagemanget avtar.

Vi yrkar

- **1. att MP internt skapar en struktur för hur vi tillvaratar kunskaper och erfarenheter inom organisationen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det är en intressant och viktig aspekt som motionären lyfter fram. Partiet jobbar hela tiden för bra kompetensöverföring genom bland annat utbildningar och mentorskapsprogram för förtroendevalda.

10A13. Professionalisera organisationen

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöds av: Barbara Conte, Annika Fundin, Josef Salem, Kenth Carlson, Martina Hallin, Mays Salem, Patrik Blom, Sarah Chabbani, Ulla Wihlman, Veronica Wihman

Min upplevelse är att vi förlitar oss på eldsjälar som är “allt i ett” anställda och att arbetet bedrivs i projektform. I en professionell organisation kan det vara bra att utforma roller med specifika uppgifter. Det är alltid mer professionellt att ha en förväntan på rollen oavsett vem som innehar rollen. Sedan är det aldrig fel att finna eldsjälar. Det innebär även att olika människor får olika ansvarsområden inom organisationen. Vilket betyder att det finns någon specifik person som det går att kontakta när det gäller specifika frågor. Trots att det idag finns människor som har olika ansvarsområden så är det svårt att bli hänvisad till någon specifik när ett behov uppstår.

Jag upplever att vi bedriver verksamhet i någon typ av projektform. Den som kommer på att den vill “utföra ett projekt” blir projektledaren och så driver sen projektet från början till slut utan att det finns någon professionellt stöd varken i form av standardiserade processer eller i form av sakkunniga i ämnet. Inte sällan innebär det att många projekt inte kommer längre än till startgroparna då det ändå krävs en strukturerad plan som ska godkännas av styrelser eller andra och som tar alldeles för lång tid att utarbeta.

Projekt lämpar sig generellt för organisationer som vill utveckla något helt unikt med utgångspunkt i ett behov och som kan bedriva headhunting. Då är det inte ovanligt att headhunta högkompetenta människor med spetskompetens som har i uppgift att utgå från ett behov och sedan hitta en lösning. För MP som inte bedriver den typen av verksamhet eller har resurser för den typen av rekryteringar så lämpar sig mer renodlade arbetsuppgifter så att vi kan ha professionella yrkesmänniskor inom våra prioriterade behovsområden. Exempelvis så vore en människa som har kompetens att bedöma hur ett budskap bör vara utformat för att tas emot på önskvärt sätt hos olika grupper vara den som gör just denna bedömning.

Vi yrkar

- **1. att MP internt arbetar för att professionalisera organisationen genom att ha tydliga ansvarsområden på de roller som finns inom organisationen. Detta för att underlätta för förtroendevalda att få stöd men även för att få en högre kvalitet och effektivitet på arbetet i vår organisation.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

Det är en viktig fråga som motionärerna lyfter, men partistyrelsen delar inte helt motionärernas bild av att det skulle saknas tydliga ansvarsområden. Det gäller såväl på politisk nivå, som mellan partistyrelsen, riksdagsgruppen och förtroenderådet, som exempel, men också i tjänstepersonsorganisationen med tydliga ansvarsområden och befattningsbeskrivningar, likväl som tydliga delegationsordningar. Att de inte är tydliga längre ut i organisationen, verkar med tanke på motionen vara huvudproblemet. I alla fall när det gäller rikskansliet. Då är det tydlig information som är lätt att hitta som bör förbättras. När det gäller distrikt eller lokalavdelningar skiljer det sig åt ute i landet, men även där har vi försökt hjälpa till att skapa mer standardiserade processer och ansvarsområden. Med det sagt så är vi en lärande organisation som ständigt ser över för hur vi, med våra resurser, kan vara maximalt effektiva för att föra ut vårt budskap om den gröna omställning som måste göras.

10A14. Fria program och verktyg till valsystemen

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Ludvika, Gabriella Rehbinder, Christian Karlsson, Marcus Nordlund Oja, Micke Seid, Roger Bydler, Tim Gahnström

Enligt tidigare beslut ska denna kongress besluta om de gemensamma reglerna för nomineringsprocessen som ska användas inom MP i kommun-, region/landsting- och riksdagsvalet 2022. I de tidigare reglerna kunde man välja mellan fyra olika valsystem. Alternativröstning, Rangordnade par, Skiljevalsmetoden och Acceptansröstning däremot erbjöds inget fritt program med öppen källkod för att hjälpa till vid genomförandet av dessa val. Flera av dessa valsystem är komplexa att räkna för hand och det kan då lätt bli fel. Eftersom dessa ska användas av alla avdelningar och distrikt i hela landet önskar vi att man centralt erbjuder fria program med öppen källkod för att hantera dessa val. Det är mycket bättre än att varje avdelning och distrikt ska lösa det själva. Om sådana inte finns redan är det nu gott om tid att ta fram dem inför valet 2022. Alternativt väljer man bara valsystem som har fria program med öppen källkod. Detta är för att spara pengar inom partiet, garantera att det går rätt till vid omröstningarna, garantera att de program som används är korrekta mot definitionen av valsystemet i nomineringsprocessen och att det ska vara helt öppet kring hur programmet fungerar.

Vi yrkar

- **1. att MP tar fram fria program och verktyg med öppen källkod som hanterar alla valsystem som är med i gemensamma reglerna för nomineringsprocessen för 2022. Om partiet betalar för detta ska man kräva att GPL- eller BSD-licens används för att säkerställa att programmet är fritt och med öppen källkod,**

- **2. att MP endast har med valsystem i de de gemensamma reglerna för nomineringsprocessen för 2022 om det redan finns fria program med öppen källkod för det valsystemet. Det ska då säkerställas att programmet som används är korrekt mot definitionen av valsystemet i nomineringsprocessen.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad

VoteIT har under 2018 på beställning av MP utvecklat stöd för relevanta valmetoder. VoteIT är i alla delar fri och öppen programvara och omhändertas och utvecklas av den ideella föreningen VoteIT i vilken MP är medlemmar.

10A15. Införa en Val-färdplan

Inlämnad av: Mariam Salem

Stöd av: Anders Bältsjö, Josef Salem, Kenth Carlson, Martina Hallin, Mays Salem, Peter Östevik, Sarah Chabbani, Take Aanstoot, Tina Wallenius

En effektivisering av valrörelsen

Min uppfattning av valrörelsen är att den i stort är decentraliserad vilket jag förmodar speglar vår vilja att förbli en rörelse och inte ett fullfjädrat parti. Denna modell har sina styrkor men även sina svagheter. En uppstyrning av valrörelsen till att bli något mer centraliserad skulle dock effektivisera den betydligt i mitt tycke.

Det vore bra om det fanns en slags gemensam kalender (någon slags årshjul) som alla valsamordnare kunde utgå ifrån. Denna kalender skulle då innehålla ett antal aktiviteter med deadlines som helst skulle ligga ganska långt innan valet. Exempelvis på aktiviteter skulle kunna vara att var och en av topp tre kandidater till respektive lista gör minst två filmer med sina hjärtefrågor eller som utgår från valmanifestet och som spelas in senast två månader före valet. Det innebär att kandidaterna får kännedom om att detta förväntas av dem långt i förväg och kan börja tänka ut sina respektive teman till filmer. Fotograf bokas tidigt så denne är tillgänglig osv. Affischer planeras in och tryckeri bokas innan de hinner stänga för semester så att valkampanjmaterial finns under hela valrörelsen så inte valkampanjandet behöver stagnera i brist på valkampanjmaterial. Bilder till affischer och plakat tas tidigt. Reklam diskuteras och beslutas tillsammans med någon som är professionell inom området. Med andra ord, tillsammans med någon som kan analysera hur budskap tas emot av olika grupper så det inte blir upp till var och en att välja på måfå. Valresultatet ligger i fokus vilket innebär att var och en av kandidaterna helst ska fokusera på den väljargrupp som mest sannolikt röstar på denne. Det skulle innebära att olika kandidater under valrörelsen riktar in sig på de frågor som de har mest trovärdighet i och kan få flest röster på vilket givetvis inte behöver innebära att de inte även kan ha fler frågor än just de specifikt valda frågorna. Toppkandidater får en lista på vad som förväntas av dem som exempelvis att det kommer att dyka upp en svt-valbarometer som de ska svara på, att de ska ha affischer och bör fotografera sig, att de bör skriva ett antal inlägg om vad de vill göra och vad som driver dem, att de ska spela in ett antal filmer som ska vara korta och

koncisa och läggas ut på sociala medier, att de ska kampanja ett antal dagar, att de kommer att få delta i debatter, att de behöver stå i valstuga, lappa brevlådor osv.

I rekryteringen av valsamordnare så finns en professionell rekryterare med som kan vara till hjälp under processen. Valsamordnarna jobbar i team vilket innebär att de kan ta hjälp av varandra men som även innebär att när en valsamordnare är på semester så kan någon annan ur teamet täcka upp för den som är ledig. Valsamordnartjänsterna är på heltid. En tjänst som är på heltid kommer med sannolikhet kunna jobba över när det behövs men en som är på deltid och kommer upp i en arbetstid som motsvarar 70 % blir mindre bekväm i att göra extra tid när tanken från början var att jobba deltid. Lönerna på valsamordnartjänsterna är idag så låga att de inte attraherar människor med kompetens och arbetslivserfarenhet som får gå ner i lön rejält för att ta en sådan tjänst. (Medellönen för en fackligt ansluten akademiker ligger på ca 47 000 år 2018). Även om det är väldigt duktiga personer som haft tjänsterna hittills och även om unga människor är kreativa och drivna så kan ett så viktigt arbete som detta inte begränsas enbart till unga oerfarna människor för att tjänsterna lönemässigt är så pass oattraktiva för andra. Jag vet att mycket av det arbete som görs utförs av ideella krafter och jag tycker det är ovärderligt men jag tycker att ett valresultat är så otroligt viktigt att det måste säkerställas att vi har de mest kompetenta människorna att utföra detta arbete. Valsamordnarna är inga administratörer som administrerar de ideella arbete som kandidaterna bidrar med utan de är nyckelpersoner som bär upp hela valrörelsen. De bör finnas på plats och styra upp att det blir ett framgångsrikt valarbete inte minst för att kandidater rent hypotetiskt kan hamna i en konkurrenssituation med varandra och då ha större fokus på sin egen framgång i valet än partiets framgång. En professionell människa som kan se hur budskap tas emot kan då råda olika kandidater att ha det fokus som är mest gynnsamt för helheten.

Vi yrkar

- **1. att MP effektivisera valrörelsen genom att införa en valfärdplan.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen tackar för konstruktiv kritik för hur nästa valrörelse kan bli bättre. En del saker som motionären tar upp (tex lönenivåer) har riks ingen rådighet över eftersom valsamordnarna anställs av lokalavdelningar och distrikt. Däremot tar partistyrelsen till sig de konkreta förslagen om förbättringar till nästa valrörelse. Att ta fram just en valfärdplan vid sidan av partiets andra styrande dokument för valrörelser garanterar dock inte att valrörelsen blir bättre. Vi har redan en valkalender och en valplan (som då tekniskt är fyra bokstäver från att heta valfärdplan). Tvärtom finns risk att flera dokument på ungefär samma område kan bli förvirrande.

10B01. Proposition för gemensamma regler för nomineringsprocesser (och fastställande av valsedlar för allmänna val)

Det är allmänna val igen 2022, vilket innebär att för att följa stadgarna och anta Gemensamma regler för nomineringsprocesser på kongressen tre år före år med allmänna val, så behöver de gemensamma reglerna för nomineringsprocesser antas på kongressen 2019.

Till följd av att de gemensamma reglerna för nomineringsprocesser nu applicerats på ett allmänt val för första gången har ett par småsaker noterats av partistyrelsen som bör uppdateras eller förtydligas. Utifrån att ha genomfört en valutvärdering och också varit inblandade i flera av distrikt- och lokalavdelningars nomineringsprocesser följer här de förändringar och förenklingar som partistyrelsen anser vara nödvändiga eller förbättringar av reglerna, en viss språklig översyn har också gjorts med fokus på förtydliganden och läsbarhet. Den största förändringen är att tillägg sker av de möjligheter som PS har att fatta beslut om att ge enskilda avdelningar eller distrikt dispens från de av kongressen fastställda reglerna, i de fall då synnerliga skäl föreligger. Dessutom tas en valmetod bort i förslaget och förslaget öppnar för mer flexibla provval.

Nedan följer partistyrelsens förslag på gemensamma regler för nomineringsprocesser, för första gången antagna av kongressen 2016 samt med några förändringar.

[Länk till dokument med spårade ändringar](#)

Partistyrelsen föreslår

- **1. att kongressen antar de gemensamma reglerna för nomineringsprocesser enligt förslaget**

Gemensamma regler för nomineringsprocesser

Dessa regler utgör en bilaga till partistadgarna. De gäller för samtliga nomineringsprocesser inför allmänna val inom Miljöpartiet de grönas partidistrikt och lokalavdelningar.

Grundläggande mål och principer för nomineringsprocesserna

De övergripande målen för nomineringsprocesser till allmänna val i Miljöpartiet de gröna är:

- att utse kandidater som är lämpliga för uppdraget och goda representanter för partiet,
- att värna mångfalden och bidra till att Sveriges folkvalda församlingar får en allsidig sammansättning, samt
- att främja såväl återväxt som kontinuitet inom partiet.

Partistadgarna innehåller bindande rotationsregler för riksdagsuppdrag. Principerna bakom de reglerna ska vara vägledande också för andra nomineringsprocesser, med hänsyn tagen till de olika förutsättningar som kan gälla i olika delar av landet och partiet. I alla

nomineringsprocesser ska partiet också sträva efter att främja jämställdheten mellan könen, att uppnå en mångfald av bakgrunder, erfarenheter och perspektiv bland kandidaterna samt att bidra till att de folkvalda församlingarna får en i alla avseenden allsidig sammansättning och därigenom speglar befolkningen.

Det kan ibland innebära att underrepresenterade grupper behöver lyftas fram. Den svenska valberedningstraditionen är ett kraftfullt verktyg för att nå flera av ovan nämnda mål. I nomineringsprocesserna är valberedningarnas främsta uppdrag just att bidra till att dessa mål uppnås. Detta sker bland annat genom att valberedningarna sätter sig in i vad uppdragen kräver och innebär, granskar kandidaterna samvetsgrant och lägger förslag som ser till helheten.

Miljöpartiet ser positivt på personval. Partiets kandidater uppmuntras att bedriva personvalskampanj. Sådana ska dock alltid genomföras på ett sätt som kan stärka partiet, och aldrig med budskap eller metoder som framställer andra gröna kandidater i negativt ljus.

Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar

§ 1 Fastställande av regler

Dessa regler fastställs av kongressen i enlighet med stadgarna tre år före det ordinarie val för vilket de gäller. Tilläggsregler med preciseringar antas av partidistriktet på den ordinarie årsstämma som infaller två år före ordinarie val samt av lokalavdelningarna på årsmöte året före ordinarie val. Tilläggsregler får inte strida mot de av kongressen antagna gemensamma reglerna. Om särskilda skäl föreligger får partistyrelsen efter ansökan från ett distrikt eller en avdelning bevilja undantag från nomineringsreglerna.

§ 2 Beslut om valsedlar

I enlighet med partistadgarna fastställs partiets valsedlar av det högsta beslutande organet i partidistriktet (riksdags- och landstingsval) respektive lokalavdelningarna (kommunval). Om ett partidistrikt omfattar flera riksdags- eller landstingsvalkretsar respektive om en lokalavdelning omfattar flera kommuner får beslutet delegeras till valkrets- respektive kommunnivå. När det gäller riksdags- och kommunval så ska sådant delegationsbeslut fattas om det begärs av en berörd valkrets/kommun.

Alla partiets valsedlar ska fastställas i enlighet med en av de fyra beslutsprocesser som beskrivs i avsnittet "Alternativa beslutsprocesser" i denna bilaga till partistadgarna.

Två eller flera olika valsedlar för samma valkrets får fastställas endast om det föreligger synnerliga skäl och då först efter godkännande av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval).

Valsamverkan med annat politiskt parti eller annan organisation får endast ske efter godkännande av partistyrelsen. I sådana fall gäller den beslutsprocess som de berörda

organisationerna kommer överens om.

§ 3 Valbarhet och rösträtt

Endast medlemmar i Miljöpartiet de gröna får kandidera på partiets valsedlar i allmänna val. Medlemsavgiften måste erläggas senast en vecka innan valsedeln fastställs. En lokalavdelning får besluta att ingen får kandidera på så kallad valbar plats samtidigt i både kommun- och Landstings. Med valbar plats menas det troliga utfallet att en kandidat får en ordinarie position i den församling hen kandiderar till. Utöver vad som nämnts i detta stycke får inga andra begränsningar av valbarheten göras än vad som följer av lag. Detta hindrar inte att det inom ett landsting eller en kommun används separata valsedlar för olika landstings/kommunvalkretsar, och att kandidater bosatta inom respektive valkrets ges företräde på den valkretsens lista. En medlem som under nomineringsprocessen ännu inte är bosatt i en given valkrets, men som anmäler att hen före valdagen kommer att flytta dit, får kandidera i den valkretsen. I samband med att en kandidat anmäler eller bekräftar sin kandidatur får hen välja att ange om hen kandiderar till topposition, övrig s.k. valbar plats och/eller s.k. icke valbar plats. En kandidat ska inte anses valbar till en plats på valsedeln som hen på detta sätt angett att hen inte önskar kandidera till.

Alla som vid omröstningstillfället är medlemmar i distrikt eller lokalavdelning och som då har hade varit partimedlemmar i minst en månad ska behandlas lika vad gäller rösträtt i nomineringsprocesser, såväl på möten som i eventuella provval och andra sammanhang. Den som varit partimedlem i mindre än en månad saknar rösträtt. I tillägsregler får denna tidsgräns sättas till mer än en månad, dock inte till mer än tre månader. Detta betyder att den som nyligen har flyttat men varit medlem i Miljöpartiet i annan avdelning har rösträtt i sin nya avdelning eller nya distrikt.

Rösträtten utövas i alla sammanhang personligen; röstning genom fullmakt får inte förekomma.

§ 4 Tidsgränser

Slutgiltigt beslut av distriktets/avdelningens högsta beslutande organ om att fastställa en valsedel ska för riksdagsval fattas senast den sista februari valåret, och för region- och kommunval senast en månad före sista datum för anmälan till Valmyndigheten.

Sista tidpunkt för att nominera eller kandidera ska för riksdagsval infalla tidigast under augusti och senast under november året före valår. För landstings- och kommunval gäller tidigast under september året före valår och senast under januari valåret. Minst två månader före denna tidpunkt bör information skickas till medlemmarna om möjligheten att kandidera och nominera, hur man går till väga och när det senast måste göras.

En fullständig lista över kandidater, eventuella skriftliga presentationer samt valberedningens förslag med motivering (valhandlingarna) ska presenteras senast två veckor före det möte på vilket beslut om valsedeln ska fattas. Om beslutande medlemsomröstning ska hållas ska valhandlingarna presenteras senast två veckor innan omröstningen inleds. Om provval hålls ska resultatet presenteras för medlemmarna senast en vecka innan valberedningen presenterar sitt

förslag. Provval samt beslutande medlemsomröstningar ska pågå under minst en och högst fyra veckors tid.

Trots vad som sägs i stycke 1–2 om sista tidpunkt för att fastställa valsedelns respektive att nominera/kandidera så får sena nomineringar göras (men då utan att beaktas av valberedningen), och distriktets/avdelningens högsta beslutande organ eller styrelse får även efter fastställande av valsedelns lägga till kandidater i slutet på listan. Det får i tilläggsregler anges att nyss nämnda möjligheter till sena nomineringar och tillägg inte ska finnas.

För tidsgränser för fastställande av regler, se § 1.

§ 5 Valberedning

Alla val som styrs av dessa regler ska beredas av valberedning. En särskild valberedning får väljas med den enda uppgiften att bereda en viss valsedel eller uppsättning valsedlar, detta ska i så fall anges i tilläggsreglerna för distriktet/avdelningen. Om så inte görs fylls den funktionen av distriktets/avdelningens ordinarie valberedning. Om en särskild valberedning utses ska så ske i god tid före sista tidpunkt för nominering. Valberedningens ledamöter ska genomgå av partiet anordnad utbildning för uppdraget eller visa att de förvärvat motsvarande kunskaper på annat sätt.

Det bör i möjligaste mån undvikas att personer som själva avser att kandidera ingår i valberedningen för den aktuella valsedelns. Om en person som ingår i valberedningen ändå kandiderar till en viss valsedel bör hen inte delta i beredningen av den valsedelns. Detta kan i sig vara en anledning att utse en sådan särskild valberedning som nämns i föregående stycke. Ett exempel på när undantag är motiverade är i de avdelningar som har så få medlemmar att det är mycket svårt att upprätthålla denna princip.

Valberedningen ansvarar för att valet utlyses. Valberedningen ska ta emot nomineringar och kandidaturer och får också på egen hand uppsöka personer med uppmaning om att kandidera. Sådan uppsökande verksamhet ska bedrivas för att uppnå de övergripande mål som slås fast i dessa regler.

Valberedningen ska använda sig av den information som finns tillgänglig om kandidaterna i form av exempelvis presentationer, meritförteckningar, provvalsresultat och befintlig kunskap hos valberedningens medlemmar. Resultatet av ett eventuellt provval får inte ges någon formell särställning gentemot andra underlag.

Valberedningen ska eftersträva att intervjua så stor andel av kandidaterna som möjligt, med särskilt fokus på kandidater till de övre platserna på en valsedel. Innan någon föreslås till så kallad valbar plats på en riksdagsvalsedel eller till förstaplatsen på en kommun- eller landstingsvalsedel, bör valberedningen ta referenser och intervjua kandidaten och referenserna. Samt annars när det bedöms relevant.

Valberedningen ska i utformandet av sitt förslag beakta de övergripande mål och principer som slås fast i dessa regler. Inom ramen för de målen och principerna, och med beaktande av valberedningens rätt och skyldighet att i enskilda fall självständigt väga olika faktorer mot varandra, får tilläggsregler ange närmare direktiv för valberedningens arbete.

§ 6 Röstning och rösträkning

Vid provval och beslutande medlemsomröstning får omröstning ske på distans antingen via brev eller via ett internetbaserat omröstningssystem. Andra omröstningar rörande själva kandidatlistorna ska ske på ett fysiskt möte med det högsta beslutande organet i distriktet/avdelningen. Andra beslut som rör nomineringsprocessen, såsom fastställande av tilläggsregler, får fattas på valfritt sätt av de ovan uppräknade.

Omröstningar i personfrågor ska vara slutna om det finns mer än ett beslutsförslag.

Om omröstning sker via Internet antas rösträkning genomföras automatiskt. Om omröstning sker på fysiskt möte ska ett lämpligt antal rösträknare väljas. Den eller de som administrerar en Internet-omröstning samt de som är rösträknare vid manuell rösträkning får inte själva vara kandidater i det val de ska räkna rösterna i, och inte heller på annat sätt vara jäviga, såvida det inte gäller en avdelning med så få medlemmar att detta är mycket svårt att upprätthålla.

Distriktets/avdelningens revisorer ska beredas möjlighet att granska såväl manuell som automatisk rösträkning.

§ 7 Kvotering

Valsedlar bör kvoterar med avseende på kön. Kvotering kan vara antingen rak (ena juridiska könet på udda numrerade platser på valsedeln, andra juridiska könet på jämnt numrerade platser) eller parvis (varje par av en udda numrerad plats och därpå följande jämnt numrerad plats på valsedeln ska innehålla en person av vardera juridiskt kön, i någon ordning). Om det finns fler kandidater av ett kön hanteras detta antingen genom att ordinarie kvotering tillämpas så långt ner på valsedeln som det är möjligt, eller genom att ordinarie kvotering tillämpas på s.k. valbara platser, varefter könen varvas proportionerligt. Vilken kvoteringsmodell som används ska anges i tilläggsregler. Om så inte görs används parvis kvotering, så långt ner på valsedeln som det är möjligt. Det får anges i tilläggsregler att kvotering inte ska tillämpas i de fall där det får till följd att en man flyttas uppåt på valsedeln. En sådan bestämmelse får avse antingen hela valsedeln eller endast ett visst antal platser högst upp på valsedeln. Eventuella avvikelser från användning av juridiskt kön vid kvotering (exempelvis att kandidater själva får välja sin könskvot utifrån könsidentitet) ska anges i tilläggsregler.

Valsedlar får också, om det finns skäl därtill, kvoterar med avseende på något annat än kön. Sådana bestämmelser ska i så fall införas i tilläggsreglerna och godkännas av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval).

§ 8 Kandidatförsäkran

Alla kandidater måste underteckna en kandidatförsäkran för varje nivå (riksdag, landsting, kommun) som de kandiderar till, (ej att förväxla med den kandidatförklaring som inlämnas till

valmyndigheten). Den som inte gör det inom fastställd tid stryks från valsedelns i fråga. Kandidatförsäkran för riksdagsval samt mallkandidatförsäkran för landstings- och kommunval fastställs av partistyrelsen. Kandidatförsäkran för landstingsval fastställs av partidistriktet. Kandidatförsäkran för kommunval fastställs av lokalavdelningarna.

Om så kallad partiskatt tillämpas ska denna regleras i kandidatförsäkran på respektive nivå.

§ 9 Extra val och omval

I händelse av extra val eller omval ska samma kandidatlistor användas som vid föregående ordinarie val. Ändringar får dock göras enligt följande:

- Kandidater som inte längre är valbara eller inte längre vill kandidera ska strykas
- Kandidater som sedan den ursprungliga valsedelns fastställde har visat sig uppenbart olämpliga får strykas
- Kandidater som i föregående val blev personvalda får flyttas uppåt på listan i enlighet med personvalsresultatet
- Om en kandidat på så kallad valbar plats stryks enligt ovan får, efter beredning, särskild omröstning hållas för att ersätta denna
- Om ändringar har gjorts enligt någon av föregående punkter får justeringar göras för att valsedelns ska uppfylla tidigare beslutade kvoteringsregler

Om strykningar enligt ovan leder till en valsedel som utifrån antal kandidater, mångfaldsperspektiv eller på annat sätt är olämplig att använda får, efter godkännande av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval) samt efter beredning, särskild omröstning hållas för att lägga till nya kandidater. I övrigt beslutar distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval) vilka regler som ska gälla i samband med extra val eller omval.

Alternativa processer

Fyra olika processer får användas för att fastställa valsedlar: antingen fastställs valsedelns genom omröstning på ett möte eller genom en beslutande medlemsomröstning, och antingen hålls ett provval eller så görs inte det. Processerna beskrivs närmare nedan. Därefter följer en beskrivning av olika sätt (gemensamma för samtliga fyra processer) på vilka listans totala omfattning kan fastställas samt vilka valsystem som får tillämpas. Mindre lokalavdelningar rekommenderas att använda process 1.

Process 1: Omröstning på möte utan föregående provval

1. Partidistriktets/lokalavdelningens högsta beslutande organ ska hålla ett särskilt möte för fastställande av valsedlar, nedan kallad valkonferens, inom de tidsgränser som anges i § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”. Distriktets/avdelningens ordinarie årsstämma/årsmöte får utgöra valkonferens, förutsatt att den hålls inom angivna tidsgränser. Kallelse ska ske på samma sätt och i minst lika god tid som gäller för ordinarie årsstämma/årsmöte.
2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, valberedning, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför valkonferensen i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.

3. En och samma valkonferens får behandla valsedlar till mer än ett allmänt val, exempelvis både landstings- och riksdagsval.
4. På valkonferensen ska valberedningen föredra sitt förslag. Det får anges i tilläggsregler att muntlig presentation av kandidater, pläderingar för kandidater och/eller debatt om valberedningens förslag ska få äga rum. Därefter påbörjas omröstningen.
5. Det får anges i tilläggsreglerna att omröstning ska genomföras plats för plats för en eller flera av de översta platserna på en valsedel. I så fall ska omröstning hållas om en plats i taget, rösterna räknas och resultatet presenteras innan omröstningen påbörjas för nästa plats.
6. När inga fler omröstningar plats för plats ska genomföras hålls en gemensam omröstning för resterande platser på valsedeln. Där så är lämpligt med hänsyn tagen till avdelningens storlek och andra relevanta omständigheter får det förenklade förfarande som beskrivs högst upp i avsnittet "Alternativa valsystem" användas. I sådana fall genomförs inte steg 7-8 nedan.
7. Efter att resultatet av omröstningen i punkt 6 räknats samman och presenterats görs justeringar utifrån eventuella regler om:
  - a. Kvotering
  - b. Nedflyttning från s.k. valbar plats i enlighet med § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet "Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar"
  - c. Valkretsanpassning i enlighet med § 3 första stycket femte meningen i avsnittet "Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar"
  - d. Nedflyttning eller strykning i enlighet med § 3 andra stycket i avsnittet "Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar"
8. Efter att justeringar genomförts i enlighet med punkt 6 ska mötet fastställa valsedeln.
9. Efter att valsedeln fastställts på detta vis, men innan den anmälts till berörd myndighet, får ändringar göras av, och endast av, följande skäl:
  - a. En kandidat som meddelar att hen inte önskar kvarstå på valsedeln ska strykas
  - b. En kandidat som inte inom föreskriven tid inlämnar kandidatförsäkran ska strykas
  - c. En kandidat som meddelar att hen, på grund av senare fattat beslut på annan organisationsnivå (distrikt/avdelning), inte längre får kvarstå på s.k. valbar plats på grund av sådana regler som avses i § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet "Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar" ska flyttas ned eller, om kandidaten begär det, strykas
  - d. Om minst en strykning enligt punkterna a-c ovan genomförts ska eventuella kvoteringsregler tillämpas på nytt
  - e. Sent tillägg av kandidater får göras i enlighet med § 4 fjärde stycket i avsnittet "Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar"

Alla eventuella förändringar enligt ovan ska bekräftas genom ett beslut av distriktets/avdelningens styrelse om slutgiltigt fastställande av valsedeln.

Process 2: Beslutande medlemsomröstning utan föregående provval

1. En allmän medlemsomröstning bland partidistriktets/lokalavdelningens medlemmar ska hållas för fastställande av valsedlar inom de tidsgränser som anges i § 4 i avsnittet

”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”. Information om medlemsomröstningen ska utsändas till samtliga medlemmar på samma sätt och i minst lika god tid som kallelse till ordinarie årsstämma/årsmöte.

2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, valberedning, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför medlemsomröstningen i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
3. Om samma distrikt/avdelning ska hålla medlemsomröstning om valsedlar till mer än ett allmänt val (exempelvis både landstings- och riksdagsval) så får dessa genomföras samtidigt, förutsatt att det medges av tidigare nämnda tidsgränser.
4. Det får anges i tillägsreglerna att en särskild omröstning om den första platsen på en valsedel ska hållas före den ordinarie medlemsomröstningen. I så fall ska denna omröstning hållas, rösterna räknas och resultatet presenteras innan den ordinarie omröstningen påbörjas.
5. Efter att resultatet av medlemsomröstningen räknats samman och presenterats görs justeringar utifrån eventuella regler om:
  - a. Kvotering
  - b. Nedflyttning från s.k. valbar plats i enlighet med § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - c. Valkretsanpassning i enlighet med § 3 första stycket femte meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - d. Nedflyttning eller strykning i enlighet med § 3 andra stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
6. Efter att justeringar genomförts i enlighet med punkt 6 ska ett möte med distriktets/avdelningens högsta beslutande organ fastställa valsedeln.
7. Efter att valsedeln fastställts på detta vis, men innan den anmälts till berörd myndighet, får ändringar göras av, och endast av, följande skäl:
  - a. En kandidat som meddelar att hen inte önskar kvarstå på valsedeln ska strykas
  - b. En kandidat som inte inom föreskriven tid inlämnar kandidatförsäkran ska strykas
  - c. En kandidat som meddelar att hen, på grund av senare fattat beslut på annan organisationsnivå (distrikt/avdelning), inte längre får kvarstå på s.k. valbar plats på grund av sådana regler som avses i § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar” ska flyttas ned eller, om kandidaten begär det, strykas
  - d. Om minst en strykning enligt punkterna a-c ovan genomförts ska eventuella kvoteringsregler tillämpas på nytt
  - e. Sent tillägg av kandidater får göras i enlighet med § 4 fjärde stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”

Alla eventuella förändringar enligt ovan ska bekräftas genom ett beslut av distriktets/avdelningens styrelse om slutgiltigt fastställande av valsedeln.

Process 3: Omröstning på möte med föregående provval

1. Ett provval i form av en icke beslutande medlemsomröstning bland partidistriktets/lokalavdelningens medlemmar ska hållas inom de tidsgränser som anges

i § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”. Information om provvalet ska utsändas till samtliga medlemmar på samma sätt och i minst lika god tid som kallelse till ordinarie årsstämma/årsmöte.

2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför provvalet i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
3. Om samma distrikt/avdelning ska hålla provval om valsedlar till mer än ett allmänt val (exempelvis både landstings- och riksdagsval) så får dessa genomföras samtidigt, förutsatt att det medges av tidigare nämnda tidsgränser.
4. Ett provval får genomföras antingen som en enda omröstning per val, eller som en ordinarie omröstning samt en särskild omröstning om den första platsen på valsedeln. En eventuell särskild omröstning om förstaplatsen ska genomföras samtidigt som den ordinarie omröstningen.
5. Efter att ha räknats samman ska resultatet av provvalet presenteras i enlighet med § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
6. Beslutsprocessen fortsätter därefter på samma sätt som i process 1 *Omröstning på möte utan föregående provval*, förutom att ytterligare insamling av nomineringar/kandidaturer inte behöver genomföras.

Process 4: Beslutande medlemsomröstning med föregående provval

1. Ett provval genomförs på det sätt som beskrivs i punkt 1-5 i process 3 *Omröstning på möte med föregående provval*.
2. Beslutsprocessen fortsätter därefter på samma sätt som i process 2 *Beslutande medlemsomröstning utan föregående provval*, förutom att ytterligare insamling av nomineringar/kandidaturer inte behöver genomföras.

Begränsning av valsedelns omfattning

Om inget annat anges i tilläggsregler ska samtliga kandidater som fått minst tre röster i mötes- eller medlemsomröstning om en valsedel faktiskt föras upp på valsedeln. Tilläggsregler får ange att valsedelns omfattning ska begränsas på något av följande sätt:

- Det totala antalet namn på valsedeln får slås fast antingen i tilläggsreglerna eller genom beslut på valkonferensen (processerna med omröstning på möte) eller det möte som fastställer valsedeln (processerna med medlemsomröstning).
- Krav får ställas på att kandidater ska ha fått minst en viss andel röster i mötes- eller medlemsomröstningen om valsedeln för att inkluderas. Denna andel ska anges i tilläggsreglerna.

Alternativa valsystem

Om någon av processerna med omröstning på möte tillämpas så får valberedningens förslag till valsedel fastställas direkt genom enhälligt beslut. Om minst en röstberättigad begär det ska dock omröstning om valsedeln hållas enligt vad som följer härunder. Om inte det första förenklade förfarandet nedan används får två olika valsystem, beskrivna därefter, användas vid omröstningar om kandidatlistors utformning, inklusive provval – ett generellt och ett för specifika ändamål.

o. Röstning enbart om enstaka platser

Om olika meningar endast finns om en eller ett fåtal platser på valsedeln, medan enighet råder om övriga, får omröstningen begränsas till att gälla dessa platser, och valberedningens förslag i övrigt fastställas direkt. Om denna begränsade oenighet kan uttryckas som att det finns ett eller ett fåtal yrkanden på ändringar i valberedningens förslag så får omröstningen genomföras genom att dessa ändringsyrkanden ställs bifall mot avslag. Detta förenklade förfarande kan vara särskilt lämpligt i mindre lokalavdelningar.

1. Alternativröstning (Instant Runoff Voting, IRV)

Detta system bygger på att de röstande rangordnar kandidater (alla eller några). Systemet har egenskapen att om en majoritet av de röstande vill se en viss kandidat som vinnare så kommer denne att vinna. Om ingen kandidat samlar egen majoritet kommer systemet att gynna kandidater som har starkt stöd hos många, även om det finns många (men färre) andra som aktivt ogillar dem. Det är mycket svårt att medvetet manipulera systemet genom taktikröstning, och vem en väljare sätter som andrahandsval riskerar aldrig att påverka förstahandsvalets chanser att vinna. Rösträkningen är enkel och om en ensam vinnare ska utses går det relativt snabbt, även för hand. Om en fullständig rangordning ska göras tar det dock lång tid att göra för hand om antalet kandidater är stort.

2. Skiljevalsmetoden (ett kryss)

Med detta system rangordnar de röstande inte kandidaterna, utan sätter istället ett kryss vid sin favoritkandidat. Om ingen kandidat får egen majoritet hålls en andra valomgång mellan de två som fått flest röster. Om ingen kandidat samlar egen majoritet kommer systemet, likt IRV, att gynna kandidater som är mångas förstahandsval, även om det finns många andra som aktivt ogillar dem. Systemet uppmuntrar i vissa situationer starkt till en typ av taktikröstning. Rösträkningen är enkel och går snabbt att göra, även för hand.

System 1 – alternativröstning – får användas såväl för att rangordna kandidater som för att utse en ensam vinnare, exempelvis vid en särskild omröstning om förstanamnet på en valsedel.

System 2 – skiljevalsmetoden – får endast användas för att utse en ensam vinnare och då endast på fysiska möten. Skiljevalsmetoden är sårbart för taktikröstning. Det gör att den endast bör användas om antalet kandidater och/eller röstande är så litet att system 1 framstår som orimligt komplicerat att använda.

System 2 kan alltså endast ~~kan~~ användas för att utse en ensam vinnare, inte för att rangordna samtliga kandidater.

Det ska anges i tilläggsregler vilket valsystem som ska användas i vilken omröstning. I tillägg till dessa regler får anges att det vid (icke beslutande) provval får användas annat valsystem än ovan angivna.

Fördjupning alternativa valsystem, hur röster räknas

System 1: Alternativröstning (IRV)

1. Varje röstande rangordnar kandidaterna på sin valsedel. Minst tio kandidater (eller samtliga, om antalet är mindre än tio) ska rangordnas. Tilläggsreglerna får ange ett högre minsta antal än tio, eller att samtliga kandidater ska rangordnas.
2. Vid rösträkningen räknas antalet förstahandsröster för respektive kandidat. Om någon kandidat har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas.
3. Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna stryks den kandidat som fått minst antal förstahandsröster från samtliga valsedlar. Om två eller flera kandidater delar på sistaplatsen räknas antalet andrahandsröster för dessa och den med det minsta antalet sådana stryks. Är det fortfarande oavgjort upprepas förfarandet för tredjehandsröster, och så vidare. Om det inte på detta sätt går att särskilja kandidaterna avgör lotten vilken som ska strykas. På de valsedlar där den strukna kandidaten hade fått förstahandsrösten anses nu nästa kandidat i rangordningen stå först.
4. Förstahandsrösterna räknas igen. Om någon kandidat nu har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas. Annars upprepas steg 3-4 tills så sker.
5. Om det, när endast två kandidater återstår, är oavgjort mellan kandidaterna hålls skiljeval mellan dessa, om det är fråga om en omröstning på ett fysiskt möte i vilken en ensam vinnare ska utses. Annars avgör lotten.
6. Steg 2-5 anger hur en ensam vinnare utses. Om alternativröstning används för att rangordna samtliga kandidater anses den på det viset utsedda vinnaren stå högst i rangordningen. Därefter stryks vinnarens namn från samtliga valsedlar och steg 2-5 upprepas tills en ny vinnare utsetts. Denna anses stå på andra plats i rangordningen. Detta upprepas sedan tills alla kandidater rangordnats.

System 2: Skiljevalsmetoden (ett kryss)

1. Varje röstande sätter på sin valsedel ett kryss framför den kandidat som denne föredrar. Endast ett kryss får sättas.
2. Vid rösträkningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Om någon kandidat har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas.
3. Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna hålls en andra valomgång mellan de två kandidater som fick flest röster i den första omgången.
4. Röstningen i den andra omgången går till på samma sätt som i den första.
5. Vid rösträkningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Den kandidat som har fått flest kryss har vunnit. Vid oavgjort avgör lotten.

10B02. Proposition Medlemsavgift

Bakgrund

För fyra år sedan beslutade kongressen för första gången sedan enhetlig medlemsavgift infördes att höja avgiften. Avgiften fastställdes till 240 kr/år (20 kr/månad), med möjlighet för studerande, arbetslösa och pensionärer att begära att endast behöva betala halv avgift, det vill säga 120 kr/år (10 kr/månad). Förstaårsavgiften fastställdes till 100 kr, och reglerna om avgiftsfritt medlemskap i Miljöpartiet de gröna för medlemmar i Grön Ungdom och Gröna Studenter lämnades oförändrade. Samma nivåer fastställdes 2018. Till kongressen 2019 föreslår Partistyrelsen samma nivåer men med en möjlighet till differentierad medlemsavgift. Den lägre avgiften föreslås blir 120 kr, ordinarie avgiften 240 kr och en högre avgift på 480 kr införs. Som medlem väljer du själv vilken nivå du betalar som medlemsavgift. Medlemmar som tidigare ansökt om halverad medlemsavgift behöver inte göra detta utan kan själva välja att betala den lägre avgiften. Den lägre avgiften är i första hand avsedd för dem som tidigare var berättigad till halv avgift det vill säga studerande, arbetslösa och pensionärer. Det finns möjlighet för de som vill och har möjlighet att betala en högre summa än 480 kr, då räknas allt överskjutande som en gåva. Partistyrelsen föreslår även att förstaårsavgiften på 100 kr tas bort. Om du blir medlem 1 oktober så gäller ditt medlemskap även för kommande år.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta

- **1. att införa en differentierad medlemsavgift för Miljöpartiet de gröna där den lägre avgiften är 120 kr, ordinarie avgift är 240 kr och den högre avgiften är 480 kr**
- **2. att medlemmar ges möjlighet att bestämma vilken av de fastslagna avgiftsnivåerna hen vill betala**
- **3. att Miljöpartiet för år 2020 inte tar ut någon avgift för medlemmar i Grön Ungdom fram till det år de fyller 27.**
- **4. att partiet för år 2020 inte tar ut någon avgift för medlemmar i Gröna Studenter.**

10B03. Kräv stöd från fler medlemmar för att ta upp motion

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: Gröna studenter, MP Kalmar, MP Dalarna, MP Ludvika, Martin Arvidsson, Anders Frants, Angelica Foksröd, Elias Ytterbrink, Emma Nilsson, John Ottosson, Christian Karlsson, Jon Karlfeldt, Kenth Carlson, Lisa Hellsing, Magnus Runsten, Marie-Helena Fjällås, Martin Sahlin, Patrik Blom, Rickard Barkerud, Sam Spjuth, Sixten Thames, Thomas Dahlberg

I denna motion föreslår vi att öka antalet medlemmar som krävs för att ge stöd till en motion till tio medlemmar. Syftet är att öka kvalitén på motioner som kongressen måste behandla. Idag behöver man stöd från fem medlemmar för att kongressen ska ta upp en motion, men man kan också få stöd från t.ex. en lokalavdelning, ett distrikt eller ett nätverk. Det är bra om motionen diskuteras och bearbetas brett inom partiet innan de skickas in. T ex genom att man söker stöd i

sin avdelning eller distrikt. Därför är det en mycket bra ordningen att motioner kan få stöd på det viset.

Inför kongressen 2017 då det senast var fri motionsrätt användes sociala medier flitigt för att söka stöd från medlemmar. Det är bra när det bidrar till att diskutera förslag. Samtidigt gör det att gränsen fem medlemmar är väldigt låg. Inför denna kongress är även alla inlämnade motioner listade så det är enkelt att få stöd för sin motion från flera medlemmar. Detta och användandet av sociala medier ändra förutsättningarna och motiverar denna ändring.

Vi yrkar

- **1. att MPs kongressarbetsordning ändras så att motioner som bara stöds av medlemmar behöver stöd från tio medlemmar för att behandlas av kongressen.**

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Detta år skriver partistyrelsen svar på drygt 300 motioner. Varje kongress med fri motionsrätt behandlas väldigt många motioner som också avslås med väldigt bred majoritet. Partistyrelsen tycker att det vore bra om kongressen behandlade färre motioner, och ägnade mer tid åt de motioner som har en chans att bifallas. Sorterar man bort motioner med lågt stöd tidigare i motionsprocessen så att färre kommer till kongressens plenum finns också bättre möjligheter att ha mycket mer djupgående diskussioner och debatter om förslagen än vad som hinns med i dagsläget.

Samtidigt finns också en balansgång, ribban bör inte vara för hög för medlemmar att lyfta nya förslag till kongressen. Partistyrelsen tycker inte att ett krav på exempelvis stöd från minst ett distrikt vore bra för interndemokratin, utan värnar varje medlems möjlighet att skriva ett nytt politiskt förslag som kan bifallas och drivas igenom av våra ledamöter i riksdagen. Partistyrelsen tror att ett motionsstöd om minst 10 medlemmar eller en avdelning är en rimlig nivå för att motionen ska behandlas av kongressen.

10Bo4. Ta fram alternativ tidpunkt för våra kongresser

Inlämnad av: Henrik Waldenström

Stöds av: Cecilia Obermüller, Jan Ryden, Lisa Hellsing, Livija Ginters, Maria Gardfjell, Mats Berglund, Oskar Forsberg, Richard Holmqvist

Maj månad. Finns det någon mer hektisk tid på året? Terminsavslutningar och uppvisningar trängs i kalendern med dop och bröllop. Att hinna njuta en stund av det magiska ögonblicket mellan hägg och syren kan bli en svår utmaning att flika in mellan alla event, och för odlaren är det en hektisk period då det växer så det knakar. Är man aktiv miljöpartist är inget av ovanstående att tänka på pga den årliga kongressen som ligger som en ytterligare jättepropp i kalenderpusslet.

Men det finns ett ytterligare argument till att det är dags att pröva om det finns en annan lämpligare tidpunkt att lägga vår årliga kongress på. Det är betydligt viktigare, och har att göra med hur vi huserar med vår energi som en teambuilding av den här karaktären skapar, och hur vi har möjlighet att göra uppföljningar från den. Det handlar om den olyckliga tajmingen alldeles före ett långt sommaruppehåll.

En kongress är en vitamininjektion. Den som deltar blir glad, får energitillskott och inspireras till nya tankar och ideer. Dessa tar man med sig hem, tillsammans med en nystartskänsla. Man får ambitioner, "det här ska vi också göra i vår hemkommun", "den här personen ska jag ringa, den hade så bra idéer om min fråga" osv.

Vad händer efter hemkomst? Full stress tillbaka i en vardag där politikeråret snabbt ska hinna avslutas inför semestrarna och sommaruppehållen i kommuner, landsting och riksdag. Inte en reflexion får rum, inte ett samtal hinner ringas, inte en minnesanteckning hinner följas upp.

All inspiration, ambition och fiffiga idéer trycks bort till förmån för avslutningshets följt av sommardvala.

När höstterminen börjar är är malpåsen med alla tankarna och idéerna från kongressen lika avlägsna som om de aldrig hade funnits. Man får uppfinna hjulet på nytt. Ambitionerna, allt vi skulle göra, fick aldrig sin uppföljning. I den mänskliga hjärnan kan vi inte hålla kvar dessa tankar och uppleva bibehållen aktualitet och relevans i flera månader.

Det är inte en naturlag att Miljöpartiets kongresser till varje pris MÅSTE ligga i maj. Det är självklart att det finns andra sätt att organisera kalenderåret.

För att möjliggöra att nätverkande och utbyte av politiska förslag, tankar och idéer är realistiskt möjliga att följa upp hemmavid efter en kongress, utan att hamna rakt i sommaruppehållsfällan, behöver kongressen ligga vid någon annan tidpunkt på året. Februari och mars är t ex månader som många föreningar finner lämpliga för årsmöten. Oktober är en annan månad som har sina fördelar.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen får i uppdrag att ta fram ett alternativ till månaden maj som en möjlig tidpunkt på året som partiets kongresser kan äga rum. Detta alternativ kan sedan jämföras med månaden maj utifrån fördelar och nackdelar och utgöra ett underlag för ett beslut om att flytta kongressen till en annan månad.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen förordar avslag med hänvisning till förslag till beslut på motionen om kongress vartannat år, som också skulle innebära en förflyttning av kongressen.

10B05. Kongress vartannat år

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: MP Botkyrka, Andréa Bromhed, Ann-Louise Hansson, Christina Waldenström, Fredrik Leijerstam, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Jens Lindell, Johara Khattab, Margareta Fransson, Maria Kjellberg, Martin Hansson, Mia Sköld, Michael Williams, Mikael Vilbaste, Oskar Forsberg, Rickard Hansson, Thomas Dahlberg, Tina Wallenius

Frågan om hur ofta partiet ska hålla kongress brukar lyftas ungefär en gång per mandatperiod; senast skedde det 2015, och dessförinnan 2011. Kongressen har varje gång hittills stått fast vid att hålla kongress varje år, men vi anser att partiets nya ekonomiska verklighet efter valet 2018 ger skäl att lyfta frågan igen. Samtidigt menar vi att erfarenheterna dels av temakongresserna 2016 och 2018, dels av dialogkonferensen senvintern 2016 visat att flera av de farhågor som tidigare funnits kring att övergå till vartannatårskongresser i praktiken är obefogade.

När partistyrelsen 2015 föreslog att kongressen endast skulle samlas vartannat år presenterade de en beräkning som visade att partiets (riksorganisationens, distriktens och avdelningarnas) direkta externa kostnader för en kongress, i form av lokalhyra, mat, boende, resor och administration, översteg 4 miljoner kronor. Det jämfördes med riksorganisationens samlade årsbudget som då låg på knappt 30 miljoner kronor, och som med 2018 års valresultat kommer bli avsevärt lägre de kommande åren. Till detta kommer personalkostnader, som partistyrelsen uppskattade till ca en halv miljon kronor per kongress, och all den obetalda arbetstid som läggs ner av kongressombud, partistyrelse och avdelningar. Bara de externa kostnaderna och personalens arbetstid motsvarar ungefär åtta heltidstjänster. I ett läge där en betydande del av riksorganisationens personal behövt sägas upp och där många distrikt och avdelningar behövt göra drastiska nedskärningar i, och ibland helt avveckla, sina kanslier tycker vi att det kan ifrågasättas om den kostnaden verkligen är motiverad varje år.

Huvudargumentet mot vartannatårskongresser har tidigare varit det demokratiska värdet i att partiets högsta beslutande organ samlas varje år, och därmed har möjlighet att utkräva ansvar och påverka partiets och politikens riktning varje år. Partiet har dock redan övergått till att endast välja partistyrelse vartannat år, och det har inte rått fri motionsrätt varje år sedan 2012 (2013 behandlades endast partiprogrammet, 2014 endast valmanifestet och 2016 och 2018 genomfördes i enlighet med kongressens beslut 2015 temakongresser med begränsad motionsrätt). Dessa förändringar har, att döma av utvärderingar såväl som samtalet inom partiet i stort, tagits emot väl. Så vitt vi kan bedöma har inte interndemokratins urholkats på något betydande sätt av dem, utan tvärtom har de i allmänhet upplevts som förbättringar.

Dialogkonferensen som genomfördes med kort varsel i början av 2016 visade också prov på ett annat sätt att mötas kring rikspolitiska frågor, samtala, politikutveckla och påverka partiets riktning utan att det behöver ske inom ramarna för en traditionell kongress. Även den fick mycket positiva omdömen, och många efterfrågade möjligheten att genomföra fler dialogkonferenser i framtiden - något som av resursskäl i praktiken inte varit möjligt att

kombinera med att fortsätta att ha kongress varje år. Med kongress endast vartannat år skulle möjligheterna att ibland samlas under andra former öka. Under den gångna mandatperioden har också partiet blivit alltmer vant vid digitala påverkans- och beslutsprocesser, främst men inte enbart via VoteIT, vilket skapat ännu fler möjligheter att hålla den interna demokratin levande mellan kongresserna.

Slutligen kvarstår det faktum att dagens kongresser är mycket sammanpressade, och gång på gång har kongressutvärderingarna visat att deltagarna önskar mer tid för debatt, mer tid för att reflektera inför besluten - och inte minst mer tid för att umgås och prata med partikamrater från andra delar av landet. Om kongressen endast genomfördes vartannat år skulle en mindre del av de frigjorda resurserna kunna användas till att förlänga kongressen från tre till fyra dagar, och därmed skapa helt andra möjligheter till ett luftigare schema med mer tid för diskussion och debatt.

Sammantaget anser vi att alla dessa argument gör att fördelarna med att övergå till vartannatårskongresser överväger nackdelarna. För hantering av budget, ramplan, revisionsberättelse och dylikt föreslår vi samma lösning som partistyrelsen gjorde 2015, nämligen att förtroenderådet behandlar de ärendena de år det inte hålls ordinarie kongress. I likhet med vad partistyrelsen gjorde då föreslår vi också att såväl partistyrelsen som kongressen ges möjlighet att i enskilda fall hänskjuta frågor till förtroenderådet, samt att möjligheten att kalla till extra kongress utökas, så att såväl förtroenderådet som en majoritet av partidistriktet ges rätt att kräva att så sker. Det senare utgör en ventil som gör det enklare att hålla en extra kongress om partiet skulle bedöma att så behövs.

I likhet med partistyrelsen 2015 föreslår vi att kongressen ska hållas under udda årtal, då det största behovet av att samla det högsta beslutande organet finns året efter respektive året före ordinarie val. Till skillnad från partistyrelsen föreslår vi också att kongressen flyttar från senvåren till hösten. Därmed hamnar kongresserna ganska exakt ett år efter respektive före valen, framför allt eftersom det annars kan upplevas som alltför lång tid mellan en mandatperiods andra kongress och efterföljande val. Som följdändring föreslås motionsstopp flyttas från 15 januari till 30 april. Då hinner avdelningarna och distriktet behandla eventuellt stöd till motioner före sommarens mötesuppehåll.

Denna förändring skulle kunna träda i kraft på en gång, så att nästa kongress efter årets hålls hösten 2021. Det är dock möjligt att det finns skäl att skjuta på ikraftträdandet, så att även 2020 års kongress genomförs som planerat. På denna punkt överlåter vi åt partistyrelsen att föreslå vad den anser är lämpligast.

Vi yrkar

- **1. att §7.2 i stadgarna ändras så att “en gång per år” ersätts med “under udda årtal”**
- **2. att §7.2 i stadgarna ändras så att “under april, maj eller juni månad” ersätts med “under september, oktober eller november månad”**

- **3. att §7.5.2 i stadgarna ändras så att “15 januari” ersätts med “30 april”**
- **4. att §8.2 i stadgarna ges följande lydelse:**
- **”Partistyrelsen ska kalla till extra kongress om förtroenderådet så beslutar, eller om en majoritet av partidistriktet eller minst 10 procent av medlemmarna begär det hos partistyrelsen.”**
- **5. att §9.1 i stadgarna ges följande lydelse:**
”Revisionsnämnden består av fem ledamöter som väljs på två år. Sammankallande utses bland ledamöterna.”
- **6. att sista meningen i §10.1 i stadgarna ges följande lydelse:**
”Valberedningen väljs på två år.”
- **7. att första meningen i §11.7 i stadgarna ges följande lydelse:**
”Språkrören väljs av kongressen på två år, dock högst tio år i följd.”
- **8. att §12.1 i stadgarna ges följande lydelse:**
”Partisekreteraren väljs av kongressen på två år, dock högst tio år i följd.”
- **9. att §13.8 i stadgarna ges följande lydelse:**
”Partistyrelsen föreslår verksamhetsplan med årsbudget för beslut av kongressen eller, de år ordinarie kongress ej hålls, förtroenderådet, treårsbudget för riksorganisationen samt upprättar årsbokslut.”
- **10. att §15.2.3–4 införs i stadgarna med följande lydelse:**
15.2.3: ”att, de år ordinarie kongress ej hålls, behandla de frågor som anges i §7.7.3, §7.7.4, §7.7.7 och §7.7.8.”
15.2.4: ”att i övrigt fatta beslut i de frågor som hänskjuts till förtroenderådet av kongressen eller partistyrelsen.”

Partistyrelsens yttrande:

Bifall

Partistyrelsen ser flera fördelar med att ha kongress vartannat år. Varje kongress kostar sammanlagt ungefär 4,5 miljoner kr, och tar väldigt mycket tid både för partistyrelsen och medlemmar runtom i landet, som ska sätta sig in i alla handlingar. Att ha kongress vartannat år istället för varje skapar en vinst för distriktet och lokalavdelningarna som får både mer tid och pengar över till annan politisk verksamhet.

Det skulle också ge både partistyrelsen och lokalavdelningarna mer tid att faktiskt genomföra de beslut som kongressen tar, istället för att ägna mycket tid åt kongressförberedelser. Dessutom skulle det frigöra mycket personalresurser på riks, som skulle kunna stötta dialogkonferenser, storregionala träffar, gröna politiker dagar eller andra former av interna träffar och forum för politikutveckling. Med kongress vartannat år kan vi ha råd att stärka de andra större träffarna runt om i landet som involverar och engagerar fler medlemmar än kongressen gör, men till en mindre kostnad.

Det finns så klart också fördelar med årlig kongress, men med minskade intäkter och stort behov av politikutveckling, prioriteringar och gräsrotsengagemang, tycker vi att fördelarna

överväger nackdelarna med råge.

En flytt till hösten som föreslås i att-sats två skulle också ge mer utrymme för genomarbetade underlag och ge större möjlighet för julleddigt för hågade motionärer och välbehövlig utomhusvistelse soliga majdagar för engagerade medlemmar.

PS vill också klargöra att vår inriktning är att de kongresser som infaller närmast kommande riksdagsval, även framöver huvudsakligen kommer ägnas åt att processa och besluta om motsvarande valmanifestet.

I övrigt menar PS att motionen är väl genomtänkt i alla delar kring hur en sådan organisation skulle kunna se ut. Partistyrelsen föreslår därför kongressen att bifalla motionen om kongress vartannat år i sin helhet.

10Bo6. Förläng motions- och nomineringstid till sista februari

Inlämnad av: Roland von Malmborg

Stöds av: Britta Kahanpää, Per Chrisander, Ferdinand von Malmborg, Hans Sternlycke

Ge medlemmarnas kreativitet och kommun-avdelningarnas mötesschema en chans: förläng motions- & nomineringstid till sista februari.

I december är det svårt att lägga tungt föreningsarbete. Efter nyår sammanträder de flesta kommunavdelningarna först efter 15 januari, då rådande motionstid och nomineringstid gått ut. Bra motioner och nomineringar kräver två medlemsmöten, vilka kanske inträffar en gång i månaden.

Partistyrelse och riksvälberedning ges idag tre till fyra månader att behandla vad som inkommer 15 januari.

Teoretiskt skulle avdelningarna anses kunna skriva motioner i november, men det fungerar dåligt, psykologiskt. Ingen kommunavdelning har visat sig (hinna?) inlämna någon motion till 2019 års kongress. Då verkar något fungera fel.

Om medlemsmötena får forma motioner under årets första två månader, fördjupas demokratin, och det bidrar det till att stegra intresset för kommande kongress. Samtidigt kan aktuella ämnen hinna med.

Vi yrkar

- **1. att sista motionstid förlängs till sista februari, alternativt 15 februari. (Ingen kommunavdelningsmotion har hunnit inkomma i år till 15 januari)**
- **2. att till varje inlämnad motion får ytterligare underskrifter av medlemmar och avdelningar läggas till mars utgång.**
- **3. att sista nomineringstid till partistyrelse och språkrör förlängs till sista februari, alternativt 15 februari.**

- **4. att motioner och nomineringar ska kunna skickas till mp:s mail, enkelt, med medlemmens mailadress som avsändare. Inte kräva behörskandet av VoteIT-system, hemsidesformulär eller dylikt, vilket i år inte fungerar med exempelvis Internet Explorer.**
- **5. att om kongresskansliet tvivlar på att mejlen kommer från undertecknarna, ska kansliet kolla upp detta efteråt, utan att insändandet ogiltigförklaras.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag attsats 1-3, besvarad attsats 4-5

Varken riksvalberedningen eller partistyrelsen skulle hinna med processen för förslag till nya poster respektive svar på motioner om att-satserna skulle bifallas. Ett stopp innan jul är i så fall att överväga, ifall kongressen tycker det är en dålig tid på året att ha stopp för kandidaturer och motionsstöd. Men om kongressen bifaller motionen om kongress vartannat år flyttas kongressen till hösten, vilket skulle innebära möjligheter att bättre anpassa datumen för att lämna in motioner så de passar våra medlemmar bättre.

Gällande att lämna in motioner går det i dagsläget att mejla in sin motion ifall tekniken på VoteIT strular. Att det skulle funnits något tvivel någon gång om huruvida en inmejlad motion skulle komma från den påstådda motionären eller inte känner vi inte till.

10Bo7. Ändrade medlemsavgifter

Inlämnad av: Aron Knifström

Stöds av: MP Dalarna, MP Ludvika, Anders Frants, Angelica Foksröd, Gunilla Lysell, Gunnel Annebäck, John Ottosson, Kalle Persson, Christian Karlsson, Kenth Carlson, Lena Östholm Munkberg, Lisskulla Zayane, Magnus Gabrielson, Maj Ardesjö, Marcus Nordlund Oja, Mariam Salem, Micke Seid, Oskar Forsberg, Oscar Askling, Peter Östevik, Rickard Hansson, Richard Holmqvist, Roger Bydler, Thomas Dahlberg, Tina Wallenius

Ändrade medlemsavgifter 2020 för förenklad rekrytering

Går man in på Miljöpartiets hemsida för att bli medlem möts man av en gigantisk textmassa om olika alternativ för att bli medlem, olika instruktioner för olika fall. Detta kan jämföras med andra föreningars mycket fina sidor där det är både snyggare och enklare, t.ex.

Naturskyddsföreningen eller Klimatriksdagen. När vi värvar medlemmar är det mycket viktigt att det är enkelt och att sidan ger ett bra första intryck. Det är också bra om man känner igen sig av hur det brukar se ut i andra föreningar. Sidan finns inte heller på fler språk än svenska.

En av bakgrunden till varför det är så rörigt är att det är så många olika avgifter och alternativ, därför vore det enklare om det förenklades och alla hade samma avgift. Det var det som inspirerade mig till att yrka på ändrade avgifter 2018 och att skriva denna motion. 2018 fick de avslag, men det berodde kanske på att yrkandena lades sent i VoteIT. Genom ta upp det som motion nu kan det få en bättre beredning i partiet.

Beslut om avgifter 2018 var följande:

1. att medlemsavgiften för MP för år 2019 ska vara 240 kronor vid hel avgift och 120 kronor vid halv avgift,
2. att medlemsavgiften för nyblivna medlemmar ska vara 100 kr för det första årets medlemskap,
3. att partiet för år 2019 inte tar ut någon avgift för medlemmar i Grön Ungdom som är yngre än 27 år,
4. att partiet för år 2019 inte tar ut någon avgift för medlemmar i Gröna Studenter.

Som ni kan se är det olika avgifter för nya medlemmar, halv avgift, och olika sidoorganisationer. Jag uppmärksammades även då om att sidoorganisationerna inte behandlas lika, t ex Gröna Seniorer. Vid rekrytering av ungdomar som får gratis medlemskap märker vi också att vi får in ungdomar som egentligen inte vill vara medlemmar, kanske lockade man med något i samband med värvningen som gjorde att de vart medlemmar. Studenter får också gratis medlemskap. Då är det bättre om man gör det tydligt med vad det kostar att vara medlem genom att göra det mera lika för alla.

Vi yrkar

- **1. att medlemsavgiften för MP för år 2020 ska vara 240 kronor vid hel avgift och 120 kronor vid halv avgift. Nya medlemmar, studerande, arbetslösa, pensionärer och ungdomar som är yngre än 27 år kan välja att betala halv avgift. Inga andra avgifter ska gälla för medlemskap.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen har lagt en proposition till kongressen om införande av differentierad medlemsavgift. Propositionens innehåller liknande förslag med de i motionen.

10Bo8. Tydligare regler för lokala eftervalsprocesser

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: MP Värnersborg, Anders Bältsjö, Gabriella Rehbinder, Lisa Hellsing, Mariam Salem, Take Aanstoot, Thomas Drost

Under förra mandatperioden fastställde kongressen gemensamma regler för nomineringsprocesser, som minskade risken för lokala konflikter kring hur kandidatlistor ska fastställas. Kongressen antog också bindande normalstadgar för alla distrikt och avdelningar, även där delvis i konfliktförebyggande syfte. Inget av dessa styrdokument behandlar dock frågan om hur de beslut som följer efter ett allmänt val ska fattas. Det gäller dels hur valen till kommunala/regionala förtroendeuppdrag ska ske, dels hur beslut ska fattas om förhandlingsmandat samt koalitioner, valtekniska samarbeten och andra överenskommelser med andra partier inför en ny mandatperiod i kommunen/regionen.

Detta förbiseende bidrog till att det på ett antal håll runtom i landet mycket riktigt uppstod interna konflikter kring dessa frågor. Vem skulle välja kommunalråd - styrelsen,

fullmäktigegruppen eller medlemsmötet? Fick fullmäktigegruppen välja sin egen gruppleddare eller var det distriktsstämman uppgift? Hade förhandlingsgruppen rätt att besluta om en ny styrande koalition, eller behövde den fråga medlemsmötet först? Problemet var i de allra flesta fall helt enkelt att det inte fanns några tydliga bestämmelser om vad som gällde, eftersom normalstadgarna inte sade något om saken, och man inte hade antagit egna tillägg.

Vi föreslår i denna motion ett par tillägg till normalstadgarna, på såväl distrikts- som avdelningsnivå, som slår fast standardregler för dessa olika eftervalsprocesser. I vårt förslag kan alla dessa regler ändras genom lokala/regionala stadgetillägg - poängen är att undvika att det inte finns några regler alls. Grundprincipen i vårt förslag är att denna typ av beslut ska fattas av det högsta beslutande organet (medlemsmötet/distriktsstämman), om inte detta delegerat beslutsrätten till någon annan, vilket vi uppfattar är den princip som gäller i större delen av partiorganisationen idag. Vi föreslår några begränsade möjligheter till undantag, samt tydliggör just möjligheten att delegera, antingen i stadgetillägg eller genom särskilda beslut.

Vi yrkar

- **1. att normalstadgarna för partidistrikt respektive lokalavdelningar ändras på så vis att det i § 10 "Fullmäktige-grupp", under avsnittet "Uppgift" införs ett nytt stycke efter uppräknningen av uppgifter, med följande lydelse:
"Till sådana frågor av stor principiell betydelse som distriktsstämman/medlemsmötet ska besluta om hör bildande och avslutande av koalitions-samarbeten med andra partier, inklusive godkännande av samarbetsavtal, politisk ramöverenskommelse eller motsvarande. Distriktsstämman/Medlemsmötet kan istället besluta om mandat till distriktsstyrelsen/styrelsen och/eller fullmäktige-gruppen som anger de ramar inom vilka dessa kan fatta sådana beslut i distriktsstämman/medlemsmötets ställe, eller genom tillägg till dessa stadgar ange en annan ordning för fattande av sådana beslut."**
- **2. att normalstadgarna för partidistrikt respektive lokalavdelningar ändras på så vis att det i § 11 "Allmänt om förtroendevalda" införs ett nytt stycke efter första stycket, med följande lydelse:
"Vem partiet ska välja eller nominera till kommunala/regionala förtroendeuppdrag beslutas av distriktsstämman/medlemsmötet. För följduppdrag, dit endast den som redan är vald till ett visst annat uppdrag är valbar, fattas beslut istället av fullmäktige-gruppen. I brådskande fall, där beslut inte kan anstå utan negativa konsekvenser för partiet, får distriktsstyrelsen/styrelsen besluta i distriktsstämman/medlemsmötets ställe. Vad som sägs i detta stycke gäller inte om annat anges i tillägg till dessa stadgar, eller om distriktsstämman/medlemsmötet i ett enskilt fall beslutar om en annan ordning."**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag på bägge uppsatserna till förmån för nya uppsatser från partistyrelsen.

Nya attsats från partistyrelsen:

- **1. att normalstadgarna för partidistrikt respektive lokalavdelningar i samband med nästa stadgerevidering ändras på så vis att det i § 10 “Fullmäktige-grupp”, under avsnittet “Uppgift” införs ett nytt stycke efter uppräknningen av uppgifter, med följande lydelse:
“Till sådana frågor av stor principiell betydelse som distriktsstämman/medlemsmötet ska besluta om hör bildande och avslutande av koalitionsarbeten med andra partier, inklusive godkännande av samarbetsavtal, politisk ramöverenskommelse eller motsvarande. Distriktsstämman/Medlemsmötet kan istället besluta om mandat till distriktsstyrelsen/styrelsen och/eller fullmäktige-gruppen som anger de ramar inom vilka dessa kan fatta sådana beslut i distriktsstämmans/medlemsmötets ställe, eller genom tillägg till dessa stadgar ange en annan ordning för fattande av sådana beslut.”**

Nya attsats från partistyrelsen:

- **2. att normalstadgarna för partidistrikt respektive lokalavdelningar i samband med nästa stadgerevidering ändras på så vis att det i § 11 “Allmänt om förtroendevalda” införs ett nytt stycke efter första stycket, med följande lydelse:
“Vem partiet ska välja eller nominera till kommunala/regionala förtroendeuppdrag beslutas av distriktsstämman/medlemsmötet. För följduppdrag, dit endast den som redan är vald till ett visst annat uppdrag är valbar, fattas beslut istället av fullmäktige-gruppen. I brådskande fall, där beslut inte kan anstå utan negativa konsekvenser för partiet, får distriktsstyrelsen/styrelsen besluta i distriktsstämmans/medlemsmötets ställe. Vad som sägs i detta stycke gäller inte om annat anges i tillägg till dessa stadgar, eller om distriktsstämman/medlemsmötet i ett enskilt fall beslutar om en annan ordning.”**

Det är viktigt att ha regler som är tydliga i våra stadgar. I dessa förslag föreslås ökad tydlighet i eftervalsprocesserna, vilket vi ser som lämpligt att ha med. Vi anser dock att det är lika viktigt att forma möjliga varianter utifrån olika avdelningars önskemål och behov. Vilket partistyrelsen tolkar att sådan möjlighet ges även här. I år vill PS bara göra de ändringar i stadgarna vi ser som särskilt viktiga att ändra nu, för att sedan ta ett samlat grepp med stadgerevidering till nästa kongress. Därför är den enda skillnaden i vårt förslag, jämfört med motionärernas, när det ska införas.

10B09. Stadgaändring gällande politiskt tillsatt tjänsteman

Inlämnad av: Måns Berger

Stöds av: MP Malmö, Janne Grönholm, Märta Stenevi, Mats Dellrud, Michael Williams, Johanna Öfverbeck, Thomas Rödin

Normalstadgarna för partidistrikt och lokalavdelningar fastslår i respektive §11 att:

“Ingen som är anställd av partidistriktet eller politiskt tillsatt tjänsteman på landstings-/regionnivå inom lokalavdelningens verksamhetsområde får samtidigt inneha ett internt förtroendeuppdrag”

samt

“Ingen som är anställd av lokalavdelningen eller politiskt tillsatt tjänsteman på kommunnivå inom lokalavdelningens verksamhetsområde får samtidigt inneha ett internt förtroendeuppdrag”.

Kongressen fattade beslut om utformningen av normalstadgar för partidistrikt och lokalavdelningar 2016. Det finns två huvudsakliga skäl till varför ovanstående skrivningar bör strykas.

För det första är tanken med normalstadgan att den ska innehålla ett minimum med regleringar så att våra distrikts- och lokalavdelningar ska fungera. Om normalstadgan blir för omfattande riskerar den att överdrivet begränsa autonomi för våra avdelningar och inte ta hänsyn till de lokala förutsättningarna. Frågan om politiskt tillsatta tjänstepersoner ser väldigt olika ut runt om i landet, vissa är anställda av fullmäktigegruppen och andra av partiorganisationen. Det är därför en fråga som lämpar sig dåligt för kongressen att besluta om, det bör istället vara upp till varje enskilt distrikt eller lokalavdelning att själva avgöra hur de vill använda sina politiska tjänstepersoner.

För det andra såg det radikalt annorlunda ut 2016 för många partidistrikt och lokalavdelningar gällande ekonomiska resurser, politiska positioner och antalet medlemmar. Efter valet 2018 förändrades dessa förutsättningar för många avdelningar och distrikt. Miljöpartiet sitter nu med i betydligt färre styren, mandat i fullmäktige är färre och lokalavdelningar och partidistrikt dras med tuffare ekonomiska förutsättningar. Med färre aktiva och minskade ekonomiska resurser följer att avdelningar och distrikt måste tänka igenom hur resurser används. I en del fall kan det enda sättet att ha någon avlönad på heltid eller deltid vara att lägga ihop arvoden från olika delar av partiet, exempelvis gruppleदारarvode, arvode för politisk sekreterare och ordförandearvode. Det kan vara nödvändigt för att möjliggöra att någon arbetar för partiet. Skrivningarna i normalstadgarna försvarar arbetet i den nya situation som partiet befinner sig i.

Ovanstående skrivningar i normalstadgan för partidistrikt och lokalavdelningar bör därför strykas och frågan hur det ska regleras bör avgöras inom respektive distrikt eller lokalavdelning.

Vi yrkar

- **1. att stryka följande lydelse ur §11 i normalstadgan för partidistrikt:**
“Ingen som är anställd av partidistriktet eller politiskt tillsatt tjänsteman på landstings-/regionnivå inom lokalavdelningens verksamhetsområde får samtidigt inneha ett internt förtroendeuppdrag”
- **2. att stryka följande lydelse ur §11 i normalstadgan för lokalavdelningar:**
“Ingen som är anställd av lokalavdelningen eller politiskt tillsatt tjänsteman på kommunnivå inom lokalavdelningens verksamhetsområde får samtidigt inneha ett internt förtroendeuppdrag”.

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen kommer att göra en översyn av stadgarna under mandatperioden, och tar med motionärens synpunkt i det arbetet, och förordar att vänta med att göra ändringar i stadgarna innan en översyn av helheten är gjord.

10B10. Organisering av organ som arbetar med internationella ärenden

Inlämnad av: Wanja Kaufmann

Stöds av: Gröna studenter, MP Växjö, Sandra Callenberg, Anders Frants, Birgitta Josefsson, David Westsson, Keli Yen, Kenth Carlson, Lisa Adolfsson, Lisa Hellsing, Magnus Folcker, Malte Roos, Magnus P. Wåhlin, Oskar Forsberg, Veronica Wihman

Den gröna rörelsen är per definition en global rörelse. De frågor som utgör grundvalarna för vår rörelse är inte frågor som ryms inom landsgränser, utan frågor som vi endast kan ta itu med om vi samverkar med andra gröna, runt om i världen. Genom att samverka med andra gröna kan vi effektivisera vårt arbete för en grönare värld.

Idag ser vi inom den svenska gröna rörelsen ett behov av tydlig organisering vad gäller det internationella arbetet - det finns ingen central funktion för internationell kontakt, och många parallellprocesser gör att vi inte får ut så mycket som vi skulle kunna få av våra internationella organ. Vem som har hand om vilka delar av det internationella arbetet måste tydliggöras för att det ska fungera så effektivt som möjligt.

För att förtydliga Miljöpartiets (och, till viss del, dess sidoorganisationers) internationella organisering föreslår vi ett antal stadageändringar i Miljöpartiet de Grönas stadgar.

Vi yrkar

- **1. att ändra**
“§ 5 Organ
5.1 Riksorganisationens organ är kongressen, valberedningen, revisionsnämnden, partistyrelsen och förtroenderådet.”
till
“§ 5 Organ
5.1 Riksorganisationens organ är kongressen, valberedningen, revisionsnämnden, partistyrelsen, förtroenderådet och internationella kommittén.”
- **2. att lägga till en ny punkt 16:**
“§ 16 Internationell sekreterare
16.1 Internationella sekreteraren väljs av kongressen på ett år dock högst nio år i följd.
16.2 Internationella sekreteraren är arvoderad på 50%.
16.3 Internationella sekreterarens uppgift är:
16.3.1 att vara partiets kontaktperson i kontakten med internationella paraplyorganisationer.
16.3.2 att ansvara för att sammankalla möten med Miljöpartiets internationella samordning, där representanter från partistyrelsen, riksdagsgruppen, Green Forum, Grön Ungdom, Gröna Studenter, Gröna Seniorer, EGP-delegationen, Cogito och Miljöpartiets Europaparlamentsdelegation ingår.
16.3.3 att vara sammankallande och ordförande för internationella kommittén
16.3.4 att samordna internationella ambassadörer i partiets kommun- och regionavdelningar
16.3.5 att samordna Miljöpartiets delegation till EGP-rådet”
16.4 Internationella sekreteraren är adjungerad till Partistyrelsen
- **3. att lägga till en ny punkt 17:**
“§ 17 Internationella kommittén
17.1 Internationella kommittén väljs av kongressen på ett år, dock högst nio år i följd.
17.2 Internationella kommittén består av ett ojämnt antal, 7-11, ledamöter.
17.3 Till Internationella kommittén väljs inga suppleanter
17.4 Internationella kommittén är beslutsmässig när minst hälften av dess ledamöter är närvarande
17.5 Ledamöter av internationella kommittén får inte samtidigt sitta i partistyrelsen
17.6 Internationella kommitténs uppgifter är:
17.6.1 att vara ett stöd för riksdagsgruppen, partistyrelsen och språkrören i framtagandet av politik på områden med internationell relevans
17.6.2 att anordna Miljöpartiets internationella dagar minst vartannat år”

- **4. att direktjustera ovanstående beslut.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Motionärerna har rätt i att det sätt partiet idag arbetar med de internationella frågorna inte är ändamålsenligt. Därför kommer en översyn av detta göras och förändringar föreslås, så snart som möjligt. Att i detta skede slå fast hur arbetet ska läggas upp riskerar att vara kontraproduktivt, då organisationen redan tidigare avskaffat både internationella kommittén och internationella ambassadörerna

10B11. Miljöpartiets etiska regler i kandidatkontrakt ska stärkas

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Sandra Callenberg, Alina Koltsova, Ann-Louise Hansson, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Elias Fjellander, Gunilla Lysell, Harriet Olsén, Jan Ryden, Jiang Millington, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Lisa Helsing, Mariana Moreira Duarte, Mats Dellrud, Michael Williams, Micke Seid, Myrna Persson, Nicklas Börjesson, Rejn Karlgren

Inför att vi kandiderar till olika uppdrag i MP får vi skriva under ett kandidatkontrakt och intyga t ex att vi ska följa partiets politik, är medlemmar i partiet och kommer delta i valarbete etc. Det är väldigt bra att partiet har ett kandidatkontrakt så vi har en överenskommelse med varandra om hur vi ska arbeta med vår politik.

Vi ser ett behov att förstärka partiets kandidatkontrakt med ännu tydligare skrivningar om etiska regler. I kandidatkontrakt står inget idag om krav på att alla kandidater ska agera i enlighet med likabehandlingsprincipen och agera mot olika sorters trakasserier (t ex sexuella), mobbning, rasism, funkofobi, homo-bi-transfobi, ålderism etc. Orsaken till att en förstärkning av dessa skrivningar är av yttersta vikt är att partiets Jämställdhetskommitté och numer Jämställdhets- och mångfaldskommitté pekat ut flertalet gånger att vi har förekomst av olika sorters förtryck inom partiet. #Metoorörelsen har visat att sexuella trakasserier påverkar kvinnor i hela samhället, och även inom politiken, och på samma sätt finns andra sorters förtryck som måste bemötas.

Ett sätt att visa att MP tar dessa frågor på mycket stort allvar är att redan i kandidatkontrakt trycka på vikten av likabehandling. Då kan också eventuella förtryck lyftas och bemötas om överenskommelsen i kandidatkontraktet bryts.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen får i uppdrag att stärka de etiska reglerna i kandidatkontraktet med skrivningar om krav på alla kandidater att följa likabehandlingsprincipen och agera mot trakasserier (t ex sexuella), mobbning, rasism, funkofobi, homo-bi-transfobi, ålderism.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag till förmån för partistyrelsens egen attsats.

Ny attsats från partistyrelsen:

- **att partistyrelsen får i uppdrag att anta etiska riktlinjer för partiets internt och externt förtroendevalda.**

Partistyrelsen instämmer i att det är bra med ökad tydlighet kring vad som förväntas av partiets förtroendevalda, men ser att behovet både är något bredare än det som anges i motionens attsats, och bör gälla en bredare grupp förtroendevalda än de som undertecknar kandidatkontraktet. Partistyrelsen föreslår därför en alternativ attsats.

10B12. Skarpare och tydligare rotationsregler

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Gröna studenter, MP Värnersborg, Anne Wetterlind, Andréa Bromhed, Aron Knifström, Fredrik Leijerstam, Gabriella Rehbinder, Göran Nordström, Linnea Palme, Jan Ryden, Johara Khattab, Marie-Helena Fjällås, Mikael Jämstved, Mikael Vilbaste, Anette Mårtensson, Take Aanstoot, Thomas Drost

“Alla bör få möjlighet att arbeta politiskt under någon del av livet. För att underlätta detta vill vi begränsa hur många gånger man kan ställa upp till omval till ett politiskt förtroendeuppdrag. Inom Miljöpartiet tillämpar vi en rotationsprincip.”

Så skriver vi i vårt partiprogram. Principen mot långsittande är väletablerad i partiet och finns inskriven i våra stadgar när det gäller uppdrag på riksnivån. Kongressen har också antagit normalstadgar och nomineringsregler som anger att principen ska vara vägledande i hela partiet. Avsikten är både att motverka att politiker blir ett livstidsyrke och att underlätta för fler att bli politiker. Båda dessa delar anser vi bidrar till en starkare och mer levande demokrati.

Nuvarande rotationsregler för rikspolitiska uppdrag, i stadgarnas §17.2, har vuxit fram gradvis, och är inte särskilt välstrukturerade. Olika regler gäller för riksdagsledamöter, EU-parlamentariker och statsråd. Det är också fullt möjligt att helt runda rotationsreglerna genom att gå mellan de olika typerna av uppdrag. I viss utsträckning är detta nödvändigt - det behöver t.ex. vara möjligt att rekrytera en erfaren parlamentariker till regeringen, utan att vara låst vid att den personen bara får vara minister mandatperioden ut.

På andra sätt finns det dock ingen anledning att lämna sådana kryphål; varför ska det vara möjligt att först sitta 12 år i riksdagen och sedan direkt efteråt 10 år i EU-parlamentet - eller tvärtom? Det är också tveksamt att kravet på tre års uppehåll bara ska gälla den som faktiskt slår i taket. Om någon t ex suttit två mandatperioder i riksdagen men precis missar att komma in i nästföljande val så “nollställs” räkneverket för den personen, även om hen skulle komma in igen redan några månader senare, för att någon avgår, blir minister eller liknande. En sådan person skulle då i praktiken kunna sitta fem mandatperioder i följd, med bara ett kort uppehåll i mitten.

Vi föreslår en ny formulering av stadgarnas rotationsregler som dels räknar total tid, istället för tid i en följd, och dels räknar riksdagen och EU-parlamentet i samma "pott". Vi skriver detta som "minst 10 av de senaste 13 åren". För riksdagen innebär detta att om någon kommit in halvvägs in i en mandatperiod (eller tidigare) så får hen slutföra den perioden och upp till två till, istället för som nu upp till tre till. För någon som byter mellan de två parlamenten så blir det möjligt att kombinera upp till två hela mandatperioder i riksdagen med en hel mandatperiod i EU-parlamentet, oberoende av i vilken ordning man har uppdragen. Det blir dock inte möjligt att efter två hela EU-mandatperioder eller tre hela riksdagsmandatperioder gå till det andra parlamentet utan att först ha ett (minst) treårigt uppehåll.

Vi förtydligar också att när det gäller just riksdagen och EU-parlamentet så begränsar reglerna rätten att kandidera, inte rätten att sitta, dvs partiet ska inte uppmana någon att avgå mitt under en mandatperiod (det är så dagens regler tillämpas, men ett förtydligande vore bra).

Vi hade gärna inkluderat också tid som statsråd i samma pott som de två parlamenten, men tycker att det då är svårt att formulera reglerna på ett sätt som inte innebär en alltför stark begränsning. Istället behålls i förslaget nuvarande tolvårsgräns, men omformulerad för att följa samma mönster som de andra reglerna.

I vårt förslag görs motsvarande ändring av de interna rotationsreglerna (första meningen i § 17.2). Observera att både språkrören och partisekreteraren har egna rotationsregler i § 11 och § 12, och därför inte påverkas av det här förslaget, utan fortsätter ha nio år i följd som gräns.

Vi yrkar

- **1. att § 17.2 i stadgarna byts ut mot följande:**
"Ingen som innehaft en plats i något organ i riksorganisationen under 10 eller mer av de senaste 13 åren får väljas till samma organ. Ingen som varit ledamot av riksdagen eller EU-parlamentet under 10 eller mer av de senaste 13 åren får stå på partiets valsedlar till något av de två parlamenten. Ingen får utöva uppdrag som statsråd under mer än 12 år av en 15-årsperiod. (principen mot långsittande) Språkrören undantas från rotationsreglerna i denna stadgeparagraf."

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Vi sympatiserar med motionens ambition att stadgarnas rotationsregler räknar total tid, istället för tid i en följd, och det är något vi tar med oss till kommande stadgerevideringar. Vi anser dock inte att EU-parlament och riksdagsuppdrag ska räknas som samma pott då vi till våra parlament, precis som statsråd, kan ha behov av att prioritera erfarenhet. För listsättning till såväl riksdagen som EU-parlamentet har vi också ett tydligt medlemsinflytande vilket vi anser är viktigt att bibehålla.

10B13. Valberedningens uppgift och arbetsordning

Inlämnad av: Eivor Karlsson

Stöds av: Anders Frants, Christina Waldenström, Åke Askensten, Barbara Conte, Bengt Annebäck, BirGitta Tornérhielm, Gösta Evén, Gunilla Lysell, Gunnel Annebäck, Jan Lindholm, Jan Ryden, Kenth Carlson, Kerstin Andersson, Peter Östevik, Sixten Thames, Tina Wallenius

Valberedningarna har en viktig uppgift: att välja ut de mest lämpliga och kompetenta kandidaterna. Det ska finnas spärrar för att förhindra att mindre lämpliga personer tar sig in och får uppdrag i ett parti. Valberedningen ska fungera som granskare av kandidaterna och kvalitetssäkra sina förslag. Valberedningar har tidigare föreslagit ett antal personer som sedan visat sig olämpliga för uppdragen. Detta har skadat vårt parti. Det har varit media, inte riksvälberedningen eller partistyrelsen, som upptäckt att personerna inte varit lämpliga.

Det är viktigt att riksvälberedningen står oberoende i sin viktiga och ibland svåra uppgift. Det gäller t ex val till partistyrelsen och andra val. Men det gäller även valberedningarna ute i landet på samtliga nivåer: kommuner, landsting/regioner och sidoorganisationer. Numera har de flesta partier karenstid för nya medlemmar så att de inte omedelbart får rösträtt. Men i MP kan man fortfarande ”komma in utifrån” och föreslås få uppdrag trots att man just blivit medlem. Ibland har kandidaten varit en så kallad kändis. Den rekryteringsmetoden går ut över andra kvalificerade miljöpartister som varit med i flera år. Därför är det viktigt att frågan om snabbspår lyfts upp. Bör en karenstid införas som innebär att den typen av snabbspår inte blir möjliga i MP? Det är också viktigt att riksvälberedningen får en tydlig arbetsordning.

Vi yrkar

- **1. att partistyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag om att stoppa snabbspår till uppdrag t ex genom en karenstid,**
- **2. att partistyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till ny arbetsordning för riksvälberedningen som också kan vara en rekommendation för valberedningar i distrikts och lokalavdelningar samt sidoorganisationer.**

Partistyrelsens yttrande:

Avslag

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att valberedningsarbetet på olika nivåer är svårt och viktigt. Därför har vi satsat mycket på att genomföra och understödja valberedningsutbildningar. En viktig uppgift för valberedningar är att se till att det finns personer med goda erfarenheter och kunskaper till de uppdrag som ska tillsättas. Sådana erfarenheter och kunskaper kan ha förvärvats såväl i partiengagemanget som i engagemang utanför. De flesta som föreslås har en kombination av erfarenheter från arbete i och utanför partiet, en del har varit med länge och haft huvuddelen av sitt engagemang i partiet och en del är nya medlemmar som har kunskaper och erfarenheter från arbete utanför med in i partiet. När valberedningen lämnat sitt förslag väljs personer av medlemmarna enligt de regler som finns. För partistyrelsen framstår det som helt främmande att i regler förbjuda valberedningar att

föreslå eller partiet att på någon nivå välja en ny medlem som anses lämplig för ett uppdrag till detta uppdrag.

10B14. En reformerad riksvälberedning

Inlämnad av: Jon Karlfeldt

Stöds av: Gröna studenter, MP Linköping, Anna-Maria Myszka-Gustafsson, Gabriella Rehbinder, Jan Ryden, Janette Leinonen, Katrin Wissing, Lena Östholm Munkberg, Louise Arndt, Margareta Fransson, Marie-Helena Fjällås, Mikael Jämstved, Nicklas Börjesson, Take Aanstoot, Tim Gahnström

Miljöpartiets riksorganisation har en väldigt stor välberedning, bestående av representanter från samtliga riksdagsvalkretsar såväl som från de tre närstående organisationerna Grön Ungdom, Gröna Studenter och Gröna Seniorer. Detta innebär två betydande fördelar. För det första har välberedningen som helhet ett brett kontaktnät ut i partiets olika delar. För det andra finns goda förutsättningar för att de förslag som välberedningen lämnar ska vara välförankrade i partiet som helhet.

Givetvis finns det också nackdelar med en stor välberedning. Den tydligaste är att det i praktiken är omöjligt för hela riksvälberedningen att vara delaktig i alla de ärenden som den har att hantera; riksvälberedningen bereder ju inte bara valärenden inför kongressen, utan också ett mycket stort antal val till interna och externa uppdrag där det är partistyrelsen eller, i vissa fall, riksdagsgruppen som fattar beslut. Det är också nödvändigt att någon eller några planerar, leder och håller samman välberedningens arbete. Av dessa skäl utser riksvälberedningen inom sig ett arbetsutskott, som dels ser till att välberedningen som helhet kan bedriva sitt arbete på ett bra sätt, dels har delegation att på egen hand bereda det stora flertalet av alla valärenden som riksvälberedningen har att bereda.

Givet den stora betydelse som riksvälberedningens arbetsutskott har är det faktiskt lite märkligt att kongressens inflytande över dess sammansättning är begränsat till att välja dess sammankallande. Övriga ledamöter är ju i praktiken valda av distrikten (och de närstående organisationerna), även om dessa formellt bara nominerar dem, till själva riksvälberedningen, och därefter utsedda internt inom den gruppen. Vi anser att det vore bra om kongressen tog en tydligare roll och faktiskt valde ledamöterna i den grupp som i praktiken genomför majoriteten av allt välberedningsarbete i riksorganisationen. Dessa skulle då få en större legitimitet och starkare förankring i partiorganisationen.

En annan nackdel med en så stor välberedning är kostnaderna - något som är särskilt kännbart i det svåra ekonomiska läge som partiet, såväl nationellt som regionalt och lokalt, befinner sig i efter 2018 års valresultat. Ovannämnda fördelar till trots kan det i detta läge, där besparingsåtgärder är nödvändiga i alla delar av partiet, ifrågasättas om det verkligen är nödvändigt med en grupp som är större än hela partistyrelsen och riksdagsgruppen tillsammans (33 mot i dagsläget 31). Kan det kanske vara möjligt att bevara fördelarna med dagens modell, men till en lägre kostnad?

Denna motion föreslår en ny modell för riksvälberedningen som strävar efter att bevara fördelarna med dagens modell, samtidigt som storleken på gruppen - och därmed kostnaderna - minskar. I denna modell deltar också hela riksvälberedningen i alla beredningar, något som blir möjligt tack vare den mindre storleken och som därmed förbättrar förankringen i de förslagen.

Den nya modellen har samma grund som dagens system, det vill säga att partidistriktet och de närstående organisationerna nominerar representanter, och att välberedningen väljs av kongressen. Skillnaden är att kongressen istället för att välja samtliga nominerade, endast väljer 11-15 av dem (motsvarande mellan en tredjedel och hälften, ungefär). Denna mindre grupp blir alltså själva riksvälberedningen. Gruppen av samtliga nominerade behåller dock rollen som referens- och förankringsgrupp för välberedningen, och som kontaktpersoner ut i partiets olika delar. De deltar alltså inte i det aktiva beredningsarbetet, men har fortsatt en viktig roll för att säkerställa att välberedningens förslag håller hög kvalitet. Denna grupp föreslås få namnet riksvälberedningens nomineringskommitté.

Man kan fråga sig om valet av välberedning bör beredas av någon, och i så fall av vem. Detta är en vanligt förekommande frågeställning i föreningar - så även bland MPs distrikt och avdelningar. Vår bedömning är dock att den viktigaste beredningen är den som sker i partidistriktet och de närstående organisationerna när de beslutar vilka de ska nominera. Eftersom ingen kan väljas utan att vara nominerad på det viset är antalet kandidater alltid begränsat, och samtliga kandidater kan förväntas vara lämpliga för uppdraget. Kongressen bör därför kunna välja bland de nominerade utan någon ytterligare beredning. På så vis undviks också de potentiella intressekonflikter som hänger samman med om t.ex. den avgående välberedningen eller partistyrelsen skulle bereda valet. Just valet av sammankallande bör dock beredas, och det kan - i likhet med hur det fungerar idag - göras av den avgående välberedningen.

I ett val där alla nominerade är företrädare för ett visst distrikt (eller en närstående organisation) är det mindre lämpligt att använda det valsysteem, acceptansröstning, som används för att välja partistyrelse, revisionsnämnd och andra grupper på kongressen. Ett väletablerat alternativ till detta är STV - Single Transferable Vote, eller på svenska röstöverföringsmetoden. Det är en variant på det i partiet bekanta IRV/alternativröstning, som dock är till för att utse en grupp utan inbördes rangordning, istället för en ensam vinnare eller en rangordnad lista. Metoden används bland annat på Irland, på Malta, i Skottland och i Australien. STV är ett proportionellt valsysteem som alltså innehåller ett minoritetsskydd som inte finns i acceptansröstning, och det bör vara lämpligt för att välja riksvälberedningen inom ramen för den föreslagna modellen. En fördel är också att VoteIT har stöd för STV-val, varför det blir enkelt att genomföra valet i praktiken (att räkna STV för hand är möjligt, men besvärligt). För valet av välberedningens sammankallande kan IRV även fortsättningsvis användas, precis som idag.

Sammantaget innebär detta förslag på en reformerad riksvälberedning en möjlighet att på en gång minska kostnaderna och stärka förankringen i stora delar av riksvälberedningens förslag,

samtidigt som fördelarna med dagens modell bevaras i stor utsträckning.

Vi yrkar

- **1. att §10.1 i stadgarna ges följande lydelse:**
“Valberedningen består av 11-15 ledamöter, varav en sammankallande. Dessa väljs av kongressen bland de kandidater, en vardera, som nominerats från varje riksdagsvalkrets samt från Grön Ungdom, Gröna Studenter och Gröna Seniorer. Beslut om nominering fattas av det högsta beslutande organet i respektive partidistrikt/organisation.”
- **2. att §10.2 i stadgarna ges följande lydelse:**
“De kandidater som nominerats till valberedningen men inte valts av kongressen utgör valberedningens nomineringskommitté, med uppgift att fungera som referens- och förankringsgrupp för valberedningen samt som ansvariga kontaktpersoner i sin nominerande organisation.”
- **3. att §10.4 i stadgarna ges följande lydelse:**
“Valberedningen bereder valärenden till nästföljande kongress, undantaget valet av ledamöter i valberedningen.”
- **4. att kongressens valordning ändras på så vis att det införs en ny punkt 4 med följande lydelse:**
“4. Vid val av valberedning tillämpas röstöverföringsmetoden (också känd som Single Transferable Vote, STV) med s.k. skotska regler. Detta sker som följer:
  - a. Varje röstande rangordnar kandidaterna på sin valsedel. Minst så många kandidater som ska väljas ska rangordnas om inte kongressen beslutar att det räcker med ett annat, mindre antal.
  - b. Inför rösträkningen beräknas valkvoten som följer. Antalet avlagda röster divideras med antalet ledamöter som ska väljas ökat med ett. Resultatet avrundas nedåt till närmaste mindre heltal, och ökas med ett.
  - b. Vid rösträkningen räknas antalet förstahandsröster för respektive kandidat. Detta antal utgör kandidatens röstetal.
  - c. Alla kandidater som har ett röstetal som är lika med eller större än valkvoten anses valda.
  - d. För varje kandidat som blivit vald, om någon, förs dennas röster vidare till andra kandidater på följande sätt. Varje valsedel som tillräknades den aktuella kandidaten förs vidare till den närmast följande kandidaten enligt valsedelns rangordning, som inte redan blivit vald, eller eliminerad i enlighet med punkt g, med ett värde som beräknas i enlighet med punkt e. Kandidatens röstetal ökas med detta värde. Om inga fler namn finns på valsedeln anses den uttömd och utesluts från resten av rösträkningen.
  - e. Det överförda värdet för en valsedel enligt punkt c beräknas som följer. Röstetalet för den valda kandidaten minskas med valkvoten. Denna differens multipliceras med det värde den aktuella valsedeln hade när den överfördes till den aktuella kandidaten (eller 1, om den valda kandidaten

stod på plats 1 på valsedeln). Resultatet divideras med röstetalet för den valda kandidaten.

f. Om överföringarna enligt punkt d-e resulterar i att en eller fler ytterligare kandidater fått ett röstvärde som överstiger valkvoten anses de valda och förfarandet enligt punkt d-f upprepas.

g. Om det efter steg f återstår minst en plats att tillsätta och ingen kandidat har ett röstetal som överstiger valkvoten ska kandidaten med det lägsta röstetalet elimineras och dennas röster föras vidare till andra kandidater på följande sätt. Varje valsedel som tillräknades den aktuella kandidaten förs vidare till den närmast följande kandidaten enligt valsedelns rangordning, som inte redan blivit vald eller eliminerad, med samma värde som den hade för den nu eliminerade kandidaten. Om inga fler namn finns på valsedelns anses den uttömd och utesluts från resten av rösträkningen.

h. Steg c-g upprepas till dess att alla platser tillsatts eller till dess att antalet återstående, ej eliminerade, kandidater är lika med antalet platser som återstår att tillsätta. Om den senare situationen uppstår anses samtliga återstående kandidater valda.“

Partistyrelsens yttrande

Avslag

Motionärerna har rätt i att nuvarande riksvälberedning med 33 personer är väldigt stor. Till och med större än riksdagsgruppen och partistyrelsen tillsammans. Efter att ha backat i valet ser vi också över alla kostnader extra noga för att få ihop budgeten på ett så bra sätt som möjligt.

Det är med andra ord bra att kongressen får ta ställning till den här motionen, men partistyrelsen landar i att storleken och kostnaden är värd sitt pris, inte minst vid de personval som är störst vägval för partiet, som val till språkrör.

Visst ökar sekretessproblemen med känslig info när gruppen är 33 personer, men mycket delegeras till riksvälberedningens arbetsutskott (RVB-AU) som bara är fem personer och som bland annat hanterar beredningen av de statliga uppdrag som inte beslutas av kongressen.

Även de som vill ha en mindre riksvälberedning, bör begrunda att motionens förslag troligen skulle ändra balansen i riksvälberedningen. Idag får varje valkrets och sidoorganisation i praktiken direktvälja sin representant, medan en kongressvald riksvälberedning utan beredning troligen skulle leda till en överrepresentation av nationellt välkända och de som håller bäst tal, vilket inte behöver vara synonymt med den bästa valberedningen. Representanter från mindre regioner lär få svårare att bli valda i jämförelse med miljöpartister från storstadsregionerna som är kända av väldigt många fler ombud från sin region.

Partistyrelsens samlade bedömning blir att motionens system för val av riksvälberedning har

tyngre nackdelar än fördelar. Vi föreslår därför avslag.

10B15. Representativ representation

Inlämnad av: Kukkamariia Valtola Sjöberg, Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté

Stöds av: Miljöpartiets jämställdhets- och mångfaldskommitté, Alina Koltsova, Ann-Louise Hansson, Åsa Strahlemo, Cindy Falquet, Elias Fjellander, Göran Nordström, Harriet Olsén, Jan Ryden, Kristian Ek, Kristina Dellrud, Lisa Hellsing, Mats Dellrud, Rejn Karlgren

Att representera MP är ett fint och viktigt uppdrag! Det är av stor vikt att se till att MP representeras av personer med olika bakgrund, erfarenheter, kompetens och kunskap, så att representationen speglar Sveriges befolkning.

Enligt jämställdhets- och mångfaldskommitténs senaste kartläggning från 2015 "Vem representerar Miljöpartiet?" är grupperna unga under 30 år, äldre över 65 år och personer med utländsk bakgrund fortsatt underrepresenterade bland Miljöpartiets förtroendevalda i kommuner och regioner. Kvinnor med utländsk bakgrund är mycket underrepresenterade i kommuner och män med utländsk bakgrund är underrepresenterade i regionerna. Även om kvinnor generellt blivit tilldelade fler förtroendeposter på samtliga nivåer i partiet än tidigare mandatperioder finns det poster som fortfarande traditionellt tillfaller män. I kartläggningen finns också information om hur personer som bryter mot normen utifrån kön, ålder, utländsk bakgrund och funktionsförmåga inte får stöd och förtroende i lika hög utsträckning som andra.

MP vill bli ännu bättre när det gäller representation och mångfald bland våra förtroendevalda ute i landet. Processen med att sätta listorna inför kommande val är därför väldigt viktig. Valberedningarna runt om i landet har här ett stort ansvar att tillsammans med lokalavdelningarna ta fram ett bra underlag som främjar demokrati och mångfald och lägga förslag som speglar befolkningen och medlemmarna. Det är viktigt att vi hittar kompetenta personer till olika poster, med olika erfarenheter och kunskaper. Den kompetensen och de olika erfarenheterna finns hos personer med olika bakgrund, ålder, funktionsförmåga och kön. Därför är det viktigt att vi ser till att inte utesluta någon baserat på dessa faktorer i nominerings- och listprocessen.

Trots en redan tidigare hög ambitionsnivå från valberedningarna att få en representativ representation, så ser vi ändå att det finns många underrepresenterade grupper inom MP idag. Orsaken är flera. En är till exempel att efter valberedningen satt listan, så görs i vissa distrikt/lokal föreningar en medlemsomröstning som ska vara styrande för hur den slutliga listsättningen ska vara. Eftersom du som enskild medlem inte har den helhetsbild som valberedningen har och inte heller känner till alla kandidater, så finns en stor risk att personer som bryter mot normen (utländsk bakgrund, ålder, kön, funktionsförmåga osv) blir underrepresenterade på våra listor. Ett annat exempel är att kandidater från mindre föreningar/regioner har svårare att komma högt på listorna, eftersom en ofta röstar på personer som en känner till och är från samma område som du själv är.

Vi yrkar

- **1. att i de distrikt/lokalföreningar som har medlemsomröstningar som styr den slutliga listsättningen, så ska valberedningen ändå ansvara för att följa MPs principer om en representativ representation med jämn könsfördelning och mångfald. Detta ska även gälla för listornas toppkandidater. Partistyrelsen ska ges i uppdrag att utreda hur detta på bästa sätt utformas till exempel genom ändringar av stadgar eller andra lämpliga åtgärder,**
- **2. att MP ska ha en gemensam rikslista, så att MP blir representerat av kandidater från hela Sverige med jämn könsfördelning och mångfald i fokus.**

Partistyrelsens yttrande:

Besvarad attsats 1, avslag attsats 2

Motionären tar upp ett stort problem som MP har, partistyrelsen tycker det är bra att motioner läggs för att försöka skapa en bättre representation. Det är också ett redan pågående arbete i vårt parti, även om mer behöver göras. Jämställdhets- och mångfaldskommittén arbetar med frågorna som tas upp i att-satserna, och mångfald är en del av MPs utbildning för valberedningar.

MP hade en rikslista valet 2018 som komplement till riksdagslistorna som varje riksdagsvalkrets tagit fram. Partistyrelsen tycker partiet fortsatt borde ha det, men däremot inte ha en rikslista som enda riksdagslista som vi tolkar motionärens förslag att vara.

Gällande yrkandet om valberedningens ansvar gällande representation i processer för listsättning kommer partistyrelsen se över och föreslå revidering av normalstadgarna under mandatperioden, och tar med motionärens synpunkter i det arbetet.